Ден Браун. Код да Вінчі

Annotation

Інтрига, навколо якої розгортаються події роману, пов’язана з одвічною загадкою людства: походження, особистість, родина Ісуса Христа. Відповіді на цю загадку активні з ризиком для власного життя, шукають герої книги — гарвардський учений Роберт Леї та його несподівана супутниця, криптограф Софі.

Дивні, часом неймовірні відкриття чекають героїв на їхньому небезпечному, ризикованому шляху до істини. Але дійти до істини чи й пощастить аж майбутнім дітям герої (знов інтрига!) можуть виявитися нащадками Ісуса Христа.

- Ден Браун
  -
  - Пролог
  - Розділ 1
  - Розділ 2
  - Розділ 3
  - Розділ 4
  - Розділ 5
  - Розділ 6
  - Розділ 7
  - Розділ 8
  - Розділ 9
  - Розділ 10
  - Розділ 11
  - Розділ 12
  - Розділ 13
  - Розділ 14
  - Розділ 15
  - Розділ 16
  - Розділ 17
  - Розділ 18
  - Розділ 19

- Розділ 20
- Розділ 21
- Розділ 22
- Розділ 23
- Розділ 24
- Розділ 25
- Розділ 26
- Розділ 27
- Розділ 28
- Розділ 29
- Розділ 30
- Розділ 31
- Розділ 32
- Розділ 33
- Розділ 34
- Розділ 35
- Розділ 36
- Розділ 37
- Розділ 38
- Розділ 39
- Розділ 40
- Розділ 41
- Розділ 42
- Розділ 43
- Розділ 44
- Розділ 45
- Розділ 46
- Розділ 47
- Розділ 48
- Розділ 49
- Розділ 50
- Розділ 51
- Розділ 52
- Розділ 53
- Розділ 54
- Розділ 55
- Розділ 56

- Розділ 57
- Розділ 58
- Розділ 59
- Розділ 60
- Розділ 61
- Розділ 62
- Розділ 63
- Розділ 64
- Розділ 65
- Розділ 66
- Розділ 67
- Розділ 68
- Розділ 69
- Розділ 70
- Розділ 71
- Розділ 72
- Розділ 73
- Розділ 74
- Розділ 75
- Розділ 76
- Розділ 77
- Розділ 78
- Розділ 79
- Розділ 80
- Розділ 81
- Розділ 82
- Розділ 83
- Розділ 84
- Розділ 85
- Розділ 86
- Розділ 87
- Розділ 88
- Розділ 89
- Розділ 90
- Розділ 91
- Розділ 92
- Розділ 93

- Розділ 94
- Розділ 95
- Розділ 96
- Розділ 97
- Розділ 98
- Розділ 99
- Розділ 100
- Розділ 101
- Розділ 102
- Розділ 103
- Розділ 104
- Розділ 105
- Епілог

- notes
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10
  - 11
  - 12
  - 13
  - 14
  - 15
  - 16
  - 17
  - 18
  - 19
  - 20
  - 21
  - 22
  - 23

- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36

Ден Браун
Код Да Вінчі

І знову присвячується Блайз… Більше, ніж будь-коли

ПОДЯКА

Передусім я хотів би подякувати своєму другові та редактору Джексону Кауфману за те, що він так багато працював над цим проектом, за справжнє розуміння змісту книги. Дякую незрівнянній Гайд Лендж — невтомній чемпіонці «Коду да Вінчі», позаштатному агентові та вірній подрузі.

Висловлюю щиру подяку надзвичайній команді працівників «Даблдей», за їх великодушність, довіру та неперевершену роботу. Особливо вдячний Томасу Біллу та Стіву Рабіну, які вірили в успіх цієї книги з самого початку. Вельми вдячний відділу власного виробництва, очолюваного Майклом Пелгоном, Сьюзан Херц, Джанел Мобург, Джекі Еверлі та Адріанною Спаркз, талановитим працівникам маркетингового відділу «Даблдей» та Майклу Віндзору за чудову суперобкладинку.

Дякую за підтримку в пошуку матеріалів для книги, також вдячний музею Лувр, міністерству культури Франції, проекту «Гутенберг», Національній бібліотеці, відділенню образотворчого мистецтва та службі каталогів Лувру, «Католицьким світовим новинам», Королівській обсерваторії «Гринвіч», товариству «Лондон Рекордз», колекції Вестмінстерського абатства, Джону Пайку та Федерації американських вчених і п’ятьом членам «Опус Деї», які детально розповіли свої історії, як негативні так і позитивні, стосовно їхньої діяльності в цій організації.

Дуже вдячний також книгарні «Уотер Стріт» за надання книжок для досліджень, моєму батькові Річарду Брауну, вчителеві математики та автору книжок, за допомогу з божественною пропорцією, також Стану Платону, Сілві Будело, Пітеру Макгуайгану, Френсісу Макінерні, Маргі Уотчел, Андре Верне, Кену Келлеру з «Анкорбалл

Веб Медіа», Карі Соттак, Каріні Пофем, Естер Санг, Міріам Абрамовітс, Вільяму Танстеллу-Педо та Гріффіну Вуден Брауну.

Та, нарешті, я б собі ніколи не вибачив, якби не згадав двох надзвичайних жінок, що відіграли важливу роль у моєму житті. По-перше, дякую своїй матері, Коні Браун — помічниці, порадниці, музиканту і натхненниці. А також моїй дружині Блайз — історику мистецтв, художниці, головному редактору і, поза всяким сумнівом, найталановитішій жінці, яку я знаю.

ДОВІДКА

Пріорат Сіону — таємне європейське товариство, засноване 1099 року, — реальна організація. 1975 року в Паризькій національній бібліотеці виявили рукописи на пергаменті, відомі як «Les Dossiers Secrets», у яких названо імена багатьох членів Пріорату Сіону, зокрема сера Ісаака Ньютона, Боттічеллі, Віктора Гюґо та Леонардо да Вінчі.

Прелатура Ватикану, відома як «Опус Деї», — ревне католицьке братство, що недавно стало об’єктом критики. Громадськість дізналася, що воно практикує промивання мозків, насилля і так зване «самобичування». Організація «Опус Деї» щойно закінчила будівництво штаб-квартири вартістю 47 мільйонів доларів у Нью-Йорку на Лексінґтон-авеню, 243.

Всі описи творів мистецтва, архітектурних пам’яток, документів і таємних обрядів у цьому романі відповідають дійсності.

Пролог

ЛУВР, ПАРИЖ, 22:46

Відомий куратор Лувру Жак Соньєр, заточуючись, пройшов під склепінчастою аркою Великої галереї і кинувся до першої-ліпшої картини — Караваджо. Ухопившись за позолочену раму, цей сімдесятишестилітній чоловік із силою потягнув шедевр на себе, доки картина не зірвалася зі стіни. Соньєр упав, полотно його накрило.

Як він і сподівався, поруч із гучним брязкотом опустилися залізні ґрати, перекривши вхід до цієї частини музею. Паркетна підлога затремтіла. Десь далеко загула сигналізація.

Соньєр хвильку полежав, переводячи подих і збираючись із думками. «Я живий». Визволився з-під картини і розглянувся, де тут краще сховатися — довкола було безліч ніш.

Раптом він почув:

— Ані руш. — Голос прозвучав моторошно близько.

Стоячи навкарачки, куратор завмер і лише повільно озирнувся.

Постать його нападника маячіла потойбіч опущених ґрат за якихось п’ятнадцять футів від нього. Це був здоровенний чолов’яга з неймовірно блідою шкірою і поріділим білим волоссям. Очі в нього були рожеві із бордовими зіницями. Альбінос витягнув з кишені пістолет і крізь ґрати націлився на Соньєра.

— Тобі не слід було тікати. — Важко було зрозуміти, з яким акцентом він говорить. — А тепер кажи, де він.

— Я ж тобі вже сказав, — запинаючись, відповів куратор, цілком безпорадний. — Я не розумію, про що ти говориш!

— Брешеш. — Незнайомець дивився на нього, не поворухнувшись, із недобрим блиском в очах. — Ти й твої побратими заволоділи тим, що вам не належить.

Куратор відчув приплив адреналіну. «Як він про це довідався?»

— Сьогодні вночі це повернеться під опіку повноправних охоронців. Скажи мені, де це сховано, і залишишся живий. — Альбінос націлив пістолет кураторові в голову. — Чи, може, за цю таємницю ти ладен померти?

Соньєрові перехопило подих.

Незнайомець відкинув голову назад, прицілився.

Соньєр підняв руки, наче здаючись.

— Зачекай, — вимовив повільно. — Я скажу все, що знаю. — Після цього він заговорив, ретельно добираючи кожне слово. Безліч разів він тренувався розповідати цю брехню… щоразу благаючи Бога, щоб йому ніколи не довелося нею скористатися.

Коли він закінчив, ворог самовдоволено усміхнувся.

— Точно. Саме так сказали й інші.

Соньєр сполотнів. «Інші?»

— Їх я теж знайшов, — насмішкувато кинув велетень. — Усіх трьох. Вони підтвердили те, що ти щойно сказав.

«Неможливо!» Діяльність куратора й особи трьох його сенешалів[1] були майже такою ж священною й непорушною таємницею, як і та Давня таємниця, яку вони оберігали. Соньєр зрозумів: його сенешалі, дотримуючись суворого правила, розповіли перед смертю ту саму брехню. Це було частиною домовленості.

Нападник знову навів пістолет.

— Коли ти помреш, правду знатиму тільки я.

«Правду. — В одну мить куратор збагнув увесь жах свого становища. — Якщо я помру, правду буде назавжди втрачено».

Він інстинктивно роззирнувся, де б сховатися.

Гримнув постріл, і Соньєр відчув пекучий біль — куля влучила йому в живіт. Він упав долілиць… змагаючись із болем. Повільно перекотився на спину і крізь ґрати подивився вгору на свого нападника.

Той тепер цілився йому в голову.

Соньєр заплющив очі, думки закружляли в шаленому вихорі страху й каяття.

Глухо клацнув порожній патронник, звук луною віддався в коридорі.

Соньєр розплющив очі.

Незнайомець поглянув на свій пістолет майже з цікавістю. Сягнув по другу обойму, а тоді наче роздумався, вдоволено зиркнув на Соньєрів живіт:

— Тут я вже зробив усе, що треба.

Куратор подивився вниз на себе. Кілька дюймів нижче від грудей на білій льняній сорочці залишилась дірка від кулі з кривавою обідкою. «Шлунок». Ох, краще б він уже відразу влучив у серце. Соньєр свого часу був на війні в Алжирі, тож йому не раз доводилося бачити цю жахливу повільну смерть. Він житиме ще з п’ятнадцять хвилин, доки шлунковий сік не просочиться в грудну порожнину і повільно не отруїть його зсередини.

— Біль — це благо, месьє, сказав незнайомець.

І пішов геть.

Залишившись сам, Жак Соньєр знову подивився на залізні ґрати. Він у пастці, і двері неможливо буде відчинити ще принаймні двадцять хвилин. Доки його знайдуть, він уже буде мертвий. Але страх, що стиснув йому серце, був значно більший за страх смерті.

«Я мушу передати таємницю».

Намагаючись підвестися, він бачив перед собою трьох убитих побратимів. Подумав про покоління, що були перед ними… про місію, яку їм усім довірено.

«Неперервний ланцюжок знання».

І от раптом, попри всі перестороги… всі заходи безпеки… Жак Соньєр виявився єдиною ланкою, єдиним володарем однієї з наймогутніших таємниць за всі часи.

Тремтячи, він звівся на ноги.

«Я мушу знайти спосіб…»

Йому не вийти з Великої галереї, і на землі є лише одна людина, якій він міг би передати естафету. Соньєр обвів поглядом стіни своєї розкішної в’язниці. Найславетніші у світі полотна, здалося, усміхалися до нього, як давні друзі.

Переборюючи жахливий біль, він закликав собі на допомогу всі сили і всю винахідливість. Знав: неймовірне завдання, що постало перед ним, потребуватиме кожної миті, яку йому ще залишилось прожити.

Розділ 1

Роберт Ленґдон насилу пробудився.

У темряві дзвонив телефон — незнайомий металічний звук. Полапки знайшов нічну лампу й увімкнув. Мружачись від яскравого світла, Ленґдон побачив розкішну спальню у стилі Ренесансу з меблями епохи Людовіка XIV, фрески ручної роботи і величезне ліжко з червоного дерева.

«Де я, чорт забирай?»

На жакардовому халаті, перекинутому через спинку ліжка, він побачив монограму ГОТЕЛЬ «РІТЦ» ПАРИЖ.

Туман потроху розсіювався.

Ленґдон узяв слухавку.

— Алло!

— Месьє Ленґдон? — пролунав чоловічий голос. — Сподіваюсь, я не розбудив вас?

Нічого не розуміючи, Ленґдон подивився на годинник біля ліжка. 00:32. Він спав лише годину і відчував смертельну втому.

— Це консьєрж, месьє. Дуже перепрошую, але до вас гість. Він запевняє, що це терміново.

Ленґдон усе ще не міг прийти до тями. «Гість?» Погляд його натрапив на зім’ятий аркуш на тумбочці.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ПАРИЖІ

запрошує

на вечір із РОБЕРТОМ ЛЕНҐДОНОМ,

професором з релігійної символіки

Гарвардського університету

Ленґдон застогнав. Вечірня лекція зі слайдами про поганську символіку, приховану в стінах Шартрського собору, вочевидь, припала не до смаку кільком консерваторам серед аудиторії. Якийсь правовірний учений, мабуть, пішов за ним слідом до готелю, щоб з’ясувати стосунки.

— Мені шкода, — відказав Ленґдон, — я дуже втомився і…

— Але, месьє… — не відступався консьєрж, перейшовши на настійливий шепіт. — Ваш гість — важлива персона.

Хто б сумнівався! Ленґдонові книжки про картини на біблійні теми й культову символіку хоч-не-хоч зробили його знаменитістю в мистецькому світі, а торік його слава й узагалі зросла стократ після того, як він став причетним до однієї гучної історії у Ватикані. Відтоді паломництво до нього зарозумілих істориків й аматорів від мистецтва не вщухало ні на мить.

— Якщо ваша ласка, — Ленґдонові коштувало неабияких зусиль залишатися ввічливим, — запишіть ім’я й телефон того добродія й перекажіть, що я спробую сконтактуватися з ним, доки буду в Парижі, тобто до вівторка. Дякую. — Він поклав слухавку, доки консьєрж устиг щось відповісти.

Ленґдон сів і скоса зиркнув на довідник для гостей, що лежав на тумбочці. Обкладинка звабливо намовляла: СПИ ЯК НЕМОВЛЯ У МІСТІ ВОГНІВ. СОЛОДКИХ СНІВ У ПАРИЗЬКОМУ РІТЦІ. Відвернувся і втомлено поглянув у дзеркало, що займало всю протилежну стіну. На нього дивився незнайомець — скуйовджений і виснажений.

«Тобі треба як слід відпочити, Роберте».

Минулий рік був дуже важкий, але навіщо йому має нагадувати про це ще й дзеркало? Його погляд, завжди такий ясний і проникливий, сьогодні був якийсь затуманений і чужий. Рішуче підборіддя з ямкою прикривала темна щетина. Сивина на скронях пробиралася дедалі глибше в гущавину жорсткого темного волосся. Колеги-жінки запевняли, що сивина пасує до його академічного стилю і лише додає йому привабливості, але Ленґдон знав, що це не так.

«От якби “Бостон Меґезін” побачив мене зараз».

Минулого місяця журнал «Бостон Меґезін» залічив Ленґдона до десятки найцікавіших людей міста, від чого той був зовсім не в захваті — сумнівна честь, адже він став об’єктом безкінечних кпинів колег у

Гарварді. Сьогодні ввечері, за три тисячі миль від дому, з нагоди лекції в Американському університеті в Парижі йому знову довелося вислуховувати компліменти з цього приводу.

— Мадам і месьє… — організаторка зверталася до публіки, що вщерть заповнила залу із назвою «Павільйон дофіна». — Нашого сьогоднішнього гостя немає потреби представляти. Це автор численних книжок: «Символіка таємних сект», «Мистецтво ілюмінатів», «Втрачена мова ідеограм», і — увага! — книжку «Релігійна іконологія» написав теж він. Чимало з вас користується його книжками як підручниками.

Студенти в залі енергійно закивали.

— Я планувала познайомити вас з месьє Ленґдоном, розповівши деякі цікаві подробиці з його біографії. Проте… — Організаторка грайливо поглянула на Ленґдона, що сидів на сцені. — Один із присутніх тут щойно передав мені значно… цікавіший матеріал для знайомства.

Вона витягла примірник «Бостон Меґезін».

Ленґдон зіщулився. «Де, чорт забирай, вона його взяла?»

Організаторка почала зачитувати уривки з тієї дурнуватої статті, і Ленґдон відчув, як втискається в крісло дедалі глибше й глибше. Секунд за тридцять публіка вже шкірилася, а мадемуазель і не думала припиняти.

— А відмова месьє Ленґдона розповісти пресі про свою незвичну роль у минулорічному конклаві у Ватикані, безперечно, додає йому балів. — Публіка веселилася. — Хочете почути ще?

Зала зааплодувала.

«Хтось мусить її спинити», — у відчаї подумав Ленґдон, коли організаторка знову заглибилась у статтю.

— Хоч професора Ленґдона навряд чи назвеш красунчиком, як декого з наших молодших номінантів, цей науковець, якому за сорок, має особливий шарм. Його заворожливі манери доповнює низький баритональний голос, про який студентки кажуть, що він «як бальзам для вух».

Зала вибухнула сміхом.

Ленґдон насилу змусив себе усміхнутися. Він знав, що буде далі — якийсь пасаж на зразок «Гаррісон Форд у гарріському твіді» — а

позаяк цього вечора він так необачно вдягнув твідовий піджак і светр «Бербері», то вирішив діяти негайно.

— Дякую, Монік, — Ленґдон встав без запрошення і легенько відштовхнув її з подіуму. — «Бостон Меґезін» фантазії не позичати. — І, повернувшись до зали, додав: — Якщо я довідаюся, хто приніс сюди цей непотріб, то попрошу консулат вислати хулігана з країни.

Публіка розсміялася.

— Що ж, друзі, як ви знаєте, сьогодні я розповідатиму про силу символів…

Тишу знову розітнув телефонний дзвінок.

Подумки вилаявшись, Ленґдон узяв слухавку:

— Так!

Як він і думав, це знову був консьєрж.

— Месьє Ленґдон, перепрошую ще раз. Я дзвоню, лише щоб сказати, що ваш гість іде до вас у номер. Я подумав, треба вас попередити.

Сон як рукою зняло.

— Ви пустили когось до мого номера?

— Вибачте, месьє, але особа такого рангу… Я не посмів його спиняти.

— То хто ж він у біса?

Та в слухавці вже чулися гудки.

Майже тієї ж миті в двері хтось голосно постукав.

Не знаючи, що робити, Ленґдон тихо встав із ліжка. Відчув, як ноги глибоко занурюються у розкішний старовинний килим. Накинув халат із монограмою готелю і підійшов до дверей.

— Хто там?

— Месьє Ленґдон? Мені потрібно з вами поговорити. — Чоловік говорив англійською з акцентом, голос був різкий і владний. — Це лейтенант Жером Колле. Центральне управління судової поліції.

Ленґдон розгубився. «Судова поліція?» Центральне управління судової поліції — це приблизно те саме, що у Сполучених Штатах ФБР.

Не знімаючи ланцюжка, Ленґдон трохи відхилив двері. Він побачив худорляве і втомлене обличчя. Гість був неймовірно худий, у

синій, з вигляду офіційній уніформі.

— Можна ввійти? — запитав поліцейський.

Ленґдон завагався, почуваючись непевно під пильним поглядом незнайомця.

— А про що, власне, йдеться?

— Мій капітан потребує вашої консультації в одній приватної справі.

— Як, зараз? — здивувався Ленґдон. — Вже за північ.

— Чи правда, що цього вечора у вас була призначена зустріч з куратором Лувру?

Ленґдон ураз почувся якось дуже незатишно. Він і справді домовлявся з поважним куратором Жаком Соньєром зустрітися ввечері після лекції, але той так і не з’явився.

— Так. Звідки ви знаєте?

— Ми натрапили на ваше ім’я в його щоденнику.

— Сподіваюся, з ним усе гаразд?

Поліцейський тяжко зітхнув і пропхав у щілину дверей миттєвий фотознімок.

Побачивши, що на ньому, Ленґдон заціпенів.

— Цей знімок зроблено менш ніж годину тому. В Луврі.

Розглядаючи фотокартку, Ленґдон за кілька секунд відчув, як його первинна відраза і шок поступаються місцем щирому гнівові.

— Хто міг таке зробити!

— Ми подумали, що, можливо, ви допоможете нам відповісти на це запитання, зважаючи на вашу обізнаність у символах і те, що ви планували зустрітися з ним.

Ленґдон уважно вивчав фотографію, до безмежного жаху тепер додався ще й якийсь благоговійний страх. Це було щось страшне і водночас дуже дивне, воно навіювало тривожне відчуття — десь він уже таке бачив. Понад рік тому Ленґдон теж одержав фотокартку з трупом і теж до нього звернулися по допомогу. Через добу у Ватикані він ледь не розпрощався з життям. Це фото було зовсім інакше, однак щось у цьому всьому видавалося дивно знайомим.

Поліцейський подивився на годинник.

— Мій капітан чекає, месьє.

Ленґдон його майже не чув. Його погляд усе ще був прикутий до фотокартки.

— Цей символ і те, що тіло в такій дивній…

— Позі? — підказав поліцейський.

Ленґдон кивнув, відвів нарешті очі від фото і відчув, як по шкірі пробіг холодок.

— Не уявляю, хто міг таке вчинити.

Поліцейський спохмурнів ще більше.

— Ви не розумієте, месьє Ленґдон. Те, що ви бачите на цій фотокартці… — він помовчав. — Месьє Соньєр зробив це сам.

Розділ 2

За милю від готелю велетенський альбінос на ім’я Сайлас, шкутильгаючи, увійшов до розкішного особняка на вулиці Лабрюйєра. Пасок із шипами — «волосяниця» — що його він носив на стегні, вп’явся йому в тіло, а проте душа співала, сповнена почуття виконаного обов’язку перед Господом.

«Біль — це благо».

Увійшовши, він швидко оглянув передпокій. Нікого. Тихо піднявся сходами, щоб не розбудити співмешканців. Його спальня була відчинена — тут ніхто нічого не замикав. Він увійшов, безшумно причинивши за собою двері.

Кімнатка мала спартанський вигляд: гола дощата підлога, простенький сосновий комод, у куті грубе рядно, що служило йому ліжком. Тут він короткочасний гість, однак уже багато років з милості Божої він мав схожий притулок у Нью-Йорку.

«Бог дав мені дах над головою і мету в житті».

Сьогодні Сайлас відчув, що нарешті почав віддавати борг. Він швидко підійшов до комода, витягнув з нижньої шухляди мобільний телефон і набрав номер.

— Слухаю, — відповів чоловічий голос.

— Учителю, я повернувся.

— Говори, — наказав голос, у якому чулося задоволення.

— Усі четверо — покійники. Три сенешалі… і сам великий магістр.

На мить запала тиша, наче на тому кінці молилися.

— То, як я розумію, ти довідався все, що треба?

— Усі четверо розповіли те саме. Незалежно один від одного.

— І ти їм повірив?

— Усе так сходиться, що це не може бути збігом.

Співрозмовник полегшено зітхнув.

— Чудово. Кажуть, це братство дуже ревно береже свої таємниці, і я боявся, що нічого не вийде.

— Страх смерті — потужний стимул.

— Що ж, сину, розкажи мені те, що я повинен знати.

Сайлас розумів: інформація, яку він добув від своїх жертв, справить величезне враження.

— Учителю, всі четверо підтвердили, що існує той самий *clef de voûte*… легендарний наріжний камінь.

Він почув, як Учитель затамував подих.

— Наріжний камінь. Точнісінько, як ми й здогадувались.

За легендою братство створило своєрідну карту з каменя — *clef de voûte*… або наріжний камінь — це була плита із вигравіруваними на ній вказівками, як відшукати найбільшу таємницю… інформацію настільки потужну, що задля її охорони, власне, й існувало це братство.

— Тепер, коли цей камінь уже в нас, — мовив Учитель, — то лишився один, останній крок до мети.

— Ми ще ближче до неї, ніж ви думаєте. Камінь тут, у Парижі.

— У Парижі? Не може бути. Це надто просто.

Сайлас розповів усе, що трапилося того вечора…. як усі його чотири жертви за мить до смерті відчайдушно намагалися врятувати своє нечестиве життя, продавши таємницю. Кожен розповів Сайласові ту саму історію — що наріжний камінь хитромудро захований у потаємному місці всередині одного зі старовинних паризьких храмів — церкві Святої Сульпіції.

— У Божому храмі, — вигукнув Учитель. — Як вони з нас глузують!

— Вони глузують з нас століттями.

Учитель замовк, наче насолоджуючись тріумфом. Нарешті мовив:

— Ти зробив велику справу для Бога, сину. Ми чекали на це багато століть. Мусиш знайти цей камінь для мене. Негайно. Цієї ж ночі. Розумієш, що поставлено на карту.

Сайлас розумів, однак Учитель тепер вимагав неможливого.

— Але ж ця церква — фортеця. Особливо вночі. Як я туди проникну?

Упевненим тоном людини, наділеної величезною владою, Учитель пояснив, що треба зробити.

Закінчивши розмову, Сайлас аж тремтів з нетерпіння.

«За годину, — казав він собі, вдячний Учителеві за те, що той дав йому час відбути належну покуту, перш ніж увійти до храму Божого. — Я мушу очистити душу від скоєних гріхів». Сьогодні він грішив задля святої мети. Війни проти ворогів Божих точилися століттями. Прощення було гарантовано.

Проте Сайлас знав: для очищення потрібна пожертва.

Він опустив штори, скинув одяг і став на коліна посеред кімнати. Подивився на волосяницю, що стягувала йому ногу. Всі вірні послідовники «Шляху» носили таку річ — шкіряний пасок з гострими металевими шипами, які впиваються в тіло, щоб постійно нагадувати про страждання Ісуса. Крім того, цей біль допомагав угамувати бажання плоті.

Хоч сьогодні Сайлас носив свою волосяницю довше належних двох годин, він розумів: цей день особливий. Ухопив пряжку і затягнув пасок тугіше. Скривився, коли шипи глибше вп’ялися йому в тіло. Повільно видихнув, насолоджуючись очищувальним ритуалом болю.

«Біль — це благо», — прошепотів Сайлас, повторюючи священне заклинання отця Хосе Марія Ескріви — учителя всіх учителів. Ескріва помер 1975 року, та мудрість його жила й досі, тисячі вірних учнів в усьому світі пошепки повторювали його слова, опускаючись навколішки та виконуючи священний ритуал, відомий як «умертвіння плоті».

Сайлас повернувся до грубої мотузки з вузлами, що лежала поруч на підлозі, акуратно скручена. Бич. На вузлах запеклася кров, і вони затверділи. Спраглий очищення через страждання, Сайлас швидко помолився. Тоді схопив мотузку за один кінець, зажмурився і шмагнув себе по плечах, відчуваючи, як вузли врізаються в спину. Шмагнув іще раз, уже сильніше. І ще раз, іще. І довго продовжував самобичування.

— *Castigo corpus meum*[2].

Нарешті він відчув, як по плечах заструменіла кров.

Розділ 3

Свіже квітневе повітря вривалося у відчинене вікно «ситроена». Авто промчало повз Оперу, повернуло на південь і перетнуло Вандомську площу. Роберт Ленґдон сидів поруч із водієм. Він розсіяно дивився, як за вікном мигтять вогні нічного міста, і намагався зібратися з думками. У готелі він поспіхом прийняв душ, поголився і виглядав тепер доволі пристойно, але на душі в нього не стало спокійніше. З голови не йшов страхітливий образ убитого куратора. Жака Соньєра більше немає.

Ленґдон не міг позбутися гострого відчуття втрати. Правда, що Соньєра вважали самітником, проте всі знали про його беззастережну відданість мистецтву і за це глибоко його поважали. Ленґдон залюбки цитував на лекціях його книжки про таємні коди, приховані в картинах Пуссена і Тенірса. Цієї зустрічі він дуже чекав і засмутився, коли куратор не з’явився.

У пам’яті знову спливла фотокартка з тілом убитого. Жак Соньєр зробив це сам? Ленґдон знову відвернувся до вікна, намагаючись прогнати нав’язливий образ.

Місто лише тепер утихомирювалось: вуличні продавці котили візки із зацукрованим мигдалем, офіціанти виносили на узбіччя мішки зі сміттям, якась запізніла парочка міцно обіймалася, щоб не змерзнути на вітрі, який доносив пахощі жасмину. «Ситроен» прокладав собі шлях зі знанням справи, різка сирена розтинала вуличний рух, наче ніж.

— Капітан зрадів, коли довідався, що ви й досі в Парижі, — поліцейський уперше заговорив відтоді, як вони виїхали з готелю. — Щасливий збіг.

Ленґдон відчував усе, що завгодно, тільки не щастя, а в щось таке, як збіг, він і взагалі не вірив. Усе життя він досліджував приховані зв’язки між начебто зовсім не схожими символами й ідеологіями і дійшов висновку, що світ — це павутина з історій та подій, які тісно переплелися між собою. «Зв’язки можуть бути невидимі, — часто повторював він на лекціях із символіки в Гарварді, — але вони завжди є, варто лише трохи заглибитись».

— Я так розумію, — відповів Ленґдон, — це Американський університет у Парижі поінформував вас, де я зупинився?

Водій заперечно похитав головою.

— Інтерпол.

«Інтерпол, — подумав Ленґдон. — Ну звісно ж». Він і забув, що безневинне, на перший погляд, прохання всіх європейських готелів, щоб гості, оселяючись, показували паспорт, було не просто дивакуватою формальністю — цього вимагав закон. Будь-якої ночі працівники Інтерполу могли абсолютно точно визначити, хто де спить, по всій Європі. Знайти Ленґдона в «Рітці» було зовсім не складно, на це пішло, може, якихось п’ять секунд.

«Ситроен» помчав швидше у південному напрямку, праворуч забовванів величний силует Ейфелевої вежі. Побачивши Ейфелеву вежу, Ленґдон подумав про Вітторію, пригадав їхню жартівливу обітницю рік тому зустрічатися через кожні шість місяців у якомусь новому романтичному місці на землі. Ейфелева вежа, вочевидь, могла б бути одним із таких місць. Востаннє він поцілував Вітторію ще в галасливому римському аеропорту понад рік тому, і від думки про це йому стало сумно.

— Ви були на ній? — запитав поліцейський, дивлячись перед собою.

Ленґдон підвів голову, впевнений, що не так щось зрозумів.

— Перепрошую?

— Правда, гарна? — поліцейський поглядом показав на Ейфелеву вежу. — Ви піднімалися на неї?

Нарешті Ленґдон збагнув.

— Ні, я не був на вежі.

— Це символ Франції. Як на мене, вона — досконалість.

Ленґдон розсіяно кивнув. Фахівці, що знаються на символах, часто казали, що Франція — країна пристрасних коханців, легких звичаїв і дрібненьких диктаторів-авантюрників на кшталт Наполеона чи Пепіна Короткого — навряд чи змогла б знайти собі кращий національний символ, ніж тисячофутовий фалос.

На перехресті з вулицею Ріволі світлофор показував червоне, проте «ситроен» і не думав зупинятися. На величезній швидкості він пролетів перехрестя і помчав до зеленої частини вулиці Кастільйоне; це був північний вхід до славнозвісного саду Тюїльрі — паризького

варіанта Централ-Парку. Більшість туристів помилково пов’язували назву «Тюїльрі» з тисячами тюльпанів, що квітли тут, однак насправді це слово мало набагато прозаїчніше походження. Колись на місці цього парку був величезний кар’єр, з якого паризькі будівельники брали глину для виготовлення знаменитої паризької червоної черепиці — французькою мовою «tuile».

Коли вони в’їхали до безлюдного парку, поліцейський нарешті вимкнув заглушливу сирену. Ленґдон зітхнув полегшено, насолоджуючись раптовою тишею. Тьмяне світло фар бігло попереду авта по всипаній гравієм алеї, монотонний шурхіт коліс навіював сон. Ленґдон завжди вважав Тюїльрі священним місцем. Це тут Клод Моне експериментував із формою та кольором, від чого згодом зародився імпресіоністський рух. Однак сьогодні це місце мало якусь зловісну ауру.

«Ситроен» різко звернув ліворуч і рушив на захід центральною алеєю парку. Обігнув круглий ставок, перетнув якусь занедбану алею і виїхав на величезну чотирикутну площу. Ленґдон побачив кінець саду Тюїльрі, позначений величезною кам’яною аркою.

Arc du Carrousel[3].

У давнину під цією аркою відбувались всілякі варварські ритуали, однак шанувальники мистецтва любили це місце зовсім з іншої причини. Звідси, з еспланади, при виїзді з Тюїльрі, було видно відразу чотири найкращі в світі музеї мистецтв… по одному в кожній стороні світу.

Праворуч, на південь від Сени за набережною Вольтера, Ленґдон бачив у вікно ефектно підсвічений фасад старого залізничного вокзалу — тепер це був поважний музей д’Орсе. Ліворуч виднілась верхівка ультрасучасного центру Помпіду, де був розташований Музей сучасного мистецтва. Позаду над верхівками дерев височів старовинний обеліск Рамзеса. Там був музей Же-де-Пом.

А просто попереду, на схід, поза аркою стояв монолітний палац епохи Ренесансу, найзнаменитіший у світі музей мистецтв — Лувр.

Ленґдон укотре відчув легкий подив і водночас захват, намагаючись охопити поглядом одразу всю цю грандіозну споруду. Величезна площа, а за нею — фасад Лувру, що, наче цитадель, височів на тлі паризького неба. Побудований у формі підкови, Лувр уважався найдовшою спорудою в Європі, по його довжині можна було б

розташувати три Ейфелеві вежі. Навіть мільйон квадратних футів площі між крилами музею анітрохи не применшував величі його фасаду. Якось Ленґдон вирішив обійти Лувр по периметру і з великим подивом довідався, що подолав аж цілих три милі.

Щоб уважно оглянути 65 300 експонатів музею, кажуть, середньостатистичному відвідувачеві потрібно близько п’яти тижнів. Однак більшість туристів воліє оглядати Лувр побіжно. Ленґдон жартома називав такий огляд пробіжкою Лувром: туристи бадьоро крокують залами музею, щоб неодмінно побачити три найзнаменитіші експонати: Мону Лізу, Венеру Мілоську і Ніку — крилату статую Перемоги. Один відомий американський журналіст якось нахвалявся, що спромігся побачити всі три шедеври лише за п’ять хвилин і п’ятдесят шість секунд.

Водій витягнув рацію і скоромовкою випалив французькою:

— Monsieur Langdon est arrivé. Deux minutes[4].

У відповідь щось нерозбірливо затріщало.

Поліцейський сховав рацію й обернувся до Ленґдона:

— Капітан вас зустріне біля головного входу.

Незважаючи на знаки, що забороняли в’їзд на площу, водій натиснув на газ, і «ситроен» переїхав через парапет. Тепер уже було видно головний вхід до Лувру, фронтон будівлі велично здіймався попереду в оточенні семи трикутних басейнів, з яких били водограї з підсвіткою.

«La Pyramide».

Новий вхід до паризького Лувру прославився майже так само, як і власне музей. Ультрасучасна скляна піраміда, яку спроектував американський архітектор китайського походження І. М. Пей, і досі дратувала традиціоналістів. На їхню думку, ця споруда руйнувала стиль і принижувала гідність Ренесансу. Ґете називав архітектуру застиглою музикою, а цю піраміду критики Пея порівнювали зі скрипом нігтя по шкільній дошці. Водночас прогресивні шанувальники вважали прозору піраміду заввишки сімдесят один фут блискучим поєднанням давньої традиції із сучасними технологіями, символічною ланкою між минулим і майбутнім, яка мала забезпечити Луврові гідне місце у третьому тисячолітті.

— Вам подобається наша піраміда? — запитав поліцейський.

Ленґдон насупився. Французи, схоже, страшенно люблять запитувати про це американців. Питання, звісно ж, провокаційне. Варто зізнатися, що піраміда тобі подобається, і миттю станеш недолугим американцем. Скажеш, що не подобається, — образиш французів.

— Міттеран був сміливцем, — дипломатично відказав Ленґдон.

Подейкували, що цей нині покійний президент Франції страждав так званим фараоновим комплексом. З його легкої руки Париж заполонили єгипетські обеліски та інші предмети давньої культури. Франсуа Міттеран мав якусь загадкову пристрасть до всього єгипетського, настільки сильну, що французи й досі називали його Сфінксом.

— Як вашого капітана на ім’я? — Ленґдон вирішив змінити тему.

— Безу Фаш, — відповів водій, під’їжджаючи до головного входу піраміди. — Ми кличемо його «le Taureau»[5].

Ленґдон подивився на нього здивовано, замислившись, чи кожен француз має якесь загадкове прізвисько, пов’язане з твариною.

— Ви називаєте свого капітана Биком?

Поліцейський підвів брови:

— А ви насправді краще знаєте французьку, ніж показуєте, месьє Ленґдон.

«Французьку я знаю препаскудно, — подумав Ленґдон, — зате незле розуміюся на іконографії знаків зодіаку. Таурус завжди був биком. Астрологічні символи однакові в усьому світі».

Поліцейський зупинив авто і показав на великі двері в піраміді між двома водограями.

— Вхід там. Хай щастить, месьє.

— А ви хіба не йдете зі мною?

— Мені наказано залишити вас тут. Я маю інші справи.

Ленґдон зітхнув і виліз з авта. «Умови тут диктую не я».

Заревів двигун, і «ситроен» розтанув у пітьмі.

Дивлячись йому вслід, Ленґдон раптом подумав: а може, не йти туди? Адже він міг і відмовитись від запрошення… Перейти через площу, спіймати таксі і їхати до готелю спати?.. Та щось підказувало йому, що це аж ніяк не найкраща ідея.

Ленґдон рушив до серпанку водограїв, і в нього виникло тривожне відчуття, наче він переступає якийсь уявний поріг в інший

світ. Усе це скидалося на сон. Двадцять хвилин тому він мирно спав у готелі. А тепер от стоїть перед прозорою пірамідою, яку збудував Сфінкс, і чекає поліцейського на прізвисько Бик.

«Я загубився в якійсь картині Сальвадора Далі», — майнуло йому в голові.

Ленґдон рушив до головного входу — величезних дверей-вертушки. У фойє горіло тьмяне світло і було порожньо.

«Постукати?»

«Цікаво, — подумав Ленґдон, — а чи доводилося комусь із шанованих єгиптологів Гарварду стукати в двері піраміди, сподіваючись, що їм відчинять?» Він уже підняв було руку, готовий постукати, аж раптом із темряви за склом виникла чиясь постать. Хтось поспішно йшов знизу закрученими сходами. Чоловік був кремезний і темноволосий, чимось схожий на неандертальця. Чорний двобортний піджак, здавалося, от-от трісне на його широких плечах. В усьому, навіть у його ході, відчувалася владність. Він розмовляв по мобільному телефону, але доки підійшов до дверей, закінчив розмову і жестом запросив Ленґдона ввійти.

— Я Безу Фаш, — відрекомендувався, щойно Ленґдон опинився всередині. — Капітан Центрального управління судової поліції. Голос цілком пасував до його зовнішності — гортанний гуркіт… наче грім, що віщує бурю.

Ленґдон простягнув руку.

— Роберт Ленґдон.

Величезна долоня Фаша стиснула його руку з неймовірною силою, наче хотіла роздушити.

— Я бачив знімок, — сказав Ленґдон. — Ваш працівник сказав, Жак Соньєр *сам* це…

— Месьє Ленґдон, — чорні очиці Фаша були наче вирізані з ебенового дерева, — те, що ви бачили на знімку, — лише початок усього, що зробив Соньєр.

Розділ 4

Манерою триматися капітан Фаш і справді нагадував розлюченого бика — плечі широко розправлені, важке підборіддя втиснуте в груди. Темне волосся росло в нього на чолі характерним язиком; воно було зачесане назад і змащене гелем, від чого цей язик ще більше впадав у вічі — було враження, наче він несеться попереду Фаша, немов ніс бойового корабля. Коли Фаш ішов, здавалося, його темні очі спопеляють землю перед ним, випромінюючи якусь полум'яну ясність. Не дивно, що він мав репутацію людини суворої і непоступливої в усіх питаннях.

Ленґдон ішов за капітаном славнозвісними мармуровими сходами, що вели до невеличкої підземної зали під скляною пірамідою. Спускаючись, вони проминули двох охоронців із судової поліції, озброєних автоматами. Було зрозуміло: сьогодні ніхто не ввійде і не вийде звідси без благословення капітана Фаша.

Коли вони спустилися нижче від рівня землі, Ленґдон насилу поборов мандраж. Товариство Фаша анітрохи не заспокоювало, а в самому Луврі цієї миті було темно й страшно, як у могилі. Сходами м'яко стелилося світло від крихітних вмонтованих лампочок, як у проході в кінотеатрі. Ленґдон чув, як кожний його крок відлунює під скляним склепінням. Подивившись угору, він побачив за прозорим дахом мерехтливі відблиски водограїв, що танули в темряві.

— Як вона вам? — запитав Фаш, задерши вгору масивне підборіддя.

Ленґдон зітхнув, він надто втомився, щоб далі грати в ігри.

— Ваша піраміда чудова.

— Шрам на обличчі Парижа, — сердито пробурчав Фаш.

«Один — нуль на його користь». Ленґдон відчував, що Фаш — людина, якій важко догодити. Цікаво, подумав він, чи знає капітан, що на настійну вимогу президента Міттерана цю піраміду збудовано рівно з 666 скляних панелей — дивне прохання, яке дуже любили обговорювати противники колишнього президента, адже 666 уважають числом сатани.

Ленґдон вирішив не порушувати цієї теми.

Вони спустилися ще глибше й опинились у підземному холі. У напівмороці важко було визначити справжні розміри цього приміщення. Побудоване на глибині п’ятдесяти семи футів під землею, воно займало 70 000 квадратних футів і нагадувало якийсь безкінечний ґрот. Стіни й підлога були викладені мармуром теплих вохряних тонів, що пасували до жовтувато-золотистого кольору наземного фасаду Лувру, й удень тут було світло та людно. Однак зараз у цьому підземеллі було темно і порожньо, і воно більше скидалося на холодний склеп.

— А де штатні охоронці музею? — поцікавився Ленґдон.

— En quarantaine[6], — Фаш сказав це таким тоном, наче Ленґдон піддавав сумніву надійність його команди. — Зрозуміло, що сьогодні в музей проникнув хтось, хто не мав на це права. І тому всі нічні охоронці Лувру перебувають зараз в іншому крилі, там їх допитують. Цієї ночі відповідальність за безпеку музею взяли на себе мої агенти.

Ленґдон кивнув і піддав ходи, намагаючись не відставати від Фаша.

— Як близько ви були знайомі з Жаком Соньєром? — запитав капітан.

— Взагалі не знайомі. Ми жодного разу не зустрічалися.

Фаш здивувався:

— То сьогодні ввечері ви мали зустрітися вперше?

— Так. Ми домовились зустрітися на рецепції в Американському університеті відразу після моєї лекції. Я чекав, але він так і не з’явився.

Фаш щось записав у блокнот. Вони рушили далі, і Ленґдон мигцем помітив менш відому піраміду Лувру — La Pyramide Inversée — величезний світильник у формі перевернутої піраміди, що звисав зі стелі, наче сталактит. Фаш жестом запросив Ленґдона піднятися на кілька сходинок, що вели до входу в тунель під склепінням. Над входом висіла вивіска з написом «ДЕНОН». Так називалося крило Лувру, де були найзнаменитіші експонати.

— Хто запропонував зустрітися? — несподівано запитав Фаш. — Ви чи він?

Питання здалося дивним.

— Месьє Соньєр, — відповів Ленґдон, входячи до тунелю. — Його секретарка зв’язалася зі мною кілька тижнів тому електронною

поштою. Вона написала, що куратор довідався про те, що я збираюся до Парижа з лекцією, і хоче скористатися цією нагодою, аби поговорити зі мною про щось.

— Про що саме?

— Не знаю. Думаю, йшлося про мистецтво, адже в нас були схожі інтереси.

Фаш начебто не дуже вірив.

— Ви й справді не уявляєте, якою була мета вашої зустрічі?

Ленґдон не уявляв. Тієї миті йому було цікаво, що міг хотіти від нього Соньєр, але розпитувати було якось незручно. Цей славетний знавець мистецтва був визнаним самітником і дуже мало з ким зустрічався. Ленґдон просто зрадів нагоді поспілкуватися з ним.

— Але ж, месьє Ленґдон, може, ви хоча б здогадуєтесь, про що наша жертва хотіла говорити з вами того вечора, коли сталося вбивство? Це може бути важливо.

Ленґдон відчув підтекст запитання, і йому стало незатишно.

— Справді не уявляю. Я не питав. Просто вважав за честь отримати запрошення від такої людини. Я захоплююся працями Соньєра. Часто користуюсь його книжками на лекціях.

Фаш знову щось записав у блокнот.

Вони вже були на півдорозі до крила «Денон», і в кінці тунелю Ленґдон побачив два ескалатори, обидва простоювали без руху.

— Отже, ви мали схожі інтереси? — запитав Фаш.

— Так. Увесь минулий рік я працював над книжкою, що пов’язана з головною сферою наукових інтересів месьє Соньєра. І дуже сподівався на його світлу голову.

Фаш подивився на нього:

— Перепрошую?

Очевидно, фраза не перекладалася дослівно.

— Я мав надію довідатися, що він думає на цю тему.

— Розумію. І що ж це за тема?

Ленґдон завагався, не певний, як краще пояснити.

— Рукопис, по суті, присвячений іконографії поклоніння богині — тобто концепції святості жіночого начала. А також художнім образам і символам, що пов’язані з цим.

Фаш пригладив волосся м’ясистою рукою.

— І Соньєр знався на цьому?

— Як ніхто інший.

— Розумію.

Ленґдон відчував, що насправді Фаш нічого не розуміє. Жака Соньєра вважали найбільшим знавцем іконографії богинь. Він не лише мав якусь інтимну пристрасть до реліквій, пов’язаних із родючістю, культами богинь, чорною магією і священним жіночим началом. За ті двадцять років, що він був куратором, Соньєр допоміг Луврові створити найбільшу в світі колекцію творів мистецтва, пов’язаних із богинями: прикраси з найдавніших грецьких гробниць у Дельфах, золоті скіпетри, сотні староєгипетських хрестиків, що нагадували фігурки крихітних ангелів, брязкальця, якими в Стародавньому Єгипті відганяли злих духів. І нарешті, він зібрав неймовірну колекцію статуй богині Ісіди із сином Гором на руках.

— Може, Жак Соньєр знав про ваш рукопис? — припустив Фаш. — І запропонував зустрітися, щоб допомогти вам у праці над книжкою.

Ленґдон заперечно похитав головою.

— Про мій рукопис не знав ніхто. Насправді поки що він існує лише в чорновому варіанті, і я нікому його не показував, окрім редактора.

Фаш промовчав.

Ленґдон не пояснив, чому він досі нікому не показував цього рукопису. Чорновий варіант на триста сторінок з умовною назвою «Символи втраченої священної жіночності» містив часом дуже неординарну інтерпретацію вже усталеної релігійної іконографії і був доволі суперечливим.

Ленґдон наблизився до нерухомих ескалаторів і зупинився, помітивши, що Фаша немає поряд. Озирнувся й побачив, що той стоїть за кілька кроків від службового ліфта.

— Поїдемо ліфтом, — мовив Фаш, коли двері відчинилися. — Ви вже, мабуть, здогадалися, що пішки до галереї ще йти і йти.

Ленґдон знав, що ліфт значно швидше доправить їх до крила «Денон», який був двома поверхами вище, однак не рушив з місця.

— Щось не так? — нетерпляче запитав Фаш, притримуючи двері.

Ленґдон зітхнув, із сумом подивився на ескалатор. «Все так», — спробував переконати себе і неохоче пішов до ліфта. В дитинстві Ленґдон якось провалився в закинуту криницю і мало не загинув,

проборсавшись кілька годин у холодній воді, доки наспіла допомога. Відтоді його переслідував страх замкнутого простору, він боявся ліфтів, метро, навіть закритих кортів. «Ліфт — цілком безпечна споруда, — постійно переконував він себе, проте ніколи в це не вірив. — Це лише невеликий металевий ящик, підвішений у замкнутій шахті!» Затамувавши подих, він ступив до ліфта і, щойно зачинилися двері, відчув знайомий приплив адреналіну.

«Два поверхи. Якихось десять секунд».

— Отже, ви з месьє Соньєром, — почав Фаш, тільки-но ліфт поповз догори, — ніколи не розмовляли? Не листувалися? Ніколи нічого не надсилали один одному поштою?

Ще одне дивне запитання. Ленґдон заперечливо похитав головою.

— Ні. Ніколи.

Фаш підвів голову, наче обмірковував останню відповідь. Але нічого не сказав, мовчки втупившись у хромовані двері.

Ліфт їхав догори, і Ленґдон намагався зосередитись на чомусь іншому, окрім чотирьох стін довкола себе. У блискучих металевих дверях від бачив відображення краваткової шпильки капітана — срібного розп’яття з тринадцятьма камінчиками чорного оніксу. Ленґдона це трохи здивувало. Цей символ мав назву *crux gemmata* — хрест із тринадцятьма каменями — християнська ідеограма Христа і Його дванадцяти апостолів. Ленґдон не сподівався, що капітан французької поліції так відверто демонструватиме свої релігійні погляди. Але, знову ж таки, треба було зважати на те, що це Франція. Християнство тут не просто релігія, а право від народження.

— Це crux gemmata, — несподівано сказав Фаш.

Ленґдон здивовано підвів очі і піймав у відображенні погляд чорних очей Фаша.

Ліфт зупинився, двері відчинились.

Ленґдон швидко вийшов у коридор, поспішаючи до відкритого простору, якого було вдосталь під славнозвісними високими стелями Лувру. Однак світ, у який він ступив, виявився зовсім іншим, ніж він очікував.

Вражений, він різко зупинився.

Фаш поглянув на нього:

— Я так розумію, месьє Ленґдон, ви ніколи не бували в Луврі після зачинення?

«Ніколи», — подумав Ленґдон, намагаючись опанувати себе.

Завжди так яскраво освітлені галереї Лувру тепер були занурені в пітьму. Замість звичного білого світла, що рівно лилося зі стелі, з плінтусів ішло вгору якесь приглушене червоне сяйво, кахельною підлогою галерей тягнулися багряні плями.

Ленґдон подивився у глиб темного коридору і поступово зрозумів, що нічого дивного тут немає. Майже в усіх великих музеях світу вночі використовують червону підсвітку — лампочки вмонтовують на низькому рівні так, щоб працівники могли бачити, куди вони йдуть, а картини при цьому залишалися б у відносній темряві. Це мало б сповільнити руйнівну дію світла. Але цієї ночі в музеї було якось гнітюче. Усюди залягли довгасті тіні, під високими склепінчастими стелями згустилась чорна пітьма.

— Сюди, — сказав Фаш, різко звернув праворуч і закрокував низкою пов’язаних одна з одною галерей.

Ленґдон пішов за ним, очі поступово звикали до темряви. Довкола з пітьми поволі виступали великі картини, мальовані олійними фарбами, наче у величезній темній кімнаті проявлялися фотографії… здавалося, вони проводжають його поглядами. Нарешті Ленґдон відчув і знайомий запах, властивий усім музеям, — у сухому деіонізованому повітрі відчувався легкий присмак вуглецю. То був продукт роботи спеціальних осушувачів повітря з вугільними фільтрами, що працювали двадцять чотири години. Вони поглинали згубний для картин вуглекислий газ, який видихали відвідувачі.

А прикріплені до стін камери стеження нагадували відвідувачам: «Ми вас бачимо. Нічого не чіпати».

— Хоч одна з них справжня? — поцікавився Ленґдон, показуючи на камери.

— Звичайно, що ні, — відказав Фаш.

Ленґдон не здивувався. Відеоспостереження в таких великих музеях було надто дороге й неефективне. Аби простежити, що відбувається в усіх незліченних галереях, Луврові довелося б найняти кілька сотень технічних працівників. І тому більшість великих музеїв використовували так звану систему затримання. «Не сподівайтесь тримати злодіїв поза межами. Тримайте їх усередині». Система активувалась після будь-якого дотику до експоната, і якщо таке

трапилося, усі виходи з галерей миттю блокувались, і зловмисник опинявся за ґратами ще навіть до прибуття поліції.

Попереду в глибині викладеного мармуром коридору чулися чиїсь голоси. Схоже, галас долинав із великого алькова праворуч. Звідти в коридор лилося яскраве світло.

— Кабінет куратора, — пояснив капітан.

І ось нарешті Ленґдон побачив розкішний кабінет Соньєра: стіни вкриті деревом теплого відтінку, роботи старих майстрів, величезний старовинний письмовий стіл, а на ньому — двофутова статуя рицаря в повній амуніції. У приміщенні було декілька поліцейських, вони розмовляли по мобільних телефонах, щось записували. Один сидів за письмовим столом Соньєра і друкував на лептопі. Очевидно, цієї ночі кабінет куратора перетворився на тимчасовий командний пункт Центрального управління судової поліції.

— Messieurs! — голосно мовив Фаш, і всі чоловіки разом обернулися. — Ne nous dérangez pas sous aucun prétexte. Entendu?[7]

Усі присутні дружно закивали на знак розуміння.

Ленґдонові не раз доводилося вішати на двері номера в готелі табличку з написом «NE PAS DERANGER», тож він зрозумів суть наказу капітана. Фаша й Ленґдона не можна було турбувати за жодних умов.

Залишивши колег у кабінеті, Фаш вийшов і повів Ленґдона далі напівтемним коридором. Попереду десь за тридцять ярдів виднівся вхід до найпопулярнішої частини Лувру — la Grande Galerie — довжелезного коридору, де на стінах висіли найцінніші полотна музею, шедеври італійського живопису. Ленґдон уже здогадався: саме там знайшли тіло Соньєра — на фотознімку чітко було видно славнозвісну паркетну підлогу Великої галереї.

Коли вони підійшли ближче, Ленґдон побачив, що вхід до галереї перекритий величезними сталевими ґратами, схожими на ті, які використовували в середньовічних замках для захисту від армій мародерів.

— Система затримання, — пояснив Фаш.

Навіть у темряві ця перешкода виглядала грізно, здавалося, її не подолає й танк. Ленґдон почав вдивлятися крізь товсті ґрати в напівтемні ніші Великої галереї.

— Після вас, месьє Ленґдон, — почув він.

Ленґдон здивовано обернувся. «Куди після мене?»

Фаш показав на низ ґрат.

Ленґдон придивився уважніше. У темряві він не помітив: ґрати були підняті приблизно на два фути так, що під ними можна було проповзти.

— Ця секція поки ще закрита для служби безпеки Лувру, — пояснив Фаш. — Моя команда з науково-технічного відділу поліції щойно закінчила огляд. — Він показав на отвір знизу. — Прошу. Пролазьте.

Ленґдон подивився спочатку на вузьку щілину під важкими ґратами, тоді на самі ґрати. «Він що, жартує?» Ґрати скидалися на гільйотину, готову щомиті впасти на непрошеного гостя.

Фаш щось пробурчав французькою і глянув на годинник. А тоді став навкарачки і протиснув своє доволі огрядне тіло попід ґратами. Опинившись по той бік, він став і очікувально подивився на Ленґдона.

Ленґдон зітхнув. Опустився на коліна, потім сперся долонями на гладкий паркет, ліг на живіт і поповз попід ґратами. На півдорозі комір його твідового піджака зачепився за край металевого прута, і Ленґдон боляче вдарився об нього потилицею.

«Дуже шляхетно, Роберте», — сказав він собі, остаточно вибрався з-під ґрат і насилу звівся на ноги. І цієї ж миті зрозумів: попереду дуже довга ніч.

Розділ 5

Мюррей-хілл-плейс — нова штаб-квартира і діловий центр «Опус Деї» — розташований у Нью-Йорку на Лексінґтон-авеню, 243. Це — вежа площею 133 000 квадратних футів і вартістю понад 47 мільйонів доларів, викладена червоною цеглою і вапняком, який добувають у штаті Індіана. Спроектували цю споруду архітектори з фірми «Мей і Пінска», і в ній налічується понад сто спалень, шість їдалень, є бібліотеки, вітальні, конференц-зали й офіси. На третьому, дев’ятому і шістнадцятому поверхах є каплиці, оздоблені різьбленими орнаментами й мармуром. Увесь сімнадцятий поверх відведено під приватну резиденцію. Чоловіки заходять у будівлю крізь головний вхід на Лексінґтон-авеню. Жінки ж послуговуються входом із бокової вулиці і, перебуваючи всередині, постійно відокремлені від чоловіків «акустично й візуально».

Трохи раніше цього ж вечора власник розкішних апартаментів у пентхаусі єпископ Мануель Арінґароса спакував невеличку подорожню сумку і перевдягнувся в традиційну чорну рясу. Зазвичай він підперезувався пурпуровим паском, але сьогодні мав намір подорожувати серед простого люду, тож волів не привертати уваги до свого високого рангу. Лише дуже пильне око могло помітити в нього єпископський перстень з чотирнадцятикаратного золота з пурпуровим аметистом в оточенні великих діамантів і з ручною аплікацією у вигляді митри. Перекинувши сумку через плече, він подумки проказав коротку молитву, вийшов зі своїх апартаментів і спустився у вестибюль, де на нього чекав водій, готовий відвезти до аеропорту.

І ось тепер на борту авіалайнера, що прямував комерційним рейсом до Рима, Арінґароса дивився в ілюмінатор на темні води Атлантики. Сонце вже зайшло, проте єпископ знав, що його зірка от-от зійде. «Сьогодні ми виграємо цю битву», — думав він, дивуючись, що лише кілька місяців тому почувався цілком безпорадним перед ворогом, який погрожував знищити його імперію.

Єпископ Арінґароса був найвищим керівником «Опус Деї», і останні десять років життя він присвятив поширенню ідей «Божої справи» — так дослівно перекладається *Opus Dei*. Це релігійне

братство, яке 1928 року заснував іспанський священик Хосе Марія Ескріва, пропагувало повернення до традиційних католицьких цінностей і закликало своїх членів приносити великі жертви заради Божої справи.

Традиціоналістська ідеологія «Опус Деї» зародилася в Іспанії ще перед режимом Франко, але лише після опублікування 1934 року книжки Хосе Марія Ескріви із назвою «Шлях», яка давала 999 порад, як присвятити життя Божій справі, почалась її тріумфальна хода світом. І тепер, коли вже розійшлося понад чотири мільйони примірників «Шляху», перекладеного сорока двома мовами, організація «Опус Деї» стала потужною силою. Її резиденції, навчальні центри і навіть університети можна було побачити чи не в кожному великому місті на планеті. «Опус Деї» зростала шаленими темпами і була найкраще фінансованою католицькою організацією в світі. Прикро, але, як визнавав Арінґароса, в епоху релігійного цинізму, популярності сумнівних культів і таких самих сумнівних проповідників, що віщали з телевізійних екранів, влада й багатство «Опус Деї» дедалі частіше викликали безпідставні підозри.

— Багато хто називає «Опус Деї» культом промивання мізків, — часом заявляли йому репортери. — Інші кажуть, що ви ультраконсервативне таємне християнське товариство. То хто ж ви насправді?

— «Опус Деї» — ні те, ні інше, — терпляче відповідав єпископ. — Ми належимо до Католицької Церкви. Ми братство католиків, які передусім прагнуть якнайсуворіше дотримуватися католицької доктрини в повсякденному житті.

— Чи вимагає Божа справа обітниці утримання, збору церковної десятини, покути самобичуванням і ношення волосяниці?

— Усе це стосується лише невеличкої частки членів «Опус Деї», — казав Арінґароса, — Є декілька рівнів служіння Господові. Тисячі членів «Опус Деї» одружені, мають родини і чинять діяння Божі в своїх громадах. Інші обирають аскетичний, самітницький спосіб життя в наших резиденціях. Кожен робить цей вибір сам, однак всі члени «Опус Деї» мають спільну мету: зробити світ кращим через служіння Божій справі. Хіба це не чудова мета?

Утім, переконати когось у такий спосіб вдавалося рідко. Засоби масової інформації завжди тяжіли до скандалів, а в «Опус Деї», як і в

більшості великих організацій, теж було кілька заблудлих душ, що кидали тінь на все братство.

Два місяці тому в одному університеті на Середньому Заході членів «Опус Деї» спіймали на тому, що вони роздавали неофітам мескалін. Цей наркотик створює відчуття ейфорії, яке новачки помилково вважали релігійним екстазом. Ще один студент університету носив свою волосяницю з шипами більше від рекомендованих двох годин на день і заніс собі мало не смертельну інфекцію. Не так давно у Бостоні один молодий банкір, що втратив інтерес до життя, вчинив самогубство, перед цим відписавши все майно «Опус Деї».

«Заблудлі вівці» — так думав про них єпископ Арінґароса і щиро їх жалів.

Проте найбільше скомпрометував організацію розвідник ФБР Роберт Ханссен, судовий процес над яким набув широкого розголосу. Це був один із найавторитетніших членів «Опус Деї», і він виявився сексуальним збоченцем. На суді з’ясувалось, що цей чоловік встановив у власній спальні приховані відеокамери, а потім показував друзям плівку, на якій займався коханням із дружиною.

— Навряд чи це відповідна розвага для істинного католика, — зауважив суддя.

Усі ці сумні випадки частково сприяли утворенню нової організації, що спостерігала за «Опус Деї», — її назвали Мережею інформування про «Опус Деї». На її вебсайті можна було почитати страшні розповіді колишніх членів «Опус Деї», які попереджали про небезпеки, пов’язані зі вступом до братства. І засоби масової інформації дедалі частіше називали «Опус Деї» «Божою мафією» чи «культом Христа».

«Ми боїмося того, чого не розуміємо», — подумав Арінґароса. Цікаво, чи уявляють ці критики хоча б приблизно, скільки життів збагатило братство? Воно мало повну підтримку й благословення Ватикану. «Опус Деї» перебуває під опікою самого папи римського!

Однак нещодавно братство зіткнулось із набагато потужнішою силою, ніж засоби масової інформації… з несподіваним ворогом, від якого Арінґароса аж ніяк не міг сховатися. П’ять місяців тому статус-кво було порушено, і Арінґароса досі не міг отямитися від удару.

— Вони не знають, з ким затіяли війну, — прошепотів сам до себе Арінґароса, задивившись крізь ілюмінатор на темний океан. На мить його погляд затримався на власному відображенні — темне довгасте обличчя, на якому виділявся розплющений кривий ніс. Ніс йому зламали ще в Іспанії, коли він був молодим місіонером. Але ця фізична вада сьогодні мало що значила. Арінґароса жив передусім у духовному, а не в матеріальному світі.

Лайнер пролітав над узбережжям Португалії, коли раптом завібрував мобільний телефон, захований у складках ряси. Хоч під час польотів заборонялося користуватись мобільними телефонами, Арінґароса знав, що цього дзвінка він ніяк не може пропустити. Лише одна людина на світі знала цей номер — та сама, що надіслала Арінґаросі цей телефон.

— Слухаю, — тихо мовив у трубку єпископ.

— Сайлас знайшов наріжний камінь, — повідомив співрозмовник. — Він у Парижі. У церкві Святої Сульпіції.

Арінґароса вдоволено усміхнувся.

— То ми зовсім близько.

— Можемо добути його негайно. Але нам потрібний ваш вплив.

— Так, звичайно. Кажіть, що я маю зробити.

Коли Арінґароса вимкнув телефон, його серце несамовито калатало. Він знову виглянув у пітьму ночі, відчуваючи свою мізерність порівняно з тими подіями, які сам зініціював.

За п’ятсот миль від нього альбінос на ім’я Сайлас схилився над мідницею і змивав кров зі спини, спостерігаючи, як у воді розходяться червоні плями. «Очисти ісопом мене — і буду я чистий, — бурмотів він слова молитви. — Обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу»[8].

Сайлас ще ніколи в житті не відчував такого гострого збудження. Це було дивно і водночас радісно. Минулі десять років він свято дотримувався законів «Шляху», намагався очиститись від гріхів… повністю змінити своє життя… викреслити з пам’яті насильство, до якого вдавався в минулому. І раптом сьогодні все це повернулося. Ненависть, з якою він так довго й наполегливо боровся, знову пробудилася. Він був приголомшений тим, як швидко його минуле

знову вигулькнуло назовні. А з ним, звісно ж, відновилися і його навички. Хоч і призабуті, вони могли ще послужити.

Ісус учить нас миру… любові… Він відкидає насильство. Так Сайласа вчили від самого початку, і слова ці знайшли відгук у його серці. Але тепер саме це вчення Христа Його вороги погрожують знищити. Хто погрожує Богові мечем, від меча загине. Від меча стрімкого й нещадного.

Два тисячоліття воїни Христа захищали свою віру від тих, хто намагався її знищити. Сьогодні Сайласа покликано до зброї.

Його рани трохи підсушились, і він накинув довгополу рясу з каптуром. Найпростішого покрою, з грубої темної шерсті, на її тлі чітко вирізнялися його неймовірно білі руки й волосся. Підперезався мотузкою, надів каптур на голову і надав змогу своїм червоним очам помилуватися відображенням у дзеркалі. Коліщата подій закрутилися.

Розділ 6

Протиснувшись попід ґратами, Роберт Ленґдон опинився біля входу до Великої галереї. Було враження, наче він зазирає в пащу довгого й глибокого каньйону. По обидва боки галереї височіли голі стіни на тридцять футів, верх їх танув у пітьмі. Червонувате сяйво нічних ламп сочилося з плінтусів і кидало чудернацькі відблиски на безцінні полотна да Вінчі, Тиціана і Караваджо, що звисали зі стелі на спеціальних дротах. Натюрморти, біблійні сцени й пейзажі висіли поряд із портретами знаті та відомих політичних діячів.

Хоч у Великій галереї було зібрано чи не найкращу в світі колекцію італійського живопису, у багатьох відвідувачів виникало відчуття, що найцінніший експонат тут — унікальна паркетна підлога. Викладена з дубових паркетин по діагоналі, вона не лише вражала досконалим геометричним візерунком, а й створювала своєрідну оптичну ілюзію, нагадувала якийсь багатовимірний простір: відвідувачам здавалося, наче вони пливуть галереєю, поверхня якої з кожним кроком змінюється.

Ленґдон розглядав вигадливий візерунок на паркеті, аж раптом його погляд натрапив на зовсім недоречний тут предмет, що лежав ліворуч лише за кілька ярдів, оточений спеціальною стрічкою. Ленґдон обернувся до Фаша:

— Це що… Караваджо? На підлозі?

Фаш кивнув, навіть не подивившись у той бік.

Ця картина, як припускав Ленґдон, коштувала з два мільйони доларів, проте лежала на підлозі, наче якийсь непотрібний плакат.

— Якого дідька ця картина робить на підлозі?

Обурення, що прозвучало в його голосі, схоже, не справило враження на Фаша.

— Це місце злочину, месьє Ленґдон. Ми нічого не чіпали. Картину зірвав зі стіни сам куратор. У такий спосіб він активував систему безпеки.

Ленґдон озирнувся на ґрати, намагаючись збагнути, що ж насправді відбулося.

На куратора напали в його кабінеті, він вибіг, кинувся до Великої галереї й активував систему безпеки, стягнувши зі стіни цю картину. Ґрати одразу опустилися й перекрили сюди доступ. Інших входів і виходів у цій галереї немає.

Ленґдон чогось не розумів.

— Отже, куратор замкнув нападника у Великій галереї?

Фаш похитав головою.

— Ґрати впали між Соньєром і його нападником. Убивця залишився в коридорі і вистрілив у Соньєра крізь ґрати. — Фаш показав на жовтогарячий прапорець на ґратах, під якими вони щойно проповзли. — Працівники науково-технічного відділу виявили там частинки пороху. Він стріляв крізь ґрати. Соньєр помер тут сам.

Ленґдон згадав знімок із тілом Соньєра. Але вони сказали, що він зробив це сам. Подивився у величезний коридор.

— То де ж тіло?

Фаш поправив свою шпильку-розп’яття і пішов далі.

— Вам, мабуть, відомо, що Велика галерея дуже довга.

«Якщо не помиляюсь, довжина Великої галереї становить приблизно півтори тисячі футів, це висота меморіалу Вашингтона, помножена на три». Від ширини коридору теж перехоплювало подих, тут легко стали б поряд два пасажирські поїзди. По центру періодично траплялась якась статуя чи велетенська порцелянова ваза, що допомагали розмежувати потік відвідувачів, який уздовж однієї стіни рухався в одному напрямку, а вздовж другої — у протилежному.

Фаш мовчки й швидко крокував правим боком коридору, дивлячись лише вперед. Ленґдонові здавалося, що це просто блюзнірство — пробігати повз стільки шедеврів і не зупинитися навіть на мить, щоб подивитися на них.

«При такому світлі я б однаково нічого не побачив», — подумав він.

Тьмяне червонувате освітлення навіяло Ленґдонові спогади про його останнє перебування в таємних архівах Ватикану. Це вже вдруге сьогоднішній вечір нагадав йому про минулорічні події в Римі, коли він ледь не позбувся життя. Він знову подумав про Вітторію. Вже кілька місяців він не згадував про неї. Не вірилось, що то все трапилося лише рік тому; здавалося, відтоді промайнули десятиріччя. Інше життя. Востаннє він отримав звістку від Вітторії ще в грудні. То

була поштівка, в якій вона писала, що вирушає на Яванське море, аби продовжувати дослідження в галузі фізики… Щось там ішлося про використання супутників, щоб стежити за міграцією мантії Землі. Ленґдон ніколи не мав ілюзій, що така жінка, як Вітторія Ветра, зможе щасливо жити з ним в університетському містечку. Однак їхня зустріч у Римі пробудила в ньому якусь тугу, якої він ніколи раніше не відчував. Його любов до холостяцького життя й тих невигадливих свобод, які воно давало, похитнулась… і несподівано поступилась місцем відчуттю порожнечі, яке за минулий рік, схоже, тільки посилилось.

Вони далі швидко крокували галереєю, однак трупа Ленґдон і досі не бачив.

— Жак Соньєр зайшов аж так далеко?

— Месьє Соньєр дістав кулю в живіт. Він помирав дуже повільно. Хвилин, мабуть, з п’ятнадцять, а то й двадцять. Очевидно, він мав величезну силу волі.

Ленґдон був приголомшений.

— То охоронцям треба було аж п’ятнадцять хвилин, щоб дістатися сюди?

— Звісно, ні. Служба безпеки Лувру миттєво відреагувала на сигнал тривоги, але до Великої галереї не було доступу. Охоронці стояли біля ґрат і чули, як хтось ходить у дальньому кінці коридору, але не бачили, хто це. Кликали, та ніхто не відзивався. Вирішили, що це злочинець — хто ж іще? — і, згідно з інструкціями, викликали судову поліцію. Ми прибули на місце за п’ятнадцять хвилин. Трохи підняли ґрати, так, щоб під ними можна було проповзти, і я послав туди дюжину озброєних агентів. Вони прочесали всю галерею в пошуках злочинця.

— І?..

— І нікого не знайшли. Окрім… — він показав на щось попереду, — нього.

Ленґдон простежив за напрямом пальця Фаша. Спочатку йому здалося, що Фаш показує на велику мармурову статую посеред коридору. Проте, коли вони підійшли ближче, Ленґдон побачив приблизно за тридцять ярдів від статуї яскраву пляму світла. Лампа на штативі створювала на підлозі єдиний острівець світла в

червонуватому напівмороці галереї. У центрі цієї плями, наче комаха під мікроскопом, лежало на паркетній підлозі оголене тіло куратора.

— Ви бачили знімок, — сказав Фаш, — отже, для вас тут не повинно бути нічого несподіваного.

Вони наблизились, і Ленґдон відчув мандраж. Перед ним постала одна з найдивніших картин, які йому доводилося бачити.

Тіло Жака Соньєра лежало на паркетній підлозі точнісінько, як це було зображено на знімку. Стоячи над ним і мружачись від різкого світла, Ленґдон ще раз із подивом подумав, що Соньєр провів останні хвилини свого життя, намагаючись зайняти таку ось незвичну позу.

Соньєр виглядав на диво підтягнутим як на свої роки… І всю його мускулатуру було чітко видно. Він зірвав із себе геть увесь одяг, акуратно поскладав його поряд на підлозі і ліг на спину посеред широкого коридору, строго вздовж його центральної осі. Руки й ноги широко розкинуті, як у дитини, що робить на снігу «орла»… або точніше, як у людини, яку розтягнули й зібрались четвертувати якісь невидимі сили.

Кривава пляма на грудях позначала те місце, де в тіло ввійшла куля. Рана була на диво мала — лише невеличка плямка потемнілої крові.

Вказівний палець Соньєра теж був закривавлений, очевидно, він вмочав його в рану, і це було найстрашніше і найнезбагненніше в усьому цьому. Використавши власну кров як чорнило, а власний оголений живіт як полотно, Соньєр намалював у себе на тілі простий символ: п’ять прямих ліній, що перетиналися й утворювали п’ятикутну зірку.

«Пентаграма?»

Кривава зірка з центром у пупі надавала трупові справді зловісного вигляду. Знімок, який бачив Ленґдон, теж справляв моторошне враження, але тепер, побачивши все на власні очі, він відчував дедалі більшу тривогу.

«Він зробив це сам».

— Месьє Ленґдон? — чорні очі Фаша пильно дивилися на нього.

— Це пентаграма, — сказав Ленґдон, і власний голос видався йому чужим, так він дивно відлунював під високими склепіннями

галереї. — Один із найдавніших символів на землі. З’явився за чотири тисячі років до народження Христа.

— І що він означає?

Ленґдон завжди вагався, коли йому ставили таке питання. Казати людям, що «означає» той чи інший символ, — це все одно, що казати, як на них має подіяти та чи інша пісня. Усяк тлумачить символи по-своєму. Приміром, білий ковпак Ку-клукс-клану у Сполучених Штатах асоціюється з ненавистю й расизмом, тимчасом як в Іспанії те саме вбрання свідчить лише про глибоку християнську віру.

— У різних випадках ті самі символи мають різне значення, — відповів Ленґдон. — Спершу пентаграма була поганським релігійним символом.

— Поклоніння дияволові, — кивнув Фаш.

— Не зовсім так, — заперечив Ленґдон і одразу збагнув, що слова треба добирати обережніше.

Сьогодні слово «поганець» стало майже синонімом поклоніння дияволові, а це зовсім неправильно. Насправді це слово походить від латинського *paganus*, що означає «мешканці сільської місцевості». Поганці не мали єдиної усталеної релігії, а натомість поклонялися силам і явищам природи. Християнська Церква так сильно боялася цих багатобожників, що колись безневинне слово «селянин» — французькою *vilain* — набуло значення «негідник».

— Пентаграма, — пояснив Ленґдон, — це дохристиянський символ, що стосується поклоніння Природі. Наші предки поділяли світ на дві половини — чоловічу й жіночу. Їхні боги й богині разом забезпечували рівновагу сил. Інь та ян. Коли чоловіче й жіноче начала врівноважені, у світі панує гармонія. Коли ж рівновага порушується, виникає хаос. — Ленґдон показав на живіт Соньєра: — Ця пентаграма символізує жіночу половину всього сущого. Історики, що вивчають релігії, називають це «священною жіночністю», або «божественною богинею». Соньєр знав це краще, ніж хто інший.

— То Соньєр намалював собі на животі символ богині?

Ленґдон не міг не погодитись, що це виглядало дещо дивно.

— У найвужчому сенсі пентаграма символізує Венеру — богиню кохання й краси.

Фаш глянув на оголений труп і щось пробурчав собі під ніс.

— Давні релігії ґрунтувалися на божественному устрої Природи. Богиня Венера і планета Венера — це те саме. Богиня посідає відповідне місце на нічному небі і відома під багатьма іменами — Венера, Східна зірка, Іштар, Астарта — всі вони символізують могутнє жіноче начало, тісно пов’язане з Природою і Матір’ю-Землею.

Фаш чомусь занервував. Наче йому більше була до вподоби ідея поклоніння дияволові.

Ленґдон вирішив не розповідати зараз про найдивовижнішу властивість пентаграми — наочний доказ її зв’язку з Венерою. Ще коли він був студентом і вивчав астрономію, то з величезним подивом довідався, що кожні вісім років планета Венера креслить у площині екліптики правильну пентаграму. Давні люди спостерегли це явище, і воно справило на них таке враження, що Венера та її пентаграма стали символами досконалості, краси і циклічності сексуального кохання. Аби належно вшанувати магію Венери, давні греки влаштовували Олімпійські ігри кожні вісім років. Сьогодні мало кому відомо, що сучасні Олімпійські ігри дотримуються половинчатого циклу Венери. Ще менше людей знає, що п’ятикутна зірка ледь не стала офіційною емблемою Олімпійських ігор — в останню мить вирішили замінити п’ять гострих кутів п’ятьма колами, що перетинаються, які, на думку організаторів, мали б краще відображати дух усезагальної участі й гармонії.

— Месьє Ленґдон, — раптом сказав Фаш, — очевидно, що пентаграма мусить бути якось пов’язана теж і з дияволом. Про це доволі чітко свідчать ваші американські фільми жахів.

Ленґдон спохмурнів. «Дякую, Голлівуде». Сьогодні п’ятикутна зірка фактично стала емблемою фільмів жахів про вбивць-сатаністів. Її зазвичай можна було побачити на стінах помешкань сатаністів поряд з іншою демонічною символікою. Ленґдон завжди впадав у відчай, коли бачив цей символ у такому контексті, адже первинно пентаграма символізувала лише добро.

— Запевняю вас, — сказав Ленґдон, — попри те, що ви бачите у фільмах, демонічне тлумачення пентаграми неправильне з погляду історії. Первинно вона символізувала жіноче начало, але за тисячоліття значення цього символу було спотворене. У цьому випадку — через кровопролиття.

— Я не зовсім розумію…

Ленґдон подивився на шпильку-розп’яття, не впевнений, як краще сформулювати думку.

— Я маю на увазі Церкву. Переважно символи дуже живучі, проте Римо-католицька Церква змінила значення пентаграми ще на початку свого існування. Це було частиною кампанії Ватикану зі знищення поганських релігій і навернення люду до християнства. Церква активно боролася з поганськими богами й богинями, зображуючи їхні священні символи як символи зла.

— Говоріть далі…

— Це доволі типове явище в часи великих потрясінь, — вів далі Ленґдон. — Кожна нова влада намагається привласнити існуючі символи, скомпрометувати і стерти з пам’яті людей їхнє первинне значення. У боротьбі між поганськими і християнськими символами програли перші. Посейдонів тризуб перетворився на вила диявола, гострокутний ковпак мудреця — на символ відьми, а пентаграма Венери стала знаком диявола. — Ленґдон на мить замовк. — Прикро, але військове відомство США теж спотворило суть пентаграми: тепер вона стала нашим головним символом війни. Ми малюємо її на наших винищувачах і прикрашаємо нею погони наших генералів. — І прощавай, богине кохання й краси.

— Цікаво, — Фаш кивком показав на труп з розкинутими руками. — Ну а поза? Вона вам про щось каже?

Ленґдон знизав плечима.

— Ця поза лише підкреслює зв’язок із пентаграмою і священною жіночністю.

— Перепрошую?

— Це називають реплікацією. Повторення символу — найпростіший спосіб підсилити його значення. Поза Жака Соньєра нагадує п’ятикутну зірку. Одна пентаграма — добре, а дві — ще ліпше.

Фаш подивився по черзі на руки, ноги й голову Соньєра, що мали символізувати п’ять кутів пентаграми, і знову пригладив рукою і без того прилизане волосся.

— Цікавий аналіз, — він помовчав. — Ну а те, що він голий? — Фаш скривився, вимовляючи останнє слово, наче тіло голого літнього чоловіка викликало в нього відразу. — Навіщо він зняв одяг?

Гарненьке запитання. Ленґдон не припиняв про це думати від першої ж миті, як побачив фотознімок. Найімовірніше, оголене тіло

людини мало ще раз нагадати про Венеру, богиню сексуальності. Хоч у сучасній культурі Венера вже здебільшого не асоціювалась із фізичним зв’язком між чоловіком і жінкою, пильне око лінгвіста-етимолога й досі могло помітити слід первинного значення Венери у слові «венеричний». Проте Ленґдон вирішив не заглиблюватися в цю тему.

— Месьє Фаш, я не можу сказати, чому месьє Соньєр намалював на собі цей символ чи прийняв таку позу. Однак знаю напевно, що така людина, як Жак Соньєр, розглядала б пентаграму як знак священної жіночності. Історики мистецтва і науковці, які вивчають символи, добре знають про зв’язок між пентаграмою і божественним жіночим началом.

— Добре. Ну а чому він вирішив писати власною кров’ю?

— Очевидно, більше не мав чим.

Фаш помовчав, тоді зауважив:

— Мені здається, він писав кров’ю, щоб змусити поліцію провести певну судово-медичну експертизу.

— Перепрошую?

— Погляньте на його ліву руку.

Ленґдон подивився на білу руку куратора, від плеча до долоні, проте нічого не побачив. Тоді обійшов тіло, нагнувся і з подивом помітив, що куратор стискає в руці великий маркер із фетровим стрижнем.

— Соньєр тримав його, коли ми знайшли тіло, — зауважив Фаш. Відійшов від Ленґдона і наблизився до розкладного столика, на якому лежали інструменти, дроти і якісь електронні прилади.

— Як я вже вам казав, — він перебирав предмети на столі, — ми нічого не чіпали на місці злочину. Вам знайомий цей тип ручки?

Ленґдон нахилився нижче, щоб роздивитися напис на ручці.

STYLO DE LUMIERE NOIRE.

Він здивовано підвів голову.

Такими маркерами зі спеціальним фетровим стрижнем зазвичай послуговувались працівники музеїв, реставратори і поліцейські, щоб наносити невидимі позначки на предмети. Писали вони флуоресцентним чорнилом на спиртовій основі, і побачити ці написи можна було лише при невидимому світлі. Зокрема, працівники музеїв робили такими маркерами позначки на рамах картин, що потребували реставрації.

Ленґдон випростався, а Фаш тим часом підійшов до лампи й вимкнув її. Галерея враз занурилась у пітьму.

На мить «засліплений» Ленґдон почувся непевно. Але поступово очі звикали до темряви, і він розрізнив у червонуватому напівмороці постать Фаша. Той ішов до нього, тримаючи в руках якесь портативне джерело світла, що огортало його фіолетовим серпанком.

— Можливо, ви знаєте, — сказав Фаш, у фіолетовому сяйві його очі світилися, — що за допомогою такого світла поліція шукає на місці злочину сліди крові та інші докази, які підлягають експертизі. Тож можете уявити, як ми здивувалися… — Він різко спрямував світло лампи на труп.

Ленґдон подивився і з жахом відсахнувся.

Серце калатало. На паркетній підлозі поряд із трупом світилися пурпурові літери. Останні слова куратора. Тупо дивлячись на мерехтливі знаки, Ленґдон відчував, що туман, який огортав усю цю історію від самого початку, ще більше густішає.

Він перечитав слова ще раз і подивився на Фаша.

— Що в дідька все це означає?

Очі Фаша світилися білим.

— Саме на це питання ви й маєте відповісти, месьє.

Неподалік, у кабінеті куратора, лейтенант Колле, який щойно повернувся до Лувру, схилився над радіоприймачем, що стояв на величезному письмовому столі. Якби не страшнувата фігура середньовічного рицаря, що, здавалося, стежив за ним з кута столу, то Колле почувався б і зовсім добре. Він надів навушники і ще раз перевірив рівні входу на жорсткому дискові в системі запису. Все працювало справно. Мікрофони функціонували бездоганно, і звук був максимально чіткий.

«Момент істини», — подумав він.

І, усміхаючись, заплющив очі, приготувавшись насолодитися рештою розмови, яка зараз відбувалась у Великій галереї.

Розділ 7

Скромне помешкання в церкві Святої Сульпіції було на третьому поверсі, ліворуч від хорів. Дві кімнатки з кам’яною підлогою і мінімумом умеблювання правили за домівку сестрі Сандрін Біейль вже понад десять років. Офіційно її житлом уважався монастир, розташований неподалік, проте вона більше любила спокій і тишу церкви. Тому й облаштувалась тут, нагорі, де мала ліжко, телефон і гарячу їжу.

У церкві сестра Сандрін була conservatrice d’affaires[9], тобто відповідала за всі нерелігійні аспекти діяльності храму: прибирання, підтримання будівлі в належному стані, наймання персоналу, охорону церкви після закриття та замовлення продуктів — у тому числі вина й облаток для причастя.

Вона вже спала на своєму вузькому ложі, аж раптом задзеленчав телефон. Взяла слухавку і сказала втомлено:

— Soeur Sandrine. Eglise Saint-Sulpice.

— Привіт, сестро, — озвався чоловік французькою.

Сестра Сандрін сіла на ліжку. Котра година? Вона впізнала голос настоятеля; але ж за п’ятнадцять років він жодного разу її не будив. Абат був дуже благочестивою людиною і після меси одразу йшов додому спати.

— Перепрошую, якщо розбудив вас, сестро, — голос абата був якийсь незвичний, роздратований. — Маю до вас прохання. Мені щойно телефонував один дуже впливовий американський єпископ. Мануель Арінґароса. Може, знаєте?

— Голова «Опус Деї»? Звичайно, знаю. Хто з церковників його не знає?

За останні роки вплив консервативної чпрелатури Арінґароси дуже зріс. Їхнє сходження почалося раптово 1982 року, коли папа Іван Павло II несподівано підніс «Опус Деї» до рангу «прелатури папи». Це означало, що папа офіційно схвалює всю їхню релігійну діяльність. За дивним збігом возвеличення «Опус Деї» почалося того самого року, коли це релігійне братство, за чутками, переказало майже мільярд доларів на рахунок Ватиканського інституту релігійної діяльності —

більше відомого як «Банк Ватикану» — чим урятувало його від ганебного банкрутства. Згодом папа значно пришвидшив занесення засновника «Опус Деї» до сонму святих, скоротивши традиційно сторічний термін очікування канонізації лише до двадцяти років, що теж викликало немалий подив. Сестра Сандрін не могла позбутися відчуття, що таке становище «Опус Деї» в Римі доволі підозріле, але ж не будеш сперечатися з Ватиканом.

— Єпископ Арінґароса попросив мене про послугу, — в голосі абата бриніли нервові нотки. — Один із його наближених прибув сьогодні до Парижа…

Сестра Сандрін терпляче вислухала дивне прохання, яке її дуже збентежило.

— Перепрошую, ви сказали, що цей чоловік з «Опус Деї» не може зачекати до ранку?

— Боюся, що ні. У нього літак відлітає дуже рано. Він завжди мріяв побачити церкву Святої Сульпіції.

— Але ж церква набагато цікавіша вдень. Сонячні промені, що проникають крізь вікно в південній стіні, тіні на поділках гномона — ось чим унікальна церква Святої Сульпіції.

— Сестро, я з вами згоден, однак ви зробите мені велику ласку, якщо впустите його сьогодні вночі. Він сказав, що може прийти, скажімо… о першій? Тобто за двадцять хвилин.

Сестра Сандрін спохмурніла.

— Звичайно. Рада вам прислужитися.

Абат подякував і поклав слухавку.

Сестра Сандрін, геть розгублена й збентежена, ще хвильку полежала в теплому ліжку, намагаючись остаточно прогнати сон. У свої шістдесят років вона вже не прокидалася так швидко, як колись, хоч нічний дзвінок, безперечно, дуже на неї подіяв. «Опус Деї» завжди виводило її з рівноваги. Це братство було відоме своєю пристрастю до темного ритуалу самобичування. І до того ж воно мало якісь, у найкращому разі середньовічні, погляди на жінку. Сестра Сандрін була приголомшена, коли довідалась, що там жінок змушують прибирати кімнати чоловіків, доки ті відбувають месу, причому цілком безоплатно; жінки сплять на голій підлозі, тоді як чоловіки мають солом’яні матраци; жінки мусять відбувати додаткові сеанси самобичування… як покуту за первородний гріх. За те, що Єва

скуштувала яблуко з дерева пізнання, жінки, схоже, приречені розплачуватись цілу вічність. Усе це було прикро, адже більша частина Католицької Церкви поступово рухалася в правильному напрямі, вчилась поважати права жінок. А братство «Опус Деї» загрожувало зупинити цей поступ. Однак сестра Сандрін мусила виконати обіцянку.

Вона звісила ноги з ліжка і повільно підвелася, кам’яна підлога під босими ступнями була дуже холодна. Холод піднімався по тілу дедалі вище, і раптом у неї з’явилось недобре передчуття.

Жіноча інтуїція?

Як глибоко віруюча, сестра Сандрін навчилася знаходити мир у заспокійливих голосах власної душі. Сьогодні ж ці голоси чомусь мовчали. Так само, як і порожня церква довкола неї.

Розділ 8

Ленґдон не міг відвести погляду від пурпурових літер, що пломеніли на паркеті. Прощальне послання Жака Соньєра аж ніяк не скидалось на останні слова помираючого, принаймні так думав Ленґдон. На підлозі було написано:

13—3—2—21—1—1—8—5

O Draconian devil !

Oh lame saint![10]

Ленґдон не мав ані найменшої гадки, що б це могло означати, зате нарешті зрозумів, чому Фаш так уперто пов’язував пентаграму з поклонінням дияволові.

«О Драконів диявол!»

Соньєр безпосередньо вказував на диявола. І цей незрозумілий ряд чисел…

— Частина послання нагадує числовий шифр.

— Так, — погодився Фаш. — Наші криптографи вже над ним працюють. Ми думаємо, що ці числа якось виведуть нас на вбивцю. Може, це телефон чи номер соціального страхування. Скажіть, на ваш погляд, ці числа мають якесь символічне значення?

Ленґдон ще раз подивився на числа, відчуваючи, що пошук їх символічного значення може зайняти не одну годину. Якщо взагалі Соньєр щось мав на увазі. Ленґдонові здавалося, що ці числа взято навмання. Він звик до символічних прогресій, у яких начебто крився якийсь зміст, але тут усе: пентаграма, слова і числа — здавалося, ніяк не пов’язані одне з одним.

— Раніше ви казали, — зауважив Фаш, — що всі дії Соньєра були спрямовані на те, щоб залишити якесь послання… про поклоніння

богині чи щось у такому дусі? Як у цю концепцію вписується це послання?

Ленґдон розумів, що це питання суто риторичне. Дивний ряд чисел і незрозумілі слова аж ніяк не відповідали версії Ленґдона, пов’язаній з культом богині.

«О Драконів диявол! О кульгавий святий!»

— Це схоже на якесь звинувачення, — мовив Фаш. — Вам так не здається?

Ленґдон спробував уявити останні хвилини куратора, замкненого у порожній Великій галереї, упевненого в тому, що от-от помре. Що ж, таке припущення виглядало логічним.

— Може, звинувачення на адресу вбивці. Думаю, це має сенс.

— І моє завдання — назвати його ім’я. Дозвольте вас запитати ще одне, месьє Ленґдон. Окрім чисел, що, на вашу думку, у цьому посланні найдивніше?

Найдивніше? Людина, що помирає, замкнулася в галереї, намалювала собі на животі пентаграму, а на підлозі нашкрябала якесь загадкове звинувачення. Що з цього не дивне?

— Слово «Драконів»? — Ленґдон сказав перше-ліпше, що йому спало на думку. Він був певний: людина, яка доживає останні хвилини життя, навряд чи згадуватиме про Дракона — нещадного афінського законотворця сьомого століття до Р. Х. — «Драконів диявол» — це дивний добір слів.

— Драконів? — у голосі Фаша тепер чулося нетерпіння. — Зараз ідеться не про добір слів.

Ленґдон не знав, що там на думці у Фаша, але почав підозрювати, що той чудово порозумівся б із Драконом.

— Соньєр був французом, — з притиском сказав Фаш. — Він жив у Парижі. Але чомусь вирішив написати своє останнє послання…

— Англійською, — закінчив Ленґдон думку капітана.

— Саме так. Чому, як ви гадаєте?

Ленґдон знав, що Соньєр бездоганно володів цією мовою, однак не міг збагнути, чому той вирішив написати передсмертні слова саме англійською. Він мовчки знизав плечима.

Фаш показав на пентаграму на животі покійного.

— Це ніяк не пов’язано з поклонінням дияволові? Ви й досі в цьому впевнені?

Ленґдон уже ні в чому не був упевнений.

— Між символами й текстом, схоже, немає жодного зв’язку. Мені шкода, але більше я нічим не можу допомогти.

— Можливо, це щось прояснить. — Фаш трохи відійшов від тіла і знову підняв невидиме світло вгору так, щоб воно охопило більшу площу на підлозі. — А тепер?

І тут Ленґдон із подивом побачив, що тіло куратора обведене лінією. Очевидно, Соньєр ліг і спробував накреслити тим самим маркером довкруг себе коло.

Умить усе стало зрозуміло.

— «Вітрувієва людина», — Ленґдон мало не задихнувся від подиву. Соньєр створив копію найвідомішого рисунка Леонардо да Вінчі в натуральну величину.

У часи Леонардо цей рисунок уважали найточнішим, з анатомічного погляду, зображенням людського тіла, і сьогодні він став своєрідним символом культури. Його можна побачити на плакатах, килимках для комп’ютерних мишок та футболках в усьому світі. Знаменитий рисунок складається з абсолютно правильного кола, в яке вписано голого чоловіка із розкинутими руками й ногами.

Да Вінчі. Ленґдон був вражений, аж мурашки пішли по шкірі. Тепер намір Соньєра не залишав жодних сумнівів. В останні миті життя куратор зірвав із себе одяг і ліг усередину кола, чітко наслідуючи знаменитий рисунок Леонардо да Вінчі «Вітрувієва людина».

Саме цього кола бракувало, щоб збагнути суть головоломки. Жіночий символ захисту — тіло голого чоловіка, оточене колом, — довершував ідею да Вінчі про гармонію чоловічого й жіночого начала. Залишалося з’ясувати, навіщо Соньєр вирішив імітувати знаменитий рисунок.

— Месьє Ленґдон, — знову заговорив Фаш, — такій людині, як ви, безперечно, відомо, що Леонардо да Вінчі захоплювався темними силами.

Ленґдон здивувався, що Фаш так добре знає да Вінчі. Очевидно, саме тому капітан і підозрював, що тут ідеться про поклоніння дияволові. Да Вінчі завжди був «міцним горішком» для істориків, особливо християнської традиції. Попри свою беззаперечну геніальність, Леонардо був відвертим гомосексуалістом і до того ж

поклонявся божественному устроєві Природи. І те, й інше робило його вічним грішником. Більш того, ексцентричні вчинки художника створили йому своєрідну демонічну ауру: да Вінчі викопував із землі трупи, щоб вивчати анатомію людини, вів якісь таємничі журнали, куди щось записував геть нерозбірливим почерком та ще й справа наліво, вважав себе алхіміком, який уміє перетворювати свинець на золото… Він навіть насмілювався шахрувати з Богом, створивши якийсь еліксир безсмертя, і, крім того, винайшов жахливі, доти не бачені знаряддя тортур і зброю.

«Нерозуміння породжує недовіру», — подумав Ленґдон.

Грандіозний внесок да Вінчі до християнського мистецтва лише підсилював його репутацію духовного лицеміра. Леонардо отримував від Ватикану сотні замовлень, які дуже щедро оплачувались, проте малював біблійні сюжети не за покликом душі, а з корисливих міркувань — щоб мати кошти на розкішне життя. Прикро, але да Вінчі був жартівником і часто розважався тим, що плював у криницю, з якої пив воду. У багатьох своїх картинах на біблійні теми він приховав аж ніяк не християнські символи, що свідчили про його справжні вірування — так він глузував із Церкви. Ленґдон навіть якось читав у Національній галереї в Лондоні лекцію «Таємне життя Леонардо: поганські символи в християнському мистецтві».

— Я розумію, що вас турбує, — сказав Ленґдон, — але повірте, насправді да Вінчі ніколи не вдавався до чорної магії. Він був надзвичайно духовною людиною, хоч і постійно конфліктував із Церквою. — Щойно він це сказав, як йому спало на думку несподіване. Він іще раз глянув на слова, що світилися на підлозі. «О Драконів диявол! О кульгавий святий!»

— Так? — Фаш запитливо подивився на нього.

Ленґдон ретельно добирав кожне слово.

— Я щойно подумав, що Соньєр здебільшого поділяв духовні погляди да Вінчі. Зокрема йому теж не подобалось, що Церква вилучила із сучасної релігії поняття священної жіночності. Можливо, імітуючи славнозвісний рисунок да Вінчі, Соньєр просто хотів ще раз підкреслити: як і Леонардо, його засмучувало те, що сучасна Церква демонізувала богиню.

Фаш посуворішав.

— Думаєте, Соньєр називає Церкву «драконовим дияволом» і «кульгавим святим»?

Ленґдон мусив визнати, що це звучить дико, однак пентаграма невблаганно наводила на таку думку.

— Я лише хочу сказати, що месьє Соньєр присвятив усе життя вивченню історії богині, а ніхто на світі не спромігся знищити цю історію більше, ніж Католицька Церква. Отже, можна припустити, що цим передсмертним актом Соньєр хотів виразити своє розчарування.

— Розчарування? — голос Фаша тепер звучав майже вороже. — Це більше схоже на лють, аніж на розчарування, ви так не думаєте?

Ленґдон почав втрачати терпець.

— Капітане, ви просили, щоб я спробував розтлумачити, що Соньєр хотів усім цим сказати. Саме це я й роблю.

— Тобто ви вважаєте, що це звинувачення Церкви? — Фаш говорив крізь зуби й насилу стримував гнів. — Я бачив чимало смертей, месьє Ленґдон, така вже моя робота. Дозвольте вам дещо сказати. Коли одна людина помирає від руки іншої, то навряд чи в останні хвилини життя в неї виникне дивна ідея залишити якесь туманне духовне послання, якого ніхто не розумітиме. По-моєму, така людина думатиме лише про одне. — Фаш тепер дуже чітко вимовляв кожне слово. — Про помсту. Як на мене, Соньєр написав це, щоб підказати нам, хто вбивця.

Ленґдон здивовано подивився на нього:

— Але тоді це взагалі не має сенсу!

— Хіба?

— Ні, — відрізав він, втомлений і розчарований. — Ви сказали, на Соньєра напали в його кабінеті. Напав хтось, кого він, очевидно, сам і впустив.

— Так.

— То логічно припустити, що куратор знав свого вбивцю.

Фаш кивнув:

— Продовжуйте.

— Отже, якщо Соньєр знав людину, яка його вбила, то що тут вказує на вбивцю? — Він показав на підлогу. — Числові коди? Драконові дияволи? Кульгаві святі? Пентаграми на животі? Надто хитромудро.

Фаш насупився, наче йому це ніколи не спадало на думку.

— Справді.

— Зважаючи на всі обставини, — продовжив Ленґдон, — я припустив би, що якби Соньєр мав намір повідомити, хто вбивця, то просто написав би ім’я цієї людини, от і все.

Уперше за весь цей час на обличчі Фаша з’явилась вдоволена усмішка.

— Саме так, — погодився він. — Саме так.

«Я є свідком роботи справжнього майстра», — розмірковував лейтенант Колле, прислухаючись до голосу Фаша, що лунав у навушниках. Агент знав: саме такі моменти, як цей, допомогли капітанові обійняти високу посаду у правоохоронних органах Франції.

Фаш здатний на таке, чого не насмілиться зробити ніхто інший.

Тонкі лестощі — забуте мистецтво в сучасних правоохоронних органах, воно потребує виняткової витримки у складних умовах. Мало хто здатний так тонко провести операцію, а от Фаш, схоже, народжений для цього. Такий самоконтроль і терпіння бувають хіба що в робота.

Здавалося, єдиною емоцією Фаша цього вечора була напружена рішучість, наче цей арешт був для нього справою честі. Вказівки, що їх він роздав своїм агентам лише годину тому, були незвично жорсткі й лаконічні.

— Я знаю, хто вбив Жака Соньєра, — сказав Фаш. — Ви знаєте, що робити. І щоб жодних помилок.

І досі вони не зробили жодної помилки.

Самому Колле ще не було відомо, які докази переконали Фаша у вині підозрюваного, проте він знав, що інтуїція Бика ніколи не підводить. Деколи ця інтуїція здавалась чи не надприродною. «Сам Господь шепоче йому на вухо» — так сказав про Фаша один агент, коли той укотре блискуче продемонстрував своє шосте чуття. І Колле мусив визнати: якщо Бог існує, то Безу Фаш напевно належить до Його улюбленців. Капітан сумлінно відвідував меси й ходив на сповідь — значно частіше, ніж було властиво чиновникам його рангу, які здебільшого робили це задля підтримання іміджу. Коли кілька років тому до Парижа приїжджав папа римський, Фаш застосував увесь свій вплив і домігся-таки аудієнції. І тепер у Фаша в кабінеті висів його

знімок із папою. Папський Бик — так відтоді потайки називали його підлеглі.

Колле трохи дивувало те, що Фаш, який переважно уникав публічних заяв і виступів, так відверто відреагував на недавній скандал, пов’язаний із педофілією в Католицькій Церкві. «Цих священиків належало б повісити двічі, — заявив він тоді. — Один раз за злочини проти дітей. А другий — за те, що зганьбили добре ім’я Католицької Церкви». Колле мав дивне відчуття, що останнє обурювало Фаша значно більше.

І, повернувшись до комп’ютера, Колле зайнявся другою частиною своїх обов’язків на сьогодні — системою стеження. На екрані з’явився докладний поверховий план крила, де було скоєно злочин; цю схему йому дали у відділі безпеки Лувру. Рухаючи мишкою, Колле уважно оглядав заплутаний лабіринт галерей і коридорів. І нарешті знайшов те, що шукав.

У глибині, в самому серці Великої галереї, блимала крихітна червона цятка.

La marque[11].

Сьогодні Фаш тримає свою здобич на дуже короткому паску. Що ж, мудро. Залишається хіба що дивуватися витримці цього Роберта Ленґдона.

Розділ 9

Щоб ніхто не переривав його розмови з Ленґдоном, Безу Фаш вимкнув мобільний телефон. Однак це була дорога модель із двостороннім радіозв'язком, і один із його агентів, усупереч наказові, зараз скористався ним.

— Капітане! — у телефоні тріщало, як у рації.

Фаш від люті зціпив зуби. Він не уявляв, що таке важливе могло статися, щоб Колле наважився перервати це таємне спостереження, особливо в таку критичну мить.

Поглядом він попросив у Ленґдона вибачення.

— Хвилинку, — Фаш витягнув з-за пояса телефон і натиснув кнопку радіопередачі. — Так?

— Капітане, прибув агент із відділу криптографії.

Гнів Фаша миттю вгамувався. Криптограф? Трохи невчасно, але, мабуть, це таки добра новина. Знайшовши на підлозі загадкове послання Соньєра, Фаш відразу ж передав усі знімки сцени злочину до відділу криптографії, сподіваючись, що там йому зможуть пояснити, що, чорт забирай, Соньєр хотів усім цим сказати. Тож якщо хтось із криптографів зараз прийшов сюди, то найімовірніше, їм пощастило розшифрувати послання Соньєра.

— Я зайнятий, — відрізав Фаш. Тоном він чітко дав зрозуміти, що агент перейшов межу дозволеного. — Попроси криптографа зачекати біля командного пункту. Я поговорю з ним, коли закінчу тут.

— З нею, — поправив його голос у слухавці. — Це агент Неве.

Настрій у Фаша одразу погіршився. Софі Неве, на його думку, була однією з найбільших помилок управління судової поліції. Цю молоду парижанку, що вивчала криптографію в Лондоні, два роки тому Фашеві нав'язало керівництво в межах загальної кампанії міністерства із збільшення кількості жінок у поліції. Фаш доводив, що, дбаючи про політичну коректність, міністерство підриває дієздатність управління судової поліції. Жінки не лише фізично не придатні до роботи в поліції — самою своєю присутністю вони негативно впливають на чоловіків, відвертають від справ, розслабляють. Побоювання Фаша справдились: Софі Неве приваблювала чоловіків, як ніхто інший.

У свої тридцять два роки вона відзначалася твердою рішучістю, що межувала з упертістю. Її відверте захоплення новою методологією, якою послуговувались у Великій Британії, постійно виводило з рівноваги досвідчених французьких криптографів. Однак найбільше Фаша турбувало те, що в колективі чоловіків середнього віку приваблива молода жінка завжди привертає до себе увагу і відвертає від справи.

— Агент Неве хотіла говорити з вами негайно, капітане, — прозвучав голос у телефоні. — Я намагався її спинити, але вона вже йде до галереї.

Фаш був приголомшений.

— Це просто неможливо! Адже я чітко наказав…

На мить Робертові Ленґдону здалося, що в Безу Фаша серцевий напад. Він раптом замовк на півслові, так і не закривши рота, і витріщив очі. Гнівний його погляд зупинився на чомусь у Ленґдона за спиною. Не встиг Ленґдон озирнутися, як почув ззаду мелодійний жіночий голос:

— Пробачте, месьє.

Він повернувся й побачив молоду жінку. Вона йшла коридором просто до них енергійною легкою ходою, у якій вчувалась якась незвична впевненість. Одягнена доволі недбало в довгий, до колін, кремовий светр і чорні лосини, ця жінка була приваблива й на вигляд мала років тридцять. Густе рудувато-каштанове волосся вільно спадало на плечі, обрамляючи миловидне обличчя. На відміну від тих однотипних пустоголових блондинок, портретами яких рясніли стіни гарвардських гуртожитків, ця жінка відзначалась здоровою природною красою і, здавалося, випромінювала якусь надзвичайну рішучість.

На подив Ленґдона, жінка підійшла просто до нього і простягла йому руку для потиску.

— Месьє Ленґдон, я агент Неве з відділу криптографії управління судової поліції. — В її мові чувся легкий французький акцент, що лише додавав їй шарму. — Рада з вами познайомитися.

Ленґдон узяв її ніжну руку в свою і відчув на собі її пильний погляд. Очі вона мала оливково-зелені, а погляд — ясний і допитливий.

Фаш вже набрав у груди повітря, явно готовий дати їй перцю.

— Капітане, — Софі швидко повернулась до нього, доки він не накинувся на неї зі звинуваченнями, — будь ласка, пробачте, що я отак втручаюсь, але…

— Зараз неслушний час! — вибухнув Фаш.

— Я намагалась додзвонитись до вас, — вона говорила англійською, наче з поваги до Ленґдона. — Але ваш мобільник був вимкнений.

— Я вимкнув його не просто так, — прошипів Фаш. — Я розмовляю з месьє Ленґдоном.

— Я розшифрувала числовий код, — спокійно мовила вона.

Ленґдон відчув радісне збудження: «Вона зламала код?»

Фаш, схоже, не знав, як реагувати на цю заяву.

— Зараз поясню, — додала Софі, — але спершу я маю термінову інформацію для месьє Ленґдона.

Фаш помітно захвилювався.

— Для месьє Ленґдона?

Вона кивнула й обернулась до Роберта:

— Вам треба зв’язатися з американським посольством, месьє Ленґдон. Вони там мають для вас якесь повідомлення зі Сполучених Штатів.

Ленґдон здивувався й водночас стривожився, забувши про код. Повідомлення зі Штатів? Хто б це, цікаво, міг бути? Про те, що він у Парижі, знали лише кілька колег.

Фашеві ця новина явно не сподобалась.

— Американське посольство? — недовірливо перепитав він. — Як вони довідались, що месьє Ленґдон тут?

Софі знизала плечима.

— Очевидно, вони зателефонували до готелю, а там їм сказали, що месьє Ленґдон поїхав кудись із працівником судової поліції.

Фаш занепокоївся.

— І що, після цього вони подзвонили до нашого відділу криптографії?

— Ні, — спокійно й твердо відказала Софі. — Коли я зателефонувала на пульт черговому, щоб розшукати вас, то там було повідомлення для месьє Ленґдона. І мене попросили передати його, якщо мені пощастить зустрітися з вами.

Фаш наморщив чоло, не знаючи, як учинити. Він уже було відкрив рот, щоб щось сказати, але Софі знову звернулася до Ленґдона.

— Месьє Ленґдон, — сказала вона, витягаючи з кишені якийсь папірець, — ось телефон поштової служби посольства. Вони просили, щоб ви зателефонували якнайшвидше. — Вона простягнула йому папірець, уважно дивлячись просто у вічі. — Подзвоніть зараз, доки я пояснюватиму капітанові цей код.

Ленґдон подивився, що написано на папірці. Якийсь паризький номер, а потім ще кілька цифр.

— Дякую, — пробурмотів він, відчуваючи, що його охоплює тривога. — А де я візьму телефон?

Софі вже зібралась дістати з кишені свій мобільник, але Фаш жестом заборонив їй. Тепер він нагадував Везувій, що от-от вивергнеться. Не відводячи погляду від Софі, він витягнув свій телефон і подав його Ленґдонові.

— Цю лінію не прослуховують, месьє Ленґдон. Можете телефонувати.

Ленґдон не міг збагнути, чому Фаш так розлютувався. Почуваючись доволі незручно, він узяв телефон. Фаш негайно відвів Софі вбік і тихо почав її «сповідати». Цей капітан подобався Ленґдонові дедалі менше. Він відвернувся, увімкнув мобільник і набрав номер з папірця, який дала йому Софі.

Пішли гудки. Один гудок… два… три…

Нарешті на дзвінок відповіли.

Ланґдон сподівався почути голос чергового з посольства, а натомість увімкнувся автовідповідач. Дивно, але голос видався йому знайомим. ІЦе б пак! Це був голос Софі Неве.

«Bonjour, vous êtes bien chez Sophie Neveu, — казав жіночий голос. — Je suis absente pour le moment, mais…»[12]

Ленґдон розгублено подивився на Софі.

— Пробачте, мадемуазель Неве, але, здається, ви дали мені…

— Ні, це правильний номер, — поспішно перервала його Софі, наче чекала цього запитання. — Посольство має автоматизовану систему прийому й передачі повідомлень. Ви мусите набрати ще код доступу, щоб почути повідомлення, призначені для вас.

— Але… — здивовано почав Ленґдон.

— На папірці, що я вам дала, є ще три цифри.

Ленґдон відкрив було рот, аби пояснити, що вона помилилась, але тут Софі кинула в його бік красномовний погляд, який тривав лише якусь мить. Її ясні зелені очі чітко промовляли: «Нічого не запитуй. Роби, що тобі кажуть».

Украй збентежений Ленґдон набрав три цифри, що були на папірці: 454.

Автовідповідач умить замовк, а натомість Ленґдон почув електронний голос, що казав французькою мовою: «Ви маєте одне нове повідомлення». Очевидно, 454 — це код, який давав змогу Софі прослуховувати свої повідомлення, перебуваючи поза помешканням.

«Я зараз прослуховуватиму пошту цієї жінки?»

Ленґдон почув, що плівка перемотується. Нарешті вона зупинилась, і апарат увімкнувся. Ленґдон уважно слухав. І знову почув голос Софі.

«Месьє Ленґдон, — вона говорила пошепки й схвильовано. — Не реагуйте на це повідомлення. Просто спокійно слухайте. Ви в небезпеці. Чітко виконайте все, що я вам зараз скажу».

Розділ 10

Сайлас сидів за кермом чорного «ауді», яке добув для нього Учитель, і розглядав у вікно славнозвісну церкву Святої Сульпіції. Над довгастою будівлею церкви, наче віддані вартові, височіли дві дзвіниці, освітлені знизу рядами прожекторів. Із кожного боку церква мала по ряду філігранних колон, що в темряві скидалися на ребра якогось хижого і прекрасного звіра.

«Ці поганці заховали наріжний камінь у храмі Божому». Укотре братство засвідчило свою легендарну пристрасть до облуди й брехні. Сайласові не терпілося знайти камінь і віддати Учителеві, щоб вони знову заволоділи тим, що це братство колись давно викрало у вірних.

І яким могутнім тоді стане «Опус Деї»!

Припаркувавши «ауді» на безлюдній площі Святої Сульпіції, Сайлас вдихнув повітря і спробував зосередитись на завданні, що привело його сюди. Могутня спина й досі боліла від недавнього самобичування. Однак цей біль був нічим порівняно з тим безмежним стражданням, що заповнювало його життя, доки «Опус Деї» порятувало його.

Спогади й досі терзали його душу.

«Звільнися від ненависті, — наказував собі Сайлас. — Пробач винуватцям твоїм».

Дивлячись угору на кам’яні вежі церкви, Сайлас намагався подолати в собі знайомий потяг… цю силу, що часто повертала думки в минуле, знову замикала його у в’язниці, де промайнула молодість… Спогади про чистилище накотилися, як завжди, раптово і збурили все його єство. Здавалося, він знову відчуває сморід гнилої капусти, нудотний запах смерті й людських нечистот… чує крики безнадії у завиванні вітру над Піренеями і тихі схлипи усіма забутих, нікому не потрібних людей.

«Андорра», — подумав він і відчув, як напружились м’язи.

Неймовірно, але саме в цій крихітній гірській країні, що загубилась десь між Іспанією й Францією, де він тремтів від холоду у своїй кам’яній камері і прагнув лише одного — смерті, прийшов до нього порятунок.

Тоді він цього не розумів.

Осяяння настало за довгий час після того, як прогримів грім.

Тоді його звали не Сайлас, хоч він і не пам’ятає, яке ім’я дали йому батьки. Він пішов із дому, коли мав сім років. Вічно п’яний батько, кремезний вантажник у порту, розлютився, коли в нього народився син-альбінос. І часто лупцював матір, звинувачуючи в зраді. Коли хлопець заступався за неї, йому теж добряче перепадало.

Якось увечері батько так сильно побив матір, що та більше не підвелась. Хлопець стояв над бездиханним тілом матері, і його огорнуло нестерпне відчуття провини перед нею.

«Це я винен!»

І, наче ним заволодів якийсь демон, хлопець пішов до кухні і схопив величезного ножа. Немов уві сні, пішов до спальні, де в п’яному дурмані лежав на ліжку батько. Не вимовивши ані слова, хлопець всадив йому ніж у спину. Батько закричав і спробував перевернутися на живіт, але син ударив його ножем іще раз. І знову, і знову. І бив довго, аж доки страшні крики стихли.

А тоді хлопець кинувся геть із дому. Але вулиці Марселя виявилися теж негостинними. Через його незвичну зовнішність інші малолітні втікачі його сторонились, і він був змушений тулитися сам-один у льохах якоїсь напівзруйнованої фабрики, харчуватися краденими фруктами й сирою рибою з доків. Єдиною його розрадою були потріпані журнали, що їх він знаходив у смітниках, і хлопець навчився їх читати. Час минав, і він мужнів. Коли йому було дванадцять, інша волоцюжка — дівчина, вдвічі старша за нього, — кепкувала з нього на вулиці й спробувала вкрасти в нього їжу. Він побив її мало не до смерті. Відтягнувши нарешті хлопця від неї, поліцейські поставили йому ультиматум: або він забереться з Марселя, або піде до в’язниці для неповнолітніх.

І хлопець перебрався до Тулона. Співчуття, яке він читав в очах перехожих, поволі переросло у страх. Хлопець виріс і перетворився на дужого молодого чоловіка. Коли люди проходили повз нього, він чув, як вони перешіптуються. «Привид, — казали вони, із жахом споглядаючи його неймовірно бліду шкіру. — Привид з очима диявола!»

І він почувався привидом… прозорим, що пливе від одного порту до іншого.

Здавалося, люди дивляться крізь нього.

У вісімнадцять років в одному з портових містечок він спробував украсти ящик із м’ясними консервами з якогось вантажного судна, і його спіймали на гарячому. Двоє матросів жорстоко лупцювали його, від них смерділо пивом, точнісінько як від батька. Страх і ненависть, що жевріли десь глибоко в ньому, враз вирвалися назовні, наче якесь чудовисько. Одному матросові він скрутив в’язи голими руками, і лише прибуття поліції врятувало другого від такої самої долі.

Через два місяці він, закутий у кайдани, прибув до в’язниці в Андоррі.

«Та ти білий, як привид, — реготали в’язні, коли охоронці вели його коридорами, голого й замерзлого. — Ви лише гляньте на нього! Мабуть, цей привид просто пройде крізь ці стіни».

За дванадцять років, що їх він провів у в’язниці, його тіло й душа змізерніли, і він зрозумів, що й справді став прозорим.

«Я привид.

Я не маю ваги.

Я химера… блідий, наче привид… бреду цим світом самотньо…»

Якось уночі «привид» прокинувся від страшних криків в’язнів. Він не міг збагнути, що за невидима сила трясе не лише підлогу, на якій він лежить, а й стіни його кам’яної клітки. Ледь устиг він зірватись на ноги, як точно на те місце, де він спав, упала величезна кам’яна брила. Він підвів голову, щоб подивитися, звідки вона взялася, і раптом побачив діру в стіні, а за нею — щось таке, чого йому не доводилось бачити ось уже понад десять років. Місяць.

Земля ще здригалася, а «привид» уже повз вузьким тунелем, задихаючись, вибирався на відкритий простір і котився голим схилом гори до лісу. Він біг цілу ніч, весь час донизу, напівпритомний від голоду й виснаження.

На світанку, вже на межі свідомості, він опинився у просіці, якою крізь ліс тяглися рейки. Побрів уздовж залізничного полотна, наче ввісні. Побачив якийсь порожній товарний вагон і заліз у нього, шукаючи даху й спочинку. Коли він прокинувся, поїзд уже їхав. Як довго? Куди? Від голоду нестерпно болів живіт. «Я що, помираю?» І знову провалився в сон. Прокинувся від чийогось крику: хтось жорстоко лупцював його, тоді викинув із вагона. Увесь закривавлений, він довго блукав довкола якогось невеличкого села у марних пошуках їжі. І

врешті-решт ослаб настільки, що не міг більше ступити ні кроку. Він повалився на узбіччі шляху і знепритомнів.

Світло з’явилось поволі, і «привид» розмірковував над тим, як давно він помер: «День тому? Три дні?» Зрештою, яке це мало значення? Постіль була м’яка, наче хмарка, а повітря довкола солодко пахло свічками. Ісус стояв поряд і дивився на нього: «Я тут, — сказав Ісус. — Нагробну брилу відкотили, і ти народився знову».

Він засинав і прокидався. Розум був затуманений. Він ніколи не вірив у рай, а тут виявилось, що Ісус пильнує його. Поряд із ліжком з’являлась їжа, і «привид» їв, майже відчуваючи, як кістки обростають плоттю. А потім знову засинав. Коли прокидався, Ісус усе ще стояв над ним й усміхався, промовляючи: «Ти спасенний, сину Мій. Благословенний той, хто йде Моїм шляхом».

І він знову засинав.

Із забуття його вивели чиїсь несамовиті крики. Його тіло зірвалося з ліжка, заточуючись, пройшло коридором туди, звідки долинали ці крики. Він увійшов до кухні й побачив, як якийсь дужий чолов’яга лупцює іншого, меншого від себе. Сам не знаючи чому, «привид» схопив здорованя і з силою гримнув ним об стіну. Той хутенько підвівся й дременув геть. А «привид» залишився стояти над тілом молодого чоловіка в священицькій рясі. Священик мав зламаний ніс. «Привид» підняв закривавленого священика й переніс його на канапу.

— Дякую, друже, — сказав священик ламаною французькою. — Церковні пожертви — спокуса для злодіїв. Уві сні ти розмовляв французькою. А іспанською вмієш?

«Привид» похитав головою.

— Як тебе звуть? — продовжував священик французькою.

«Привид» не пам’ятав, яке ім’я дали йому батьки. У тюрмі він чув лише образливі прізвиська.

Священик усміхнувся.

— Нічого. Мене звуть Мануель Арінґароса. Я місіонер із Мадрида. Мене відрядили сюди будувати храм для Божої справи.

— Де я? — запитав «привид» глухим голосом.

— В Ов’єдо. Це на півночі Іспанії.

— Як я тут опинився?

— Хтось залишив тебе на порозі мого будинку. Ти нездужав, я годував тебе. Ти вже багато днів тут.

«Привид» уважно розглядав свого рятівника. Він не пам’ятав, коли ще хтось був добрий до нього.

— Дякую, отче.

Священик торкнувся закривавленої губи.

— Це я маю тобі дякувати, друже.

Прокинувшись уранці, «привид» відчув, що туман у голові потроху розсіюється. Він подивився на розп’яття, що висіло на стіні над ліжком. І хоч воно більше не промовляло до нього, йому було дуже затишно з ним. Він сів і з подивом побачив на тумбочці газетну вирізку. Стаття була тижневої давності, написана французькою мовою. Прочитавши її, він відчув страх. Там ішлося про землетрус у горах, що зруйнував в’язницю і випустив на волю багато небезпечних злочинців.

Серце його калатало: «Священик знає, хто я!» Такого відчуття він не переживав уже давно. Сором. Вина. І на додаток ще й страх бути спійманим. Він зірвався з ліжка. Куди бігти?

— Діяння апостолів, — почув він голос за спиною.

Наляканий, «привид» обернувся.

У дверях стояв священик і усміхався. Його ніс був смішно забинтований. Він простягнув йому стару Біблію.

— Ось, знайшов для тебе одну французькою мовою. Розділ позначено.

«Привид» невпевнено взяв книжку з рук священика, знайшов позначене місце.

У цьому розділі розповідалося про в’язня на ім’я Сайлас[13], що, голий і побитий, лежав у своїй камері й прославляв Господа. Дійшовши до вірша 26-го, «привид» аж охнув від подиву.

«І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в’язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали».

Він подивився на священика.

Той тепло усміхався.

— Віднині, друже, якщо ти не маєш іншого імені, я називатиму тебе Сайлас.

«Привид» розгублено кивнув. Сайлас. Тепер він мав плоть. «Моє ім’я — Сайлас».

— Що ж, час снідати, — мовив священик. — Тобі будуть потрібні сили, якщо хочеш допомогти мені побудувати цей храм.

На висоті двадцять тисяч футів над Середземним морем літак, що виконував рейс «Alitalia 1618», раптом затрясся в турбулентному потоці, і всі пасажири занервували. Єпископ Арінґароса цього майже не помітив. Думками він був у майбутньому, тісно пов’язаному з «Опус Деї». Йому нетерпеливилося довідатись, як справи в Парижі, дуже хотілось зателефонувати Сайласові. Але він не міг. Учитель передбачив і це.

— Це задля твоєї ж безпеки, — пояснював Учитель англійською з французьким акцентом. — Я достатньо розуміюсь на засобах електронного зв’язку. Повір мені, всі розмови легко прослухати. І для тебе це може обернутись катастрофою.

Арінґароса знав, що Учитель має рацію. Учитель взагалі здавався надзвичайно обережною людиною. Він навіть Арінґаросі не відкрив свого справжнього імені, однак довів, що його наказам варто підкорятись. Зрештою, добув же він якимось способом одну дуже секретну інформацію! Імена чотирьох членів братства найвищого рангу! Саме це остаточно переконало єпископа, що Учитель і справді здатний знайти для «Опус Деї» той неймовірний скарб, про який говорив.

— Єпископе, — сказав Арінґаросі Учитель, — я про все подбав. І щоб мій план удався, ви мусите дозволити Сайласові кілька днів відповідати лише на мої дзвінки. Ви між собою не спілкуватиметесь. Я зв’язуватимуся з ним через надійні канали.

— Обіцяйте ставитися до нього з повагою.

— Людина віри заслуговує найвищої поваги.

— Чудово. Що ж, я розумію. Ми з Сайласом не розмовлятимемо, доки все не скінчиться.

— Я роблю це, лише щоб захистити вас, Сайласа і свою інвестицію.

— Вашу інвестицію?

— Єпископе, якщо через своє нестримне бажання бігти попереду потяга ви втрапите до в’язниці, то хто заплатить мені мої комісійні?

Єпископ усміхнувся.

— Так, це логічно. Отже, наші бажання збігаються. Нехай Бог допомагає.

«Двадцять мільйонів євро, — думав єпископ, дивлячись в ілюмінатор. — У доларах це приблизно така сама сума. Смішні гроші за такий могутній скарб».

Він знову відчув упевненість, що Учитель і Сайлас не підведуть. Гроші й віра — це потужна мотивація.

Розділ 11

— Une plaisanterie numérique? — Безу Фаш, багровий від люті, спопеляв поглядом Софі Неве. — Числовий жарт? Отже, ви як фахівець проаналізували Соньєрів код і дійшли висновку, що це лише якась математична витівка?

Очевидно, нахабство цієї жінки просто не має меж. Мало того, що ввірвалась сюди без дозволу, то тепер ще й намагається переконати його, Фаша, що в останні хвилини життя Соньєрові заманулося залишити на прощання якийсь математичний дотеп.

— Цей код, — скоромовкою пояснювала Софі французькою, — простий до абсурду. Жак Соньєр, очевидно, розумів, що ми одразу його розгадаємо. — Вона витягла з кишені якийсь папірець і простягнула Фашеві. — Ось розшифрування.

Фаш подивився на запис.

1 — 1—2—3—5—8—13—21

— Оце й усе? — вигукнув він. — Ви просто розташували ці числа в порядку зростання!

Софі вистачило зухвалості вдоволено усміхнутись у відповідь.

— Саме так.

Голос Фаша тепер нагадував якийсь гортанний гуркіт.

— Агенте Неве, я не знаю, до чого ви хилите, але забирайтеся краще до біса з усім цим. — Він стурбовано зиркнув у бік Ленґдона, який стояв неподалік, притиснувши до вуха мобільник; очевидно, й досі слухав повідомлення з американського посольства. З того, як він зблід, Фаш зрозумів: новини погані.

— Капітане, — з викликом мовила Софі, — послідовність чисел, яку ви бачите перед собою, належить до найзнаменитіших математичних прогресій в історії.

Фаш і гадки не мав, що існують якісь знамениті математичні прогресії. Ще більше йому не сподобався зухвалий тон Софі.

— Це послідовність Фібоначчі, — заявила вона й кивком показала на папірець у Фаша в руці. — Це прогресія, де кожне число дорівнює сумі двох попередніх.

Фаш уважно подивився на числа. Справді, кожне з них дорівнювало сумі двох попередніх, проте він не мав ані найменшого уявлення, як це стосується смерті Соньєра.

— Математик Леонардо Фібоначчі винайшов цю послідовність чисел у тринадцятому столітті. Очевидно, не може бути збігом те, що всі числа, які Соньєр написав на підлозі, належать до знаменитої послідовності Фібоначчі.

Кілька секунд Фаш мовчки дивився на Софі.

— Що ж, чудово. Якщо це не збіг, то, може, ви поясните, *чому* Жак Соньєр зробив це? Що він хотів цим сказати? Що це означає?

Софі знизала плечима.

— Абсолютно нічого. У тім-то й річ. Це елементарний криптографічний жарт. Все одно, що взяти слова якогось відомого вірша й розташувати їх у довільному порядку. Просто щоб побачити, чи здогадається хтось, що між ними спільного.

Фаш погрозливо ступив уперед і наблизив обличчя майже впритул до Софі.

— Сподіваюсь, ви маєте якесь переконливіше пояснення?

Ніжне обличчя Софі ураз набуло несподівано жорсткого виразу.

— Капітане, зважаючи на те, що у вас тут сьогодні поставлено на карту, я подумала, вам було б не зайве довідатись, що Жак Соньєр, можливо, грав із вами в ігри. Очевидно, я помилилась. Я перекажу директорові відділу криптографії, що ви більше не потребуєте наших послуг.

Із цими словами вона круто повернулась і закрокувала коридором до виходу.

Приголомшений Фаш дивився, як її постать зникає в темряві. Вона що, збожеволіла? Софі Неве щойно поставила хрест на всій своїй подальшій кар’єрі.

Фаш повернувся до Ленґдона. Той і досі слухав повідомлення по телефону і виглядав ще більш стривоженим, ніж раніше. Американське посольство. Безу Фаш багато чого не терпів у цьому житті… але навряд чи що дратувало його більше, ніж американське посольство.

Фаш і американський посол часто стикались лобами через державні справи, що належали до їхньої спільної компетенції. Найчастіше суперечки виникали через американських гостей у Парижі. Чи не щодня Центральне управління судової поліції заарештовувало американських студентів за зберігання й продаж наркотиків, американських бізнесменів — за зв’язок із малолітніми повіями, американських туристів — за крадіжки в крамницях та руйнування чийогось майна. Офіційно посольство США мало право втручатись і висилати винних на батьківщину, а там усе покарання для них зводилось до простого попередження.

Однак посольство це, схоже, цілком влаштовувало.

Фаш називав це «кастрацією судової поліції». Нещодавно в «Парі Матч» з’явилась карикатура, де Фаша зобразили як поліцейського пса, що хоче вкусити американського злочинця, та не може, бо сидить на ланцюгу, прикутому до американського посольства.

«Не сьогодні, — сказав собі Фаш. — Надто багато поставлено на карту».

Ленґдон нарешті дослухав своє повідомлення. Вигляд він мав жахливий.

— Усе гаразд? — поцікавився Фаш.

Ленґдон похитав головою.

«Погані новини з дому», — вирішив Фаш і, забираючи свій мобільник, помітив, що Ленґдон трохи спітнів.

— Нещастя, — запинаючись, вимовив Ленґдон з дивним виразом на обличчі. — Один мій друг… — він замовк, а потім додав: — Я мушу летіти додому вранці першим-ліпшим рейсом.

Фаш анітрохи не сумнівався, що Ленґдон і справді приголомшений. Однак він відчув, що щось тут не так: в очах американця промайнув якийсь страх.

— Мені шкода, — сказав Фаш, пильно дивлячись на Ленґдона. — Може, вам краще сісти? — він показав на одну з лав, розставлених уздовж галереї.

Ленґдон розсіяно кивнув і зробив кілька кроків у бік лави. Але раптом зупинився зі зніяковілим виглядом.

— Взагалі-то, мені треба до туалету.

Фаш подумки вилаявся — ця затримка була ні до чого.

— Туалет. Ну звичайно. Перепочиньмо кілька хвилин. — Він махнув рукою в бік довгого коридору, звідки вони прийшли. — Туалети там, біля кабінету куратора.

Ленґдон вагався. Тоді показав на протилежний кінець Великої галереї.

— Здається, там теж є туалет, і це значно ближче.

Фаш мусив визнати, що Ленґдон має рацію. Вони подолали вже дві третини довжини Великої галереї, а в кінці її було два туалети.

— Піти з вами?

Ленґдон похитав головою і швидко рушив коридором.

— Не обов’язково. Я б хотів на кілька хвилин залишитися сам.

Фаш не був у захваті від того, що Ленґдон ітиме до кінця коридору сам, але його втішало, що з Великої галереї був лише один-єдиний вихід на протилежному кінці — ті ґрати, під якими вони проповзли. І хоч у Франції правила пожежної безпеки вимагали, щоб таке велике приміщення мало кілька запасних виходів, усі ці виходи автоматично заблокувались, щойно Соньєр активував систему безпеки. Зараз уже, напевно, цю систему вимкнули і відкрили додаткові виходи на сходи, але це не мало значення — якби хтось відкрив зовнішні двері, то спрацювала б пожежна сигналізація, і до то ж ці двері охороняли агенти управління судової поліції. Ленґдон ніяк не міг вислизнути без відома Фаша.

— Мені треба на хвильку повернутися до кабінету месьє Соньєра, — сказав Фаш. — Я чекатиму на вас там. Нам треба обговорити ще дещо.

Ленґдон кивнув і зник у темряві.

Фаш розвернувся й сердито покрокував у протилежному напрямку. Дійшовши до ґрат, проповз під ними, вийшов із Великої галереї, швидко проминув коридор й увірвався в кабінет Соньєра.

— Хто дозволив впустити Софі Неве до цієї будівлі? — заревів він.

Колле отямився перший.

— Вона сказала охоронцям, що розшифрувала код.

Фаш розглянувся.

— Вона пішла?

— А хіба вона не з вами?

— Ні. Вона пішла. — Фаш виглянув у темний коридор. Очевидно, Софі була не в гуморі, тому й не зайшла сюди по дорозі до виходу, щоб перемовитися з хлопцями.

Фаш хотів було подзвонити охоронцям і наказати, щоб не випускали Софі й притягли її сюди, назад. Однак потім передумав. Це було тільки його самолюбство… воно хотіло, щоб останнє слово було за ним. Але він і так вже достатньо відвертався на різні дурниці.

«З агентом Неве розберемося пізніше», — сказав він собі, наперед уявляючи, як він її звільнить.

Переставши думати про Софі, Фаш на мить задивився на мініатюрного рицаря, що стояв на столі Соньєра. Тоді звернувся до Колле:

— Ви стежите за ним?

Колле кивнув у відповідь і розвернув комп’ютер екраном до Фаша. На поверховому плані чітко було видно червону цятку, вона методично блимала у приміщенні, підписаному TOILETTES PUBLIQUES.

— Добре, — сказав Фаш, прикурив цигарку й попрямував у коридор. — Мені треба подзвонити. Простежте, щоб, крім туалету, Ленґдон нікуди не заходив.

Розділ 12

Роберт Ленґдон втомлено йшов до кінця Великої галереї, у голові в нього паморочилось. У вухах знову й знову звучало телефонне повідомлення Софі. Наприкінці галереї світилися таблички з прийнятими в усьому світі символами туалетів; самі ж туалети були приховані за цілим лабіринтом вузьких коридорів з італійською графікою.

Знайшовши вхід до чоловічого туалету, Ленґдон увійшов й увімкнув світло.

Всередині було порожньо.

Підійшов до умивальника й плеснув собі в обличчя холодної води, щоб освіжитись і зібратися з думками. Яскраве флуоресцентне світло відбивалось від однотонних кахлів, чувся запах аміаку. Він витер обличчя серветкою, і раптом за спиною рипнули двері. Ленґдон різко повернувся.

Увійшла Софі Неве, в її зелених очах світився страх.

— Слава Богу, ви тут. У нас мало часу.

Ленґдон стояв біля умивальників і збентежено дивився на криптографа з Центрального управління судової поліції Софі Неве. Лише кілька хвилин тому, слухаючи її повідомлення, він було подумав, що ця жінка, мабуть, божевільна. Однак що більше він слухав, то більше відчував, що Софі Неве не жартує. «Не реагуйте на це повідомлення. Просто спокійно слухайте. Ви в небезпеці. Чітко виконайте все, що я вам зараз скажу». Не знаючи, кому вірити, Ленґдон усе ж вирішив послухатися Софі. Сказав Фашеві: повідомлення було про те, що з одним його другом сталося нещастя. А тоді додав, що йому треба до туалету.

І от Софі стоїть перед ним, усе ще відхекуючись, бо їй, очевидно, довелося бігти довгим коридором назад до туалетів. У яскравому світлі флуоресцентних ламп Ленґдон із подивом відзначив, що, попри силу й упевненість, які випромінювала ця жінка, риси її обличчя були м’які, навіть ніжні. Лише погляд вона мала гострий, проникливий, і це незвичне поєднання нагадувало образи з портретів Ренуара… злегка

затуманені й водночас чіткі… виразність у них якось незбагненно була оповита таємницею.

— Я хотіла попередити вас, месьє Ленґдон, — почала Софі, все ще важко дихаючи, — що ви перебуваєте sous surveillance cachée. За вами таємно стежать. — Її голос з французьким акцентом відлунював від кахельних стін.

— Але… чому? — запитав Ленґдон. Софі вже все пояснила йому по телефону, але він хотів почути це наживо.

— Тому, — сказала вона й підійшла ближче, — що Фаш підозрює у цьому вбивстві передусім *вас*.

Ленґдон уже був готовий до такого пояснення, однак воно й досі видавалося йому цілковитим абсурдом. Якщо вірити Софі, то його сьогодні привезли до Лувру не як знавця символів, а насамперед як підозрюваного, і він, сам того не відаючи, став об’єктом улюбленого методу допиту управління судової поліції — так званого surveillance cachée — коли поліція спокійно викликає підозрюваного на місце злочину і ставить йому найрізноманітніші запитання, сподіваючись, що в того нерви не витримають і він сам себе викаже.

— Подивіться, що у вас в лівій кишені, — сказала Софі. — Доказ, що за вами стежать.

Ленґдон ще більше збентежився. Подивитися в кишеню? Це нагадувало якийсь дешевий фокус.

— Та ви подивіться, подивіться.

Ленґдон розгублено запхав руку в ліву кишеню свого твідового піджака — туди він ніколи нічого не клав. Порився й не знайшов нічого. «Що за дурнуваті жарти? Може, ця Софі таки божевільна»? Раптом пальці щось намацали. Щось маленьке й тверде. Затиснувши предмет пальцями, Ленґдон обережно витягнув його і почав розглядати. Це був металевий ґудзичок, схожий на батарейку для годинника. Раніше він його не бачив.

— Що за?..

— Спеціальний маячок стеження, — пояснила Софі. — Постійно передає сигнал про пересування об’єкта через супутник Глобальної системи орієнтування на комп’ютер в управлінні судової поліції. За допомогою таких маячків ми визначаємо місцеперебування людей з точністю до двох футів у будь-якій точці земної кулі. Отже, ви в них на

прив’язі. Агент, що приїжджав по вас до готелю, підкинув його вам у кишеню ще до того, як ви вийшли з номера.

Ленґдон миттєво згадав усе, що відбулося в готелі… як він нашвидкуруч приймав душ, одягався… і як поліцейський догідливо подав йому твідовий піджак, коли вони виходили з номера. «На вулиці прохолодно, месьє Ленґдон, — сказав агент. — Весна в Парижі зовсім не така, як у ваших піснях». Ленґдон подякував і одягнув піджак.

Оливкові очі Софі дивилися суворо.

— Я не розповіла вам раніше про цю річ, бо не хотіла, щоб ви полізли до кишені на очах у Фаша. Він не має знати, що ви її знайшли.

Ленґдон не знав, що й казати.

— Вони організували стеження, бо боялися, що ви втечете. — Вона помовчала. — Хоч насправді вони дуже сподівались, що ви спробуєте втекти; це розв’язало б їм руки.

— Але навіщо мені втікати? — вигукнув Ленґдон. — Я ж ні в чому не винний.

— А от Фаш думає інакше.

Ленґдон сердито рушив до урни зі сміттям, щоб раз і назавжди позбавитися цього маячка.

— Ні! — Софі схопила його за руку. — Залиште його в кишені. Якщо викинете, сигнал не рухатиметься, і вони зрозуміють, що ви його знайшли. Фаш залишив вас самого лише тому, що може стежити за вашим пересуванням. Якщо він запідозрить, що ви розкрили його карти… — Софі не закінчила, а натомість вихопила в Ленґдона металевий ґудзичок і поклала знову йому до кишені. — Хай буде при вас. Принаймні, поки що.

Ленґдон геть розгубився.

— Але з чого Фаш узяв, що це я вбив Жака Соньєра?

— Він має вагомі підстави підозрювати вас, — Софі була дуже серйозна. — Є один доказ, якого ви ще не бачили. Фаш навмисне не показав його вам.

Ленґдон спантеличено витріщився на Софі.

— Чи пригадуєте ви ті три рядки, які Соньєр написав на підлозі?

Ленґдон кивнув. Слова й цифри міцно вкарбувались йому в пам’ять.

Софі стишила голос до шепоту.

— На жаль, ви бачили не весь текст. Там був іще четвертий рядок, який Фаш сфотографував, а тоді спеціально витер перед вашим приходом.

Ленґдон знав, що написи такими спеціальними маркерами легко стираються, але ніяк не міг збагнути, навіщо Фашеві потрібно було стирати доказ.

— Фаш не хотів, щоб ви знали про цей останній рядок. Принаймні, доти, доки він не зажене вас у глухий кут.

Софі витягла з кишені комп’ютерний видрук і повільно його розгорнула.

— Фаш одразу передав усі знімки з місця злочину до відділу криптографії, сподіваючись, що ми розгадаємо, що Соньєр хотів цим сказати. Ось знімок усього тексту. — І вона простягнула аркуш Ленґдонові.

Спантеличений, він подивився на знімок. На ньому великим планом красувався пурпуровий текст на паркеті. Останній рядок був як грім серед ясного неба.

13—3—2—21—1—1—8—5

O Draconian devil!

Oh lame saint!

P. S. Find Robert Langdon[14]

Розділ 13

Кілька секунд Ленґдон, приголомшений, мовчки дивився на знімок із постскриптумом Соньєра. P.S. Знайдіть Роберта Ленґдона. Здавалося, підлога захиталась йому під ногами: «Соньєр залишив постскриптум із моїм ім’ям»? При всій своїй багатій уяві Ленґдон не міг збагнути, чому той так учинив.

— Тепер розумієте, — допитувалась Софі, — чому Фаш викликав вас сюди і вважає головним підозрюваним?

Єдине, що Ленгдон розумів цієї миті, то це те, чому Фаш виглядав таким вдоволеним, коли він, Ленґдон, припустив, що Соньєр міг би просто написати ім’я вбивці.

Знайдіть Роберта Ленґдона.

— Але чому Соньєр це написав? — вигукнув Ленґдон. Тепер його розгубленість і збентеження поступились місцем щирому гнівові. — Навіщо мені вбивати Жака Соньєра?

— Мотиву Фаш іще не знає, але він записував усю вашу розмову, сподіваючись, що ви якось себе викажете.

Ленґдон лише роззявив рота й не вимовив ні слова.

— Він має при собі мініатюрний мікрофон, — пояснила Софі, — що під’єднаний до радіопристрою в нього в кишені. Той передає все на командний пост у кабінеті куратора.

— Неймовірно, — пробурмотів Ленґдон. — До речі, я маю алібі. Після лекції я поїхав просто до готелю. Можете поцікавитися в консьєржа.

— Фаш уже цікавився. В його звіті сказано, що ви взяли в консьєржа ключ від номера приблизно о пів на одинадцяту. Вбивство ж відбулося близько одинадцятої. Тож ви легко могли вийти з готелю непоміченим.

— Та це просто якесь безглуздя! Фаш не має доказів!

Софі здивовано подивилась на нього: «Як не має доказів?»

— Месьє Ленґдон, ваше ім’я написане на паркеті поряд із тілом, а в щоденнику Соньєра зазначено, що ви мали з ним зустрітися приблизно в час убивства. — Вона помовчала. — Фаш має більш ніж достатньо підстав заарештувати вас і допитати.

Ленґдон раптом відчув, що йому потрібний адвокат.

— Я не робив цього.

Софі зітхнула.

— Це вам не американське кіно, месьє Ленґдон. У Франції закон захищає поліцію, а не злочинців. Прикро, але в цьому випадку доводиться враховувати ще й реакцію засобів масової інформації. Жак Соньєр був дуже відомою постаттю в Парижі, його тут любили й шанували. І завтра вранці його вбивство стане новиною номер один. Від Фаша вимагатимуть негайно якоїсь заяви для преси, і він виглядатиме значно краще, якщо до того часу вже заарештує якогось підозрюваного. Винні ви чи ні, а Центральне управління судової поліції, очевидно, триматиме вас доти, доки вони не з’ясують, що ж сталося насправді.

Ленґдон відчув себе в пастці.

— Чому ви мені все це розповідаєте?

— Бо я, месьє Ленґдон, вірю, що ви невинні, — Софі на мить відвернулась, а потім знову подивилась йому у вічі. — А також тому, що це частково з моєї вини ви вскочили в цю халепу.

— Вибачте, не зрозумів… Це ви винні, що Соньєр мене підставив?

— Соньєр не хотів вас підставляти. Сталася помилка. Це послання на підлозі призначене для мене.

Якусь мить Ленґдон намагався осягнути суть її останніх слів.

— Перепрошую?..

— Цей текст був не для поліції. Він написав його для *мене*. Мабуть, у ті хвилини він так поспішав, що й не подумав, як це сприйме поліція. — Вона на мить замовкла. — Числовий код не має жодного сенсу. Соньєр написав його, щоб до розслідування обов’язково залучили криптографів, тобто щоб я якнайшвидше довідалась, що з ним сталося.

Ленґдон відчув, що в нього паморочиться в голові. Він ще не знав, божевільна Софі чи ні, але принаймні тепер зрозумів, чому вона намагається йому допомогти. P.S. Знайдіть Роберта Ленґдона. Вона, вочевидь, вирішила, що цим постскриптумом куратор просив її знайти Ленґдона.

— Але з чого ви взяли, що послання призначене для вас?

— Вітрувієва людина, — просто відповіла вона. — Цей рисунок завжди був моїм улюбленим твором да Вінчі. Він і скористався ним, аби привернути мою увагу.

— Зачекайте хвильку. То куратор знав, який твір да Вінчі ваш улюблений?

Вона кивнула:

— Пробачте. Мені треба було розповісти все по порядку. Жак Соньєр і я…

Софі змовкла, і Ленґдон несподівано почув у її голосі прихований сум, якийсь жаль, пов’язаний із минулим. Між Софі і Жаком Соньєром, вочевидь, були якісь особливі стосунки. Ленґдон уважно подивився на привабливу молоду жінку, яка стояла перед ним. Для нього не було таємницею, що у Франції літні чоловіки часто заводять молодих коханок. Але Софі Неве якось важко було уявити в ролі утриманки.

— Ми посварилися десять років тому, — прошепотіла Софі. — Відтоді ми майже не спілкувались. Але сьогодні, коли в наш відділ подзвонили й сказали, що його вбито, і коли я побачила знімки з його тілом і з цим текстом на підлозі, то зрозуміла: він намагався щось мені передати.

— Це через Вітрувієву людину?

— Так. І через літери P.S.

— Постскриптум?

Вона похитала головою.

— Ні. Це мої ініціали.

— Хіба вас звати не Софі Неве?

Вона подивилась убік.

— П. С. — це прізвисько. Так він називав мене, коли я жила з ним. — Вона спалахнула. — Це означає Принцеса Софі.

Ленґдон не знав, що й сказати.

— Безглуздо, знаю, — додала вона, — але це було давним-давно. Коли я ще була маленькою дівчинкою.

— То ви знали його ще в дитинстві?

— Ще й як знала, — в її очах заблищали сльози. — Жак Соньєр — мій дідусь.

Розділ 14

— Де Ленґдон? — Фаш востаннє затягнувся й увійшов до кабінету.

— Досі в туалеті, — з готовністю доповів лейтенант Колле.

— Тягне час, — пробурчав капітан.

Він заглянув через плече лейтенанта на червону цятку на екрані, і Колле майже фізично відчув його нетерпіння. Фаш долав у собі бажання піти й перевірити, чим там Ленґдон зайнятий. В ідеалі об’єктові таємного спостереження слід було надати якнайбільше часу й свободи, щоб приспати його пильність. Ленґдон мав повернутися з власної волі. Однак минуло вже десять хвилин.

Надто довго.

— Міг він здогадатися, що за ним стежать? — запитав Фаш.

Колле похитав головою:

— Навряд чи. Сигнал потроху рухається всередині туалету, тож пристрій і досі на ньому. Може, йому стало погано? Якби він знайшов маячок, то викинув би його й спробував утекти.

Фаш подивився на свій годинник.

— Добре.

Але це його, схоже, не заспокоїло. Увесь вечір Колле відчував, що капітан якийсь напружений, а йому це було зовсім не властиво. Зазвичай такий урівноважений і стриманий, сьогодні Фаш усе брав дуже близько до серця, начебто ця справа мала для нього якесь особливе значення.

«Воно й не дивно, — подумав Колле. — Цей арешт Фашеві потрібний як повітря». Не так давно кабінет міністрів і засоби масової інформації відверто засудили агресивні методи Фаша, його постійні сутички з впливовими посольствами, величезні перевитрати його відомства на нові технології. Якщо сьогодні йому пощастить так віртуозно, за допомогою саме високих технологій, заарештувати американця, то це надовго заткне пельки всім його критикам. І Фаш зможе ще кілька років спокійно собі працювати, а потім достойно піти й отримати дуже гарну пенсію. «А вона йому ох як потрібна, ця

пенсія», — подумав Колле. Пристрасть до технологій зашкодила Фашеві і в кар’єрі, і в особистому житті. За чутками, кілька років тому він інвестував усі свої заощадження в якусь компанію зі сфери високих технологій і втратив геть усе, до останньої сорочки. А Фаш не з тих, хто носить дешеві сорочки.

Нічого, ще є багато часу. Щоправда, дивне вторгнення Софі Неве трохи зашкодило, але це все дрібниці. Тепер вона пішла, а Фаш ще має кілька козирів на руках. Він досі не сказав Ленґдонові, що поряд із тілом жертви на підлозі красувалось його ім’я. P.S. Знайдіть Роберта Ленґдона. Можна уявити, як відреагує американець на такий доказ!

— Капітане! — покликав Фаша один із агентів. — Гадаю, вам варто відповісти на цей дзвінок. — Він тримав у руці слухавку і виглядав стурбовано.

— Хто це? — запитав Фаш.

Агент насупився.

— Це директор відділу криптографії.

— І що ж там у нього?

— Це стосується Софі Неве. Щось там не так.

Розділ 15

Час настав.

Сайлас почувався добре, коли вийшов із чорного «ауді», нічний вітерець шурхотів полами його просторої ряси. Віє вітер змін. Він знав, що завдання, яке постало перед ним, вимагатиме радше спритності й кмітливості, а не сили, тож залишив пістолет в авті. Про тринадцятизарядний геклер-і-кох USP 40 подбав для нього Учитель.

Смертоносній зброї не місце в Божому храмі.

Цієї пізньої пори площа перед знаменитою церквою була безлюдна, і лише осторонь виднілося двійко малолітніх повій, що демонстрували свої принади перед запізнілими автами туристів, їхні молоді, вже цілком дозрілі тіла пробудили в Сайласа знайомий поклик плоті. Він мимоволі напружився, і волосяниця з шипами боляче вп’ялась у тіло.

Бажання миттєво зникло. Ось уже десять років Сайлас утримувався від плотських утіх, навіть не задовольнявся самостійно. Так вимагав «Шлях». Він знав, що багато чим пожертвував, аби бути в «Опус Деї», проте натомість отримав іще більше. Обітницю утримання й відмову від особистого майна навряд чи можна вважати тяжкою пожертвою. Порівняно з тими злиднями, з яких він вийшов, і тим сексуальним насильством, якого зазнав у в’язниці, утримання здавалося чи не благом.

Тепер, уперше повернувшись до Франції від часу свого арешту й ув’язнення в Андоррі, Сайлас відчував, що рідна земля випробовує його, пробуджує в його оновленій душі найжорстокіші спогади. «Ти народився вдруге», — нагадав він собі. Сьогодні заради служіння Господові він мав скоїти гріх, убити, і цю жертву, він знав, йому доведеться мовчки нести в серці до кінця його днів.

«Міра віри твоєї — це міра болю, який ти можеш витримати», — сказав йому Учитель. Сайлас добре знав, що таке біль, і прагнув якнайшвидше довести свою відданість Учителеві, який запевняв, що його вчинками керує вища сила.

— Я служу Божій справі, — прошепотів Сайлас іспанською і рушив до входу в церкву.

Опинившись у тіні масивних дверей, він глибоко вдихнув повітря. Лише цієї миті до нього прийшло усвідомлення того, що має зробити і що чекає його всередині.

«Наріжний камінь. Він приведе нас до кінцевої мети».

Сайлас підняв свою білу, наче в привида, руку й тричі постукав у двері.

За хвилю заскреготіли засуви, й величезні дерев’яні двері повільно відчинились.

Розділ 16

«Цікаво, — думала Софі, — скільки часу знадобиться Фашеві, аби виявити, що я не виходила з Лувру». Побачивши, що Ленґдон надто приголомшений усім, що почув від неї, Софі засумнівалась, чи правильно вчинила, попросивши його прийти сюди.

«А що мені ще було робити?»

Вона уявила свого діда, як він лежить на підлозі голий, із розкинутими руками й ногами. Колись він був для неї всім, але сьогодні, хоч як це дивно, Софі майже не сумувала за ним. Жак Соньєр давно став для неї чужим. Їхні теплі стосунки обірвались умить одного березневого вечора, коли їй було двадцять два. Десять років тому. Тоді Софі на кілька днів раніше повернулась додому з Англії, де навчалась в університеті, і застала діда за чимось таким, чого б їй краще ніколи не бачити. Вона досі не може повірити, що це було насправді.

«Якби я не бачила на власні очі…»

Надто вражена й засоромлена, щоб вислуховувати незграбні дідові пояснення, Софі негайно виїхала з його будинку і на заощаджені гроші найняла невеличке помешкання, де оселилася з кількома подругами. Вона поклялась ніколи й нікому не розповідати про те, що бачила. Дід відчайдушно шукав примирення, надсилав їй поштівки й листи, благав Софі зустрітися з ним, щоб він міг усе пояснити. Як пояснити?! Софі відповіла лише раз: заборонила дідові телефонувати їй чи намагатися зустрітися на людях. Вона боялась, що пояснення виявиться ще страшнішим за сам його вчинок.

Але Соньєр не здавався, і в шухляді в Софі назбиралася ціла гора нерозірваних листів, які надходили всі десять років. До його честі треба сказати, що він скорився її волі й ані разу не зателефонував.

Аж до сьогоднішнього дня.

— Софі, — голос в автовідповідачі був на диво старечий. — Я так довго слухався тебе… і мені дуже важко телефонувати, але я мушу з тобою поговорити. Сталося щось жахливе.

У Софі аж мурашки пробігли по шкірі — так дивно було почути його знову за стільки років. Вона стояла на кухні у своєму паризькому помешканні, і м’який голос діда навіював їй спогади про дитинство.

— Софі, прошу тебе, вислухай, — говорив він англійською. У дитинстві дідусь завжди розмовляв з нею англійською. «Французькою говори в школі. Вдома вправляйся в англійській». — Ти ж не можеш сердитись на мене довіку. Хіба ти не читала моїх листів усі ці роки? Хіба ти не розумієш? — На мить він замовк. — Нам треба поговорити негайно. Будь ласка, виконай це єдине прохання твого діда. Подзвони мені до Лувру, просто зараз. Здається, ми з тобою опинилися в небезпеці.

Софі здивовано дивилась на автовідповідач. «У небезпеці? Про що це він?..»

— Принцесо… — дідів голос тремтів, і Софі ніяк не могла зрозуміти, чим це зумовлено. — Знаю, я приховував від тебе дещо і через це втратив твою любов. Але я це робив задля твоєї ж безпеки. Тепер ти мусиш довідатися правду. Зрозумій, я мушу розповісти тобі правду про твою родину.

Софі відчула, як шалено закалатало серце. «Про мою родину?» Батьки її загинули, коли їй було лише чотири роки. Авто зірвалося з мосту й упало в бурхливу річку. Бабця й молодший брат теж були в цьому авті, й Софі вмить утратила всю родину. Вона й досі зберігала газетні вирізки, у яких розповідалось про цю катастрофу.

Від слів діда її несподівано огорнув гострий жаль: «Моя родина!» На коротку мить Софі побачила перед очима той сон, від якого безліч разів прокидалася в дитинстві: «Мої рідні живі! Вони повертаються додому!» Але, як це завжди було вві сні, ця радісна картина вмить розтанула.

Твої рідні загинули, Софі. Вони не повернуться ніколи.

— Софі… — в автовідповідачі далі звучав голос діда, — я чекав багато років, доки зможу розповісти тобі це. Чекав слушної миті, але тепер часу вже не залишилося. Подзвони мені до Лувру, як тільки отримаєш це повідомлення. Я чекатиму тут цілу ніч. Боюсь, нам обом загрожує небезпека. Я мушу розповісти тобі так багато.

Повідомлення закінчилось.

Кілька хвилин Софі стояла посеред тиші й відчувала, як її кидає то в жар, то в холод. Вона думала над словами діда і знаходила лише одне пояснення його вчинку.

Це приманка.

Очевидно, дід відчайдушно хоче побачитися з нею. Задля цього він не гребує нічим. Софі відчула ще більшу відразу до цієї людини. А може, він захворів і вирішив хитрістю заманити Софі до себе востаннє? Що ж, якщо так, то це непогана ідея.

«Моя родина…»

Тепер у напівтемряві чоловічого туалету в Луврі Софі наче знову чула уривки недавнього телефонного повідомлення: «Софі, нам обом загрожує небезпека. Подзвони мені».

Вона не подзвонила. Навіть і не збиралась. І тепер її охопили сумніви. Діда вбито в стінах його ж музею. І він написав на підлозі якесь загадкове послання.

Послання для неї. У цьому вона не сумнівалась.

Софі поки що не розуміла значення цього послання, однак знала напевно: те, що дід закодував його, лише зайвий раз свідчило, що свої останні слова він призначав для неї. Софі свого часу захопилася криптографією здебільшого завдяки тому, що її виховував Жак Соньєр, який і сам шаленів від кодів, ребусів і головоломок. «Скільки неділь ми провели за розгадуванням криптограм і кросвордів у газетах!»

У дванадцять років Софі вже самостійно розв’язувала кросворди в газеті «Де Монд», згодом дідусь навчив її розв’язувати кросворди ще й англійською мовою, а також розгадувати різні математичні головоломки й підставні шифри. Софі опановувала цю науку з небувалим завзяттям. Згодом захоплення перетворилось на професію — вона стала криптографом в управлінні судової поліції.

І сьогодні Софі як криптограф не могла не оцінити того, як майстерно зумів її дід за допомогою простого коду звести двох зовсім незнайомих людей — Софі Неве і Роберта Ленґдона.

Залишалося зрозуміти: навіщо?

З того, як розгубився Ленґдон, Софі вирішила, що й він не має про це жодної гадки.

Але вона не хотіла здаватися.

— Ви сьогодні мали зустрітися з моїм дідом. Для чого?

Ленґдон ще більше збентежився.

— Про цю зустріч домовлялася зі мною його секретарка.

Вона не назвала причини, а я не допитувався. Думаю, Соньєр просто почув, що я виступатиму в Парижі з лекцією про поганську іконографію французьких соборів, зацікавився й забажав зустрітися.

Софі така версія видалася непереконливою. Її дід знав про поганську іконографію більше, ніж будь-хто. А крім того, він був неохочий до розмов. Важко повірити, щоб йому заманулось зустрічатися з якимось заїжджим американським професором, просто щоб потеревенити на загальні теми. На те мусила бути якась особлива причина.

Софі глибоко зітхнула і спробувала ще раз:

— Сьогодні дід телефонував мені. Сказав, що ми з ним опинилися в небезпеці. Вам *це* про щось говорить?

У синіх очах Ленґдона з'явилась тривога.

— Ні, але після того, що трапилось…

Софі кивнула. Після того, що трапилось, було б дивно, якби вона не злякалась. Розпитувати далі не було сенсу. Вона Підійшла до маленького віконця і мовчки глянула крізь переплетіння дротів сигналізації, вмонтованих у шибку, вниз на вулицю. Вони були високо — приблизно сорок футів над землею.

Софі зітхнула й на мить задивилась на чудову панораму нічного міста. Ліворуч по той бік Сени височіла яскраво освітлена Ейфелева вежа. Просто попереду — Тріумфальна арка. А праворуч над Монмартром здіймався до неба орнаментальний купол собору Серця Ісуса. Було враження, що його гладенькі білі стіни самі випромінюють якесь таємниче сяйво.

Софі й Ленґдон перебували в західному кінці крила «Денон», і в цьому місці шосе, що перетинає площу Карузель із півночі на південь, майже впритул наближається до будівлі Лувру — від зовнішньої стіни музею його відділяє лише вузенький тротуар. Далеко внизу виднілась вервечка вантажівок, що розвозять вночі товари. Вони чекали перед світлофором, доки ввімкнеться зелене світло, і Софі здалося, що їхні бічні фари насмішкувато підморгують їй.

— Не знаю, що й сказати, — Ленґдон підійшов і став поряд із нею. — Ваш дід намагався щось нам передати, це очевидно. Прикро, що з мене так мало користі.

Софі відвернулась від вікна. У голосі Ленґдона чувся щирий жаль. Попри всі негаразди, що звалились на нього, він і справді хотів їй допомогти. «Це в ньому говорить учитель», — подумала Софі. Вона читала матеріали, які зібрало управління судової поліції. Це був

справжній науковець, якому важко змиритися з тим, що він чогось не розуміє.

«Це нас єднає», — подумала Софі.

Як криптограф Софі заробляла собі на життя тим, що знаходила зміст у начебто зовсім безглуздих даних. Сьогодні в неї було відчуття, що Роберт Ленґдон, свідомо чи несвідомо, володіє якоюсь інформацією, яка надзвичайно потрібна їй. «Принцесо Софі, знайди Роберта Ленґдона». Здається, чіткіше висловитися неможливо. Софі був потрібен час, аби зрозуміти, що вона має довідатися від Ленґдона. Час, щоб подумати, щоб разом розгадати цю таємницю. А час, на жаль, невблаганно спливав.

Залишалось лише одне.

— Везу Фаш може заарештувати вас кожної миті. Я можу вивести вас із музею. Але мусимо діяти швидко.

Ланґдон витріщився на неї.

— Ви що, пропонуєте мені втікати?

— Це найкраще, що ви можете зараз зробити. Якщо Фаш вас заарештує, то ви проведете у французькій в’язниці багато тижнів, доки наше управління й американське посольство сперечатимуться, який суд має розглядати вашу справу. Якщо ж ми вислизнемо звідси й дістанемося до вашого посольства, то ваші права захищатиме американський уряд, а тим часом ми з вами доведемо, що ви не причетні до цього вбивства.

Ленґдона це начебто зовсім не переконало.

— І не думайте про це! Фаш на кожному виході поставив озброєних охоронців! І навіть якщо нам пощастить втекти звідси живими, то сама втеча стане доказом моєї вини. Ви мусите сказати Фашеві, що текст на підлозі призначений для *вас* і що моє ім’я там не слід тлумачити як звинувачення.

— Я так і зроблю, — поспішно відповіла Софі, — але лише тоді, коли ви будете в безпеці, в американському посольстві. Звідси до нього лише миля, а моє авто стоїть біля самого виходу. Переконувати Фаша тут, у Луврі, надто ризиковано. Хіба ви не розумієте? Сьогодні Фаш заприсягся довести, що ви винні. Він зволікає з арештом, бо сподівається, що ви зробите щось таке, що зміцнить його позицію.

— Отож-бо. Наприклад, спробую втекти!

Раптом у Софі в кишені задзвонив мобільний телефон. Мабуть, Фаш. Вони вимкнула телефон, не витягаючи.

— Месьє Ленґдон, — швидко сказала вона. — Я мушу запитати вас ще одне, останнє. І від цього може залежати все ваше майбутнє. Напис на підлозі, вочевидь, не є доказом вашої вини, однак Фаш сказав нашим людям, ніби знає напевно, що це ваша робота. Чи можете ви назвати ще якусь причину, чому він уважає вас винним?

Ленґдон хвильку подумав.

— Та ні, жодної.

Софі зітхнула. Це означає, що Фаш бреше. Чому, Софі не знала, але зараз це було не так важливо. У кожному разі Безу Фаш був рішуче налаштований сьогодні ж запроторити Роберта Ленґдона за ґрати. А Ленґдон був потрібний самій Софі, і тому вона мала лише один вихід.

«Я мушу доправити Ленґдона до американського посольства».

Софі повернулась до вікна й подивилася крізь сплетіння дротів сигналізації униз на землю. Якщо Ленґдон скочить з такої висоти, то неминуче переламає собі ноги. Якщо тільки ноги…

Утім, Софі вже вирішила.

Роберт Ленґдон мусить утекти з Лувру, хоче він цього чи ні.

Розділ 17

— Як це вона не відповідає? — здивувався Фаш. — Ви ж дзвоните їй на мобільний? Я знаю, вона завжди носить його з собою. Колле намагався додзвонитись Софі ось уже кілька хвилин. Після розмови з директором відділу криптографії Фаш виглядав стурбовано. Поклавши слухавку, він наказав Колле негайно зв'язатися з агентом Неве. Але Софі не відповідала, і тепер Фаш шаленів, наче поранений тигр.

— Навіщо дзвонили з відділу криптографії? — ризикнув запитати Колле.

Фаш різко обернувся.

— Щоб сказати, що вони не знайшли жодного зв'язку з Драконовими дияволами й кульгавими святими.

— І все?

— Ні, ще сказали, що числа — це послідовність Фібоначчі, але, мабуть, у них не закладено жодного змісту.

Колле розгубився.

— Але ж вони вже прислали агента Неве з цією інформацією.

Фаш заперечно похитав головою.

— Неве вони не посилали.

— Як так?

— За словами директора, після того як я йому подзвонив, він викликав усю команду, щоб вони подивилися на знімки. Коли ж з'явилась агент Неве, то лише глянула на знімки й одразу вийшла, не промовивши й слова. Директор сказав, що не зупиняв її, бо для неї ці знімки, очевидно, були тяжким ударом.

— Ударом? Вона що, ніколи не бачила трупів на фотознімках?

Фаш відповів не зразу.

— Я не знав цього, і директор, здається, теж не знав, доки йому не сказав хтось із відділу. Софі Неве доводиться Жакові Соньєру онукою.

Колле занімів.

— Директор каже, вона ніколи й словом не згадувала про Соньєра. Він вирішив, вона не хоче, аби до неї ставилися поблажливо лише тому, що вона онука такої видатної особи.

«Не дивно, що ці знімки так її приголомшили», — подумав Колле. Який жорстокий збіг, що цю молоду жінку викликали розгадувати код, який залишив її убитий родич! І все одно в її діях не було логіки.

— Очевидно, вона одразу здогадалась, що числа належать до послідовності Фібоначчі, бо приїхала сюди й сказала це нам. Не розумію тільки, чому вона не розповіла про це колегам, а пішла геть.

Колле знаходив лише одне пояснення: Соньєр написав на підлозі числовий код, сподіваючись на те, що Фаш залучить до розслідування криптографів, а отже, і його онуку. Що ж до решти тексту, то, може, Соньєр намагався їй цим щось сказати? Якщо так, то що саме? І до чого тут Ленґдон?

Але не встиг Колле добряче це обміркувати, як тишу порожнього музею розірвав рев сигналізації. Схоже було, що звук виходить із Великої галереї.

— Тривога! — закричав один із агентів, дивлячись на екран, куди надходила інформація з центру безпеки Лувру. — Велика галерея! Чоловічий туалет!

Фаш підскочив до Колле.

— Де Ленґдон?

— І досі в туалеті! — Колле показав на червону цятку на екрані. — Схоже, він розбив вікно! — Колле знав, що далеко Ленґдон не втече. Хоч правила пожежної безпеки в Парижі вимагали, щоб вікна в громадських будівлях, розташованих на висоті понад п’ятнадцять метрів, можна було розбити в разі пожежі, вискакувати з вікна третього поверху Лувру було б самогубством. До того ж із західного боку крила «Денон» немає ні дерев, ні трави, які б пом’якшили удар. Просто під вікном туалету, за якихось кілька футів від зовнішньої стіни — площа Карузель із двома смугами руху. — О Боже, — вигукнув Колле, не відводячи очей від екрана. — Ленґдон стоїть у вікні!

Але Фаш уже не сидів на місці. Вихопивши з кобури револьвер, капітан вибіг із кабінету.

Колле збентежено дивився, як червона цятка на екрані наблизилась до підвіконня, а тоді зробила щось зовсім несподіване — перемістилася поза периметр будівлі.

Що там відбувається? Де Ленґдон? На підвіконні чи…

— Господи! — Колле зірвався на ноги. Цятка тепер була поза стіною музею. На якусь мить вона затремтіла, а тоді різко зупинилась приблизно за десять ярдів від периметра будівлі.

Колле порухав мишкою і викликав на екран карту Парижа. Налаштував по-новому глобальну систему орієнтування. Збільшивши масштаб, він чітко побачив, де зупинився маячок.

Той більше не рухався.

Завмер посеред площі Карузель.

Ленґдон таки вистрибнув.

Розділ 18

Фаш щодуху мчав Великою галереєю, коли раптом крізь завивання сигналізації почувся голос Колле.

— Він вистрибнув! — кричав по рації Колле. — Сигнал зупинився на площі Карузель! Просто під вікном туалету! І зовсім не рухається! Боже мій, здається Ленґдон учинив самогубство!

Фаш чув, що говорить Колле, але ці слова не мали сенсу. Він біг далі. Здавалось, цей коридор не закінчиться ніколи. Проминувши тіло Соньєра, він попрямував до перегородок у кінці крила «Денон», що утворювали лабіринт вузьких коридорів. Звук сирени гучнішав.

— Зачекайте! — знову закричав Колле. — Він рухається! Господи, він живий! Ленґдон рухається!

Фаш біг, із кожним кроком проклинаючи нескінченний коридор.

— Ленґдон рухається дедалі швидше! — верещав Колле. — Перетинає площу. Хвильку… він збільшує швидкість. Та він просто мчить!

Фаш нарешті добіг до кінця галереї, миттю прослизнув поміж перегородками, побачив двері до туалету і ринув туди.

Тепер рацію було вже ледве чути через виття сигналізації.

— Він, мабуть, в авті! Точно, він в авті! Я не можу…

Останні слова Колле потонули в ревінні сирени. Фаш із револьвером наготові ввірвався до чоловічого туалету. Скривившись від пронизливого вищання, він швидко оглянув приміщення.

У кабінках нікого. Біля умивальників теж ні душі. Фаш відразу ж помітив, що вікно в дальньому кінці туалету розбите. Він підбіг і перехилився через підвіконня. Ленґдона ніде не було видно. Фаш не уявляв, щоб хтось відважився на такий трюк. Якби Ленґдон упав з такої висоти, то однозначно переламав би собі всі кістки.

Нарешті сирена замовкла, і знову почувся голос Колле.

— … рухається на південь… дедалі швидше… перетинає Сену через міст Карузель!

Фаш подивився ліворуч. Єдиним транспортом на мості Карузель був величезний трейлер, він прямував на південь від Лувру. Причіп був накритий брезентом і нагадував велетенський гамак. Фаш здригнувся

від недоброго передчуття. Очевидно, лише кілька хвилин тому цей трейлер стояв перед світлофором просто під вікном туалету.

«Шалений ризик», — подумав Фаш. Адже Ленґдон не міг знати, що лежить під брезентом. А раптом там сталеві труби? Або цемент? Чи й навіть сміття? Стрибок із сорока футів! Це божевілля.

— Він повертає! — кричав Колле. — Звертає на міст Сен-Пер!

І справді, трейлер, що переїхав міст Карузель, сповільнював хід і повертав праворуч в напрямку до моста Сен-Пер. «Ну-ну», — подумки сказав Фаш, спостерігаючи, як вантажівка зникає за поворотом. А тим часом Колле вже зв’язувався по рації з агентами, що чергували на вулиці по периметру музею, наказував їм сідати в патрульні автомобілі й наздоганяти трейлер. Паралельно він повідомляв щораз нові координати вантажівки, наче вів якийсь чудернацький репортаж із місця подій.

«От і все», — подумав Фаш. Він знав, що його люди оточать трейлер за лічені хвилини. Ленґдонові не втекти.

Сховавши револьвер, Фаш вийшов із туалету і зв’язався з Колле:

— Підженіть моє авто. Я хочу бути там, коли його заарештують.

Дорогою до виходу з Великої галереї Фаш розмірковував, чи залишився Ленґдон живий після такого карколомного стрибка.

А втім, це вже було не важливо.

Ленґдон утік. Отже, він винний.

Ленґдон і Софі, затамувавши подих, стояли в темряві Великої галереї за якихось п’ятнадцять ярдів від туалету, притиснувшись спинами до однієї з перегородок, що заступали вхід до туалетів. Вони ледь устигли сховатись, як повз них із револьвером у руці промчав Фаш і зник в одному з туалетів.

Останні шістдесят секунд здавалися якоюсь маячнею.

Ленґдон стояв у чоловічому туалеті й відмовлявся втікати з місця злочину, якого не скоював, а Софі уважно вивчала скло із вмонтованою сигналізацією. Тоді подивилась на вулицю, наче оцінюючи відстань до землі.

— Невеличке зусилля, і ви на свободі, — сказала вона.

Зусилля? Збентежений, він виглянув у вікно.

На вулиці, якраз під вікном, зупинився на червоне світло величезний трейлер. Причіп був накритий синім брезентом, під яким лежав вантаж. Невже Софі пропонує йому…

— Софі, я нізащо не стрибатиму…

— Витягніть маячок.

Ленґдон порився в кишені й витягнув металевий ґудзичок. Софі схопила його й швидко підійшла до умивальників. Взяла великий брусок мила, поклала на нього ґудзичок і великим пальцем втиснула його в мило. Тоді акуратно заліпила отвір так, щоб пристрій звідти не випав.

Вручивши мило Ленґдонові, Софі витягла з-під умивальників важку циліндричну урну для сміття. Не встиг Ленґдон вимовити й слова, як вона, тримаючи урну перед собою, підбігла до вікна і щосили вдарила в шибку. Та розсипалася на друзки.

Тієї ж миті їх оглушило пронизливе ревіння сирени.

— Дайте мило! — крикнула Софі.

Ленґдон віддав їй мило.

Вона вихилилась із розбитого вікна і подивилася на трейлер, що стояв перед світлофором. Мішень була достатньо велика — широко розтягнутий брезент — і лише за якихось десять футів від стіни музею. Коли на світлофорі загорілося жовте світло, Софі розмахнулася й кинула мило вниз.

Воно впало на самий край брезенту і, щойно трейлер рушив, зісковзнуло у кузов.

— Вітаю, — сказала Софі й потягла Ленґдона до дверей. — Ви щойно втекли з Лувру.

Вони вибігли з туалету і ледве встигли сховатися в тіні, як повз них промчав Фаш.

Тепер, коли заглушливе ревіння сигналізації стихло, Ленґдон почув сирени поліцейських автомобілів, що віддалялися від Лувру. Поліція залишає Лувр! Фаш, мабуть, теж забрався, покинувши Велику галерею напризволяще.

— Приблизно за п’ятдесят метрів звідси є запасний вихід, — сказала Софі. — Тепер, коли охорону зняли, ми можемо вийти.

Ленґдон вирішив більше не сперечатись. Він уже переконався, що Софі Неве незрівнянно кмітливіша за нього.

Розділ 19

Кажуть, церква Святої Сульпіції має найдивовижнішу історію з-поміж усіх паризьких будівель. Зведена на руїнах давнього храму єгипетської богині Ісіди, вона має точнісінько такий самий план, як собор Нотр-Дам, один в один. У цьому святилищі хрестили маркіза де Сада і поета Бодлера, тут вінчався Віктор Гюґо. Школа при церкві з давніх-давен славиться своїми ліберальними поглядами. Колись вона була підпільним місцем зборів для різних таємних товариств.

Зараз у церкві було тихо, як у могилі. Єдиною ознакою життя був ледь відчутний запах ладану, який ще витав у повітрі після вечірньої меси. Коли сестра Сандрін вела Сайласа у глиб приміщення, він відчув, що вона нервується. Утім, його це не здивувало. Сайлас уже звик, що від його незвичної зовнішності люди ніби розгублюються.

— Ви американець? — спитала сестра Сандрін.

— Я народився у Франції, — відповів Сайлас. — Постригся в Іспанії, а тепер от навчаюсь у Штатах.

Сестра Сандрін кивнула. Це була невисока на зріст жінка з добрими очима.

— І ви ніколи не були в нашій церкві?

— Розумію, що це ледь не гріх.

— Удень вона гарніша.

— Навіть не сумніваюсь. Але я дуже вдячний, що ви дозволили мені оглянути її сьогодні вночі.

— Абат попросив мене. Ви маєте впливових друзів.

«Ти навіть не уявляєш, яких впливових», — подумав Сайлас.

Йдучи за сестрою Сандрін головним проходом, Сайлас дивувався аскетичності цього храму. На відміну від Нотр-Даму з його кольоровими фресками, позолотою на вівтарі і дерев’яним оздобленням, від якого віяло затишком, церква Святої Сульпіції була сувора й холодна, своїм украй простим убранням вона нагадувала іспанські собори. Через брак декору храм здавався ще просторішим. Сайлас подивився на ребристе склепіння високо над головою й уявив, що стоїть під перевернутим корпусом величезного корабля.

«Влучне порівняння», — подумав він. Корабель братства от-от перекинеться й піде на дно. Сайласові нетерпеливилося узятися до справи, але заважала сестра Сандрін. Розправитися з цією маленькою жінкою йому було просто, але він заприсягся не вдаватися до сили без нагальної потреби. Вона служителька храму Божого і не винна, що братство вирішило заховати свій наріжний камінь саме тут. Не слід карати її за чужі гріхи.

— Мені шкода, сестро, що вам довелося встати через мене.

— Усе гаразд. Ви ж у Парижі проїздом. А не побачити нашу церкву було б шкода. Ваше зацікавлення церквою більше архітектурного чи історичного плану?

— Насправді, сестро, зацікавлення моє духовне.

Вона добродушно всміхнулась.

— Це зрозуміло. Я просто не знаю, з чого почати екскурсію.

Сайлас не відводив погляду від вівтаря.

— Не треба екскурсії. Ви й так приділили мені достатньо уваги. Я можу оглянути все й сам.

— Мені це зовсім не важко, — сказала сестра Сандрін. — Зрештою, я й так не сплю.

Сайлас зупинився. Вони дійшли до передніх лав, і до вівтаря залишалось якихось п’ятнадцять ярдів. Він повернувся до маленької жінки всім своїм дебелим тілом і відчув, як вона здригнулась, коли зазирнула в його червоні очі.

— Не хочу видатися неґречним, сестро, але я не звик заходити до храму Божого просто задля екскурсії. Ви не проти, якщо я спершу помолюся наодинці з Господом, а тоді вже все огляну?

Сестра Сандрін завагалась.

— Так, звичайно. Я чекатиму на вас у тому кінці церкви.

Сайлас поклав свою важку руку їй на плече і пильно подивився в вічі.

— Сестро, я й так почуваюся винним за те, що розбудив вас. І просити, щоб ви залишались зі мною, було б уже занадто. Тож, будь ласка, йдіть спати. А я помилуюся вашою церквою, а тоді вийду сам.

Вона захвилювалась:

— А ви впевнені, що вам не буде самотньо?

— Абсолютно впевнений. Молитва — це радість, яку не ділиш ні з ким.

— Як скажете.

Сайлас забрав руку з її плеча.

— Добраніч, сестро. Нехай Господь береже вас.

— І вас. — Сестра Сандрін рушила до сходів. — Тільки, будь ласка, коли йтимете, щільно причиніть за собою двері.

— Неодмінно. — Сайлас дивився їй услід. Тоді відвернувся й став навколішки в першому ряду, відчуваючи, як волосяниця вп’ялася йому в ногу.

«Господи милосердний, Тобі присвячую цю роботу, що її маю виконати сьогодні…»

Причаївшись у тіні хорів, високо над вівтарем, сестра Сандрін нишком стежила крізь балюстраду за монахом у рясі, що стояв навколішки перед вівтарем. Душу її раптом охопив страх, і їй було важко всидіти тихо в своєму сховку. На якусь мить їй спало на думку: а може, цей таємничий гість і є тим ворогом, про якого її попереджали? Може, цієї ночі їй доведеться виконати накази, про які вона пам’ятала всі ці роки? І вона вирішила залишитися тут, у темряві, й стежити за кожним його кроком.

Розділ 20

Софі й Ленґдон вийшли з тіні перегородки й нишком рушили спорожнілим коридором до запасного виходу.

Тепер Ленґдон почувався так, наче він у темряві допасовує одну до одної частинки складанки. Останній штрих у цій загадковій історії глибоко бентежив: «Капітан судової поліції намагається повісити на мене вбивство».

— Як ви гадаєте, — запитав він пошепки, — а може, Фаш сам написав оте все на підлозі?

Софі навіть не обернулась.

— Ні, це неможливо.

Ленґдон не був такий певний.

— Він із сил пнеться, щоб зробити мене винним. Може, він написав моє ім’я на підлозі, сподіваючись, що це стане вагомим доказом проти мене?

— А послідовність Фібоначчі? А P.S.? А всі натяки на да Вінчі й поклоніння богині? Ні, це міг зробити тільки дідусь.

Ленґдон знав, що вона має рацію. Символіка ключів до розгадки була надто взаємоузгоджена: пентаграма, Вітрувієва людина, да Вінчі, богиня і навіть послідовність Фібоначчі. Цілісний набір символів, так сказали б учені-іконографи. Усе тісно взаємопов’язано.

— І ще сьогоднішній дзвінок, — додала Софі. — Дідусь доконечно хотів мені щось розповісти. Я певна, що текст на підлозі — це його остання спроба сказати мені щось важливе. І лише ви можете допомогти мені зрозуміти, що саме.

Ленґдон спохмурнів. О Драконів диявол! О кульгавий святий! Він щиро хотів, щоб йому пощастило розшифрувати це послання. І заради Софі, і заради себе самого. Але відтоді, як він уперше побачив цей напис, усе тільки ускладнилось. І його удаваний стрибок з вікна туалету теж напевне не додасть йому балів в очах Фаша. Навряд чи капітан французької поліції потішиться з того, що його люди переслідували й намагалися заарештувати брусок мила.

— Сходи вже близько, — попередила Софі.

— Як гадаєте, чи можуть числа в посланні вашого діда бути ключем до розуміння інших рядків?

Якось Ленґдонові довелося працювати з кількома рукописами Бекона. Епіграфи там містили коди, у яких певні рядки були ключем до того, як розшифрувати інші рядки.

— Мені ці числа не йдуть з голови. Суми, добутки, частки. Але я не бачу жодної закономірності. З математичного погляду, вони розташовані цілком навмання. Криптографічна нісенітниця.

— Однак усі вони належать до послідовності Фібоначчі. Це не може бути збігом.

— Це не збіг. Числа Фібоначчі мали бути ще одним сигналом для мене. Дідусь намагався привернути мою увагу всіма можливими способами. Саме тому він написав це все англійською, ліг так, щоб імітувати мій улюблений твір мистецтва, і накреслив на собі пентаграму.

— Пентаграма щось для вас означає?

— Авжеж. Раніше я не мала нагоди розповісти вам про це. Ще коли я була дитиною, пентаграма для нас із дідусем була особливим символом. Ми любили грати в карти таро, і моя вказівна карта завжди виявлялася з масті пентаграм. Я впевнена, дідусь підтасовував, але відтоді пентаграма набула для нас особливого значення.

У Ленґдона мороз пішов по спині. Вони грали в таро? У цій італійській середньовічній грі було приховано стільки єретичних символів, що Ленґдон присвятив їй цілий розділ свого рукопису. Серед двадцяти двох карт таро були зокрема такі, як «Папа-жінка», «Імператриця», «Зірка». Свого часу карти таро вигадали, щоб таємно поширювати ідеї, заборонені Церквою. Сьогодні ж про їхні містичні властивості знають хіба що ворожки.

«У картах таро масть, що означає жіночу божественність, — це пентаграма», — подумав Ленґдон. Якщо Соньєр задля жарту підтасовував колоду, щоб онуці випадали пентаграми, то це було доволі дотепно.

Нарешті вони дійшли до аварійного виходу, і Софі обережно відчинила двері. Сигналізація не спрацювала. Під сигналізацією були лише зовнішні двері. Вони пішли донизу вузькими сходами, спочатку помалу, а тоді щораз швидше.

— Коли дідусь розповідав вам про пентаграму, — Ленґдон насилу встигав за Софі, — чи не згадував він при цьому про поклоніння богині або про гнів Католицької Церкви?

Софі заперечно похитала головою.

— Мене більше цікавив математичний аспект: божественна пропорція, число «фі», різні там послідовності Фібоначчі і все таке.

Ленґдон здивувався:

— Дідусь розповідав вам про число «фі»?

— Звичайно. Це так звана божественна пропорція. — Вона ніяково всміхнулася. — Він навіть жартував, що я напівбожество… ну, через те, що в моєму імені є ці літери.

Якусь мить Ленґдон це обмірковував, а тоді зрозумів.

Со-фі.

Усе ще йдучи сходами, він почав думати про це «фі». Тепер він збагнув, що підказки Соньєра навіть іще послідовніші, ніж йому здалося одразу.

Да Вінчі… числа Фібоначчі… пентаграма…

Неймовірно, але всі ці речі пов’язувала одна концепція, настільки ґрунтовна в історії мистецтва, що Ленґдон зазвичай присвячував їй декілька лекцій поспіль.

Фі.

Раптом він перенісся думками в Гарвард і знову побачив себе перед аудиторією. Лекція «Символізм у мистецтві». Ось він виводить крейдою на дошці своє улюблене число.

1,618

А тоді повертається й бачить зацікавлені обличчя студентів.

— Хто може сказати, що це за число?

Довгоногий математик на останній парті підносить руку.

— Це число «фі».

— Молодець, Стеттнере, — хвалить Ленґдон. — Отже, знайомтеся, число «фі».

— Не слід плутати його з «пі», — додає Стеттнер. — Ми, математики, знаємо, що «фі» значно цікавіше, ніж «пі». — Він сідає на місце.

— Число «фі», — веде далі Ленґдон, — одна ціла шістсот вісімнадцять тисячних — дуже важливе число в мистецтві. Хто скаже — чому?

Стеттнер знову намагається відзначитись.

— Бо воно таке красиве?

Аудиторія сміється.

— Хоч як це дивно, — каже Ленґдон, — але Стеттнер знову має рацію. «Фі» вважають найкрасивішим числом у всесвіті.

Сміх стихає, Стеттнер тріумфує.

Ленґдон вставляє слайди в проектор, а тим часом пояснює, що число «фі» взято з послідовності Фібоначчі — математичної прогресії, відомої не лише тим, що в ній сума кожних двох сусідніх чисел дорівнює наступному числу, а й тим, що *частка* двох сусідніх чисел в ній має незбагненну властивість наближатися до 1,618, тобто до «фі»!

Далі Ленґдон пояснює, що, попри його майже містичне походження, найдивовижніша особливість числа «фі» — це його роль як основного структурного принципу в природі. Рослинам, тваринам і навіть людям властиві пропорції, що дорівнюють відношенню «фі» до одиниці.

— «Фі» трапляється у природі так часто, — каже Ленґдон, вимикаючи світло, — що очевидно це не може бути збігом. Тому в давнину люди вирішили, що Творець усесвіту відвів числу «фі» особливу роль. Давні вчені проголосили одну цілу шістсот вісімнадцять тисячних божественною пропорцією.

— Зачекайте, — каже дівчина з передньої парти. — Я вивчаю біологію, але ще ніколи не зустрічала в природі цієї божественної пропорції.

— Справді? — усміхнувся Ленґдон. — А чи доводилось вам визначати співвідношення між особинами чоловічої й жіночої статі в бджолиній сім’ї?

— Звичайно. Особин жіночої статі завжди більше.

— Правильно. А чи спадало вам на думку, що коли поділити кількість особин жіночої статі на кількість особин чоловічої статі в будь-якому вулику на планеті, то завжди дістанемо те саме число?

— Невже?

— Точно. Це число «фі».

Дівчина роззявляє рот.

— НЕ МОЖЕ БУТИ!

— Ще й як може! — відповідає їй Ленґдон і, усміхаючись, показує слайд, на якому зображено спіральну мушлю. — Впізнаєте, що це?

— Це наутилус, — каже та сама студентка. — Головоногий молюск, що накачує в мушлю газ, аби триматися на плаву.

— Правильно. А здогадуєтесь, яке співвідношення між діаметрами кожних двох сусідніх витків його спіралі?

Дівчина розглядає концентричні дуги на мушлі молюска і вагається з відповіддю.

Ленґдон киває:

— Саме так, «фі». Божественна пропорція. Одна ціла шістсот вісімнадцять тисячних до одного.

Дівчина вражена.

Ленґдон переходить до наступного слайда. На ньому — великим планом квітка соняшника із дозрілим насінням.

— Зернята соняшника ростуть спіралями, що закручуються назустріч одна одній. Здогадуєтесь, яке відношення діаметра кожної спіралі до наступної?

— «Фі»? — хором припускають студенти.

— Точно. — І Ленґдон показує один слайд за іншим: закручена в спіраль луска на соснових шишках, розташування листя на стовбурах рослин, поділ тіл комах — усе виявляє дивовижну відповідність божественній пропорції.

— Неймовірно! — вигукує хтось.

— Так, — погоджується ще хтось, — але як це стосується мистецтва?

— Ага! — каже Ленґдон. — Радий, що ви запитали.

І він показує ще один слайд — побляклий жовтий пергамент із славнозвісним рисунком да Вінчі — Вітрувієва людина. Цей твір названо на честь Марка Вітрувія, знаменитого римського архітектора, який прославляв божественну пропорцію у своєму творі «Про архітектуру».

— Ніхто не розумів божественної будови людського тіла краще, ніж да Вінчі. Да Вінчі навіть викопував із землі трупи, щоб виміряти точні пропорції людського скелета. Він першим довів, що тіло людини насправді складається зі структурних елементів, співвідношення між якими завжди дорівнює «фі».

В очах студентів читається сумнів.

— Не вірите? — запитує Ленґдон. — Наступного разу, коли йтимете в душ, прихопіть сантиметр.

Двійко хлопців, гравців у футбол, шкіряться.

— І не лише ви, недовірливі спортсмени, — зауважує Ленґдон. — Усі. Хлопці й дівчата. Перевірте. Виміряйте відстань від чуба до підлоги. Тоді поділіть її на відстань від пупа до підлоги. Вгадайте, що вийде.

— Невже «фі»? — недовірливо запитує один зі спортсменів.

— Так, «фі», — відповідає Ленґдон. — Одна ціла шістсот вісімнадцять тисячних. — Хочете ще приклад? Виміряйте відстань від плеча до кінчиків пальців і поділіть її на відстань від ліктя до тих самих кінчиків пальців. Знову маєте «фі». Ще? Відстань від стегна до підлоги поділіть на відстань від коліна до підлоги. Знову «фі». Фаланги пальців рук. Пальці ніг. Частини хребта. «Фі», «фі» і ще раз «фі». Друзі, кожен із вас — живе втілення божественної пропорції.

Навіть у темряві Ленґдон бачить, як глибоко вони вражені. І відчуває всередині знайоме тепло. Ось чому йому подобається викладати.

— Отже, як бачите, друзі, за хаосом цього світу криється чіткий лад. Давні люди, що відкрили число «фі», були впевнені, що натрапили на той структурний принцип, який Бог заклав в основу світу, і через це вони обожнювали природу. Чому — зрозуміло. Божа рука очевидна в природі, і до наших днів збереглися поганські релігії, послідовники яких поклоняються Матінці-природі. Багато з нас прославляють природу так само, як це робили поганці, хоч навіть не здогадуються про це. Чудовий приклад — травневий день, свято весни… земля оживає знову, щоб подарувати нам свої плоди. Таємнича магія божественної пропорції походить із незапам’ятних часів. Людина лише грає за правилами природи, а позаяк мистецтво — це спроба людини наслідувати красу, яку створив Всевишній, то цього семестру ми з вами побачимо чимало виявів божественної пропорції в мистецтві.

Наступні півгодини Ленґдон показує їм слайди з творами Мікеланджело, Альбрехта Дюрера, да Вінчі та багатьох інших митців і доводить, що кожен із них у побудові своїх композицій свідомо дотримувався божественної пропорції. Ленґдон демонструє, що число «фі» присутнє і в архітектурі, зокрема в пропорціях афінського

Парфенону, єгипетських пірамід і навіть будівлі ООН у Нью-Йорку. «Фі» виявлено у структурі Моцартових сонат, П’ятої симфонії Бетховена, а також у творах Бартока, Дебюссі та Шуберта. Це число, розповідає Ленґдон, використовував навіть Страдіварі, коли визначав точне розташування отворів на корпусах своїх знаменитих скрипок.

— На завершення, — каже Ленґдон і йде до дошки, — повернімося до символів. — Він креслить п’ять перехресних ліній, що утворюють п’ятикутну зірку. — Цей символ — один із наймогутніших образів, з якими ви ознайомитеся цього семестру. Він відомий як пентаграма, і в багатьох культурах його вважають божественним і водночас магічним. Чи може хтось сказати — чому?

Стеттнер, той самий математик, перший підносить руку.

— Тому що, коли ви креслите пентаграму, лінії автоматично діляться на відрізки відповідно до божественної пропорції.

Ленґдон схвально киває.

— Молодець. Справді, співвідношення між відрізками у всіх лініях пентаграми дорівнює числу «фі», завдяки чому цей символ став найяскравішим виразом божественної пропорції. Ось чому п’ятикутна зірка завжди була символом краси й досконалості, який пов’язували з богинею і божественним жіночим началом.

Дівчата в аудиторії усміхаються.

— Ще одне, друзі. Сьогодні ми лише мимохідь згадали да Вінчі, але цього семестру ми ще багато говоритимемо про нього. Відомо, що Леонардо захоплювався давніми релігіями, що обожнювали жінку. Завтра я покажу вам його фреску «Таємна вечеря». Цей твір — один із найдивовижніших прикладів поклоніння божественній жіночності, які вам доведеться побачити у своєму житті.

— Жартуєте? — запитує хтось. — Я думав, «Таємна вечеря» — це про Ісуса!

Ленґдон підморгує:

— Там символи заховані в таких місцях, що ви б ніколи й не здогадалися.

— Ходімо ж, — пошепки поквапила його Софі. — Що трапилось? Ми вже майже на місці. Швидше!

Ленґдон відірвався від спогадів, підвів голову й усвідомив, що стоїть наче вкопаний посеред сходів, приголомшений раптовим осяянням.

О Драконів диявол! О кульгавий святий!

Софі нетерпляче озирнулась на нього.

«Невже це так просто?» — подумав Ленґдон.

Але він уже знав, що так воно й є.

Тут, у закамарках Лувру… розмірковуючи про число «фі» й да Вінчі, Роберт Ленґдон несподівано для самого себе розгадав код Соньєра.

— О Драконів диявол! — вимовив він. — О кульгавий святий! Та це ж найпростіший код на світі!

Софі стояла на сходах трохи нижче від нього й нічого не розуміла. Код? Вона ламала голову над цими словами весь вечір, але так і не бачила, де тут код. Тим паче простий.

— Ви ж самі сказали, — голос Ленґдона аж тремтів від збудження. — Числа Фібоначчі мають сенс лише у належній послідовності. Інакше це математична нісенітниця.

Софі далі не розуміла. Числа Фібоначчі? Вона була впевнена, що дід написав їх з єдиною метою — залучити до розслідування відділ криптографії. Ці числа мають ще й інше призначення? Вона витягла з кишені роздрук і ще раз уважно подивилась на дідусеве послання.

13—3—2—21—1—1—8—5

O Draconian devil!

Oh lame saint!

То що з цими числами?

— Послідовність Фібоначчі — це ключ, — пояснив Ленґдон, узявши в неї роздрук. — Ці числа — підказка, як розшифрувати решту тексту. Соньєр написав їх не по порядку, натякаючи, що такий самий

підхід слід застосувати і до тексту. O Draconian devil! Oh lame saint! Ці рядки не означають нічого. Це просто безладний набір літер.

Софі знадобилася лише мить, аби вловити думку Ленґдона, і вона видалася їй до смішного простою.

— То ви вважаєте, що цей текст… просто анаграма? — вона дивилась на нього збентежено. — На зразок якоїсь словесної головоломки в газеті?

Ленґдон бачив, що не переконав її, і розумів, у чому тут річ. Мало кому було відомо, що анаграми, які сьогодні перетворились на банальну розвагу, мають довгу історію, пов’язану із символізмом.

Містичні вчення кабали часто ґрунтувались на анаграмах: літери у давньоєврейських словах розташовували по-новому і знаходили нові значення. Французькі монархи епохи Відродження так свято вірили в магічну силу анаграм, що навіть призначали придворних укладальників анаграм, які мали допомагати їм приймати кращі рішення, аналізуючи слова у важливих документах. А римляни називали вивчення анаграм ars magna — «великим мистецтвом».

Ленґдон подивився Софі в очі.

— Суть послання вашого дідуся весь час була в нас перед очима, він залишив нам удосталь підказок, щоб ми могли зрозуміти її.

Не додавши більше ані слова, Ленґдон витягнув з кишені ручку і розташував літери в кожному рядку по-новому.

O Draconian devil!

Oh lame saint!

Це було ідеальною анаграмою…

Leonardo da Vinci!

The Mona Lisa!

Розділ 21

Мона Ліза!..

Від подиву Софі завмерла на місці і на якусь мить навіть забула, що вони мусять якнайшвидше забиратися з Лувру.

Ця проста анаграма її просто приголомшила, і вона не могла собі пробачити того, що не зуміла розшифрувати її сама. Софі була досвідченим фахівцем зі складного криптографічного аналізу й могла не звернути уваги на якусь примітивну гру слів, однак цього разу їй би належало бути уважнішою. Зрештою, за своє життя вона розгадала безліч анаграм, особливо англійських.

У дитинстві дідусь часто давав їй складати й розгадувати анаграми, щоб вона краще засвоїла англійський правопис. Одного разу він написав англійське слово «planets» і зазначив, що з його літер можна скласти аж дев’яносто два інших слова різної довжини. Софі цілих три дні гортала англійський словник, доки нарешті відшукала всі ці слова.

— Не уявляю, — мовив Ленґдон, розглядаючи роздрук, — як ваш дінусь спромігся створити таку складну анаграму за ті лічені хвилини перед смертю.

Софі знала відповідь, і від цього їй стало ще гірше. «Я мала побачити це одразу!» Тепер вона пригадала, що її дідусь, який захоплювався грою в слова й водночас був великим шанувальником мистецтва, замолоду розважався тим, що складав анаграми з назв знаменитих творів мистецтва. Через одну з таких анаграм він навіть якось ускочив у халепу. Це трапилось, коли Софі була ще маленькою дівчинкою. Соньєр давав інтерв’ю одному американському мистецькому журналові і, щоб якось висловити своє несхвалення кубізму, зауважив, що шедевр Пікассо «Les Demoiselles d’Avignon»[15] — досконала анаграма vile meaningless doodles[16]. Шанувальники Пікассо були аж ніяк не в захваті.

— Дідусь, очевидно, склав цю анаграму вже давно, — відповіла Софі. — А сьогодні йому довелося скористатися нею як кодом. На мить їй стало лячно: дідів голос, здавалося, долинає до неї з того світу.

Леонардо да Вінчі!

Мона Ліза!

Чому його останні слова стосувалися цієї знаменитої картини, Софі не знала. На думку спадало лише одне пояснення. До того ж доволі тривожне.

То були не останні слова…

Чи має вона піти тепер до «Мони Лізи»? Може, дідусь залишив їй там якесь повідомлення? Це здавалося цілком можливим. Зрештою, славетне полотно висіло в Salle des Etats — невеличкій залі, до якої можна потрапити тільки з Великої галереї. Тепер Софі подумала, що вхід до цієї зали був лише за якихось двадцять метрів від того місця, де дідуся знайшли мертвим.

Він напевне міг побувати біля «Мони Лізи» перед смертю.

Софі розгублено подивилась назад на сходи. Що їй робити? Вона усвідомлювала, що мусить якнайшвидше вивести Ленґдона з музею, однак інтуїція підказувала їй інше. Софі згадала, як колись, у дитинстві, вперше побувала в крилі «Денон», і зрозуміла: якщо дідусь хотів передати їй якусь таємницю, то навряд чи на землі було інше місце, ніж те, де можна було б побачити такий твір як «Мона Ліза» да Вінчі.

— Вона трохи далі, — шепнув дідусь, а тоді узяв Софі за ручку й повів спорожнілим музеєм.

Софі мала шість років. Вона почувалася крихіткою, коли дивилась угору на височенні стелі або на паркетну підлогу з чудернацьким візерунком. Їй було страшно в порожньому музеї, але вона не хотіла показувати цього дідусеві. Дівчинка стиснула зуби й відпустила його руку.

— Там попереду — Salle des Etats, — сказав дідусь, коли вони наблизились до найвідомішої зали Лувру. Дідусь був радісний і збуджений, а Софі хотілося додому. Вона вже бачила репродукції «Мони Лізи» в книжках, і картина їй зовсім не подобалась. І Софі не розуміла, чому всі нею так захоплюються.

— C’est ennuyeux, — поскаржилась Софі.

— Нудно, — поправив її дідусь. — Французька — у школі. Англійська — вдома.

— Лувр — це не вдома! — заперечила вона знову французькою.

Дідусь усміхнувся втомлено.

— І справді. То говорімо англійською просто так.

Софі набундючилась і покрокувала далі. І ось вони увійшли до маленької зали. Вона роззирнулась у вузькому приміщенні й зупинила погляд на експонаті, який тут, очевидно, вважали найціннішим, — у центрі стіни праворуч за захисним склом висів самотньо портрет. Дідусь зупинився в дверях і показав на картину.

— Підійди до неї, Софі. Мало кому випадає нагода побути з нею наодинці.

Переборюючи страх, Софі повільно рушила через залу. Після всього, що вона наслухалась про «Мону Лізу», в неї було таке відчуття, наче вона наближається до особи королівського рангу. Ставши перед захисним склом, Софі затамувала подих і подивилася вгору на портрет.

Софі не знала, що саме вона сподівалась відчути, побачивши знамениту картину. Насправді ж вона не відчувала нічого особливого. Ні глибокого подиву, ні раптового захоплення. Знайоме обличчя дивилось на неї так само, як у книжках. І Софі мовчки стояла перед портретом, здавалося, цілу вічність, чекаючи, що от-от щось трапиться.

— Що скажеш? — пошепки запитав дідусь, ставши поряд із нею. — Правда, гарна?

— Вона якась дуже маленька.

Соньєр усміхнувся.

— Це ти маленька і ти гарна.

«І зовсім я не гарна», — подумала Софі. Вона ненавиділа своє руде волосся й ластовиння. До того ж вона була вища за всіх хлопців у класі. Софі ще раз подивилась на «Мону Лізу» і похитала головою.

— Вона навіть ще гірша, ніж у книжках. Обличчя якесь… *brumeux*.

— Затуманене, — поправив її дідусь.

— Затуманене, — слухняно повторила вона, знаючи, що розмова не продовжуватиметься, доки вона не повторить цього нового для неї слова.

— Цю манеру живопису називають сфумато, — пояснив дідусь, — і так малювати дуже важко. Леонардо да Вінчі умів це, як ніхто інший.

Але Софі картина все одно не подобалась.

— Вона виглядає так, наче щось знає… Як діти в школі, коли щось приховують.

Дідусь розсміявся.

— Це одна з причин, чому вона така знаменита. Людям подобається вгадувати, чому вона усміхається.

— А ти знаєш, чому вона усміхається?

— Може, й знаю, — дідусь підморгнув їй. — Колись я розповім тобі про це.

Софі тупнула ніжкою.

— Я ж тобі казала, що не люблю таємниць!

— Принцесо, — усміхнувся дідусь, — життя сповнене таємниць. Розкрити їх усі одразу неможливо.

— Я повертаюся, — заявила Софі. Голос її луною віддався у сходовій шахті.

— До «Мони Лізи»? — оторопів Ленґдон. — Зараз?

— Мене не підозрюють у вбивстві, — пояснила вона. — Я використаю свій шанс. Я мушу зрозуміти, що саме дідусь намагався мені сказати.

— А як же посольство?

Софі почувалася винною через те, що спершу змусила Ленґдона втікати з місця злочину, а тепер кидає напризволяще, але вона не мала іншого виходу. Софі показала на металеві двері внизу.

— Вийдіть через ці двері. Тримайтеся освітлених вказівників, вони приведуть вас до виходу. Я бувала тут із дідусем. Потім буде контрольний турнікет. Він обертається лише в одному напрямку, тобто назовні. — Вона вручила Ленґдонові ключі від свого авта. — Мій червоний «смарт» стоїть на службовій автостоянці. Знаєте, як доїхати звідси до посольства?

Ленґдон узяв ключі й кивнув.

— Слухайте, — додала Софі трохи лагідніше, — я думаю, дідусь залишив мені якесь повідомлення біля «Мони Лізи» — якийсь ключ, що допоможе довідатися, хто його вбив. Або чому я в небезпеці. «Або що трапилося з моєю родиною». Я мушу піти й подивитися.

— Але якби він хотів попередити вас про небезпеку, чому б просто не написав цього на підлозі? Навіщо ця заплутана гра в слова?

— Хоч би що там дідусь намагався мені розповісти, навряд чи він хотів, щоб це почув хтось іще. Навіть поліція. — Очевидно, Соньєр зробив усе, що було в його силах, щоб передати таємне повідомлення саме їй. Він закодував його, написав її потаємні ініціали й наказав розшукати Роберта Ленґдона — мудра порада, зважаючи на те, що американець зумів розшифрувати код. — Вам це може видатися дивним, — сказала Софі, — але я думаю, дідусь хотів, щоб я дісталася до «Мони Лізи» раніше від усіх інших.

— Я з вами.

— Ні! Ми ж не знаємо, за скільки часу поліція повернеться сюди. Ви мусите йти.

Ленґдон завагався. Здавалося, допитливість науковця загрожувала перемогти в ньому здоровий глузд і привести знову в руки поліції.

— Ідіть же. — Софі вдячно всміхнулася. — Побачимося в посольстві, месьє Ленґдон.

Ленґдонові начебто щось не сподобалось.

— Зустрінемося за однієї умови, — суворо відповів він.

Софі подивилась на нього збентежено.

— Що за умова?

— Якщо ви припините називати мене месьє Ленґдоном.

Софі побачила, що він усміхається, й теж не могла стриматися від усмішки.

— Щасти тобі, Роберте.

Ленґдон дійшов до першого поверху, і в ніздрі йому вдарив запах льняної олії й алебастровий пил. Попереду виднілась освітлена табличка з написом SORTIE/ВИХІД і стрілкою, що показувала у кінець довгого коридору.

Ленґдон вийшов у коридор.

Праворуч була реставраційна майстерня, з темних вікон якої визирала ціла армія статуй на різних стадіях відновлення. Ліворуч Ленґдон побачив майстерні, що нагадували класи для занять мистецтвом у Гарварді: мольберти, картини, палітри, інструменти для виготовлення рам — такий собі мистецький конвеєр.

Крокуючи довгим коридором, Ленґдон думав: а раптом він зараз прокинеться вдома в Кембриджі, у своєму ліжку. Весь цей вечір

нагадував якийсь фантастичний сон. «Я от-от утечу з Лувру… я переховуюсь від правосуддя».

Закодоване послання Соньєра й досі не йшло йому з голови, і Ленґдон думав: цікаво, що Софі знайде біля «Мони Лізи»… якщо взагалі щось знайде. Вона начебто була впевнена, що дідусь просив її ще раз навідатися до знаменитої картини. Таке тлумачення здавалося дуже переконливим, але тепер Ленґдонові не давало спокою інше питання.

P.S. Знайди Роберта Ленґдона.

Соньєр написав на підлозі його, Ленґдона, ім’я й наказав Софі знайти його. Але навіщо? Лише для того, щоб Ленґдон допоміг їй розшифрувати анаграму?

Малоймовірно.

Зрештою, Соньєр не мав підстав думати, що Ленґдон добре знається на анаграмах. «Ми ж бо навіть не були знайомі». До того ж Софі чітко дала зрозуміти, що цю анаграму вона мала б розгадати сама, без чиєїсь допомоги. Адже це вона першою здогадалась, що цифри на підлозі — послідовність Фібоначчі. І немає жодних сумнівів, що за якийсь час Софі розшифрувала б і решту тексту без допомоги Ленґдона.

Отже, Софі мала розгадати цю анаграму сама. Тепер Ленґдон був упевнений у цьому, але такий висновок змушував шукати в діях Соньєра нову логіку.

«Чому я, — напружено думав Ленґдон, ідучи коридором. — Чому останньою волею Соньєра було, щоб його онука знайшла саме мене? Що такого особливого, на думку Соньєра, міг я знати?»

Раптом Ленґдон застиг на місці. З широко розкритими очима він порився в кишені й добув звідти комп’ютерний роздрук. Втупився в останній рядок.

P.S. Знайди Роберта Ленґдона.

Дві перші літери…

P.S.

І наступної миті він чітко побачив усе значення дивовижного набору символів, що їх залишив Соньєр. Як удар грому, на нього звалилися знання символіки й історії, здобуті за багато років. Усі дії Соньєра враз дістали цілком логічне пояснення.

Ленґдон спробував упорядкувати думки й усвідомити наслідки свого відкриття. Він повернувся й подивився назад — туди, звідки прийшов.

Чи має він час?

Утім, він знав, що це не важливо.

Відкинувши всі сумніви, Ленґдон щодуху побіг назад до сходів.

Розділ 22

Стоячи навколішках в першому ряду, Сайлас удавав, що молиться, а тим часом розглядав внутрішній план церкви. Церква Святої Сульпіції, як більшість храмів, була побудована у формі велетенського латинського хреста. Довга центральна частина — неф — вела просто до головного вівтаря, де перетиналася з іншою, коротшою частиною, відомою як трансепт. Неф із трансептом перехрещувалися точно під головним куполом, і це місце вважалося самим серцем церкви… її найсвятішою і наймістичнішою частиною.

«Не сьогодні, — подумав Сайлас. — Церква Святої Сульпіції ховає свої таємниці десь в іншому місці».

Він подивився праворуч, у південну частину трансепта, туди, де закінчувалися лави. Там мало бути те, про що казали його жертви.

Ось воно!

У напівтемряві на сірій гранітній підлозі тьмяно виблискувала тоненька відполірована мідна смужка… золота лінія, що ділила церкву на дві несиметричні частини. На лінії були поділки, наче на школярській лінійці. Сайласові сказали, що це гномон — поганський астрономічний пристрій на зразок сонячного годинника. З усього світу до церкви Святої Сульпіції з'їжджалися туристи, науковці, історики й поганці, щоб побачити цю дивовижну лінію.

Лінія троянди.

Сайлас неспішно провів поглядом за мідною смужкою, що бігла по підлозі справа наліво в якомусь дивному напрямку, що не мав нічого спільного з симетрією церкви. Вона розтинала навіть сам головний вівтар і нагадувала Сайласові шрам на якомусь прекрасному обличчі. Смуга розрізала надвоє місце для причастя, тоді перетинала церкву по всій ширині й закінчувалася в північному куті трансепта біля підніжжя однієї зовсім несподіваної тут споруди.

Величезного єгипетського обеліска.

Тут лінія троянди повертала під прямим кутом угору й піднімалася поверхнею обеліска на тридцять три фути аж до закінчення його пірамідальної верхівки. Там вона нарешті обривалась.

«Лінія троянди, — подумав Сайлас. — Братство сховало наріжний камінь на лінії троянди».

Кілька годин тому Сайлас розповів Учителеві, що наріжний камінь Пріорату захований у церкві Святої Сульпіції, але той спершу не повірив. Коли ж Сайлас додав, що всі члени братства назвали йому точне місце поряд із якоюсь мідною смужкою, що начебто перетинає церкву Святої Сульпіції, Учитель зрадів: «То ти говориш про лінію троянди!»

А тоді швидко розповів Сайласові про унікальну архітектурну особливість церкви Святої Сульпіції — мідну смужку, що поділяє будівлю точно по осі північ-південь. Це був своєрідний сонячний календар, залишок від поганського храму, що колись стояв на цьому місці. Сонячні промені, які проникали крізь вікно в південній стіні, пересувалися цією лінією з кожним днем усе далі, відміряючи час від одного сонцестояння до іншого.

Цю смужку, прокладену з півночі на південь, назвали лінією троянди, або рози. Багато століть символ троянди асоціювався з картами й скеровував людей у правильному напрямку. Роза компаса, накреслена чи не на кожній карті, показує північ, південь, схід і захід. Колись давно відома як роза вітрів, вона визначає напрямки тридцяти двох вітрів, у тому числі восьми головних, восьми половинчатих і шістнадцяти четвертинних. Накреслена всередині кола, роза вітрів дуже нагадує традиційне зображення квітки троянди з тридцятьма двома пелюстками. Дотепер цей головний навігаційний пристрій відомий як роза компаса, де північний напрямок позначений стрілкою часто у формі геральдичної лілії, емблеми французького королівського дому.

На глобусі лінією троянди — її ще називали меридіаном, або довготою, — була всяка уявна лінія, що сполучала Північний полюс із Південним. Таких ліній троянди, звісно ж, було безліч, бо меридіан можна провести через будь-яку точку на глобусі. Давні навігатори мусили вирішити, яку із цих ліній називати власне лінією троянди — тобто нульовою довготою, лінією, від якої починатиметься відлік довготи на всій планеті.

Сьогодні ця лінія проходить через Гринвіч в Англії.

Але так було не завжди.

Задовго до того, як Гринвіч став нульовим меридіаном, нульова довгота проходила через Париж і саме через церкву Святої Сульпіції. Мідна смужка на підлозі церкви — це пам’ятник першому нульовому меридіанові світу. І хоч 1888 року Гринвіч відібрав у Парижа цю честь, первинну лінію троянди можна було побачити дотепер.

— Отже, легенда правдива, — сказав Сайласові Учитель. — Кажуть, що наріжний камінь Пріорату лежить «під знаком Троянди».

Усе ще стоячи навколішках, Сайлас оглянув церкву і прислухався. Якоїсь миті йому начебто почувся шурхіт на балконі. Він уважно дивився туди кілька секунд. Нікого.

«Я тут сам».

Він підвівся, став обличчям до вівтаря й тричі перехрестився вклоняючись. Тоді повернув ліворуч і пішов уздовж блискучої мідної смужки до обеліска.

Цієї миті шасі авіалайнера торкнулося злітної смуги в міжнародному аеропорту Леонардо да Вінчі, і легкий поштовх пробудив єпископа Арінґароcу від його мрій.

«Я задрімав», — подумав він, здивований, що зміг настільки розслабитеся, щоб аж заснути.

— Benvenuto a Roma[17], — почувся голос із динаміка.

Арінґароса сів рівно, розправив свою чорну рясу й дозволив собі усміхнутися, що траплялося доволі рідко. Він був задоволений, що вирушив у цю подорож. «Я надто довго вагався. Сьогодні ж правила гри змінилися». Ще п’ять місяців тому Арінґароса непокоївся про майбутнє віри. Тепер, наче з волі Божої, вихід знайшовся сам.

Боже втручання.

Якщо сьогодні в Парижі все піде за планом, то незабаром Арінґароса заволодіє чимось таким, що зробить його наймогутнішою людиною в усьому християнському світі.

Розділ 23

Софі, захекавшись, зупинилася перед високими дерев’яними дверима Salle des Etats — зали, де висіла «Мона Ліза». Перш ніж увійти, вона мимоволі подивилася далі в коридор — туди, де й досі лежало освітлене прожектором бездиханне тіло дідуся.

Раптом її пронизав гострий жаль, глибока туга, змішана з відчуттям провини. За останні десять років дідусь стільки разів намагався примиритися з нею, а вона була незворушна. Весь час його відштовхувала, не читала листів, не відкривала пакунків… «Він брехав мені! Приховував від мене якісь жахливі таємниці! Що мені залишалось робити?» І вона порвала з ним. Остаточно й безповоротно.

І ось тепер дідусь мертвий і намагається говорити з нею вже з могили.

«Мона Ліза».

Софі налягла на важкі дерев’яні двері, й ті розчинилися настіж. Якусь мить вона постояла на порозі, оглядаючи простору прямокутну залу. Ця зала теж була залита тьмяним червонуватим світлом. Salle des Etats належала до небагатьох ізольованих приміщень музею і була єдиною залою, що відгалужувалася від середини Великої галереї. На стіні навпроти дверей красувалась велика картина Боттічеллі. Під нею на паркетній підлозі стояв величезний восьмикутний диван, щоб численні відвідувачі могли дати спочинок ногам, доки милуватимуться найціннішим експонатом Лувру.

І тут Софі збагнула, що їй потрібне ще дещо. Невидиме світло. Вона знову подивилась на те місце, де лежав дідусь. Довкола були розкидані різні електронні прилади. Якщо він залишив їй якесь послання в залі з «Моною Лізою», то майже напевно написав його тим самим спеціальним маркером.

Софі зібралася з духом і швидко пішла до місця злочину. Не в силах дивитися на дідуся, вона зосередила увагу на приладах. Знайшла маленький ультрафіолетовий ліхтарик, поклала його до кишені й поспішила назад до відчинених дверей Salle des Etats.

Тільки-но вона переступила поріг, як почула всередині зали чиїсь приглушені кроки. Тут хтось є! Наступної миті з червонуватої імли

виринула якась химерна постать. Софі відсахнулась.

— Ось ти де! — почувся хрипкий шепіт Ленґдона, і вона побачила його просто перед собою.

Полегшення було тільки миттєвим.

— Роберте, я ж сказала тобі, ти мусиш негайно забиратися звідси! Якщо Фаш…

— Де ти була?

— Я мусила знайти оцей спеціальний ліхтарик, — прошепотіла вона у відповідь. — Якщо дідусь написав мені щось…

— Софі, скажи мені, — Ленґдон перевів подих і пильно подивився їй в очі, — ці літери P.S. … вони щось тобі говорять? Хоч що-небудь?

Боячись, що їхні голоси відлунюватимуть у коридорі, Софі затягла його до зали й безшумно причинила зсередини величезні двері.

— Я ж тобі вже казала. Це ініціали від «Принцеса Софі».

— Я знаю, але, може, ти бачила їх десь іще? Може, твій дідусь мав їх іще на чомусь? Це могла бути монограма… або напис, скажімо, на якомусь канцелярському приладі?

Питання спантеличило Софі. Звідки Роберт міг це знати? Вона й справді якось бачила літери P.S. у вигляді монограми. Це було напередодні її дев’ятого дня народження. Вона потайки обшукувала будинок, сподіваючись знайти заховані подарунки. Софі не любила, щоб від неї щось тримали в таємниці навіть із такої нагоди. «Цікаво, що дідусь приготував для мене цього разу? — Вона нишпорила в шафах і шухлядах. — Може, ту ляльку, що я хотіла? Де він міг її заховати?»

Не знайшовши нічого в цілому будинку, Софі зважилася на ризикований крок — пошукати в дідусевій спальні. Заходити туди їй було суворо заборонено, але дідусь саме спав унизу на канапі.

«Я лише швиденько кину оком — і все!»

Прокравшись скрипучою підлогою навшпиньках до стінної шафи, Софі порилась на полицях за одягом. Нічого. Зазирнула під ліжко. Теж нічого. Підійшла до комода, почала висувати одну по одній шухляди й обережно перебирати те, що в них лежало. Це мусить бути тут! Але дійшла до передостанньої шухляди й не виявила ані натяку на ляльку. Засмучена, Софі висунула останню шухляду й побачила там якийсь чорний одяг — дідусь начебто ніколи такого не носив. Відсунула одяг

убік, і раптом під ним щось блиснуло, мов золото. Щось схоже на ланцюжок від кишенькового годинника… але вона знала, що дідусь такого не носить. І раптом вона здогадалась, і серце її шалено закалатало.

Кольє!

Софі обережно витягла ланцюжок із шухляди і з подивом виявила, що до одного його кінця прикріплений прегарний золотий ключик, важкий і блискучий. Зачарована, Софі взяла його до рук. Таких ключиків вона ніколи раніше не бачила. Переважно ключі були пласкі, з нерівними зубцями, а цей мав стрижень трикутної форми, і по всій його довжині були малесенькі ямки. А велика золота головка ключа мала форму хреста, але не звичайного, а з однаковими паличками, як знак плюс. У центрі цього хреста був вигравіруваний дивний символ — дві літери, сплетені між собою якимось вигадливим візерунком із квітів.

— P.S., — прочитала вона, насупившись. Що б це могло означати?

— Софі? — у дверях стояв дідусь.

Здригнувшись від несподіванки, вона повернулась і впустила ключ. Він дзвінко брязнув об підлогу. Софі потупила очі, не наважуючись подивитися на дідуся.

— Я… шукала подарунок на день народження, — похнюпившись, нарешті вимовила вона.

Дідусь стояв у дверях і мовчав, здавалося, цілу вічність. Нарешті він важко й стурбовано зітхнув.

— Підніми ключ, Софі.

Вона послухалась.

Дідусь увійшов до кімнати.

— Софі, ти мусиш навчитися поважати приватні справи інших людей. — Дідусь присів поряд із нею й обережно взяв від неї ключ. — Цей ключик не простий. Якби ти його загубила…

Від лагідного дідусевого голосу Софі стало ще гірше.

— Пробач, дідусю. Я більше не буду. — На мить вона замовкла. — Я думала, що це подарунок мені на день народження.

Він уважно дивився на неї кілька секунд.

— Повторю ще раз, бо це дуже важливо. Софі, ти мусиш поважати приватні справи інших людей.

— Так, дідусю.

— Поговоримо про це іншим разом. А зараз час прополоти грядки в садку.

Софі кинулась виконувати роботу.

Наступного ранку вона не одержала від дідуся жодного подарунка. Утім, вона й не сподівалась після того, що накоїла. Але дідусь за весь день узагалі не привітав її з днем народження. Настав вечір, і Софі, смутна, пішла спати. І раптом, залізши під ковдру, побачила на подушці записку. Це була проста загадка. Ще не розгадавши її, Софі повеселішала: «Я знаю, що це! — Дідусь уже влаштовував їй таку гру минулого Різдва. — Пошуки скарбу!»

Софі напружено думала над загадкою і незабаром її розв’язала. Відповідь привела її до іншої частини будинку, де вона знайшла ще одну записку з іще однією загадкою. Її вона теж розгадала й кинулась до наступної. Так вона й металася по будинку від підказки до підказки, аж нарешті чергова підказка привела її назад до спальні. Софі злетіла сходами нагору, ввірвалася до кімнати і застигла на порозі. Посередині кімнати стояв новесенький блискучий червоний велосипед зі стрічкою на кермі. Від захвату Софі аж завищала.

— Знаю, ти хотіла ляльку, — дідусь стояв у кутку й усміхався. — Але я подумав, що, можливо, це тобі сподобається навіть більше.

Наступного дня дідусь учив її їздити на велосипеді, увесь час біг алеєю поряд. А одного разу Софі заїхала на галявину із густою високою травою, втратила рівновагу, і вони обоє зі сміхом повалилися в траву.

— Дідусю, — Софі міцно обійняла його. — Пробач мені за ключик, мені дуже соромно.

— Знаю, сонечко. Я тобі пробачаю. Хіба я можу на тебе довго сердитись? Дідусі й онуки завжди пробачають одні одним.

Софі розуміла, що не повинна про це запитувати, але не втрималась.

— А від чого цей ключик? Я ще ніколи такого не бачила. Такий гарний…

Дідусь якусь хвилинку мовчав, і Софі бачила, що він не знає, як краще відповісти. Дідусь завжди каже правду.

— Від однієї скриньки, — нарешті сказав. — Там я зберігаю багато таємниць.

Софі набундючилась.

— Ненавиджу таємниці!

— Знаю, але це дуже важливі таємниці. І колись ти довідаєшся про них і берегтимеш їх так само, як я.

— Я бачила на ключику якісь літери й квітку.

— Так, це моя улюблена квітка. Лілія. Такі ростуть у нас у садку. Білі лілії.

— А, знаю. Я теж їх люблю.

— То домовимось так. — Дідусь підвів брови. Він завжди так робив, коли збирався дати їй якесь складне завдання. — Якщо ти триматимеш це в таємниці і ніколи й словом не прохопишся про цей ключик, навіть мені, то одного дня я віддам його тобі.

Софі не вірила власним вухам.

— Справді?

— Обіцяю. Настане час, і ключик буде твій. На ньому ж твоє ім’я.

Софі насупилась.

— Це не моє ім’я. Там написано P. S. До чого тут моє ім’я?

Дідусь стишив голос і озирнувся, наче боявся, що хтось підслухає.

— Що ж, Софі, якщо хочеш знати, то P. S. — це код. Це твої таємні ініціали.

Вона широко розкрила очі.

— Я маю таємні ініціали?

— Ну звісно. Онуки завжди мають таємні ініціали, про які знають лише їхні дідусі.

— P.S.?

Він полоскотав її.

— Принцеса Софі.

Вона зареготала.

— Я не принцеса.

Дідусь підморгнув.

— Для мене — принцеса.

Відтоді вони не згадували про ключик. А вона стала Принцесою Софі.

Софі мовчки стояла в Salle des Etats і переживала гострий біль утрати.

— Ці ініціали, — прошепотів Ленґдон, якось дивно дивлячись на неї. — Ти їх колись бачила?

Софі здалося, що з темних коридорів музею до неї долинає голос дідуся: «Ніколи не говори про цей ключик, Софі. Ні зі мною, ці з кимось іншим. — Вона почувалася винною за те, що так і не пробачила йому, і тепер роздумувала, чи може ще раз не виправдати його довіри. — P.S. Знайди Роберта Ленґдона». Дідусь хотів, щоб Ленґдон допоміг їй.

Софі кивнула.

— Так, одного разу я бачила ініціали P.S. Ще в дитинстві.

— Де?

Софі завагалась.

— На одному предметі, що мав для нього дуже велике значення.

Ленґдон пильно подивився їй в очі.

— Софі, це дуже важливо. Скажи, чи не було поряд з ініціалами символу? Геральдичної лілії?

Софі оторопіла.

— Але… звідки ти знаєш?

Ленґдон видихнув повітря і відповів, стишивши голос:

— Я майже впевнений, що твій дідусь належав до одного таємного товариства. Старовинного братства.

Софі відчула спазм у животі. О, вона теж була впевнена в цьому. Десять довгих років вона намагалася забути випадок, що відкрив їй цю страшну правду. Ненароком вона побачила щось таке, що не вкладалося в голові. Що неможливо було пробачити.

— Геральдична лілія, поєднана з ініціалами P.S., — офіційна емблема цього братства. Їхній герб. Їхнє лого.

— Звідки ти це знаєш? — Софі благала Бога, щоб Ленґдон сам часом не виявився членом цього братства.

— Я писав про цю організацію, — його голос тремтів від збудження. — Символи таємних товариств — це ж мій фах. Це братство називає себе Пріоратом Сіону. Центр його тут, у Франції, але воно залучає впливових осіб з усієї Європи. Насправді це одне з найстаріших таємних товариств на землі.

Софі ніколи про нього не чула.

Ленґдон тепер говорив швидко, аж захлинався.

— Членами цього братства були деякі дуже видатні історичні постаті: Боттічеллі, сер Ісаак Ньютон, Віктор Гюґо. — На хвильку він замовк, а тоді вагомо додав: — І Леонардо да Вінчі.

Софі здивувалась:

— Да Вінчі був членом таємного товариства?

— Да Вінчі був великим магістром Пріорату від 1510 до 1519 року. Можливо, саме тому твій дідусь так цікавився його творами. По суті, ці двоє чоловіків належали до одного братства. І все це цілком узгоджується із захопленням іконологією богині, поганством і презирством до Церкви. Відомо, що Пріорат завжди поклонявся священній жіночності.

— То ти хочеш сказати, що ця організація — щось на зразок поганського культу богині?

— Ні, це щось значно більше. Але найважливіше те, що вони начебто охороняють якусь давню таємницю. Власне, ця таємниця і дає їм таку величезну владу.

Попри очевидну переконаність Ленґдона, Софі не могла повірити в це. «Таємний поганський культ, який колись очолював Леонардо да Вінчі?» Усе це здавалося цілковитою нісенітницею. Але щойно подумавши так, вона перенеслася думками на десять років назад — у ту ніч, коли заскочила діда зненацька й мимоволі стала свідком такого, чого прийняти ніяк не могла. «Може, це пояснює…»

— Імена живих членів братства зберігаються в суворій таємниці, — сказав Ленґдон, — але літери P.S. і лілія, що їх ти бачила в дитинстві, — достатній доказ. Це може бути пов’язано тільки з Пріоратом Сіону.

Софі подумала, що Денґдон знає про її діда набагато більше, ніж вона зразу могла припустити. Цей американець, очевидно, міг би розповісти їй чимало цікавого, але доведеться зачекати іншої нагоди.

— Я не можу допустити, щоб вони тебе схопили, Роберте. Нам треба стільки всього обговорити. То йди ж!

До Ленґдона її голос долинав наче здалеку. Він і не думав нікуди йти. Він загубився в іншому світі. У світі, де оживали давні таємниці. У світі, де з небуття виходили давно забуті історії.

Повільно, наче рухаючись під водою, Ленґдон повернув голову і замислено подивився крізь червонувату імлу туди, де на стіні висіла «Мона Ліза».

Лілія… квітка Лізи… Мона Ліза.

Це все було тісно пов’язане одне з одним, наче сплелося в якусь нечутну симфонію, у якій відлунювали найглибші таємниці Пріорату Сіону й Леонардо да Вінчі.

За кілька миль від Лувру на набережній за Будинком інвалідів спантеличений водій трейлера стояв під дулом автомата й дивився, як капітан судової поліції, заревівши від люті, пожбурив брусок мила в пінисті води Сени.

Розділ 24

Сайлас, задерши голову, уважно розглядав чималенький єгипетський обеліск, що стояв у церкві Святої Сульпіції. Кожний м’яз у нього був напружений від радісного збудження. Він іще раз подивився довкола, аби пересвідчитися, що в церкві нікого немає. Тоді став навколішки біля підніжжя обеліска — не з благоговіння, а з потреби.

Наріжний камінь захований під лінією троянди.

Біля підніжжя обеліска в церкві Святої Сульпіції.

Так сказали всі четверо членів братства.

Стоячи навколішки, Сайлас обмацав кам’яні плити підлоги. Ні тріщинки, ні якогось знаку, який би свідчив, що плиту можна відсунути. Тоді він почав тихенько стукати по підлозі кісточками пальців. Стукав по кожній плиті, що прилягала до мідної лінії з одного чи з другого боку, просуваючись щораз ближче до обеліска. Нарешті одна з плит відлунила дивним звуком.

Тут, під підлогою, порожньо!

Сайлас усміхнувся. Його жертви казали правду.

Підвівся й роззирнувся у пошуках чогось, чим би можна було розбити плиту на підлозі.

Сестра Сандрін, що причаїлась на балконі, ледь не скрикнула, та вчасно опанувала себе. Справдилися її найгірші побоювання.

Гість виявився не тим, за кого себе видавав. Таємничий монах з «Опус Деї» завітав до церкви Святої Сульпіції з іншою метою.

З таємною метою.

«Не тільки ти маєш таємниці», — подумала вона.

Сестра Сандрін Біейль була не лише хоронителькою церкви. Вона була ще й вартовою. І цієї ночі старовинні коліщатка знову закрутилися. Поява цього незнайомця біля підніжжя обеліска була сигналом від братства.

Мовчазним сигналом тривоги.

Розділ 25

Американське посольство в Парижі — це компактний комплекс на авеню Ґабріель, відразу за Єлисейськими полями. Ці три обгороджені акри землі вважаються територією Сполучених Штатів. А це означає, що на кожного, хто перебуває тут, поширюються ті самі закони й гарантії, що діють у Сполучених Штатах.

Нічна чергова посольства читала міжнародний випуск журналу «Тайм», коли задзвонив телефон.

— Посольство США, — відповіла вона.

— Доброго вечора, — чоловік говорив англійською з французьким акцентом. — Мені потрібна допомога. — Тон був різкуватий і надто офіційний, хоч чоловік і намагався говорити ввічливо. — Мені сказали, що на вашу автоматизовану систему для мене прийшло повідомлення. Моє прізвище Ленґдон. Прикро, але я забув код доступу, ці три цифри. Буду вдячний, якщо ви мені допоможете.

Чергова розгубилась:

— Мені шкода, містере, але ваше повідомлення, мабуть, дуже давнє. Цієї системи немає вже два роки, від неї відмовилися, піклуючись про конфіденційність. До того ж коди доступу складалися з п’яти цифр. Хто вам сказав, що для вас є повідомлення?

— То ви не маєте автоматизованої системи прийому повідомлень?

— Ні, містере. Якби вам прийшло повідомлення, то його б просто записали від руки у відділі обслуговування. Як, ви сказали, ваше прізвище?

Але чоловік уже поклав слухавку.

Спантеличений Безу Фаш ходив туди-сюди набережною Сени. Він був певний, що бачив, як Ленґдон набрав якийсь місцевий номер, потім код із трьох цифр і слухав повідомлення. «Але якщо Ленґдон не дзвонив до посольства, то кому, чорт забирай, він дзвонив?»

І цієї миті, розглядаючи свій мобільник, Фаш збагнув, що всі відповіді у нього просто на долоні. «Адже Ленґдон дзвонив з мого телефону!»

Фаш зайшов у меню, вибрав набрані номери і знайшов той номер, на який телефонував Ленґдон.

Паризький номер і код доступу 454.

Фаш вибрав опцію «Дзвонити». За якусь мить почулися гудки.

Нарешті жіночий голос відповів.

«Bonjour, vous êtes bien chez Sophie Neveu, — повідомив автовідповідач. — Je suis absente pour le moment, mais…»

Фаш весь аж кипів від люті, коли набирав код доступу 4… 5… 4…

Розділ 26

Попри світову славу, «Мона Ліза» має розміри лише тридцять один на двадцять один дюйм. Вона навіть менша від плакатів зі своїм зображенням, що їх продають у сувенірній крамничці Лувру. Картина висить на північно-західній стіні Salle des Etats за захисним склом завтовшки два дюйми. «Мона Ліза» написана на панно з тополі і здається якоюсь ефемерною, наче огорнутою серпанком. Це свідчить, що да Вінчі досконало володів технікою сфумато, за якої форми неначе випаровуються одна в одну.

Відколи «Мона Ліза» — або, як її називають у Франції, «Джоконда» — оселилася в Луврі, її двічі викрадали, востаннє 1911 року — тоді вона загадково зникла з так званої «непроникної зали» Лувру — Le Salon Carré. Парижани були в розпачі і через пресу благали злодіїв повернути картину. За два роки «Мону Лізу» знайшли в одному готельному номері у Флоренції, заховану у валізі з подвійним дном.

Чітко давши Софі зрозуміти, що не збирається нікуди йти, Ленґдон рушив разом із нею до «Мони Лізи». До картини залишалося ще із двадцять ярдів, коли Софі увімкнула ліхтарик, і на підлозі перед ним забігала блакитна пляма. Софі розмахувала ліхтариком довкола себе, наче сапер, у пошуках хоч якогось натяку на люмінесцентне чорнило.

Ленґдон ішов поряд і відчував знайомий трепет, що завжди охоплював його перед зустріччю з видатними творами мистецтва. Він напружив зір, намагаючись побачити те, що було поза снопом блакитного світла, який виходив з руки Софі. Ліворуч із пітьми виринув восьмикутний диван, який скидався на темний острівець посеред безкрайого моря паркету.

Ленґдон уже розрізняв темне скло на стіні. За ним, як він знав, у стінах власної окремої оселі висить найуславленіша у світі картина.

Ленґдон знав, що репутація «Мони Лізи» як найвидатнішого твору мистецтва не має нічого спільного з її загадковою усмішкою. Не пов’язана вона і з тими містичними тлумаченнями, що їх приписувало їй чимало істориків мистецтва й любителів таємниць. Все було дуже

просто: «Мона Ліза» була знаменита тому, що Леонардо да Вінчі називав її своїм найбільшим досягненням. Подорожуючи, він завжди возив цю картину з собою. А якщо його запитували, чому він це робить, відповідав, що йому важко розлучатися з найвеличнішим образом жіночої краси, який йому вдалося створити.

Однак багато істориків мистецтва схильні вважати, що така любов да Вінчі до «Мони Лізи» не мала нічого спільного з її художньою досконалістю. Насправді ця картина — доволі стандартний портрет, виконаний технікою сфумато. На думку багатьох, да Вінчі так високо цінував свій твір з іншої причини: під шарами фарби там криється таємний зміст. «Мона Ліза» належить до найвідоміших у світі прихованих жартів. Її численні двозначності, що поєднуються з грайливими алюзіями, описані в більшості книжок з історії мистецтва, проте, хоч як не дивно, людство й досі вважає її усмішку великою загадкою.

«Немає тут ніякої загадки», — думав Ленґдон, ідучи поруч із Софі. У червонуватій пітьмі вже почали вимальовуватися невиразні контури картини. Ніякої загадки.

Зовсім недавно Ленґдонові довелося розкривати таємницю «Мони Лізи» доволі незвичним слухачам — групі в’язнів окружної тюрми Ессексу. Семінар Ленґдона був частиною гуманітарної програми Гарварду, призначеної нести освіту в тюрми. «Культура для засуджених» — так називали цю програму колеги Ленґдона.

Ленґдон стояв біля проектора в тюремній бібліотеці, де вимкнули світло, і розповідав про загадку «Мони Лізи» в’язням, що прийшли на семінар. На його подив, ці чоловіки слухали з великою цікавістю, час від часу вставляючи грубуваті, але дотепні зауваження.

— Зверніть увагу, — казав їм Ленґдон, підходячи до зображення Мони Лізи на стіні, — що задній план за її обличчям нерівний. — Ленґдон показав на очевидну невідповідність. — Ліворуч да Вінчі намалював лінію горизонту набагато нижче, ніж праворуч.

— Напартачив? — запитав один зі слухачів.

Ленґдон усміхнувся.

— Ні. Да Вінчі рідко партачив. Насправді це один із його маленьких фокусів. Опустивши зліва лінію горизонту, да Вінчі домігся того, що Мона Ліза, якщо дивитися на неї зліва, здається значно більшою, ніж справа. Це такий маленький жарт да Вінчі. Із давніх-

давен чоловіче й жіноче начала пов’язують із правим або лівим боком — лівий бік вважається жіночим, правий — чоловічим. Позаяк да Вінчі був великим шанувальником жіночності, то й зробив так, щоб Мона Ліза зліва здавалася величнішою, аніж справа.

— Я чув, він був голубий, — сказав низькорослий чоловік із борідкою, як у цапа.

Ленґдон скривився.

— Історики не стверджують цього так однозначно, але загалом так, да Вінчі був гомосексуалістом.

— То це тому він захоплювався усіма цими фокусами з жіночністю?

— Насправді да Вінчі виступав за рівновагу між чоловічим і жіночим началами. Він уважав, що душа людини може просвітліти, лише якщо поєднуватиме в собі елементи і чоловічого, і жіночого.

— Що, прутень і дірку? — запитав хтось.

Аудиторія щиро розсміялася. Ленґдон хотів було пояснити етимологію слова «гермафродит», розповісти, як воно пов’язане з Гермесом та Афродітою, але щось вчасно підказало йому, що серед цієї публіки цього робити не варто.

— Гей, містере Ленґдон, — озвався якийсь дебелий чолов’яга. — А правда, що «Мона Ліза» — це портрет самого да Вінчі в жіночому одязі? Я десь таке чув.

— Цілком можливо, — відповів Ленґдон. — Да Вінчі був пустуном. Комп’ютерний аналіз «Мони Лізи» й автопортрета да Вінчі засвідчив, що деякі риси цих двох облич дивовижно схожі. Втім, хоч би що там задумував да Вінчі, — вів далі Ленґдон, — його «Мона Ліза» — це ані чоловік, ані жінка. Це тонке втілення ідеї двостатевості. Вона поєднує в собі обидва начала.

— А може, це у вашому Гарварді просто заведено так замудро про це говорити, коли ж, по суті, Мона Ліза — це лише одна потворна баба.

Ленґдон розсміявся.

— Може, й так. Але да Вінчі залишив вагомий натяк на те, що портрет був задуманий як гермафродитний. Чи хтось із вас чув про єгипетського бога на ім’я Амон?

— Аякже, чорт забирай! — вигукнув той самий здоровило. — Це бог чоловічої сили!

Ленґдон був вражений.

— Це написано на кожній коробці з презервативами «Амон». — Здоровань широко вишкірився. — Там намальований чоловік з головою барана і написано, що це єгипетський бог чоловічої сили.

Ленґдон не чув про таку марку презервативів, але йому сподобалось, що виробники запобіжних засобів написали на своєму товарі все правильно.

— Молодець. Амона й справді зображали як чоловіка з головою барана, тобто тварини агресивної і вкрай нерозбірливої в статевих контактах.

— Правда, хай йому грець?

— Правда, — підтвердив Ленґдон. — А знаєте, як звали напарницю Амона? Єгипетську богиню плодючості?

На кілька секунд запала тиша.

— Ісіда, — сказав Ленґдон, узявши фломастер. — Отже, маємо бога-чоловіка на ім’я Амон. — Він написав це слово на аркуші. — І богиню-жінку, Ісіду, чиє ім’я можна відчитати з давньої піктограми як Л’ІЗА.

Ленґдон написав на аркуші друге ім’я і відступив від проектора.

АМОН Л’ІЗА

— Вам це нічого не нагадує? — запитав.

— Мона Ліза… оце так! — вигукнув хтось із присутніх.

Ленґдон кивнув.

— Отже, як бачите, не тільки обличчя Мони Лізи поєднує в собі чоловічі й жіночі риси. Її ім’я — це анаграма божественного союзу між чоловічим і жіночим началом. І саме в цьому, друзі, полягає маленька таємниця да Вінчі, і саме тому Мона Ліза так загадково усміхається.

— Дідусь тут був, — Софі несподівано опустилась на коліна, коли до «Мони Лізи» залишилося якихось десять футів. Вона спрямувала ліхтарик на пляму на паркетній підлозі.

Спочатку Ленґдон нічого не побачив. Він став навколішки поряд із нею і тоді помітив краплину засохлої рідини, що світилась у темряві.

Чорнило? Раптом він згадав, для чого насамперед використовували невидиме світло. Кров. Його нерви напружились. Софі мала рацію. Жак Соньєр і справді навідався перед смертю до «Мони Лізи».

— Він не ходив би сюди просто так, — прошепотіла Софі і підвелася. — Я знаю, він залишив мені тут якесь повідомлення. — Швидко подолавши ті кілька метрів, які залишалися до «Мони Лізи», вона посвітила на підлогу просто перед картиною. Поводила променем туди-сюди по голому паркетові.

— Тут нічого немає!

Цієї миті Ленґдон помітив на захисному склі перед «Моною Лізою» якесь слабке пурпурове мерехтіння. Він узяв Софі за зап’ясток і повільно спрямував ліхтарик на саме полотно.

І вони разом застигли на місці.

На склі, просто впоперек обличчя Мони Лізи, пломеніло шість слів.

Розділ 27

Лейтенант Колле сидів за столом Соньєра і здивовано слухав, що казав йому по телефону Фаш. «Чи добре я все почув?»

— Брусок мила? Але як Ленґдон дізнався про маячок?

— Софі Неве, — відповів Фаш. — Це вона йому сказала.

— Як? Навіщо?

— Гарненьке запитання, але я щойно прослухав запис, який підтверджує, що вона його попередила.

Колле онімів: «Що Неве собі думає? Фаш має докази, що Софі зірвала операцію із затримання злочинця? Софі Неве не лише звільнять з роботи, вона може опинитися за ґратами».

— Але, капітане… то де ж Ленґдон зараз?

— Ще десь спрацювала пожежна сигналізація?

— Ні, капітане.

— І ніхто не пролазив попід ґратами на вході до Великої галереї?

— Ні. Там весь час чергував один працівник служби безпеки Лувру. Як ви й просили.

— Добре. Очевидно, Ленґдон досі у Великій галереї.

— В галереї? Що він там робить?

— Охоронець зі служби безпеки Лувру озброєний?

— Так, капітане. Це начальник охорони.

— Скажіть йому, хай зайде досередини, — наказав Фаш. — Доки мої люди знову займуть пости по периметру музею, мине кілька хвилин, а я не хочу, щоб Ленґдон тим часом вислизнув. — Фаш на хвильку замовк. — І ще скажіть цьому охоронцеві, що агент Неве, мабуть, теж там із ним.

— А я думав, агент Неве пішла.

— Ви особисто бачили, як вона виходила?

— Ні, капітане, але…

— Ніхто з тих, хто чергував на вулиці, теж не бачив, як вона виходила. Бачили тільки, як вона заходила.

Колле був вражений зухвалістю Софі Неве: «Вона досі в музеї?»

— Займіться цим, — наказав Фаш. — Хочу, щоб до мого повернення Ленґдон, і Неве були в наручниках.

Коли трейлер поїхав, капітан Фаш зібрав своїх людей і ввів їх у курс останніх подій. Затримати Роберта Ленґдона виявилося не так просто. А тепер, коли йому допомагає агент Неве, загнати його в глухий кут, мабуть, буде набагато важче, ніж він думав спочатку.

Фаш вирішив не ризикувати.

Зваживши всі варіанти, він відіслав половину людей назад до Лувру стежити за входами й виходами. А другій половині наказав чергувати біля єдиного місця в Парижі, де Роберт Ленґдон міг знайти безпечний притулок.

Розділ 28

Ленґдон зачудовано дивився на шість слів, що світилися на плексигласі. Напис неначе висів у повітрі, відкидаючи нерівну тінь на загадкову усмішку Мони Лізи.

— Пріорат Сіону, — прошепотів Ленґдон. — Це підтверджує, що твій дідусь належав до цього братства.

Софі подивилась на нього здивовано.

— Ти розумієш, що це означає?

— Тут помилитися неможливо, — відповів Ленґдон замислено. — Так звучить один із найголовніших ідеологічних принципів Пріорату.

Софі спантеличено дивилась на слова, накреслені впоперек обличчя Мони Лізи:

SO DARK THE CON OF MAN[18]

— Річ у тім, Софі, — мовив Ленґдон, — що прагнення Пріорату увічнити поклоніння богині йде від переконання, що впливові особи в Християнській Церкві в ранню пору її існування ввели світ в оману. Вони поширили брехню, що зневажила жінку і схилила шальки терезів на бік чоловіка.

Софі мовчки дивилася на слова.

— Пріорат Сіону вважає, що Костянтин і його наступники-чоловіки зуміли відучити світ від матріархального поганства й навернути до патріархального християнства, насаджуючи ідеологію, що демонізувала священну жіночність. І богиню раз і назавжди викреслили з сучасної релігії.

Софі, схоже, таке пояснення не переконало.

— Дідусь хотів, щоб я прийшла сюди і прочитала цей напис. Мабуть, він прагнув сказати мені не тільки це.

Ленґдон розумів, про що йдеться: «Вона думає, це ще один код». Але він поки що не міг сказати, чи є в цьому тексті якийсь прихований зміст. Його розум і досі намагався повною мірою осягнути сміливу відвертість того змісту, що був на поверхні.

«Настільки темна облуда людини, — подумав він. — І справді темна».

Ніхто б не наважився знецінювати те величезне добро, яке чинить Християнська Церква в сучасному неспокійному світі, однак в історії Церкви було немало облуди й насилля. Криваві хрестові походи, щоб «просвітити» пдганців і знищити релігії, які обожнювали жінку, тривали три століття, і методи, якими досягали цієї «священної» мети, були просто жахливі.

Католицька інквізиція видала книжку, про яку без перебільшення можна сказати, що вона просякла кров'ю, як жодна інша публікація в історії людства. Книжка мала назву «Malleus Maleficarum», або «Відьомський молот». Вона попереджала світ про «небезпеку вільнодумства серед жінок» і навчала церковнослужителів, як знаходити, катувати й знищувати відьом. До відьом Церква зараховувала всіх освічених жінок, жриць, циганок, ворожок, шанувальниць природи, збирачок чудодійних трав, а також усяку жінку, що «виказувала підозрілу пристрасть до світу природи». Повитух теж убивали за єретичний звичай полегшувати жінкам біль під час народження дітей за допомогою різних медичних засобів. За словами Церкви, ці страждання були справедливою покутою, яку Бог присудив усім жінкам за первородний гріх Єви, що посміла скуштувати яблуко з дерева пізнання добра і зла. За три століття полювання на відьом Церква спалила на вогнищах ні багато, ні мало — а п'ять мільйонів жінок.

Пропаганда й кровопролиття дали жадані плоди.

Сучасний світ — живий доказ цього.

Жінок, яких колись прославляли як невіддільну половину духовного просвітління, вигнано з храмів світу. Немає їх ні серед ортодоксальних рабинів, ні серед католицьких священиків, ні серед ісламських духівників. Свого часу священний акт Hieros Gamos — природне сексуальне єднання чоловіка й жінки, через яке кожен досягає духовної цілісності, — сьогодні вважають ганебним. Священнослужителі, які колись підносилися до спілкування з Богом через фізичне злиття з подругами-жінками, тепер бояться своїх природних плотських бажань, наче поклику диявола, що спокушає їх через свою улюблену спільницю… жінку.

Гоніння жінок Церквою зайшло так далеко, що відбилося навіть на давній традиції асоціювати лівий бік із жіночим началом. У Франції й Італії слова, що означають «лівий» — gauche і sinistra — набули дуже негативного відтінку, тоді як їхні антоніми почали асоціюватися з *пра*вильністю, спритністю і *спра*ведливістю. Дотепер усяку радикальну думку вважають лівою, а слово sinister англійською мовою означає «зловісний», «темний», «нечестивий».

Дні богині минули. Маятник хитнувся в інший бік. Земля-матінка стала чоловічим світом, яким правлять боги руйнування й війни. Два тисячоліття чоловіче его, не стримуване своєю жіночою половиною, виробляло, що хотіло. На переконання Пріорату Сіону, винищення священної жіночності призвело до «життя без рівноваги» — американські індіанці племені гопі називають це словом koyanisquatsi — тобто до нестабільного становища з війнами, що спалахують від надлишку тестостерону, численними жінконенависницькими товариствами й дедалі більшою зневагою до Матінки-землі.

— Роберте, — шепіт Софі відірвав його від роздумів. — Хтось іде!

Він Почув кроки в коридорі.

— Сюди! — Софі вимкнула ліхтарик й наче розчинилася в повітрі просто в Ленґдона перед очима.

Якусь мить він не бачив геть нічого. «Сюди? Це куди?» Коли очі трохи звикли до темряви, він помітив, як Софі добігла до центру зали й сховалася за восьмикутним диваном. Він вже хотів було кинутися вслід за нею, але його зупинив грізний оклик.

— Стояти! — наказав чоловік у дверях.

Начальник охорони Лувру з револьвером у витягнутій руці зайшов до Salle des Etat. Він цілився просто Ленґдонові в груди.

Ленґдон інстинктивно підняв руки догори.

— Couchez-vous! — скомандував охоронець. — На підлогу!

Ленґдон умить опинився долілиць на підлозі. Охоронець швидко підійшов до нього і ударом черевика змусив його розставити ноги.

— Кепська думка, месьє Ленґдон, — сказав він, втиснувши дуло револьвера Ленґдонові в спину. — Кепська думка.

Долілиць на підлозі з широко розкинутими руками й ногами Ленґдон не втримався від іронічного порівняння. «Вітрувієва людина, — подумав він. — Тільки обличчям донизу».

Розділ 29

У церкві Святої Сульпіції Сайлас узяв із вівтаря важкий залізний підсвічник і повернувся з ним до обеліска. Якраз те, що треба. Розглядаючи сіру мармурову плиту, під якою, очевидно, була порожнина, він раптом збагнув, що не зможе розтрощити її, не зчинивши галасу.

Залізом по мармуру. Луна піде всією церквою.

«Що, як монахиня почує? Вона вже, мабуть, спить». Але Сайлас не хотів ризикувати. Він роззирнувся в пошуках якоїсь тканини, щоб обгорнути залізний підсвічник, але не побачив нічого, крім скатертини на вівтарі. Її він не хотів оскверняти. «Ряса», — подумав він. Сайлас знав, що в церкві нікого немає, тож розв'язав пасок і скинув рясу. При цьому він відчув пекучий біль — вовняна тканина пристала до свіжих ран у нього на спині.

Голий, лише з пов'язкою на стегнах, Сайлас обгорнув рясою залізний підсвічник. Тоді розмахнувся і щосили вдарив ним у центр плити. Почувся глухий звук. Камінь витримав. Він ударив іще раз. Знову глухий звук, але цього разу він супроводжувався тріском. Після третього удару плита розкололась остаточно, й уламки посипались у порожнину під підлогою.

Схованка!

Сайлас швидко витягнув решту уламків і заглянув в отвір. Став навколішки, кров стугоніла йому в скронях. Запхав досередини голу руку.

Спочатку він не знайшов нічого. Всюди був лише голий гладкий камінь. Тоді сягнув глибше, аж під лінію троянди, і раптом щось намацав! Якась груба кам'яна плитка. Пропхав пальці попід неї й обережно витяг її назовні. Підвівся й уважно розглянув свою знахідку. Це була грубо витесана кам'яна табличка із вигравіруваними на ній словами. На мить він почув себе новим Мойсеєм.

Але, прочитавши слова на табличці, Сайлас здивувався. Він очікував, що це буде якась карта чи складний набір вказівок, можливо, навіть закодованих. Утім, напис на камені був дивовижно простий і короткий.

Йов 38:11.

Цитата із Біблії? Сайлас був вражений, що все виявилось так неймовірно просто. У таємному місці, де має бути заховано предмет їхніх пошуків, — лише одна цитата з Біблії? Це братство не гребує нічим, щоб поглузувати з вірних!

«Йов. Розділ тридцять восьмий. Вірш одинадцятий».

Сайлас не знав напам’ять одинадцятого вірша, однак пригадував, що в Книзі Йова розповідається про чоловіка, чия віра в Бога витримала багато випробувань. «Доречно», — подумав він, насилу стримуючи радість.

Сайлас ще раз подивився на лінію троянди, що виблискувала в напівтемряві, і не зміг стримати усмішки. На вершечку головного вівтаря, сперта на позолочену підставку, стояла величезна розкрита Біблія у шкіряній палітурці.

Нагорі, на балконі, сестра Сандрін трусилась, наче в лихоманці. Вона вже хотіла було бігти й виконувати свій обов’язок, але незнайомець раптом скинув із себе рясу. Від вигляду його алебастрово-білої шкіри її охопив жах, змішаний із сум’яттям. Уся його широка спина була вкрита кривавими шрамами. Навіть із такої відстані було видно, що рани ці свіжі.

Цього чоловіка безжально відшмагали!

Ще вона побачила в нього на нозі закривавлену волосяницю, з-під якої сочилася кров. Якому це Богові потрібно, щоб людське тіло отак карали? Ритуали «Опус Деї» не вкладалися сестрі Сандрін у голові. Але зараз це навряд чи важило. «Опус Деї» шукає наріжний камінь. Як вони довідалися про нього, сестра Сандрін не уявляла. Знала лише, що не має часу на роздуми.

Закривавлений монах спокійно одягнув знову рясу і, тримаючи в руці свій приз, рушив до вівтаря, де стояла Біблія.

Сестра Сандрін, затамувавши подих, нечутно вийшла з балкона й кинулася до своєї кімнатки. Там вона опустилась навколішки перед ліжком і дістала заклеєний конверт, який заховала тут у дальньому кутку багато років тому.

Розірвала його й побачила чотири паризькі телефонні номери.

Тремтячою рукою почала набирати по черзі номер за номером.

А тим часом Сайлас поклав кам’яну табличку на вівтар й узяв до рук Біблію в шкіряній палітурці. Почав нетерпляче гортати сторінки й відчув, що його довгі білі пальці спітніли. Нарешті знайшов у Старому Завіті Книгу Йова. Відшукав тридцять восьмий розділ. Повів пальцем уздовж колонки тексту, наперед уявляючи, як от-от прочитає заповітні слова.

Вони вкажуть шлях!

Знайшовши нарешті вірш одинадцятий, Сайлас прочитав його. Там було лише кілька слів. Збентежений, Сайлас прочитав його знову, відчуваючи, що сталася якась жахлива помилка. У вірші було сказано:

Аж досі ти дійдеш, не далі,
І тут ось межа твоїх хвиль гордовитих!

Розділ 30

Начальник охорони Лувру Клод Ґруар аж кипів від люті, стоячи над своїм бранцем, що розтягнувся на підлозі перед «Моною Лізою». «Цей негідник убив Жака Соньєра!» Для Ґруара і його підлеглих Соньєр був наче рідний батько.

Цієї миті Ґруарові понад усе на світі хотілося натиснути на курок і випустити Ленґдонові кулю в спину. Як начальник охорони, Ґруар був одним із небагатьох службовців, які носили насправді заряджену зброю. Однак він нагадав собі, що смерть від кулі була б для Ленґдона подарунком порівняно з тим, що йому незабаром доведеться зазнати від Безу Фаша й французької правоохоронної системи.

Ґруар витягнув з-за пояса рацію і спробував сконтактуватися з колегами, щоб ті надіслали підмогу. Але в динаміку лише щось голосно тріщало. Додаткові електронні засоби стеження, встановлені в цій залі, створювали перешкоди, що повністю виводили з ладу систему зв’язку служби безпеки. «Мушу підійти ближче до дверей». Тримаючи Ленґдона під прицілом, Ґруар почав повільно відступати до виходу. Але вже на третьому кроці він раптом помітив щось таке, від чого завмер на місці.

«Що це в біса?»

У центрі зали з’явилось якесь дивне марево. Якась постать. Тут є ще хтось? У темряві він розгледів жінку, вона швидко йшла до лівої стіни. Поперед нею по підлозі туди-сюди бігав блакитний промінь світла, так наче вона щось шукала й світила собі кольоровим ліхтариком.

— Хто тут? — голосно запитав французькою Ґруар, відчувши вдруге за останні тридцять секунд приплив адреналіну. Він уже й не знав, у кого тепер цілитися й куди відступати.

— Науково-технічний відділ, — спокійно відказала жінка, продовжуючи обстежувати підлогу зі своїм ліхтариком.

Науково-технічний відділ поліції. Ґруар аж спітнів. «Я думав, усі агенти пішли!» Тепер він упізнав ультрафіолетовий ліхтарик, яким послуговувалися працівники технічної служби, однак і досі не міг збагнути, чому судова поліція шукає доказів у цій залі.

— Ваше ім’я! — крикнув Ґруар, відчуваючи, що тут щось не так. — Відповідайте!

— Це я, — спокійно відказала жінка французькою. — Софі Неве.

Ґруарові здалося, що він уже десь чув це ім’я. Софі Неве? Начебто так звуть онуку Соньєра? Колись вона приходила сюди з ним, іще дитиною, але це було так давно. Ні, це не може бути вона! Але навіть якщо це Софі Неве, то однаково не варто їй довіряти: до Ґруара докотилися чутки, що Соньєр з онукою серйозно посварилися й уже давно не спілкувалися.

— Ви мене знаєте, — сказала жінка. — А Роберт Ленґдон не вбивав мого дідуся. Повірте.

Але Ґруар не збирався отак взяти й повірити їй. «Мені потрібна підмога!» Він знову спробував скористатися рацією, але так само марно. До дверей залишалося ще добрих двадцять ярдів, і Ґруар повільно позадкував, вирішивши тримати під прицілом чоловіка на підлозі. А тим часом жінка на протилежному кінці зали спрямувала ультрафіолетове світло догори й почала уважно оглядати велику картину, що висіла навпроти «Мони Лізи».

Збагнувши, що це за картина, Ґруар затамував подих.

«Що, на милість Бога, вона там робить?»

Софі Неве відчула, що в неї на чолі виступив холодний піт. Ленґдон досі лежав на підлозі, розкинувши руки й ноги. «Тримайся, Роберте. Ще трохи». Знаючи, що охоронець ніколи не вистрелить у жодного з них, Софі зосередила всю увагу на тому, по що вона, власне, сюди прийшла: почала уважно обстежувати все довкола одного конкретного експоната — іншої картини да Вінчі. Але ультрафіолетове світло не виявило нічого особливого — ні на підлозі, ні на стінах, ні на самому полотні.

Тут мусить щось бути!

Софі була абсолютно певна, що правильно розшифрувала вказівки дідуся.

А хіба їх можна було розшифрувати інакше?

Полотно, яке вона обстежувала, мало п’ять футів заввишки. На ньому да Вінчі намалював дивну сцену: Діву Марію в якійсь незграбній позі з Ісусом-немовлям, Івана Хрестителя й ангела Уриїла

— усі сидять посеред гострих скель. Коли Софі була дитиною, жодний візит до «Мони Лізи» не обходився без того, щоб дідусь не тягнув її через усю залу оглянути ще й цю другу картину.

«Дідусю, я тут! Але нічого не бачу!»

Софі чула, як начальник охорони знову намагається сконтактуватися з колегами по рації.

«Думай же!»

Подумки вона знову уявила напис на захисному склі перед «Моною Лізою». Настільки темна облуда людини. Ця інша картина не мала захисного скла, на якому можна було б щось написати, а Софі знала, що її дідусь нізащо не псував би цього шедевра й не писав би просто по ньому. Софі замислилась. Принаймні, не спереду. Вона подивилася вгору на довгі троси, що звисали зі стелі й тримали картину.

«Невже й справді?» Ухопивши різьблену раму за лівий край, вона потягла її на себе. Картина була велика, і, коли Софі відхилила її від стіни, кріплення між нею і тросами зігнулися. Софі пропхала голову й плечі за картину й посвітила ліхтариком на її зворотний бік.

Вже за кілька секунд вона зрозуміла, що цього разу інтуїція її підвела. Ззаду полотно було зовсім чисте. Не висвітлилося жодного напису, лише дрібні нерівні плямки, що з’явилися від давності, і…

«Ні, чекай-но».

Софі помітила, як у нижній частині дерев’яної рами щось блиснуло, наче новенький метал. Предмет був невеличкий, затиснутий у щілині між рамою і полотном. Від нього звисав блискучий золотий ланцюжок.

На превеликий подив Софі, ланцюжок виявився прикріпленим до знайомого їй золотого ключика. Його велика фігурна головка мала форму хреста з емблемою, якої вона не бачила, відколи їй виповнилося дев’ять років. Лілія з ініціалами P.S. У цю мить Софі здалося, що привид дідуся шепоче їй на вухо: «Настане час, і ключик буде твій». Вона відчула спазм у горлі. Дідусь, умираючи, дотримав слова. «Цей ключик від однієї скриньки, — промовляв його голос, — там я зберігаю багато таємниць».

Софі раптом зрозуміла, що єдиною метою всієї сьогоднішньої гри в слова був цей ключик. Дідусь мав його з собою, коли в нього вистрелили. Не бажаючи, щоб ключик потрапив до рук поліції, він

сховав його за цією картиною. А тоді вигадав оцю хитромудру гру в пошуки скарбу, щоб знайти ключик могла лише Софі Неве.

— На допомогу! — заволав охоронець.

Софі висмикнула ключик зі щілини й сховала до кишені разом з ліхтариком. Виглянувши з-за полотна, вона побачила, що охоронець і досі відчайдушно намагається зв’язатися з кимсь по рації. Він задкував до виходу, все ще цілячись у Ленґдона.

— На допомогу! — знову прокричав він у рацію.

У відповідь лише тріск.

«Немає зв’язку», — зрозуміла Софі, пригадавши, що туристи з мобільними телефонами ніколи не могли додзвонитися звідси додому, щоб похвалитися, що бачили «Мону Лізу». Стіни тут були так нашпиговані дротами систем стеження, що зв’язок з’являвся лише за межами цієї зали. Охоронець тепер швидко наближався ро виходу, і Софі зрозуміла, що не можна гаяти ні хвилини.

Подивившись угору на велике полотно, що наполовину її закривало, Софі подумала, що вдруге за цю ніч Леонардо да Вінчі мусить прийти їй на допомогу.

«Ще кілька метрів», — казав собі Груар, не опускаючи револьвера.

— Зупиніться! Або ж я її попсую! — голосно наказав жіночий голос.

Ґруар озирнувся і сполотнів.

— О Боже, ні!

Крізь червонувату імлу він побачив, що жінка відчепила картину від тросів і поставила на підлогу перед собою. Полотно п’ять футів заввишки закрило її майже повністю. Першою думкою Ґруара було: чому не спрацювала сигналізація, коли картину зняли з тросів. Але він одразу згадав, що датчики на експонатах ще не увімкнули після недавнього інциденту. Що вона робить!

Охоронець похолов.

Полотно посередині здулося, тонкі контури Діви Марії, Ісуса та Івана Хрестителя спотворились.

— Ні! — заволав Ґруар, охоплений жахом від того, що безцінну картину да Вінчі от-от буде знищено в нього на очах. Жінка натискала

коліном у центр полотна! — Ні!

Ґруар повернувся й націлив револьвер на неї, але вже наступної миті зрозумів, що ця погроза нічого не варта. Картина вартістю шість мільйонів доларів була надзвичайно надійним щитом.

«Я не можу прошити кулею да Вінчі!»

— Зброю й рацію на підлогу, — спокійно наказала жінка французькою. — Інакше я протисну це полотно коліном. Думаю, ви знаєте, як би до цього поставився мій дід.

Ґруарові запаморочилося в голові.

— Будь ласка… не треба. Це ж «Мадонна в скелях»! Він кинув револьвер та рацію й підняв руки догори.

— Дякую, — сказала жінка. — Тепер робіть, як я скажу, і все буде добре.

За кілька секунд Ленґдон уже збігав поряд із Софі аварійними сходами на перший поверх, серце в нього й досі несамовито калатало. Жоден із них не вимовив ані слова відтоді, як вони вибігли із Salle des Etats, де на підлозі лежав, увесь тремтячи, начальник охорони Лувру. Його револьвер тепер перейшов до Ленґдона, який не міг дочекатися, коли його позбудеться. Револьвер здавався йому важким і дуже небезпечним.

Перестрибуючи через дві сходинки, Ленґдон роздумував, чи знає Софі, яку цінну картину вона мало не знищила. Її смаки в мистецтві були якісь дивовижно співзвучні з усією сьогоднішньою пригодою.

Картина, яку вона схопила, так само як і «Мона Ліза», славилася серед істориків мистецтва тим, що крила в собі чимало поганських символів.

— Ти обрала цінну заручницю, — сказав їй Ленґдон на сходах.

— «Мадонна в скелях», — відповіла Софі. — Але це дідусь сам її обрав. Він залишив мені дещо за цією картиною.

Ленґдон подивився на неї здивовано.

— Що ти кажеш? Але як ти здогадалась, що саме за цією картиною? Чому, власне, «Мадонна в скелях»?

— Настільки темна облуда людини! — Вона переможно усміхнулась. — Роберте, я проґавила перші дві анаграми. Хіба я могла проґавити ще й третю?

Розділ 31

— Вони всі мертві! — запинаючись, говорила в телефон сестра Сандрін у своєму помешканні в церкві Святої Сульпіції. Вона залишала повідомлення на автовідповідачі. — Будь ласка, візьміть слухавку! Вони мертві!

Її дзвінки на перші три номери зі списку принесли невтішні результати: спочатку відповіла вдова, що ридма ридала над убитим чоловіком, потім — детектив, який допізна працював на місці злочину, і нарешті — суворий священик, що втішав осиротілу родину. Усі три контактні особи були неживі. І тепер вона дзвонила за четвертим і останнім номером. Ним вона мала право скористатися лише в тому разі, коли не пощастить додзвонитися уа перші три. А тут був автовідповідач. Він не називав жодного імені, а лише пропонував залишити повідомлення.

— Плиту на підлозі розбили! — схвильовано пояснювала вона. — Інші троє мертві!

Сестра Сандрін не знала імен чотирьох чоловіків, яких мала попередити про небезпеку, але номерами телефонів, що були старанно заховані в неї під ліжком, належало скористатися лише за однієї умови.

«Якщо хтось розіб’є цю плиту, — казав їй анонімний посланець, — то це означатиме, що верхній ешелон прорвали. Одному з нас погрожували смертю, і він був змушений сказати неправду. Подзвоніть за цими номерами. Попередьте інших. Не підведіть нас у цьому».

Це був таємний сигнал тривоги. Простий і надійний спосіб попередити про небезпеку інших. Коли сестра Сандрін уперше почула цей план, він її вразив своєю простотою. Якщо особу одного з побратимів буде викрито і йому погрожуватимуть смертю, то він розповість вигадку, яка приведе в дію відповідний механізм, щоб попередити інших. Однак, схоже, сталося непередбачене: викрито особу не одного, а всіх трьох побратимів.

— Будь ласка, візьміть слухавку, — благала вона пошепки. — Де ви?

— Залиш телефон! — раптом наказав басовитий голос.

Нажахана сестра Сандрін обернулась і побачила в дверях здоровенного монаха. В руці він тримав важкий залізний підсвічник. Тремтячи, вона поклала слухавку назад на телефон.

— Вони покійники, — сказав монах. — Усі четверо. Вони пошили мене в дурні. Кажи, де наріжний камінь.

— Не знаю, — чесно відповіла сестра Сандрін. — Цю таємницю оберігають інші. — Ті, що померли!

Чоловік наблизився до неї, стискаючи в неймовірно білих руках залізний підсвічник.

— Ти ж сестра церкви, і ти служиш їм?

— Ісус дав нам одну правду, — сміливо відповіла сестра Сандрін. — В «Опус Деї» я цієї правди не бачу.

Очі монаха спалахнули дикою люттю. Він замахнувся й щосили вдарив сестру Сандрін важким підсвічником. Вона впала, і останньою її думкою було гостре передчуття лиха: усі четверо мертві. Безцінну правду назавжди втрачено.

Розділ 32

Софі й Ленґдон вискочили через аварійний вихід у паризьку ніч, і тієї ж миті із західного крила Лувру знову пронизливо завила сигналізація, вмить розігнавши всіх голубів, що мирно собі спали в саду Тюїльрі. Коли вони бігли через площу до автомобіля, Ленґдон почув вдалині поліцейські сирени.

— Он там, — Софі показала на червоне двомісне авто із задертим носом, припарковане на службовій автостоянці.

«Вона що, жартує?» Меншого авта Ленґдон ще в житті не бачив.

— «Смарт», — пояснила Софі. — Літр бензину на сто кілометрів.

Ленґдон ледве встиг ускочити всередину, як Софі різко зрушила з місця й переїхала через бордюр на всипану гравієм роздільну смугу. Він ухопився за панель управління — авто на швидкості переїхало тротуар і вилетіло на невелике кільце на площі Карузель.

На мить Ленґдонові здалося, що Софі хоче перетнути кільце по прямій, переїхати просто через живу загорожу посередині круглого газону.

— Ні! — закричав він, знаючи, що кущі на кільці Карузель насаджено, аби замаскувати небезпечну ущелину в центрі площі — La Pyramide Inversée — світильник у формі перевернутої піраміди, який він бачив раніше в самому музеї. «Смарт» буквально провалився б крізь землю, тільки б його й бачили. На щастя, Софі обрала безпечніший маршрут: вона різко скрутила кермо вправо, об’їхала кільце як належало, тоді звернула ліворуч і виїхала на північну смугу. Збільшила швидкість і помчала в напрямку вулиці Ріволі.

Сирени у них за спиною завивали дедалі гучніше, і Ленґдон вже бачив у бокове дзеркало фари поліцейських машин. Двигун «смарта» жалібно скиглив — Софі щосили тиснула на газ. Попереду, приблизно за п’ятдесят ярдів, на перехресті з Ріволі загорілося червоне світло. Подумки вилаявшись, Софі мчала вперед. Ленґдон увесь напружився.

— Софі!

Під’їжджаючи до перехрестя, Софі лише трохи зменшила швидкість, блимнула фарами, швидко озирнулась по боках, тоді знову натиснула на газ і різко повернула ліворуч на вулицю Ріволі.

Промчавши близько чверті милі у західному напрямку, вони об’їхали велике кільце й опинилися на Єлисейських полях.

Коли вони виїхали на широку трасу, Ленґдон обернувся й подивився в заднє вікно в бік Лувру. Поліція, схоже, їх не переслідувала. Сині вогники скупчувалися біля музею.

Нарешті, трохи заспокоївшись, Ленґдон зауважив:

— Це було весело.

Софі не відповіла. Її погляд був спрямований уперед, на простору проїжджу смугу. Обабіч на дві милі тяглися розкішні вітрини крамниць, саме тому Єлисейські поля часто називали П’ятою авеню Парижа. До посольства залишалась якась миля, і Ленґдон з полегшенням відкинувся на спинку сидіння.

Настільки темна облуда людини…

Як швидко Софі здогадалась!

«Мадонна в скелях».

Софі сказала, дідусь залишив їй щось за цією картиною. Останнє послання? Ленґдон щиро захоплювався тим, як влучно Соньєр обрав місце для схованки. «Мадонна в скелях» була ще однією доречною ланкою в усьому ланцюжку взаємопов’язаних символів. Здавалося, Соньєр кожним жестом намагався підкреслити своє захоплення темним боком Леонардо да Вінчі.

Перше замовлення на «Мадонну в скелях» да Вінчі одержав від однієї організації, яка називала себе Братством непорочного зачаття. Їм була потрібна якась картина для центральної частини триптиху вівтаря в їхній церкві Святого Франческа в Мілані. Монахині назвали Леонардо конкретні розміри і приблизний сюжет картини — Діва Марія, немовля Іван Хреститель, Уриїл і немовля Ісус ховаються в печері. Да Вінчі зробив усе, як хотіли монахині, але коли він показав їм готову картину, ті вжахнулись. Замовлену сцену доповнювало чимало незрозумілих, тривожних деталей.

На картині було зображено Діву Марію в синьому, яка обіймає немовля, очевидно Ісуса. Навпроти Марії сидить Уриїл, теж із немовлям, очевидно Іваном Хрестителем. Але, на відміну від звичного сценарію, коли Ісус благословляє Івана, тут Іван чомусь благословляв Ісуса, а Ісус… йому підкорявся! Ще більше насторожувало те, що Марія тримала одну руку високо над головою немовляти Івана, і цей жест виглядав загрозливо — її пальці нагадували кігті орла, що

схопили чиюсь невидиму голову. І нарешті найстрашніша деталь: саме під зігнутими пальцями Марії Уриїл робить рукою такий жест, наче відтинає невидиму голову, що потрапила до кігтів Марії.

Ленґдонові студенти завжди потішалися з того, що да Вінчі зрештою таки догодив монахиням, намалювавши їм другу, «пом'якшену» версію «Мадонни в скелях», де всіх було зображено у більш-менш традиційній манері. Друга версія тепер висіла в Лондонській національній галереї й мала назву «Діва Марія в скелях». Але Ленґдонові більше подобався загадковіший луврський оригінал.

Софі мчала авто Єлисейськими полями, і Ленґдон поцікавився:

— Та картина… Що було за нею?

Вона не відводила погляду від дороги.

— Пізніше покажу. Коли ми будемо в безпеці, у посольстві.

— Покажеш? — здивувався Ленґдон. — То він залишив тобі якийсь предмет?

Софі кивнула.

— Атож. Із лілією та ініціалами P.S.

Ленґдон не вірив власним вухам.

«Прорвемося», — думала Софі, повертаючи кермо праворуч. Авто промчало повз розкішний готель «Де Крійон» і в'їхало до обсадженого деревами дипломатичного району Парижа. До посольства тепер залишалося менше милі. Софі подумала, що нарешті можна трохи розслабитись.

Увесь цей час їй не йшов із голови ключик, що лежав у неї в кишені. Вона пригадала, як уперше побачила його багато років тому, як її тоді вразила його головка у формі симетричного хреста, трикутний стрижень, заглибинки на ньому, емблема з лілією та літери P.S.

Хоч за всі ці роки Софі майже не згадувала про дідусів ключик, працюючи в поліції, вона багато довідалася про засоби безпеки, і тепер незвична форма цього ключика вже не здавалась їй такою дивною. Змінна матриця, виготовлена за допомогою лазера. Підробити таку неможливо. Замість звичних зубців цей ключ мав складний набір випалених лазером заглибин, на які реагував спеціальний електронний пристрій. Якщо цей пристрій визначав, що шестикутні заглибини

розташовані на належній відстані одна від одної і в належній послідовності, то замок відмикався.

Софі не уявляла, що може відмикати такий ключ, але відчувала, що в цьому їй допоможе Роберт. Адже він описав емблему, що була на ключі, навіть жодного разу не бачивши його. Хрест угорі, очевидно, означав, що цей ключ належить якійсь християнській організації, однак Софі не чула, щоб якісь церкви послуговувалися ключами у вигляді змінної матриці, виготовленої за допомогою лазера.

До того ж дідусь не був християнином…

Софі пересвідчилася в цьому десять років тому. За іронією долі, правду їй відкрив інший ключ, цілком звичайний.

Того теплого пообіддя вона приземлилася в аеропорту Шарля де Ґолля і поїхала на таксі додому. «Оце здивується дідусь, побачивши мене», — думала дівчина. Вона на кілька днів раніше приїхала на весняні канікули з Англії, де вчилася в університеті, і їй нетерпеливилося побачити дідуся й розповісти йому про нові методи шифрування, які вона саме вивчала.

Софі приїхала до їхнього паризького помешкання, але там дідуся не було. Вона засмутилась, хоч і розуміла, що дідусь не чекав на неї, тож, мабуть, працював і досі у Луврі. «Але ж сьогодні субота», — раптом згадала Софі. Дідусь рідко працював у вихідні дні. У вихідні він зазвичай…

Софі усміхнулась і побігла до гаража. Ну звичайно, його авта немає. Отже, ці вихідні — не виняток. Жак Соньєр не любив їздити містом і тримав авто лише для однієї мети: щоб їздити до свого заміського замку в Нормандії, на північ від Парижа. Після багатомісячного перебування в задусі Лондона Софі скучила за природою, свіжим повітрям і була не проти розпочати канікули негайно. Тільки-но починало вечоріти, і вона вирішила поїхати до дідуся одразу ж і зробити йому сюрприз. Софі позичила авто в подруги і поїхала на північ. Дорога звивалася поміж голих, залитих місячним сяйвом пагорбів поблизу Крьоллі. Було близько десятої, коли вона звернула на довгу алею, що вела до дідусевої фортеці. Під’їзна алея була з милю завдовжки, і, лише подолавши півшляху, Софі побачила крізь дерева будинок — великий старовинний замок, що примостився на схилі пагорба посеред лісу.

Софі була майже впевнена, що в цю пору дідусь уже спить, тож невимовно зраділа, коли помітила, що у вікнах світиться. Проте, під'їхавши до будинку, вона з величезним подивом побачила на алеї цілу купу автомобілів — «мерседеси», «БМВ», «ауді» і навіть один «роллс-ройс».

Якусь мить Софі не знала, що й думати, а тоді розсміялась. «Дідусю, дідусю, знаменитий самітнику!» Схоже, Жак Соньєр вів зовсім не таке самітницьке життя, як любив удавати. Очевидно, він влаштував вечірку, доки онука була на навчанні, і, якщо судити з автомобілів, до нього завітали деякі найвпливовіші люди Парижа.

Згораючи з нетерпіння, вона поспішила до дверей. Але виявилося, що парадні двері зачинені. Вона постукала. Ніхто не відгукнувся. Збентежена, Софі обійшла будинок і спробувала зайти з двору. Але там теж було зачинено. І теж ніхто не реагував на стук.

Спантеличена, Софі постояла якусь мить і прислухалась. Але почула тільки тихеньке завивання холодного нормандського вітру, що кружляв над долиною.

Не чутно було ні музики, ні голосів.

Нічого.

Серед цілковитої тиші Софі швидко пішла знову за будинок, видерлася на купу дров і зазирнула до вікна вітальні. Те, що вона побачила, просто не вкладалося в голові.

Та тут порожньо!

На всьому першому поверсі, схоже, не було нікого.

Де ж усі?

Не на жарт стривожена, Софі побігла до комірчини з дровами і дістала запасний ключ, якого дідусь тримав про всяк випадок під ящиком з трісками. Тоді кинулася до будинку й відчинила парадні двері. Щойно Софі ввійшла до порожнього передпокою, як на щитку системи безпеки заблимала червона лампочка — то було попередження, що новоприбулий має десять секунд, щоб увести відповідний код, бо інакше спрацює сигналізація.

«Під час вечірки він увімкнув сигналізацію?»

Софі швидко ввела код, і лампочка перестала блимати.

Вона обійшла весь будинок і не знайшла нікого. Нагорі теж. Спустилася знову до порожньої вітальні і хвильку постояла в тиші, розмірковуючи, що ж це таке відбувається.

І раптом Софі щось почула.

Приглушені голоси. Здавалося, вони долинають звідкись знизу. Але звідки? Софі припала вухом до підлоги і прислухалась. Так, цей звук точно йшов знизу. Голоси начебто співали… чи монотонно бубніли? Вона налякалась. Усе це виглядало дуже дивно, тим паче що в будинку взагалі не було підвалу.

Принаймні, наскільки їй було відомо.

Софі уважно оглянула вітальню й зупинила погляд на єдиному предметі в цілому будинку, який, здавалося, був не на своєму місці. Старовинний обюссонський гобелен, що його дідусь так любив, завжди висів на східній стіні біля каміна. Сьогодні ж його чомусь відсунули вбік, а на його місці лисніла гола дерев’яна стіна.

Софі підійшла до цієї стіни й помітила, що тут спів чується голосніше. Повагавшись, вона притиснулась вухом до стіни. Голоси стали чіткішими. Люди таки справді щось ритмічно наспівували… але слів Софі не розрізняла.

Отже, за цією стіною є ще якесь приміщення!

Софі обмацала краї дощок і намацала невеличке заглиблення, а в ньому — вушко. Воно було дуже майстерно заховане. «Потаємні двері!» Серце в Софі шалено калатало. Вона пропхала палець у вушко і потягнула його на себе. Важка стіна безшумно відсунулась. Знизу, із темряви, долинали голоси.

Софі прослизнула крізь отвір у стіні й побачила гвинтові сходи, викладені з грубих кам’яних плит. Вона бувала в цьому будинку з раннього дитинства, але не мала жодного уявлення про ці сходи!

Що нижче вона спускалась, то прохолоднішим ставало повітря, а голоси чіткішими. Вона вже розрізняла чоловічі й жіночі голоси. Сходи закінчувались, і Софі побачила край кам’яної підлоги. На неї падало мерехтливе жовтувате світло вогню.

Затамувавши подих, Софі ступила ще кілька кроків донизу, пригнулась, аби побачити, що там. І не повірила власним очам.

Приміщення скидалося на грот — очевидно, воно було видовбане в граніті пагорба, на якому стояв будинок. Світло йшло лише від смолоскипів на стінах. У центрі колом стояло осіб зо тридцять.

«Я бачу сон, — сказала собі Софі. — Сон. Таке буває лише вві сні».

Усі люди були в масках. Жінки були одягнені в легкі білі сукні, на ногах — позолочені туфлі. Маски в них були білі, а в руках вони тримали золоті кулі. На чоловіках були довгі чорні туніки й чорні маски. Разом вони нагадували фігури на якійсь велетенській шахівниці. Усі в колі розгойдувалися вперед-назад і щось хором ритмічно наспівували, начебто уславляли щось, що було на підлозі перед ними… чого Софі поки що не бачила.

Спів погучнішав. Ритм прискорився. Ще гучніше. Ще швидше. Раптом усі зробили крок уперед і стали на коліна. І в цю мить Софі нарешті побачила те, що було в центрі. Вона з жахом відсахнулась, відчувши, що ця сцена вкарбувалась їй у пам’ять навіки. Її занудило, вона кинулась геть, спотикаючись і хапаючись за кам’яні стіни. Засунула за собою потаємні двері, вибігла з порожнього будинку і в якомусь тупому заціпенінні поїхала назад до Парижа.

Тієї ж ночі, ще не отямившись від гіркого розчарування й відчуття зради, вона спакувала речі й пішла з дому. А на столі у вітальні залишила записку:

Я БУЛА ТАМ. НЕ ШУКАЙ МЕНЕ.

Поряд із запискою вона поклала старий запасний ключ від заміського будинку.

— Софі! — голос Ленґдона перервав її роздуми. — Стій! Зупинися!

Софі різко загальмувала. Авто проїхало ще кілька метрів і зупинилось.

— Що? Що сталося?

Ленґдон показав на довгу вулицю попереду.

Софі сполотніла. Попереду, приблизно за сто ярдів, на перехресті чергували два авта судової поліції. Із того, як вони стояли навскіс, їхні наміри були очевидні. Вони перекрили авеню Ґабріель!

Ленґдон похмуро усміхнувся.

— Наскільки я розумію, до посольства нам сьогодні не прорватись?

Поліцейські, що повиходили зі своїх машин, тепер дивилися в їхньому напрямку, очевидно, розмірковуючи, що це за фари так різко зупинилися посеред дороги.

Що ж, Софі, повертай повільно назад.

Вона ввімкнула задню передачу, виконала розворот у три прийоми й поїхала назад. І вже за мить почула, як за ними завищали шини. Загули сирени.

Проклинаючи все на світі, Софі натиснула на газ.

Розділ 33

«Смарт» мчав дипломатичним кварталом Парижа, повз посольства й консульства, і нарешті вилетів із якоїсь бічної вулиці на простору автостраду Єлисейських полів.

Ленґдон нервово стискав кулаки й увесь час дивився в заднє скло, виглядаючи поліцію. Він уже жалкував, що вирішив утікати. «Втім, ти нічого не вирішував», — нагадав він собі. Софі зробила це за нього, коли викинула маячок стеження через вікно туалету в Луврі. Тепер, коли вони швидко віддалялися від американського посольства, обганяючи нечисленні авта на Єлисейських полях, Ленґдон відчував, що його шанси погіршилися. Софі начебто вдалося відірватися від переслідувачів, принаймні на якийсь час, однак Ленґдон не вірив, що так триватиме довго.

Не відпускаючи керма, Софі порилася в кишені. Витягла якийсь маленький металевий предмет і простягнула йому.

— Ось подивися, Роберте. Це те, що дідусь залишив мені за «Мадонною в скелях».

Ленґдон, схвильований, узяв предмет і почав уважно його розглядати. Він був важкий і мав форму хреста. Спершу Ленґдонові здалося, що це мініатюрний макет пам’ятника, який ставлять на могилах. Але потім він роздивився, що стрижень, на якому стримить хрест, має форму тригранної призми. І по всій його довжині розкидано безліч малесеньких шестикутних заглибин.

— Це ключ, вирізаний лазером. — пояснила Софі. — Ці шестикутники зчитує спеціальний електронний пристрій.

Ключ? Ленґдон таких ніколи не бачив.

— Подивися з іншого боку, — сказала вона, виїхавши на іншу смугу і проминувши чергове перехрестя.

Ленґдон повернув ключ іншим боком і занімів. У центрі хреста красувалася геральдична лілія з ініціалами P.S.

— Софі! — вигукнув він. — Це та емблема, про яку я тобі казав! Офіційний герб Пріорату Сіону.

Вона кивнула.

— Я вже тобі казала, що бачила цей ключ колись давно. Дідусь просив ніколи про нього не згадувати.

Ленґдон не зводив очей із дивовижного ключа. Високі технології поряд зі старовинним символом навіювали думку про якесь таємниче поєднання давнини із сучасністю.

— Дідусь сказав, цей ключ від скриньки, де він зберігає багато таємниць.

Ленґдонові мороз пішов по шкірі, коли він уявив, які таємниці міг зберігати Жак Соньєр. Навіщо старовинному братству футуристичний ключ, Ленґдон не уявляв. Пріорат Сіону мав єдину місію: він охороняв якусь таємницю. Таємницю неймовірно могутню. Можливо, цей ключ якось пов’язаний із цим? Ця думка не давала спокою.

— Ти не знаєш, від чого він?

Софі була розчарована.

— Я сподівалася, що ти це знаєш.

Ленґдон мовчки розглядав ключ.

— Схожий на християнський, — зауважила Софі.

Ленґдон не був так упевнений. Головка ключа мала форму не традиційного християнського хреста на довгій ніжці, а радше квадратного хреста — з чотирма раменами однакової довжини — який за появою випередив християнство на півтори тисячі років. Такий хрест ніяк не асоціювався з розп’яттям. Розп’яття пов’язують із латинським хрестом, який римляни перетворили на знаряддя тортур. Ленґдона завжди дивувало те, як мало християн знає, що кривава історія їхнього символу відображена в самій його назві, адже в багатьох мовах слово «хрест» походить від латинського *cruciare* — катувати.

— Софі, — сказав Ленґдон, — усе, що я можу тобі сказати, — це те, що такі рівнораменні хрести, як оцей, уважають мирними хрестами. Вони не придатні до розп’яття, а рівновага між їхніми вертикальними й горизонтальними елементами символізує природну єдність чоловічого й жіночого начал, що відповідає філософії братства.

Софі втомлено подивилась щ нього.

— То ти не здогадуєшся?

Ленґдон спохмурнів.

— Не маю уявлення.

— Добре. Ми не можемо залишатися на дорозі. — Софі подивилася в дзеркало заднього виду. — Мусимо знайти якесь безпечне місце, щоб подумати, від чого цей ключ.

Ленґдон із сумом згадав свій комфортабельний номер у «Рітці». Зрозуміло, туди їм дороги немає.

— Може, звернутися до моїх колег з Американського університету в Парижі?

— Надто очевидно. Фаш їх перевірить.

— То, може, ти когось знаєш? Ти ж тут живеш.

— Фаш перевірить усі мої телефонні дзвінки та електронну пошту. Переговорить із колегами. На моїх знайомих краще не розраховувати. Готелі теж відпадають — вони всі вимагають посвідчення особи.

Ленґдон знову подумав, чи не краще було здатися Фашеві ще в Луврі.

— Зателефонуймо до посольства. Я їм усе поясню і попрошу прислати когось, щоб забрав нас.

— Забрав нас? — Софі обернулася й подивилась на нього, як на божевільного. — Роберте, опустися на землю. Юрисдикція твого посольства поширюється лише на його територію. Прислати когось, щоб забрав нас туди, означало б допомагати зловмисникові, який переховується від французького правосуддя. Забудь про це. Інша річ, якби ти прийшов до свого посольства й попросив тимчасового притулку. Але намовляти їх до якихось дій проти французької правоохоронної системи на території Франції? — вона похитала головою. — Можеш подзвонити до посольства хоч і зараз, і вони порадять тобі не ускладнювати ситуації ще більше і здатися Фашеві. А ще пообіцяють використати свої дипломатичні канали, щоб домогтися для тебе справедливого суду. — Вона глянула на ряд вишуканих крамниць на Єлисейських полях. — Скільки ти маєш готівки?

Ленґдон зазирнув до гаманця.

— Сто доларів. Пару євро. А що?

— Кредитні картки?

— Ну, звісно.

Софі збільшила швидкість, і Ленґдон зрозумів, що вона обдумує якийсь план. Просто попереду, наприкінці Єлисейських полів, височіла Тріумфальна арка — пам’ятник заввишки 164 фути, яким Наполеон

хотів ушанувати власну військову міць. Арку оточувало найбільше у Франції кільце, воно складалося аж із дев’яти смуг.

Перед самим кільцем Софі знову подивилася в дзеркало заднього виду.

— Наразі ми відірвалися, — мовила, — але це не надовго, якщо залишимося в цьому авті.

«То вкрадімо інше, — подумав Ленґдон, — яка різниця? Ми ж однаково злочинці».

— Що ти маєш робити?

Софі на швидкості виїхала на кільце.

— Довірся мені.

Ленґдон не відповів. Довіра сьогодні щось не дуже допомогла йому. Він задер рукав піджака й подивився на годинник — це був старомодний колекційний годинник з Мікі-Маусом, який батьки подарували йому на десятий день народження. Хоч великий дитячий циферблат часто викликав здивовані погляди, Ленґдон завжди носив тільки цей годинник. Мультфільми Волта Діснея вперше познайомили його з магією форми й кольору, а тепер Мікі-Маус постійно нагадував, що в душі треба залишатися молодим. Однак зараз руки Мікі-Мауса були складені якимсь незручним кутом і показували не менш незручний час.

2:51.

— Цікавий годинник, — сказала Софі, мимохідь глянувши на зап’ясток Ленґдона. Тепер вони об’їжджали широченне кільце.

— Довго розповідати, — відповів він і опустив рукав.

— Звісно, я так і подумала. — Вона всміхнулась йому і виїхала з кільця на дорогу, що вела на північ, у протилежний бік від центру міста. Вони швидко проминули два перехрестя і на третьому звернули праворуч на бульвар Мальзерб. Закінчилися яскраво освітлені, обсаджені деревами вулиці дипломатичного кварталу. Авто занурилося в огорнутий пітьмою промисловий район. Софі різко повернула ліворуч, і наступної миті Ленґдон зрозумів, де вони.

Вокзал Сен-Лазар.

Споруда зі скляним дахом, що постала перед ними, нагадувала дивний гібрид ангара з теплицею. В Європі вокзали ніколи не сплять. Навіть у цю пізню пору біля головного входу чергувало з півдесятка таксі. Працювали лотки з канапками й мінеральною водою. З вокзалу

вийшли якісь обшарпані хлопці з рюкзаками. Вони терли очі й роззиралися навколо, наче намагалися пригадати, в якому це вони місті. Трохи далі на узбіччі стояло двоє поліцейських, вони щось пояснювали якимсь запізнілим туристам.

Софі припаркувала авто за рядочком таксі в недозволеному місці, хоч на автостоянці на іншому боці вулиці було достатньо вільного місця. Доки Ленґдон устиг щось запитати, вона вже вийшла з авта. Софі підійшла до найближчого таксі й почала про щось домовлятися через вікно з шофером.

Ленґдон теж вийшов з авта і побачив, що Софі дає таксисту товсту пачку купюр. Той кивнув і, на подив Ленґдона, одразу від’їхав.

— Що сталося? — запитав Ленґдон, підійшовши до Софі. Таксі вже зникло з очей.

— Ходімо, — Софі рушила до входу у вокзал. — Купимо два квитки на найближчий потяг із Парижа.

Ленґдон поспішив за нею. Спочатку йшлося лише про те, щоб прорватися до посольства, розташованого за милю від Лувру, а тепер вони вже мусять втікати з Парижа. Ленґдонові вся ця пригода подобалася дедалі менше.

Розділ 34

Шофер, який зустрів єпископа Арінґаросу в міжнародному аеропорту Леонардо да Вінчі, зупинився біля невеличкого, непоказного чорного «фіата». Арінґароса згадав той час, коли Ватикан мав лише довгі розкішні автомобілі, прикрашені великим гербом і прапором з печаткою папського престолу. Ті дні минули. Сьогодні автомобілі Ватикану були значно скромніші й переважно без жодних ідентифікаційних знаків. За словами Ватикану, така зміна була зумовлена прагненням заощадити кошти на доброчинні цілі, але Арінґароса підозрював, що тут передусім ідеться про безпеку. Світ збожеволів, і сьогодні в багатьох частинах Європи відверто демонструвати свою любов до Ісуса Христа означало б те саме, що намалювати на своєму авті мішень.

Притримуючи чорну рясу, Арінґароса вмостився на заднє сидіння і приготувався до довгої подорожі до замку Ґандольфо. Це мав бути той самий шлях, яким він уже їхав п’ять місяців тому.

«Минулорічний приїзд до Рима, — зітхнув він, — найдовша ніч у моєму житті».

П’ять місяців тому з Ватикану зателефонували й зажадали, щоб Арінґароса негайно з’явився до Рима. Без жодних пояснень. «Ваші квитки в аеропорту». Святий престол докладав усіх зусиль, щоб зберігати вуаль таємниці, навіть перед найвищим духовенством.

Арінґароса подумав, що його викликають для фотографування з папою й іншими високопоставленими служителями Ватикану, які хотіли «примазатися» до недавнього публічного успіху «Опус Деї» — завершення будівництва світової штаб-квартири в Нью-Йорку. Журнал «Architectural Digest» назвав нову споруду «Опус Деї» «яскравою зорею католицтва, що облагороджує сучасний ландшафт». Останнім часом Ватикан аж надто захоплювався усім без винятку, що пов’язувалось зі словом «сучасний».

Арінґароса не мав іншого вибору, як прийняти запрошення, що він і зробив, хоч і без особливого завзяття. Арінґароса не належав до палких прибічників теперішньої папської адміністрації. Як більшість консервативного духовенства, він з острахом спостерігав за діяльністю

нового папи в перший рік його каденції. Видатний ліберал, його святість зійшов на папський престол в результаті одного з найсуперечливіших і найнезвичніших конклавів в історії Ватикану. Анітрохи не збентежений своїм раптовим возвеличенням, новообраний папа не довго освоювався на найвищій посаді в християнському світі. Спираючись на підтримку ліберально налаштованих кардиналів, він тепер проголосив своєю місією «омолодження доктрини Ватикану й осучаснення католицтва, щоб воно відповідало духові третього тисячоліття».

У цих словах, як побоювався Арінґароса, міг критися доволі небезпечний зміст: очевидно, цей чоловік надумав, що може переписати закони Божі й так завоювати серця тих, для кого вимоги істинного католицтва стали надто незручні в сучасному світі.

Арінґароса застосовував увесь свій політичний вплив — чималенький з огляду на кількість членів «Опус Деї» та їхні фінансові ресурси, — аби переконати папу та його радників, що пом’якшення законів Церкви — це не лише віроломство й боягузтво, а й політичне самогубство. Він нагадував, що попередні спроби пом’якшити церковний закон мали нищівні наслідки: кількість вірних скоротилась, як ніколи, пожертв ставало дедалі менше, і вже навіть забракло католицьких священиків, щоб очолювати парафії.

«Люди чекають від Церкви порядку й чітких настанов, — наполягав Арінґароса, — а не потурання й загравання!»

Тієї ночі, кілька місяців тому, коли «фіат» виїхав з аеропорту, Арінґароса з подивом побачив, що вони прямують не до Ватикану, а піднімаються якоюсь звивистою дорогою в гори на схід.

— Куди ми їдемо? — запитав він шофера.

— В Албан-хіллз, — відказав той. — Зустріч вам призначено в замку Ґандольфо.

У літній резиденції папи? Арінґароса там ніколи не був та й особливо не прагнув побувати. Ця цитадель шістнадцятого століття була не тільки місцем, де папа проводив літню відпустку, — у ній ще містилася Ватиканська обсерваторія — одна з найкраще обладнаних астрономічних обсерваторій у Європі. Арінґароса ніколи не схвалював традиції Ватикану загравати з наукою. Який сенс змішувати науку й віру? Адже людина, що вірує в Бога, аж ніяк не може займатися

наукою без упереджень. Та й сама віра не потребує фізичного підтвердження своїх постулатів.

«І попри те, ось він, замок Ґандольфо», — думав Арінґароса, коли на тлі листопадового неба, всіяного зірками, замаячіла будівля. Із під'їзної алеї Ґандольфо нагадував величезне кам'яне чудовисько, що готується до смертельного стрибка в прірву. Приліплений на самому краю крутої скелі, замок нависав над колискою італійської цивілізації — долиною, де задовго до заснування Риму змагалися між собою клани Куріаці та Ораці.

Навіть здалеку замок Ґандольфо справляв незабутнє враження — це був яскравий приклад багатоярусної оборонної споруди, що чудово гармоніювала з суворим гірським пейзажем. Арінґароса із сумом побачив, що Ватикан зіпсував зовнішній вигляд замку, спорудивши на даху два величезні алюмінієві куполи, з якими ця колись велична будівля нагадувала гордого воїна, що почепив собі пару салонних капелюхів.

Коли Арінґароса вийшов з авта, назустріч йому поспішив молодий священик-єзуїт.

— Вітаю, єпископе. Я отець Манґано, працюю тут астрономом.

«Браво». Арінґароса пробурмотів слова привітання й пішов за священиком до вестибюля замку — просторого приміщення, в оздобленні якого мистецтво епохи Ренесансу бездарно поєднувалося з астрономічними рисунками. Піднімаючись услід за своїм провідником широкими мармуровими сходами, Арінґароса бачив знаки, що показували, як пройти до конференц-зал, аудиторій, де проводилися лекції на наукові теми, а також до відділу інформації для туристів. Йому було дуже дивно, що Ватикан, який дедалі частіше виявлявся неспроможним давати мирянам чіткі й суворі настанови для духовного зростання, якось знаходив час, щоб організовувати лекції з астрофізики для туристів.

— Скажи-но, друже, — звернувся Арінґароса до молодого священика, — відколи це хвіст почав махати собакою?

Священик подивився на нього здивовано.

— Перепрошую?

Але Арінґароса лише махнув рукою, вирішивши утриматися сьогодні від цієї дискусії. Ватикан збожеволів. Як той лінивий батько, якому легше змиритися з усіма забаганками вередливої дитини, аніж

залишатися непоступливим і прищеплювати істинні цінності, так Церква щокроку пом’якшувала вимоги, намагаючись перевершити саму себе і пристосуватися до культури, що збилася з праведного шляху.

Коридор на останньому поверсі був широкий, розкішно оздоблений і вів лише в одному напрямку — до високих подвійних дубових дверей із мідною табличкою.

B I B L I O T E K A A S T R O N O M I K A[19]

Арінґароса знав про це місце — за чутками, знаменита Астрономічна бібліотека Ватикану налічувала понад двадцять п’ять тисяч томів, серед них — рідкісні праці Коперніка, Галілея, Кеплера, Ньютона й Секкі. Подейкували також, що тут найвищі духовні особи проводять приватні зустрічі… зустрічі, яких вони воліють не проводити в стінах Ватикану.

Ідучи до дверей бібліотеки, єпископ Арінґароса навіть уявити не міг, яка приголомшлива новина чекає на нього там і які жахливі події відбудуться у зв’язку з цією новиною. Лише за годину, коли він нетвердою ходою вийшов після цієї зустрічі, Арінґароса остаточно усвідомив, які нищівні наслідки може мати те, про що він щойно почув. «Лишилося шість місяців, — подумав було єпископ. — Боже, допоможи нам!»

Тепер, сидячи у «фіаті», єпископ Арінґароса помітив, що стискає кулаки від самої згадки про цю першу зустріч. Він розтиснув долоні, змусив себе глибоко вдихнути повітря і розслабити м’язи.

«Усе буде добре, — казав собі, коли «фіат» піднімався дедалі вище в гори. Однак йому б дуже хотілося, щоб задзвонив його мобільний телефон. — Чому ж Учитель не дзвонить? Сайлас вже мав би знайти наріжний камінь».

Намагаючись заспокоїтись, єпископ задивився на пурпуровий аметист у своєму персні. Торкаючись каменя із зображенням митри в оточенні прегарних діамантів, він нагадав собі, що невдовзі одержить значно могутніший символ влади, ніж оцей перстень.

Розділ 35

Вокзал Сен-Лазар усередині був точнісінько такий самий, як і будь-який інший європейський залізничний вокзал: величезна напіввідкрита зала, в якій тиняються звичні тут типи — бездомні з картонними табличками, група підлітків із затуманеними поглядами, вони куняють на своїх рюкзаках під музику з CD-плеєрів, та носії в синій уніформі з цигарками в зубах.

Софі подивилася вгору на величезне табло з інформацією про потяги, що відходять. Чорно-білі таблички саме мінялися місцями, аркуші швидко перегорталися донизу. Коли оновлення інформації закінчилось, Ленґдон і собі глянув на табло. У верхньому рядку було написано:

ЛІЛЛЬ - ШВИДКИЙ - 3:06

— Шкода, що немає нічого раніше, — мовила Софі. — Що ж, нехай буде Лілль.

Раніше? Ленґдон подивився на годинник. 2:59. До відходу потяга залишалося сім хвилин, а вони ще навіть не мають квитків.

Софі повела Ленґдона до віконця каси й сказала:

— Купи нам два квитки й заплати кредитною карткою.

— Я думав, розрахунок кредитною карткою легко відстежити…

— Саме так.

Ленґдон вирішив більше не вгадувати планів Софі Неве. За допомогою картки Visa він придбав два квитки до Лілля й віддав їх Софі.

Вони вийшли на платформу. З динаміка лунало оголошення про закінчення посадки на потяг до Лілля. Перед ними простягалося шістнадцять колій. Праворуч на третьому пероні, доволі далеченько, пахкав і сопів, готуючись рушити, поїзд до Лілля, але Софі потягла Ленґдона у протилежному напрямку. Вони швидко пройшли якимсь бічним коридором, проминули нічне кафе і нарешті вийшли на тиху вуличку із західного боку вокзалу.

Біля виходу стояло самотнє таксі.

Шофер побачив Софі і блимнув фарами.

Софі миттю вскочила на заднє сидіння, Ленґдон поспішив за нею.

Коли таксі від’їхало від вокзалу, Софі витягла з кишені щойно придбані квитки на потяг і порвала їх на шматки.

«Сімдесят доларів коту під хвіст», — подумав Ленґдон.

Авто рухалося на північ, і на вулиці де Кліші Ленґдон нарешті повірив, що їм пощастило втекти від переслідувачів. За правим вікном він побачив Монмартр і прекрасний купол собору Серця Ісуса. Це захопливе видовище на мить заступила фара на поліцейському авті, що промчало повз них у протилежному напрямку.

Ленґдон і Софі разом пригнулися, доки звуки сирени не стихли вдалині.

Софі наказала таксистові просто їхати за місто, і з того, як вона рішуче стиснула губи, Ленґдон зрозумів: вона обдумує їхній наступний крок.

Ленґдон ще раз уважно оглянув ключ із хрестом: підніс його до вікна, потім близько до очей, намагаючись виявити хоч якийсь знак, який би підказав, де цей ключ було виготовлено. Проте в мерехтливому світлі, що падало від дорожніх ліхтарів, він не побачив нічого, окрім емблеми Пріорату Сіону.

— Це не має логіки, — нарешті вимовив він.

— Що саме?

— Та те, що твій дідусь доклав стільки зусиль, щоб передати тобі ключ, з яким ти не знаєш, що робити.

— Погоджуюсь.

— Ти впевнена, що він нічого не написав на зворотному боці картини?

— Я все оглянула. Більше там нічого не було. Лише цей ключ. Я побачила герб, поклала ключ до кишені, і ми пішли звідти.

Ленґдон наморщив чоло і придивився тепер до тупого кінця трикутного стрижня. Нічого. Тоді підніс ключ до самих очей й уважно оглянув край головки. Теж нічого.

— Здається, цей ключ недавно чистили.

— З чого ти взяв?

— Від нього наче відгонить спиртом.

Софі обернулася.

— Не зрозуміла?

— Він пахне так, наче хтось тер його якимсь розчинником. — Ленґдон понюхав ключ. — З іншого боку запах сильніший. — Він

перевернув ключ іншим боком. — Так, це якийсь розчинник на спиртовій основі або ж… — Ленґдон замовк.

— Що?

Він підніс ключ до світла і подивився на гладеньку поверхню хреста. Вона начебто місцями блищала.

— А ти добре оглянула ключ, перш ніж покласти до кишені?

— Що? Та ні, не дуже. Я не мала часу.

Ленґдон обернувся до неї.

— Той ліхтарик ще при тобі?

Софі витягла з кишені ультрафіолетовий ліхтарик. Ленґдон увімкнув його й посвітив на ключ.

Той умить засвітився. Щось на ньому було написано. Поспіхом, але цілком розбірливо.

— Що ж, — усміхнувся Ленґдон, — тепер зрозуміло, звідки взявся запах спирту.

Софі, вражена, дивилася на пурпуровий напис на ключі.

24 Rue Haxo

Адреса! Дідусь написав адресу!

— Де це? — поцікавився Ленґдон.

Софі не мала ні найменшого уявлення. Вона нахилися вперед і схвильовано запитала шофера:

— Ви знаєте, де вулиця Аксо?

Таксист на мить задумався, а тоді кивнув. Він сказав Софі, що це біля тенісного стадіону на західній околиці Парижа. Вона попросила негайно відвезти їх туди.

— Найкоротший шлях — через Булонський ліс, — сказав таксист французькою. — Їдемо?

Софі наморщила чоло. Можна було б обрати і спокійніший маршрут, але зараз не час перебирати.

— Їдемо! — «Американець напевно вжахнеться».

Софі знову подивилася на ключ і замислилася, що ж там таке може бути на вулиці Аксо, 24: «Церква? Якась штаб-квартира Пріорату?»

На неї знову накотилися спогади про той таємний ритуал, який вона випадково побачила в підземеллі десять років тому, і Софі глибоко зітхнула.

— Роберте, я мушу тобі багато розповісти. — Вона замовкла і подивилася йому в очі. — Але спершу хочу, щоб ти розповів мені все, що знаєш, про Пріорат Сіону.

Розділ 36

Біля Salle des Etas Безу Фаш кипів з люті, слухаючи начальника охорони Лувру Ґруара, який пояснював, як Софі й Ленґдон його обеззброїли. «Чому ж ти не прострелив цю бісову картину?»

— Капітане! — До них поспішно йшов лейтенант Колле. — Капітане, новини. Щойно знайшли авто агента Неве.

— Біля посольства?

— Ні. На вокзалі. Вони купили два квитки. Потяг щойно рушив.

Фаш жестом показав Ґруарові, що той може йти. Тоді відвів Колле до найближчого алькова і стишеним голосом запитав:

— У якому напрямку?

— До Лілля.

— Це, мабуть, облудний маневр. — Фаш видихнув повітря, обдумуючи план дій. — Що ж, попередьте поліцію на наступній станції, нехай про всяк випадок зупинять і обшукають потяг. Залиште її авто на місці і поставте біля нього чергових у штатському — раптом вони надумають повернутися. Пошліть людей, хай обшукають усі вулиці довкола вокзалу на випадок, якщо вони втекли пішки. Від вокзалу відходять якісь автобуси?

— Не о цій порі, капітане. Зараз там тільки таксі.

— Чудово. Опитайте таксистів. Може, вони щось бачили. Тоді сконтактуйтеся з диспетчером таксі і перешліть опис утікачів. А я тим часом дзвоню до Інтерполу.

Колле здивувався.

— Ви хочете оголосити розшук?

Фаш знав, що це небажано, але не бачив іншого виходу.

Тенета треба розставити спритно й не випустити здобич.

Перша година після втечі завжди вирішальна. У першу годину поведінка втікачів ще передбачувана. Їм завжди потрібно те саме. Транспорт, житло, гроші — «свята трійця». Інтерпол може вмить зробити всі ці три речі недоступними втікачам. Коли Інтерпол покаже по телебаченню фотографії Ленґдона й Софі та розішле їх до паризьких транспортних служб, готелів та банків, то в тих не залишиться шансів — вони не зможуть виїхати з міста, десь сховатися

чи зняти з рахунку готівку так, щоб їх не впізнали. Переважно втікачі панікують, опинившись у такому становищі, і роблять якусь дурницю. Викрадають авто. Грабують крамницю. В розпачі розраховуються кредитною карткою. Хоч би яку помилку вони робили, їхнє місцеперебування швидко стає відоме місцевій владі.

— Йдеться тільки про Ленґдона, правильно я розумію? — запитав Колле. — Ви ж не здаватимете Софі Неве. Вона наш агент.

— Ще й як здам! — відрізав Фаш. — Який сенс здавати Ленґдона, якщо вона може робити за нього всю чорну роботу? Я маю намір проглянути її досьє: перевірити друзів, родину, особисті контакти — одне слово, всіх, до кого вона могла б звернутися по допомогу. Не знаю, що вона там собі думає, але все це коштуватиме їй дуже дорого! Самим звільненням вона не відбудеться!

— Мені залишатися на зв’язку чи теж зайнятися пошуками?

— Займіться пошуками. Їдьте на вокзал і керуйте там усім. Даю вам карти в руки, але доповідайте мені про кожен крок.

— Слухаюсь, капітане. — Колле побіг виконувати наказ.

Фаш залишився стояти в алькові. За вікном виблискувала скляна піраміда, вогні відбивалися у збуреній вітром воді фонтанів. Вони прослизнули крізь пальці. Він наказав собі заспокоїтися.

Витримати тиск, який от-от застосує Інтерпол, навряд чи під силу навіть досвідченому агентові.

«Шифрувальниця і шкільний учитель? Та вони не протримаються навіть до світанку».

Розділ 37

Густий лісистий парк, відомий як Булонський ліс, називали по-різному, однак справжні парижани знали його як «Сад земних утіх». Цей начебто схвальний епітет насправді означав протилежне. Усяк, хто бачив однойменне скандальне полотно Босха, розумів, у чому тут річ: ця картина, як і Булонський ліс, була порочна й сороміцька — рай для всіляких збоченців і фетишистів. Уночі на звивистих алеях парку з'являлися сотні лискучих тіл, які можна було найняти для земних утіх. Тут задовольняли найглибші, найпотаємніші бажання — чоловіків, жінок й усіх посередині між тими й тими.

Доки Ленґдон збирався з думками, щоб розповісти Софі про Пріорат Сіону, таксі в'їхало до Булонського лісу й рушило мощеною алеєю на захід. Ленґдон ніяк не міг зосередитися, бо на світло фар із темряви постійно виникали й демонстрували свої принади нічні мешканці парку. Ось попереду з'явилися дві напівоголені дівчинки-підлітки, вони кидали на таксі звабливі погляди. За ними стояв негр із пов'язкою на стегнах і неймовірно лискучою шкірою, він повернувся задом і порухав голими сідницями. Далі якась пишна- блондинка задерла міні-спідницю й показала, що насправді вона зовсім і не жінка.

О Боже, поможи! Ленґдон відвернувся від вікна й глибоко зітхнув.

— Розкажи мені про Пріорат Сіону, — попросила Софі.

Ленґдон кивнув. Важко було уявити менш відповідне тло для легенди, яку він збирався розповісти. З чого почати? Історія цього братства налічувала понад тисячу років… Це була дивовижна хроніка таємниць, шантажу, зради і навіть жорстоких тортур за наказом одного підступного папи.

— Пріорат Сіону, — почав Ленґдон, — заснував у Єрусалимі 1099 року французький король на ім'я Ґодфруа де Буйон одразу після того, як його військо захопило це місто.

Софі кивнула. Вона уважно ловила кожне слово.

— За легендою король Ґодфруа володів однією могутньою таємницею — цю таємницю його родина оберігала ще від часів Христа. Боячись, що з його смертю таємницю буде назавжди втрачено, він створив таємне братство — Пріорат Сіону — й доручив йому

оберігати цю таємницю й передавати її від покоління до покоління. За роки перебування в Єрусалимі братство довідалося, що під руїнами храму Ірода, побудованого на останках іншого храму — царя Соломона, заховано важливі документи. Ці документи начебто підтверджували таємницю Ґодфруа і були такі «вибухові», що Церква не зупинилася б ні перед чим, аби заволодіти ними.

Софі начебто не дуже вірила.

— Братство вирішило, що ці документи треба видобути з-під руїн, хоч би скільки на це пішло часу, і зберігати довіку, щоби правда не вмерла. Для цього воно навіть створило окремий військовий підрозділ — групу з дев’яти рицарів, яку назвали орденом бідних рицарів Христа і храму Соломона. — Ленґдон на мить замовк. — їх більше знають як тамплієрів.

Софі ця назва була знайома.

Ленґдон досить часто читав лекції про тамплієрів і знав, що майже кожна людина на землі чула про них хоча б щось. Науковцям історія тамплієрів видавалася доволі темною: в ній факти так тісно переплелися з вигадкою, що встановити істину стало майже неможливо. І тепер Ленґдон боявся навіть згадувати про тамплієрів у своїх лекціях, бо це неминуче викликало шквал складних запитань, пов’язаних із різними легендами про цей таємничий орден.

Софі занепокоїлась:

— Ти кажеш, це Пріорат Сіону заснував орден тамплієрів, аби добути якісь таємні документи? Я думала, тамплієри з’явилися, щоб захищати Святу землю.

— Це типова помилка. Захист паломників був лише прикриттям, під яким тамплієри виконували свою місію. Їхньою справжньою місією на Святій землі було добути документи з-під останків храму.

— І вони їх добули?

Ленґдон усміхнувся.

— Цього ніхто не знає напевно, але науковці сходяться на тому, що тамплієри таки справді знайшли щось гіід тими руїнами… Щось, що принесло їм неймовірне багатство й владу.

Ленґдон швидко виклав Софі загальноприйняту версію історії тамплієрів. Розповів, як ці рицарі з’явилися на Святій землі під час другого хрестового походу й пообіцяли королю Болдвіну II, що захищатимуть на шляхах паломників-християн. Тамплієри не

отримували жодної платні й заприсяглися жити в бідності, вони лише сказали королю, що потребують хоч якогось житла, і попросили дозволу оселитися в стайнях під руїнами храму Ірода. Король задовольнив це прохання, і рицарі облаштувалися в своїй убогій оселі всередині розграбованої святині.

Тамплієри зовсім не випадково обрали собі таке незвичне житло, пояснив Ленґдон. Вони думали, що документи, які шукає братство, заховані глибоко під руїнами цього храму — під Святая Святих, де за легендою колись жив сам Господь Бог. Буквально в самому серці юдейської віри. Майже десятиріччя дев’ятеро рицарів жили серед руїн і таємно довбали твердий ґрунт у пошуках скарбу.

— І ти кажеш, вони щось знайшли? — запитала Софі.

— Стовідсотково, — підтвердив Ленґдон. Він розповів, як тамплієри довгих дев’ять років шукали скарб і нарешті таки знайшли. Із ним вони подалися до Європи, де їхній вплив умить зріс стократ.

Ніхто не знає напевно, чи тамплієри шантажували Ватикан, чи, може, Церква просто спробувала купити їхнє мовчання, але так чи інакше, папа Інокентій II відразу видав безпрецедентний указ, який надавав тамплієрам необмежену владу і право бути самим собі законом. І цей орден став автономною армією, якій не загрожувало нічиє втручання, навіть королів і прелатів.

Одержавши від Ватикану повну свободу дій, орден тамплієрів зростав шаленими темпами, поширюючи і свій політичний вплив. У десятках країн він накопичив величезні маєтки. Тамплієри почали давати кредити збанкрутілим монархам і брати з них відсотки. Так вони започаткували сучасну банківську систему і ще більше розширили свій вплив.

До початку XIV століття з благословення Ватикану тамплієри здобули стільки влади, що папа Климент V вирішив, що треба щось із цим робити. У змові з королем Філіпом IV папа розробив хитромудрий план, як заманити тамплієрів у пастку, знищити й заволодіти їхнім скарбом, що давав їм владу над Ватиканом. Це була операція, гідна ЦРУ: папа Климент V розіслав по всій Європі таємні накази, які належало відкрити всі одночасно у п’ятницю 13 жовтня 1307 року.

На світанку тринадцятого числа печатки з документів було зірвано і їх страшний зміст розголошено. Климент писав, що мав видіння: Бог застеріг його, що тамплієри — єретики, які поклоняються дияволу,

мужоложать, скотоложать, плюють на хрест і богохульствують багатьма іншими способами. Бог попросив папу Климента очистити землю від цих єретиків: зібрати їх усіх разом і катувати доти, доки вони не зізнаються в своїх злочинах проти Бога. Віроломна операція Климента пройшла як по маслу. Того дня схопили сотні тамплієрів. Їх безжально катували, а потім спалили на вогнищі як єретиків. Відлуння цієї трагедії докотилося до наших днів: п’ятницю тринадцятого дотепер уважають нещасливим днем.

Софі була здивована.

— Тамплієрів знищили? А я думала, братства тамплієрів існують дотепер.

— Це й справді так, вони існують під різними назвами. Попри брехливі звинувачення й усі зусилля Климента V винищити тамплієрів, ті мали могутніх союзників і декому вдалося врятуватися від переслідування Ватикану. Справжньою метою папи було, звісно ж, заволодіти цінними документами, які давали тамплієрам необмежену владу, але він піймав облизня. Документи вже давно перейшли під опіку таємничих засновників ордену тамплієрів — Пріорату Сіону, якому Ватикан нічого не міг заподіяти. Коли Ватикан надто розгулявся, Пріорат якось уночі переправив документи з паризької схованки на кораблі тамплієрів у Ла-Рошелі.

— І куди їх повезли?

Ленґдон знизав плечима.

— Це знає лише Пріорат Сіону. Ці документи дотепер є об’єктом постійних пошуків і спекуляцій, тому вважають, що їх переховували кілька разів. За останньою версією, вони десь у Великій Британії.

Софі наче стривожилась.

— Тисячу років, — вів далі Ленґдон, — легенди про цю таємницю переходили від покоління до покоління. Усі ці документи, владу, яку вони дають, і таємницю, що криється в них, почали називати одним словом — Санґріл. Про це написано сотні книжок, і мало яка таємниця цікавить істориків більше, ніж Санґріл.

— Санґріл? Чи пов’язане це слово з французьким sang або іспанським sangre, які означають «кров»?

Ленґдон кивнув. Кров була провідною ідеєю Санґріл, але, мабуть, не в тому розумінні, що думала Софі.

— Легенда доволі заплутана, але важливо те, що Пріорат Сіону охороняє важливий доказ і очевидно чекає відповідного часу, щоб відкрити правду.

— Яку правду? Яка таємниця може мати таку владу?

Ленґдон глибоко зітхнув і подивився у вікно на сороміцьке

місце Парижа, прикрите темрявою.

— Софі, Санґріл — давнє слово. З часом воно набуло нової форми… сучаснішої. — Він помовчав. — Коли я скажу тобі його сучасну версію, ти зрозумієш, що багато знаєш про це. Практично кожна людина на землі чула легенду про Санґріл.

Софі, схоже, не повірила.

— А от я не чула.

— Ну, що ти, звісно, чула. — Ленґдон усміхнувся. — Ти просто звикла, що це називають «Святим Граалем».

Розділ 38

Софі уважно подивилася на Ленґдона. Він що, жартує?!

— Святий Грааль?

Ленґдон кивнув з абсолютно серйозним виразом на обличчі.

— Святий Грааль — це те, що буквально означає Санґріл. Це словосполучення походить від французького Sangraal, яке з часом перетворилось на Sangreal, а потім розщепилось на два слова — San Greal.

Святий Грааль. Софі було дивно, що вона одразу не вловила зв’язку між цими двома назвами. Але в словах Ленґдона однаково не було сенсу.

— Я думала, Святий Ґрааль — це чаша. А ти стверджуєш, що Санґріл — це збірка документів, які розкривають якусь давню таємницю.

— Так, але документи Санґріл — це лише половину скарбу, який називають Святим Ґраалем. Вони заховані з самим Ґра- алем… і розкривають його справжнє значення. Ці Документи дали тамплієрам таку величезну владу, оскільки вони пояснюють істинну суть Ґрааля.

Істинну суть Ґрааля? Софі ще більше збентежилась. Вона завжди думала, що Святий Ґрааль — це чаша, з якої Ісус пив під час Таємної вечері і в яку згодом Йосип з Ариматеї збирав Його кров, що стікала з розп’яття.

— Святий Ґрааль — це чаша Христова, — мовила вона. — Що може бути простіше?

— Софі, — прошепотів Ленґдон, нахилившись до неї, — Пріорат Сіону вважає, що легенда про Святий Ґрааль —? це лише гарна алегорія. Чаша — це метафора, яка насправді означає щось інше, значно могутніше. — Він на хвильку замовк. — Щось, що чудово узгоджується з усім, що намагався нам сьогодні сказати твій дідусь, у тому числі з усіма символами, пов’язаними зі священною жіночністю.

Софі це пояснення не переконало. З терплячої усмішки Ленґдона вона зрозуміла, що він спокійно сприймає її збентеження. Однак очі його залишались серйозними.

— Але якщо Святий Ґрааль — це не чаша, — запитала Софі, — то що ж це таке?

Ленґдон передбачив це запитання, однак і досі не вирішив, як краще їй пояснити. Якщо він не пов’яже відповідь із належним історичним контекстом, то Софі сприйме його розповідь як казку, — саме так відреагував його редактор кілька місяців тому, коли Ленґдон вручив йому попередній варіант рукопису, над яким працював.

— То ви тут стверджуєте… — редактор похлинувся, поставив склянку з вином на стіл і втупився в свій недоїдений обід. — Ви це серйозно?

— Абсолютно серйозно. Адже я працював над цим цілий рік.

Відомий нью-йоркський видавець Джонас Фокман нервово смикав борідку. За свою блискучу кар’єру він, безумовно, бачив немало сенсаційних книжок, але ідея, висловлена в цьому рукописі, була просто неймовірна.

— Роберте, — нарешті вимовив Фокман, — зрозумійте мене правильно. Мені подобається те, що ви робите, і ми завжди чудово спійдрацювали. Але якщо я погоджусь оприлюднити таку книжку, то під моїм офісом місяцями стоятимуть пікети. Крім того, вона попсує вам репутацію. Заради Бога, ви ж історик із Гарварду, а не якийсь там дешевий писака, що женеться за швидкою наживою. Хіба ви маєте достатньо переконливих доказів на підтвердження такої гіпотези?

Ленґдон усміхнувся, витяг із кишені твідового пальта якийсь аркуш і простягнув його Фокманові. Це був бібліографічний перелік, який містив понад п’ятдесят позицій — книжки відомих істориків — і сучасних, і таких, що померли кілька століть тому. Чимало з цих книжок були науковими бестселерами. Усі назви перегукувалися з ідеєю, яку Ленґдон висловив у своєму рукописі. Коли Фокман пробіг очима перелік, на обличчі в нього з’явився такий вираз, наче він щойно дізнався, що земля насправді пласка.

— Я знаю декого з цих авторів. Це… справжні історики!

Ленґдон знову всміхнувся.

— Отже, бачите, Джонасе, це не тільки моя гіпотеза. Вона з’явилася вже давно. Я лише розвиваю її далі. Жоден автор ще не досліджував легенду про Святий Ґрааль з погляду символіки. Іконографічні докази на підтвердження цієї гіпотези, що їх я виявив, дивовижно переконливі.

Фокман усе ще вивчав бібліографічний перелік.

— О Боже, одну з цих книжок написав сер Лі Тібінґ — член британського Королівського історичного товариства.

— Тібінґ чи не все життя досліджує таємницю Святого Грааля. Я з ним знайомий особисто. Це він здебільшого надихнув мене на цю працю. Він, Джонасе, вірить у це все — так само, зрештою, як і інші автори з цього переліку.

— Ви хочете сказати, що всі ці історики справді вірять, що… — Фокман запнувся, неспроможний вимовити це вголос.

Ленґдон усміхнувся.

— Є всі підстави вважати Святий Грааль найжаданішим скарбом за всю історію людства. Про нього складали легенди, через нього спалахували війни, окремі люди присвятили його пошукові все життя. Чи має все це сенс, якщо Грааль — лише чаша? Якщо так, то тоді й інші реліквії мали б викликати таку саму або й більшу зацікавленість — приміром, терновий вінок чи хрест, на якому розіп’яли Ісуса, — однак ми цього не спостерігаємо. Протягом усієї історії Святому Граалю надавали особливого значення. — Ленґдон знову всміхнувся. — І тепер ви знаєте чому.

Фокман усе ще недовірливо хитав головою.

— Але якщо про це написано стільки книжок, то чому ця теорія не стала широко відомою?

— Хіба ці книжки можуть похитнути переконання, яке склалося багато століть тому, та ще й підкріплене найкращим бестселером за всі часи?

Фокман широко розкрив очі.

— Тільки не кажіть мені, що «Гаррі Поттер» — це насправді про Святий Грааль.

— Я мав на увазі Біблію.

Фокман зіщулився.

— Я зрозумів.

— Laisser-le! — раптом крикнула Софі. — Ану облиште!

Ленґдон аж підскочив від несподіванки. Софі перехилилась через переднє сидіння й кричала на таксиста. Той стискав у руці мікрофон радіотелефону і щось говорив у нього.

Софі повернулась і засунула руку до кишені Ленґдонового піджака. Доки він зрозумів, що відбувається, вона вихопила револьвер і притиснула таксистові до потилиці. Той умить кинув мікрофон і підняв одну руку догори.

— Софі! — вигукнув Ленґдон. — Якого біса…

— Зупиніться! — наказала Софі таксистові.

Той, тремтячи, скорився. Авто зупинилось, двигун затих.

І аж тепер Ленґдон почув металічний голос диспетчера таксі, що долинав із приймача. «…qui s’appelle Agent Sophie Neveu… — у радіо щось затріщало. — Et un Americain, Robert Langdon…»[20]

Ленґдон увесь напружився. «То вони нас вже вирахували?»

— Ану вийдіть з авта, — скомандувала Софі.

Шофер, тремтячи, з піднятими руками, вийшов і зробив кілька кроків назад.

Софі спустила вікно й націлила на спантеличеного таксиста револьвер.

— Роберте, — сказала вона спокійно, — сядь за кермо. Тепер ти поведеш.

Ленґдон не наважився б сперечатися з жінкою, яка тримала в руках револьвер. Він швидко вийшов з авта й ускочив на місце водія. Таксист лаявся, але рук не опускав.

— Роберте, — мовила Софі із заднього сидіння, — думаю, ти достатньо намилувався нашим чарівним лісом?

Ленґдон кивнув. «Більше, ніж достатньо».

— Чудово. То їдьмо звідси геть.

Ленґдон подивився на важелі управління й завагався. «Чорт!» Намацав перемикач швидкостей і педаль зчеплення.

— Софі, може, краще ти?..

— Їдь! — крикнула вона.

Навколо них вже зібралося кілька повій, які зацікавилися тим, що тут відбувається. Одна набирала номер на мобільнику. Ленґдон натиснув на зчеплення і повернув перемикач у положення, що, як він сподівався, відповідає першій швидкості. Легенько натиснув на педаль газу, перевіряючи, як реагує авто.

Тоді відпустив зчеплення. Шини завищали, авто різко рвонуло вперед, його віднесло вбік, і юрба, що почала було збиратися навколо,

розсипалася. Жінка з мобільником відскочила в кущі, авто її ледь не переїхало.

— Легше! — вигукнула Софі, коли авто вискочило на дорогу. — Що ти робиш?

— Я намагався тебе попередити, — Ленґдон перекрикував скрегіт передач. — Я воджу авта тільки з автоматичним керуванням.

Розділ 39

Хоч спартанська кімнатка в розкішному особняку на вулиці Лабрюйєра бачила немало страждань, Сайлас сумнівався, чи могли вони зрівнятися з тими нестерпними муками, що терзали зараз його біле тіло: «Мене обдурили. Все пропало».

Сайласа пошили в дурні. Побратими сказали неправду, воліючи вмерти, аніж відкрити священну таємницю. Сайласові забракло сил, щоб подзвонити Учителеві. Мало того, що він убив усіх чотирьох людей, які єдині знали, де заховано наріжний камінь, то він ще й убив монахиню просто в церкві Святої Сульпіції. Вона діяла проти Бога! Вона насміхалася з діяльності «Опус Деї»!

Це вбивство він скоїв імпульсивно, але смерть сестри Сандрін дуже ускладнила справу. Адже це єпископ Арінґароса попросив, щоб Сайласа впустили до церкви; що подумає абат, коли знайде монахиню мертвою? Сайлас, щоправда, поклав її назад до ліжка, але рана на голові свідчила сама за себе. Він спробував замаскувати діру на підлозі, але це йому не дуже вдалося. Вони зрозуміють, що тут хтось побував.

Сайлас розраховував, упоравшись із цим завданням, сховатися в «Опус Деї»: «Єпископ Арінґароса захистить мене». Сайлас не уявляв більшого блаженства, ніж життя в медитаціях і молитвах під дахом штаб-квартири «Опус Деї» у Нью-Йорку. Він би більше ніколи не вистромив звідти носа. Усе, чого він потребував, було в стінах цього притулку. «Ніхто про мене навіть не згадає». Водночас Сайлас розумів, що такий видатний чоловік, як єпископ Арінґароса, на жаль, не може зникнути так само легко.

«Я поставив під загрозу єпископа». Він тупо дивився в підлогу і думав, чи не краще покінчити з собою. Зрештою, це ж Арінґароса передусім дав Сайласові життя… у тому маленькому будиночку в Іспанії. Там він навчав його, дав йому мету в житті.

— Друже, — казав йому Арінґароса, — ти народився альбіносом. Не дозволяй іншим ганьбити тебе за це. Невже ти не розумієш, Господь виділив тебе з-поміж інших, створивши альбіносом? Чи ти знаєш, що Ной теж був альбіносом?

— Ной, що побудував ковчег? — Сайлас ніколи про це не чув.

Арінґароса усміхався.

— Так, Ной, що побудував ковчег. Він був альбіносом. З такою ж білою, наче в ангела, шкірою. Вдумайся. Ной урятував усе життя на планеті. На тебе теж чекають великі справи, Сайласе. Господь недаремно визволив тебе з в’язниці. Ти маєш покликання. Господь потребує твоєї допомоги.

З часом Сайлас навчився сприймати себе по-новому: «Я чистий. Білий. Прекрасний. Як ангел».

Однак цієї миті, у цій кімнаті, в будинку, що належав «Опус Деї», йому нашіптував з далекого минулого розчарований голос батька:

— Ти невдаха. Привид.

Сайлас став навколішки на дерев’яну підлогу і почав молити Бога про прощення. Тоді скинув одіж і знову сягнув по бич.

Розділ 40

Мордуючись із передачами, Ленґдон сяк-так довів викрадене таксі до протилежного кінця Булонського лісу. Усе це було б доволі комічно, якби не голос диспетчера таксі, що постійно лунав із динаміка:

— Авто п’ять-шість-три. Де ви? Відгукніться!

Доїхавши до виходу з парку, Ленґдон проковтнув свою чоловічу гордість і натиснув на гальма.

— Веди краще ти.

Софі з полегшенням сіла за кермо. За кілька секунд авто вже рівно мчало алеєю де Лонґшам на захід, залишивши позаду «Сад земних утіх».

— У якій бік звідси вулиця Аксо? — запитав Ленґдон, помітивши, що спідометр показує поза сто кілометрів на годину.

— Таксист сказав, що це поряд із тенісним стадіоном Ролана Ґарро, — відповіла Софі, не відриваючи погляду від дороги. — Я знаю цей район.

Ленґдон знову витягнув важкий ключик із кишені, зважив на долоні. Він мав передчуття, що цей предмет надзвичайно важливий. Може, навіть це ключ до його свободи.

Раніше, розповідаючи Софі про тамплієрів, Ленґдон збагнув, що, окрім емблеми, цей ключик пов’язує з Пріоратом Сіону іще дещо. Рівнораменний хрест був символом рівноваги й гармонії і водночас знаком тамплієрів. Хто не бачив зображень тамплієрів у білих туніках, прикрашених червоними рівнораменними хрестами? Щоправда, у хреста тамплієрів рамена були трохи розширені на кінцях, але все ж однакової довжини.

Квадратний хрест. Точнісінько, як на цьому ключі.

Ленґдон спробував уявити, що вони знайдуть на вулиці Аксо, і в нього розгулялась уява. Святий Ґрааль. Він ледь не розсміявся — такою абсурдною була ця думка. Уважалося, що Ґрааль зберігається десь в Англії, в потаємній камері під однією з багатьох церков тамплієрів, куди його заховали щонайпізніше 1500 року. В епоху великого магістра да Вінчі.

Спочатку Пріорат Сіону був змушений неодноразово переховувати свої цінні документи заради їхньої безпеки. На думку істориків, після того як Ґрааль переправили з Єрусалима в Європу, його перевозили з місця на місце ще шість разів. Останній раз Ґрааль «засвітився» 1447 року. Численні свідки розповідали про пожежу, яка трапилась тоді і мало не знищила документів, але їх устигли врятувати й переправити в безпечне місце в чотирьох величезних скринях, кожну з яких несло шестеро чоловіків. Після того вже ніхто не казав, що бачив Святий Ґрааль. Ходили лише чутки, що його заховано у Великій Британії, землі короля Артура і рицарів Круглого столу.

Де б не був Святий Грааль, залишалися дві важливі істини:

Леонардо знав, де перебуває Грааль у час його життя.

Це місце захування, мабуть, не змінилося дотепер.

Через це шукачі Грааля ретельно вивчали твори й щоденники да Вінчі, сподіваючись знайти там якийсь натяк на те, де заховано скарб. Дехто запевняв, що гори, які є тлом на картині «Мадонна в скелях», дуже нагадують ряд пагорбів із численними печерами у Шотландії. Інші наполягали, що дивне розташування апостолів у «Таємній вечері» — це своєрідний код. Були й такі, хто казав, що в результаті рентгенологічного дослідження «Мони Лізи» було виявлено, що з самого початку на ній був кулон богині Ісіди з ляпіс-лазурі — деталь, яку да Вінчі начебто пізніше вирішив замалювати. Ленґдонові не доводилося бачити жодного доказу на користь цієї гіпотези, до того ж він не уявляв, як кулон із ляпіс-лазурі міг би вказувати на місце захування Святого Грааля. Однак ревні шукачі Грааля досі палко обговорювали таку можливість в Інтернеті.

Люди люблять загадки.

А загадки не змушують на себе чекати. Наприклад, зовсім недавно світ приголомшило повідомлення, що в славнозвісній картині да Вінчі «Поклоніння волхвів» під шарами фарби криється таємниця. Італійський реставратор Мауріціо Серачіні зробив несподіване відкриття, яке журнал «New York Times Magazine» опублікував у блискучій статті з назвою «Маскування Леонардо».

Серачіні переконливо довів: попри те, що сіро-зелений ескіз «Поклоніння волхвів» і справді виконав да Вінчі, саму картину малював не він. Рисунок Леонардо через багато років після смерті великого майстра розфарбував якийсь анонімний художник, як діти

розмальовують картинки. Але ще більше занепокоїло інше відкриття. Знімки, зроблені за допомогою інфрачервоної рефлектографії та рентгену засвідчили, що шахрай від мистецтва, розфарбовуючи ескіз да Вінчі, з незрозумілої причини відступив від оригіналу і наче навмисне намагався спотворити справжній намір да Вінчі. Однак сам оригінальний ескіз так і не оприлюднили. Після всього галасу збентежені керівники галереї Уффіці у Флоренції негайно прибрали цю картину до сховища, розташованого навпроти через вулицю. І тепер відвідувачі галереї, що приходили до зали Леонардо, бачили на місці «Поклоніння волхвів» дивну табличку:

ЦЯ КАРТИНА ПРОХОДИТЬ ДІАГНОСТИЧНІ ТЕСТИ

ПЕРЕД РЕСТАВРАЦІЄЮ

У вузькому колі сучасних дивакуватих шукачів Святого Грааля Леонардо да Вінчі залишався найбільшою загадкою. Усе його мистецтво було наче пронизане таємницею, але ця таємниця залишалася недосяжною, хоч би де вона крилася — чи захована під верхнім шаром фарби, чи закодована у фрагментах твору. А може, її взагалі й не було. Можливо, всі ці загадкові натяки були лише порожньою обіцянкою, яку да Вінчі залишив, щоб подражнити цікавих і викликати зухвалу усмішку на обличчі Мони Лізи.

— Чи може бути, — голос Софі повернув Ленґдона до дійсності, — що це ключ від дверей, які ведуть до місця, де заховано Святий Ґрааль?

Ленґдон засміявся, але так вимушено, що навіть сам це відчув.

— Не уявляю, щоб таке було можливо. До того ж, кажуть, Святий Ґрааль заховано у Британії, а не у Франції. — Він коротко переповів їй усю історію.

— Але Ґрааль — це, здається, єдине розумне пояснення, — наполягала Софі. — Ми маємо ключ, старанно захищений від підробок, з емблемою Пріорату Сіону. Передав нам цей ключ один із членів Пріорату Сіону — братства, яке, за твоїми словами, стереже Святий Ґрааль.

Ленґдон розумів, що Софі міркує логічно, однак інтуїтивно він не міг із цим погодитися. Ходили чутки, що Пріорат Сіону заприсягся колись переправити Ґрааль назад до Франції, де той мав би залишитися навічно, але не було жодних історичних доказів, які б свідчили, що це вже сталося. Навіть якби Пріоратові вже вдалося привезти Грааль до Франції, будинок на вулиці Аксо біля стадіону навряд чи був відповідним місцем для довічного захування скарбу.

— Ні, Софі, я не уявляю, щоб цей ключ міг мати щось спільне зі Святим Граалем.

— Тому що Грааль мав би бути в Англії?

— Не тільки тому. Місце захування Святого Грааля — одна з найбільших таємниць в історії. Члени Пріорату Сіону не один десяток років доводять, що гідні довіри, перш ніж їх допускають до вищих прошарків братства і розповідають їм, де Святий Грааль. Ця таємниця захищена складною системою фрагментованої інформації, і хоч братство дуже численне, лише четверо його членів у кожний конкретний відрізок часу знають, де заховано Грааль, — це великий магістр і троє його сенешалів. Імовірність, що твій дідусь належав до цієї верхівки, дуже невелика.

«Я знаю, що дідусь належав до верхівки», — подумала Софі, натискаючи на газ. Їй у пам’ять навічно вкарбувалася картина, яка безпомилково свідчила про статус її дідуся у братстві.

— Але навіть якби твій дідусь і справді належав до цього найвищого прошарку, йому б не було дозволено розповідати щось людині поза братством. Це неймовірно, щоб він наважився ввести до цього вузького кола тебе.

«Але я там уже побувала», — подумала Софі і знову згадала ритуал, який вона бачила в підземеллі. Вона роздумувала, чи відповідний це момент, щоб розповісти Ленґдонові, що вона побачила тієї ночі в нормандському замку. Довгих десять років сором не дозволяв їй ділитися про це ні з ким. Він самих лише спогадів вона здригалася. Десь удалині завили сирени, і Софі відчула, що страшенно втомилась.

— Он там! — мовив Ленґдон і показав на величезний комплекс тенісного стадіону Ролана Ґарро, що замаячів попереду.

Софі попрямувала до стадіону. Проминувши кілька провулків, вони нарешті знайшли вулицю Аксо і поїхали нею у бік зменшення

номерів будинків. Почався діловий район, обабіч вулиці тяглися офіси підприємств.

«Нам потрібен номер двадцять чотири, — нагадав собі Ленґдон, усвідомивши, що мимоволі вишукує очима шпиль храму. — Не будь смішним. Щоб у цьому районі виявилась якась маловідома церква тамплієрів?»

— Ось він, — вигукнула Софі і показала вперед.

Ленґдон простежив за її поглядом.

Що ж там нарешті?

Сучасна будівля. Присадкувата цитадель із величезним рівнораменним неоновим хрестом нагорі. Під хрестом напис:

ДЕПОЗИТАРНИЙ БАНК ЦЮРИХА

Ленґдон був радий, що не поділився із Софі своєю версією побачити тут церкву тамплієрів. Проблемою всіх фахівців, які досліджують символи, є те, що вони шукають прихований зміст там, де його й близько немає. У цьому випадку Ленґдон геть забув, що мирний рівнораменний хрест — це ще й символ нейтральної Швейцарії, зображений на її прапорі.

Принаймні тепер все стало зрозуміло.

Софі з Ленґдоном тримали ключ від сейфа у швейцарському депозитарному банку.

Розділ 41

Біля замку Ґандольфо віяв свіжий гірський вітер, що налітав сюди із самих вершин, і єпископ Арінґароса, вийшовши з «фіата», відчув холод. «Треба було одягнутися тепліше», — подумав він, намагаючись не тремтіти. Сьогодні він нізащо не хотів здаватися слабким чи наляканим.

Замок був занурений у пітьму, за винятком кількох вікон нагорі, що світилися якось зловісно. «Бібліотека, — подумав Арінґароса. — Вони не сплять і чекають». Він опустив голову проти вітру і рушив до входу, навіть не глянувши на куполи обсерваторії.

Священик, що зустрів його біля дверей, був заспаний. Це був той самий чоловік, що вітав Арінґаросу п’ять місяців тому, лише сьогодні він не виявляв такої гостинності.

— Ми непокоїлися через вас, єпископе, — сказав він, подивившись на годинник. Він виглядав не так занепокоєним, як збентеженим.

— Перепрошую. Авіалінії сьогодні дуже ненадійні.

Священик щось нерозбірливо пробурмотів, а тоді додав:

— Вони чекають нагорі. Я вас проведу.

Бібліотека була просторою квадратною залою, викладеною від підлоги до стелі темним деревом. З усіх боків височіли полиці, заставлені книжками. Підлога була з жовтого мармуру з чорною базальтовою облямівкою — шляхетне нагадування, що колись цей будинок був палацом.

— Ласкаво просимо, єпископе, — почувся чоловічий голос із глибини зали.

Арінґароса намагався роздивитися, хто це сказав, але світло було неймовірно тьмяне — значно тьмяніше, ніж під час його першого візиту, — тоді все сяяло вогнями. Ніч остаточного пробудження. Сьогодні ці чоловіки сиділи в сутінках, наче чомусь соромилися того, що мало от-от відкритися.

Арінґароса увійшов повільно, з гідністю. Він побачив невиразні обриси трьох чоловіків, що сиділи за довгим столом у протилежному кінці зали. Того, що посередині, Арінґароса відразу впізнав — це був

огрядний секретар Ватикану, який завідував усіма правовими питаннями міста-держави. Інші двоє були італійськими кардиналами.

Арінґароса пішов до них.

— Вибачте великодушно за таку пізню годину. Ми живемо в різних часових поясах. Ви, мабуть, утомилися.

— Зовсім ні, — відповів секретар, склавши ручки на величезному череві. — Ми вдячні, що ви приїхали так здалеку. Найменше, що ми могли зробити на знак шани, — це не спати і зустріти вас. Не бажаєте кави чи щось перекусити?

— Думаю, краще нам не вдавати, що це — дружній візит. Я мушу встигнути на ще один літак. Може, перейдемо одразу до справи?

— О, звичайно, — сказав секретар. — Ви впоралися швидше, ніж ми сподівалися.

— Та невже?

— Ви маєте ще цілий місяць.

— Ви висловили занепокоєння п’ять місяців тому, — зауважив Арінґароса. — То чого б я зволікав?

— Справді. Ми дуже задоволені вашою оперативністю.

Арінґароса побачив на протилежному кінці стола великий чорний дипломат.

— Чи це те, про що я просив?

— Так. — У голосі секретаря чулася тривога. — Хоча, мушу визнати, нас стурбувало це прохання. Воно здається доволі…

— Небезпечним, — закінчив за нього один із кардиналів. — Ви впевнені, що не краще переказати ці кошти на якийсь рахунок? Це неймовірна сума.

«Свобода коштує дорого».

— За свою безпеку я не турбуюсь. Бог мене захистить.

Але в поглядах чоловіків був сумнів.

— Гроші в такому вигляді, як я просив?

Секретар кивнув.

— Облігації великого номіналу на пред’явника, виписані на Банк Ватикану. Їх приймають як готівку в будь-якій точці світу.

Арінґароса пройшов до кінця столу й відкрив дипломат. У ньому лежали дві товсті пачки облігацій, на кожній печатка Ватикану і напис «PORTATORE», який означав, що приймати ці облігації дозволено від будь-кого, хто їх пред’явить.

Секретар почувався незатишно.

— Мушу сказати, єпископе, усім нам було б спокійніше, якби це була готівка.

«Стільки готівки я б не підняв», — подумав Арінґароса і закрив дипломат.

— Ці облігації приймають так само, як готівку. Ви ж самі це сказали.

Кардинали обмінялися тривожними поглядами, і нарешті один із них мовив:

— Так, але ці облігації виводять просто на Банк Ватикану.

Арінґароса насилу стримав усмішку. Саме з цієї причини Учитель порадив Арінґаросі взяти гроші в облігаціях Банку Ватикану. Це було своєрідною страховкою. «Тепер ми всі пов’язані».

— Це цілком законна операція, — зауважив він. — «Опус Деї» перебуває під опікою Ватикану, а його святість має право розпоряджатися грішми, як уважає за потрібне. Ми не порушуємо жодного закону.

— Це правда, однак… — Секретар нахилився вперед, і стілець скрипнув під його вагою. — Ми не знаємо, що ви збираєтеся робити з цими грішми, і якщо це з якогось погляду незаконно…

— З огляду на те, про що ви мене просите, — перебив його Арінґароса, — що я робитиму з цими грішми — не ваша справа.

Запала довга мовчанка.

«Вони знають, що я маю рацію», — подумав Арінґароса.

— Тепер, як я розумію, ви хочете, щоб я щось підписав?

Усі троє посхоплювалися з місць і підсунули йому папір так квапливо, наче хотіли, щоб він якнайшвидше забрався геть.

Арінґароса уважно подивився на аркуш, що лежав перед ним. На ньому була папська печатка.

— Це ідентичне з тим примірником, який ви надіслали мені?

— Абсолютно.

Арінґароса здивувався, що, підписуючи цей документ, він не відчував майже нічого. Однак троє інших чоловіків, схоже, зітхнули з великим полегшенням.

— Дякуємо, єпископе, — сказав секретар. — Ваших послуг Церква ніколи не забуде.

Арінґароса підняв дипломат, відчуваючи в його вазі майбутню владу і здійснення сподівань. Усі четверо якусь мить дивилися один на одного, наче хотіли ще щось додати, але потім передумали. Арінґароса повернувся й попрямував до дверей.

— Єпископе! — покликав один із кардиналів у ту мить, коли Арінґароса збирався переступити поріг.

Він зупинився, обернувся.

— Слухаю?

— Куди ви тепер?

Арінґароса відчув, що це питання лежить радше в духовній, аніж у географічній площині, але він не мав наміру дискутувати про мораль о цій порі.

— До Парижа, — відповів коротко і вийшов.

Розділ 42

Депозитарний банк Цюриха працював двадцять чотири години і надавав увесь сучасний набір анонімних послуг у традиції швейцарського номерного рахунку. Він мав філії в Цюриху, Куала-Лумпурі, Нью-Йорку й Парижі і за останні роки розширив спектр послуг, запропонувавши клієнтам сейфи для зберігання цінностей із повністю комп'ютеризованим доступом.

Найбільший прибуток банк отримував від своєї найдавнішої і найпростішої послуги — анонімних сейфів. Клієнти, яким треба було зберігати якісь цінності — від акцій до цінних картин, — могли покласти їх тут, не називаючи жодних імен, і забрати в будь-який час, теж цілком анонімно. Конфіденційність забезпечувалась багаторівневою системою захисту із використанням найсучасніших технологій.

Софі зупинила авто перед банком. Ленґдон подивився з цікавістю на безкомпромісну архітектуру цієї споруди і відчув, що Депозитарному банкові Цюриха не властиве почуття гумору. Прямокутна призма без вікон, неначе відлита зі сталі. Схожа на величезну металеву цеглину будівля стояла на деякій відстані від дороги. Над її фасадом світився величезний симетричний неоновий хрест.

Репутація швейцарських банків як таких, що забезпечують максимальну конфіденційність, давала країні величезні доходи. Однак у мистецькому світі до таких закладів, як оцей, ставилися неоднозначно, бо в них злодії могли зберігати викрадені цінності роками, аж доки пристрасті навколо їх зникнення зовсім стихнуть. Спеціальні закони, що захищали недоторканність приватного життя, робили ці сейфи недоступними для поліції, і самі вони були прив'язані до номерних рахунків, а не до конкретних імен. Тож злодії могли спати спокійно, знаючи, що викрадені цінності перебувають у надійному місці і що вистежити за ними їх самих неможливо.

Софі зупинила авто перед масивною брамою, що перегороджувала під'їзд до банку — вимощену цементом похилу доріжку, яка спускалася під будинок. Відеокамера над брамою дивилася просто на

них, і Ленґдонові здалося, що, на відміну від відеокамер у Луврі, ця відеокамера справжня.

Софі опустила вікно і глянула на екран, вмонтований біля брами з боку водія. На ньому були вказівки сімома мовами. Першою йшла англійська:

ВСТАВТЕ КЛЮЧ

Софі витягла з кишені золотий ключ із вирізаними лазером зарубками і знову подивилась на екран. Під ним був трикутний отвір.

— Щось мені підказує, що ключ підійде, — зауважив Ленґдон.

Софі встромила ключ в отвір так, що весь його трикутний стрижень зник усередині. Очевидно, цей ключ не треба було повертати: брама відразу відчинилася. Софі відпустила гальма, і авто покотилося похилою доріжкою до наступної брами, біля якої теж був екран. Перша брама тим часом зачинилися, і вони опинилися в пастці, наче корабель у шлюзі.

Ленґдонові це відчуття не подобалося. «Сподіваймося, що друга брама теж відчиниться».

На другому екрані була вже знайома команда:

ВСТАВТЕ КЛЮЧ

Софі встромила ключ, і брама миттю відчинилась. За кілька секунд вони вже котили цементованою доріжкою у саме черево банку.

Підземний гараж був невеликий, розрахований приблизно на дванадцять автомобілів, у ньому горіло тьмяне світло. У його протилежному кінці Ленґдон розгледів головний вхід до банку. Бетонною підлогою тягнувся червоний килимок, він вів до величезних дверей, неначе викутих із суцільного бруска металу.

«Ось вам подвійний зміст, — подумав Ленґдон. — Ласкаво просимо і водночас стороннім вхід заборонено».

Софі припаркувала авто поблизу входу й заглушила двигун.

— Зброю краще залиш тут.

«Із задоволенням», — подумав Ленґдон і поклав револьвер під сидіння.

Вони вийшли з авта й попрямували червоним килимком до сталевих дверей. Ці двері не мали клямки, але збоку на стіні був іще один трикутний отвір. Цього разу не давалося жодних вказівок.

— Нетямущим вхід заборонено, — сказав Ленґдон.

Софі нервово засміялась.

— Ходімо. — Вона вставила ключ в отвір, і двері з тихим гудінням відхилилися досередини. Софі й Ленґдон глянули одне на одного й увійшли. Двері відразу ж глухо зачинилися.

Такого інтер’єру, як у вестибюлі Депозитарного банку Цюриха, Ленґдонові ще не доводилось бачити. Якщо більшість банків в оздобленні своїх приміщень обмежувалися полірованим мармуром і гранітом, то тут стіни суцільно вкривав метал.

«Цікаво, хто в них дизайнер, — подумав Ленґдон. — “Еллайд Стіл”[21]?»

Софі теж була вражена. Вона з острахом роззиралася навколо.

Усюди був тільки сірий метал. Підлога, стіни, стійки, двері, навіть крісла у вестибюлі — усе наче відлите з металу. Враження це справляло незабутнє. Відвідувачам відразу ставало зрозуміло: вони заходять до сховища.

За стійкою стояв високий чоловік. Коли Софі з Ленґдоном увійшли, він вимкнув маленький телевізор, який дивився перед тим, і привітно їм усміхнувся. Попри непомірно розвинуті м’язи й револьвер на поясі, у його голосі чулася вишукана ввічливість швейцарського службовця.

— Bonsoir, — привітав він гостей. — Добрий вечір. Чим можу допомогти?

Таке двомовне привітання було хитромудрим нововведенням у європейських закладах. Воно ні до чого не зобов’язувало і давало відвідувачеві змогу відповісти тією мовою, якою йому було зручніше. Але Софі не відповіла жодною. Вона просто виклала на стійку золотий ключ.

Чоловік подивився на нього й миттєво виструнчився.

— Так, звичайно. Ваш ліфт — у кінці коридору. Я зараз попереджу там когось, щоб вас зустріли.

Софі кивнула й забрала ключ.

— Котрий поверх?

Чоловік подивився на неї здивовано:

— Ключ сам визначить поверх, коли ви викличете ліфт.

Софі чарівно всміхнулась:

— Ай справді.

Охоронець подивився услід новоприбулим гостям. Він бачив, як вони підійшли до ліфта, встромили ключ в отвір на стіні, зайшли досередини й зникли з очей. Щойно двері ліфта зачинилися, він схопив телефон. Але він не збирався нікого попереджати про відвідувачів — у цьому не було потреби. Клерк, що чергував біля сейфів, отримував попередження автоматично, коли клієнт тільки-но встромляв ключ обіч першої брами назовні.

Натомість охоронець телефонував нічному менеджерові банку. Почувши гудки, він знову ввімкнув телевізор і втупився в екран. Сюжет новин, який він дивився, саме закінчувався. Але це не мало значення. Він іще раз подивився на два обличчя, про які йшлося в новинах.

— Слухаю, — почувся в слухавці голос менеджера.

— Маємо проблему.

— Що трапилось?

— Французька поліція розшукує двох людей.

— То й що?

— Обоє вони щойно увійшли до нашого банку.

Менеджер тихо вилаявся.

— Добре. Я вже дзвоню месьє Берне.

Охоронець поклав слухавку і набрав іще один номер. Цього разу — Інтерполу.

Ленґдон із подивом відчув, що ліфт, схоже, не піднімається, а летить донизу. Він не уявляв, на скільки поверхів вони опустилися під

землю, коли двері ліфта нарешті розсунулися. Це йому було байдуже. Він був радий вийти на відкритий простір.

Тут на них уже чекали. Відразу біля ліфта стояв літній чоловік із приємною зовнішністю, одягнений у старанно випрасуваний фланелевий костюм, що зовсім не пасував до своєрідного інтер'єру цього закладу. У такому вбранні чоловік нагадував старомодного банкіра, що якимось дивом потрапив у світ високих технологій.

— Bonsoir, — привітався чоловік. — Доброго вечора. Якщо ваша ласка, йдіть за мною, s'il vous plaît. — Не чекаючи відповіді, він повернувся і швидко покрокував вузьким металевим коридором.

Софі з Ленґдоном пройшли низкою коридорів, проминули кілька великих приміщень, заставлених комп'ютерами.

— Voici, — сказав їхній провідник, зупинившись перед сталевими дверима й розчиняючи їх. — Ось ми й прийшли.

Софі з Ленґдоном ступили в інший світ. Невеличка кімнатка, в якій вони опинилися, скидалася на розкішну вітальню якогось дорогого готелю. Металу тут не було й сліду, замість нього з'явилися східні килими, темні дубові меблі та м'які крісла. На широкому столі посеред кімнати стояли дві кришталеві склянки й відкрита пляшка пер'є, з якої ще йшли бульбашки. Поряд парував вишуканий срібний кавник.

«Усе працює, як годинник, — подумав Ленґдон. — Швейцарці в цьому неперевершені».

Чоловік із розумінням усміхнувся.

— Здається, це ваш перший візит до нас?

Софі, повагавшись, кивнула.

— Зрозуміло. Ключі часто передають у спадок, і клієнти, завітавши до нас уперше, переважно не знають, що й до чого. — Він показав на стіл із напоями. — Ця кімната у вашому розпорядженні на стільки часу, на скільки ви забажаєте.

— Ви сказали, ключі іноді передаються в спадок? — запитала Софі.

— Звичайно. Ваш ключ — це як швейцарський номерний рахунок, який часто успадковують із покоління в покоління. Для наших «золотих» рахунків найкоротший термін оренди сейфа —

п’ятдесят років. Оплачується наперед. Тому сейфи часто переходять від одних членів родини до інших.

Ленґдон здивувався:

— Як ви сказали? П’ятдесят років?

— Щонайменше, — відповів клерк. — Звісно, ви можете орендувати сейф і на значно довший термін. Але стандартно, якщо впродовж п’ятдесяти років на рахунку немає жодних операцій, то вміст відповідного сейфа автоматично знищується. Розпочати процес доступу до вашого сейфа?

Софі кивнула.

— Будь ласка.

Чоловік обвів розкішну кімнату широким жестом.

— Ця кімната повністю у вашому розпорядженні. Як тільки я піду, ви можете залишатися тут, скільки вам заманеться, щоб оглянути чи змінити вміст вашого сейфа, який з’явиться… ось тут. — Він підвів їх до протилежної стіни, де до кімнати, граційно вигнувшись, заходив широкий конвеєр, схожий на той, з якого в аеропорту забирають багаж. — Устромляєте ключ ось у цей отвір… — Чоловік показав на великий екран біля конвеєра, під яким виднівся знайомий трикутний отвір. — Коли комп’ютер переконається в автентичності вашого ключа, введете номер рахунку, і ваша скринька автоматично підніметься сюди зі сховища внизу. Коли закінчите, покладіть скриньку знову на конвеєр, вставте ключ, і весь процес повториться у зворотному напрямі. Оскільки все тут автоматизовано, вам гарантовано повну конфіденційність.

Навіть працівники цього банку не знають, ані що у вашій скриньці, ані кому вона належить. Якщо вам буде щось потрібно, просто натисніть кнопку виклику на столі в центрі кімнати.

Софі хотіла щось запитати, але раптом задзвенів телефон. Чоловік, схоже, збентежився.

— Вибачте, будь ласка. — Він підійшов до телефону, що стояв на столі поряд із кавою і пер’є.

— Oui? — відповів. Він слухав, що казав співрозмовник, і стурбовано морщив чоло. — Oui… oui… d’accord[22]. — Банкір поклав

слухавку і вимушено усміхнувся. — Вибачте, я мушу вас залишити. Почувайтеся як удома. — Він швидко пішов до дверей.

— Перепрошую, — гукнула його Софі. — Чи не могли б ви дещо пояснити, перш ніж підете? Ви сказали, ми маємо ввести номер рахунку?

Чоловік затримався біля дверей. Було помітно, як він зблід.

— Ну звичайно. Як у більшості швейцарських банків, у нас сейфи прив’язані до номера, а не до імені клієнта. Ви маєте ключ і персональний номер рахунку, який знаєте лише ви. Ключ — це тільки половина посвідчення особи. Персональний номер рахунку — друга половина. Бо інакше, якби ви загубили ключ, ним би міг скористатися будь-хто.

Софі завагалась.

— А якщо мій благодійник не повідомив мені номера рахунку?

У банкіра серце підскочило в грудях. «То, очевидно, вам тут нічого робити!» Він ввічливо усміхнувся.

— У такому разі я покличу одного співробітника, щоб вам зарадив. Він скоро надійде.

Чоловік вийшов, щільно причинив за собою двері і повернув важку клямку, замкнувши відвідувачів усередині.

У лейтенанта Колле, що перебував у цей час на іншому боці міста, на Північному вокзалі, задзвонив мобільний телефон.

Це був Фаш.

— В Інтерпол надійшла інформація, — сказав він. — Кидайте цей поїзд. Ленґдон і Неве щойно увійшли до Паризької філії Депозитарного банку Цюриха. Негайно висилайте туди людей.

— Чи є якісь ідеї стосовно того, що Соньєр намагався сказати агентові Неве й Робертові Ленґдону?

— От коли ви їх заарештуєте, лейтенанте, — сухо відповів Фаш, — я поцікавлюся в них особисто.

Колле зрозумів натяк.

— Вулиця Аксо, двадцять чотири. Слухаюсь, капітане. — Він закінчив розмову й почав зв’язуватися по рації зі своїми людьми.

Розділ 43

Керівник Паризької філії Депозитарного банку Цюриха Андре Берне жив у розкішному помешканні над банком. Однак він був зовсім не в захваті від свого комфортабельного житла і мріяв поселитися десь на острові Святого Людовіка, де б він міг знатися зі справді вишуканою публікою. Тут же йому доводилося спілкуватися лише з пихатими багатіями.

«Коли вийду на пенсію, — казав собі Берне, — заставлю льох рідкісним бордо, повішу у вітальні якусь картину Фраґонара чи й навіть Буше й цілісінькі дні полюватиму на антикварні меблі та рідкісні книжки в Латинському кварталі».

Берне прокинувся лише шість із половиною хвилин тому і вже діловито крокував підземним коридором банку й виглядав так, наче особистий кравець і перукар старанно попрацювали над його зовнішністю, довівши її до глянцу. Вбраний у бездоганний шовковий костюм, Берне на ходу приснув собі до рота трохи освіжувача дихання й акуратно затягнув краватку. Йому не раз доводилося зустрічати серед ночі важливих клієнтів, що приїжджали з різних часових поясів, тож він навчився спати, як воїни маасаї — африканське плем’я, знамените здатністю переходити від глибокого сну до стану повної бойової готовності за лічені секунди.

«До бою готовий», — подумав Берне, побоюючись, що сьогодні таке порівняння може виявитися, як ніколи, доречним. Поява клієнта із золотим ключем завжди спричиняла додаткову метушню. Поява ж клієнта із золотим ключем, якого розшукує судова поліція, ставила Берне в дуже непросте становище. Банкові неодноразово доводилося обстоювати перед правоохоронними органами право своїх клієнтів на конфіденційність за відсутності доказів, що ті скоїли злочин.

«П’ять хвилин, — казав собі Берне. — Ці люди мусять зникнути з банку, допоки прибуде поліція».

Якщо він усе владнає швидко, то скандалу вдасться уникнути. Берне може сказати поліції, що люди, яких розшукують, справді зайшли до банку, але виявилося, що вони не є клієнтами і не мають тут рахунку, тож їх не впустили далі порога. Якого дідька клятий

охоронець надумав дзвонити до Інтерполу! Таке поняття, як конфіденційність, очевидно, було вище розуміння вартового, якому платили п’ятнадцять євро за годину.

Зупинившись перед дверима, він глибоко вдихнув повітря і розслабив м’язи. Тоді, витиснувши солодкаву усмішку, ввірвався до кімнати, наче теплий вітерець.

— Добривечір, — привітав він клієнтів. — Мене звуть Андре Берне. Чим можу служ… — кінець речення застряг у нього десь під адамовим яблуком. Цієї жінки він аж ніяк не сподівався тут зустріти.

— Пробачте, ми знайомі? — запитала Софі. Вона не впізнала банкіра, але той якусь мить виглядав так, наче перед ним з’явився привид.

— Ні… — насилу вимовив він. — Здається… не знайомі. Наші послуги анонімні. — Він глибоко вдихнув і змусив себе усміхнутися. — Мій помічник сказав, ви маєте золотий ключ, але не знаєте рахунку. Чи можу я поцікавитися, як до вас потрапив цей ключ?

— Його дав мені дідусь, — відповіла Софі, пильно придивляючись до банкіра. Його збентеження тепер було очевидніше.

— Як так? Дідусь дав вам ключ, але не повідомив номера рахунку?

— Думаю, він не мав на це часу, — відказала Софі. — Сьогодні вночі його вбили.

Чоловік відсахнувся.

— Жака Соньєра вбили? — перепитав із жахом в очах. — Але… як?!

Тепер настала черга Софі заніміти з подиву.

— Ви знали мого дідуся?

Банкір Андре Берне здавався таким приголомшеним, що мусив аж спертися на край столу, щоб зберегти рівновагу.

— Жак Соньєр був моїм близьким другом. Коли це сталося?

— Сьогодні ввечері. У Луврі.

Берне пройшов до м’якого шкіряного крісла й упав у нього.

— Я мушу запитати вас обох одну дуже важливу річ. — Він подивився спершу на Ленґдона, тоді на Софі. — Чи хтось із вас причетний до його смерті?

— Ні! — рішуче вигукнула Софі. — Жодною мірою.

Берне дивився похмуро. Якусь мить він мовчав, наче роздумуючи.

— Ваші фотографії розповсюдив Інтерпол. Ось чому я вас упізнав. Вас звинувачують у вбивстві.

Софі сполотніла. То Фаш уже звернувся до Інтерполу? Скидалося на те, що капітан більше зацікавлений у цій справі, ніж вона думала. Софі коротко розповіла Берне, хто такий Ленґдон і що трапилося в Луврі цієї ночі.

Берне був вражений.

— Вмираючи, дідусь написав вам знайти месьє Ленґдона?

— Так. І ще залишив цей ключ. — Софі поклала золотий ключ на стіл перед Берне, емблемою донизу.

Берне подивився на ключ, але не ворухнувся.

— Він залишив вам лише цей ключ? І нічого більше? Жодної записки?

Софі знала, що дуже поспішала, коли знайшла цей ключ, але була певна: більше нічого за «Мадонною в скелях» не було.

— Ні. Лише ключ.

Берне безпорадно зітхнув.

— Кожний ключ пов’язаний в електронній системі із номером рахунку з десяти цифр, що служить паролем. Боюсь, без цього номера ваш ключ нічого не вартий.

Десять цифр. Софі мимоволі зважила шанси вгадати цей номер. Десять мільярдів варіантів. Навіть якби вона задіяла найпотужніші багатопроцесорні комп’ютери в управлінні судової поліції, все одно, щоб одержати цей код, потрібно було б багато тижнів.

— Але, зважаючи на обставини, месьє, ви, мабуть, можете допомогти нам.

— Пробачте, але я справді тут безсилий. Клієнти обирають собі номери рахунків через окремий захищений термінал, а це означає, що номери відомі лише їм самим і комп’ютерові. Саме так ми забезпечуємо анонімність і безпеку наших працівників.

Софі це розуміла. У крамницях самообслуговування діяла така сама система. Працівники не мають ключів від сейфів. Зрозуміло, банк не хотів ризикувати, що хтось викраде ключ, а тоді захопить якогось працівника в заручники й вимагатиме номер рахунку.

Софі сіла поряд із Ленґдоном, подивилася спершу на ключ, тоді на Берне.

— Ви знаєте, хоча б приблизно, що дідусь зберігає у вашому банку?

— Не маю жодного уявлення. Це суперечило б принципам нашого банку.

— Месьє Берне, — настійливо звернулася Софі, — ми маємо дуже мало часу. Дозвольте, я буду з вами відверта. — Вона витягнула золотий ключ і перевернула емблемою Пріорату Сіону догори, уважно стежачи за очима банкіра. — Чи цей символ щось для вас означає?

Берне глянув на герб із лілією і ніяк не зреагував.

— Ні, але багато наших клієнтів прикрашають свої ключі емблемами чи ініціалами.

Софі зітхнула, усе ще не зводячи з нього пильного погляду.

— Ця емблема — символ таємного товариства із назвою Пріорат Сіону.

Берне знову не зреагував.

— Мені про це нічого не відомо. Ми з вашим дідусем були друзями, але говорили здебільшого про бізнес. — Чоловік поправив краватку. Було помітно, що він нервується.

— Месьє Берне, — наполягала Софі, — сьогодні ввечері дідусь подзвонив мені і сказав, що ми з ним опинилися в серйозній небезпеці. Ще він сказав, що мусить щось мені дати. І дав ключ від сейфа у вашому банку. Тепер він мертвий. Будь-яка інформація від вас може виявитися важливою.

Берне весь спітнів.

— Ви мусите вийти з банку. Поліція може прибути кожної миті. Охоронець на вході вважав за обов’язок подзвонити до Інтерполу.

Саме цього Софі боялась. Однак зважилась на ще одну, останню, спробу.

— Дідусь сказав, що мусить розповісти мені правду про мою родину. Це вам про щось говорить?

— Мадемуазель, ваша родина загинула в автокатастрофі, коли ви були ще дитиною. Мені шкода. Знаю, дідусь вас дуже любив. Він неодноразово казав, як йому боляче, що ви не хочете його бачити.

Софі не знала, що на це відповісти.

— Скажіть, — запитав Ленґдон, — вміст цього сейфа має щось спільне із Санґріл?

Берне подивився на нього здивовано.

— Поняття не маю, що це таке. — Тут у нього задзвонив мобільний телефон, і він вихопив його з футляра на паску. — Так? — Він слухав спочатку із подивом, тоді з дедалі більшим занепокоєнням. — Поліція? Уже? — Берне вилаявся, швидко дав якісь вказівки французькою й додав, що буде нагорі за хвилину.

Закінчивши розмову, він повернувся до Софі.

— Поліція відреагувала оперативніше, ніж звичайно. Поки ми розмовляли, вони вже тут.

Софі не мала наміру відходити з порожніми руками.

— Скажіть їм, що ми були тут, але вже пішли. Якщо вони захочуть обшукати банк, вимагайте ордера на обшук. Це займе час.

— Послухайте, — сказав Берне, — Жак був моїм другом. Крім того, моєму банкові зовсім не потрібний увесь цей тиск. Із цих двох причин я не допущу, щоб вас заарештували у цих стінах. Дайте мені хвилину, я подумаю, як допомогти вам вийти звідси непоміченим. А більше я нічого не можу для вас зробити. — Він встав і поспішив до дверей. — Залишайтеся тут. Я зараз дещо владнаю і повернуся.

— А сейф? — не відступалася Софі. — Ми не можемо піти ні з чим.

— Тут я вам не допоможу, — відказав Берне, виходячи з кімнати. — Мені шкода.

Софі якусь мить дивилась йому вслід, розмірковуючи, чи не могло бути цього номера в одному з тих незліченних листів і пакунків, якими дідусь закидав її багато років і яких вона так і не відкрила.

Раптом Ленґдон зірвався на ноги, і Софі помітила в його очах радісний блиск.

— Роберте! Ти усміхаєшся?

— Твій дідусь був генієм.

— Ти про що?

— Десять цифр!

Софі не розуміла, що він має на увазі.

— Номер рахунку, — пояснив Ленґдон, і на його обличчі з’явилася знайома широка усмішка. — Я впевнений, що він його нам залишив.

— Де?

Ленґдон витяг із кишені роздрук зі сценою злочину і розгорнув на столі. Софі лише глянула на перший рядок і зрозуміла, що він має рацію.

13—3—2—21—1—1—8—5

O Draconian devil!

Oh lame saint!

P. S. Find Robert Langdon

Розділ 44

— Десять цифр, — Софі аж тремтіла від збудження, вкотре розглядаючи роздрук.

13—3—2—21—1—1—8—5

Дідусь написав номер рахунку на підлозі в Луврі!

Коли Софі вперше побачила послідовність Фібоначчі на паркеті, то насамперед подумала, що дідусь написав її для того, щоб управління судової поліції звернулося до криптографів і до розслідування залучили її, Софі. Пізніше вона зрозуміла, що ці числа — ще й підказка, як розшифрувати інші рядки — порушена послідовність… тобто просто числова анаграма. А тепер, на превеликий подив, Софі виявила, що ці числа мають ще одне, набагато важливіше, значення. Вони майже напевне були останнім ключем, який давав доступ до дідусевого таємничого сейфа.

— Він був майстром двозначностей, — сказала Софі, повертаючись до Ленґдона. — Любив усе, що мало подвійний чи й потрійний зміст. Коди всередині кодів.

Ленґдон уже йшов до екрана обіч конвеєра. Софі схопила роздрук і поспішила за ним.

Екран із клавіатурою нагадував звичайний банкомат. На ньому світився логотип банку у вигляді хреста. Поряд із клавіатурою був трикутний отвір. Софі, не гаючи часу, встромила ключ.

НОМЕР РАХУНКУ

Курсор блимав в очікуванні.

Десять цифр. Софі зачитала числа з аркуша, а Ленґдон їх увів.

НОМЕР РАХУНКУ:

1332211185

Коли він набрав останню цифру, екран знову оновився. На ньому з’явився текст кількома мовами. Першою була англійська.

УВАГА:

Перш ніж натиснути клавішу ВВІД, будь ласка, перевірте, чи правильно ви набрали номер рахунку. Якщо комп’ютер не розпізнає вашого номера рахунку, то, задля вашої ж безпеки, система автоматично вимкнеться.

— Функціональний термінатор, — сказала Софі, наморщивши чоло. — Схоже, ми маємо лише одну спробу. — Стандартні банкомати надавали користувачам три спроби ввести код, і лише після третьої невдалої спроби конфісковували картку. Тут, очевидно, діяли інші правила.

— Начебто номер правильний, — Ленґдон уважно звірив з аркушем цифри, які вони набрали. Він показав на клавішу ВВІД. — Тисни.

Софі вже простягла було вказівний палець до клавіші, але в останню мить завагалась. Їй спало на думку щось дивне.

— Ну ж бо! — наполягав Ленґдон. — Берне от-от надійде.

— Ні. — Софі відсмикнула руку. — Це неправильний номер.

— Та як неправильний! Десять цифр. Яким іще він може бути?

— Надто безладний набір цифр.

Надто безладний? Ленґдон аж ніяк не міг із нею погодитись. Усі банки радять клієнтам обирати собі коди доступу без жодних закономірностей, щоб ніхто не міг їх вгадати. Поза сумнівом, тутешнім клієнтам радять так само.

Софі стерла все, що вони набрали, і подивилась на Ленґдона. У її погляді читалась переконаність.

— Мабуть, не випадково із цього начебто безладного набору цифр можна утворити послідовність Фібоначчі.

Ленґдон не міг не погодитись, що в цьому є певна логіка. Адже кілька годин тому Софі вже переставила ці цифри місцями так, що з них утворилась послідовність Фібоначчі. Чи мало це значення зараз?

Софі вже набирала інший номер, цього разу з пам’яті.

— Зважаючи на те, що дідусь так захоплювався символами й кодами, тим більше є підстав думати, що він обрав би номер рахунку, який би щось для нього означав і який би він легко міг запам’ятати. — Вона ввела останню цифру й лукаво усміхнулась. — Який би здавався безладним, а насправді таким не був.

Ленґдон подивився на екран.

НОМЕР РАХУНКУ

1123581321

Йому потрібна була лише мить, аби зрозуміти, що вона має рацію.

Послідовність Фібоначчі.

1—1—2—3—5—8—13—21

Якщо записати послідовність Фібоначчі як просте десятицифрове число, то вона стає практично непізнаваною. Легко запам’ятати, а на перший погляд — безладний набір цифр. Блискучий десятицифровий код, який Соньєр ніколи б не забув. До того ж це пояснювало, чому числа, написані на підлозі в Луврі, можна було переставити місцями й перетворити на знамениту послідовність.

Софі натиснула клавішу ВВІД.

Нічого.

Принаймні, вони нічого не побачили.

А в цю мить під ними, у підземному сховищі банку, ожила автоматизована клешня-транспортер. Ковзаючи стрижнями, прикріпленими до стелі, вона попрямувала до заданих координат. Внизу на бетонній підлозі, на величезній ґратці, стояли рівненько сотні однакових пластикових скринь… наче ряди мініатюрних трун у якомусь підземному склепі.

Не перестаючи гудіти, клешня зупинилась над потрібним місцем на підлозі, опустилась, електронне око перевірило штрих-код на відповідній скрині. Клешня з комп’ютерною точністю вхопила важкий держак і підняла скриню вертикально. Закрутились коліщата, клешня понесла вантаж до дальнього кінця сховища і зупинилась над нерухомим конвеєром.

Тоді обережно поставила скриню на стрічку конвеєра й відсунулась убік.

Щойно клешня звільнилась, конвеєр загудів…

Софі й Ленґдон полегшено видихнули, побачивши, що конвеєр ожив. Вони нагадували стомлених подорожніх, що стоять на місці видачі багажу й чекають на якусь таємничу валізу, не знаючи, що в ній.

Стрічка конвеєра вповзала до кімнати праворуч від них через вузьку щілину під металевою засувкою. Ось засувка піднялась, і під нею на конвеєрі виникла величезна чорна пластикова скриня. Вона виявилась значно більшою, ніж вони сподівались, і скидалася на коробку, у якій в літаку перевозять домашніх тварин, тільки на ній не було отворів для повітря.

Скриня зупинилась просто перед ними.

Ленґдон і Софі мовчки дивились на загадковий приз.

Як і все інше в цьому банку, скриня була груба й добротна — металеві застібки, наліпка зі штрих-кодом і важкий металевий держак. Софі вона нагадувала величезну скриньку для інструментів.

Не гаючи часу, Софі розстібнула обидва замки. Тоді подивилась на Ленґдона. Разом вони підняли й відкинули назад важку кришку.

Тоді підійшли ближче й зазирнули всередину.

Спочатку Софі здалося, що скриня порожня. За мить вона щось помітила. Один-єдиний предмет.

На дні стояла вишукана скринька з полірованого дерева завбільшки приблизно як коробка для взуття. Дерево було темно-пурпурове грубої текстури. «Трояндове дерево», — збагнула Софі. Дідусеве улюблене. На кришці була прегарна інкрустація із зображенням троянди. Софі з Ленґдоном обмінялися збентеженими поглядами. Софі нахилилася й витягла скриньку.

Боже мій, та вона важкенька!

Вона обережно віднесла скриньку на стіл. Ленґдон підійшов і став поряд. Вони мовчки дивилися на невеличкий скарб, добути який наказав їм її дідусь.

Ленґдон зачудовано розглядав інкрустацію ручної роботи на кришці — троянду з п’ятьма пелюстками. Таку він уже бачив неодноразово.

— Троянда з п’ятьма пелюстками, — прошепотів він, — це символ, яким Пріорат позначає Святий Ґрааль.

Софі подивилась на нього. Ленґдон розумів, про що вона думає. Він і сам про це думав. Розміри цієї скриньки, її вага, символ Святого Ґрааля — усе начебто вело до одного незбагненного висновку. У цій дерев’яній скриньці — чаша Христова. Ленґдон знову сказав собі, що це неможливо.

— У цій скриньці, — прошепотіла Софі, — чудово вмістилася б… чаша.

Ні, це не може бути чаша!

Софі підсунула скриньку до себе, збираючись відкрити. Але коли вона зрушила її з місця, сталося дещо несподіване. Всередині щось булькнуло.

Ленґдон здивувався. Там якась рідина?

Софі теж була спантеличена.

— Ти чув?..

Ленґдон кивнув, розгублений.

— Рідина.

Софі простягла руку, повільно відімкнула скриньку і підняла кришку.

Нічого схожого на те, що лежало всередині, Ленґдонові не доводилося бачити в житті. Але одне стало їм зрозуміло відразу. Це, безумовно, не була чаша Христова.

Розділ 45

— Поліція перекрила вулицю, — повідомив Андре Берне, заходячи до кімнати. — Вивести вас звідси буде нелегко. — Причинивши за собою двері, Берне побачив на конвеєрі масивну пластикову скриню і завмер, наче уражений громом. О Боже! То вони таки дісталися до рахунку Соньєра?

Софі й Ленґдон стояли біля столу, схилившись над чимось, що нагадувало велику дерев'яну скриньку для коштовностей. Софі швидко закрила кришку й підвела очі.

— Ми зрештою знайшли номер рахунку, — сказала вона.

Берне не міг вимовити ні слова. Це все докорінно змінювало.

Він чемно відвів погляд від скриньки й напружено думав, яким має бути його наступний крок. «Я мушу вивести їх із банку!» Але тепер, коли поліція перекрила шлях, Берне знав лише один спосіб, як це зробити.

— Мадемуазель, якщо я благополучно виведу вас із банку, ви маєте намір забрати цей предмет із собою чи повернути до сейфа?

Софі глянула на Ленґдона, тоді знову на Берне.

— Нам треба його забрати.

Берне кивнув.

— Дуже добре. Що б це не було, раджу загорнути його в піджак, доки ми не вийдемо з банку. Я б волів, щоб ніхто нічого не бачив.

Ленґдон скинув піджак, а Берне тим часом поспішно підійшов до конвеєра, замкнув порожню скриню і набрав на клавіатурі кілька простих команд. Конвеєр знову ожив, він поніс свій вантаж назад до сховища. Берне витягнув золотий ключ з отвору й віддав його Софі.

— Прошу сюди. Покваптеся.

Коли вони опинилися на вантажній платформі, Берне побачив, що до підземного гаража пробиваються промені світла від поліцейських автомобілів. Він спохмурнів. Очевидно, вони перекрили виїзд із банку. «Чи не забагато я на себе беру?» Його кинуло в піт.

Берне показав на один із невеличких броньованих фургонів. Надання надійного транспорту теж належало до послуг Депозитарного банку Цюриха.

— Лізьте до вантажного відділення, — сказав Берне. Він відхилив масивні задні двері й жестом запросив їх досередини, де теж виблискувала сталь. — Я повернуся за мить.

Софі з Ленґдоном залізли до фургона, а Берне тим часом побіг до будки наглядача за вантажною платформою, узяв ключі від броньовика і знайшов формену куртку й кепку водія. Скинув піджак, краватку і почав надягати уніформу водія. Раптом зупинився, наче щось згадав, і перекинув через плече поверх сорочки кобуру. На зворотному шляху прихопив з полиці пістолет, призначений для водіїв, вставив обойму і запхав його до кобури. Тоді ретельно застібнув куртку. Повернувшись до фургона, Берне натягнув кепку низько на чоло й подивився на Софі й Ленґдона, що стояли в порожній сталевій камері.

— Я ввімкну світло, — Берне клацнув вимикачем на стінці фургона, і на стелі засвітилася єдина лампочка. — І краще сядьте. Ані звуку, доки не виїдемо за браму.

Софі з Ленґдоном сіли на металеву підлогу. Ленґдон тримав на колінах скарб, загорнутий у твідовий піджак. Берне зачинив важкі двері. Тоді сів за кермо й завів двигун.

Броньовик із гуркотом котив нагору мощеною під'їзною доріжкою, а Берне відчував, що в нього під кепкою вже виступив піт. Звідси він бачив, що перед банком скупчилося набагато більше поліцейських машин, ніж він гадав. Коли фургон наблизився до внутрішньої брами, та автоматично відчинилася. Берне проминув браму й зачекав, поки вона зачиниться, перш ніж їхати далі. Та ось відчинилась і друга брама, і шлях назовні був відкритий.

Якщо не брати до уваги поліцейського авта, що перекрило дорогу нагорі.

Берне витер піт з чола і рушив уперед.

Назустріч йому вийшов довготелесий поліцейський, він помахом наказав зупинитися за кілька метрів до застави. Попереду стояли чотири патрульні авта.

Берне зупинився. Натягнувши кепку низько на очі, він скорчив таку гримасу, як тільки дозволяв йому його культурний рівень. Тоді відчинив дверцята і, не вилізаючи з-за керма, подивився згори вниз на поліцейського. Обличчя в того було суворе й виснажене.

— Qu'est-ce qui se passè?[23] — грубуватим тоном запитав Берне.

— Je suis Jèrôme Collet, — відповів поліцейський. — Lieutenant Police Judiciare. — Він показав на вантажне відділення. — Quest-ce qu'il y a la dedans?[24]

— А я звідки знаю? — буркнув у відповідь Берне по-французьки. — Я лише шофер.

На Колле це, схоже, не справило враження.

— Ми шукаємо двох злочинців.

Берне розсміявся.

— То ви добре втрапили. Дехто з тих негідників, чиї речі я вожу, має стільки грошей, скільки чесно ніколи не заробиш.

Поліцейський показав фотокартку Роберта Ленґдона.

— Цей чоловік сьогодні був у вашому банку?

Берне знизав плечима.

— Не маю уявлення. Я простий роботяга. Нас до клієнтів не підпускають і близько. Мусите зайти досередини й запитати чергового на вході.

— Ваш банк вимагає ордер на обшук. Без нього нас Не впускають.

Берне скривився.

— Бюрократи! Ох, не кажіть більше нічого, бо я можу вийти з рівноваги.

— Відчиніть, будь ласка, фургон. — Колле показав на багажне відділення.

Берне витріщився і розреготався поліцейському просто в обличчя.

— Відчинити фургон? Ви що ж думаєте, я маю ключі? Думаєте таким, як я, тут довіряють? Знали б ви, які копійки вони мені платять.

Поліцейський недовірливо схилив голову набік.

— Ви хочете мені сказати, що не маєте ключів від свого авта?

Берне похитав головою.

— Лише до запалювання. Від багажного відділення не маю. Фургони опечатують іще на вантажній платформі. І вони залишаються там, доки хтось відвезе ключі на місце. Аж коли нам дзвонять і кажуть, що адресат ключі отримав, мені дають добро на виїзд. І ні на мить раніше. Я ніколи не знаю, якого дідька везу.

— А коли опечатали цей фургон?

— Мабуть, кілька годин тому. Я їду аж до Сен-Туріала. Ключі від фургона вже там.

Поліцейський нічого не відповів, лише пильно дивився на Берне, наче намагався прочитати його думки.

По носі Берне ледь не скотилася крапля поту.

— То накажете, щоб мене пропустили? — спитав він і, витерши носа рукавом, показав на поліцейське авто, що перегородило шлях. — У мене мало часу.

— У вас всі водії носять «Ролекси»? — поцікавився поліцейський, показавши на зап’ясток Берне.

Той глянув униз і з жахом побачив, що з-під рукава його куртки виглядає золотий браслет шалено дорогого годинника.

— Оце лайно? Я купив його за двадцять євро в якогось тайванця на вулиці в Сен-Жермен-де-Пре. Хочете, продам вам за сорок?

Поліцейський ще трохи повагався і нарешті відійшов убік.

— Та ні, дякую. Щасливої дороги.

Берне не наважувався дихнути, доки фургон не від’їхав щонайменше на п’ятдесят метрів від банку. Тепер у нього з’явилась інша проблема. Його пасажири. Куди їх везти?

Розділ 46

Сайлас лежав долілиць на рядні у своїй кімнаті й чекав, доки свіжі рани на спині хоч трохи підсохнуть. Після другого за сьогодні сеансу самобичування він почувався слабко, йому паморочилося в голові. Він іще не зняв волосяниці й відчував, як по нозі струменить кров. Але Сайлас не знаходив собі виправдання і тому не поспішав знімати пасок із шипами.

«Я підвів Церкву. Ще гірше — я підвів єпископа».

Сьогодні єпископ Арінґароса мав би тріумфувати. П’ять місяців тому він повернувся із зустрічі в обсерваторії Ватикану, де дізнався щось таке, що дуже його змінило. Кілька тижнів він ходив, наче у воду опущений, а тоді нарешті поділився новиною із Сайласом.

— Але ж це неможливо! — вигукнув Сайлас. — Я не вірю!

— Це правда, — сказав Арінґароса. — Важко повірити, але це так. Усього за шість місяців.

Слова єпископа вжахнули Сайласа. Він палко молився за свого благодійника, і навіть у ті чорні дні його віра в Бога і «Шлях» ні на мить не похитнулась. І вже за місяць хмари чудодійно розступилися і крізь них блиснув промінь надії.

Боже втручання — так назвав це Арінґароса.

Уперше за довгий час єпископ піднісся духом.

— Сайласе, — прошепотів він, — Бог дарував нам нагоду захистити «Шлях». Наша битва, як усі битви на світі, вимагає пожертви. Чи згоден ти бути воїном Господа нашого?

Сайлас упав на коліна перед єпископом Арінґаросою — чоловіком, що дав йому нове життя, — і мовив:

— Я агнець Божий. Жени мене туди, куди підказує тобі серце.

Коли Арінґароса розповів, яка їм відкрилась можливість, Сайлас відразу зрозумів, що це десниця Господня. Чудесна доля! Арінґароса сконтактував Сайласа із чоловіком, який, власне, й запропонував увесь план. Цей чоловік називав себе Учителем. І хоч Сайлас жодного разу не зустрічався з Учителем, щоразу, як вони говорили по телефону, він благоговів перед глибиною його віри і масштабом його влади. Здавалося, Учитель знає геть усе, всюди має власні очі й вуха. Як

Учитель збирає інформацію, Сайлас не знав, але Арінґароса дуже довіряв йому й казав Сайласові чинити так само.

— Роби все, як наказує Учитель, — переконував єпископ. — І ми переможемо.

Переможемо! Тепер Сайлас тупо дивився на голу підлогу і відчував, що перемога вислизнула з їхніх рук. Учителя обдурили. Пошуки каменя завели у глухий кут. І всі надії розтанули, наче дим.

Сайлас хотів би подзвонити єпископові Арінґаросі й застерегти його, але на сьогодні Учитель ліквідував усі канали прямого зв’язку між ними. «Задля нашої ж безпеки».

Нарешті, переборюючи сильний мандраж, Сайлас звівся на ноги і знайшов на підлозі свою рясу. Витягнув із кишені мобільний телефон і, потупивши від сорому очі, набрав номер.

— Учителю, — прошепотів, — усе пропало. — І тоді чесно розповів, як його пошили в дурні.

— Ти надто швидко втрачаєш віру, — відказав Учитель. — Я щойно одержав новини. Дуже несподівані й радісні. Таємницю не втрачено. Жак Соньєр устиг перед смертю передати інформацію. Я тобі незабаром подзвоню. Сьогодні нашу роботу ще не закінчено.

Розділ 47

Їзда в тьмяно освітленому фургоні броньовика скидалася на мандрівку в одиночній камері. Ленґдон намагався подолати знайому тривогу, що охоплювала його в замкнутому просторі. «Берне сказав, що відвезе нас на безпечну відстань від міста. Куди? Як далеко?»

Від сидіння по-турецьки на металевій підлозі в Ленґдона затерпли ноги. Він змінив позицію і з насолодою відчув, як кров знову вільно потекла в нижню частину тіла. В руках він досі стискав дивовижний скарб, який вони насилу видобули в банку.

— Здається, ми виїхали на автостраду, — прошепотіла Софі.

Ленґдон теж мав таке відчуття. Після нестерпно довгої зупинки на початку під'їзної дороги до банку фургон різко рвонув, якусь хвилю чи дві їхав, повертаючи то ліворуч, то праворуч, а тепер стабільно набирав швидкість. Софі й Ленґдон чули, як під ними рівномірно гудуть куленепробивні шини від дотику із гладеньким асфальтом. Змушуючи себе забути про замкнутий простір і думати про скриньку з трояндового дерева, Ленґдон поставив дорогоцінну ношу на підлогу, розгорнув піджак і витягнув скарб. Софі присунулась до нього, і Ленґдон подумав, що зараз вони схожі на двійко дітлахів, які вовтузяться з різдвяним подарунком.

Троянда, що прикрашала скриньку, була вирізьблена з якогось світлого дерева, можливо, ясена; вона м'яко світилася в напівтемряві й контрастувала з теплими відтінками трояндового дерева, з якого була виготовлена сама скринька. Троянда… На цьому символі було побудовано цілі армії й релігії, а також таємні товариства. Приміром, розенкрейцери. Рицарі Трояндового хреста.

— Ну ж бо, — мовила Софі. — Відкрий її.

Ленґдон глибоко зітхнув і, перш ніж підняти кришку, ще раз захоплено глянув на вигадливу інкрустацію. Тоді відкрив скриньку і вони побачили те, що в ній лежало.

Ленґдон намагався було уявити, що ж таке могло зберігатися в цій скриньці, але тепер стало зрозуміло, що всі його версії були далекі від правди. У скриньці, оббитій усередині м'яким малиновим шовком, лежав абсолютно незбагненний для Ленґдона предмет.

Це був циліндр завбільшки приблизно як упаковка тенісних м’ячів, вирізьблений із полірованого мармуру. Однак це був не суцільний камінь. Циліндр наче складався з багатьох частин: п’ять мармурових дисків, кожен завбільшки як бублик, були накладені один на один і скріплені тонкою мідною оправою. Цей предмет нагадував калейдоскоп із кількох рухомих частин. На кінцях циліндра були заглушки, теж із мармуру, тож зазирнути досередини було неможливо. Із булькання рідини Ленґдон здогадався, що всередині циліндр має порожнину.

Не менш загадковими, ніж будова циліндра, були написи на ньому. На кожному з п’яти дисків було невідомо для чого акуратно вигравірувано ту саму послідовність літер — увесь алфавіт. Циліндр із літерами нагадав Ленґдонові одну з його дитячих забавок — стрижень, на який були нанизані кільця з літерами; їх можна було обертати і складати різні слова.

— Чудовий, правда? — прошепотіла Софі.

Ленґдон подивився на неї.

— Не знаю. Що це в біса таке?

В очах Софі з’явився блиск.

— Дідусь вирізав такі штуки задля розваги. Їх вигадав Леонардо да Вінчі.

Навіть у такому тьмяному світлі Софі побачила, що Ленґдон здивувався.

— Да Вінчі? — пробурмотів він і знову подивися на дивний циліндр.

— Так. Це називається криптекс. Дідусь казав, що опис його будови знайдено в одному з таємних щоденників да Вінчі.

— Але що з цим робити?

Софі знала, що після всіх сьогоднішніх подій її відповідь матиме цікавий підтекст.

— Це сейф, — сказала вона. — Для зберігання таємної інформації.

Ленґдон широко розкрив очі.

Софі пояснила, що виготовлення зразків винаходів да Вінчі було однією з найулюбленіших розваг її дідуся. Талановитий умілець, що годинами просиджував у своїй майстерні, Жак Соньєр любив

наслідувати великих майстрів — Фаберже, різних майстрів клуазоне і менш претензійного, але набагато практичнішого Леонардо да Вінчі.

Навіть після побіжного перегляду щоденників да Вінчі ставало зрозуміло, чому про цього блискучого генія кажуть, що він був схильний не доводити початих справ до кінця. Да Вінчі накреслив схеми для сотень винаходів, яких так і не реалізував. Одним із улюблених занять Соньєра було втілювати в життя маловідомі ідеї да Вінчі — годинники, водяні насоси, криптекси і навіть модель середньовічного французького рицаря, що тепер прикрашала стіл у його кабінеті. Цей проект з’явився 1495 року як результат захоплення да Вінчі анатомією й кінесіологією. На місці суглобів рицар-робот мав високоточні з’єднання: він міг сідати, розмахувати руками, повертати голову на гнучкій шиї, а також розкривати й закривати абсолютно правильний з погляду анатомії рот. Софі завжди вважала, що цей рицар у броні був найпрекраснішим творінням її дідуся… тобто так вона думала, доки не побачила криптекса у цій скриньці трояндового дерева.

— Дідусь якось зробив мені криптекс, коли я була дитиною, — сказала Софі. — Але такого великого й гарного, як оцей, я ще ніколи не бачила.

Ленґдон не зводив очей зі скриньки.

— А я ніколи не чув про криптекси.

Софі це не здивувало. Більшість із нереалізованих відкриттів да Вінчі ніхто ніколи не вивчав, і вони навіть не мали назв. Цілком можливо, що її дідусь сам вигадав це слово. Воно було відповідною назвою для продукту криптології, що захищав інформацію, написану на згортку.

Софі знала, що да Вінчі був одним із засновників криптології, хоч про це рідко згадували. Університетські викладачі Софі, ознайомлюючи студентів із комп’ютерними методами кодування для захисту інформації, вихваляли сучасних криптологів, зокрема Ціммермана і Шнаєра, але ніколи не згадували, що саме Леонардо кілька століть тому винайшов перші елементарні форми відкритого шифрувального коду. Про це Софі, зрозуміло, розповів дідусь.

Броньований фургон мчав автострадою, а Софі тим часом пояснювала Ленґдонові, що да Вінчі винайшов криптекс як засіб для передачі таємних повідомлень на великі відстані. У часи, коли не було

ні телефонів, ні електронної пошти, усяк, хто хотів передати якусь конфіденційну інформацію комусь, хто був далеко, не мав іншого вибору, як написати все на аркуші й довіритися посланцеві. Якщо ж посланець підозрював, що в листі міститься цінна інформація, то він міг продати її ворогам і заробити так значно більше грошей, ніж отримав би, якби доправив листа за призначенням.

Багато видатних осіб в історії людства вигадували способи, як захистити інформацію. Приміром, Юлій Цезар вигадав код, який назвали «Скринькою Цезаря». Марія, королева Шотландії, створила свій шифр і передавала з в’язниці таємні послання. А блискучий арабський учений Абу Юсуф Ісмаїл аль-Кінді захищав свої таємниці за допомогою хитромудрого шифру, складеного на основі кількох алфавітів.

Тим часом да Вінчі відмовився від математики і криптології на користь механічного рішення — криптекса. Це був портативний сейф, у якому можна було сховати листи, карти, схеми — все, що завгодно. Інформацію, замкнену всередині криптекса, міг дістати лише той, хто знав відповідний пароль.

— Нам потрібен пароль, — Софі показала на диски з літерами. — Криптекс діє за принципом секретних замків на велосипедах. Якщо повернути всі диски, як належить, то замок відмикається. Цей криптекс має п’ять дисків. Треба правильно розташувати їх усі стосовно один одного, тоді тумблери всередині стануть так, як слід, і весь циліндр розпадеться на частини.

— І що там усередині?

— Коли циліндр розпадеться на частини, ти можеш дістати те, що в ньому заховано — наприклад, згорток паперу із таємною інформацією.

Ленґдон наче не дуже вірив.

— І ти кажеш, дідусь робив тобі такі, коли ти була дитиною?

— Тільки трохи менші. Кілька разів на день народження дідусь давав мені криптекс і загадував загадку. Розгадка була паролем до криптекса. Там я знаходила привітальну листівку.

— Стільки зусиль — і все заради самої листівки?

— Ні, на листівці завжди була ще одна загадка або якась підказка. Дідусь любив влаштовувати мені таку-от цікаву гру в пошуки скарбу в будинку: одна розгадка за іншою врешті-решт приводили мене до

справжнього подарунка. Кожна гра була для мене випробуванням характеру. Я мала довести, що заслужила винагороду. А завдання ніколи не були простими.

Ленґдон ще раз уважно подивився на циліндр. Пояснення Софі його не переконало.

— Але чому його просто не розламати? Чи розтрощити? Цей метал наче не дуже міцний, а мармур — м’який камінь.

Софі усміхнулась.

— Тому що мудрий да Вінчі це передбачив. Криптекс має таку конструкцію, що, коли спробувати відкрити його силою, інформація знищується. Дивися. — Софі обережно витягла циліндр зі скриньки. — Інформацію, яку збиралися заховати в криптекс, записували на папірусі.

— Не на пергаменті?

Софі похитала головою.

— На папірусі. Знаю, пергамент з овечої шкіри міцніший і був поширеніший у ті часи, але тут мав бути папірус. Що тонший, то краще.

— Зрозуміло.

— Перш ніж сховати папірус до криптекса, його обмотували довкола тонкого скляного флакона. — Вона легенько струснула криптекс, і рідина всередині забулькала. — Флакона з рідиною.

— Із чим конкретно?

Софі усміхнулась.

— З оцтом.

Ленґдон спочатку не зрозумів, але вже за мить закивав.

— Геніально!

Оцет і папірус! Якби хтось вирішив відкрити криптекс силою, скло розбилося б і оцет швидко роз’їв би папірус. Доки зловмисник дістався б до таємного послання, те перетворилося б на мокру безформну масу.

— Як бачиш, — сказала Софі, — єдиний спосіб добути зсередини інформацію — знайти пароль із п’яти літер. Якщо ж ми маємо п’ять дисків, на кожному по двадцять шість літер, то це означає двадцять шість у п’ятому степені… — вона швидко підрахувала, — приблизно дванадцять мільйонів варіантів.

— Добре, — сказав Ленґдон із таким виглядом, наче в нього в голові одночасно виникло дванадцять мільйонів питань. — А що там, на твою думку, за інформація?

— Що б там не було, очевидно, дідусь понад усе хотів зберегти це в таємниці. — Вона замовкла, закрила скриньку і задивилась на троянду на кришці. Щось не давало їй спокою. — Ти, здається сказав, що троянда — це символ Грааля?

— Саме так. У символіці Пріорату троянда і Грааль — це синоніми.

Софі спохмурніла.

— Дивно, бо дідусь завжди казав, що троянда символізує таємницю. Він, бувало, вішав троянду на двері свого кабінету вдома, коли мав конфіденційну розмову по телефону і не хотів, щоб я його турбувала. Мені він казав робити так само.

«Сонечко, — казав їй дідусь, — замість того, щоб замикатися одне від одного, ми можемо просто вивішувати на двері троянду — la fleur des secrets — коли не хочемо, щоб нас турбували. Так ми вчимося поважати одне одного й довіряти одне одному. Вивішувати троянду — це давній римський звичай».

— Sub rosa, — мовив Ленґдон. — Римляни вивішували троянду на двері, щоб показати, що зустріч конфіденційна. Учасники зустрічі розуміли: все, що говориться під трояндою — або sub rosa — має залишитися таємницею.

Ленґдон швидко пояснив, що асоціювання троянди з таємничістю було не єдиною причиною, чому Пріорат зробив її символом Грааля. Rosa rugosa, один із найдавніших видів цієї рослини, мала п’ять пелюсток і п’ятикутну симетрію, так само як зірка-дороговказ Венера, що пов’язувало її з жіноцтвом. Крім того, троянда була тісно пов’язана з поняттям «правильного напряму» і пошуком курсу. Роза компаса допомагала мандрівникам орієнтуватися, так само як і лінії рози, аби довготи, на картах. Тому троянда була символом, що говорив про Грааль на багатьох рівнях — таємниця, жіноцтво і провідництво — чаша жіночності і зірка-дороговказ, яка вела до таємної істини.

Коли Ленґдон закінчив розповідь, його обличчя раптом напружилося.

— Роберте? З тобою все гаразд?

Він не зводив очей зі скриньки трояндового дерева.

— Sub… rosa, — прошепотів із якимсь благоговійним страхом на обличчі. — Не може бути.

— Що?

Ленґдон повільно відірвав погляд від скриньки і подивився на Софі.

— Під знаком Троянди, — вимовив він. — Цей криптекс… Здається, я знаю, що це таке.

Розділ 48

Ленґдон сам насилу вірив у своє припущення, але якщо врахувати, хто їм дав кам’яний циліндр, як він його дав, та ще й оцю інкрустацію у вигляді троянди, то напрошувався лише один висновок.

«Я тримаю в руках наріжний камінь Пріорату Сіону.

Легенда говорила про це дуже чітко.

Наріжний камінь — це камінь із кодом, що лежить під знаком Троянди».

— Роберте! — Софі здивовано дивилась на нього. — Що з тобою?

Ленґдон зробив зусилля й зібрався з думками.

— Скажи, дідусь колись розповідав тобі про так званий la clef de voûte?

— Ключ до сховища?

— Ні, це дослівний переклад. Clef de voûte — це поширений архітектурний термін. Слово voûte у ньому означає не банківське сховище, а склепіння в арці.

— Але хіба бувають ключі до склепіння?

— У певному розумінні так. Кожна арка з каменю має нагорі центральний клиноподібний камінь, що змикає обидві частини й несе вагу всієї конструкції. В архітектурному розумінні цей камінь — ключ до склепіння. Архітектори називають його наріжним каменем. — Ленґдон замовк, бо хотів переконатися, що Софі зрозуміла.

Софі знизала плечима і ще раз подивилась на криптекс.

— Але це явно не clef de voûte.

Ленґдон не знав, із чого почати розповідь. У давнину таємницю побудови кам’яних арок ревно оберігало масонське братство. Градус Королівської Арки. Архітектура. Наріжні камені. Усе це було взаємопов’язано. Таємне знання того, як за допомогою клиноподібного каменя побудувати склепінчасту арку, було частиною тієї мудрості, яка зробила масонів такими заможними майстрами, і цю таємницю вони старанно оберігали. Наріжний камінь завжди асоціювався з таємницею. Але цей мармуровий циліндр у скриньці трояндового дерева не мав нічого спільного із наріжним каменем. Наріжний камінь

Пріорату Сіону — якщо це справді був він — виявився зовсім не таким, яким уявляв його Ленґдон.

— Наріжний камінь Пріорату — не моя компетенція, — зізнався Ленґдон. — Мене цікавлять передусім символи, пов’язані зі Святим Граалем. Тому я здебільшого залишав поза увагою ті численні легенди, що розповідають, як його знайти.

Софі підвела брови.

— Знайти Святий Грааль?

Ленґдон невпевнено кивнув.

— Софі, за легендою наріжний камінь Пріорату Сіону — це закодована карта… карта, що вказує на місце захування Святого Грааля.

На Софі це, схоже, не справило враження.

— І ти думаєш, вона тут?

Ленґдон не знав, що й відповісти. Йому самому це здавалося неймовірним, але наріжний камінь був єдиним логічним поясненням. Закодований камінь, захований під знаком Троянди.

Те, що цей криптекс спроектував Леонардо да Вінчі — колишній великий магістр Пріорату Сіону — теж свідчило на користь того, що це й справді був легендарний наріжний камінь братства. Проект великого магістра, який втілив у життя за кілька століть інший член Пріорату. Усе занадто збігалось, щоб це припущення можна було так просто відкинути.

Останні десятиліття історики шукали цей камінь у французьких храмах. Шукачі Грааля, які вже знали про пристрасть Пріорату до кодів із подвійним змістом, вирішили, що la clef de voûte — це справжній клиноподібний наріжний камінь із кодом у склепінчастій арці якогось храму. Під знаком Троянди. А в архітектурі троянд не бракувало. Вікна-розетки. Рельєфи з розетками. І звісно ж, безліч cinquefoils — декоративних квіток з п’ятьма пелюстками, що часто красувалися на арках, просто над наріжним каменем. Здавалося, що знайти місце захування Святого Ґрааля до смішного просто. Карта була захована в арці якогось маловідомого храму наче на сміх парафіянам, що регулярно ходять під нею.

— Цей криптекс не може бути тим самим наріжним каменем, — заперечила Софі. — Він зовсім новий. Я впевнена, що його виготовив дідусь. Про нього не може йтися в жодній давній легенді про Ґрааль.

— Насправді вважається, — відповів Ленґдон, відчуваючи, як його охоплює радісне збудження, — що Пріорат створив наріжний камінь в останні кілька десятків років.

В очах Софі читалась недовіра.

— Але якщо цей криптекс вказує на місце захування Святого Ґрааля, то навіщо б дідусь давав його мені? Я не знаю ні як його відкрити, ні що з ним робити. Я взагалі не знаю, що таке Святий Ґрааль!

Ленґдон мусив визнати, що вона має рацію. Досі він не мав нагоди пояснити Софі, чим насправді є Святий Ґрааль. Із цим доведеться почекати. Наразі йшлося про наріжний камінь.

Якщо це справді він…

Під рівномірне гудіння куленепробивних шин Ленґдон швидко переповів Софі усе, що знав про наріжний камінь. За легендою, найбільшу таємницю Пріорату Сіону — місце захування Святого Ґрааля — ніколи не записували. Із міркувань безпеки її століттями переказували усно кожному новому сенешалеві на таємній церемонії. Однак у якийсь момент протягом минулого сторіччя поповзли чутки, що Пріорат змінив правила. Можливо, це було пов’язано з появою нових електронних засобів прослуховування. Так чи інакше, Пріорат Сіону присягся більше ніколи не вимовляти, де заховано священний скарб.

— Але як же вони тоді передавали цю таємницю? — запитала Софі.

— Ось тут і з’являється наріжний камінь, — відповів Ленґдон. — Коли один із чотирьох членів найвищого рангу вмирав, троє інших обирали наступного кандидата в сенешалі з нижчих ланок організації. Але новому сенешалеві не одразу говорили, де заховано Ґрааль, а натомість давали випробування — він мав довести, що вартий довіри.

Софі чомусь занепокоїлась, і Ленґдон раптом пригадав, як вона розповідала, що дідусь час від часу влаштовував їй гру в пошуки скарбу — preuves de mérite. Очевидно, пошук наріжного каменя відбувався за такою самою схемою. Крім того, такі випробування були дуже поширені в таємних товариствах. Найбільше прославились у цьому масони: члени цього ордену піднімалися на вищу сходинку, довівши, що вміють берегти таємницю. Вони багато років виконували ритуали і проходили численні випробування, що ставали дедалі

складнішими, аж доки не досягали найвищого звання — масона тридцять другого ступеня.

— Отже, наріжний камінь — це випробування! — вигукнула Софі. — Відкривши його таємницю, кандидат у сенешалі доведе, що заслуговує на ту інформацію, яка там захована.

Ленґдон кивнув.

— Я й забув, що ти не новачок у таких справах.

— Я це знаю не тільки від дідуся. У криптології це називають «мовою, що сама собі служить доступом». Якщо ти достатньо кмітливий, щоб прочитати її, то тобі дозволено дізнатися, про що йдеться.

Ленґдон на мить завагався, не знаючи, як краще висловитись.

— Софі, ти розумієш: якщо це й справді той самий наріжний камінь і твій дідусь мав до нього доступ, то це означає, що він займав дуже високе становище в Пріораті Сіону. Очевидно, він належав до найвищої четвірки.

Софі зітхнула.

— Він і справді займав високе становище в якомусь таємному товаристві. Я це знаю напевно. Думаю, це був Пріорат Сіону.

Ленґдон здивувався.

— Ти знала, що він належав до якогось таємного товариства?

— Десять років тому я побачила щось таке, чого не повинна була бачити. Відтоді ми з ним не розмовляли. — Вона помовчала. — Дідусь не просто належав до найвищого ешелону… Гадаю, він був найголовнішим.

Ленґдон не міг у це повірити.

— Великим магістром? Але… як ти могла про це дізнатися?

— Я б не хотіла про це говорити. — Софі відвернулась. Ленґдон побачив на її обличчі рішучість і страждання.

Він був приголомшений. Жак Соньєр? Великий магістр? Попри всі неймовірні наслідки, що випливали з такого відкриття, Ленґдон мав дивне відчуття, що це було б цілком логічно. Зрештою, попередні великі магістри Пріорату теж були видатними громадськими діячами, відданими мистецтву. Доказ цього багато років тому знайшли в Паризькій національній бібліотеці, в паперах, які стали відомі під назвою «Les Dossiers Secrets».

Ці папери читав кожен історик, що цікавився Пріоратом Сіону, і кожен шукач Ґрааля. «Dossiers Secrets» значились у каталозі під номером 4° 1ml 249, їх автентичність не викликала сумнівів. Вони підтвердили те, що історики підозрювали вже віддавна: великими магістрами Пріорату свого часу побували Леонардо да Вінчі, Боттічеллі, сер Ісаак Ньютон, Віктор Гюґо і, вже пізніше, Жан Кокто, відомий паризький художник.

То чом би й не Жак Соньєр?

Сумніви Ленґдона поглибшали, коли він подумав, що минулого вечора мав зустрітися із Соньєром. «Великий магістр Пріорату Сіону призначив мені зустріч. Навіщо? Щоб потеревенити про мистецтво? Малоймовірно». Але зрештою, якщо інтуїція Ленґдона не підводила, великий магістр Пріорату Сіону щойно передав онуці легендарний наріжний камінь і водночас наказав знайти Роберта Ленґдона.

Це неможливо збагнути!

При всій своїй багатій уяві Ленґдон не знаходив пояснення вчинкам Соньєра. Навіть якщо той думав, що його життя в небезпеці, то залишалося ж іще троє сенешалів, які теж знали таємницю, і це гарантувало безпеку Пріорату. Навіщо було Соньєрові так ризикувати і віддавати наріжний камінь онуці, тим паче що вони давно розірвали стосунки? І навіщо було втягувати в це Ленґдона… практично незнайомця?

«Якоїсь частини у цій складанці бракує», — подумав Ленґдон.

Але з відповідями, очевидно, доведеться почекати. Авто різко сповільнило рух, і Софі з Ленґдоном насторожились. Під шинами зашурхотів гравій. Навіщо він з’їжджає на узбіччя? Берне сказав, що вивезе їх якнайдалі за місто, де вони будуть у безпеці. Фургон тепер їхав повільно, очевидно, дуже нерівною дорогою. Софі стривожено подивилась на Ленґдона і поспішно замкнула скриньку з криптексом. Ленґдон знову прикрив її піджаком.

Фургон зупинився, але двигун не затих. Заскреготіли замки на задніх дверях. Коли вони відчинилися, Ленґдон із подивом побачив, що фургон стоїть посеред лісу, далеко від дороги. Підійшов Берне. Погляд напружений, в руці пістолет.

— Мені шкода, — мовив. — Але я не маю іншого вибору.

Розділ 49

З пістолетом у руці Андре Берне мав доволі недоладний вигляд, але в очах у нього світилась рішучість, і Ленґдон відчув, що краще не випробовувати його терпіння.

— Пробачте, але я наполягаю, — сказав Берне, націливши зброю на них обох. — Поставте скриньку.

Софі притиснула скриньку до грудей.

— Ви ж сказали, що дідусь був вашим другом.

— Мій обов’язок — охороняти майно вашого діда, — відказав Берне. — Саме це я й роблю. А тепер поставте скриньку на підлогу.

— Дідусь залишив її мені! — заявила Софі.

— На підлогу! — наказав Берне і підніс пістолет.

Софі поставила скриньку біля ніг.

Ленґдон побачив, що дуло пістолета тепер повернулось до нього.

— А тепер ви, месьє Ленґдон, — сказав Берне, — принесіть скриньку мені. І майте на увазі, я прошу про це саме вас, тому що у вас я вистрелю, не вагаючись.

Ленґдон здивовано витріщився на банкіра.

— Навіщо ви це робите?

— А ви як думаєте? — роздратовано кинув Берне. Тепер в його голосі сильніше чувся французький акцент. — Я захищаю майно свого клієнта.

— Тепер ми ваші клієнти, — сказала Софі.

Обличчя Берне наче скам’яніло — дивне перетворення.

— Мадемуазель Неве, я не знаю, як саме ви роздобули цей ключ і номер рахунку, але цілком очевидно, що це ви зробили не чесним шляхом. Якби я знав раніше про всі ваші злочини, то нізащо не допоміг би вам вийти з банку.

— Я вже вам сказала, — мовила Софі, — ми не причетні до смерті мого діда!

Берне подивився на Ленґдона.

— А от по радіо сказали, що вас звинувачують у вбивстві не тільки Жака Соньєра, а й трьох інших чоловіків.

— Що?! — Ленґдон аж підскочив. Убили ще трьох чоловіків? Те, що вбивств було рівно три, вразило його більше, аніж те, що він головний підозрюваний. Троє сенешалів? Погляд Ленґдона впав на скринькутрояндового дерева. Якщо сенешалів убито, то Соньєр не мав виходу. Він мусив передати комусь наріжний камінь.

— Поліція все з’ясує, коли я вас здам, — сказав Берне. — Я вже й так занадто вплутав свій банк у це.

Софі подивилася на Берне з люттю.

— Щось не схоже, щоб ви збиралися здавати нас поліції! Тоді б ви відвезли нас назад до банку, а не тримали б тут під дулом.

— Ваш дід найняв мене з однією метою — щоб я тримав його майно в безпеці й подалі від сторонніх очей. Що б не було в цій скриньці, я не збираюся допустити, щоб вона стала доказом у поліцейському розслідуванні. Месьє Ленґдон, дайте мені скриньку.

Софі заперечливо похитала головою.

— Не слухай його.

Гримнув постріл, куля вцілила в стіну над головою Ленґдона. Фургон затрясся, об підлогу брязнула порожня гільза.

Чорт! Ленґдон завмер.

— Месьє Ленґдон, візьміть скриньку. — Зараз Берне говорив упевненіше.

Ленґдон підняв скриньку.

— А тепер дайте її мені. — Берне знову навів пістолет. Тепер він стояв одразу за заднім бампером, і його рука з пістолетом сягала аж усередину фургона.

Зі скринькою в руках Ленґдон рушив до відчинених дверей.

«Я мушу щось зробити! Не можу ж я отак узяти й віддати наріжний камінь!» Наблизившись до дверей, Ленґдон збагнув, що стоїть набагато вище від Берне, і гарячковито метикував, як скористатися цією перевагою. Пістолет Берне був приблизно на рівні його колін. «Може, спробувати вибити його ногою?» Але Берне, мабуть, відчув небезпеку і відступив на кілька кроків. Тепер він був недосяжний.

— Поставте скриньку біля дверей.

Почуваючись у безвиході, Ленґдон став навколішки і поставив цінну ношу на край фургона, просто перед відчиненими дверима.

— Тепер устаньте.

Ленґдон почав було вставати, але затримався, помітивши на підлозі біля акуратного порога фургона маленьку гільзу від кулі.

— Встаньте й відійдіть від скриньки.

Ленґдон затримався ще на якусь мить, розглядаючи металевий поріг. Тоді підвівся. А перед тим непомітно перекинув гідьзу через край фургона на вузеньку планку, що на неї заходили двері, Тоді випростався й відступив назад.

— Підійдіть до задньої стіни й поверніться до неї обличчям.

Ленґдон скорився.

Берне відчував, як шалено калатає в нього серце. Тримаючи пістолет у правій руці, лівою він потягнувся до скриньки, Виявилося, що вона надто важка. Потрібні обидві руки. Він знову подивився на своїх заручників і оцінив ризик. Обоє стояли за добрих п’ятнадцять футів від нього, всередині фургона, обличчям до стіни. Берне зважився. Він швидко поклав пістолет на бампер, узяв двома руками скриньку, поставив на землю й одразу знову схопив пістолет. Жоден із заручників ані поворухнувся.

Чудово. Тепер залишалося тільки зачинити й замкнути двері. Залишивши скриньку стояти на землі, він заходився зачиняти важкі металеві двері. Упоравшись, вхопився за єдиний засув і потягнув його ліворуч. Той проповз кілька дюймів і раптом застряг — він був не на одному рівні з отвором. Що таке? Берне потягнув іще раз, але засув не замикався. У механізмі щось розладналось. Двері зачинені не до кінця! Намагаючись не піддатися паніці, Берне всім тілом наліг на двері, але ті не зрушили з місця. Щось їм заважає! Берне повернувся боком, збираючись тепер навалитися плечем, але раптом двері різко відчинилися, і Берне дістав сильний удар в обличчя. Із розбитим носом він упав горілиць на землю. Пістолет випав у нього з руки. Він схопився за обличчя і відчув, як по пальцях струменить тепла кров.

Роберт Ленґдон скочив на землю десь поряд. Берне спробував було підвестися, але нічого не бачив. Перед очима все злилося, і він знову впав на спину. Софі Неве щось кричала. За кілька секунд Берне відчув, що його накрила хмара пилу і вихлопних газів. Почувся скрип гравію під колесами, а коли він підвівся, то побачив лише, як фургон не вписався в поворот. Передній бампер з тріском врізався в дерево.

Двигун заревів, і дерево зігнулося. Нарешті бампер не витримав і розламався навпіл. Броньовик пошкутильгав геть, волочачи передній бампер. Коли він доїхав до асфальтованої дороги, нічне небо освітив сніп іскор, і фургон швидко зник з очей.

Берне подивився на те місце, де щойно стояв фургон. Навіть у тьмяному світлі місяця було видно, що на землі нічого немає.

Скринька зникла.

Розділ 50

Фіат, що виїхав із замку Ґандольфо, спускався звивистою дорогою з Албан-хіллз у долину. Єпископ Арінґароса сидів ззаду й усміхався, відчуваючи на колінах вагу дипломата з облігаціями на пред'явника. Цікаво, думав він, як скоро вони з Учителем могли б здійснити обмін.

Двадцять мільйонів євро.

За цю суму Арінґароса купить щось набагато могутніше.

Авто мчало назад до Рима, і Арінґароса знову занепокоївся, чому Учитель і досі не зателефонував йому. Він витягнув з кишені мобільник і перевірив сигнал. Дуже слабкий.

— Тут, нагорі, зв'язок зовсім кепський, — зауважив водій, подивившись на Арінґаросу в дзеркало. — Хвилин за п'ять виїдемо з гір, і зв'язок налагодиться.

— Дякую. — Арінґароса стривожився. У горах немає зв'язку? Може, Учитель увесь цей час намагався йому додзвонитися. Може, сталося щось непередбачене.

Арінґароса швидко перевірив голосову пошту. Нічого. Тоді нагадав собі, що Учитель ніколи в житті не залишив би йому повідомлення. Цей чоловік узагалі ставився до засобів зв'язку з великою пересторогою, бо розумів, як ніхто інший, наскільки небезпечно в сучасному світі висловлюватися відверто. Адже він і сам здобув такий дивовижний обсяг секретної інформації здебільшого за допомогою електронного підслуховування.

Тому він і перестраховується.

На жаль, Учитель був настільки обережним, що навіть відмовився дати Арінґаросі хоч якийсь контактний номер. «Я сам виходитиму на зв'язок, — так він йому сказав. — Тож тримай телефон при собі». Тепер, дізнавшись, що в горах поганий зв'язок, Арінґароса занепокоївся, що Учитель міг подумати, коли неодноразово намагався додзвонитися йому і все марно.

«Він подумає, що щось не так. Або що я не зміг добути облігацій. — Раптом єпископ вкрився потом. — Або ще гірше… що я забрав гроші й утік!»

Розділ 51

Навіть при скромних шістдесяти кілометрах за годину напіввідірваний передній бампер броньовика неймовірно скреготів і сипав іскрами від тертя із пустельною заміською дорогою.

«Треба з'їхати з дороги», — подумав Ленґдон.

Він ледве бачив, куди вони прямують. Єдина передня фара, ще залишилась на броньовику, змістилась і замість шляху освітлювала ліс, що тягнувся вздовж сільського шосе. Очевидно, броньованим у цьому авті був тільки вантажний фургон, кабіни це не стосувалося.

Софі сиділа на пасажирському місці і байдуже дивилась на скриньку трояндового дерева, яку тримала на колінах.

— З тобою все гаразд? — стривожено запитав Ленґдон.

Софі здавалась приголомшеною.

— Ти йому повірив?

— Про три інші вбивства? Безперечно. Це дає відповіді на багато запитань — чому твій дідусь так відчайдушно намагався передати *тобі* наріжний камінь, а також чому Фаш так наполегливо мене розшукує.

— Ні, я про те, що Берне буцімто намагався захистити свій банк.

Ленґдон подивився на неї.

— А насправді?..

— Хотів забрати камінь собі.

Таке Ленґдонові навіть не спадало на думку.

— Та він навіть не знав, що в цій скриньці.

— Вона зберігалася в його банку. Він був знайомий із дідусем. Може, щось і знав. І захотів добути Ґрааль собі.

Ленґдон похитав головою. Це на Берне було не схоже.

— Наскільки мені відомо, є лише дві причини, чому люди шукають Ґрааль. Або вони наївні й вірять, що шукають давно втрачену чашу Христову…

— Або ж?..

— Або знають правду і бояться її. Чимало організацій за всю історію намагалося знищити Ґрааль.

У кабіні запала мовчанка. Вона, здавалося, ще дужче підсилювала скрегіт бампера по асфальту. Вони вже проїхали певну відстань, і тепер, дивлячись на іскри, що вилітали з-під передньої частини авта, Ленґдон роздумував, наскільки це безпечно. Так чи інакше, якби їм зустрілося інше авто, то це неминуче привернуло б увагу. Ленґдон вирішив, що треба щось із цим зробити.

— Піду подивлюся, чи не можна відігнути цей бампер назад.

Він з’їхав на узбіччя й зупинився.

Нарешті настала благословенна тиша.

Йдучи до переду броньовика, Ленґдон почувався на диво бадьоро. Після того як він удруге за цю ніч побував під дулом пістолета, у нього відкрилося друге дихання. Він глибоко вдихнув нічне повітря і спробував зібратися з думками. Мало того, що його розшукує поліція, — тепер Ленґдон відчував ще й величезний тягар відповідальності: адже можливо, що вони з Софі тримають у руках закодований набір ключів до однієї з найбільших таємниць за всі часи.

Так, наче цього тягаря було недостатньо, Ленґдон раптом усвідомив, що повернути камінь Пріоратові вже неможливо. Повідомлення про три нові вбивства означало, що справи кепські. В організацію проник ворог. Вона в небезпеці. Очевидно, за братством хтось стежив, або в його рядах з’явився зрадник. Можливо, саме з цієї причини Соньєр вирішив передати наріжний камінь Софі й Ленґдонові — людям, які не належали до організації, а отже, були поза підозрою. Значить, і ми не можемо віддати камінь Пріоратові. Навіть якби Ленґдон додумався, як розшукати хоч якогось члена Пріорату, були всі підстави побоюватися, що той, хто з’явиться по камінь, і буде ворогом. Отже, хоч-не-хоч, а якийсь час наріжний камінь мусив залишатися в руках Ленґдона й Софі.

Перед броньовика виглядав ще гірше, ніж припускав Ленґдон. Лівої фари не було взагалі, а права нагадувала око, що вивалилось із ямки й висіло на ниточці. Ленґдон спробував прилаштувати її на місце, але вона знову випала. Єдиним позитивним моментом було те, що передній бампер відірвався майже повністю. Ленґдон копнув його з усієї сили й відчув, що ще кілька таких ударів, і той геть відпаде.

Ленґдон бив ногою по зігнутій залізяці і раптом згадав, що йому раніше сказала Софі: «Дідусь залишив мені повідомлення на автовідповідачі. Сказав, що мусить розповісти правду про мою

родину». Тоді він не надав цьому значення, але тепер, коли Ленґдон знав, що тут замішаний Пріорат Сіону, йому спало на думку одне дивовижне припущення.

Бампер із тріском відвалився. Принаймні, тепер броньовик не нагадуватиме феєрверк з нагоди дня незалежності. Ленґдон схопив бампер і потягнув подалі з очей, до лісу, а тим часом думав, куди їм тепер податися. Вони не вміють відкрити криптекс, ані не знають, чому Соньєр віддав його їм. А скидалося на те, що їхній порятунок залежить від відповідей на ці питання.

«Нам потрібна допомога, — вирішив Ленґдон. — Фахова допомога».

У контексті Святого Грааля і Пріорату Сіону це означало лише одну людину. Звичайно, треба було ще переконати Софі.

Софі сиділа в кабіні і чекала на Ленґдона. На колінах вона тримала важку скриньку трояндового дерева і сердилась. «Навіщо дідусь залишив її мені?» Вона не мала ані найменшого уявлення, що з нею робити.

Думай, Софі! Метикуй. Дідусь намагається щось тобі сказати!

Вона відчинила скриньку і подивилась на криптекс із п’яти дисків. Тест на кмітливість. Тут явно відчувалась рука дідуся. Наріжний камінь — це карта, розшифрувати яку можуть тільки достойні. Здавалося, вона чує його голос.

Софі витягла криптекс із скриньки і провела пальцями по дисках. П’ять літер. Тоді спробувала повертати диски. Механізм працював чудово. Вона розташувала диски так, щоб обрані літери вишикувались між двома мідними стрілками на кінцях циліндра. На криптексі з’явилося слово з п’яти літер — Софі знала, що воно аж надто очевидне.

G-R-A-A-L

Вона взяла циліндр за обидва кінці й обережно потягла, намагаючись відкрити. Криптекс не піддався. Всередині булькнув оцет, і Софі перестала тягти. Тоді спробувала ще раз.

V-I-N-C-I

Знову марно.

V-O-U-T-E

Нічого. Криптекс залишався міцно замкнений.

Софі спохмурніла, поклала його назад до скриньки і закрила кришку. Тоді виглянула, де Ленґдон. Софі була вдячна, що цей чоловік був сьогодні з нею. P.S. Знайди Роберта Ленґдона. Тепер було зрозуміло, чому дідусь втягнув у цю справу Ленґдона. Софі не мала відповідних знань, щоб розшифрувати його наміри, тому він обрав їй у помічники Ленґдона. Той мав стати її учителем. Прикро, але сьогодні Ленґдонові довелося побувати не лише в ролі учителя. Він став мішенню для Безу Фаша… і ще якоїсь невидимої сили, що прагнула заволодіти Святим Ґраалем.

Чим би цей Ґрааль не виявився.

«Цікаво, чи варто заради цієї таємниці ризикувати життям», — подумала Софі.

Броньовик знову набрав швидкість, і Ленґдон був задоволений від того, як плавно він тепер їхав.

— Ти знаєш, як доїхати до Версаля?

Софі здивувалась:

— На екскурсію?

— Ні, я маю план. У мене є знайомий історик, який живе неподалік Версаля. Не пам’ятаю, де саме, але можемо пошукати. Я був у нього в будинку кілька разів. Його звуть Лі Тібінґ. Колишній член британського Королівського історичного товариства.

— І живе в Парижі?

— Тібінґ схиблений на Ґраалі. Коли з’явилися чутки про наріжний камінь Пріорату, десь років п’ятнадцять тому, він переїхав до Франції. Сподівався знайти цей камінь в одному із храмів. Тібінґ написав кілька книжок про наріжний камінь і Ґрааль. Можливо, він підкаже нам, як відкрити криптекс і що з ним робити далі.

Софі насторожилась.

— І що, йому можна довіряти?

— Довіряти в чому? Що він не викраде інформації?

— І не здасть нас поліції.

— Я не збираюсь повідомляти йому, що нас розшукує поліція. Лише сподіваюся, що він нас прийме, доки все не владнається.

— Роберте, тобі не спадало на думку, що наші фото вже, мабуть, показує кожний телеканал у Франції? Безу Фаш завжди звертається до засобів масової інформації. Він зробить так, що ми не зможемо з’явитися ніде, бо нас усюди впізнають.

«Супер, — подумав Ленґдон. — Мій дебют на французькому телебаченні буде в рубриці “їх розшукує поліція”». Принаймні, Джонас Фокман зрадіє: щоразу, як Ленґдона показували по телебаченню, продаж книжок миттєво зростав.

— Цей чоловік — твій добрий друг? — запитала Софі. Ленґдон сумнівався, що Тібінґ належить до тих, хто дивиться телевізор, а тим більше о цій порі, однак над останнім питанням Софі варто було замислитись. Інтуїція підказувала Ленґдонові, що Тібінґу можна повністю довіряти. Ідеальний притулок. В умовах, що склалися, Тібінґ, мабуть, із шкіри лізтиме, аби допомогти їм. Мало того, він у боргу перед Ленґдоном. Тібінґ був ученим, який цікавився всім, що стосувалося Грааля, а Софі заявила, що її дід був великим магістром Пріорату Сіону. Якби Тібінґ про *це* дізнався, то не зупинився б ні перед чим, щоб їм допомогти.

— Тібінґ може стати могутнім союзником, — сказав Ленґдон. Залежно від того, скільки ти схочеш йому розповісти.

— Фаш напевно запропонує грошову винагороду за інформацію про нас.

Ленґдон розсміявся.

— Повір, гроші цього хлопця цікавлять найменше.

Маєток Лі Тібінґа прирівнювався до статків невеличкої держави. Нащадок першого герцога Ланкастерського, Тібінґ добув багатство старомодним способом — просто успадкував. В околицях Парижа йому належав палац сімнадцятого століття з парком і двома ставками.

Ленґдон познайомився з Тібінґом кілька років тому завдяки Бі-бі-сі. Тібінґ запропонував Бі-бі-сі зняти документальний фільм, у якому він розповість широкій аудиторії неймовірну історію Святого Ґрааля. Продюсери Бі-бі-сі були в захваті від проекту Тібінґа, від його наукової діяльності і рекомендацій, але побоювалися, що його ідеї занадто сенсаційні і публіка їх сприйме неоднозначно. А це могло зіпсувати репутацію компанії, яка подає тільки серйозну інформацію. Аби

розвіяти сумніви, Бі-бі-сі, на пропозицію Тібінґа, запросила до зйомок у фільмі ще трьох відомих у світі істориків, і кожен із них підтвердив дивовижну розповідь Тібінґа про Святий Ґрааль.

Одним із цих трьох був Ленґдон.

Бі-бі-сі відправила Ленґдона до Паризького маєтку Тібінґа для зйомок. Він сидів перед камерами у розкішній вітальні Тібінґа і разом із ним розповідав про Святий Ґрааль. Зізнався, що спочатку теж недовірливо поставився до цієї нетрадиційної версії, але роки досліджень переконали його, що це таки не вигадки. І насамкінець Ленґдон поділився деякими власними здобутками — розповів про символи, що свідчили на користь сміливої теорії Тібінґа.

Фільм показали у Великій Британії. Його ідея настільки суперечила загальноприйнятій християнській традиції, що, попри блискучий склад ведучих і переконливі докази, його зустріли у штики. У Сполучених Штатах його так і не показали, але відгуки докотилися до іншого боку Атлантики. Незабаром Ленґдон одержав листівку від одного старого друга — католицького єпископа з Філадельфії. У ній було лише три слова: «І ти, Роберте?»

— Роберте, ти впевнений, що цьому чоловікові можна довіряти? — спитала Софі.

— На сто відсотків. Ми з ним колеги, гроші йому не потрібні, і я випадково знаю, що французьку владу він зневажає. Французька держава стягує з нього неймовірні податки, тому що він придбав пам’ятку архітектури. Допомагати Фашеві він напевно не буде.

Софі дивилась уперед, на темний шлях.

— Якщо ми прийдемо до нього, як багато ти збираєшся йому розповісти?

Ленґдона це, схоже, не турбувало.

— Повір, Лі Тібінґ знає про Пріорат Сіону і Святий Ґрааль більше, ніж будь-хто на землі.

— Більше, ніж мій дідусь? — недовірливо перепитала Софі.

— Я мав на увазі, більше, ніж будь-хто поза братством.

— А звідки ти знаєш, що Тібінґ не належить до братства?

— Тібінґ усе життя намагався розповісти світові правду про Святий Ґрааль. А місія Пріорату — тримати її в таємниці.

— Схоже на конфлікт інтересів.

Ленґдон розумів її тривогу. Соньєр віддав криптекс самій Софі, і хай вона не знала, що в ньому і що їй із цим робити, однак не поспішала втягувати до справи абсолютно сторонню людину. Зважаючи на те, про яку інформацію йшлося, це, мабуть, було обачно з її боку.

— Ми не мусимо розповідати Тібінґові одразу про наріжний камінь. Зрештою, взагалі не мусимо розповідати. У його будинку ми зможемо перепочити і подумати. А коли розпитаємо його про Ґрааль, можливо, в тебе виникне якась версія, чому дідусь віддав криптекс тобі.

— Нам, — виправила його Софі.

Ленґдон відчув гордість і знову подивувався з того, що Соньєр вирішив залучити його.

— Ти знаєш хоч приблизно, де мешкає месьє Тібінґ? — поцікавилась Софі.

— Його маєток називається Шато Віллет.

Софі подивилась недовірливо.

— Як, той самий Шато Віллет?

— Авжеж.

— Гарні в тебе друзі.

— Ти знаєш, де це?

— Я проїжджала повз це місце. Це в тому районі, де замки. Двадцять хвилин звідси.

Ленґдон наморщив чоло.

— Так далеко?

— Так, зате ти маєш удосталь часу, щоб розповісти мені, що таке насправді Святий Ґрааль.

Ленґдон задумався.

— Розповім у Тібінґа, — пообіцяв. — Ми з ним спеціалізуємося на різних аспектах легенди, отже, разом зможемо переповісти її тобі якнайповніше. — Ленґдон усміхнувся. — Крім того, Тібінґ присвятив Святому Ґраалеві все життя, тож почути про Ґрааль від Лі Тібінґа — все одно, що почути про теорію відносності від самого Ейнштейна.

— Що ж, сподіваймося, що Лі не матиме нічого проти таких пізніх гостей.

— Для інформації, він сер Лі. — Ленґдон і сам помилився в цьому одного разу. — Тібінґ — великий оригінал. Кілька років тому королева

посвятила його в рицарі за те, що він уклав докладну історію династії Йорків.

Софі подивилась на нього:

— Жартуєш? То ми їдемо в гості до рицаря?

Ленґдон усміхнувся.

— Ми ж шукаємо Ґрааль, Софі. Хто нам краще допоможе в цьому, як не рицар?

Розділ 52

Маєток Шато Віллет, що розкинувся на 185 акрів, був за двадцять п’ять хвилин їзди на північний захід від Парижа, в околицях Версаля. Цей замок, що належав до найзнаменитіших історичних будівель Парижа, спроектував 1668 року Франсуа Мансар для графа Офлея. Із двома прямокутними ставками й садами, які спланував Ленотр, Шато Віллет більше нагадував скромний палац, аніж особняк. Французи пестливо називали цей маєток «маленьким Версалем».

Ленґдон зупинив броньовик перед високою брамою, за якою починалась довга під’їзна алея. Вдалині за брамою виднілась резиденція сера Лі Тібінґа. Напис на брамі був англійською мовою:

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ. НЕ ЗАХОДИТИ

Прагнучи перетворити свою оселю на маленький острівець Британії, Тібінґ не лише вивісив написи англійською, а й встановив переговорний пристрій праворуч від брами — у всіх країнах Європи, за винятком Англії, з цього боку в автах було місце пасажира.

Софі здивувалась:

— А якщо хтось приїде без пасажира?

— Краще не питай. — Ленґдон вже якось сперечався про це з Тібінґом. — Він хоче, щоб усе було так, як удома.

Софі опустила скло.

— Роберте, говори краще сам.

Ленґдон присунувся і перехилився через коліна Софі, щоб натиснути кнопку виклику. Він уловив звабливий аромат її парфумів і усвідомив, як вони близько. У такій дивній позі Ленґдон і застиг, доки із маленького динаміка чулися дзвінки.

Нарешті щось клацнуло, і роздратований голос відповів англійською із сильним французьким акцентом:

— Шато Віллет. Хто там?

— Роберт Ленґдон, — гукнув Ленґдон, майже розтягнувшись у Софі на колінах. — Друг сера Лі Тібінґа. Мені потрібна його допомога.

— Господар спить. Я теж спав. Що у вас за справа до нього?

— Особиста. Вона його дуже зацікавить.

— Тоді я впевнений, що він із радістю прийме вас уранці.

Ленґдон перемістив центр ваги.

— Але це дуже важливо.

— Сон сера Лі теж важливий. Якщо ви його друг, то мусите знати: в нього слабке здоров’я.

У дитинстві сер Лі Тібінґ хворів на поліомієліт і тепер носив на ногах спеціальні скоби і ходив на милицях, але в минулий приїзд він видався Ленґдонові такою жвавою і цікавою людиною, що той майже не помітив його каліцтва.

— Якщо ваша ласка, перекажіть йому, що я знайшов нову інформацію про Ґрааль. Вона не може чекати до ранку.

Запала довга мовчанка.

Ленґдон і Софі чекали, двигун броньовика голосно гуркотів.

Минула ціла хвилина.

Нарешті хтось заговорив.

— Добродію, ви, мабуть, і досі живете за гарвардським часом. — Голос був бадьорий і веселий.

Ленґдон розплився в усмішці: він упізнав характерну британську вимову.

— Лі, пробачте, що я розбудив вас о такій непристойній порі.

— Слуга мені доповів, що ви в Парижі та ще й говорите щось про Ґрааль.

— Я подумав, можливо, лише це витягне вас з ліжка.

— Так і сталося.

— То, може, відчините браму старому другові?

— Ті, хто шукають істину, — більше, ніж друзі. Вони побратими.

Ленґдон багатозначно подивився на Софі. Тібінґ мав пристрасть до показної риторики.

— Я відчиню браму, — заявив Тібінґ, — але спершу мушу переконатися, що серце твоє чисте. Це випробування честі. Ти мусиш відповісти на три запитання.

Ленґдон тихенько застогнав, потім шепнув Софі:

— Мусимо набратися терпіння. Я ж казав, що це дивак.

— Перше запитання, — урочисто розпочав Тібінґ. — Що ви бажаєте: каву чи чай?

Ленґдон знав, як Тібінґ ставиться до американської кави.

— Чай, — відповів. — «Ерл Ґрей».

— Чудово. Друге запитання. З молоком чи з цукром?

— З молоком, — шепнула йому на вухо Софі. — Здається, британці п’ють з молоком.

— З молоком, — відповів Ленґдон.

Тиша.

— Із цукром?

Ленґдон не відзивався.

Стривай-но! Ленґдон згадав той гіркуватий напій, яким його пригощали в минулий приїзд, і зрозумів, що питання було каверзним.

— З лимоном! — вигукнув він. — «Ерл Ґрей» з лимоном.

— Правильно. — Було чути, що Тібінґ задоволений. — І нарешті, я мушу поставити найважче запитання. — На мить він замовк, а тоді мовив урочисто: — Якого року весляр парними веслами з Гарварда обійшов суперника з Оксфорда в Генлі?

Ленґдон уявлення не мав, але вчасно здогадався, що відповідь на таке питання може бути лише одна.

— Ніякого, бо такого видовища ще зроду не бувало.

Клацнув замок, брама відчинилась.

— Серце ваше чисте, друже. Заходьте.

Розділ 53

— Месьє Берне! — нічний менеджер Депозитарного банку Цюриха відчув велике полегшення, почувши в слухавці голос президента банку. — Куди ви зникли? Тут поліція, всі чекають на вас!

— У мене невеличка проблема, — відповів президент банку стурбованим голосом. — Мені потрібна ваша допомога, негайно.

«У тебе не просто невеличка проблема», — подумав менеджер. Поліція повністю оточила банк і погрожувала, що з хвилини на хвилину з’явиться сам капітан правління судової поліції з ордером на обшук, якого вимагав банк.

— Чим я можу допомогти?

— Броньовик номер три. Мені потрібно знайти його. Спантеличений менеджер перевірив графік виїздів.

— Та він тут. Внизу, на вантажній платформі.

— Ні, там його немає. Броньовик викрали двоє осіб, яких розшукує поліція.

— Що? Як вони звідси виїхали?

— Я зараз не буду вдаватися в подробиці. Скажу лише, що склалося становище, яке може мати дуже негативні наслідки для банку.

— Що я повинен зробити?

— Будь ласка, активуйте аварійний ретранслятор на броньовику.

Нічний менеджер подивився на блок управління на іншому боці кімнати. Як більшість броньованих автомобілів, кожний фургон банку був оснащений привідним пристроєм з дистанційним управлінням, який можна було увімкнути з банку. Менеджерові довелося скористатися цією системою пошуку лише раз, коли на один броньовик дорогою напали, і вона спрацювала бездоганно — за мить визначила координати фургона й автоматично переслала їх до органів влади. Але зараз у менеджера склалося враження, що президент сподівається уникнути розголосу.

— Вам відомо, що, коли я активую пошукову систему, ретранслятор відразу поінформує про нашу проблему владу?

Берне не відповідав кілька секунд.

— Я про це знаю. Але все одно активуйте. Броньовик номер три. Я зачекаю на лінії. Мені потрібні точні координати цього авта якнайшвидше.

— Вже активую.

За тридцять секунд на відстані сорок кілометрів від банку заблимав малесенький ретранслятор, захований у шасі броньовика.

Розділ 54

Ленґдон вів броньовик звивистою, обсадженою тополями алеєю, і Софі нарешті трохи розслабилась. Яке щастя, що можна десь зупинитися! Вона не уявляла, де б вони знайшли безпечніший притулок, ніж в огородженому високим парканом приватному маєткові добродушного іноземця.

Вони звернули на широке коло перед будинком і праворуч побачили Шато Віллет. Споруда мала три поверхи і простягалась щонайменше на шістдесят метрів. Спереду вона була викладена сірим каменем і освітлювалась зовнішніми прожекторами. Грубуватий фасад різко контрастував із вишуканими декоративними садами і дзеркально чистим ставком.

У вікнах щойно з’явилося світло.

Ленґдон не поїхав до парадного входу, а звернув на місце для паркування, приховане за вічнозеленими деревами.

— Тут авта не буде видно з дороги, — сказав він. — Та й Лі не дивуватиметься, чому це ми приїхали на побитому броньовику.

Софі кивнула.

— Що робити з криптексом? Тут його, мабуть, не варто залишати, але якщо Лі його побачить, то, звісно, зацікавиться, що це таке.

— Не турбуйся, — відповів Ленґдон. Вийшовши з авта, він зняв піджак, обгорнув ним скриньку і поніс перед собою, наче немовля.

Софі подивилась із сумнівом.

— Зовсім непомітно.

— Тібінґ ніколи сам не відчиняє дверей. Він любить з’являтися ефектно. Я знайду, куди це сховати, доки він до нас зійде. — Ленґдон на мить замовк. — Мабуть, варто попередити тебе заздалегідь. Сер Лі має таке почуття гумору, яке багатьом видається… дивним.

Софі сумнівалась, що після всіх сьогоднішніх подій їй ще щось могло б видатися дивним.

Доріжка до головного входу була посипана дрібним гравієм. Вигнувшись дугою, вона вела до різьблених дверей із дуба й вишні з мідним молоточком завбільшки з грейпфрут. Не встигла Софі постукати, як двері гостинно відчинились.

На порозі стояв елегантний лакей, він поправляв білу краватку і смокінг, які, очевидно, щойно надягнув. На вигляд йому було років п’ятдесят, суворе обличчя з благородними рисами не залишало сумнівів, що він аж ніяк не в захваті від їхнього візиту.

— Сер Лі зараз зійде, — урочисто повідомив він англійською із сильним французьким акцентом. — Він одягається. Воліє не виходити до гостей у піжамі. Дозвольте ваше пальто, — він несхвально глянув на скручений твідовий піджак у Лендона під пахвою.

— Дякую, не турбуйтеся.

— Як бажаєте. Сюди, будь ласка.

Лакей повів їх через розкішний, оздоблений мармуром передпокій до вишуканої вітальні, м’яко освітленої вікторіанськими лампами з абажурами, прикрашеними бахромою. Тут пахло старовиною і було якось урочисто, в повітрі змішались аромати тютюну, листя чаю, хересу та ще чувся легенький запах вологої землі, властивий усім спорудам із каменю. Біля дальньої стіни поміж двома блискучими кольчугами виднівся камін, обкладений грубим каменем і такий величезний, що в ньому можна було б засмажити цілого бика. Лакей підійшов до каміна, став навколішки і підніс сірник до заздалегідь приготованої купи дубових дров і трісок. Вогонь швидко розгорівся.

Лакей підвівся, осмикнув смокінг.

— Господар просив переказати, щоб ви почувалися як удома. — Із цими словами він пішов, залишивши Ленґдона й Софі самих.

Софі вирішувала, на яку із пам’яток старовини, що стояли біля каміна, їй краще сісти: на оксамитову канапу епохи Ренесансу, на дерев’яне крісло-качалку з підлокітниками у вигляді орлиних кігтів чи на одну з двох кам’яних лав, які неначе потрапили сюди з якогось візантійського храму.

Ленґдон розгорнув піджак, витяг скриньку, підійшов до канапи й запхав її під низ так, щоб не було видно. Тоді стріпнув піджак, надягнув, розгладив лацкани і, усміхнувшись Софі, сів просто над тим місцем, де був захований скарб.

«Отже, на канапу», — подумала Софі й сіла поряд із ним.

Задивившись на вогонь, що потріскував у каміні, насолоджуючись теплом, Софі раптом подумала, що дідусеві ця кімната, мабуть, дуже б сподобалась. На стінах, оздоблених панелями з темного дерева, висіли картини старих майстрів; в одній із них Софі одразу розпізнала

Пуссена, другого дідусевого улюбленця після да Вінчі. На камінній полиці стояв алебастровий бюст богині Ісіди; здавалося, вона пильно стежить за всім, що відбувається в кімнаті.

Під єгипетською богинею, в самому каміні, були дві горгулії з каменю, вони правили за підставки для дров. Чудовиська грізно роззявили пащеки, у яких виднілися чорні порожнини глоток. У дитинстві Софі завжди боялась горгулій — це тривало доти, доки дідусь одного разу під час зливи не привів її до собору Нотр-Дам. Вони піднялися аж нагору.

— Принцесо, поглянь-но на ці дурненькі створіння, — сказав він їй, показуючи на горгулій, у яких із пащ хлистала вода. — Чуєш, як смішно в них булькає в горлі? — Софі кивнула і мимоволі усміхнулась, прислухаючись до чудернацьких звуків. — Вони полощуть горло, — пояснював дідусь. — Гур-гур-гур! І тому їх так смішно назвали — горгулії. — Відтоді Софі перестала їх боятися.

Ці теплі спогади навіяли на неї сум, серце знову стиснув гострий біль утрати. Дідуся більше немає. Вона уявила криптекс, що лежав під канапою, і подумала: цікаво, чи знатиме Лі Тібінґ, як його відкрити. І взагалі, чи варто його запитувати. Дідусь, умираючи, наказав їй знайти Роберта Ленґдона. Він ані словом не згадав, що треба залучити ще когось. «Але ж ми мусили десь сховатися», — сказала собі Софі, вирішивши довіритися інтуїції Ленґдона.

— Сер Роберт! — почувся громовий голос у них за спиною. — Бачу, ви подорожуєте не сам, а з чарівною супутницею.

Ленґдон підвівся. Софі теж зірвалася на ноги. Голос долинав згори, із закручених сходів, що вели на другий поверх, де було темно. Хтось ішов донизу, у затінку було видно лише невиразні обриси постаті.

— Добривечір, — гукнув Ленґдон. — Сер Лі, дозвольте відрекомендувати вам Софі Неве.

— Це велика честь для мене, — Тібінґ вийшов на світло.

— Дякую, що прийняли нас. — Софі побачила, що господар має на ногах металеві скоби і ходить на милицях. Тому він так повільно спускався сходами. — Уже доволі пізно.

— Так пізно, дорогенька, що вже рано. — Він розсміявся. — Vous n’êtes pas Américaine?[25]

Софі похитала головою.

— Parisienne.[26]

— У вас чудова англійська.

— Дякую. Я навчалася в Роял Холлоузе.

— Тоді зрозуміло. — У затінку Тібінґ пересувався повільніше. — Можливо, Роберт казав вам, що я викладав там неподалік — в Оксфорді. — Він хитро підморгнув Ленґдонові. — Звісно, я подався ще й до Гарварду, щоб там мене ознайомили із правилами безпеки.

Нарешті господар дійшов до кінця сходів. Софі подумала, що він не більше схожий на рицаря, ніж сер Елтон Джон. Сер Лі Тібінґ виявився доволі огрядним, червонощоким літнім чоловіком із рудим волоссям і веселими карими очима, що пускали бісики. Він мав на собі гофровані штани і вільну шовкову сорочку, а поверх неї — жилет кольору пейслі. Попри алюмінієві скоби на ногах, тримався він дуже прямо, з гідністю, і, можливо, це зумовлено не так свідомими зусиллями, як аристократичним походженням.

Тібінґ підійшов до них і простягнув руку Ленґдонові.

— Роберте, ви схудли.

— Зате ви нівроку, — усміхнувся Ленґдон.

Тібінґ щиро розсміявся і поплескав себе по круглому животі.

— Дістав здачі! Останнім часом моя єдина плотська утіха — це смачна їжа. — Тібінґ повернувся тепер до Софі, ніжно взяв її руку, злегка схиливши голову, дмухнув на її пальчики і відвів очі. — Міледі!

Софі подивилась на Ленґдона, не певна, чи це вона перенеслася назад у часі, чи втрапила до божевільні.

Лакей, який відчинив їм двері, увійшов із тацею і заходився розставляти на столику перед каміном чашки для чаю.

— Знайомтеся, це Ремі Леґалудек, — сказав Тібінґ, — мій слуга.

Стрункий лакей чемно кивнув і знову зник.

— Ремі родом із Ліона, — прошепотів Тібінґ так, наче йшлося про якусь страшну хворобу. — Але готує чудово.

Ленґдон здивувався.

— Я думав, ви привезли собі обслугу з Англії.

— О Боже, ні! Я б не побажав англійського кухаря нікому, крім французьких податківців. — Він глянув на Софі. — Пробачте, міс Неве. Запевняю, моя неприязнь до Франції поширюється лише на політику й футбол. Ваш уряд краде в мене гроші, а ваша футбольна команда нещодавно зганьбила нашу.

Софі привітно усміхнулась.

Тібінґ уважно подивився на неї, тоді на Ленґдона.

— У вас щось трапилось. Ви обоє якісь схвильовані.

Ленґдон кивнув.

— Ми мали цікаву ніч, Лі.

— Так я й зрозумів. Ви приходите до мене посеред ночі і говорите про Ґрааль. Скажіть, чи насправді йдеться про Ґрааль, чи ви просто згадали його, знаючи, що це єдине, заради чого я б посеред ночі встав із ліжка?

«І те, й те», — подумала Софі, подумки уявивши криптекс, захований під канапою.

— Лі, — сказав Ленґдон, — ми хочемо поговорити з вами про Пріорат Сіону.

Густі брови Тібінґа заінтриговано поповзли догори.

— Про охоронців. Отже, йдеться насправді про Ґрааль. Ви сказали, що маєте якусь інформацію? Щось нове, Роберте?

— Можливо. Ми ще й самі точно не знаємо. Може, ми зорієнтуємось, довідавшись спочатку щось від вас.

Тібінґ жартівливо погрозив пальцем.

— Ох уже мені ці хитрі американці. Завжди: ти мені — я тобі. Що ж, хай буде так. Я до ваших послуг. Що ви хочете дізнатися?

Ленґдон зітхнув.

— Я сподівався, що ви зробите ласку і розповісте міс Неве, що таке насправді Святий Ґрааль.

Тібінґ здивувався.

— А вона що, не знає?

Ленґдон заперечно похитав головою.

На обличчі Тібінґа з’явилась майже безсоромна усмішка.

— Роберте, ви привели до мене дівицю?

Роберт вибачливо подивився на Софі.

— Так шукачі Грааля називають кожного, хто ніколи не чув правдивої історії.

Тібінґ зацікавлено подивився на Софі.

— Що вам відомо, моя люба?

Софі стисло переказала те, що устиг їй розповісти Ленґдон: про Пріорат Сіону, про тамплієрів, про документи Санґріл та про Святий

Ґрааль, який, на думку багатьох, зовсім не чаша… а щось значно могутніше.

— Оце й усе? — Тібінґ подивився на Ленґдона з удаваним обуренням. — Роберте, а я думав, ви джентльмен. Ви позбавили її оргазму!

— Знаю, але я думав, може, ми з вами разом могли б… — Ленґдонові здалося, що не надто пристойна метафора зайшла задалеко.

Але Тібінґ уже змовницьки дивився на Софі.

— Отже, в питанні Грааля, моя люба, ви цнотлива діва. Обіцяю, ви ніколи не забудете свого першого досвіду!

Розділ 55

Сидячи на канапі поряд із Ленґдоном, Софі пила чай з ячмінною булочкою і відчувала благотворну дію кофеїну та їжі. Сер Лі Тібінґ, сяючи усмішкою, кумедно крокував перед каміном, металеві скоби в нього на ногах час від часу дзвінко стукали об камінь.

— Отже, Святий Ґрааль, — розпочав Тібінґ тоном учителя. — Більшість людей запитує мене лише про одне — де він. Боюсь, на це запитання я ніколи не зможу відповісти. — Він обернувся і подивися просто на Софі. — Однак… значно доречніше інше питання: що таке Святий Ґрааль?

Софі відчула в обох своїх співрозмовниках радісне збудження науковців.

— Аби зрозуміти, що таке Ґрааль, — вів далі Тібінґ, — спочатку треба зрозуміти Біблію. Скажіть, як добре ви знаєте Новий Завіт?

Софі знизала плечима.

— По суті, взагалі не знаю. Мене виховував чоловік, що поклонявся Леонардові да Вінчі.

Тібінґ здивувався і водночас зрадів.

— Просвітлена душа. Чудово! Тоді ви, мабуть, знаєте, що Леонардо був одним із тих, хто охороняв таємницю Святого Грааля. Ключі до цієї таємниці він приховав у своїх творах.

— Роберт мені вже це розповів.

— А про ставлення да Вінчі до Нового Завіту?

— Цього я не знаю.

В очах Тібінґа з’явились веселі іскорки, він подивився на книжкову полицю в іншому кінці кімнати.

— Роберте, будьте ласкаві. На нижній полиці. «La Storia di Leonardo».

Ленґдон пішов до полиць із книжками, знайшов великий мистецький альбом, приніс і поклав на столик. Повернувши альбом так, щоб Софі було зручно дивитися, Тібінґ перегорнув важку обкладинку, на розгортці була низка цитат.

— «Із записок да Вінчі про полеміку і роздуми», — Тібінґ показав на одну цитату. — Гадаю, ви погодитеся, що ця цитата безпосередньо

стосується нашої розмови.

Софі прочитала:

Багато хто заробляє на ілюзіях
і фальшивих чудесах, обдурюючи нерозумну більшість.
ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

— А ось іще одна, — сказав Тібінґ і показав на іншу цитату.

Сліпе невігластво вводить нас в оману.
О! Жалюгідні смертні, розплющте очі!
ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

У Софі мороз пішов по спині.

— Да Вінчі говорить це про Біблію?

Тібінґ кивнув.

— Ставлення Леонардо до Біблії має прямий зв’язок із Святим Граалем. Да Вінчі, по суті, намалював справжній Ґрааль, за кілька хвилин я вам його покажу, але спочатку поговорімо про Біблію. — Тібінґ усміхнувся. — А все, що вам слід знати про Біблію, зводиться до вислову видатного знавця Святого Письма Мартіна Персі. — Тібінґ прокашлявся і процитував: — «Біблія не прийшла факсом із неба».

— Перепрошую?

— Біблія — це творіння людини, моя люба. Не Бога. Біблія не впала чудодійно з неба. Людина створила цю історичну хроніку неспокійних часів, і її безліч разів перекладали, змінювали й доповнювали. В історії ніколи не існувало єдино правильної і остаточної версії цієї книжки.

— Нехай так.

— Ісус Христос був історичною постаттю величезної ваги, можливо, це найзагадковіший і найхаризматичніший лідер, якого тільки знав світ. Як Месія, чиє пришестя було передбачене, Ісус скидав царів, надихав мільйони і заклав нову ідеологію. Нащадок царя Соломона і царя Давида, Він мав усі підстави претендувати на трон царя юдеїв. Зрозуміло, що тисячі послідовників у цілому світі записали історію Його життя. — Тібінґ замовк, щоб відпити чаю, а тоді знову

поставив чашку на камінну полицю. — Щоб укласти Новий Завіт, розглядали понад вісімдесят Євангелій, однак увійшло до нього лише декілька — від Матвія, Марка, Луки та Івана.

— А хто вирішував, яке Євангеліє включити до Нового Завіту? — запитала Софі.

— Ага! — зрадів Тібінґ. — Ось тут і криється найголовніша іронія християнства! Біблію, таку, яку ми маємо сьогодні, уклав поганець — римський імператор Костянтин Великий.

— Я думала, Костянтин був християнином, — сказала Софі.

— Та ні, — заперечив Тібінґ. — Усе життя він був поганцем, і охрестили його аж на смертному ложі, коли він уже не мав сили противитися. За правління Костянтина офіційною релігією Риму було поклоніння Сонцю — культ Sol Invictus, тобто Непереможного Сонця, — а сам Костянтин був верховним жерцем. На його біду, в Римі наростала хвиля заворушень на релігійному ґрунті. За три століття після розп’яття Ісуса Христа його послідовників дуже побільшало. Християни воювали з поганцями, і конфлікт набув таких масштабів, що загрожував розірвати Рим навпіл. Костянтин розумів: треба щось із цим робити. 325 року після Христа він вирішив об’єднати Рим під знаменом однієї релігії, тобто християнства.

Софі здивувалась.

— Навіщо було імператорові-поганцеві робити офіційною релігією християнство?

Тібінґ усміхнувся:

— Костянтин був добрим стратегом. Він бачив, що християнство набирає обертів, і просто поставив на переможця. Історики досі захоплюються тим, як блискуче Костянтин навернув поганців, що поклонялися Сонцю, до християнства. Він увів поганські символи, дати та ритуали до нової християнської традиції і створив своєрідну змішану релігію, яка влаштовувала всіх.

— Дивовижне перетворення, — докинув Ленґдон. — Сліди поганства у християнській символіці очевидні. Єгипетські сонячні диски перетворилися на німби католицьких святих. Малюнки богині Ісіди, яка колише чудодійно зачатого сина Гора, стали прообразом для сучасних зображень Діви Марії з Ісусом-немовлям на руках. І практично всі елементи католицького ритуалу — митра, вівтар,

славослов’я, причастя, цей акт «споживання тіла Ісуса», — були запозичені із давніших поганських релігій.

Тібінґ застогнав.

— Не годуй символога хлібом, а дай поговорити про християнські символи! У християнстві все запозичено. Дохристиянський бог Митра — якого називали Сином Божим і Світочем Світу — народився 25 грудня. Коли він помер, його поховали у склепі на схилі гори, і він воскрес на третій день. До речі, 25 грудня — це ще й день народження Осіріса, Адоніса та Діоніса. Новонародженому Крішні подарували золото, ладан і мирру. Навіть свій святий день тижня християни запозичили в поганців.

— Як це?

— Спочатку, — сказав Ленґдон, — святим днем християни вважали єврейський шабат, тобто суботу, але Костянтин пересунув його, щоб він збігся із поганським днем Сонця. — Він замовк і усміхнувся. — Дотепер більшість християн ходить до церкви в неділю вранці і гадки не має, що вони продовжують поганську традицію — цього дня поганці віддавали шану Сонцю.

У Софі голова пішла обертом.

— І як це все стосується Ґрааля?

— Отож-бо, — відповів Тібінґ. — Слухайте краще мене. Під час цього злиття релігій Костянтинові треба було зміцнити нову християнську традицію, і він скликав знамените всесвітнє зібрання, відоме як Нікейський собор.

Софі чула про Нікейський собор лише як про місце народження Нікейського символу віри.

— На цьому соборі, — вів далі Тібінґ, — обговорювали багато аспектів християнства — дату Великодня, роль єпископів, соборування і, звісно ж, божественність Ісуса.

— Не розумію. Як це — божественність Ісуса?

— Моя люба, до цього моменту в історії послідовники Ісуса вважали Його смертним пророком… людиною. Безумовно, видатною і впливовою, але лише людиною. Одним із смертних.

— Не Сином Божим?

— Та ні, — відповів Тібінґ, — Ісуса проголосили Сином Божим лише на Нікейському соборі. Через голосування.

— Стривайте. Ви сказали, що Ісус став Богом унаслідок голосування?

— Причому переміг Він із невеликою перевагою голосів, — уточнив Тібінґ. — Однак проголошення Ісуса Богом мало вирішальне значення для подальшого об’єднання Римської імперії і стало основою для майбутньої влади Ватикану. Офіційно визнавши Ісуса Сином Божим, Костянтин перетворив Його на божество, що існувало поза світом людей, чию владу неможливо було оскаржити. Це не лише стримувало будь-які подальші випади поганців проти християнства: віднині послідовники Христа могли порятувати свою душу лише через єдиний офіційно визначений канал — Римську Католицьку Церкву.

Софі подивилась на Ленґдона, і той кивнув їй на знак того, що погоджується зі словами Тібінґа.

— Йшлося лише про владу, — продовжував Тібінґ. — Христос як Месія загрожував існуванню Церкви й держави. Багато науковців уважає, що Церква буквально викрала Ісуса в Його справжніх послідовників, позбавила Його людяності, огорнула непроникним саваном божественності. І все заради того, щоб розширити свою владу. Я написав на цю тему кілька книжок.

— Припускаю, ви щодня одержуєте гнівні листи від ревних християн?

— А чого їм сердитись? — заперечив Тібінґ. — Більшість освічених християн знає історію своєї віри. Ісус справді був видатною і впливовою людиною. Закулісні політичні маневри Костянтина не применшують величі Христового життя. Ніхто не каже, що Христос був шахраєм, ніхто не заперечує, що Він ходив по землі і надихав мільйони людей на краще життя. Ми лише стверджуємо, що Костянтин скористався величезним впливом і харизмою Христа. І при цьому сформував основи того християнства, що існує дотепер.

Софі подивилась на мистецький альбом, що лежав перед нею. Їй кортіло побачити, як да Вінчі намалював Святий Ґрааль.

— Але була одна проблема, — тепер Тібінґ заговорив швидше. — Позаяк Костянтин підвищив статус Ісуса майже за чотири століття після Його смерті, то вже існували тисячі документів, що відображали життя Ісуса як простого смертного. Костянтин розумів: щоб знищити ці історичні докази, потрібний якийсь рішучий маневр. І тут настає найцікавіший момент в історії християнства. — Тібінґ на мить замовк і

багатозначно подивився на Софі. — Костянтин замовив і профінансував нову Біблію, у якій уже не було тих Євангелій, що говорили про людські риси Христа, а були лише ті, що уподібнювали Його до Бога. Усі інші Євангелія оголосили поза законом, зібрали докупи й спалили.

— Цікава деталь, — втрутився Ленґдон. — Кожного, хто надавав перевагу забороненим Євангеліям, вважали єретиком. Слово «єретик» з'явилося саме в цей історичний момент. Латинське слово haereticus означає «вибір». Ті, що «обирали» первинну історію Христа, були першими в світі єретиками.

— На щастя для істориків, — сказав Тібінґ, — деякі Євангелія з тих, що Костянтин намагався знищити, вціліли. Зокрема, в 1950-х роках в одній печері неподалік Кумрана в Юдейській пустелі знайшли Сувої Мертвого моря. А перед цим, 1945-го, в Наґ-Хаммаді — Коптські Сувої. Ці документи не лише розкривають справжню історію Ґрааля, а й описують пастирство Христа як звичайної людини. Звичайно, Ватикан, вірний традиції замовчування, намагався не допустити, щоб текст цих сувоїв оприлюднили. Та це й зрозуміло. Адже вони свідчать про кричущу історичну брехню і чітко підтверджують, що нову Біблію уклали і відредагували люди, які переслідували політичні цілі — зробити Бога з людини Ісуса Христа і використати Його вплив для зміцнення своєї влади.

— Однак, — знову втрутився Ленґдон, — важливо пам'ятати, що небажання сучасної Церкви оприлюднювати ці документи зумовлене щирою вірою в правдивість традиційного уявлення про Христа. У Ватикані зібрались глибоко віруючі люди, переконані, що ці альтернативні документи — фальшивка.

Тібінґ усміхнувся й опустився в крісло напроти Софі.

— Як бачите, наш професор набагато лояльніше ставиться до Риму, ніж я. Однак треба визнати, що він має рацію, коли каже, що сучасне духовенство щиро вважає ці документи фальшивкою. Це й зрозуміло. Адже Біблія Костянтина віками була їхньою правдою. Ніхто краще не піддається пропаганді, як той, хто сам пропагує.

— Він має на увазі, — сказав Ленґдон, — що ми поклоняємося богам наших батьків.

— Я маю на увазі, — заперечив Тібінґ, — що майже все, чого батьки вчили нас про Ісуса, — вигадка. Так само, як і розповіді про

Святий Ґрааль.

Софі знову подивилась на цитату да Вінчі. «Сліпе невігластво вводить нас в оману. О! Жалюгідні смертні, розплющте очі!»

Тібінґ потягнувся до альбому і почав гортати сторінки.

— І нарешті, перш ніж я покажу вам, де да Вінчі намалював Святий Ґрааль, хочу, щоб ви глянули на це. — Він розкрив альбом на кольоровій ілюстрації, що займала цілу розгортку. — Ясна річ, ви впізнаєте цю фреску?

Він що, жартує? Перед очима Софі була найвідоміша фреска всіх часів — «Таємна вечеря» — легендарна картина да Вінчі на стіні церкви Санта-Марія в Мілані. На ній був зображений Ісус з апостолами у мить, коли Він оголошує, що один із них Його зрадить.

— Так, звичайно, я знаю цю фреску.

— Тоді, може, ви пограєте зі мною в одну простеньку гру? Заплющте, будь ласка, очі.

Заінтригована, Софі заплющила очі.

— Де сидить Ісус? — запитав Тібінґ.

— У центрі.

— Добре. А що Він та Його апостоли ламають і їдять?

— Хліб. Та це ж очевидно!

— Чудово, А що п’ють?

— Вино. Вони п’ють вино.

— Супер. І останнє запитання. Скільки на столі склянок?

Софі замислилась, розуміючи, що це запитання каверзне,

«А після вечері Ісус узяв чашу з вином і розділив її зі своїми апостолами».

— Одна чаша, — відповіла вона. Чаша Христова. Святий Ґрааль, — Ісус передав по колу єдину чашу з вином, так тепер роблять усі християни на причасті.

Тібінґ зітхнув.

— Розплющте очі.

Вона розплющила очі. Тібінґ вдоволено усміхався, Софі глянула на ілюстрацію і з великим подивом побачила, що кожен за столом мав перед собою склянку з вином, так само, як і Ісус. Тринадцять чаш. До того ж ці чаші були маленькі, без вушок і зроблені зі скла. Жодної чаші Христової на картині не було. Жодного Святого Грааля.

У Тібінґа в очах були веселі іскорки.

— Погодьтеся, це трохи дивно, позаяк і за Біблією, і за нашою традиційною легендою про Ґрааль власне в цю мить з’являється Святий Ґрааль. Да Вінчі, схоже, забув намалювати чашу Христову.

— Мистецтвознавці, мабуть, це помітили.

— Ви будете вражені, коли почуєте, які дивні речі да Вінчі тут умістив, а більшість науковців їх або не бачить, або воліє не помічати. Ця фреска — ключ до таємниці Святого Ґрааля. У «Таємній вечері» да Вінчі зобразив усе відкрито.

Софі уважно розглядала ілюстрацію.

— То ця фреска говорить нам, що таке насправді Ґрааль?

— Не що це таке, — шепнув Тібінґ, — а хто це такий. Святий Ґрааль — це не предмет. Насправді це… людина.

Розділ 56

Софі кілька секунд здивовано дивилась на Тібінґа, а тоді перевела погляд на Ленґдона.

— Святий Ґрааль — це людина?

Ленґдон кивнув.

— Так, це жінка.

Із виразу обличчя Софі було видно, що вона геть спантеличена. Ленґдон свого часу відреагував так само, почувши вперше цю приголомшливу версію. І аж коли він зрозумів символіку, що стоїть за Ґраалем, зв’язок із жіночим началом став йому очевидний. Тібінґ, схоже, подумав те саме.

— Роберте, мабуть настала черга символога пояснити, що й до чого? — Він підійшов до столу, взяв чистий аркуш і поклав перед Ленґдоном.

Той витяг із кишені ручку.

— Софі, ти, мабуть, знаєш сучасні символи чоловічого й жіночого начал?

Він намалював загальновідомі символи: чоловічий — ♂ і жіночий — ♀.

— Ну звичайно, — відповіла вона.

— Спершу, — спокійно продовжував Ленґдон, — ці символи були іншими. Багато хто помилково припускає, що чоловічий символ походить від щита і списа, а жіночий — це дзеркало, що відображає красу. Насправді ж ці символи походять від давніх астрономічних позначень планети-бога Марса і планети-богині Венери. Первинні символи значно простіші. — І Ленґдон накреслив на папері ще один знак.

Λ

— Це — первинний символ чоловіка, — сказав він. — Такий-от схематичний фалос.

— Саме так, — погодилася Софі.

— Так і було, — підтвердив Тібінґ.

— Цей знак називають лезом, і він символізує агресивність і мужність. До речі, його використовують дотепер: так позначають ранг на військовій формі.

— Справді, — усміхнувся Тібінґ. — Що більше ти маєш пенісів, то вищий твій ранг. Хлопці — це хлопці.

Ленґдон скривився.

— Жіночий символ, як неважко здогадатися, — пряма протилежність чоловічого. — Він накреслив іще один знак. — Це називають чашею.

V

Софі здивовано підвела очі.

Ленґдон бачив, що вона вловила зв’язок.

— Чаша, — вів далі він, — схожа на чарку чи якусь посудину, але ще вона нагадує — і це дуже важливо — утробу жінки. Цей символ означає жіночність, жіноцтво і плодючість. — Ленґдон подивився Софі просто в очі. — Софі, легенда каже нам, що Святий Ґрааль — це чаша. Але насправді це алегорія, що приховує справжню суть Ґрааля. Тобто чаша в легенді — це метафора, яка означає щось значно важливіше.

— Жінку, — сказала Софі.

— Саме так, — усміхнувся Ленґдон. — Ґрааль — це достоту давній символ жіноцтва, а Святий Ґрааль означає священне жіноче начало й богиню. Однак сьогодні завдяки старанням Церкви про це забули. Владу жінки, її здатність давати життя колись уважали священною. Але це стало загрозою для нової Церкви, якою керували чоловіки, і тому священне жіноче начало скинули з п’єдесталу й оголосили нечистим. Не Бог, а людина вигадала «первородний гріх»: начебто Єва скуштувала яблуко і цим згубила людський рід. Жінка, яку колись уважали священною дару- вальницею життя, перетворилась на ворога.

— Хочу додати, — озвався Тібінґ, — що уявлення про жінку як про дарувальницю життя було основою давніх релігій. Народження дитини уважалось дивом, яке свідчить про владу жінки. Прикро, але ідеологи християнства, відкинувши біологічні істини, позбавили жінку

життєдайної сили і зробили творцем чоловіка. Біблія каже, що Бог створив Єву з ребра Адама. Жінка стала відгалуженням чоловіка. До того ж гріховним. Біблійний міф про походження світу став початком кінця богині.

— Ґрааль, — сказав Ленґдон, — це символ утраченої богині. Коли з'явилося християнство, старі поганські релігії так просто не зникли. Легенди про героїчні пошуки загубленого Ґрааля насправді були розповідями про заборонені пошуки втраченої священної жіночності. Рицарі, що начебто «шукали чашу», говорили метафорами, аби захиститися від Церкви, яка поневолила жінку, скинула богиню з п'єдесталу, спалювала невірних і заборонила поганську традицію вшановувати священну жіночність.

— Пробачте, коли ви сказали, що Святий Ґрааль — це людина, — мовила Софі, — я подумала, ви маєте на увазі реальну людину.

— Так і є, — відповів Ленґдон.

— І це не просто будь-яка людина, — вигукнув Тібінґ, збуджено зводячись на ноги. — Це жінка, що володіла такою могутньою таємницею, яка могла б зруйнувати саму основу християнства!

Софі була приголомшена.

— Ця жінка — відома історична постать?

— Достатньо відома. — Тібінґ узяв милиці і рушив до дверей. — І якщо, друзі, ви не проти перейти до кабінету, то я матиму за честь показати вам її на картині да Вінчі.

Через дві кімнати, на кухні, слуга Ремі Леґалудек мовчки стояв перед телевізором. У новинах показували фотографії чоловіка і жінки… тих самих, яким Ремі щойно подав чай.

Розділ 57

Лейтенант Колле чергував під Депозитарним банком Цюриха і не розумів, чому Фаш так довго не йде з ордером на обшук. Банкіри явно щось приховують. Вони сказали, що Ленґдон і Неве були тут раніше, але їх не впустили, бо вони не мали належного посвідчення.

«То чому вони не впускають нас, щоб ми могли переконатись?»

Нарешті мобільник задзвонив. Це був черговий з командного пункту в Луврі.

— Ну що, є вже ордер на обшук? — нетерпляче запитав Колле.

— Забудьте про банк, лейтенанте, — відповів агент. — Ми щойно одержали нову інформацію. Тепер ми знаємо точно, де переховуються Ленґдон із Неве.

Колле сперся на капот авта.

— Жартуєте.

— Мені дали адресу в передмісті. Десь неподалік Версаля.

— А капітан Фаш уже знає?

— Ще ні. Він розмовляє по телефону. Якийсь важливий дзвінок.

— То я їду. Попросіть його, хай подзвонить, як звільниться. — Колле записав адресу й ускочив до авта. Від'їжджаючи від банку, він збагнув, що забув поцікавитися, хто повідомив поліції місцеперебування Ленґдона. Утім, це не так уже й важливо. Колле радів, що має нагоду компенсувати свої попередні вагання й помилки. Він от-от проведе найефектніший арешт за всю кар'єру.

По рації він наказав п'яти автам, що його супроводжували:

— Хлопці, не вмикайте сирени. Ленґдон не повинен знати, що ми його вирахували.

А за сорок кілометрів від банку чорне «ауді» з'їхало з сільської дороги і зупинилося в тіні дерев край поля. Сайлас вийшов з авта і зазирнув крізь пруття металевої огорожі на величезний маєток. Якийсь час він дивився на залитий місячним сяйвом пагорб, на горі якого виднівся замок.

На першому поверсі всюди горіло світло. «Дивно як на цю пору», — подумав, усміхнувшись, Сайлас. Інформація, яку дав йому Учитель, вочевидь, була достовірна. «Без наріжного каменя я звідси не піду, — заприсягся він. — Я не підведу єпископа й Учителя».

Перевіривши свій тринадцятизарядний геклер-і-кох, Сайлас пропхав його між залізними прутями і кинув на траву. Тоді вхопився за верх огорожі, підтягнувся, переліз на інший бік і скочив на землю. Не звертаючи уваги на біль від волосяниці, Сайлас підняв пістолет і рушив під гору по свіжій траві.

Розділ 58

Такого кабінету, як у Тібінґа, Софі ще ніколи не бачила. Він був у шість чи й сім разів більший за найпросторіші, найрозкішніші офіси і нагадував наукову лабораторію, бібліотеку і базар укупі. Зі стелі звисали три люстри, а на безкраїй кахельній підлозі було розкидано безліч столів, завалених книжками, творами мистецтва, пам’ятками культури і неймовірною кількістю електронного обладнання — комп’ютерів, проекторів, мікроскопів, копіювальних машин і сканерів.

— Я переобладнав танцювальну залу, — сказав Тібінґ, ніяково усміхаючись. — Танцювати мені випадає нечасто.

У Софі було враження, що ця ніч стала якоюсь зоною сутінок, де все виявлялось не таким, як вона очікувала.

— Це все вам потрібно для роботи?

— Пошук істини став моєю пристрастю на все життя, — відповів Тібінґ. — А Санґріл — моя улюблена коханка.

«Святий Ґрааль — це жінка», — думала Софі. В голові у неї крутився калейдоскоп взаємопов’язаних тверджень, які, здавалося, не мають сенсу.

— Ви сказали, що маєте портрет жінки, яка, за вашими словами, є Святим Ґраалем.

— Так, але це не за моїми словами. Так про неї сказав сам Христос.

— Котра це картина? — запитала Софі, оглядаючи стіни.

— Гм-м… Тібінґ удав, що забув. — Святий Ґрааль. Санґріл. Чаша. — Тоді різко обернувся і показав на дальню стіну. На ній висіла величезна репродукція «Таємної вечері». Цю картину Софі щойно бачила в альбомі. — Ось вона!

Софі подумала, що не так щось зрозуміла.

— Але ж цю картину ви мені щойно показували.

Він підморгнув їй.

— Знаю, але збільшена копія набагато цікавіша. Хіба ні?

Софі благально подивилась на Ленґдона.

— Я нічого не розумію…

Ленґдон усміхнувся.

— Що ж, Святий Ґрааль і справді з’являється на «Таємній вечері». Леонардо зобразив її на видному місці.

— Стривайте, — сказала Софі. — Ви сказали мені, що Святий Ґрааль — це жінка. А на «Таємній вечері» зображено тринадцятьох чоловіків.

— Та невже? — Тібінґ підвів брови. — Ану подивіться уважніше.

Розгублена, Софі підійшла ближче до репродукції, вдивляючись у тринадцять постатей: Ісус Христос посередині, шість апостолів ліворуч від Нього і шість праворуч.

— Це все чоловіки, — повторила вона.

— Хіба? — вигукнув Тібінґ. — А хто це сидить на почесному місці, праворуч від Господа?

Софі пильно придивилась до постаті, зображеної одразу справа біля Ісуса. Вона розглядала обличчя й фігуру, і її охоплював дедалі більший подив. Особа ця мала довге руде волосся, витончені ручки і навіть якийсь натяк на бюст. Це, поза сумнівом, була… жінка.

— Це жінка! — вигукнула Софі.

Тібінґ сміявся.

— Оце диво так диво! Повірте, помилки тут бути не може. Леонардо досконало вмів відтворити різницю між чоловіком і жінкою.

Софі не могла відвести погляду від жінки, яка сиділа поруч із Христом. На «Таємній вечері» мало бути тринадцять чоловіків. Хто ж тоді ця жінка? Софі багато разів бачила цю уславлену картину, але жодного разу не помітила цієї очевидної невідповідності.

— Ніхто цього не помічає, — сказав Тібінґ. — Наше упереджене уявлення про цю сцену таке непохитне, що розум відкидає цю недоречну деталь і відмовляється сприймати те, що бачать очі.

— Це має назву «скотома», — додав Ленґдон. — Іноді так на розум діють потужні символи.

— Інша причина, з якої ви могли не помітити, що це жінка, — сказав Тібінґ, — полягає в тому, що багато фотографій, які подають у мистецьких альбомах, було зроблено перед 1954 роком, коли деталі ще ховалися під нальотом бруду й шарами фарби кількох незграбних реставраторів, що працювали над фрескою у вісімнадцятому столітті. Тепер же її очистили і відтворили первинний твір да Вінчі. — Він показав на репродукцію. — Et voila!

Софі підійшла ближче. Жінка, що сиділа праворуч від Ісуса, була молода й на вигляд доброчесна. Обличчя серйозне, скромно складені ручки, прекрасне руде волосся. І ця жінка здатна самотужки знищити Церкву?

— Хто вона? — запитала Софі.

— Це, моя люба, — відповів Тібінґ, — Марія Магдалина.

Софі здивувалась:

— Повія?

Тібінґ коротко зітхнув, наче це слово образило його особисто.

— Магдалина не була повією. Таке негоже уявлення про неї склалося внаслідок брудної кампанії, яку влаштувала Церква в ранню епоху свого існування. Церкві потрібно було зганьбити Марію Магдалину, щоб не відкрилась небезпечна таємниця — її роль як Святого Грааля.

— Її роль?

— Як я вже сказав, — заходився пояснювати Тібінґ, — Церкві треба було переконати світ, що смертний пророк Ісус був Богом. Тому всі Євангелія, що описували земні аспекти Ісусового життя, мали бути вилучені з Біблії. Але, на прикрість перших редакторів, одна особливо неприємна для них земна тема з’являлася в Євангеліях знову і знову. Це Марія Магдалина. — Він на мить замовк. — А точніше, її одруження з Ісусом Христом.

— Перепрошую? — Софі подивилась на Ленґдона, а тоді знову на Тібінґа.

— Це історичний факт, — сказав Тібінґ, — і да Вінчі, безумовно, про це знав. «Таємна вечеря» просто кричить, що Ісус і Магдалина були парою!

Софі знову подивилась на фреску.

— Зверніть увагу: Ісус і Магдалина одягнені, як дзеркальні відображення одне одного. — Тібінґ показав на двох осіб у центрі фрески.

Софі була зачарована. Справді, їхній одяг був однаковим, лише протилежних кольорів. Ісус мав на собі червону одіж і синю накидку, а Марія Магдалина — синю одіж і червону накидку. Інь і ян.

— Є ще дивовижніші деталі, — вів далі Тібінґ. — Бачите, Ісус і Його наречена сидять зовсім поряд, торкаючись стегнами, а вище

відхиляються одне від одного, утворюючи між собою цей чітко окреслений вільний простір

Тібінґ ще не скінчив, як Софі вже побачила те, про що він говорить, — беззаперечний знак V в самому центрі фрески. Цей символ, як щойно сказав Ленґдон, означав Ґрааль, чашу й жіночу утробу.

— І нарешті, — заговорив знову Тібінґ, — якщо розглядати Ісуса й Магдалину як елементи композиції, а не як людей, то вам в очі впаде ще один знак. — Він зробив паузу. — Літера алфавіту.

Софі одразу її побачила. Сказати, що ця літера впала їй в очі, означало не сказати нічого. Літера ця раптом заступила їй все інше, Софі бачила лише її. У центрі картини чітко вимальовувалась велика бездоганна літера «М».

— Надто правильна як на збіг, погоджуєтесь? — запитав Тібінґ.

Софі була вражена.

— Навіщо вона тут?

Тібінґ знизав плечима.

— Знавці таємних знаків і символів скажуть вам, що вона означає Matrimonio, або Марія Магдалина. Якщо чесно, ніхто не знає напевно. Єдиною беззаперечною істиною є те, що це «М» тут не випадкове. Безліч праць, пов’язаних із Ґраалем, містить замасковану літеру «М» — або як водяний знак, або приховану під шарами фарби, або ж у формі композиційних алюзій. Найочевидніша літера «М», звісно ж, красується на вівтарі Паризької богоматері в Лондоні, який розписав колишній великий магістр Пріорату Сіону Жан Кокто.

Софі замислилася.

— Згодна, що ці приховані «М» інтригують, але ж, мабуть, ніхто не вважає їх доказом того, що Ісус був одружений з Магдалиною.

— Ні, ні, — сказав Тібінґ і пішов до одного зі столів із книжками. — Як я вже сказав, шлюб Ісуса й Марії Магдалини відображений в історичних джерелах. — Він почав перебирати книжки. — До того ж Ісус як одружений чоловік виглядає значно переконливіше, ніж наш традиційний біблійний образ Ісуса-юнака.

— Чому? — запитала Софі.

— Тому що Ісус був євреєм, — прийшов на допомогу Ленґдон, доки Тібінґ шукав потрібну книжку, — а неписані суспільні закони того часу практично забороняли чоловікові-євреєві бути неодруженим.

Єврейська традиція засуджувала утримання, і бать- ко-єврей мав обов’язок підшукати синові відповідну дружину. Якби Ісус був неодружений, то бодай в одному Євангелії з тих, що увійшли до Біблії, про це б згадувалося і давалося б якесь пояснення, чому Він залишався юнаком.

Тібінґ знайшов якусь величезну книжку і підсунув її через стіл до себе. Вона була завбільшки з плакат, у шкіряній палітурці і нагадувала величезний атлас. На обкладинці було написано: «Гностичні Євангелія». Тібінґ розгорнув її, Ленґдон і Софі підійшли до нього. Софі побачила, що там містяться збільшені фотографії якихось давніх документів — подертий папірус із текстом, написаним від руки. Вона не знала, що це за мова, але на суміжних сторінках був надрукований переклад.

— Це фотокопії Сувоїв Мертвого Моря і Коптських Сувоїв, про які я вже казав, — мовив Тібінґ. — Перші християнські записи. І вони не збігаються з біблійними текстами. — Тібінґ перегорнув кілька сторінок і показав на якийсь уривок. — Можемо почати з Євангелія від Пилипа.

Софі прочитала:

А супутниця Спасителя — Марія Магдалина. Христос любив її більше, ніж усіх апостолів, і часто цілував в уста. Решта апостолів ображалися і висловлювали незадоволення. Вони казали Йому: «Чому Ти любиш її більше, ніж усіх нас?»

Слова ці здивували Софі, але навряд чи вони могли служити переконливим доказом.

— Тут нічого не сказано про одруження.

— Навпаки, — усміхнувся Тібінґ і показав на перший рядок. — Будь-який фахівець, що знається на арамейській, скаже вам, що слово «супутниця» в ті часи буквально означало «дружина».

Ленґдон кивнув на знак згоди.

Софі ще раз перечитала перший рядок: «А супутниця Спасителя — Марія Магдалина».

Тібінґ погортав книжку і знайшов іще кілька уривків, які, на подив Софі, чітко свідчили, що між Магдалиною та Ісусом були романтичні стосунки. Читаючи ці рядки, Софі раптом згадала, як колись, коли вона ще була школяркою, до них із дідусем завітав розлючений священик.

— Чи тут мешкає Жак Соньєр? — грізно поцікавився він, дивлячись згори донизу на юну Софі, що відчинила двері. — Я хочу поговорити з ним про його статтю. — У руках священик тримав газету.

Софі покликала дідуся, і чоловіки зачинилися в кабінеті. «Дідусь написав щось у газету?» Софі швидко побігла до кухні і знайшла вранішню газету. Ім’я дідуся було під статтею на другій сторінці. Софі прочитала цю статтю. Усього вона не зрозуміла, але загалом там ішлося про те, що під тиском священнослужителів французький уряд заборонив, показ американського фільму із назвою «Остання спокуса Христа», у якому Ісус кохається з жінкою на ім’я Марія Магдалина. Дідусь писав, що, заборонивши цей фільм, Церква забагато на себе взяла.

«Не дивно, що священик розгнівався», — подумала Софі.

— Це порнографія! Блюзнірство! — кричав той, вибігши з кабінету й кинувшись до вхідних дверей. — Як ви тільки можете це схвалювати! Цей американець Мартін Скорсезе просто богохульник, і у Франції Церква йому трибуни не дасть! — із цими словами священик вискочив на вулицю, гримнувши дверима.

Прийшовши до кухні, дідусь побачив Софі з газетою і наморщив чоло.

— Ти, бачу, часу не гаєш.

— То ти гадаєш, що Ісус мав подругу?

— Ні, люба. Я лише сказав, що Церква не повинна диктувати, що нам слід думати, а чого не слід.

— То Ісус справді мав подругу?

Кілька секунд дідусь мовчав.

— А якщо й так, то що в цьому поганого?

Софі замислилась, а тоді знизала плечима.

— Мені однаково.

Сер Лі Тібінґ не замовкав.

— Не буду втомлювати вас численними свідченнями, що Ісус і Магдалина були одружені. Сучасні історики це з’ясовували аж надто ретельно. Натомість хочу звернути вашу увагу на таке. — Він показав на ще один уривок. — Це з Євангелія від Марії Магдалини.

Софі не знала про існування Євангелія зі слів Марії Магдалини. Вона прочитала:

І Петро сказав: «Чи й справді Спаситель розмовляв із жінкою без нашого відома? То тепер ми всі маємо слухати її? Він уподобав її більше, ніж нас?»

І Левій відповів йому: «Петре, ти завжди був запальний. Тепер, бачу, ти борешся з цією жінкою, наче з недругом. Якщо Спаситель вважає її достойною, то хто ти такий, щоб не визнавати її? Спаситель, безперечно, добре її знає. Тому й полюбив більше, ніж нас».

— Вони говорять про Марію Магдалину, — пояснив Тібінґ. — Петро ревнує.

— Тому що Ісус обрав Марію?

— Не тільки. Йдеться не просто про любов, а про щось значно більше. Згідно з Євангеліями, цієї миті Ісус запідозрює, що незабаром Його схоплять і розіпнуть на хресті. Тож Він дає Марії Магдалині вказівки, як керувати Церквою, коли Його не стане. А Петро обурюється, бо не хоче грати другу скрипку після жінки. Наважуся припустити, Петро був трохи жінконенависником.

Софі не вірила власним вухам.

— Але ж це Святий Петро. Скеля, на якій Ісус побудував свою Церкву.

— Так, той самий Петро, тільки з одним уточненням. Згідно з цими незміненими Євангеліями, не Петрові Христос давав вказівки, як заснувати Християнську Церкву, а Марії Магдалині.

Софі подивилась на нього.

— Ви хочете сказати, що Християнською Церквою мала керувати жінка?

— Так планувалося. Ісус був справжнім феміністом. Він віддавав майбутнє своєї Церкви в руки Марії Магдалини.

— А Петрові це не подобалося, — вставив Ленґдон, показуючи па «Таємну вечерю». — Ось він, Петро. Бачиш, да Вінчі добре знав, як Петро ставився до Марії Магдалини.

Софі знову заніміла з подиву. На фресці Петро злостиво нахилився до Марії Магдалини й підніс долоню ребром до її горла. Той самий погрозливий жест, що на «Мадонні в скелях»!

— А ось іще, — сказав Ленґдон, показуючи тепер на апостолів поряд із Петром. — Якось лиховісно, правда?

Софі придивилась і побачила, що з-поміж апостолів вистромляється чиясь рука.

— Що в цій руці? Кинджал?

— Так. Але от дивина. Якщо порахувати всі руки, то виявиться, що ця рука… зайва. Вона без тіла. Нічия.

У Софі голова пішла обертом.

— Пробачте, але я все одно не розумій, як із цього всього випливає, що Святий Ґрааль — це Марія Магдалина?

— Ага! — знову вигукнув Тібінґ. — Ось ми й підійшли до суті! — Він знову повернувся до столу, витяг з-під паперів якусь велику схему і розгорнув її перед Софі. Це було докладне генеалогічне дерево. — Мало хто знає, що Марія Магдалина була не лише правою рукою Христа, а й знатною жінкою.

Софі прочитала напис над генеалогічним деревом.

РІД ВЕНІЯМІНА

— Ось Марія Магдалина, — сказав Тібінґ і тицьнув пальцем близько верхівки дерева.

Софі здивувалась:

— Вона була з дому Веніяміна?

— Авжеж, — підтвердив Тібінґ. — Марія Магдалина мала царське походження.

— А мені здавалося, що вона була бідна.

— Марію зробили повією, щоб нікому й на гадку не спало, що вона походила зі знатної родини.

Софі знову подивилась на Ленґдона, і той знову кивнув. Тоді вона запитала Тібінґа:

— А чому Церкву не влаштовувало, що в жилах Магдалини текла царська кров?

Англієць усміхнувся.

— Дитинко, Церкву не влаштовувала не так царська кров Марії Магдалини, як її зв’язок з Ісусом, який також був царського роду. Як вам відомо, в Євангелії від Матвія сказано, що Ісус походив з дому Давида. Він був нащадком царя Соломона — царя юдеїв. Одружившись із спадкоємицею могутнього дому Веніяміна, Ісус

об’єднав два царські роди і створив потужний політичний союз, а згодом міг претендувати на трон і відновити династію царів, як це було за Соломона.

Софі відчула, що Тібінґ нарешті впритул наблизився до суті.

А той тим часом пожвавився.

— Легенда про Святий Ґрааль — це легенда про царську кров. «Чаша з кров’ю Христа», що згадується в ній, це насправді… Марія Магдалина — утроба, що несе царську кров Ісуса.

Ці слова луною відізвалися в просторій залі і лише тоді дійшли до свідомості Софі. Марія Магдалина несла в собі царську кров Ісуса Христа?

— Але це означає, що в них… — вона змовкла і подивилась на Ленґдона.

— Була дитина, — спокійно договорив той за неї.

Софі не могла отямитись.

— Увага! — проголосив Тібінґ. — Ось вам найбільша таємниця в людській історії. Ісус Христос не лише мав дружину — він ще й був батьком. Люба моя, Марія Магдалина була Священною Чашею, що несла в собі царську кров Ісуса Христа. Вона була тим лоном, що мало продовжити Його рід, тією лозою, на якій з’явився священний плід!

У Софі мороз пішов по спині.

— Але як можна було протримати це в таємниці стільки років?

— Боже мій! — вигукнув Тібінґ, — Та в якій же таємниці?! Царська кров Ісуса Христа стала темою найживучішої легенди за всі часи — легенди про Святий Ґрааль. Про історію Марії Магдалини, удаючись до різноманітних метафор, століттями кричать на всіх перехрестях. Вона всюди — варто лише розплющити очі.

— А документи Санґріл? — запитала Софі. —У них міститься доказ, що Ісус мав нащадка?

— Атож.

— То вся легенда про Святий Ґрааль — це насправді розповідь про царську кров?

— Саме так, — відповів Тібінґ. — Буквально. Слово Санґріл походить від San Greal — тобто «Святий Ґрааль». Але спершу слово Sangreal було поділене на частини в іншому місці. — Тібінґ написав щось на аркуші і простягнув Софі.

Вона прочитала:

Sang Real

І вмить зрозуміла, що це означає.
Sang Real дослівно перекладалося як «королівська кров».

Розділ 59

Черговий у штаб-квартирі «Опус Деї» на Лексінґтон-авеню в Нью-Йорку здивувався, почувши у слухавці голос єпископа Арінґароси.

— Добривечір, ваша святосте.

— Мені ніхто не залишав повідомлення? — єпископ говорив якось схвильовано.

— Так, ваша святосте. Добре, що ви зателефонували. Сам я не міг до вас додзвонитися. З півгодини тому вам прийшло термінове повідомлення.

— Справді? — у голосі чулося полегшення. — А той, хто телефонував, назвався?

— Ні, ваша святосте. Він тільки залишив номер. — І черговий продиктував номер телефону.

— Код тридцять три? Це, якщо я не помиляюся, Франція?

— Так, ваша святосте. Париж. Той чоловік просив, щоб ви терміново з ним зв’язалися.

— Дякую. Я чекав цього дзвінка. — Арінґароса швидко відімкнувся.

Поклавши слухавку, черговий подумав: дивно, чому Арінґаросу було так погано чути і до того ж у слухавці весь час щось тріщало? Згідно з розкладом, цього вікенду єпископ мав бути в Нью-Йорку, однак здавалося, що він говорить з іншого кінця світу. Але черговий не довго переймався. Зрештою, останні кілька місяців єпископ Арінґароса взагалі поводився дуже дивно.

«Мій мобільний телефон, очевидно, був поза зоною досяжності», — думав Арінґароса, коли «фіат» під’їжджав до римського аеропорту Чампіно, звідки літали чартерні рейси. Учитель намагався мені додзвонитися. Хоч Арінґароса і стурбувався через те, що пропустив дзвінок, його підбадьорило, що Учитель почувався достатньо впевнено, аби зателефонувати безпосередньо до штаб-квартири «Опус Деї».

Мабуть, у Парижі все пройшло добре.

Набираючи номер, Арінґароса з приємністю думав, що скоро й він сам буде в Парижі. «Я приземлюся ще до світанку». В аеропорту на Арінґаросу чекав турбогвинтовий літак, що мав швидко доправити його до Франції. До послуг комерційних авіаліній о цій порі краще було не вдаватися, особливо з огляду на вміст його дипломата.

У слухавці почулися гудки.

— Direction Centrale Police Judiciaire[27], — відповів жіночий голос.

Арінґароса завагався. Цього він не очікував.

— Е-е… добривечір. Мене попросили подзвонити за цим номером.

— Qui êtes-vous?[28] — запитала жінка. — Як ваше ім’я?

Арінґароса не знав, чи варто називатися. «Французька судова поліція?»

— Ваше ім’я, месьє, — наполягала жінка.

— Єпископ Мануель Арінґароса.

— Un moment. — У слухавці щось клацнуло.

За досить довгий час почувся грубуватий і стурбований чоловічий голос: — Єпископе, я радий, що нарешті знайшов вас. Нам багато чого треба обговорити.

Розділ 60

Санґріл… Sang Real… San Greal… Королівська кров… Святий Ґрааль.

Це все взаємопов’язано.

Святий Ґрааль — це Марія Магдалина… жінка, що продовжила царський рід Ісуса Христа. Софі все ще не могла прийти до тями. Вона стояла посеред тиші величезного кабінету і збентежено дивилась на Роберта Ленґдона. Що більше частинок Ленґдон із Тібінґом викладали на стіл, то несподіванішої форми набувала складанка.

— Як бачите, моя люба, — мовив Тібінґ, шкутильгаючи до полиць із книжками, — не тільки Леонардо намагався розповісти світові правду про Святий Ґрааль. Про продовження царського роду Ісуса Христа докладно писало багато істориків. — Він провів пальцем по корінцях кількох десятків книжок.

Софі схилила голову набік і прочитала кілька назв:

ВІДКРИТТЯ ТАМПЛІЄРІВ:

Таємні охоронці справжньої ідентичності Христа

ЖІНКА З АЛЕБАСТРОВИМ ГЛЕКОМ:

Марія Магдалина і Святий Ґрааль

БОГИНЯ В ЄВАНГЕЛІЯХ:

Повернення священної жіночності

— Оце, мабуть, найвідоміша праця, — сказав Тібінґ. Він витягнув якусь товсту книжку в подертій обкладинці і простягнув Софі.

На обкладинці було написано:

СВЯТА КРОВ, СВЯЩЕННИЙ ҐРААЛЬ

Світовий бестселер

Софі здивовано підвела очі:

— Світовий бестселер? Я ніколи про нього не чула.

— Ви тоді були ще дитиною. У вісімдесятих роках минулого століття ця книжка наробила багато галасу. Як на мене, автори висунули деякі занадто сміливі припущення, але головна концепція в них правильна. І треба віддати їм належне — вони таки спромоглися донести ідею про нащадка Христа до свідомості загалу.

— А як Церква сприйняла цю книжку?

— З лютню, звісно ж. Але цього варто було сподіватися. Зрештою, у книжці йдеться про таємницю, яку Ватикан намагався поховати ще в четвертому столітті. Для цього, зокрема, влаштовувалися хрестові походи. Їхня мета була збирати й знищувати інформацію. Адже Марія Магдалина несла величезну загрозу для керівників новоствореної Християнської Церкви. Мало того, що це була жінка, якій Ісус доручив створити Церкву, — вона ще й мала фізичний доказ того, що новопроголошений християнський Бог дав життя смертному нащадкові. Щоб захиститися від влади Марії Магдалини, Церква зробила з неї повію і знищила докази її одруження з Ісусом, унеможлививши будь-які подальші розмови про те, що Ісус мав нащадка і був смертним пророком.

Софі подивилась на Ленґдона, той кивнув:

— Софі, історичних фактів на доказ цього достатньо.

— Погоджуюсь, — вів далі Тібінґ, — що все це звучить дико, але мусимо розуміти, що Церква мала потужний стимул замовчувати правду. Вона б не вижила, якби про дитину Христа стало широко відомо. Це підірвало б уявлення про Його божественність, а отже, й основи Християнської Церкви, яка проголосила себе єдиною ланкою між людьми й Богом і єдиними воротами до царства небесного.

— О, троянда з п’ятьма пелюстками, — раптом сказала Софі і показала на корінець однієї з книжок Тібінґа. Така самісінька, як на скриньці трояндового дерева.

Тібінґ глянув на Ленґдона й усміхнувся.

— А вона має добру інтуїцію. — Тоді знову повернувся до Софі. — Це символ, яким Пріорат Сіону позначає Ґрааль. Марію Магдалину. Оскільки Церква заборонила вимовляти її ім’я, Марії Магдалині дали багато псевдонімів — Чаша, Святий Ґрааль і Троянда. — Він помовчав. — Троянда пов’язана з пентаграмою Венери і з розою вітрів, що вказує напрям. До речі, слово «троянда», або «роза», є однаковим в англійській, французькій, німецькій і багатьох інших мовах.

— Англійське слово «rose», — додав Ленґдон, — це ще й анаграма імені грецького бога кохання — «Eros».

Софі подивилась на нього здивовано, а Тібінґ тим часом вів далі.

— Троянда завжди була головним символом жіночої чуттєвості. У первісних культах богині її п’ять пелюсток символізували п’ять етапів життя жінки — народження, менструацію, материнство, менопаузу і

смерть. А в наш час зв’язок розквітлої троянди з жіноцтвом уважають іще очевиднішим. — Він глянув на Ленґдона. — Може, фахівець із символів це пояснить?

Роберт зам’явся. Пауза затяглася.

— О Господи! — не витримав Тібінґ. — Ви, американці, такі святенники! — він знову обернувся до Софі. — Роберт не може вимовити, що розквітла троянда нагадує жіночі геніталії — ту прекрасну квітку, з якої все людство приходить у світ. Якщо ви бачили картини Джорджії О’Кіфф, то розумієте, що я маю на увазі.

— Річ у тім, — сказав Ленґдон, показавши на полицю з книжками, — що всі ці книжки містять докази на користь тієї самої історичної істини.

— Що Ісус був батьком, — Софі все ще не була переконана.

— Так, — підтвердив Тібінґ. — І що Марія Магдалина була тим лоном, що виносило Його спадкоємця. Пріорат Сіону дотепер вшановує Марію Магдалину як Богиню, Святий Ґрааль, Троянду і Святу матір.

Софі знову згадала ритуал, який бачила в підземеллі.

— Пріорат Сіону вважає, — продовжував Тібінґ, — що коли, Христа розіп’яли, Марія Магдалина була вагітна. Щоб урятувати ще не народжену дитину Ісуса, їй довелося втікати зі Святої землі. З допомогою відданого учня Ісуса, Йосипа Ариматейського, Марія Магдалина таємно перебралась до Франції, яку тоді називали Ґалією. Тут вона знайшла надійний притулок у єврейській громаді. Тут же, у Франції, народила доньку, яку назвала Сарою.

— То вони знають навіть ім’я дитини?

— І не тільки це. Євреї-захисники Магдалини й Сари докладно описали їхнє життя. Пам’ятаєте, дитина Магдалини належала до роду юдейських царів — Давида й Соломона. Тому у Франції євреї вважали Магдалину недоторканою царською особою і шанували як засновницю династії царів. Безліч літописців тієї епохи описали життя Марії Магдалини у Франції, включаючи народження дитини, а згодом склали і генеалогічне дерево.

Софі була вражена.

— Ви кажете, існує генеалогічне дерево Ісуса Христа?

— Так. І це начебто один із наріжних каменів у документах Санґріл. Докладний родовід перших нащадків Христа.

— Але яка користь від цих документів? — запитала Софі. — Вони не є доказом. Навряд чи історики можуть довести їх автентичність.

Тібінґ фиркнув.

— Так само, як і автентичність Біблії.

— Ви про що?

— Про те, що історію завжди пишуть переможці. Коли зіштовхуються дві культури, переможений відходить у забуття, а переможець пише підручники з історії, які возвеличують його справу і принижують переможеного ворога. Наполеон якось сказав: «Що таке історія, як не байка, у яку домовились вірити?» — Він усміхнувся. — Історія, вже за визначенням, — це зажди суб'єктивна оцінка подій.

Софі про це ніколи не думала.

— Документи Санґріл просто відображають інший погляд на історію Христа. Зрештою, якій версії вірити — вирішувати вам самим. Важливо, що інформація вціліла. Документи Санґріл налічують десятки тисяч сторінок. Ті, кому довелося бачити цей скарб, казали, що його несли в чотирьох величезних скринях. Вважається, що в цих скринях «папери туристів» — тисячі сторінок автентичних докостянтинівських записів, що їх зробили перші послідовники Ісуса, які глибоко шанували Його як смертного учителя й пророка. Крім того, за чутками, там є й легендарний документ «Q» — у його існування вірить навіть сам Ватикан. Кажуть, що це книга проповідей Ісуса, можливо, навіть написана Його рукою.

— Її написав Сам Ісус?

— А чом би й ні? — відповів Тібінґ. — Чому б Ісус не мав записувати власні проповіді? Тоді це було звичною практикою. Інший унікальний документ, що мав би належати до цього скарбу, — рукопис із назвою «Щоденники Магдалини». Це розповідь самої Марії Магдалини про її стосунки з Ісусом, Його розп'яття та її життя у Франції.

Якийсь час Софі мовчала.

— І ці чотири скрині з документами — це той скарб, який тамплієри знайшли під храмом Соломона?

— Той самий. Це ті документи, що дали тамплієрам таку владу. Святий Ґрааль, який так довго і марно шукають.

— Але ж ви сказали, що Святий Ґрааль — це Марія Магдалина. Якщо всі шукають документи, чому ви називаєте це пошуком Святого

Ґрааля?

Тібінґ уважно подивився на неї, і його обличчя пом’якшало.

— Тому що там, де заховано Святий Ґрааль, є ще саркофаг.

За вікном вітер завивав поміж дерев.

Тібінґ заговорив тихіше:

— Пошук Святого Ґрааля — це насправді пошук місця поховання Марії Магдалини, щоб уклонитися її останкам. Це паломництво, щоб помолитися біля ніг вигнанки, помолитися згубленій священній жіночності.

Софі здивувалась:

— Місце захування Святого Грааля — це що… могила?

Карі очі Тібінґа затуманились.

— Так. У ній поховано тіло Марії Магдалини і документи, що відкривають справжню історію її життя. Пошуки Святого Грааля, по суті, завжди були пошуками Магдалини — збезчещеної цариці, похованої разом із доказом законного права її родини на владу.

Софі зачекала хвильку, доки Тібінґ заспокоїться. Стільки всього, пов’язаного з її дідусем, залишалось незрозумілим.

— Члени Пріорату Сіону, — нарешті заговорила вона, — усі ці роки охороняли документи Санґріл і могилу Марії Магдалини?

— Так, але це братство має ще й важливіший обов’язок: охороняти самих нащадків Ісуса. Ці люди постійно перебували в небезпеці. Церква боялась, що коли рід Ісуса продовжуватиметься, то таємниця Його одруження з Магдалиною рано чи пізно відкриється, а це піддасть сумніву головну доктрину католицтва — міф про богоподібного Месію, що не зв’язувався з жінками і не вступав у статеві стосунки. — Він на мить замовк. — Однак, попри всі старання Церкви, рід Христа таємно від усіх продовжувався у Франції, і почули про нього аж у п’ятому столітті, коли він з’єднався з французькою королівською кров’ю, заснувавши династію Меровінґів.

Ця новина здивувала Софі. Про Меровінґів чув кожен французький студент.

— Меровінґи заснували Париж.

— Правильно. Це одна з причин, чому легенда про Ґрааль така популярна у Франції. Чимало місій Ватикану до Франції начебто для пошуків Грааля насправді мали на меті знищити членів царського роду. Ви чули про короля Дагоберта?

Софі невиразно пригадувала, що начебто чула це ім’я на уроці історії.

— Даґоберт був одним із Меровінґів? Король, якому встромили кинджал в око, коли він спав?

— Саме так. Убитий унаслідок змови Ватикану з Пепіном Ерістальським. Кінець сьомого століття. Із загибеллю Даґоберта лінія Меровінґів майже обірвалась. На щастя, син Даґоберта, Сіґісберт, таємно урятувався і продовжив рід. Одним із його нащадків був Ґодфруа де Буйон — засновник Пріорату Сіону.

— Той самий, — зауважив Ленґдон, — який наказав тамплієрам добути документи Санґріл з-під храму Соломона і довести, що Меровінґи ведуть рід від Ісуса Христа.

Тібінґ важко зітхнув.

— Сучасний Пріорат Сіону має дуже важливу місію. Вона складається з трьох частин. Братство мусить оберігати документи Санґріл. Вони мають охороняти могилу Марії Магдалини. І нарешті, вони повинні захищати рід Ісуса Христа — тих кількох нащадків королівської династії Меровінґів, що дожили до наших днів.

Слова ці зависли у просторі величезної зали, і Софі відчула дивне тремтіння, наче в її тілі резонувала якась нова істина. Нащадки Ісуса, що дожили до наших днів. Голос дідуся знову нашіптував на вухо: «Принцесо, я мушу розповісти тобі правду про, твою родину».

Їй стало моторошно.

Царська кров.

Неймовірно.

Принцеса Софі.

— Сер Лі! — з динаміка на стіні почувся голос слуги, і Софі здригнулась. — Чи не могли б ви на секунду зайти до мене на кухню?

Тібінґ насупився. Він підійшов до переговорного пристрою і натиснув кнопку.

— Ремі, ти ж знаєш, що я зайнятий з гостями. Якщо нам ще щось буде потрібно з кухні, ми візьмемо самі. На сьогодні ти вільний. Дякую і добраніч.

— Тільки одне слово, господарю, перш ніж я піду спати, якщо ваша ласка.

Тібінґ щось пробурчав і натиснув кнопку.

— Кажи, тільки швидко.

— Це домашня справа, господарю, навряд чи варто обтяжувати нею гостей.

Тібінґ не міг повірити.

— І що, це не може почекати до ранку?

— Ні, господарю. Це питання не потерпить ані хвилини. Тібінґ театрально закотив очі, а тоді винувато подивився на Ленґдона й Софі.

— Іноді я не розумію, хто тут у кого на службі. — Він знову натиснув кнопку. — Зараз прийду, Ремі. Принести тобі щось?

— Тільки свободу від утисків, господарю.

— Ремі, ти усвідомлюєш, що єдина причина, чому я тебе й досі тримаю, це твої біфштекси з перцем?

— Як вважаєте, господарю. Вам видніше.

Розділ 61

Принцеса Софі.

Софі слухала, як затихає в коридорі стукіт милиць Тібінґа, і намагалась осягнути все, щойно почуте. Не в силах вимовити ні слова, вона безпорадно подивилась на Ленґдона. Але той уже заперечно хитав головою, наче прочитав її думки.

— Ні, Софі, — прошепотів він зі співчуттям в очах. — Мені теж це спало на думку, коли я зрозумів, що твій дідусь належав до Пріорату Сіону, і ти сказала, що він хотів відкрити тобі якусь таємницю про твою родину. Але це неможливо. — Ленґдон на мить замовк. — Прізвище Соньєр не має нічого спільного з Меровінґами.

Софі не знала, що вона відчуває: полегшення чи розчарування. Трохи раніше Ленґдон чомусь запитав її — так, між іншим, — про дівоче прізвище її матері. Вона відповіла — Шовель. Тепер суть цього запитання стала їй зрозуміла.

— А Шовель? — з надією запитала Софі.

Він знову похитав головою.

— Мені шкода. Я знаю, це б тобі дещо прояснило. Але сьогодні є лише дві лінії прямих нащадків Меровінґів. Їхні прізвища — Плантар і Сен-Клер. Обидві родини живуть десь непомітно, мабуть, під захистом Пріорату.

Софі подумки повторила ці прізвища, а тоді похитала головою. У її родині не було ані Плантарів, ані Сен-Клерів. Раптом вона відчула смертельну втому. Було очевидно, що вона ані на крок не наблизилась до розуміння того, яку правду хотів їй відкрити дідусь. Тепер Софі думала, що краще б дідусь узагалі не згадував її родини. Він лише роз’ятрив старі рани. «Твої рідні загинули, Софі. Вони не повернуться». Вона згадала маму, як та співала їй колискові, батька, що возив її на плечах, і бабусю з молодшим братиком, що усміхались їй люблячими зеленими очима. Усе це в неї вкрадено. Залишився тільки дідусь.

«А тепер і його не стало. Я зовсім сама».

Софі мимоволі знову повернулася до «Таємної вечері» і задивилась на довге руде волосся Марії Магдалини і її спокійні очі.

Щось у виразі її обличчя натякало на втрату коханої людини. Софі це відчула.

— Роберте! — тихо покликала вона.

Він підійшов до неї.

— Лі сказав, що історія Ґрааля всюди навколо нас. Але я сьогодні почула її вперше.

Ленґдон хотів було покласти їй руку на плече, щоб утішити, але втримався.

— Ти чула її історію, Софі, й раніше. Усі її чули. Ми просто цього не усвідомлюємо.

— Не розумію.

— Історія Ґрааля всюди, але вона прихована. Коли Церква зробила Марію Магдалину повією і заборонила всім говорити про неї, її історію доводилося передавати таємно… за допомогою метафор і символів.

— Так, звичайно. Через мистецтво.

Ленґдон показав на «Таємну вечерю».

— Ось чудовий приклад. Деякі із найвідоміших сьогодні творів мистецтва, літератури і музики потайки говорять про історію Марії Магдалини й Ісуса.

Ленґдбн розповів їй про твори да Вінчі, Боттічеллі, Пуссена, Берніні, Моцарта і Віктора Гюґо, що нашіптують про відродження священної жіночності. Давні легенди про сера Ґавейна і Зеленого рицаря, короля Артура і Сплячу красуню — це все алегорії на Ґрааль. «Собор Паризької Богоматері» Віктора Гюґо і «Чарівна флейта» Моцарта рясніють масонськими символами і таємницями Святого Ґрааля.

— Варто лише розплющити очі, — сказав Ленґдон, — і ти побачиш, що Ґрааль усюди. Картини. Музика. Книжки. Навіть у мультфільмах, телепередачах і популярних кінострічках.

Ленґдон показав свій годинник із Мікі-Маусом і розповів, що Волт Дісней уважав справою життя передати історію Ґрааля наступним поколінням. За це його навіть прозвали «сучасним Леонардо да Вінчі». І справді — обидва ці чоловіки набагато випередили свій час, були талановитими митцями, членами таємних товариств і, як достеменно відомо, великими жартівниками. Волт Дісней, як і Леонардо, любив вплітати у свої твори приховані натяки і

символи. Для досвідченого символога будь-який із ранніх фільмів Диснея — це прірва алюзій і метафор.

Більшість прихованих натяків Діснея стосувалися релігії, поганських міфів та історій про повалену богиню. Не випадково Дісней екранізував такі казки, як «Попелюшка», «Спляча красуня» та «Білосніжка», — у них усіх ішлося про пригноблення священної жіночності. Не потрібно глибокого знання символів, аби зрозуміти, що Білосніжка — принцеса, яка згрішила, скуштувавши отруєного яблука, — це чітка алюзія на гріхопадіння Єви в Едемському саду. А принцеса Аврора зі «Сплячої красуні» — її таємне ім’я Роза, і вона переховується в лісі, щоб урятуватися від кігтів злої відьми — це історія Грааля для дітей.

Попри серйозний імідж фірми, на кіностудії Діснея працювало немало жартівників, і вони розважалися тим, що вставляли у фільми приховані символи. Ленґдон ніколи не забуде, як один із його студентів якось приніс на лекцію компакт-диск із «Королем Левом». Однієї миті під час перегляду він натиснув на паузу, і всі чітко побачили на екрані слово «SEX», утворене з порошинок в Сімбо над головою. І хоч Ленґдон підозрював, що це, мабуть, просто витівка якогось художника-мультиплікатора, а не висока алюзія на поклоніння поганців перед людською сексуальністю, це не похитнуло його захоплення Діснеєм, фільми якого рясніли цікавими символами. Приміром, у «Русалочці» вигадливо переплелися духовні символи, які так чітко вказували на богиню, що це не могло бути випадковістю.

Переглядаючи «Русалочку» вперше, Ленґдон ледь не скрикнув, коли помітив у підводній оселі Аріель картину «Магдалина, що кається» художника сімнадцятого століття Джорджа де ла Тура, яка вшановує збезчещену Марію Магдалину. Що й казати, відповідна декорація, тим паче, що весь фільм виявився дев’яностохвилинним колажем відвертих символічних посилань на згублену святість Ісіди, Єви, богині риб і, знову ж таки, Марії Магдалини. Ім’я русалочки Аріель тісно пов’язане зі священною жіночністю, а в книзі пророка Ісаї воно є синонімом до «священного міста в облозі». Довге руде волосся русалочки, звісно, теж не збіг.

У коридорі застукотіли милиці Тібінґа, пересувався він якось незвично швидко. Коли він з’явився в дверях, обличчя його було суворе.

— Вам доведеться все пояснити, Роберте, — холодно мовив він. — Ви не були зі мною щирий.

Розділ 62

— Мене підставили, Лі, — сказав Ленґдон, намагаючись залишатись спокійним. — Ви ж мене знаєте. Я не здатний нікого убити. Тон Тібінґа не пом’якшав.

— Роберте, вас показують по телебаченню. Ви що, чорт забирай, не знали, що вас розшукує поліція?

— Знав.

— То ви зловживали мрією довірою. Я просто вражений: як ви посміли прийти сюди і заговорювати мені зуби всіма цими розмовами про Грааль, і все лише заради того, щоб сховатися в моєму будинку!

— Але я нікого не вбивав.

— Жака Соньєра убито, і поліція звинувачує вас. — Тібінґ спохмурнів. — Такий видатний мистецтвознавець…

— Господарю! — за спиною Тібінґа з’явився слуга, він стояв у дверях, схрестивши руки на грудях. — Дозвольте, я їх випроваджу?

— Я сам упораюсь. — Тібінґ прошкутильгав через кабінет і розчинив настіж широкі скляні двері, що виходили на галявинку обіч будинку. — Будь ласка, знайдіть своє авто і їдьте звідси.

Софі не рушила з місця.

— Ми маємо інформацію про clef de voûte: Наріжний камінь Пріорату.

Тібінґ уважно подивився на неї і презирливо фиркнув.

— Хитра приманка. Роберт знає, як я його шукав.

— Вона каже правду, — мовив Ленґдон. — Саме тому ми й приїхали до вас. Щоб поговорити про наріжний камінь.

Слуга не витримав і втрутився.

— Забирайтеся, або я викличу поліцію.

— Лі, — шепнув Ленґдон, — ми знаємо, де він.

Рішучість Тібінґа, схоже, похитнулась.

Ремі рушив до них із грізним виглядом.

— Геть! Або я силою…

— Ремі! — прикрикнув Тібінґ на свого слугу. — Вийди, будь ласка, на хвилинку.

Лакей від подиву аж роззявив рот.

— Господарю! Я не можу. Ці люди…

— Я сам дам раду. — Тібінґ показав на двері.

На мить запала тиша. Ремі поплівся до коридору, наче побитий пес.

Із відчинених дверей тягнуло нічною прохолодою. Тібінґ повернувся до Софі й Ленґдона, обличчя в нього й досі було насторожене.

— Дай Боже, щоб я не каявся. І що ж ви знаєте про наріжний камінь?

Сайлас, що ховався в густих кущах під вікнами кабінету Тібінґа, стискав у руці пістолет і пильно стежив крізь скляні двері за всім, що відбувалося всередині. Кілька хвилин тому він обійшов будинок і бачив, як Ленґдон розмовляє з цією жінкою у просторому кабінеті. Не встиг він рушити з місця, як до них приєднався якийсь чоловік на милицях. Він накричав на Ленґдона, відчинив настіж двері і наказав гостям забиратися геть. Тоді жінка згадала наріжний камінь, і все змінилося. Крик перейшов на шепіт. Пристрасті вляглися. А скляні двері поспіхом зачинили.

Причаївшись у затінку кущів, Сайлас вдивлявся крізь скляні двері. Наріжний камінь десь у будинку. Сайлас це відчував.

Не виходячи з тіні, він підібрався ближче до дверей, намагаючись почути, про що говорять ці люди. Він дасть їм п’ять хвилин. Якщо за цей час вони не викажуть, де сховали камінь, то Сайласові доведеться увійти і змусити їх зізнатися силою.

Ленґдон відчував, яке величезне враження справила на господаря їхня розповідь.

— Великий магістр? — Тібінґ мало не задихнувся. — Жак Соньєр?

Софі кивнула, бачачи, наскільки той приголомшений.

— Але звідки ви знаєте?

— Жак Соньєр був моїм дідусем.

Тібінґ відсахнувся на своїх милицях і швидко глянув на Ленґдона. Той кивнув. Тібінґ знову звернувся до Софі:

— Міс Неве, я вражений. Якщо це правда, то я щиро вам співчуваю. Мушу зізнатися, для свого наукового дослідження я склав перелік парижан, які, на мою думку, могли б належати до Пріорату Сіону. Жак Соньєр був у цьому переліку поряд із багатьма іншими. Але щоб великий магістр, як ви кажете? Це неймовірно. — Якусь мить Тібінґ мовчав, тоді похитав головою. — Але це все одно незрозуміло. Навіть якби ваш дід і справді був великим магістром і сам виготовив наріжний камінь, він би ніколи не розповів вам, як його знайти. Наріжний камінь відкриває шлях до найбільшого скарбу братства. Онука ви чи ні, він не мав права відкривати вам цієї таємниці.

— Жак Соньєр передав цю інформацію, вже вмираючи, — пояснив Ленґдон. — Він не мав варіантів.

— Йому не потрібні були варіанти, — заперечив Тібінґ. — Є ще три сенешалі, які теж знають таємницю. У цьому полягає досконалість їхньої системи. Один із них стає великим магістром, і вони обирають одного нового сенешаля, якому згодом відкривають таємницю наріжного каменя.

— Ви, мабуть, не додивилися всього випуску новин, — сказала Софі. — Сьогодні вбили не лише мого дідуся, а й трьох інших видатних парижан. Усіх — аналогічним способом. І схоже на те, що всіх їх допитували.

Тібінґ роззявив рот.

— І ви думаєте, це були…

— Сенешалі, — сказав Ленґдон.

— Але як це? Як убивця міг дізнатися імена всіх чотирьох найвищих керівників Пріорату Сіону? Візьміть хоча б мене. Я десятиліттями вивчаю все, що пов’язано з цією організацією, і не можу назвати жодного її члена. Неймовірно, щоб усіх трьох сенешалів і великого магістра викрили й убили в один день.

— Не думаю, що інформацію зібрали за один день, — мовила Софі. — Це схоже на добре сплановану операцію суцільного знищення. Ми вдаємося до цього прийому в боротьбі з організованою злочинністю. Коли управління судової поліції задумує знищити якесь конкретне угруповання, поліцейські місяцями таємно стежать за підозрюваними, прослуховують їхні телефони, доки не визначать усіх

головних гравців. А тоді оточують і беруть усіх одночасно. Таке от обезголовлювання. Без керівництва в організації виникає хаос, і її члени виказують іншу важливу інформацію. Можливо, хтось довго й терпляче стежив за Пріоратом, а тоді завдав удару, сподіваючись, що керівники відкриють місце захування наріжного каменя.

Тібінґа її слова, схоже, не переконали.

— Але побратими нізащо б не заговорили. Вони заприсяглися мовчати. Навіть перед загрозою смерті.

— Саме так, — сказав Ленґдон. — А це означає, що коли вони не виказали таємниці, і їх убили…

У Тібінґа перехопило подих.

— То ніхто вже ніколи не дізнається, де заховано наріжний камінь!

— Так само, — додав Ленґдон, — як і Святий Ґрааль.

Здавалося, Тібінґ захитався під вагою цих слів. Тоді, наче не спроможний більше втриматися на ногах, він безсило упав у крісло й відвернувся до вікна.

Софі підійшла до нього й тихо мовила:

— З огляду на те, в якому скрутному становищі опинився дідусь, цілком можливо, що у відчаї він спробував передати таємницю комусь поза братством. Комусь, кому він довіряв. Комусь із родини.

Тібінґ зблід.

— Але завдати такого удару… стільки дізнатися про братство… — Він замовк, в очах у нього застиг страх. — Це могла бути лише одна сила. На таку спритність і підступність здатний тільки найдавніший ворог Пріорату.

Ленґдон подивився на нього.

— Церква.

— Хто ж іще? Рим шукав Ґрааль багато століть.

Софі не йняла віри.

— Ви думаєте, це Церква вбила мого дідуся?

— Церква не раз убивала, щоб захистити себе, — відповів Тібінґ. — Документи, що поховані разом зі Святим Граалем, мають вибухову силу, і Церква вже дуже давно намагається їх знищити.

Ленґдон ніяк не міг погодитися з припущенням Тібінґа, що Церква здатна цинічно убивати людей, аби заволодіти цими документами. Йому доводилося спілкуватися з новим папою і з

багатьма кардиналами, і він знав, що це глибоко віруючі люди, які б ніколи не схвалили вбивства. Хоч би що там було поставлено на карту.

Софі, схоже, думала так само.

— А якщо припустити, що цих членів Пріорату вбив хтось, не пов’язаний із Церквою? Хтось, хто, вочевидь, не розуміє, що таке Ґрааль? Зрештою, чаша Христова могла б бути доволі привабливою нагородою. Шукачі скарбів часом убивали й не за таке.

—- Знаю з власного досвіду, — сказав Тібінґ, — що люди йдуть на значно більше, аби захиститися перед тим, чого бояться, аніж щоб здобути те, чого бажають. У цьому нападі на Пріорат відчувається розпач.

— Лі, — сказав Ленґдон, — у ваших аргументах немає логіки. Навіщо католицькому духовенству вбивати членів Пріорату, щоб знайти і знищити документи, які вони й так уважають фальшивкою?

Тібінґ гмикнув.

— У затишних кабінетах Гарварду ви, Роберте, зовсім розм’якли. Це правда, що святих отців у Римі Бог обдарував непохитною вірою, яка витримає всі бурі. Не страшні їй і документи, котрі суперечать усьому, що миле їхнім серцям. Але як бути із рештою світу? Як бути з тими, кого Бог не благословив абсолютною вірою? Як бути з тими, хто дивиться на жорстокість, що коїться у світі, і запитує: куди ж подівся Бог? З тими, хто спостерігає за скандалами, що ганьблять Церкву, і запитує: хто ці люди, які вдають, що говорять нам правду про Бога, а водночас брешуть, покриваючи своїх же священиків, котрі розбещують дітей? — Тібінґ перевів подих. — Що стане з цими людьми, Роберте, якщо з’являться переконливі наукові докази, що церковна версія історії Христа неточна і що найдивовижніша історія, яку розповіли світові, — це насправді найдивовижніша історія, на яку світ купився?

Ленґдон не відповів.

— Я вам скажу, що буде, якщо ці документи спливуть, — сказав Тібінґ. — Ватикан зіткнеться з кризою віри, безпрецедентною за двотисячолітню історію християнства.

Запала довга мовчанка. Нарешті Софі мовила:

— Але якщо це Церква завдала цього удару, чому вони спохопилися саме зараз, через стільки років? Адже Пріорат тримає документи Санґріл у таємниці. Вони не несуть Церкві безпосередньої загрози.

Тібінґ важко зітхнув і подивився на Ленґдона.

— Роберте, думаю, ви знаєте про останнє завдання Пріорату?

Від цієї думки Ленґдонові перехопило подих.

— Знаю.

— Міс Неве, — сказав Тібінґ, — між Церквою і Пріоратом багато років існувала мовчазна згода. Церква не чіпала Пріорату, а Пріорат тримав документи Санґріл у таємниці. — На мить він замовк. — Однак Пріорат завжди мав намір колись відкрити цю таємницю. Коли настане відповідний день, братство планує довести свою місію до кінця: порушити мовчанку, показати документи Санґріл усьому світові і якнайширше розголосити справжню історію Ісуса Христа.

Софі мовчки дивилась на Тібінґа. Нарешті й вона опустилась у крісло.

— І ви думаєте, що цей день близько? І Церква про це знає?

— Це лише припущення, — відповів Тібінґ. — Але це, безумовно, підштовхувало б Церкву до рішучого наступу, щоб добути ці документи, доки не стало запізно.

У Ленґдона з’явилось незатишне відчуття, що в словах Тібінґа є логіка.

— Думаєте, Церква змогла б точно довідатись, коли саме Пріорат планує оприлюднити ці документи?

— А чому б і ні? Якщо Церкві вдалося дізнатися імена членів Пріорату, то вона так само могла б розкрити їхні плани. Але навіть якщо вони не знають точної дати, то й самих забобонів було б достатньо.

— Забобонів? — здивувалась Софі.

— Пророки кажуть, — пояснив Тібінґ, — що зараз ми переживаємо епоху величезних змін. Щойно закінчилось тисячоліття, а з ним і ера Риб — це, як відомо, був знак Ісуса. Будь-який астролог скаже вам, що в еру Риб, в ідеалі, людина має робити те, що їй наказують вищі сили, бо самостійно вона цього вирішувати не здатна. Тому це був час ревної релігійності. Тепер же ми входимо в еру Водолія — носія води, який стверджує, що людина осягне істину і навчиться діяти самостійно. Це величезна ідеологічна зміна, і вона відбувається саме зараз.

Ленґдонові мурашки пішли по спині. Сам він ніколи не надавав особливої ваги астрологічним прогнозам, але знав, що в Церкві є

люди, які стежать за ними дуже уважно.

— Церква називає цей перехідний період кінцем днів.

— Тобто кінцем світу? — недовірливо уточнила Софі. — Апокаліпсисом?

— Ні, — заперечив Ленґдон. — Це типова помилка. У багатьох релігіях є таке поняття, як кінець днів. Воно означає не кінець світу, а радше кінець сучасної епохи — ери Риб, яка почалась у час народження Христа, тривала дві тисячі років і добігла кінця із закінченням тисячоліття. Тепер, коли ми вступили в еру Водолія, настав кінець днів.

— Багато істориків, що цікавляться Ґраалем, — додав Тібінґ, — уважають: якщо Пріорат справді має намір розповісти світові правду, то із символічного погляду цей момент в історії був би дуже відповідний. Більшість науковців, що вивчають історію Пріорату Сіону, зокрема я, думали, що час одкровення збіжиться з початком нового тисячоліття. Як бачимо, цього не сталося. Щоправда, римський календар не зовсім відповідає астрологічним віхам, і тому в прогнозах завжди залишається якась сіра зона. Можливо, Церква має інформацію, що точна дата наближається. Або ж вони просто нервуються через астрологічні прогнози. Не знаю. Зрештою, яка різниця? І те, й інше могло б стати достатнім мотивом, щоб Церква зважилась першою завдати удару Пріоратові. — Тібінґ спохмурнів. — І повірте, якщо Церква знайде Святий Ґрааль, то вона його знищить. І документи, і останки Марії Магдалини. — Очі його затуманились. — І тоді, мої любі, коли документів Санґріл не стане, усі докази зникнуть назавжди. Церква виграє свою багатовікову війну за право тлумачити історію на свій лад. Правди про минуле вже ніхто не дізнається.

Софі повільно витягла з кишені ключ із хрестом і простягла його Тібінґові.

Він узяв і уважно подивився на нього.

— Оце так! Емблема Пріорату! Де ви це взяли?

— Дідусь віддав мені сьогодні, перед смертю.

Тібінґ провів пальцями по хресту.

— Ключ від якоїсь церкви?

Софі глибоко вдихнула повітря.

— Цей ключ дає доступ до наріжного каменя.

Тібінґ різко підвів голову, в очах його був подив і недовіра.

— Неможливо! Яку церкву я пропустив? Я обшукав усі церкви у Франції!

— Він не в церкві, — відповіла Софі, — а в швейцарському Депозитарному банку.

На обличчі Тібінґа з’явилось розчарування.

— Наріжний камінь у банку?

— У сейфі, — уточнив Ленґдон.

— У банківському сейфі? — Тібінґ рішуче затряс головою. — Це неможливо. Наріжний камінь має бути захований під знаком Троянди.

— Так і є, — сказав Ленґдон. — Він лежав у скриньці трояндового дерева, на якій є інкрустація у вигляді троянди з п’ятьма пелюстками.

Тібінґ був приголомшений.

— Ви бачили наріжний камінь?

Софі кивнула.

— Ми побували в цьому банку.

Тібінґ підійшов до них, його очі розширилися від страху.

— Друзі, ми мусимо діяти! Наріжний камінь у небезпеці! Наш обов’язок — захистити його. Що, як існують ще й інші ключі? Може, їх викрали в убитих сенешалів? Якщо Церква дістанеться до цього банку так само, як ви…

— Буде запізно, — сказала Софі. — Ми забрали наріжний камінь.

— Що?! Ви забрали наріжний камінь із сховку?

— Не хвилюйтесь, — заспокоїв його Ленґдон. — Наріжний камінь у надійному місці.

— Сподіваюсь, у дуже надійному?

— Взагалі-то, — Ленґдон не зміг стримати усмішки, — це залежить від того, як часто ви прибираєте під канапою.

Вітер за стінами Шато Віллет посилився і роздував рясу Сайласа, що причаївся під вікном вітальні. Він чув лише уривки розмови, але слова наріжний камінь долітали до його вух неодноразово.

Він там.

Сайлас чітко пам’ятав наказ Учителя: «Зайди до Шато Віллет, Забери камінь. Ніхто не повинен постраждати».

Ленґдон та інші чомусь тепер перейшли до іншої кімнати, вимкнувши в кабінеті світло. Наче звір, що чатує на здобич, Сайлас

підкрався до скляних дверей. Виявилось, що вони не замкнені. Він зайшов досередини і безшумно причинив двері за собою. Із сусідньої кімнати долинали приглушені голоси. Сайлас витяг із кишені пістолет, зняв його із запобіжника і повільно рушив коридором.

Розділ 63

Лейтенант Колле стояв сам на початку під'їзної алеї до Шато Віллет і дивився на величезний будинок. Вдалині від людей. Темно. Ідеальна схованка. Колле спостерігав, як шестеро його агентів безшумно розтягаються вздовж огорожі. Вони могли б перелізти через неї й оточити будинок за лічені хвилини. Ленґдон просто не міг знайти кращого місця, щоб люди Колле заскочили його зненацька й заарештували.

Колле вже збирався було сам зателефонувати Фашеві, як його мобільник нарешті задзвонив.

Фаш, схоже, був зовсім не в захваті від останніх новин.

— Чому ніхто мені не сказав, що ми маємо наводку на Ленґдона?

— Ви тоді розмовляли по телефону і…

— Де саме ви перебуваєте, лейтенанте?

Колле назвав йому адресу.

— Маєток належить громадянинові Британії на ім'я Тібінґ. Ленґдон проїхав немалу відстань, щоб дістатися сюди. Фургон стоїть усередині, за брамою, і не видно жодних слідів зламу. Тож дуже ймовірно, що Ленґдон знайомий із власником маєтку.

— Я вже виїжджаю, — сказав Фаш. — Без мене — ані кроку. Я займусь цим особисто.

Колле остовпів.

— Але, капітане, ви приїдете лише за двадцять хвилин! Треба діяти негайно. Я його вистежив. Зі мною вісім людей. Чотири мають гвинтівки, решта — пістолети.

— Чекайте на мене.

— Капітане, а що, як Ленґдон тримає там заручника? Що, як він помітить нас і вирішить утекти пішки? Треба брати його просто зараз! Мої люди зайняли позиції й готові до операції.

— Лейтенанте Колле, ви зачекаєте на мене і не вдаватиметеся до жодних дій. Це наказ. — Із цими словами Фаш відімкнувся.

Приголомшений, Колле сховав мобільник. «Якого дідька Фаш змушує мене чекати?» Утім, Колле знав відповідь. Фаш славився не тільки інтуїцією, а й величезним честолюбством. Фаш хоче, щоб усі

лаври дісталися йому. Показавши обличчя американця на всіх телеканалах, Фаш тепер хотів бути впевненим, що і його обличчя показуватимуть не менше. Завдання Колле — просто тримати облогу, доки з’явиться бос і успішно завершить таку складну справу.

Колле чекав, і за якийсь час йому спало на думку ще одне можливе пояснення. У правоохоронних органах з арештом утікача зволікали лише в тому разі, якщо з’являвся сумнів щодо його вини. Може, Фаш уже не впевнений, що Ленґдон винний у вбивстві? Така думка лякала. Капітан Фаш сьогодні пішов на чималий ризик, щоб заарештувати Роберта Ленґдона: удався до таємного спостереження, задіяв Інтерпол, а тепер ще й телебачення. Навіть знаменитий Безу Фаш не переживе скандалу, який спалахне, коли виявиться, що він марно зганьбив ім’я видатного американця, розтрубивши по всіх французьких телеканалах, що той — убивця. Якщо Фаш тепер зрозумів, що помилився, то цілком очевидно, чому він наказав Колле чекати. Останнє, чого не вистачало Фашеві, — це щоб Колле штурмував приватний маєток невинного британця і погрожував Ленґдонові зброєю.

До того ж, думав Колле, якщо Ленґдон невинний, то це поясних один із найбільших парадоксів цієї справи — чому Софі Неве, он у ка убитого, допомогла підозрюваному втекти. Це мало б сенс, лише якби Софі твердо знала, що Ленґдона звинувачують помилково, Фаш же висунув усі можливі пояснення такого дивного вчинку Софі — навіть те, що вона, як єдина спадкоємиця Соньєра, умовила свого таємного коханця Роберта Ленґдона вбити Соньєра, щоб швидше заволодіти спадком. А Соньєр міг це запідозрити і тому залишив поліції повідомлення: «P.S. Знайдіть Роберта Ленґдона». Але Колле в цю версію не вірив. Софі Неве мала надто твердий характер, щоб вплутатися в таку гидку історію.

— Лейтенанте! — до нього біг один із агентів. — Ми знайшли якесь авто.

Колле пішов за агентом. Приблизно за п’ятдесят ярдів від брами той показав на протилежний бік дороги. Там за кущами стояло чорне «ауді». Помітити його було майже неможливо. На ньому був знак, який свідчив, що це авто взяли напрокат. Колле торкнувся капота. Ще теплий. Навіть гарячий.

— Мабуть, на цьому авті Ленґдон і приїхав сюди, — припустив Колле. — Подзвоніть до компанії, якій воно належить. Поцікавтесь, чи його не викрали.

— Слухаюсь, капітане.

Інший агент знаком підкликав Колле до огорожі.

— Лейтенанте, гляньте-но сюди. — Він дав йому бінокль нічного бачення. — Он на ті зарості нагорі під'їзної алеї.

Колле спрямував бінокль на вершину пагорба і підкрутив регулятори. Поступово зеленуваті обриси набули чіткості. Він навів бінокль на кінець під'їзної алеї і нарешті побачив зарості, про які казав агент. Дивина та й годі! Там, прихований за вічнозеленими деревами, стояв броньований фургон. Ідентичний із тим, який Колле кілька годин тому випустив із Депозитарного банку Цюриха. Колле молив Бога, щоб це було просто збігом, хоч насправді знав, що таких збігів не буває.

— Тепер зрозуміло, — сказав агент, — як Ленґдон і Неве вийшли з банку.

Колле не міг вимовити ані слова. Він згадав водія броньовика, якого спинив на виїзді з банку. «Ролекс» у нього на зап'ястку. Те, як він рвався їхати. «А я так і не перевірив, що в нього у фургоні».

Наступної миті Колле збагнув, що, очевидно, хтось у банку збрехав поліції про те, що Ленґдон і Софі вже пішли, а тоді допоміг їм утекти. Але хто? І навіщо? Колле подумав: може, це причина того, що Фаш наказав чекати? Може, Фаш зрозумів, що до цієї справи причетні ще якісь люди, а не тільки Ленґдон і Софі? Але якщо Ленґдон і Неве приїхали на броньовику, то хто ж приїхав на «ауді»?

За сотні миль на південь над Тірренським морем летів маленький «Бічкрафт», що виконував чартерний рейс до Парижа. Хоч політ відбувався плавно, єпископ Арінґароса стискав у руках поліетиленовий пакет, знаючи, що його будь-якої миті може знудити. Розмова з Парижем виявилась зовсім не такою, як він очікував.

Арінґароса сидів сам у невеличкому салоні літака і крутив на пальці золотий перстень, намагаючись подолати безмежний страх і відчай. Усе в Парижі пішло не так, як слід. Єпископ заплющив очі і подумки помолився, щоб Безу Фашеві вдалося все владнати.

Розділ 64

Тібінґ сидів на канапі, тримав на колінах скриньку і милувався вигадливою інкрустацією на кришці. «Це найдивовижніша й найчарівніша ніч у моєму житті».

— Відкрийте її, — шепнула Софі. Вона і Ленґдон стояли поряд. Тібінґ усміхнувся. «Не квапте мене». Він шукав наріжний камінь понад десять років, тож тепер хотів насолодитися кожною часточкою цієї прекрасної миті. Вій провів долонею по дерев'яній кришці, відчуваючи пальцями контури інкрустації.

— Троянда… — прошепотів він. Троянда — це Марія Магдалина і Святий Ґрааль. Троянда, або ж роза, — це компас, що вказує шлях. Тібінґ почувався дурнем. Роками він обходив собори й церкви по всій Франції, платив за доступ у закриті місця, оглянув сотні арок під вікнами-розетками у пошуках наріжного каменя. La clef de voûte — наріжний камінь під знаком Троянди.

Він повільно підняв кришку.

Ледь побачивши те, що лежало у скрйньці, Тібінґ зрозумів: це справді наріжний камінь. Він зачудовано дивився на кам'яний циліндр, утворений із п'яти дисків із літерами. Цей предмет здавався йому на диво знайомим.

— Він створений за проектом із щоденників да Вінчі, — сказала Софі. — Дідусь вирізав їх задля розваги.

Ну звичайно! Тібінґ бачив ці схеми й ескізи. Ключ, що веде до Ґрааля, лежить усередині цього каменя. Тібінґ обережно витягнув важкий криптекс із скриньки. Він не мав гадки, як відкрити цей циліндр, однак відчував, що в ньому захована сама його доля. У моменти відчаю Тібінґ, бувало, замислювався, чи справа, якій він присвятив життя, колись увінчається успіхом. Тепер ці сумніви розвіялися раз і назавжди. Він наче чув слова, що долинали із глибини століть… Вони були основою легенди про Ґрааль:

Vous ne trouvez pas le Saint-Graal, c'est le Saint-Graal qui vous trouve.

Не ви знайдете Ґрааль, Ґрааль сам знайде вас.

Неймовірно, але сьогодні ключ до таємниці Ґрааля сам прийшов до його оселі.

Доки Софі й Тібінґ сиділи з криптексом і розмовляли про оцет, диски з літерами і розмірковували, яким би міг бути пароль, Ленґдон переніс скриньку на добре освітлений стіл, аби краще її оглянути. Тібінґ щойно сказав дещо, що не йшло йому з голови.

Ключ до Ґрааля захований під знаком Троянди.

Ленґдон підніс скриньку до світла й уважно оглянув інкрустацію. Хоч його знання в галузі мистецтва не поширювались на вироби з дерева чи інкрустовані меблі, він пригадав знамениту кахельну стелю іспанського монастиря неподалік Мадрида. Будівля простояла три століття, коли раптом зі стелі почали відпадати плитки, а під ними виявились сакральні тексти, що їх колись надряпали на штукатурці монахи.

Ленґдон знову подивився на троянду.

Під Трояндою.

Sub Rosa.

Таємниця.

Якийсь звук у коридорі змусив Ленґдона обернутися. Але він не побачив нічого, крім невиразних тіней. Мабуть, це пройшов слуга Тібінґа. Ленґдон знову схилився над скринькою. Він провів пальцями по гладких краях троянди, розмірковуючи, чи не можна якось її витягнути. Але інкрустація була припасована бездоганно. Він сумнівався, що зможе пропхати в щілину навіть лезо бритви.

Ленґдон відчинив скриньку й уважно оглянув внутрішній бік кришки. Поверхня була абсолютно гладка. Тоді він повернув її до світла під іншим кутом і помітив у самому центрі малесеньку дірку. Ленґдон опустив кришку й оглянув інкрустацію. Зверху дірки не було.

Отже, вона не наскрізна.

Залишивши скриньку на столі, він роззирнувся і побачив на іншому столі папери, з’єднані скріпкою. Ленґдон зняв скріпку, повернувся до скриньки, відчинив її і ще раз уважно подивився на отвір. Тоді обережно розігнув скріпку й устромив один кінець в отвір. Легко натиснув. Зусиль докладати не довелося. Він почув, як щось тихо вдарилось об стіл. Ленґдон опустив кришку і побачив шматочок

дерева завбільшки як частинка складанки. Дерев’яна троянда відірвалась від кришки і випала на стіл.

Занімілий, Ленґдон дивився на те місце на кришці, де щойно красувалась троянда. Там, у заглибині, чиєюсь вправною рукою було вигравірувано чотири рядки тексту. Мовою, якої Ленґдон іще зроду не бачив.

«Літери наче схожі на семітські, — подумав він, — однак я не впізнаю цієї мови!»

Раптом він почув за спиною якийсь рух, але повернутися не встиг. Сильний удар у потилицю повалив його на коліна.

Коли він падав, йому на мить здалося, що він бачить над собою білого привида з пістолетом у руках. А тоді все потонуло в мороці.

Розділ 65

Хоч Софі Неве вже давно працювала в правоохоронних органах, до сьогодні їй не доводилось потрапляти під дуло пістолета. Неймовірно: пістолет, що тепер був націлений на неї, стискала бліда рука здоровенного альбіноса з довгим білим волоссям. Він мав червоні очі, і його погляд вселяв жах: здавалося, це дивиться сам сатана. Одягнений у шерстяну рясу і підперезаний мотузкою, альбінос нагадував середньовічного клірика. Софі не уявляла, хто б це міг бути, але раптом подумала, що, можливо, Тібінґ і має рацію, припускаючи, що за цим усім стоїть Церква.

— Ви знаєте, по що я прийшов, — промовив монах глухим голосом.

Софі й Тібінґ сиділи на канапі, піднявши руки, як наказав непроханий гість. Ленґдон лежав на підлозі й стогнав. Монах подивився на наріжний камінь у Тібінґа на колінах.

— Все одно його не відкрити, — сміливо сказав Тібінґ.

— Мій Учитель дуже мудрий, — відповів монах. Він наблизився, цілячись то в Тібінґа, то в Софі.

Софі не розуміла, куди подівся слуга Тібінґа. Він що, не чув, як Роберт упав?

— А хто ваш учитель? — запитав Тібінґ. — Може, ми з ним домовимось… за певну суму.

— Ґрааль безцінний. — Монах підійшов ще ближче.

— У вас кров, — спокійно зауважив Тібінґ, показавши кивком на закривавлену праву ногу монаха. — І ви шкутильгаєте.

— Так само, як і ви, — відповів той і показав на металеві милиці, сперті на канапу поряд із Тібінґом. — А тепер дайте мені наріжний камінь.

— Ви знаєте про наріжний камінь? — здивувався Тібінґ.

— Не ваша справа, що я знаю. Встаньте повільно і віддайте його мені.

— Мені нелегко встати.

— От і добре. Краще, щоб ніхто не робив різких рухів.

Тібінґ узявся правою рукою за милицю, а лівою вхопив криптекс. Тоді із зусиллям підвівся, випростався і, не випускаючи з руки циліндра, сперся на милицю.

Монах підійшов зовсім близько, тепер він цілився Тібінґові в голову. Софі з відчаєм дивилась, як біла рука монаха потяглася за циліндром.

— У вас нічого не вийде, — сказав Тібінґ. — Лише достойний може відімкнути цей камінь.

«Бог один визначає, хто достойний, а хто ні», — подумав Сайлас.

— Він доволі важкий, — сказав чоловік на милицях, рука з циліндром затремтіла. — Беріть швидше, бо я можу впустити! — він небезпечно хитнувся.

Сайлас ступив уперед, щоб узяти камінь, але в цю мить чоловік із криптексом утратив рівновагу. Єдина милиця під ним ковзнула, і він почав хилитися на правий бік. Ні! Сайлас кинувся вперед, щоб урятувати камінь, і мимоволі опустив пістолет. Але камінь від нього віддалявся. Чоловік падав управо, а його ліва рука тим часом хитнулась назад, і камінь з долоні випав на канапу. Тієї ж миті металева милиця, що висковзала в нього з-під руки, описала в повітрі дугу і вдарила Сайласа в ногу.

Дикий біль пронизав його тіло, бо милиця влучила точно у волосяницю. Гострі шипи вп’ялися в свіжу рану. Скорчившись від болю, Сайлас упав на коліна, від чого пасок врізався в ногу ще сильніше. Падаючи, він ненароком натиснув на курок. Гримнув постріл; на щастя, куля влучила в підлогу. Він уже збирався було вистрелити вдруге, але тут жінка із силою вдарила його ногою в щелепу.

Колле, що чатував біля брами, почув постріл і не на жарт стривожився. Після останньої розмови з Фашем він уже облишив усяку надію на те, що арешт Ленґдона визнають його заслугою. Але ж не можна допустити, щоб через Фаша і його марнославство він, Колле,

постав перед міністерським наглядовим комітетом за невиконання прямих обов’язків поліцейського.

«У приватному будинку вистрелили з вогнепальної зброї! А ви собі стояли й чекали біля брами?»

Колле знав, що можливість підкрастися потайки й захопити усіх зненацька давно минула. А крім того, він знав, що коли зволікатиме ще бодай секунду, то його кар’єрі кінець. І, дивлячись на важку залізну браму, він зважився.

— Зламайте її.

Крізь туман, що огортав свідомість, Роберт Ленґдон теж невиразно почув постріл. Потім хтось закричав від болю. Чи це він сам?.. У потилиці неначе стукав молоток. Десь поряд говорили люди.

— Де ти був, чорт тебе забирай? — кричав Тібінґ.

Слуга вбіг до кімнати.

— Що трапилось? О Боже! Хто це? Я викличу поліцію!

— Прокляття! Ніякої поліції. Краще принеси щось, чим зв’язати це чудовисько.

— І льоду! — крикнула наздогін Софі.

І знову все попливло. Гучніші голоси. Якийсь рух. Тепер він був на канапі. Софі прикладала йому до голови пакет із льодом. Голова розколювалась від болю. Коли в очах у Ленґдона розвиднілось, він побачив, що на підлозі хтось лежить. Це що, галюцинація? Здоровенний монах-альбінос був зв’язаний, рот заклеєно скотчем. Щелепа розбита, на правій нозі ряса просякла кров’ю. Він, схоже, теж саме приходив до тями.

Ленґдон повернувся до Софі.

— Хто це? Що… сталося?

Підійшов Тібінґ на милицях.

— Вас урятував рицар із чудодійним мечем, який виготовив Акме Ортопедик.

Що? Ленґдон спробував сісти.

Софі втримала його.

— Роберте, ти мусиш хвильку полежати.

— Я був вимушений, — сказав Тібінґ, — продемонструвати вашій подрузі перевагу свого жалюгідного становища. А то кожен мене недооцінює.

Ленґдон дивився з канапи на зв’язаного монаха й намагався збагнути, що тут відбулося.

— Він носив волосяницю, — пояснив Тібінґ.

— Що?

Тібінґ показав на закривавлений шкіряний пасок із шипами, що лежав на підлозі.

— Пасок для самобичування. Він носив його на нозі. Я знав, куди цілитись.

Ленґдон потер чоло. Він чув про паски для самобичування.

— Але звідки… ви знали?

Тібінґ усміхнувся.

— Я багато років вивчаю християнство, Роберте. Представники деяких сект виставляють свої переконання напоказ. — Він показав милицею на закривавлену рясу монаха. — Як, приміром, оцей.

— «Опус Деї»… — прошепотів Ленґдон. Він пригадав недавню статтю в газеті про кількох відомих бостонських бізнесменів, які належали до «Опус Деї». Перестрашені співробітники вголос заявили, що ці чоловіки під костюмами-трійками носять паски- волосяниці. Однак це звинувачення виявилось помилковим. Троє бізнесменів, як багато інших членів «Опус Деї», мали вищий статус в організації і взагалі не займалися самобичуванням. Це були щирі католики, турботливі батьки і віддані члени громади. Тож і не дивно, що їхні релігійні погляди висвітлювались у статті дуже коротко, а основна увага приділялась незвичній традиції більш ревних членів цієї секти… таких, як оцей монах, що лежав на підлозі перед Ленґдоном.

Тібінґ уважно розглядав закривавлений пасок.

— Але чого б це «Опус Деї» почало шукати Святий Ґрааль?

Ленґдон ще не зовсім отямився і тому нічого не відповів.

— Роберте, — звернулась Софі, підійшовши до дерев'яної скриньки, — що це? — Вона тримала в руці маленьку троянді яку він відірвав від кришки.

— Вона закривала текст на скриньці. Думаю, цей текст допоможе нам відкрити криптекс.

Не встигли Софі й Тібінґ якось зреагувати на це повідомлення, як десь зовсім близько завили поліцейські сирени, біля підніжжя пагорба з’явилося ціле море синіх вогників, і вони поповзли звивистою алеєю до будинку.

Тібінґ наморщив чоло.
— Друзі, здається, ми мусимо щось вирішувати. І якнайшвидше!

Розділ 66

Вибивши парадні двері, Колле з агентами зі зброєю наготові ввірвалися до будинку сера Лі Тібінґа. Поліцейські розсипалися по першому поверсі, обшукуючи всі кімнати. На підлозі у вітальні виявили дірку від кулі, сліди боротьби, плями крові, якийсь дивний шкіряний пасок із шипами і частково використаний моток скотчу. І ніде ні душі.

Колле вже хотів було розділити агентів на дві групи, щоб обшукати льох і територію за будинком, як раптом почув на другому поверсі голоси.

— Вони нагорі!

Колле та його люди вибігли широкими сходами нагору і кинулись оглядати кімнату за кімнатою на другому поверсі величезного особняка, залишаючи позаду темні спальні та коридори й пересуваючись туди, звідки долинали голоси. Здавалося, звук виходить зі спальні в самому кінці довжелезного коридору. Агенти повільно йшли туди, відрізаючи всі можливі шляхи до втечі.

Коли вони наблизилися до останньої спальні, Колле побачив, що її двері відчинені настіж. Голоси враз змовкли, а замість них щось загуркотіло, наче двигун.

Колле підняв пістолет і дав іншим знак. Обережно простягнув руку за дверну раму і налапав умикач. Тоді різко ввімкнув світло і з криком: «Стояти! Поліція!» — увірвався разом з іншими агентами до кімнати, цілячись у… ніщо.

Кімната була порожня. Ані живої душі.

Гуркіт автомобільного двигуна долинав із чорної електронної панелі на стіні поряд із ліжком. Такі панелі були розвішані по всьому будинку. Своєрідна переговорна система. Він підбіг до стіни. На панелі було з півдюжини кнопок із написами:

КАБІНЕТ… КУХНЯ… ПРАЛЬНЯ… ЛЬОХ…

«То звідки ж, чорт забирай, чути авто?»

СПАЛЬНЯ ГОСПОДАРЯ… СОЛЯРІЙ… СТАЙНЯ…

БІБЛІОТЕКА…

Стайня! За мить Колле був унизу і біг до задніх дверей будинку, прихопивши дорогою одного з агентів. Удвох вони перетнули галявинку за будинком і, захекавшись, зупинились на порозі старої сірої стайні. Вони ще не ввійшли, як Колле почув гуркіт автомобільного двигуна, що наче затихав удалині. Він вихопив зброю, увірвався досередини й увімкнув світло.

Правий бік стайні нагадував примітивну майстерню — газонокосарки, автомобільні інструменти, садовий інвентар. Неподалік на стіні висіла знайома панель переговорної системи. Одна кнопка була натиснута.

КІМНАТА ДЛЯ ГОСТЕЙ II

Колле відвернувся. Він аж кипів від люті. «Вони заманили нас нагору за допомогою переговорної системи!» З іншого боку стайні тягнувся довгий ряд стійл. Але коней тут не було і сліду. Очевидно, власник надавав перевагу іншому видові кінської сили: стійла були перетворені на величезний гараж. Колекція автомобілів вражала — чорний «феррарі», новесенький блискучий «роллс-ройс», антикварний спортивний «астон-мартін», класичний «Порше-356».

Останній бокс був порожній.

Колле підійшов ближче і побачив на підлозі сліди мастила. Вони не виїдуть за територію маєтку. На брамі залишились чергувати два патрульні авта саме на такий випадок.

— Лейтенанте! — агент показав у кінець гаража.

Задні двері стайні були настіж розчинені. Вони виходили на темний болотистий схил, що зникав у темряві ночі. Колле підбіг до цих дверей, намагаючись щось побачити в пітьмі. Але розгледів лише невиразні обриси лісу вдалині. Жодних фар. Цю лісисту долину напевно перетинають десятки сільських доріг і мисливських стежок, але Колле був переконаний, що втікачі нізащо не дістануться до лісу.

— Скажіть агентам, хай там пошукають. Вони, мабуть, загрузли десь неподалік. Ці модні спортивні авта по такій землі не їздять.

— Дивіться, лейтенанте. — Агент показав на ключі, що висіли на дерев’яних гачках. Над ними були таблички з уже відомими назвами:

«ДАЙМЛЕР»… «РОЛЛС-РОЙС»…

«АСТОН-МАРТІН»… «ПОРШЕ»…

На останньому гачку не було нічого.

Коли Колле прочитав назву авта над ним, то зрозумів, що справи кепські.

Розділ 67

«Рейндж-ровер» кольору «чорний металік» був повноприводний, мав стандартну коробку передач, потужні поліпропіленові фари, удосконалену освітлювальну арматуру і кермо справа.

Ленґдон був радий, що не він керував автом.

Слуга Тібінґа Ремі, виконуючи накази господаря, вміло вів важкий джип залитими місячним сяйвом полями, що простягалися за Шато Віллет. Не вмикаючи фар, він перетнув відкритий пагорб і тепер спускався довгим схилом, дедалі більше віддаляючись від маєтку. Схоже, він прямував до зубчастої кромки лісу, що виднілася вдалині.

Ленґдон сидів поряд із водієм і тримав на колінах криптекс. Обличчям він повернувся до Тібінґа й Софі, що розташувалися ззаду.

— Як голова, Роберте? — з турботою в голосі запитала Софі.

Ленґдон змусив себе усміхнутися.

— Дякую, краще. — Біль був нестерпний.

Тібінґ озирнувся через плече на зв’язаного монаха, що лежав у тісному багажному відділенні за заднім сидінням. Тібінґ тримав на колінах його пістолет і нагадував стару фотокартку британця, що виїхав на сафарі й позує над своєю здобиччю.

— Який же я радий, що ви сьогодні заскочили, Роберте, — сказав Тібінґ із такою щасливою усмішкою, наче йому вперше за довгі роки випала нагода розважитись.

— Вибачте, Лі, що я втягнув вас у це.

— Ну що ви! Я все життя мріяв бути в це втягнутим. — Тібінґ дивився повз Ленґдона крізь вітрове скло. Попереду темніла смуга густої зелені. Він поплескав Ремі по плечу. — Пам’ятай, при гальмуванні — жодних фар. Якщо треба, скористайся запасними гальмами. Хочу трохи заглибитись у ліс. Не варто ризикувати, щоб нас не помітили з будинку.

Ремі вимкнув двигун і на холостому ходу обережно скотився в отвір між деревами. Щойно авто виїхало на зарослу лісову дорогу, дерева геть заступили місяць і стало зовсім темно.

«Я ні дідька не бачу», — думав Ленґдон, намагаючись розрізнити хоч якісь обриси попереду. Всюди була тільки чорна пітьма. Ліворуч

по вікнах шкребли гілки дерев, і Ремі трішечки звернув у протилежний бік. Нарешті він більш-менш вирівняв авто і проїхав так ярдів зо тридцять.

— Молодець, Ремі, — сказав Тібінґ. — Наче достатньо від’їхали. Роберте, натисніть, будь ласка, он ту синю кнопочку, відразу під вентилятором. Бачите?

Ленґдон знайшов потрібну кнопку і натиснув.

На стежку перед автом полилося м’яке жовтаве світло. Виявилось, що обабіч шляху тягнеться густий чагарник. «Протитуманні фари», — збагнув Ленґдон. Вони давали саме стільки світла, щоб було видно дорогу. Авто вже достатньо заглибилось у ліс, у ці фари не могли його виказати.

— Що ж, Ремі, — задоволено мовив Тібінґ. — Фари увімкнені. Наше життя в твоїх руках.

— Куди ми їдемо? — запитала Софі.

— Ця стежка тягнеться лісом кілометрів зо три, — відповім Тібінґ. — Проходить через мої володіння і звертає на північ. Якщо ми не наткнемося на якусь калюжу чи на повалені дерева, то виїдемо неушкоджені на шосе номер п’ять.

Неушкоджені. Голова в Ленґдона й досі страшенно боліла. Погляд його упав на скриньку із криптексом, яку він тримав на колінах. Троянду з кришки вставили на місце. Хоч думки в Ленґдона ще плутались, йому кортіло знову зняти інкрустацію і краще роздивитися напис під нею. Він уже підняв було кришку скриньки, коли Тібінґ поклав йому руку на плече.

— Терпіння, Роберте, — сказав він. — Дорога нерівна й надто темно. Не дай Боже, щось поб’ємо. Якщо ви не розпізнали цієї мови у світлі, то в темряві не розпізнаєте і поготів. Зосередьмося зараз на тому, щоб благополучно забратися звідси. Потім ще буде вдосталь часу.

Ленґдон знав, що Тібінґ має рацію. Він кивнув і замкнув скриньку.

Монах у багажнику стогнав, намагаючись визволитися з пут. За мить він уже дико пручався.

Тібінґ повернувся і наставив на нього пістолет.

— Що вас не влаштовує, шановний сер? Ви незаконно проникли до моєї оселі і завдали важкої травми моєму любому другові. Ніщо не заважає мені вас просто пристрелити і покинути гнити в лісі.

Монах затих.

— Ви впевнені, що нам варто було брати його з собою? — запитав Ленґдон.

— Ще й як упевнений, чорт забирай! — вигукнув Тібінґ. — Роберте, вас розшукують за вбивство. Цей негідник — ваш квиток на свободу. Видно, поліція дуже прагне вас заарештувати, якщо переслідувала аж до мого будинку.

— Це я винна, — сказала Софі. — У броньовику, мабуть, був передатчик.

— Зараз не в цьому річ, — заперечив Тібінґ. — Мене дивує не те, що вас вистежила поліція, а те, що вас знайшов у моєму будинку оцей покидьок з «Опус Деї». З усього, що ви мені розповіли, випливає, що він мусить мати когось або в судовій поліції, або ж у Депозитарному банку.

Ленґдон замислився. Безу Фаш явно прагнув знайти цапа-відбувайла, на якого можна було б повісити всі вбивства, що сталися цієї ночі. Берне ж накинувся на них раптово, хоча, з огляду на те, що Ленґдона звинувачують у чотирьох убивствах, учинок банкіра цілком можна було зрозуміти.

— Роберте, цей монах працює не сам, — сказав Тібінґ. — І доки ви не дізнаєтесь, хто за цим усім стоїть, ви обоє перебуватимете в небезпеці. Але добре, друже, вже те, що тепер перевага на вашому боці. Це чудовисько в багажнику щось знає, і той, хто ним керує, мабуть, зараз не на жарт нервується.

Ремі тим часом освоївся на незвичній дорозі і збільшував швидкість. Авто з плескотом переїхало якусь калюжу, виїхало на пагорб і знову покотилося донизу.

— Роберте, будь ласка, подайте-но мені он той телефон. — Тібінґ показав на телефон на панелі керування. Ленґдон зняв його й передав Тібінґові. Той набрав якийсь номер і чекав досить довго, доки хтось відповів. — Річарде? Я тебе розбудив? Ну звісно, розбудив, дурне запитання. Пробач, у мене виникла невеличка проблема. Я трохи нездужаю, і нам із Ремі треба на острови, щоб я підлікувався. Власне кажучи, просто зараз. Пробач, що не попередив тебе завчасно. Ти міг би приготувати «Елізабет» хвилин за двадцять? Знаю, зроби все можливе. До зустрічі. — Він відімкнувся.

— Елізабет? — здивувався Ленґдон.

— Мій літак. Коштував мені, як викуп за королеву.

Ленґдон розвернувся всім тілом і витріщився на Тібінґа.

— А що? — мовив той. — Не можете ж ви обоє залишатися у Франції, коли у вас на хвості сидить вся судова поліція. У Лондоні буде безпечніше.

Софі теж обернулась до Тібінґа.

— Гадаєте, нам треба втікати з країни?

— Друзі, в цивілізованому світі я маю значно більше впливу ніж тут, у Франції. До того ж за легендою Грааль заховано в Британії. Якщо ми відкриємо наріжний камінь, то напевно знайдемо карту, яка підтвердить, що ми рушили в правильному напрямку.

— Допомагаючи нам, ви дуже ризикуєте, — зауважила Софі. — Французька поліція вам цього не подарує.

Тібінґ презирливо відмахнувся.

— Із Францією покінчено. Я переїхав сюди, щоб знайти наріжний камінь. І от він знайшовся. Тепер мені начхати, чи я ще колись побачу Шато Віллет.

Софі вагалась.

— Але як ми пройдемо через контроль в аеропорту?

Тібінґ усміхнувся.

— Я літаю з Ле Бурже — президентського аеродрому, тут неподалік. Французькі лікарі шарпають мені нерви, тож кожні два тижні я літаю на лікування до Англії. І в обох кінцях оплачую деякі привілеї. Коли піднімемось у повітря, ви вирішите, чи хочете, щоб нас зустрів хтось із американського посольства.

Ленґдон вже не мав ніякого бажання зв’язуватися з посольством. Тепер він міг думати лише про наріжний камінь, про напис під трояндою і про те, чи все це врешті-решт приведе їх до Грааля. Він розмірковував, чи й справді наріжний камінь, як зауважив Тібінґ, лежить у Британії. Так говорили найновіші легенди. Навіть Авалон, міфічний острів короля Артура, що згадується в легендах про Грааль, тепер уважають не чим іншим, як Ґластонбері, що в Англії. Утім, де б не був Грааль, Ленґдон ніколи не припускав, що насправді шукатиме його. Документи Санґріл. Правдива історія Ісуса Христа. Могила Марії Магдалини, Ленґдонові раптом здалося, що цієї ночі він опинився в якійсь химерній реальності, у бульбашці, де знайомий світ його не досягав.

— Сер! — запитав Ремі. — Ви справді думаєте назавжди повернутися до Англії?

— Ремі, тобі нема чого непокоїтись, — запевнив Тібінґ. — Якщо я й повертаюся у володіння її величності, це не означає, що я готовий до кінця днів ґвалтувати свій смак сосисками й картопляним пюре. Сподіваюся, ти переїдеш до мене. Я маю намір купити гарну віллу десь у Девонширі, і ми одразу переправимо туди всі твої пожитки. Це чудова пригода, Ремі. Чуєш? Пригода!

Ленґдон не стримався й усміхнувся. Тібінґ так захоплено описував своє тріумфальне повернення до Британії, що Ленґдон і сам заразився його завзяттям.

Він відвернувся до вікна і розсіяно дивився на кущі обіч дороги, чудні у жовтому світлі протитуманних фар. Бічне дзеркало скосилось від ударів гілок, і Ленґдон побачив у ньому Софі, що спокійно сиділа ззаду. Він довго дивився на неї, і раптом його огорнула радість. Попри всі сьогоднішні неприємності, Ленґдон був вдячний долі, що звела його з такими чудовими людьми.

За кілька хвилин, наче відчувши на собі його погляд, Софі нахилилась і поклала йому руки на плечі.

— Все гаразд?

— Так, — відповів Ленґдон. — Більш-менш.

Софі знову відкинулась на спинку сидіння, і Ленґдон помітив, як на її обличчі промайнула ледь уловима усмішка. А тоді збагнув, що й сам усміхається.

Сайлас, затиснутий у багажнику «рейндж-ровера», ледве дихав. Руки йому закрутили за спину й міцно прив’язали до ніг господарською мотузкою та скотчем. На кожній вибоїні затерплі плечі пронизував гострий біль. Щастя, що його недруги хоча б зняли волосяницю. Рот був заклеєний скотчем, тож дихати він міг лише носом, який поступово забивався пилюкою. Сайлас почав кашляти.

— Здається, він задихається, — зауважив водій-француз.

Англієць, який ударив Сайласа милицею, обернувся і холодно подивився на нього.

— Твоє щастя, що ми, британці, судимо про вихованість людини не за її співчуттям до друзів, а за співчуттям до ворогів. — Британець

простягнув руку й різко зірвав скотч, що заліплював Сайласові рот.

Губи йому наче обпалило вогнем, зате в легені нарешті полич лося блаженне повітря.

— На кого ти працюєш? — суворо запитав британець.

— Я виконую Божу справу, — відрізав Сайлас, пересилюючи біль у розбитій щелепі.

— Ти належиш до «Опус Деї», — мовив британець. Це не було запитанням.

— Тебе це не стосується.

— Навіщо «Опус Деї» наріжний камінь?

Сайлас не мав наміру відповідати. Наріжний камінь вів до Святого Грааля, а Святий Грааль був ключем до захисту віри.

«Я виконую Божу справу. “Шлях” у небезпеці».

Тепер, лежачи в багажнику, зв’язаний по руках і ногах, Сайлас боявся, що підвів Учителя і єпископа без надії реабілітуватися. Він навіть не мав змоги зателефонувати їм і розповісти про останні жахливі події. Наріжний камінь у ворогів! Вони знайдуть Грааль першими! У задушливій темряві Сайлас почав молитися. Біль, що терзав його тіло, додавав жару молитві.

«Чудо, Боже милосердний! Зроби чудо!» Сайлас аж ніяк не міг знати, що за кілька годин чудо станеться.

— Роберте! — Софі досі дивилась на нього. — Чому в тебе такий дивний вираз обличчя?

Ленґдон обернувся до неї, усвідомивши, що міцно стискає зуби, а серце його дико калатає. Йому спала на думку неймовірна здогадка. Невже й справді все пояснюється так просто?

— Софі, дозволь скористатися твоїм телефоном.

— Зараз?

— Здається, я щось зрозумів.

— Що?

— Скажу за хвильку. То дай телефон.

Софі, схоже, стривожилась.

— Не думаю, що Фаш прослуховує, але, про всяк випадок, намагайся вкластись у хвилину. — Вона простягнула йому телефон.

— Як дзвонити до Сполучених Штатів?

— Мусиш перевести оплату на адресата. Мій пакет не охоплює трансатлантичних дзвінків.

Ленґдон набрав «нуль», усвідомлюючи, що в наступні шістдесят секунд, можливо, одержить відповідь на запитання, що не давало йому спокою цілу ніч.

Розділ 68

Нью-йоркський редактор Джонас Фокман щойно ліг спати, як задзвонив телефон. «Трохи запізно для дзвінків», — невдоволено подумав він і взяв слухавку.

Почувся голос оператора:

— Чи погоджуєтесь ви оплатити дзвінок від Роберта Ленґдона?

Здивований, Джонас увімкнув світло.

— Гм… так, звичайно.

У слухавці клацнуло.

— Джонасе?

— Роберте? Мало того, що ти мене будиш, то ще й хочеш, щоб я за це платив?

— Пробач, Джонасе, — сказав Ленґдон. — Я говоритиму дуже коротко. Мені справді треба терміново дещо дізнатися. Той рукопис, що я тобі дав. Чи ти…

— Роберте, вибач. Знаю, я обіцяв віддати його тобі вже з правками цього тижня, але в мене прірва роботи. У понеділок ти його одержиш, обіцяю.

— Я не про редактуру. Скажи, ти відсилав його комусь для реклами без мого відома?

Фокман завагався. Останній рукопис Ленґдона — екскурс в історію вшановування богині — містив кілька розділів про Марію і Магдалину, які могли дуже збентежити читацьку аудиторію. Хоч і увесь матеріал підкріплювався вагомими доказами і містив посилання на інших авторів, Фокман не мав наміру видавати цю книжку без хоча б кількох схвальних відгуків видатних істориків і мистецтвознавців. Тож він обрав десять відомих імен науковців і розіслав їм усім частини рукопису із ввічливим проханням написати короткий відгук для обкладинки. З досвіду Фокман знав: більшість людей залюбки на це погоджується, щоб тільки побачити своє ім’я на книжці, хай і чужій.

— Джонасе! — не відступався Ленґдон. — Ти відіслав комусь мій рукопис, правда?

Фокман занервував, відчуваючи, що Ленґдон зовсім не в захваті від цієї його ініціативи.

— Рукопис був практично чистий, і я хотів здивувати тебе кількома цікавими відгуками.

Пауза.

— І один примірник ти відіслав до Парижа кураторові Лувру?

— А ти як думав? У твоєму рукописі неодноразово згадані експонати з луврської колекції, його книжки зазначені в твоїй бібліографії, і до того ж цей чоловік дуже відомий у мистецькому світі. Цілком очевидно, що я звернувся до нього по відгук.

На іншому кінці довго мовчали.

— Коли ти його відіслав?

— Приблизно місяць тому. Я ще написав, що ти незабаром будеш у Парижі, і порадив йому зустрітися з тобою. Він тобі дзвонив? — Фокман замовк, потер очі. — Чекай, ти ж саме цього тижня маєш бути в Парижі, хіба ні?

— Я і є в Парижі.

Фокман рвучко сів на ліжку.

— І ти дзвониш за мій кошт із Парижа?

— Вирахуй ці гроші з моїх комісійних, Джонасе. Соньєр щось тобі відповів? Йому сподобався рукопис?

— Уявлення не маю. Він мені нічого не написав.

— Добре, розслабся. Я мушу бігти. Ти мені допоміг дещо зрозуміти. Дякую.

— Роберте…

Але Ленґдон уже відімкнувся.

Фокман поклав слухавку і спантеличено похитав головою. «Ох уже мені ці автори, — подумав він. — Навіть найсерйозніші з них все одно божевільні».

Лі Тібінґ гучно розреготався.

— Роберте, то ви написали книгу про таємне товариство, а ваш редактор надіслав примірник саме цьому товариству?

Ленґдон відкинувся на спинку.

— Виходить, що так.

— Фатальний збіг, друже.

«Збіг тут ні до чого», — подумав Ленґдон. Попросити Жака Соньєра написати відгук на книжку про вшановування богині — це все

одно, що попросити Тайґера Вудса написати відгук на книжку про гольф. З іншого боку, у будь-якій книжці про вшановування богині неминуче мав би згадуватися Пріорат Сіону.

— Ось вам запитання на мільйон доларів, — сказав Тібінґ, усе ще всміхаючись. — У рукописі як ви ставитеся до Пріорату Сіону: схвально чи осудливо?

Ленґдон одразу зрозумів справжню суть цього запитання. Багато істориків замислюються, чому Пріорат досі тримає документи Санґріл у таємниці. На думку деяких, цю інформацію слід було оприлюднити вже давно.

— Я не коментував дій Пріорату.

— Точніше, його бездіяльності.

Ленґдон знизав плечима. Тібінґ, очевидно, був за те, щоб документи оприлюднили.

— Я лише виклав історію братства. Зазначив, що це сучасні шанувальники культу богині, охоронці Грааля і давніх документів.

Софі подивилась на нього.

— Ти згадував наріжний камінь?

Ленґдон скривився. Згадував. І неодноразово.

— Я писав про наріжний камінь, лише щоб продемонструвати, як старанно Пріорат захищає документи Санґріл.

Софі була вражена.

— Це пояснює, чому дідусь написав: «P.S. Знайди Роберта Ленґдона».

Ленґдон відчував, що насправді Соньєра зацікавило в рукописі дещо інше, але про це він волів поговорити із Софі наодинці.

— То виходить, — сказала Софі, — ти таки сказав Фашеві неправду.

— Коли саме? — здивувався Ленґдон.

— Ти сказав, що ніколи не писав дідусеві.

— Я й не писав! Це редактор послав йому рукопис.

— А тепер подумай, Роберте. Якщо капітан Фаш не знайшов конверта, у якому твій редактор надіслав рукопис, то, очевидно, дійшов висновку, що ти сам його надіслав. — Вона помовчала. — Або, ще гірше, що ти привіз рукопис із собою і віддав йому особисто. І збрехав, що цього не було.

Нарешті «рейндж-ровер» опинився на аеродромі Ле Бурже. Ремі попрямував до невеличкого ангара наприкінці злітної смуги. Коли вони наблизились, з ангара вибіг чоловік зі скуйовдженим волоссям у пом’ятому комбінезоні кольору хакі. Він помахав їм рукою і відчинив величезні металеві двері. В ангарі стояв новенький білий реактивний літак.

Ленґдон здивовано витріщився на блискучий фюзеляж.

— Оце і є «Елізабет»?

Тібінґ усміхнувся.

— Жодного порівняння з бісовим Каналом[29].

Чоловік у хакі поспішив їм назустріч, мружачись від яскравого світла фар.

— Майже все готово, сер Лі. — Він мав британську вимову. — Пробачте за затримку, але я зовсім не сподівався… — Він замовк на півслові, побачивши, що з авта вийшли ще кілька осіб. Подивився на Софі й Ленґдона, тоді знову на Тібінґа.

— Ми з приятелями маємо термінову справу в Лондоні. Не можна гаяти ні хвилини. Будь ласка, приготуйтесь летіти негайно. — Із цими словами Тібінґ витягнув з авта пістолет і віддав Ленґдонові.

Пілот здивовано витріщив очі на зброю. Тоді підійшов до Тібінґа й зашепотів:

— Сер Лі, я дуже перепрошую, але дипломатичні привілеї поширюються тільки на вас і вашого слугу. Я не можу взяти на борт ваших гостей.

— Річарде, — приязно усміхнувся йому Тібінґ, — дві тисячі фунтів стерлінгів і оцей заряджений пістолет змусять вас взяти моїх гостей. — Він показав на «рейндж-ровер». — А також того бідолаху, що лежить у багажнику.

Розділ 69

Два потужні турбореактивні двигуни ревли, і літак злетів у небо так стрімко, що вивертало кишки. За вікном аеродром Ле Бурже танув неймовірно швидко.

«Я втікаю зі своєї країни», — думала Софі, відчуваючи, як невидима сила притискає її до шкіряного сидіння. До цієї миті вона ще сподівалася, що зможе якось виправдати перед міністерством оборони свою гру в хованки з Фашем: «Я намагалася захистити невинну людину. Я виконувала передсмертну волю дідуся». Софі розуміла: відтепер це неможливо. Вона залишала країну без належних документів, разом із людиною, яку розшукує поліція, та ще й прихопивши зв’язаного заручника. Якщо існувала якась межа дозволеного, то вона щойно її переступила. Майже зі швидкістю звуку.

Софі, Ленґдон і Тібінґ сиділи в передній частині салону з першокласним елітним дизайном, якщо вірити великому золотому медальйонові на дверях. Розкішні сидіння були прикручені до рейок на підлозі, їх можна було пересувати й розташовувати довкола прямокутного дерев’яного стола. Утворювався такий собі міні-кабінет для засідань. Однак цей шляхетний інтер’єр аж ніяк не заступав не надто шляхетної сцени в хвості літака, де в окремому салоні поряд із туалетом сидів із пістолетом у руках слуга Тібінґа. Вимушений виконувати наказ господаря, він пильнував закривавленого монаха, що лежав зв’язаний біля його ніг, наче якась валіза.

— Перш ніж ми займемося наріжним каменем, — сказав Тібінґ, — дозвольте мені дещо прояснити. — Він говорив обережно, наче батько, що збирається розповісти малюкам, звідки беруться діти. — Друзі, розумію, у цій мандрівці я лише гість, і вважаю, що мені дуже пощастило. Однак, як людина, що присвятила життя пошукові Грааля, вважаю обов’язком попередити, що ви от-от ступите на стежку, з якої немає вороття, хоч би які небезпеки вам потім загрожували. — Він обернувся до Софі. — Міс Неве, дідусь дав вам цей криптекс, сподіваючись, що ви врятуєте таємницю Святого Грааля.

— Так.

— Зрозуміло, ви відчуваєте обов’язок пройти цей шлях до кінця, хоч би куди він вас привів.

Софі кивнула. Щоправда, була ще одна причина, яка спонукала її пройти цей шлях: «Правда про мою родину». Хоч Ленґдон і запевняв, що наріжний камінь ніяк не пов’язаний з її минулим, Софі все одно вчувала в цій таємниці щось глибоко особисте, неначе криптекс, виготовлений руками дідуся, намагався промовляти до неї і міг звільнити від гострого відчуття порожнечі, що не відступало всі ці роки.

— Ваш дідусь і троє сенешалів загинули, — вів далі Тібінґ, — щоб наріжний камінь не потрапив до рук Церкви. Цієї ночі «Опус Деї» мало не заволоділо ним. Сподіваюсь, ви розумієте, що це накладає на вас величезну відповідальність. Вам передали естафету. Цей вогонь горів дві тисячі років, і не можна допустити, щоб він згас. Факел не повинен потрапити до чужих рук. — Він замовк і подивився на скриньку трояндового дерева. — Знаю, ви не мали вибору, міс Неве, але, зважаючи на те, що поставлено на карту, ви мусите або повністю прийняти цю відповідальність, або передати її комусь іншому.

— Дідусь віддав криптекс мені. Отже, він думав, що я здатна впоратись із цією відповідальністю.

Тібінґ підбадьорився, але, схоже, не переконався остаточно.

— Добре. Тут потрібна сильна воля. Але скажіть, ви розумієте, що, відкривши наріжний камінь, постанете перед іще більшим випробуванням?

— Чому?

— Люба моя, уявіть, що вам до рук несподівано потрапила карта, на якій зазначено місце захування Святого Грааля. Від цієї миті ви володітимете інформацією, що може безповоротно змінити історію. У ваших руках буде правда, яку людина шукала століттями. І вашим обов’язком буде відкрити цю правду світові. Людина, що зважиться на таке, здобуде шану одних і зневагу інших. Питання в тому, чи стане вам сили виконати цю місію.

Софі задумалась.

— Не впевнена, що саме я маю це вирішувати.

Тібінґ здивовано підвів брови.

— Не ви? Хто ж іще, як не володар наріжного каменя?

— Братство, яке так довго берегло цю таємницю.

— Пріорат? — недовірливо перепитав Тібінґ. — Але як? Цієї ночі братству завдали нищівного удару. Воно обезголовлене, як ви самі слушно висловились. Чи його телефони прослуховували, чи в його лавах з’явився шпигун — цього ми ніколи не дізнаємося. Але беззаперечно одне: хтось розкрив імена чотирьох членів найвищого рангу. Від цієї миті я б не довіряв нікому, хто назвав би себе представником братства.

— То що ви пропонуєте?

— Роберте, ви знаєте так само добре, як і я, що Пріорат усі ці роки оберігав істину не для того, щоб вона довіку обростала пилюкою. Вони чекали відповідного моменту, щоб розповісти все світові. Моменту, коли світ буде готовий сприйняти цю істину.

— І ви вважаєте, цей момент настав?

— Сто відсотків. Це ж цілком очевидно. Маємо всі історичні ознаки, і, зрештою, якби Пріорат не збирався відкрити своєї таємниці найближчим часом, то чому б Церква активізувалась саме зараз?

— Але ж монах ще не розкрив нам своїх намірів, — заперечила Софі.

— Наміри монаха — це наміри Церкви, — відповів Тібінґ. — А Церква хоче знищити документи, які викривають великий обман. Цієї ночі вона була так близько до мети, як ніколи, і Пріорат довірив свою місію вам, міс Неве. Урятувати Святий Грааль, без сумніву, означає ще й виконати останнє завдання Пріорату — розповісти правду світові.

— Лі, — втрутився Ленґдон, — ви вимагаєте від Софі такого відповідального рішення, мабуть, забуваючи, що вона лише годину тому взагалі дізналася про існування документів Санґріл.

Тібінґ зітхнув.

— Пробачте, міс Неве, якщо я на вас тисну. Я завжди був переконаний, що ці документи треба оприлюднити, але, врешті-решт, вирішити це маєте ви. Я лише думаю, що вам варто вже почати задумуватись над тим, що буде, якщо нам пощастить відкрити наріжний камінь.

— Панове, — твердо мовила Софі. — За вашими ж словами, «не ви знайдете Грааль, а Грааль сам знайде вас». Я вірю, що Грааль знайшов мене не випадково, і коли настане час, я знатиму, що робити далі.

Чоловіки, схоже, не чекали від Софі такої рішучості.

— Отже, — додала вона, показавши на скриньку, — до роботи.

Розділ 70

Лейтенант Колле стояв у вітальні Шато Віллет і понуро дивився, як догорає в каміні вогонь. Капітан Фаш приїхав кілька хвилин тому і був у сусідній кімнаті. Він щось кричав у телефон, намагаючись скоординувати пошуки зниклого «рейндж-ровера».

«Тепер він може бути де завгодно», — із сумом думав Колле.

Після того як він порушив наказ Фаша й упустив Ленґдона вдруге, Колле був вдячний, що науково-технічний відділ виявив на підлозі дірку від кулі, яка підтверджувала, що в будинку таки стріляли. Але настрій у Фаша все одно був кепський, і Колле відчував, що йому ще добряче перепаде, коли все вгамується.

Прикро, але ніщо з того, що вони знайшли в маєтку, не прояснювало, що ж насправді відбувається і хто в цьому замішаний. Чорне «ауді», що стояло за брамою, хтось узяв напрокат на фальшиве ім’я, подавши номер фальшивої кредитної картки, і відбитків пальців, які були на авті, у базі даних Інтерполу не виявилось.

До вітальні вбіг інший агент.

— Де капітан Фаш? — нетерпляче запитав він.

— Розмовляє по телефону, — байдуже відповів Колле, не відводячи погляду від розжареного вугілля.

— Уже не розмовляю! — гаркнув Фаш, заходячи до кімнати. — Що у вас?

— Капітане, до управління щойно телефонував Андре Берне з Депозитарного банку Цюриха, — повідомив агент. — Заявив, що хоче говорити з вами особисто. Він вирішив змінити покази.

— Он як? — здивувався Фаш.

— Берне зізнався, що Ленґдон і Неве пробули в банку якийсь час.

— Ми це й самі зрозуміли, — сказав Фаш. — А навіщо він збрехав?

— Він сказав, що розмовлятиме тільки з вами. Готовий допомагати усім, чим може.

— В обмін на що?

— Хоче, щоб його банк не згадували в новинах і щоб ми допомогли йому повернути якесь викрадене майно. Здається, Ленґдон і

Неве викрали щось, що належало Соньєрові.

— Що? — не витримав Колле. — Як?

Фаш не відреагував. Він пильно дивився на другого агента.

— Що вони викрали?

— Берне не уточнив, але в мене склалося враження, що він готовий на все, аби тільки це повернути.

Колле спробував уявити, як це все відбувалося. Може, Ленґдон і Неве погрожували вбити якогось працівника банку? Може, вони змусили Берне відімкнути сейф Соньера і допомогти їм утекти на броньовику? Теоретично це було можливо, але Колле ніяк не міг повірити, що Софі Неве здатна у щось таке вплутатись,

З кухні Фаша покликав ще один агент.

— Капітане! Я тут переглядаю номери, що в Тібінґа на швидкісному Наборі, і зараз маю на лінії аеродром Ле Бурже. Кепські новини.

За тридцять секунд Фаш зібрався їхати із Шато Віллет. Він щойно довідався, що Тібінґ тримав на аеродромі Ле Бурже приватний літак і що приблизно півгодини тому цей літак злетів.

Працівник аеродрому заявив по телефону, що не знає, хто був на борту і куди попрямував літак. Зліт відбувся не за розкладом, плану польоту ніхто не реєстрував. Усе це було протизаконно, навіть якщо йшлося про такий маленький аеродром, і Фаш був певний, що, натиснувши на кого треба, він отримає відповіді на всі питання.

— Лейтенанте Колле, — гаркнув Фаш, прямуючи до дверей. — Мені не залишається нічого іншого, як залишити вас тут керувати роботою науково-технічного відділу. Спробуйте задля інтересу зробити хоч щось корисне.

Розділ 71

Коли літак набрав висоту і взяв курс на Англію, Ленґдон обережно підняв скриньку з колін, де про всяк випадок тримав її під час зльоту, і поставив на стіл. Софі й Тібінґ, згораючи з нетерпіння, нахилилися вперед.

Відчинивши скриньку, Ленґдон зосередив увагу не на загадковому криптексі, а на малесенькій дірочці на зворотному боці кришки. Кінчиком ручки він обережно виштовхнув троянду, і під нею відкрився текст. «Sub rosa», — промовив він подумки, сподіваючись, що свіжий погляд на напис допоможе розпізнати мову. Максимально зосередившись, Ленґдон уважно подивився на текст.

llorcs siht seerf modsiw fo drow tneicna nA
elohw ylimaf derettacs reh speek dnA
yek eht si sralpmet yb desiarp enotsdaeh A
eeht ot hturt eht laever lliw hsabta dnA

За кілька секунд його знову охопив відчай.

— Лі, я не впізнаю цієї мови, от і все!

Софі сиділа по інший бік столу і ще не бачила тексту, але її дуже здивувало те, що Ленґдон не зміг одразу визначити, що це за мова. Дідусь знав таку маловідому мову, що її не розпізнає навіть символог? Але вона швидко збагнула, що не варто дивуватися. Зрештою, це не єдине, що Жак Соньєр приховував від онуки.

Лі Тібінґ сидів напроти Софі і ніяк не міг дочекатися, коли настане його черга оглянути напис. Він аж тремтів з нетерпіння — нахилявся й неодноразово намагався зазирнути через плече Ленґдона, який схилився над скринькою.

— Не знаю, — замислено пробурмотів Ленґдон. — Спочатку я подумав, що це якась семітська мова, але тепер не впевнений. Основні семітські мови містять неккудот. Тут цього немає.

— Може, це давня мова, — припустив Тібінґ.

— Неккудот? — здивувалася Софі.

Тібінґ не відводив погляду від скриньки.

— У більшості сучасних семітських алфавітів немає голосних і замість них застосовують неккудот — малесенькі крапки і риски під приголосними або всередині, які показують, який голосний іде після них. В історичній перспективі неккудот — порівняно нове явище в мові.

Ленґдон усе ще не випускав скриньки з рук.

— Може, це якась сефардська транслітерація?..

Тібінґ не витримав.

— Дозвольте, я… — Він легко відштовхнув Ленґдона і потягнув скриньку до себе. Поза сумнівом, Ленґдон добре орієнтувався в основних давніх мовах — грецькій, латині, інших романських. Але ця мова з першого ж погляду видалася Тібінґові доволі рідкісною — можливо, курсив Раші чи іврит із коронками.

Тібінґ глибоко вдихнув і замилувався написом. Він довго мовчав. І з кожною секундою відчував, як упевненість тане.

— Дивно, — нарешті вимовив він. — Ця мова ні на що не схожа!

Ленґдон безсило відкинувся на спинку сидіння.

— Можна мені? — запитала Софі.

Тібінґ удав, що не чує.

— Роберте, ви сказали, що вам здалося, наче ви вже бачили щось схоже?

Ленґдон був сердитий і розчарований.

— Мені так здалося. Я не впевнений. Проте… це письмо чомусь здається знайомим.

— Лі! — знову звернулась Софі, явно незадоволена, що на неї не звертають уваги. — Чи можу я глянути на скриньку, яку змайстрував мій дідусь?

— Звичайно, люба, — відповів Тібінґ і підсунув скриньку до неї. Він не хотів її ображати, але куди вже було братися Софі Неве, якщо член Королівського історичного товариства і гарвардський символог не могли навіть визначити, що це за мова!

— Ага, — сказала Софі вже за кілька секунд. — Я мала б одразу здогадатися.

Тібінґ і Ленґдон разом витріщились на неї.

— Здогадатися про що? — поцікавився Тібінґ.

Софі знизала плечима.

— Здогадатися, що саме цією мовою дідусь мав би це написати.

— Ви хочете сказати, що можете прочитати цей текст? — вигукнув Тібінґ.

— Елементарно, — задоволено усміхнулась Софі. — Дідусь навчив мене цієї мови, коли я мала тільки шість років. Я вільно нею володію. — Софі нахилилася, через стіл і докірливо подивилася Тібінґові в очі. — І, щиро кажучи, сер Лі, з уваги на вашу відданість короні, я трішки здивована, що ви не впізнали цієї мови.

І Ленґдон умить усе зрозумів.

Не дивно, що текст здається таким знайомим!

Кілька років тому Ленґдон побував у Гарвардському музеї мистецтв. Білл Ґейтс, який колись навчався в Гарварді, повернувся до альма-матер, щоб подарувати музеєві один зі своїх безцінних трофеїв — вісімнадцять аркушів, які він недавно придбав на аукціоні, з колекції Арманда Хаммера.

Заплатив він за них не багато, не мало — тридцять мільйонів вісімсот тисяч доларів.

Автор тексту — Леонардо да Вінчі.

Ці вісімнадцять аркушів — тепер вони відомі як «Лестерський кодекс» Леонардо і названі так на честь їх відомого власника графа Лестерського — усе, що залишилося від одного з найцікавіших зошитів да Вінчі. Це були есе й рисунки, що відображали прогресивні погляди автора на астрономію, геологію, археологію та гідрологію.

Ленґдон ніколи не забуде відчуття, коли, простоявши у черзі, нарешті побачив безцінний пергамент. Повне розчарування! Текст неможливо було прочитати. Хоч рукопис чудово зберігся і був виконаний бездоганним каліграфічним почерком — червоне чорнило на кремовому тлі — він скидався на цілковиту нісенітницю. Спочатку Ленґдон подумав, що не може прочитати його, бо да Вінчі писав свої щоденники давньою італійською. Але, придивившись уважніше, збагнув, що не знаходить жодного італійського слова, навіть жодної літери.

— Спробуйте з оцим, сер, — шепнула йому працівниця музею, яка чергувала біля експоната. Вона показала на люстерко, прикріплене до стенда ланцюжком. Ленґдон узяв його й підніс до тексту.

Умить усе стало зрозуміло.

Ленґдон так прагнув ознайомитися з ідеями великого мислителя, що зовсім забув, що одним із численних художніх талантів цього чоловіка було вміння писати дзеркально відображеним письмом, якого не міг прочитати ніхто, крім нього самого. Історики досі сперечаються, чи да Вінчі писав так просто задля розваги, чи тому, що не хотів, аби хтось викрав у нього ідеї. Хто знає… Да Вінчі чинив, як хотів.

Софі подумки усміхнулась від того, що Роберт зрозумів її з півслова.

— Я можу прочитати кілька перших слів, — сказала вона. — Це англійська.

Тібінґ усе ще не розумів.

— Що тут відбувається?

— Це перевернутий текст, — пояснив Ленґдон. — Потрібно дзеркало.

— Та ні, не потрібно, — заперечила Софі. — Закладаюся, що це дерево тонесеньке. — Вона піднесла скриньку до світла на стіні й уважно подивилась на внутрішній бік кришки. Насправді її дідусь не вмів писати задом наперед і тому вдавався до хитрощів: писав нормально, а тоді перевертав папір і обводив відтиснені літери. Софі подумала, що в цьому випадку він, очевидно, випалив нормальний текст на дерев’яній дощечці, а тоді шліфував її зі зворотного боку, аж вона стончилась настільки, що випалені літери стало видно крізь дерево. Потім він просто перевернув дощечку і зробив над написом інкрустацію.

Наставивши кришку навпроти світла, Софі переконалась, що мала рацію. Яскравий промінь пройшов крізь тонкий аркуш дерева, і на внутрішньому боці кришки з’явився той самий текст, уже нормальний.

Цілком розбірливий.

— Англійська, — крекнув Тібінґ і похнюпився з сорому. — Моя рідна мова.

Ремі Леґалудек, що сидів у хвості літака, намагався почути, про що говорять у передньому салоні, але заважав рев двигунів. Останні події його геть не тішили. Аніскілечки. Він подивився на зв’язаного монаха, що лежав у нього в ногах. Той зовсім затих, наче змирився з долею, а може, подумки молився про визволення.

Розділ 72

На висоті п’ятнадцять тисяч футів над землею Роберт Ленґдон неначе втратив зв’язок із фізичним світом. Усі його думки зосередились на віршикові Соньєра, що просвічувався крізь кришку скриньки.

An ancient word for wisdom frees this scroll
and helps us keep her scatter`d family whole
a headstone praised by templars is the key
and atbash will reveal the truth to thee

Софі швидко знайшла папірець і записала текст. Усі троє по черзі його прочитали. Це нагадувало якийсь археологічний кросворд… загадку, що мала б допомогти відкрити криптекс. Ленґдон повільно прочитав уголос:

— «Як давнє слово мудрості знайти… щоб зміг з’єднати знов родину ти?.. Ключ — камінь, перед ним вкляк тамплієр… Відкриє атбаш правду всю тепер»[30].

Ленґдон не встиг іще замислитись, про який такий давній пароль ідеться у цьому вірші, як уловив у його звучанні щось дуже істотне – розмір. Вірш був написаний п’ятистопним ямбом.

За весь той час, що Ленґдон вивчав таємні товариства Європи, він доволі часто натрапляв на п’ятистопний ямб – хоч би й минулого року в таємних архівах Ватикану. З давніх-давен талановиті літератори в усьому світі надавали перевагу п’ятистопному ямбові – від давньогрецького поета Архілоха до Шекспіра, Мільтона, Чосера і Вольтера. Ці відважні мислителі воліли висловлювати свої погляди на суспільство віршованим розміром, якому їхні сучасники приписували містичні властивості. Корінням п’ятистопний ямб сягав давніх поганських традицій.

Ямб. Два склади – наголошений і ненаголошений. Інь і ян. Урівноважена пара. По п’ять пар у кожному рядку. Пентаметр. Число «п’ять» символізує пентаграму Венери і священну жіночність.

— Це пентаметр! — вигукнув Тібінґ, повертаючись до Ленґдона. — Вірш написаний англійською мовою! La lingua pura!

Ленґдон кивнув. Пріорат Сіону, так само, як і багато інших європейських таємних товариств, що неполюбляли Церкву, століттями вважав англійську єдиною чистою мовою. На відміну від французької, іспанської та італійської мов, що походили з латини — мови Ватикану — англійська з лінгвістичного погляду була недосяжна для пропагандистського апарату Риму і тому стала священною таємною мовою братств, достатньо освічених, щоб опанувати її.

— У цьому вірші, — захоплено продовжував Тібінґ, — є натяки не лише на Ґрааль, а й на тамплієрів і на розкидану по світу родину Марії Магдалини! Що нам іще треба?

— Пароль, — відповіла Софі і знову подивилась на вірш. — Схоже, нам треба знайти якесь давнє слово мудрості.

— Абракадабра? — кинув Тібінґ із лукавими іскорками в очах.

«Слово з п’яти літер», — подумав Ленґдон і уявив, яку неймовірну кількість давніх слів можна вважати словами мудрості — їх можна шукати в містичних піснях, астрологічних пророцтвах, гаслах таємних товариств, вікканських заклинаннях, єгипетських магічних формулах, поганських мантрах — перелік нескінченний.

— Цей пароль, — сказала Софі, — схоже, якось пов’язаний із тамплієрами. — І процитувала: «Ключ — камінь, перед ним вкляк тамплієр».

— Лі, — звернувся Ленґдон, — ви ж знавець тамплієрів. Щось вам спадає на думку?

Тібінґ мовчав кілька секунд, тоді зітхнув.

— Що ж, «камінь» — це, очевидно, надгробок. Можливо, йдеться про надгробок Марії Магдалини, якому вклонялися тамплієри. Але від цього не легше, бо ми не знаємо, де її могила.

— В останньому рядку сказано, — зауважила Софі, — що правду відкриє атбаш. Я вже чула це слово. Атбаш.

— Не дивно, — докинув Ленґдон. — Ти, мабуть, чула його на лекції з криптології. Шифр атбаш — один із найдавніших відомих кодів.

«Ну звісно, — подумала Софі. — Це знаменита івритська система кодування».

Про шифр атбаш Софі справді довідалася з курсу криптології. Він з’явився близько 500 року до Р. Х. і сьогодні був класичним прикладом кодування за принципом ротаційної заміни. Атбаш був поширеною формою давньоєврейського тайнопису, простим підставним шифром, що ґрунтувався на івриті — алфавіті з двадцяти двох літер. В атбаші першу літеру заміняли останньою, другу — передостанньою і так далі.

— Атбаш тут дуже доречний, — сказав Тібінґ. — Тексти, зашифровані за його допомогою, трапляються в кабалі, в Сувоях Мертвого моря і навіть у Старому Завіті. Єврейські науковці й містики за допомогою атбашу й дотепер виявляють прихований зміст. Пріорат мав би дуже добре знати цей шифр.

— Проблема лише в тому, — зауважив Ленґдон, — що ми не маємо, до чого його застосувати.

Тібінґ зітхнув.

— На камені має бути слово-код. Мусимо знайти цей камінь, якому поклонялися тамплієри.

З понурого виразу на обличчі Ленґдона Софі зрозуміла, що знайти цей камінь буде ой як нелегко.

«Атбаш — це ключ, — думала Софі. — Але ми не знаємо, де двері».

Минуло ще три хвилини, і Тібінґ тяжко, зітхнув й у відчаї затряс головою.

— Друзі, це глухий кут. Дозвольте, я трохи подумаю, а тим часом принесу нам щось погризти і перевірю, що там поробляють Ремі і наш гість. — Він встав і рушив у хвіст літака.

Софі втомлено подивилась йому вслід.

За вікном був передсвітанковий морок. Софі раптом здалося, що вона нестямно мчить крізь простір і не знає, де врешті-решт опиниться. З дитинства призвичаєна до дідусевих загадок, вона мала незатишне відчуття, що в цьому віршикові криється ще якась інформація, якої вони поки що не виявили.

«Тут є ще щось, — сказала вона собі. — Майстерно заховане… Однак воно є».

З іншого боку, вона побоювалась, що, коли вони нарешті відкриють цей криптекс, у ньому виявиться аж ніяк не карта із місцем захування Святого Грааля. Попри переконаність Тібінґа й Ленґдона, що правда криється саме в цьому мармуровому циліндрі, Софі, яка

розв’язала немало дідусевих головоломок, знала: Жак Соньєр так легко не віддає своїх таємниць.

Розділ 73

Авіадиспетчер нічної зміни на аеродромі Ле Бурже дрімав перед чорним екраном радара, коли капітан судової поліції мало не вибив йому двері.

— Літак Тібінґа! — заревів Безу Фаш, увірвавшись до невеличкої вежі. — Куди він полетів?

Диспетчер щось мляво забелькотів, намагаючись захистити право британського клієнта на конфіденційність — це був один із найшанованіших клієнтів аеродрому. Але нічого з цього не вийшло.

— Добре, — сказав Фаш. — Тоді я вас заарештую за те, що ви випустили приватний літак без реєстрації плану польоту. — Фаш підкликав агента з наручниками, і диспетчер не на жарт налякався. Він пригадав статті в газетах, автори яких намагалися з'ясувати, хто цей капітан поліції — національний герой чи небезпечний самодур. Відповідь він щойно одержав.

— Стривайте! — заскиглив диспетчер, побачивши наручники. — Я скажу все, що знаю. Сер Лі Тібінґ часто літає до Лондона на лікування. Він має приватний ангар в урядовому аеропорту Біггін-хілл у Кенті. Це на околиці Лондона.

Фаш жестом зупинив агента з наручниками.

— Сьогодні він теж приземлиться в Біггін-хілл?

— Не знаю, — чесно відповів диспетчер. — Літак злетів, як завжди, останній сеанс зв'язку дає підстави припускати, що він тримає курс на Британію. Дуже ймовірно, що це буде Біггін-хілл.

— На борту був іще хтось?

— Присягаюся, капітане, цього знати я не можу. Наші клієнти під'їжджають просто до своїх ангарів і беруть із собою, кого хочуть. Документи перевіряють митники в аеропорту призначення.

Фаш подивився на годинник, а тоді на літаки, що вишикувалися перед терміналом.

— Якщо вони прямують до Біггін-хілл, то за скільки часу приземляться?

Диспетчер переглянув свої записи.

— Це короткий політ. Його літак має приземлитися… близько шостої тридцять. Тобто за п’ятнадцять хвилин.

Фаш спохмурнів і звернувся до одного зі своїх агентів.

— Зафрахтуйте мені літак. Я лечу до Лондона. І зв’яжіть мене з місцевою поліцією в Кенті. Не з британською службою безпеки. Я не хочу галасу. З місцевою поліцією. Скажіть їм, нехай дозволять літакові Тібінґа приземлитися. А тоді хай його оточать. І нікого без мене не випускають.

Розділ 74

— Ти щось притихла, — сказав Ленґдон, дивлячись на Софі, що сиділа навпроти.

— Просто втомилась, — відповіла вона. — Та ще цей вірш. Не знаю.

Ленґдон почувався так само. Монотонне гудіння двигунів і легке похитування літака заколисувало. У голові й досі стугонів біль — утому місці, куди його вдарив монах. Тібінґ іще не повернувся із заднього салону, і Ленґдон вирішив скористатися тим, що вони із Софі самі, і розповісти їй дещо, що засіло йому в голові.

— Здається, я знаю, чому твій дідусь надумав нас звести. Він, мабуть, хотів, щоб я тобі дещо пояснив.

— А що, історія Святого Ґрааля і Марії Магдалини — це ще не все?

Ленґдон завагався, не знаючи, з чого почати.

— Розрив між вами… Те, через що ти десять років з ним не розмовляла. Думаю, він сподівався, що я зможу тобі пояснити, в чому тут річ.

Софі нервувалася.

— Але ж я тобі не розповідала, що між нами сталося.

Ленґдон уважно подивився на неї.

— Ти випадково побачила якийсь сексуальний ритуал. Так чи ні?

Софі відсахнулась.

— Звідки ти знаєш?

— Софі, ти сказала, ніби бачила щось таке, що переконало тебе, що твій дідусь належить до таємного товариства. І те, що ти побачила, настільки тебе вразило, що ти перестала з ним спілкуватися. Я достатньо знаю про таємні товариства. Не треба бути да Вінчі, аби здогадатися, що саме ти побачила.

Софі здивовано дивилась на нього.

— Це було навесні? — допитувався Ленґдон. — Близько рівнодення? У середині березня?

Софі відвернулась до вікна.

— В університеті якраз розпочались весняні канікули. Я приїхала на кілька днів раніше, ніж обіцяла.

— Не хочеш розповісти, як це було?

— Не маю бажання. — Вона різко обернулась до Ленґдона, в очах у неї блищали сльози. — Сама не знаю, що я бачила.

— Там були і чоловіки, і жінки?

Якусь мить вона вагалась, тоді кивнула.

— Одягнені в біле й чорне?

Вона витерла очі і знову кивнула, наче трохи заспокоївшись.

— Жінки були в білих легких сукнях… і в позолочених туфлях. Вони тримали золоті кулі. Чоловіки мали на собі чорні туніки і чорні черевики.

Ленґдон намагався приховати хвилювання — він насилу вірив власним вухам. Софі Неве мимоволі стала очевидицею священного обряду двотисячолітньої давності.

— Маски? — запитав він рівним голосом. — Вони мали однакові маски?

— Так, усі. Жінки — білі, чоловіки — чорні.

Ленґдон читав про цей обряд і розумів його містичне значення.

— Цей ритуал називається Хіерос гамос, — тихо мовив він. — Йому понад дві тисячі років. Єгипетські жерці і жриці виконували його систематично — так ушановували репродуктивну здатність жінки. — Він нахилився до Софі і додав: — Але якщо ти стала очевидицею Хіерос гамос, нічого про це не знаючи і не розуміючи його значення, то уявляю, як це тебе вжахнуло.

Софі не відповіла.

— Хіерос гамос, — вів далі Ленґдон, — по-грецьки означає «священний шлюб».

— Те, що я бачила, не було шлюбним обрядом.

— Шлюб — тобто єднання, Софі.

— Як, у сексі?

— Ні.

— Ні? — Вона запитально подивилась на нього своїми оливковими очима.

Ленґдон завагався.

— Ну, може, й так… у певному сенсі… але не в сучасному розумінні.

Можливо, те, що бачила Софі, скидалося на сексуальний ритуал, але насправді Хієрос гамос не має нічого спільного з еротикою, пояснив Ленґдон. Це духовний акт. У давнину статеве єднання уважали актом, через який чоловік і жінка пізнають Бога. Наші предки вірили, що чоловік залишається духовно недосконалим, доки фізично не пізнає священної жіночності. Фізичне єднання з жінкою було єдиним способом для чоловіка досягнути духовної повноти і набути гносису — знання божественного. Від часів Ісіди секс уважався для чоловіка єдиним Містком між землею і небом.

— Кохаючись із жінкою, — сказав Ленґдон, — чоловік досягав такої миті, коли свідомість його покидала, і він бачив Бога.

Софі дивилась недовірливо.

— Оргазм як молитва?

Ленґдон лише знизав плечима, хоч, по суті, Софі мала рацію. Мовою фізіології, у мить оргазму в чоловіка на якусь частку секунди повністю зникають усі думки. У голові утворюється вакуум. Настає мить ясності, коли можна побачити Бога. Гуру, що займаються медитацією, досягають такої ж чистоти свідомості без сексу і часто порівнюють нірвану з нескінченним духовним оргазмом.

— Софі, — тихо сказав Ленґдон, — важливо пам’ятати, що в давнину до сексу ставилися зовсім не так, як сьогодні. Секс породжував нове життя — найбільше чудо — а чудеса міг творити лише Бог. Здатність жінки приводити з утроби на світ нове життя робила її священною. Божеством. Статеве єднання вшановували як злиття двох половинок людського духу — чоловічої й жіночої, через яке чоловік набував духовної повноти і пізнавав Бога. Те, що ти бачила, було не сексуальним, а духовним обрядом. Хієрос гамос — не збочення. Це глибоко духовний ритуал.

Здавалося, його слова роз’ятрили в душі Софі стару рану. Усю ніч вона була на диво врівноважена, але тепер Ленґдон уперше побачив, що самовладання її похитнулось. В очах знову блиснули сльози, і вона змахнула їх рукавом.

Він дав їй час оговтатись. Справді, уявлення, що секс — це шлях до Бога, одразу шокувало багатьох. Ленґдонові студенти-євреї завжди були вражені, уперше почувши, що серед давніх іудейських традицій були сексуальні ритуали. До того ж лише в храмі. Давні іудеї вірили, що в Святая Святих храму Соломона жив не тільки Бог, а й Його

могутня партнерка — Шехіна. Чоловіки, що шукали духовної цілісності, приходили до цього храму на побачення зі жрицями. З ними вони кохалися і пізнавали божественне через фізичний союз. Іудейське слово YHWH — священне ім’я Бога — походить від Jehovah (Єгова), фізичного єднання чоловічого Jah із Havah (Євою), чиє ім’я мовою, що передувала давньогебрейській, звучить як Havah.

— У ранню християнську епоху, — тихо продовжив Ленґдон, — погляд на секс як на шлях до Бога становив серйозну загрозу для Католицької Церкви, яка проголосила себе єдиною посередницею між Богом і людьми. Зрозуміло, що Церква докладала всіх зусиль, щоб демонізувати секс, затаврувати як гидкий і гріховний акт. Так само чинили й інші релігії.

Софі мовчала, але Ленґдон відчув, що вона вже краще розуміє дідуся. За дивним збігом, Ленґдон недавно розповідав про це все на лекції, цього ж семестру.

— Правда, дивно, що ми так неоднозначно ставимося до сексу? — запитав він студентів. — Наш духовний спадок і сама фізіологія кажуть, що секс природний, це омріяний шлях до духовної повноти, тимчасом як сучасна релігія засуджує секс і вчить нас боятися статевого потягу, наче поклику диявола.

Ленґдон вирішив не шокувати студентів тим, що понад десяток таємних товариств у цілому світі — до того ж багато з них доволі впливові — досі виконують сексуальні обряди і бережуть давні традиції. Герой фільму «З широко заплющеними очима», чию роль виконує Том Круз, довідується про це, нишком прокравшись на таємне зібрання найвищої еліти Манхеттена і ставши очевидцем обряду Хіерос гамос. На жаль, режисери неправильно відтворили більшість деталей, але головна ідея залишилась незмінною — таємне товариство зібралося, щоб уславити магію сексуального єднання.

— Професоре Ленґдон! — з надією в голосі озвався студент з останньої парти. — То ви вважаєте, що, замість того, щоб ходити на богослужіння, ми маємо більше займатися сексом?

Ленґдон посміхнувся. На такий гачок його не впіймаєш. Він немало чув про гарвардські вечірки і знав, що цим діткам сексу не бракує.

— Джентльмени, — сказав він, знаючи, що ступає на хиткий ґрунт, — дозвольте щось вам порадити. Я не настільки сміливий, щоб

схвалювати дошлюбний секс, і не настільки наївний, щоб думати, що всі ви — цнотливі янголи. І тому хочу дати вам тільки одну маленьку пораду стосовно вашого статевого життя.

Усі хлопці подалися вперед, уважно слухаючи.

— Наступного разу, коли будете з жінкою, зазирніть до свого серця і замисліться, чи можете ви поставитися до сексу як до містичного, духовного акту. Поставте за мету знайти ту іскру божественності, яку чоловік може осягнути тільки через єднання зі священною жіночністю.

Дівчата посміхнулися і з розумінням закивали.

Серед хлопців почулися смішки і сумнівні жарти.

Ленґдон зітхнув. Студенти були ще хлопчаками.

Софі притиснулась чолом до холодного скла ілюмінатора і тупо дивилась у чорноту, намагаючись осягнути те, що почула від Ленґдона. Її охопив гострий жаль: «Десять років. — Вона уявила пачки нерозпечатаних листів, які надходили від дідуся. — Розповім Робертові все». І, не відвертаючись від вікна, Софі заговорила. Повільно. Боязко.

Пригадуючи події тієї ночі, Софі неначе перенеслася в минуле… Ось вона виходить з авта біля нормандського будинку дідуся… збентежена бродить порожнім будинком… чує внизу голоси… і знаходить потаємні двері. Повільно спускається кам’яними сходами до підземного гроту. Повітря пахне землею. Воно прохолодне й легке. Надворі березень. Сховавшись у тіні на сходах, вона дивиться, як незнайомі люди розгойдуються і щось ритмічно наспівують у мерехтливому світлі вогню.

«Я бачу сон, — сказала собі Софі. — Сон. Таке буває лише вві сні».

Чоловіки й жінки стояли разом у колі: чорне, біле, чорне, біле. Прекрасні прозорі сукні жінок заколихалися, коли вони піднесли догори золоті кулі і хором вигукнули: «Я була з тобою спочатку, на світанку всього святого, я привела тебе на світ, доки день настав».

Жінки опустили кулі. Усі розгойдувалися вперед-назад, наче в якомусь трансі. Вони уславляли щось, що було в центрі кола.

На що вони дивляться?

Ритм прискорився. Гучніше. Швидше.

«Жінка, яку ти бачиш, — це кохання!» — вигукнули жінки і знову піднесли золоті кулі.

«У вічності її обитель!» — відповіли чоловіки.

Після цього всі знову заговорили ритмічно. Ось ритм прискорився. Спів гримів. Ще швидше. Раптом усі зробили крок уперед і стали навколішки.

І в цю мить Софі нарешті побачила те, що вони уславляли.

У центрі кола на низенькому декорованому олтарі лежав, чоловік. Він був голий, лежав на спині,і мав на обличчі чорну маску. Софі вмить упізнала це тіло і родиму цятку в нього на плечі. Дідусь! Уже сама ця картина вразила б Софі до нестями, але це було ще не все.

На дідусеві, широко розставивши ноги, сиділа гола жінка в білій масці, з-під якої на плечі спадало пишне сріблясте волосся. Тіло вона мала огрядне, аж ніяк не досконале, і розкачувалась у такт співу — кохалася з дідусем Софі.

Софі хотілось відвернутися й тікати звідти, але вона не могла. Здавалося, кам’яні стіни обступили її й не хочуть випускати, а спів тим часом дедалі гучнішав. Люди у колі дійшли до крайнього збудження, голоси наростали й злилися в несамовитий вереск. Раптом уся зала із диким ревом неначе вибухнула оргазмом. Софі було важко дихати. Аж тепер вона усвідомила, що тихо плаче. Вона повернулась і, заточуючись, безшумно вийшла нагору, тоді на вулицю і, тремтячи всім тілом, поїхала назад до Парижа.

Розділ 75

Літак, що виконував чартерний рейс до Парижа, пропливав над мерехтливими вогнями Монако, коли Арінґароса закінчив другу розмову з Фашем. Він знову потягнувся по пластиковий пакет, хоч був надто знесилений навіть для того, щоб блювати.

«Хоч би вже все швидше закінчилось!»

Останні новини від Фаша просто не вкладалися в голові, хоч, зрештою, все, що трапилося цієї ночі, здавалося щонайменше дивним: «Що відбувається? — Усе якось раптово вийшло з-під контролю. — Куди я вплутав Сайласа? Куди вплутався сам?»

Нетвердим кроком Арінґароса пішов до кабіни пілота.

— Треба змінити маршрут.

Пілот озирнувся через плече і розсміявся.

— Жартуєте?

— Ні. Мені негайно треба до Лондона.

— Ваша святосте, це чартерний рейс, а не таксі.

— Я заплачу. Скільки ви хочете? До Лондона летіти лише на годину довше, і курс майже той самий, отже…

— Йдеться не про гроші, ваша святосте. Є ще й інші проблеми.

— Десять тисяч евро. Просто зараз.

Пілот ошелешено витріщився на Арінґаросу.

— Скільки? — Як, священик носить із собою стільки готівки?

Арінґароса вернувся до свого місця, відкрив дипломат і витяг одну з облігацій на пред’явника. Тоді відніс її пілотові.

— Що це? — запитав той.

— Облігація на пред’явника номіналом десять тисяч євро, виписана на банк Ватикану.

Пілот вагався.

— Це те саме, що готівка.

— Тільки готівка — це готівка, — відповів пілот і віддав облігацію Арінґаросі.

Арінґаросі зробилося млосно, і він сперся на двері кабіни.

— Це питання життя і смерті. Ви мусите мені допомогти. Мені треба до Лондона.

Тут пілот помітив у єпископа на пальці золотий перстень.

— Справжні діаманти?

Арінґароса глянув на перстень.

— Цього я ніяк не можу віддати.

Пілот знизав плечима й відвернувся.

В Арінґароси стиснулося серце. Він із сумом дивився на перстень. Усе, що він уособлював, і так от-от буде втрачено. За довгу мить єпископ стягнув перстень із пальця і бережно поклав на панель керування.

Тоді мовчки вийшов із кабіни й сів на своє місце. За п’ятнадцять секунд він відчув, як пілот звернув на кілька градусів у бік півночі.

Але навіть це не дуже його втішило.

Усе починалося, як праведна справа. План був продуманий блискуче. А тепер усе валилося, наче картковий будиночок… і кінця-краю лихам не видно.

Розділ 76

Ленґдон бачив, що Софі ще не оговталась від спогадів про Хіерос гамос. Сам же він із великою цікавістю слухав її розповідь. Мало того, що Софі стала очевидицею справжнього давнього обряду, то ще й її дідусь виконував у ньому головну роль… як великий магістр Пріорату Сіону. Достойне товариство, нічого не скажеш. Да Вінчі, Боттічеллі, Ісаак Ньютон, Віктор Гюґо, Жан Кокто… Жак Соньєр.

— Не знаю, що ще тобі сказати, — тихо мовив Ленґдон.

Очі Софі тепер були темно-зелені, і в них блищали сльози.

— Він виховував мене як доньку.

Ленґдон нарешті зрозумів, що за відчуття проступало в її очах, коли вони говорили. Це було розкаяння. Запізніле й глибоке. Софі Неве порвала з дідусем, а тепер побачила його в зовсім іншому світлі.

За вікном швидко світліло, праворуч удалині з’явилося рожеве сяйво. Але земля й досі була занурена в пітьму.

— Не бажаєте підкріпитися, любі? — Тібінґ увійшов до салону, тримаючи кілька банок «коли» і пачку старих крекерів. Він дуже вибачався за таку вбогу гостину. — Наш друг монах ще не заговорив, — додав, — але даймо йому час. — Він відкусив крекер і глянув на вірш. — Ну що, любі, маєте якісь ідеї? — Тібінґ подивився на Софі. — Що ваш дідусь намагається нам сказати? Де він, чорт забирай, цей камінь? Той, якому вклонялися тамплієри.

Софі мовчки похитала головою.

Тібінґ знову заглибився у вірш, а Ленґдон відкрив банку з «колою» і відвернувся до вікна. Він думав про таємні обряди й нерозгадані коди: «Ключ — камінь, перед ним вкляк тамплієр. — Він відпив «коли». — Камінь, перед ним вкляк тамплієр». «Кола» була тепла.

Тонка вуаль ночі швидко танула, і, споглядаючи це перетворення, Ленґдон побачив під літаком блискучу смужку води. Ла-Манш. Летіти залишилося недовго.

Ленґдон мріяв, щоб світло дня принесло нове осяяння, але що світліше ставало за вікном, то недосяжнішою здавалась істина. У гудінні двигунів йому вчувалися ритми п’ятистопного ямба й

обрядових пісень, перед очима стояли священні ритуали і Хіерос гамос.

«Камінь, перед ним вкляк тамплієр».

Літак знову летів над землею, коли раптом Ленґдонові дещо спало на думку. Він поставив на стіл порожню банку з-під «коли».

— Ви не повірите, — сказав. — Камінь тамплієрів… я зрозумів, що це.

Тібінґ широко розкрив очі.

— Ви знаєте, де цей камінь?

Ленґдон усміхнувся.

— Не *де* він, а *що* це таке.

Софі нахилилась уперед, щоб не пропустити жодного слова.

— Думаю, камінь треба розуміти як «кам’яна голова», — пояснив Ленґдон, відчуваючи знайоме збудження науковця, що нарешті докопався до істини. — Це не надгробок.

— Кам’яна голова? — здивувався Тібінґ.

Софі теж нічого не розуміла.

— Лі, — звернувся Ленґдон, — в часи інквізиції Церква звинувачувала тамплієрів у всіляких безчинствах, правда?

— Правда. Вони сфабрикували які завгодно звинувачення. Мужолозтво, скотолозтво, плювання на хрест, поклоніння дияволові — перелік довгий.

— І в цьому переліку було поклоніння фальшивим ідолам, правда? Зокрема Церква звинувачувала тамплієрів у виконанні таємних обрядів, у яких вони поклонялися вирізаній з каменю голові… поганського бога…

— Бафомета! — вигукнув Тібінґ. — О Боже, Роберте, ну звісно, ви маєте рацію! Камінь, перед ним вкляк тамплієр.

Ленґдон швидко пояснив Софі, що Бафомет був поганським богом плодючості і відповідав за репродуктивну силу. Бафомета зображали з головою барана чи цапа — відомого символу плодючості. Тамплієри вшановували Бафомета тим, що ставали довкола його голови з каменю і хором співали молитви.

— Бафомет! — приснув зі сміху Тібінґ. — Цим обрядом ушановували магічну силу статевого єднання, але папа Климент переконав усіх, що голова Бафомета — це насправді голова диявола. У

справі проти тамплієрів він використав голову Бафомета як головний доказ.

Ленґдон кивнув на знак згоди. Сучасний образ рогатого диявола, якого називають сатаною, походить від Бафомета і пояснюється намаганням Церкви перетворити рогатого бога плодючості на символ зла. Церква досягла в цьому значних успіхів, але не перемогла остаточно. На традиційних американських столах до Дня подяки досі можна побачити поганські символи плодючості. «Ріг достатку» — це теж данина Бафометові, він з’явився в часи поклоніння Зевсові, якого вигодувала коза. У кози відламався ріг і чудодійно наповнився плодами. А ще Бафомета можна побачити на групових фотознімках, коли якийсь жартівник піднімає над головою товариша два пальці, що символізують роги; звичайно, мало хто з пустунів знає, що цей жест насправді означає, що їхня жертва відзначається неабиякою чоловічою силою.

— Так, так, — збуджено казав Тібінґ. — У вірші точно йдеться про Бафомета. «Камінь, перед ним вкляк тамплієр».

— Добре, — сказала Софі, — але якщо камінь, якого славлять тамплієри, — це Бафомет, то маємо нову загадку. — Вона показала на диски криптекса. — Baphomet — це вісім літер. А тут треба тільки п’ять.

Тібінґ розплився в широкій усмішці.

— Дорогенька, саме тут нам стане в пригоді атбаш.

Розділ 77

Ленґдон був вражений. Тібінґ щойно написав із пам’яті весь гебрейський алфавіт — алеф-бет — із двадцяти двох літер. Щоправда, замість гебрейських літер він написав їхні латинські відповідники, але це не завадило йому прочитати їх усі з бездоганною вимовою.

A B G D H V Z Ch T Y K L M N S O P Tz Q R Sh Th

— Алеф, бет, ґімель, далет, хей, вав, заїн, хет, тет, йод, каф, ламед, мем, нун, самех, аїн, пей, цаді, коф, рейш, шин і тав. — Тібінґ театрально підвів брови і продовжив: — Традиційно в івриті голосних не пишуть. Отже, якщо ми запишемо слово «Бафомет» за допомогою івриту, то з нього випадуть три літери, і залишиться…

— П’ять! — вигукнула Софі.

Тібінґ кивнув і знову почав писати.

— Отже, так пишеться слово «Бафомет» на івриті. Для зручності я позначу голосні:

B a P V o M e Th

— Не забувайте, — додав він, — що в івриті слова пишуться справа наліво, але ми можемо застосувати атбаш і так. Усе, що нам залишається тепер зробити, — під цим алфавітом записати алфавіт у зворотному порядку, щоб мати перед очима схему замін.

— Є простіший спосіб, — сказала Софі і взяла в Тібінґа ручку. — Він підходить для всіх шифрів за принципом дзеркальної заміни, в тому числі і для атбашу. Маленький фокус, якого мене навчили в Роял Холлоузе. — Софі написала першу половину алфавіту зліва направо, а під нею — другу, вже справа наліво. — Криптоаналітики називають це складанням удвоє. Так зручніше.

A B G D H V Z Ch T Y K

Th Sh R Q Tz P O S N M L

Тібінґ подивився, що в неї вийшло, і хмикнув.

— Маєте рацію. Приємно дізнатися, що хлопці в Роял Холлоузе роблять свою справу.

Дивлячись на табличку, яку накреслила Софі, Ленґдон відчув збудження, схоже, мабуть, на те, що свого часу відчули вчені, коли за допомогою атбашу розкрили знамениту таємницю Шешача. Багато років учених бентежили посилання в Біблії на місто із назвою Шешач. Такого міста немає на жодній карті і в жодних інших документах, але його неодноразово згадують у Книзі пророка Єремії — цар Шешача, місто Шешач, народ Шешача. Урешті- решт, хтось із учених спробував розшифрувати це слово за допомогою атбашу, і результат виявився приголомшливий. З'ясувалося, що Шешач — це слово-код, яке означає інше дуже відоме місто. Процес розкодування був простий.

«Шешач» на івриті пишеться Sh-Sh-K.

Якщо застосувати принцип дзеркальної заміни, то «Sh-Sh-K» перетворюється на «B-B-L».

«B-B-L» на івриті означає «Вавилон».

Виявилося, що загадкове місто Шешач — це Вавилон, і вчені кинулися заново досліджувати біблійні тексти. Вже за кілька тижнів у Старому Завіті знайшли інші слова, закодовані за допомогою атбашу, які відкрили безліч прихованих значень, що про них учені раніше навіть не здогадувались.

— Ми вже близько, — прошепотів Ленґдон, не спроможний приховати хвилювання.

— За якихось кілька дюймів, Роберте, — сказав Тібінґ. Він обернувся до Софі й усміхнувся. — Ви готові?

Вона кивнула.

— Що ж, Бафомет на івриті без голосних пишеться B-P-V-M-Th. Тепер просто застосуємо вашу матрицю заміни, щоб одержати із цих літер жаданий пароль.

Ленґдон відчув, як шалено в нього калатає серце. B-P-V-M-Th. В ілюмінатори вже яскраво світило сонце. Він подивився на табличку і почав повільно підбирати літери. D — це Sh… P — це V…

Тібінґ сяяв, наче школяр перед різдвяними канікулами.

— І атбаш дає нам… — Він замовк на півслові. — Боже милосердний! — Лі сполотнів.

Ленґдон різко підняв голову.

— Що сталося? — стривожилась Софі.

— Ви не повірите. — Тібінґ подивився на Софі. — Особливо ви.

— Ви про що? — запитала вона.

— Це… геніально, — прошепотів він. — Просто геніально! —

Тібінґ знову щось написав — Фанфари, будь ласка. Ось вам ваш пароль. — І він присунув до них аркуш.

Sh-V-P-Y-A

Софі наморщила чоло.

— Що це?

Ленґдон теж не впізнав цього слова.

У Тібінґа від хвилювання тремтів голос.

— Це, друже, насправді давнє слово мудрості.

Ленґдон прочитав іще раз. «Як давнє слово мудрості знайти».

І наступної миті все зрозумів. Такого він не чекав.

— Давнє слово мудрості!

Тібінґ сміявся.

— Буквально!

Софі подивилась на слово, тоді на криптекс. Вона одразу побачила, що Ленґдон із Тібінґом випустили з уваги одну серйозну деталь.

— Стривайте! Це не може бути паролем, — заперечила вона. — На криптексі немає символу «Sh». Тут звичайний латинський алфавіт.

— Прочитай це слово, — порадив Ленґдон. — І пам’ятай дві речі. В івриті символ, що позначає літеру «Sh», може читатися і як «S», залежно від діалекту. А літеру «P» можна вимовляти як «F».

«SVFYA?» — спантеличено подумала вона.

— Геніально! — повторив Тібінґ. — Літера «vav» часто замінює голосний «о»!

Софі ще раз подивилась на літери, намагаючись прочитати вголос.

С…о…ф…і…я

Вона чула свій голос і не могла повірити в те, що вимовила.

— Софія? Так пишеться «Софія»?

Ленґдон радісно закивав.

— Так! Грецькою «Софія» означає «мудрість». Твоє ім’я, Софі, — це буквально «слово мудрості».

Раптом Софі страшенно засумувала за дідусем. «Він зашифрував наріжний камінь Пріорату моїм ім’ям». Горло стиснув спазм. Усе було так просто і досконало. Але, подивившись на п’ять дисків криптекса, вона збагнула, що є ще одна проблема.

— Але зачекайте… у слові «Sophia» шість літер.

Тібінґ не переставав усміхатись.

— Подивіться уважніше на вірш. Ваш дідусь написав «Давнє слово мудрості»

— То й що?

Тібінґ підморгнув їй.

— Давньогрецькою «мудрість» пишеться як «S-O-F-I-A».

Розділ 78

Схвильована, Софі взяла криптекс і почала підбирати потрібні літери. «Як давнє слово мудрості знайти». Ленґдон із Тібінґом затамували подих.

S…O…F…

— Обережно! — заблагав Тібінґ. — Прошу вас, дуже обережно.

…I…A

Софі повернула останній диск.

— Що ж, — прошепотіла, глянувши на чоловіків, — тепер спробуймо відкрити.

— Пам’ятай про оцет, — схвильовано шепнув Ленґдон. — Обережно.

Софі знала: якщо цей криптекс такий самий, як ті, що вона відкривала в дитинстві, то треба лише взяти його за два кінці і легко потягти в різні боки. Якщо диски розташовані як належить, то один кінець циліндра просто зісковзне, приблизно як кришечка об’єктива, і можна буде витягнути зсередини аркуш папірусу, обгорнутий довкола флакона з оцтом. Однак якщо пароль вибраний неправильно, то від спроби відкрити криптекс зрушиться малесенький важіль усередині. Він повернеться вниз, у порожнину циліндра, натисне на скляний флакон і врешті-решт його розіб’є, якщо потягти досить сильно.

«Тягни обережно», — сказала вона собі.

Софі взяла циліндр за обидва кінці, Тібінґ із Ленґдоном затамували подих. Від радості, що вони розшифрували пароль, Софі мало не забула, що може виявитися всередині. Це — наріжний камінь Пріорату. Тібінґ стверджував, що в ньому захована карта, яка вказує шлях до Святого Грааля — могили Марії Магдалини і скарбу Санґріл… найбільшої таємниці за всі часи.

Софі ще раз пересвідчилась, що всі літери вишикувалися під стрілкою, як належить. Тоді легенько потягла. Нічого. Потягла сильніше. Раптом камінь розсунувся, наче телескоп. Один важкий ковпачок залишився в неї в руці. Ленґдон і Тібінґ мало не зірвалися на ноги. Серце в Софі шалено калатало. Вона поклала кам’яний ковпачок на стіл і зазирнула всередину циліндра.

Згорток!

Придивившись уважніше, Софі побачила аркуш, обгорнутий довкола якогось циліндричного предмета — мабуть, флакона з оцтом. Але це був не звичайний тонкий папірус, а радше пергамент. «Дивно, — подумала вона, — оцет не розчинить пергаменту з овечої шкіри». Софі знову подивилась на згорток і зрозуміла, що всередині пергаменту не флакон із оцтом, а щось зовсім інше.

— У чому річ? — запитав Тібінґ. — Витягніть згорток.

Морщачи чоло, Софі вхопила пергамент і обережно витягла з циліндра разом із предметом, довкола якого він був обгорнутий.

— Це не папірус, — зауважив Тібінґ. — Надто важкий.

— Знаю. Це м’яка підкладка.

— Для чого? Для флакона з оцтом?

— Ні. — Софі розгорнула рулон і витягла те, що було всередині. — Для цього.

Коли Ленґдон побачив, що за предмет був обгорнутий пергаментом, він занепав духом.

— О Боже, — Тібінґ безсило відкинувся на спинку сидіння. — Ваш дідусь був безжалісним жартівником.

«Бачу, Соньєр не хотів, щоб це було легко», — подумав Ленґдон.

На столі лежав іще один криптекс. Уже менший. Виготовлений з чорного оніксу. Це він був усередині першого. Соньєр мав пристрасть до дуалізму. Два криптекси. Усе — парами. Подвійний зміст. Чоловік — жінка. Чорне всередині білого. Ленґдон відчув, що сплетіння символів тягнеться далі. Біле народжує чорне.

Кожен чоловік з’являється на світ від жінки.

Біле — жінка.

Чорне — чоловік.

Ленґдон узяв менший криптекс. На вигляд він був ідентичний із першим, тільки менший за розміром і чорного кольору. Зсередини почулося знайоме булькання. Очевидно, флакон із оцтом був у цьому меншому криптексі.

— Що ж, Роберте, — сказав Тібінґ, підсунувши до себе аркуш пергаменту. — Вам буде принаймні приємно дізнатися, що ми летимо в правильному напрямку.

Ленґдон уважно подивився на товстий пергамент. На ньому філігранним почерком був написаний ще один віршик на чотири

рядки. І знову п’ятистопним ямбом. Він теж скидався на загадку, але Ленґдонові достатньо було прочитати перший рядок, щоб зрозуміти, що Тібінґ слушно запропонував летіти до Британії.

В Лондоні папа рицаря ховав.

Із решти вірша чітко випливало, що слово-ключ до другого криптекса можна знайти, відвідавши могилу цього рицаря десь у Лондоні.

Ленґдон із надією подивився на Тібінґа.

— Маєте якісь ідеї, що це за рицар?

Тібінґ усміхнувся.

— Жодних. Зате точно знаю, в якому склепі треба шукати.

А тим часом на землі, за п’ятнадцять миль від них, шість автомобілів кентської поліції мчали просякнутими дощем вулицями до урядового аеропорту Біггін-хілл.

Розділ 79

Лейтенант Колле взяв собі з холодильника банку пер’є і повернувся до вітальні. Замість того, щоб полетіти з Фашем до Лондона, де тепер розгорталися події, він залишився наглядати за експертами науково-технічного відділу, що розсіялися по Шато Віллет.

Усе, що виявили до цього часу, зовсім не прояснювало становища: одна-єдина куля в підлозі, аркуш паперу з кількома символами і словами «лезо» та «чаша», закривавлений пасок із шипами. На думку експертів, останній свідчив, що тут замішані консервативна католицька організація «Опус Деї», яка недавно потрапила в поле уваги громадськості: в одній телепрограмі розповіли про її агресивні методи вербування нових членів у Парижі.

Колле зітхнув. Сам дідько не складе цього всього докупи.

Колле пройшов розкішним коридором до величезного кабінету, де один експерт шукав відбитки пальців. Це був доволі огрядний чоловік у підтяжках.

— Знайшли щось? — поцікавився Колле, заходячи до кабінету.

Експерт заперечно похитав головою.

— Нічого нового. Безліч відбитків, таких самих, як і в решті будинку.

— А на паскові-волосяниці були якісь відбитки?

— З ними працює Інтерпол. Я переслав їм усе, що ми знайшли.

Колле показав на два запечатаних пакети на столі.

— А це що?

Чоловік знизав плечима.

— Звичка. Я збираю все, що видається мені дивним.

Колле підійшов ближче. «Дивним?»

— Цей британець — дивак, — сказав експерт. — Подивіться на це. — Він порився в пакеті і витягнув фотокартку.

На ній був головний вхід до якогось готичного собору — традиційна заглиблена в стіну арка із рядом ребер, що поступово звужуються до невеличких дверей.

Колле уважно подивився на знімок.

— І що тут дивного?

— Подивіться з іншого боку.

На зворотному боці англійською мовою було написано, що довгастий неф собору символізує утробу жінки, і це перегукується з поганською традицією. Справді, дивно. Однак ще більше Колле вразило те, як автор тлумачив вхід до собору.

— Стривайте! На його думку, вхід до собору символізує жіночу…

Експерт кивнув.

— Губи, що поступово звужуються, і гарненький клітор-п’ятилисник над входом. — Він зітхнув. — Мені аж захотілося до церкви.

Колле взяв другий пакет. Крізь пластик він побачив великий глянцевий фотознімок якогось давнього документа. Згори було написано:

«Les Dossier Secret — Number 4° lml 249»

— Що це? — поцікавився Колле.

— Поняття не маю. Але такі знімки розкидані тут усюди, тож я й прихопив один.

Колле прочитав далі.

ПРІОРАТ СІОНУ —

НАСТОЯТЕЛІ/ВЕЛИКІ МАГІСТРИ

Жан де Ґізор — 1188-1220
Марі де Сен-Клер — 1220-1266
Ґійом де Ґізор — 1266-1307
Едуард де Бар — 1307-1336
Жан де Бар — 1336-1351
Жан де Сен-Клер — 1351-1366
Бланка д’Евре — 1366-1398
Ніколя Фланель — 1398-1418
Рене д’Анжу — 1418-1480
Йоланда де Бар — 1480-1483
Сандро Ботічеллі — 1483-1510
Леонардо да Вінчі — 1510-1519
Коннентабль де Бурбон — 1519-1527

Фердинанд де Ґонзак — 1527-1575
Луї де Невер — 1575-1595
Роберт Фладд — 1595-1637
Дж. Валентин Андреа — 1637-1654
Роберт Бойль — 1654-1691
Ісаак Ньютон — 1691-1727
Чарльз Редкліф — 1727-1746
Шарль де Лорен — 1746-1780
Максиміліан де Лорен — 1780-1801
Шарль Нодьє — 1801-1844
Віктор Гюґо — 1844-1885
Клод Дебюссі — 1885-1918
Жан Кокто — 1918-1963

— Пріорат Сіону? — здивувався Колле.

— Лейтенанте! — До кімнати заглянув один з агентів. — Хтось терміново хоче розмовляти з капітаном Фашем, але з управління не можуть йому додзвонитися. Може, ви поговорите?

Колле повернувся до кухні і взяв телефон.

Це був Андре Берне.

Навіть вишукана мова банкіра не могла приховати напруження в його голосі.

— Капітан Фаш начебто обіцяв мені зателефонувати, але досі цього не зробив.

— Капітан дуже зайнятий, — відповів Колле. — Чи можу я вам чимось допомогти?

— Мене пообіцяли інформувати про розвиток подій.

Якоїсь миті Колле здалося, що він уже чув цей голос, але він не міг згадати, де саме.

— Месьє Берне, зараз я очолюю розслідування в Парижі. Мене звати лейтенант Колле.

Настала довга пауза.

— Лейтенанте, мені дзвонять по іншому телефону. Вибачте, будь ласка. Я передзвоню пізніше. — І він поклав слухавку.

Кілька секунд Колле стояв із слухавкою в руках. Тоді у нього сяйнула думка: «Не даремно цей голос видався мені знайомим! — йому аж подих перехопило. — Водій броньовика. Із фальшивим “Ролексом”».

Тепер Колле зрозумів, чому банкір так поспішно закінчив розмову. Берне запам’ятав прізвище поліцейського, якому так нахабно набрехав кілька годин тому — лейтенант Колле.

Колле замислився: які наслідки матиме такий несподіваний поворот подій? Берне теж замішаний. Інтуїція підказувала, що треба телефонувати Фашеві. У глибині душі Колле відчував, що цей щасливий випадок допоможе йому сьогодні реабілітуватися.

Він негайно подзвонив до Інтерполу і зажадав усієї можливої інформації про Депозитарний банк Цюриха та його керівника Андре Берне.

Розділ 80

— Паски безпеки, будь ласка, — оголосив пілот Тібінґа, коли літак занурився в сіру ранкову мряку. — Приземляємося за п’ять хвилин.

Коли Тібінґ побачив під літаком оповиті туманом пагорби Кента, його охопило радісне збудження. Як чудово повертатися додому! Англія була за якусь годину льоту від Парижа, а наче на іншому кінці світу. Цього ранку волога весняна зелень його батьківщини особливо тішила око. «Мій час у Франції закінчився. Я переможно повертаюсь до Англії. Наріжний камінь знайдено. Щоправда, ще невідомо, куди він урешті-решт приведе. Кудись у Великій Британії». Куди саме — Тібінґ не знав, але вже відчував смак перемоги.

Він встав з-за столу і пішов у дальній кінець салону. Відсунув убік панель стіни, і Софі з Ленґдоном побачили потаємний сейф. Тібінґ набрав комбінацію цифр, відчинив сейф і витяг два паспорти.

— Документи для мене й Ремі. — Тоді витяг грубу пачку п’ятдесятифунтових банкнот. — А це документи для вас.

Софі подивилась недовірливо.

— Хабар?

— Назвімо це творчою дипломатією. Елітні аеродроми йдуть на деякі поступки клієнтам. Британський митник зустріне нас біля мого ангара й попросить дозволу зайти до літака. Я ж йому скажу, що запросив у гості одну французьку знаменитість, яка воліє, щоб ніхто не знав про те, що вона в Англії, — знаєте, преса і таке інше — і запропоную в обмін на мовчання оці щедрі чайові.

— І митник їх візьме? — здивувався Ленґдон.

— Не від будь-кого, звичайно, але мене тут усі знають. Заради Бога, я ж не торгую зброєю. Я рицар. — Тібінґ усміхнувся. — Рицарський титул дає певні привілеї.

До салону з пістолетом у руці зайшов Ремі.

— Господарю, якими будуть мої обов’язки?

Тібінґ глянув на слугу.

— Залишишся на борту з нашим гостем і чекатимеш на нас. Не можемо ж ми волочити його за собою ще й по всьому Лондону.

Софі занепокоїлась.

— Лі, французька поліція справді може знайти ваш літак раніше, ніж ми повернемося.

Тібінґ розсміявся.

— Уявляю, як вони здивуються, коли піднімуться на борт і побачать Ремі.

Його безтурботність здивувала Софі.

— Лі, ви перевезли зв’язаного заручника через державний кордон. Це не жарти.

— Мої адвокати теж не жартуватимуть. — Він сердито подивився на монаха, що лежав у хвості літака. — Це чудовисько ввірвалось до мого будинку і мало мене не вбило. Це — факт, і Ремі підтвердить.

— Але ви його зв’язали і перевезли до Лондона! — зауважив Ленґдон.

Тібінґ підняв праву руку й удав, що звертається до судді.

— Даруйте, ваша честь, дивакуватому старому рицареві його нерозумне упередження на користь британської судової системи. Розумію, мені слід було звернутися до французької поліції, але я сноб і не вірю, що ці легковажні французи здатні належно вершити правосуддя. Цей чоловік мало мене не вбив. Визнаю, що вчинив нерозважливо, змусивши слугу допомогти мені перевезти його до Англії, але я пережив сильний стрес. Уклінно прошу мені пробачити.

Ленґдон був вражений.

— У вашому виконанні, Лі, це цілком може пройти.

— Сер Лі! — гукнув пілот. — Щойно прийшло повідомлення з диспетчерської вежі. У них там якісь технічні проблеми біля вашого ангара, і вони просять підвести літак просто до терміналу.

Тібінґ літав до Біггін-хілл понад десять років, а такого ще не бувало.

— Вони уточнили, що це за проблеми?

— Диспетчер чітко не сказав. Щось там ішлося про витік пального на насосній станції. Мене попросили зупинити літак перед терміналом і нікого не випускати, доки вони не дозволять. З міркувань безпеки. Ми маємо залишатися на борту, доки не одержимо «добро» від керівництва аеропорту.

Тібінґові це не сподобалося: «Який там до біса витік пального!» Від його ангара до насосної станції було добрих півмилі.

Ремі теж стривожився.

— Господарю, це все дуже підозріло.

Тібінґ повернувся до Софі й Ленґдона.

— Друзі, в мене з’явилась недобра підозра, що на нас там уже чекають.

Ленґдон понуро зітхнув.

— Фаш, мабуть, і досі вважає мене вбивцею.

— Або ж, — сказала Софі, — він занадто далеко зайшов, щоб визнати свою помилку.

Тібінґ їх не слухав. Незалежно від того, що собі думав Фаш, треба було діяти, і то швидко. «Не забувай про кінцеву мету. Грааль. Ми вже близько». Тібінґ почув, як літак випустив шасі.

— Лі, — мовив Ленґдон винуватим голосом. — Я здамся поліції і спробую владнати все законним шляхом. І позбавлю вас усіх цих неприємностей.

— Та що ви, Роберте! — відмахнувся Тібінґ. — Невже ви й справді думаєте, що вони нас відпустять? Я незаконно перевіз вас сюди. Міс Неве допомогла вам утекти з Лувру, а в хвості літака в нас лежить зв’язаний заручник. Облиште це, справді! Мусимо виплутуватися разом.

— Може, спробувати інший аеропорт?

Тібінґ похитав головою.

— Якщо ми зараз утечемо, то в наступному аеропорту, який погодиться нас прийняти, нас зустрічатимуть уже з танками.

Софі безсило відкинулась на спинку.

Тібінґ відчував: якщо вони хочуть відтягнути конфлікт з британською владою, щоб знайти Грааль, то треба діяти рішуче.

— Я на хвильку, — сказав він і пошкутильгав до кабіни пілота.

— Що ви збираєтесь робити? — поцікавився Ленґдон.

— Домовлятися, — сказав Тібінґ, замислюючись, скільки йому коштуватиме схилити пілота до одного доволі нестандартного маневру.

Розділ 81

«Літак Тібінґа заходить на посадку».

Саймон Едвардс — керівник аеропорту Біггін-хілл — нервово міряв кроками приміщення диспетчерської вежі, раз у раз поглядаючи на просякнуту дощем злітну смугу. Він не любив, щоб його будили рано-вранці в суботу, а сьогодні це було особливо неприємно, бо його покликали наглядати за арештом одного з найцінніших клієнтів. Сер Лі Тібінґ платив аеропортові Біггін-хілл не лише за приватний ангар, а й за кожну посадку, а літав він часто. Зазвичай аеропорт знав заздалегідь про його плани і мав змогу все приготувати до його прибуття. Тібінґ любив комфорт. Виготовлений на замовлення лімузин «ягуар», що стояв в ангарі, мав бути повністю заправлений, вичищений до блиску, а на задньому сидінні мав лежати свіжий номер «Лондон таймс». Біля ангара зазвичай чекав митник, щоб прискорити процедуру перевірки документів і багажу. Час від часу митники отримували від Тібінґа дуже щедрі чайові, натомість закриваючи очі на те, що він привозив деякі заборонені товари — здебільшого французькі делікатеси: равликів, якийсь особливо витриманий натуральний рокфор, фрукти. Зрештою, багато митних обмежень просто безглузді, і якщо Біггін-хілл не йтиме назустріч клієнтам, то це, безперечно, зроблять інші аеропорти. У Біггін-хілл Тібінґ мав усе, що хотів, а працівники аеропорту одержували щедру винагороду.

Коли Едвардс побачив у небі літак, нерви в нього напнулися до межі. Цікаво, думав він, чи це звичка розкидатися грішми довела Тібінґа до халепи; французькій поліції, схоже, украй необхідно було, аби його заарештувати. Едвардсові ще не сказали, у чому звинувачують його клієнта, але, очевидно, йшлося про щось серйозне. На прохання французької влади поліція Кента наказала авіадиспетчерові Біггін-хілл зв’язатися з пілотом Тібінґа і попросити його зупинити літак перед терміналом, а не їхати до ангара, як зазвичай. Пілот погодився, очевидно, повіривши вигадці про витік пального.

Хоч загалом британські поліцейські не носять зброї, з уваги на серйозність становища, до аеропорту викликали спеціальну озброєну

групу. Восьмеро поліцейських з пістолетами стояли всередині будівлі терміналу, чекаючи, коли стихнуть двигуни літака. Щойно це станеться, один із працівників аеропорту підсуне під колеса спеціальні клинки, щоб літак не міг більше зрушити з місця. Тоді вийдуть поліцейські. Вони триматимуть літак в оточенні до прибуття французької поліції.

Літак був уже дуже низько, він ледь не зачіпав верхівки дерев. Саймон Едвардс збіг униз, щоб спостерігати за посадкою з землі. Поліцейські приготувалися, працівник з клинками теж завмер в очікуванні. Ось колеса торкнулися злітної смуги, з-під них вилетіла хмарка диму. Літак мчав перед терміналом, зменшуючи швидкість, білий корпус блищав від дощу. Але замість того, щоб загальмувати й повернути до терміналу, він плавно проминув під'їзну смугу і попрямував до ангара Тібінґа, що був доволі далеченько.

Поліцейські разом обернулися й витріщились на Едварда.

— Ви начебто сказали, що пілот погодився зупинитись перед терміналом!

— Так і було! — відповів спантеличений Едвардс.

За кілька секунд Едвардс уже сидів в одному з поліцейських автомобілів, що мчали до ангара Тібінґа. До нього залишалося ще добрих п'ятсот ярдів, коли літак плавно заїхав до ангара й зник з очей. Нарешті автомобілі загальмували перед відчиненими дверима ангара, і з них висипали поліцейські зі зброєю наготові.

Едвардс теж вийшов.

Рев був заглушливий.

Двигуни літака ще не зупинилися — пілот саме закінчував розвертати його всередині ангара, готуючи до наступного вильоту. Коли літак нарешті повністю розвернувся і підкотив носом до дверей, Едвардс побачив обличчя пілота — той, зрозуміло, був здивований і наляканий від такого скупчення поліцейських автомобілів.

Пілот зупинив літак і вимкнув двигуни. Поліцейські ринулись усередину і зайняли позиції довкола літака. Едвардс долучився до головного інспектора кентської поліції, який обережно пішов до дверей літака. За кілька секунд двері відчинились.

У них з'явився Лі Тібінґ, перед ним плавно опустився трап. Побачивши націлені на нього пістолети, він сперся на милиці і збентежено почухав потилицю.

— Саймоне, що це означає? Я що, виграв лотерею для поліцейських, доки мене не було? — Він здавався не стільки стривоженим, як здивованим.

Саймон Едвардс нервово кашлянув і вийшов уперед.

— Доброго ранку, сер Лі. Пробачте за це непорозуміння. У нас трапився витік пального, і ваш пілот сказав, що під'їде до терміналу.

— Знаю, знаю, але я наказав йому заїхати сюди. Я спізнююсь на зустріч. Я плачу за цей ангар, і всі ці балачки про витік газу здаються мені зайвою метушнею.

— Боюсь, ваш приліт трохи заскочив нас зненацька, сер Лі.

— Знаю, я вас не попередив. Саймоне, між нами, від цих нових ліків я без перерви бігаю до туалету. От і вирішив прилетіти на позачерговий огляд.

Поліцейські здивовано перезирнулися. Едвардс скривився.

— Добре зробили, сер Лі.

— Шановний сер, — звернувся до Тібінґа головний інспектор кентської поліції. — Я змушений просити вас залишатися на борту ще з півгодини.

Тібінґові все це явно перестало подобатися. Він почав спускатися сходами.

— Боюся, що це неможливо. У мене призначена зустріч із лікарем. — Він ступив на землю. — Я ніяк не можу її пропустити.

Інспектор заступив Тібінґові дорогу.

— Я тут на прохання французької судової поліції. Вони заявляють, що ви перевезли через кордон осіб, які переховуються від закону.

Тібінґ витріщився на інспектора, а тоді розреготався.

— Це що — прихована камера? Чудово!

Інспектор залишився незворушний.

— Сер, я не жартую. Французька поліція каже, що у вас в літаку може бути заручник.

У дверях літака з'явився слуга Тібінґа Ремі.

— Я й справді почуваюся заручником у сера Лі, але він запевняє, що я вільний піти від нього кожної миті. — Ремі подивився на годинник. — Хазяїне, ми запізнюємось. — Він показав на лімузин, що стояв у дальньому кінці ангара, — величезне авто чорного кольору, з

тонованими вікнами й білими шинами. — Я піджену авто. — Ремі рушив сходами додолу.

— Боюсь, нам доведеться вас затримати, — сказав інспектор. — Будь ласка, поверніться до літака. Обидва. Представники французької поліції незабаром будуть тут.

Тібінґ подивився на Саймона Едвардса.

— Заради Бога, Саймоне, це смішно! На борту більше нікого немає. Тільки Ремі, пілот і я — як завжди. Може, ти виступиш посередником? Піднімися на борт і пересвідчись, що літак порожній.

Едвардс зрозумів, що потрапив у пастку.

— Добре, сер Лі. Я можу подивитися.

— Дідька лисого! — вигукнув інспектор. Очевидно, він достатньо знав про елітні аеродроми, щоб підозрювати, що Саймоп Едвардс збреше і оком не моргне, аби тільки втримати такого вигідного клієнта, як Тібінґ. — Я сам подивлюся.

Тібінґ похитав головою.

— Ні, інспекторе. Літак — це приватна власність, і без ордера на обшук ви до нього не зайдете. Я пропоную вам розумний компроміс. Нехай пан Едвардс усе огляне.

— Не вийде.

Обличчя Тібінґа посуворішало.

— Інспекторе, боюсь, я не маю часу бавитися у ваші ігри, — сказав він крижаним тоном. — Я запізнююсь і їду негайно. Якщо для вас так важливо мене зупинити, то стріляйте. — Із цими словами Тібінґ і Ремі обійшли інспектора і попрямували до лімузина.

Головний інспектор кентської поліції відчув гостру неприязнь до Лі Тібінґа, коли той зухвало пошкутильгав на милицях до свого авта. Привілейовані люди завжди поводяться так, наче закон не для них.

Вони помиляються. Інспектор повернувся й націлився Тібінґові в спину. — Стійте! Я стрілятиму!

— Стріляйте, кинув Тібінґ, не озирнувшись і не сповільнивши кроку. — Мої адвокати зроблять з ваших яєць фрикасе на сніданок. А якщо ви посмієте зайти до мого літака без ордера, то на цьому ваші неприємності не закінчаться.

Однак налякати інспектора було не так легко. Теоретично Тібінґ мав рацію: поліція не мала права заходити до літака без ордера на обшук. Але оскільки літак прилетів із Франції і оскільки до нього звернувся сам всемогутній Безу Фаш, то головний інспектор кентської поліції був упевнений, що для його кар'єри буде значно краще, якщо він з'ясує, що саме Тібінґ так старанно приховує у своєму літаку.

— Зупиніть їх, — наказав інспектор. — Я обшукаю літак.

Поліцейські зі зброєю в руках догнали Тібінґа та його слугу і фізично перегородили їм шлях до лімузина.

Цього разу Тібінґ обернувся.

— Інспекторе, попереджаю вас востаннє. Навіть не думайте підніматися на борт. Ви пошкодуєте.

Незважаючи на цю погрозу, інспектор вихопив пістолет і рішуче попрямував до трапу. Піднявся, зазирнув досередини. Повагавшись якусь мить, зайшов до салону. «Що за дідько?»

За винятком наляканого пілота, літак був порожній. Жодної живої душі. Інспектор швидко оглянув обидва пасажирські салони, туалети, багажне відділення і не знайшов абсолютно нікого.

«Що, чорт забирай, Безу Фаш собі уявив?» Скидалось на те, що Лі Тібінґ казав правду.

Головний інспектор кентської поліції зупинився посеред порожнього салону літака і думав, як він схибив. «От чорт». Кров кинулась йому в обличчя. Він вийшов на трап і подивився на Лі Тібінґа та його слугу, що стояли недалеко від лімузина під дулами пістолетів.

— Пропустіть їх, — наказав інспектор. — Нас неправильно інформували.

Очі Тібінґа погрозливо блиснули.

— Чекайте дзвінка від моїх адвокатів. А на майбутнє затямте: французькій поліції довіряти не варто.

Ремі відчинив задні двері довжелезного лімузина і допоміг господареві-каліці сісти. Тоді обійшов авто, сів за кермо і ввімкнув двигун. Поліцейські кинулись врізнобіч — «ягуар» на швидкості вилетів із ангара.

— Ти чудово зіграв свою роль, друже, — сказав Тібінґ, коли лімузин, набираючи швидкість, помчав до виїзду з аеропорту. Він

перевів погляд на тьмяно освітлену нішу в передній частині просторого салону. — Ну як вам там, зручно?

Ленґдон ледь помітно кивнув. Він та Софі й досі сиділи, скрутившись, на підлозі поряд зі зв’язаним альбіносом.

Трохи раніше, коли літак заїхав до порожнього ангара, пілот вимкнув двигуни, а Ремі відчинив двері й опустив трап. Поліцейські швидко зближались, тож Ленґдон і Софі стягнули монаха на землю і сховали за лімузином. Тоді пілот знову ввімкнув двигуни і почав розвертатися. Він майже закінчив цей маневр, коли поліцейські авта загальмували під ангаром.

Тепер лімузин мчав до Кента, і Ленґдон із Софі перебралися в кінець довгого салону, залишивши зв’язаного монаха на підлозі. Вони сіли на довге сидіння навпроти Тібінґа. Британець їм лукаво підморгнув і відкрив бар.

— Дозвольте вас пригостити. Бажаєте щось випити? Печиво? Чіпси? Горішки? Мінеральна вода?

Софі з Ленґдоном відмовились.

Тібінґ усміхнувся й закрив бар.

— Що ж, тоді повернімося до могили рицаря…

Розділ 82

— Фліт-стріт? — здивувався Ленґдон. Рицар покоїться на Фліт-стріт? Досі Лі грайливо ухилявся від пояснення, де, на його думку, знаходиться «могила рицаря», яка, як обіцяв вірш, підкаже пароль до меншого криптекса.

Тібінґ усміхнувся і повернувся до Софі.

— Міс Неве, дозвольте, якщо ваша ласка, цьому хлопцеві з Гарварду ще разок глянути на вірш.

Софі порилася в кишені й витягла чорний криптекс, загорнутий у пергамент. Скриньку трояндового дерева і більший криптекс вони вирішили залишити в сейфі в літаку, а з собою прихопити тільки те, що було потрібно для подальших пошуків, — невеличкий чорний криптекс. Софі розгорнула пергамент і простягла Ленґдонові.

У літаку Ленґдон устиг прочитати вірш кілька разів, але так і не здогадався, де ця могила. Тепер він повільно повторював подумки кожний рядок, сподіваючись, що на землі ритм вірша допоможе збагнути його приховану суть.

В Лондоні папа рицаря ховав,
Його плід гнів священний накликав.
В утробі сім’я, Рожі плоть — а де
На гробі куля, що до них веде?

Зміст здавався доволі простим. У Лондоні похований рицар. Цей рицар займався чимось таким, що розсердило Церкву. На його могилі бракує якоїсь кулі, що має там бути. Передостанній рядок — «В утробі сім’я, Рожі плоть» — був чіткою алюзією на Марію Магдалину, Троянду, що виносила сім’я Ісуса.

Попри очевидну простоту вірша, Ленґдон не мав жодного уявлення, що це за рицар і де він похований. До того ж, знайшовши могилу, вони, схоже, мають ще з’ясувати, чого на ній бракує. «А де на гробі куля?..»

— Жодних ідей? — розчаровано запитав Тібінґ, однак Ленґдон відчув, що член Королівського історичного товариства в душі

задоволений, що здогадався першим. — Міс Неве?

Софі похитала головою.

— І що б ви без мене робили? — сказав Тібінґ. — Добре, я вам допоможу. Усе доволі просто. Перший рядок — це ключ. Зачитайте його, будь ласка.

Ленґдон прочитав:

— В Лондоні папа рицаря ховав.

— Саме так. Рицар, якого поховав папа. — Він запитально подивився на Ленґдона. — Вам це щось говорить?

Ленґдон знизав плечима.

— Рицар, якого поховав папа? Рицар, чиїм похованням керував папа?

Тібінґ голосно розсміявся.

— Потішно, що й казати. Роберте, ви безнадійний оптиміст! Подивіться на другий рядок. Цей рицар, вочевидь, зробив щось, що накликало на нього праведний гнів Церкви. Подумайте краще. Згадайте, як розвивалися стосунки між Церквою й тамплієрами. Рицар, якого поховав папа?

— Рицар, якого папа вбив? — припустила Софі.

Тібінґ усміхнувся й поплескав її по коліну:

— Молодчина. Рицар, якого папа поховав. Або ж убив.

Ленґдон подумав про сумнозвісну облаву на тамплієрів 1307 року — злощасну п’ятницю тринадцятого, коли папа Климент убив і поховав сотні тамплієрів.

— Але могил «рицарів, яких убив папа», мабуть, безліч.

— А от і ні! — заперечив Тібінґ. — Багатьох спалили на вогнищі або просто кинули в Тібр. А в цьому вірші йдеться про гріб. Могилу в Лондоні. А в Лондоні поховано зовсім небагато рицарів. — Він замовк і пильно подивився на Ленґдона, наче чекаючи, що той от-от здогадається. Нарешті він не витримав. — Роберте, заради Бога! Церква, яку побудував у Лондоні військовий підрозділ Пріорату — самі тамплієри!

— Церква Темпля? — здивувався Ленґдон. — Хіба там хтось похований?

— Там десять найстрашніших могил з усіх, що ви бачили.

Насправді Ленґдон ніколи не був у церкві Темпля, але неодноразово натрапляв на посилання на неї, коли вивчав історію

Пріорату. Цю церкву, що свого часу була осередком усієї діяльності Пріорату Сіону і тамплієрів в Об’єднаному Королівстві, назвали так на честь храму Соломона (Solomon’s Temple — англ.). Звідси ж походить і назва самого рицарського ордену; з-під цього ж храму тамплієри добули документи Санґріл, що дали їм таку необмежену владу над Римом. Безліч легенд розповідали про дивні таємні ритуали, що їх тамплієри виконували у церкві Темпля.

— Церква Темпля на Фліт-стріт?

— Зовсім поруч із Фліт-стріт — на Іннер-Темпль-лейн. — Тібінґ лукаво усміхався. — Я хотів, щоб ви ще трохи пометикували, перш ніж я вам усе розповім.

— Дякую.

— Ніхто з вас там не був?

Софі й Ленґдон заперечно похитали головами.

— Мені не дивно, — сказав Тібінґ. — Цю церкву заступають значно вищі будинки. Мало хто взагалі знає про її існування. Моторошне місце. Архітектура наскрізь поганська.

— Поганська? — здивувалась Софі.

— Це просто поганський пантеон! — вигукнув Тібінґ. — Церква кругла. Тамплієри знехтували християнською традицією будувати храми у формі хреста і спорудили церкву у формі правильного кола на честь сонця. — В очах Тібінґа затанцювали бісики. — Добрячий ляпас хлопцям у Римі! Це все одно, що спорудити Стоунхедж у центрі Лондона.

Софі пильно дивилась на Тібінґа.

— Добре, а як бути з рештою вірша?

Історик посмутнів.

— Не знаю, не впевнений. Це складно. Доведеться уважно оглянути кожну з десяти могил. Якщо нам пощастить, то на одній із них явно бракуватиме якоїсь кулі.

Ленґдон аж тепер усвідомив, як близько вони до розгадки. Якщо ця куля підкаже слово-ключ, то вони зможуть відкрити другий криптекс. Що в ньому — Ленґдон не уявляв.

Він іще раз подивився на вірш. Це був наче якийсь допотопний кросворд. Слово з п’яти літер, що говорить про Грааль? У літаку вони вже перепробували всі очевидні варіанти — «Grail», «Graal», «Greal», «Venus», «Maria», «Jesus», «Sarah» — але циліндр і не думав

відкриватись. Усі ці слова надто очевидні. Мусить існувати ще якесь слово з п’яти літер, яке вказує на запліднену утробу Троянди. «Якщо вже його не зміг вгадати такий фахівець, як Лі Тібінґ, то це не просто якесь банальне посилання на Грааль», — вирішив Ленґдон.

— Сер Лі! — гукнув Ремі. Він дивився на них у дзеркало заднього виду. — Ви сказали, Фліт-стріт — це біля мосту Блекфраєрз?

— Так, їдь набережною Вікторії.

— Пробачте, але я не знаю, де це. Ми ж переважно їздимо тільки до лікарні.

Тібінґ закотив очі, а тоді пробурчав:

— Слово честі, іноді я почуваюся нянечкою. Хвильку, будь ласка. Прошу, пригостіться собі тим часом. — І він незграбно рушив до переду авта, щоб поговорити з Ремі.

Софі повернулась до Ленґдона й тихо мовила:

— Роберте, ніхто не знає, що ми в Англії.

Ленґдон визнав, що вона має рацію. Кентська поліція скаже Фашеві, що в літаку нікого не було, і той вирішить, що вони залишилися у Франції. «Ми тепер невидимі». Завдяки невеличкому фокусові Тібінґа, у них з’явилася маса часу.

— Фаш так просто не здасться, — сказала Софі. — Він надто багато поставив на цей арешт.

Ленґдон намагався не думати про Фаша. Софі пообіцяла зробити все, що буде в її силах, аби довести його невинність, коли все скінчиться, але Ленґдон уже побоювався, що з цього нічого не вийде. Цілком можливо, що Фаш сам замішаний. Ленґдонові в голові не вкладалося, що судова поліція Франції може вплутатись у пошуки Святого Грааля, але цієї ночі було стільки збігів, що хоч-не-хоч на Фаша падала підозра як на можливого змовника. «Фаш — ревний католик. І він уперто намагається повісити ці вбивства на мене». З іншого боку, Софі припускала, що, можливо, Фаш просто прагне будь-що заарештувати підозрюваного. Зрештою, доказів проти Ленґдона достатньо. Мало того, що його прізвище було на підлозі в Луврі і в щоденнику Соньєра, то тепер ще й виявилось, що він збрехав про свій рукопис, а тоді втік. За порадою Софі.

— Роберте, мені шкода, що ти так міцно в це встряг, — сказала Софі, поклавши руку йому на коліно. — Але я рада, що ти тут.

У її словах було більше прагматизму, ніж романтики, однак Ленґдон відчув, що між ними виник якийсь несподіваний потяг. Він утомлено всміхнувся.

— З мене було б більше користі, якби я виспався.

Кілька секунд Софі мовчала.

— Дідусь попросив мене довіряти тобі. Я рада, що хоч раз його послухалась.

— Ми з ним навіть не були знайомі.

— То й що? Мені здається, ти зробив усе, чого він хотів: допоміг мені знайти наріжний камінь, розповів про Санґріл, пояснив суть того ритуалу в підземеллі. — Вона помовчала. — Сьогодні дідусь став мені ближчий, ніж був усі ці роки. Знаю, його б це дуже потішило.

Удалині крізь ранкову мряку почав вимальовуватися Лондон. Колись над цим пейзажем височіли Біґ-Бен і Тауерський міст, а тепер їх замінило «Око Мілленіуму» — величезне ультрасучасне оглядове колесо заввишки п’ятсот футів, з якого відкривалась захоплива панорама міста. Одного разу Ленґдон спокусився на цей атракціон, але оглядові кабіни нагадали йому запечатані саркофаги, і він вирішив залишатися на землі і милуватися містом з берегів Темзи, де гуляв свіжий вітерець.

Ленґдон відчув, що рука Софі стискає його коліно. Це вивело його із задуми. Софі дивилась на нього своїми зеленими очима і щось говорила.

— А як ти вважаєш, що нам слід зробити з документами Санґріл, якщо ми їх знайдемо? — пошепки запитала вона.

— Що я вважаю — не має значення, — відповів Ленґдон. — Твій дідусь віддав криптекс тобі. Роби те, що тобі підказує серце. Те, чого хотів би твій дідусь.

— Мені цікаво знати твою думку. Очевидно, в твоєму рукописі було щось таке, що викликало в дідуся повагу й довіру до тебе. Він призначив тобі зустріч. Це велика рідкість.

— Можливо, він хотів сказати мені, що я все написав неправильно.

— Навіщо б він казав мені знайти тебе, якби йому не імпонували твої ідеї? У рукописі ти висловився за те, щоб документи Санґріл оприлюднити чи щоб залишити все, як є?

— Ні за те, ні за інше. Я взагалі про це не висловлювався. У рукописі йдеться про символіку священної жіночності — я простежив її іконографію з найдавніших часів до наших днів. У жодному разі я не натякав, що знаю, де Грааль, і не казав, чи треба ці документи оприлюднити.

— Але ж ти пишеш про це книжку, отже, хочеш поділитися інформацією.

— Є величезна різниця між тим, щоб гіпотетично розглядати альтернативну історію Христа і… — він замовк.

— І чим?

— І тим, щоб показати світові тисячі давніх документів, які засвідчують, що Новий Завіт — це брехня.

— Але ж ти сам сказав мені, що Новий Завіт ґрунтується на вигадках.

Ленґдон усміхнувся.

— Софі, кожна віра на землі ґрунтується на вигадці. У цьому суть віри — прийняття того, що ми вважаємо істиною, того, чого не можемо довести. У кожній релігії Бога описують за допомогою метафор, алегорій і перебільшень — усі, від давніх єгиптян до сучасних недільних церковних шкіл. Метафори допомагають нашому розумові прийняти неприйнятне. Проблеми з’являються, коли ми починаємо тлумачити власні метафори буквально.

— Отже, ти за те, щоб документи Санґріл довіку залишалися там, де є?

— Я історик. Я проти знищення будь-яких документів, і я б хотів, щоб релігієзнавці мали більше інформації, аби скласти правильне уявлення про виняткове життя Ісуса Христа.

— Виходить, ти проти і того, й іншого.

— Та невже? Біблія — це непорушний дороговказ для мільйонів людей на планеті. Так само, як Коран, Тора і буддистський Канон — дороговкази для людей інших релігій. Якби ти чи я могли викопати десь інформацію, що суперечила б священним історіям ісламу, юдаїзму, буддизму, поганських вірувань, то чи варто було б нам це робити? Чи мали б ми розмахувати прапором і казати буддистам: ми маємо доказ того, що Будда з’явився не з квітки лотоса? Або що Ісуса народила не Непорочна Діва в буквальному сенсі? Хто по-

справжньому розуміє свою віру, розуміє також і те, що ці історії метафоричні.

Софі, схоже, з цим не погоджувалась.

— Мої друзі, щирі католики, дійсно вірять, що Ісус справді ходив по воді, справді перетворював воду на вино і що Його народила справді Непорочна Діва.

— Саме це я й маю на увазі, — сказав Ленґдон. — Релігійні алегорії стали частиною нашої дійсності. Мільйонам людей вони додають сили і допомагають стати кращими.

— Але виходить, що їхня реальність — ілюзія.

Ленґдон хмикнув.

— Не більша ілюзія, ніж реальність криптографа-математика, який вірить в уявне число «і», бо воно допомагає йому розгадувати коди.

Софі насупилась.

— Це не чесно.

Вони помовчали.

— То про що ти запитувала? — перепитав за мить Ленґдон.

— Не пам’ятаю.

Він усміхнувся.

— Спрацьовує завжди.

Розділ 83

Годинник із Мікі-Маусом показував майже пів на восьму, коли Ленґдон, Софі й Тібінґ вийшли з лімузина на Іннер-Темпль-лейн і, обминувши кілька будинків, опинилися на невеличкому дворику перед церквою Темпля. Стіни з грубого каменю блищали під дощем, десь нагорі туркотіли голуби.

Церква Темпля побудована повністю з канського каменю. Ця незвична кругла споруда з дивовижним фасадом, вежею в центрі і довгим нефом з одного боку більше нагадує військову фортецю, аніж храм. Церкву освятив 10 лютого 1185 року Гераклій, патріарх Єрусалимський, і вона пережила вісім століть політичних баталій, велику лондонську пожежу, Першу світову війну і серйозно постраждала лише 1940 року від запальних бомб німецьких військово-повітряних сил. Після війни її повністю відбудували.

«Простота кола, — думав Ленґдон, милуючись церквою, яку бачив уперше. — Архітектура грубувата й проста, більше нагадує римський замок Сант-Анджело, аніж вишуканий пантеон. Прямокутна прибудова праворуч псує весь вигляд, однак анітрохи не приховує первинної поганської форми цієї споруди».

— Сьогодні субота, і ще дуже рано, — сказав Тібінґ і пошкутильгав до входу, — тож сподіваюся, служби зараз не буде.

Вхід до церкви був кам’яною нішею, у глибині якої виднілись великі дерев’яні двері. Ліворуч від дверей висіла зовсім недоречна тут дошка оголошень із розкладом концертів і служб.

Ознайомившись із графіком роботи церкви, Тібінґ стурбовано наморщив чоло.

— Вони відчиняться для туристів аж через дві години. — Він підійшов до дверей і потягнув за клямку. Двері не відчинялись. Тібінґ припав вухом і прислухався. За мить на його обличчі з’явилась хитра усмішка. Він показав на дошку оголошень. — Роберте, гляньте-но, будь ласка, хто цього тижня проводить служби?

Хлопчик-служка вже майже закінчив чистити пилососом підлогу, коли в двері церкви хтось постукав. Він не звернув уваги. Отець Харві Новлз мав власні ключі і повинен був прийти лише за пару годин. Це, мабуть, якийсь допитливий турист або жебрак. Хлопчик далі чистив підлогу, але стукіт не припинявся. «Ви що, не вмієте читати?» При вході чітко було написано, що в суботу церква відчиняється о пів на десяту. Хлопчик продовжував займатися своєю справою.

Раптом стукіт перетворився на гучне гримання, наче хтось гамселив по дверях металевою палицею. Хлопчина вимкнув пилосос і сердито попрямував до дверей. Відсунув засувку і широко їх розчинив. На порозі стояло троє людей. «Туристи», — незадоволено подумав він.

— Ми відчиняємось о пів на десяту.

Дебелий чоловік на милицях, очевидно лідер серед прибулих, виступив уперед.

— Я сер Лі Тібінґ, — він мав вишукану аристократичну вимову. — Як ви, очевидно, знаєте, я супроводжую сера Крістофера Рена Четвертого з дружиною. — Він відійшов убік, і хлопчик побачив привабливу пару. Жінка мала м’які риси обличчя і розкішне каштанове волосся. Чоловік був високий, темноволосий, і хлопцеві видалося, що він уже десь його бачив.

Він розгубився. Сер Крістофер Рен був найзнаменитішим покровителем церкви. Це він оплатив усі реставраційні роботи після великої лондонської пожежі. Хлопець знав, що сер Крістофер Рен помер на початку вісімнадцятого століття.

— Е-е… велика честь познайомитися з вами…

Чоловік на милицях насупився.

— Ваше щастя, що ви нічого не продаєте, молодий чоловіче, бо говорите ви не дуже переконливо. Де отець Новлз?

— Сьогодні субота. Він прийде пізніше.

Незнайомець ще більше спохмурнів.

— Оце вам вдячність. Він запевнив нас, що буде тут, але, схоже, нам доведеться обійтися без нього. Це не займе багато часу.

Проте хлопець і далі заступав вхід до храму.

— Перепрошую, що саме не займе багато часу?

Погляд чоловіка пожорсткішав, він нахилився і заговорив пошепки, наче не хотів поставити когось у незручне становище.

— Молодий чоловіче, ви тут, очевидно, новачок. Щороку нащадки сера Крістофера Рена привозять щипку попелу свого видатного предка, щоб розвіяти його в цьому храмі. Така була його остання воля. Ніхто не в захваті від цих далеких поїздок, але що тут вдієш?

Хлопець прислужував у церкві вже кілька років, але чув про цю традицію вперше.

— Буде краще, якщо ви зачекаєте до дев’ятої тридцять. Церкву ще зачинено, і я не закінчив прибирати.

Чоловік на милицях спалахнув гнівом.

— Чи відомо вам, молодий чоловіче, що цей храм досі стоїть і ви маєте тут що прибирати лише завдяки джентльменові, що в цієї місіс у кишені?

— Перепрошую?

— Місіс Рен, — звернувся чоловік, — якщо ваша ласка, покажіть цьому нахабі скриньку із прахом.

Жінка на мить завагалась, а тоді, наче отямившись від якогось трансу, запхала руку до кишені светра і витягла маленький циліндр, турботливо загорнутий у тканину.

— Ну що, бачите? — накинувся чоловік на милицях. — Тепер ви або дасте нам змогу виконати останню волю покійного — розвіяти його попіл у храмі, або ж я розповім отцеві Новлзу, як ви з нами повелися.

Хлопчина завагався: він добре знав, як отець Новлз шанує церковні традиції… і (що важливіше) як він лютує, коли хтось кидає тінь на цей освячений століттями храм. Може, отець Новлз просто забув про візит достойних нащадків сера Крістофера Рена? Якщо так, то безпечніше впустити їх, аніж виставити геть. «Зрештою, вони сказали, що це займе якусь хвильку. Що від цього може стати поганого?»

Хлопець відійшов убік і пропустив гостей усередину. Він міг заприсягтися, що містер і місіс Рен у цю мить були так само збентежені, як і він сам. Не знаючи, чи правильно він учинив, хлопець знову взявся за пилосос, а краєчком ока нишком стежив за незнайомцями.

Вони зайшли до церкви, і Ленґдон не зміг стримати усмішки.

— Лі, — шепнув він, — де ви так навчилися брехати?

У Тібінґа в очах затанцювали бісики.

— Оксфордський театральний гурток. Там досі пам’ятають мого Юлія Цезаря. Упевнений, ще нікому не вдавалося переконливіше виступити в першій сцені третього акту.

Ленґдон здивувався:

— Мені здавалося, що в цій сцені Цезар уже мертвий.

Тібінґ фиркнув:

— Так, але коли я падав, моя тога злетіла, і я мусив півгодини голий лежати на сцені. Уявляєте? Я навіть не поворухнувся. Кажу вам, я був неперевершений.

Ленґдон скривився. «Вибачте, не бачив».

Вони рушили прямокутною прибудовою до арки, що вела до основної церкви, і Ленґдон подивувався суворій аскетичності цього храму. Хоч вівтар і був майже такий самий, як у звичайній довгастій християнській церкві, стіни церкви були голі й холодні, без сліду традиційного оздоблення.

— Невигадливий інтер’єр, — прошепотів він.

Тібінґ хмикнув:

— Англіканська церква. Англіканці п’ють свою релігію нерозбавленою. Щоб ніщо не відволікало їх від страждань.

Софі показала на круглу частину церкви за аркою.

— Це схоже на фортецю, — прошепотіла.

Ленґдон погодився з нею. Навіть зсередини стіни виглядали надзвичайно міцними.

— Тамплієри були воїнами, — нагадав Тібінґ. Стукіт його алюмінієвих милиць відлунював під високим склепінням. — Це було релігійно-військове товариство. Церкви були водночас їхніми фортецями і банками.

— Банками? — здивувалась Софі.

— О Господи, ну звичайно! Саме тамплієри створили концепцію сучасної банківської справи. Подорожувати із золотом для європейської знаті було небезпечно, тож тамплієри дозволяли вельможам залишити золото в найближчій церкві Темпля, а тоді взяти його в будь-якій іншій церкві Темпля в Європі. Усе, що вимагалось для такої операції, — належні документи. — Він підморгнув. — І невеличкі комісійні. Це були перші банкомати. — Тібінґ показав на

вітраж із рицарем у білому верхи на рожевому коні, крізь якого пробивались слабкі промені сонця. — Алан Марсель, — сказав він. — Магістр тамплієрів на початку тринадцятого століття. Він та його послідовники обіймали посаду першого барона Англії в парламенті.

Ленґдон здивувався:

— Першого барона Англійського королівства?

Тібінґ кивнув:

— Дехто каже, що магістр тамплієрів мав більше влади, ніж сам король. — Вони підійшли до входу в круглу частину церкви, і Тібінґ зиркнув скоса на служку, що чистив підлогу доволі далеко від них. — Знаєте, — шепнув Тібінґ Софі, — кажуть, однієї ночі Святий Ґрааль був у цій церкві, коли тамплієри перевозили його з одного сховку до іншого. Уявляєте? Тут стояли чотири скрині з документами Санґріл і саркофаг Марії Магдалини. В мене аж мороз іде по спині.

Коли вони зайшли до круглої зали, в Ленґдона теж пішов мороз по спині. Він обвів поглядом стіни зі світлого каменю, з яких на нього дивились кам’яні потвори, демони, чудовиська і людські обличчя з гримасами болю. Під ними вздовж стін тягнулась єдина кам’яна лава.

— Круглий театр, — прошепотів Ленґдон.

Тібінґ підняв милицю і показав нею спочатку в лівий бік зали, а тоді в правий. Але Ленґдон уже й так помітив.

Десять кам’яних рицарів.

П’ятеро ліворуч. П’ятеро праворуч.

На підлозі лежали горілиць у мирних позах вирізані з каменю фігури рицарів у людський зріст. Рицарі були в латах, мали при собі щити й мечі, і від цих могил у Ленґдона на мить виникло моторошне відчуття, що рицарі просто заснули, а тим часом хтось підкрався й облив їх алебастром. Всі фігури добряче постраждали від часу, однак кожен рицар був унікальний — різні предмети обмундирування, різне розташування рук і ніг, різні обличчя і різні знаки на щитах.

«В Лондоні папа рицаря ховав».

Ленґдонові мало не стало млосно, коли він ішов у глиб круглої зали.

Отже, це тут.

Розділ 84

У вузенькому засміченому провулку, зовсім поряд із церквою Темпля, Ремі Леґалудек зупинив лімузин за рядом контейнерів із промисловими відходами. Вимкнув двигун і розглянувся навколо. Ні душі. Він вийшов із авта, підійшов до задніх дверей і заліз до пасажирського салону, де лежав на підлозі зв’язаний монах.

Той, відчувши присутність Ремі, вийшов із трансу — червоні очі дивилися радше з цікавістю, аніж зі страхом. Усю ніч Ремі не переставав дивуватися здатності цього чоловіка зберігати спокій. Лише з самого початку трохи попручавшись, монах, здавалося, змирився зі своїм становищем і довірив свою долю вищим силам.

Ремі попустив краватку, розстібнув високий накрохмалений комірець і почувся так, наче вперше за довгі роки може вільно дихати. Відчинив бар і налив собі горілки «Смирнофф». Випив залпом і налив ще раз.

«Невдовзі я буду безтурботною людиною».

Порившись у барі, Ремі знайшов відкривачку для вина. Натиснув важіль на держакові, з нього вискочило гостре лезо. Цим ножем зазвичай зрізали фольгу з корків на пляшках із вишуканими винами, але сьогодні він послужить іншій, значно важливішій меті. Із блискучим лезом у руці Ремі повернувся до Сайласа.

Тепер червоні очі спалахнули страхом.

Ремі всміхнувся і рушив до монаха. Той запручався, намагаючись визволитися.

— Тихо, — наказав Ремі і підняв ніж.

Сайлас не міг повірити, що Бог покинув його. Навіть фізичний біль у затерплих кінцівках він перетворив на духовну вправу — страждаючи сам, згадував про страждання Христа. «Я всю ніч молився про визволення». Побачивши над собою ніж, він зажмурився.

Плечі пройняв гострий біль. Він закричав, не в силах повірити, що має померти отут, на підлозі в лімузині, не спроможний захищатися. «Я виконував Божу справу. Учитель обіцяв, що захистить мене».

Сайлас відчув, як по плечах і спині розливається пекуче тепло, і подумав, що це його кров хлище з рани. Тепер біль пронизав ноги, і

настало знайоме запаморочення — захисна реакція організму на біль.

Відчуваючи пекуче тепло тепер уже в усьому тілі, Сайлас ще дужче заплющив очі, твердо вирішивши, що не хоче йти з життя з образом свого вбивці перед очима. Натомість він уявив молодого єпископа Арінґаросу — як той стоїть біля маленької церковки в Іспанії… тієї, яку вони разом побудували власними руками. «Початок мого життя».

Сайлас мав таке відчуття, наче його тіло палає у вогні.

— Ось, випий, — пошепки сказав чоловік у смокінгу із помітним французьким акцентом. — Це допоможе відновити кровообіг.

Здивований Сайлас розплющив очі. Крізь імлу він побачив чоловіка із склянкою в руці, що схилився над ним. На підлозі лежав ніж без краплини крові, поряд із ним — купа зім’ятих обрізків скотчу.

— Випий, — повторив чоловік. — Тобі боляче від того, що кров знову потекла до твоїх м’язів.

Тепер пульсуючий біль змінився пощипуванням і поколюванням. Горілка була огидна на смак, але він випив і відчув вдячність до свого рятівника. Цієї ночі Сайласові не дуже щастило, але врешті-решт одним чудодійним жестом Бог усе змінив.

«Бог мене не покинув».

Сайлас знав, як назвав би це єпископ Арінґароса.

Божим втручанням.

— Я хотів звільнити тебе раніше, — сказав слуга, наче вибачаючись, — але це було неможливо. Спочатку поліція прибула до Шато Віллет, потім до Біггін-хілл… Це перша нагода. Ти ж розумієш, Сайласе?

Сайлас відсахнувся:

— Ти знаєш, як мене звуть?

Слуга всміхнувся.

Сайлас сів, розтираючи затерплі м’язи. Він був спантеличений, вдячний і розгублений одночасно.

— Ти що… Учитель?

Ремі розсміявся і похитав головою.

— Якби ж то я мав стільки влади! Ні, я не Учитель. Я, як і ти, служу йому. Але Учитель тебе хвалить. Мене звати Ремі.

Сайлас іще більше здивувався:

— Не розумію… Якщо ти працюєш на Учителя, чому Ленґдон приніс наріжний камінь до твого будинку?

— Не до мого. До будинку найвідомішого в світі історика і знавця Грааля сера Лі Тібінґа.

— Але й ти там живеш. Дивно…

Ремі усміхнувся, схоже, його мало турбував цей очевидний збіг.

— Це було цілком прогнозовано. Роберт Ленґдон заволодів наріжним каменем, і йому була потрібна допомога. Де йому ще було шукати притулку, як не в будинку Лі Тібінґа? Через те, що й я там живу, Учитель, власне, й звернувся до мене. — Він помовчав. — Звідки, ти думаєш, Учитель стільки знає про Грааль?

Нарешті до Сайласа дійшло, і він занімів. Учитель завербував слугу, який мав доступ до всіх матеріалів сера Лі Тібінґа. Геніально!

— Я маю тобі ще багато чого розповісти, — сказав Ремі і вручив Сайласові заряджений геклер-і-кох. Тоді пройшов уперед і витяг із бардачка маленький, завбільшки з долоню, револьвер. — Але спершу мусимо зробити одну справу.

Капітан Фаш зійшов з трапа транспортного літака в Біггін-хілл і недовірливо слухав розповідь головного інспектора кентської поліції про те, що відбулося в ангарі Тібінґа.

— Я особисто обшукав літак, — твердив інспектор, — там не було нікого. — В його тоні з’явилися сердиті нотки. — І якщо сер Лі Тібінґ висуне проти мене звинувачення, то, мушу сказати, я…

— Ви допитали пілота?

— Звісно, ні. Він француз, і наші повноваження…

— Покажіть мені літак.

Увійшовши до ангара, Фаш майже одразу почув незвичний запах крові на бетонній підлозі поблизу того місця, де стояв лімузин. Фаш підійшов до літака і голосно постукав по корпусу.

— Капітан французької судової поліції! Відчиніть двері!

Переляканий до смерті пілот відчинив двері і спустив трап.

Фаш піднявся й зайшов усередину. За якісь три хвилини за допомогою зброї він домігся повного зізнання, зокрема й опису зв’язаного монаха-альбіноса. Крім того, він дізнався, що Ленґдон і Софі залишили щось у сейфі на борту літака — якусь дерев’яну

скриньку. Пілот сказав, що не знає, що в цій скриньці, однак зауважив, що протягом усього польоту до Лондона Ленґдон із нею не розлучався.

— Відімкніть сейф, — наказав Фаш.

Пілот запанікував:

— Я не знаю коду!

— Кепсько. А я збирався натомість не позбавляти вас ліцензії…

Пілот у відчаї заламав руки.

— Я знаю тут декого з технічних працівників. Може, вони зможуть його просвердлити?

— Даю вам півгодини.

Пілот схопив телефон.

Фаш пройшов у хвіст літака і налив собі випити. Був ранок, але він відучора іще не лягав, тож навряд чи можна було вважати це випиванням до полудня. Він упав на розкішне м’яке сидіння, заплющив очі і спробував проаналізувати становище. «Промах кентської поліції може дорого мені обійтися». Тепер усі кинулися на пошуки чорного лімузина марки «ягуар».

У Фаша задзвонив телефон. «Ні хвилини спокою», — подумав він.

— Алло!

— Я лечу до Лондона. — Це був єпископ Арінґароса. — Буду за годину.

Фаш різко випрямився.

— Я думав, ви летите до Парижа.

— Я дуже непокоюсь і змінив плани.

— Не варто було цього робити.

— Ви знайшли Сайласа?

— Ні. Люди, що його захопили, вислизнули з рук кентської поліції до мого прибуття.

Голос Арінґароси задзвенів гнівом.

— Ви запевняли мене, що не випустите їх із літака!

Фаш стишив голос.

— Єпископе, з уваги на ваше становище, не раджу вам сьогодні випробовувати моє терпіння. Я зроблю все, щоб якнайшвидше знайти Сайласа та інших. У якому аеропорту ви приземляєтесь?

— Хвильку. — Арінґароса прикрив слухавку, і за мить заговорив знову. — Пілот просить дозволу на посадку в Хітроу. Я єдиний

пасажир на борту, але ми змінили маршрут уже в повітрі.

— Скажіть йому, нехай летить до урядового аеропорту Біггін-хілл у Кенті. Про дозвіл на посадку я сам потурбуюсь. Якщо я вас тут не дочекаюся, то залишу вам авто.

— Дякую.

— І дозвольте вам іще раз нагадати, єпископе, що не ви один ризикуєте сьогодні втратити все.

Розділ 85

А де на гробі куля?..

Вирізьблені з каменю рицарі, що покоїлися в церкві Темпля, лежали горілиць, поклавши голови на прямокутні кам’яні «подушки». Софі стало моторошно. Згадка про «кулю» у вірші навіяла спогади про ніч у підземеллі дідусевого замку.

Хіерос гамос. Золоті кулі.

Софі замислилася, чи в цьому храмі теж проводили такий обряд? Кругла зала була ніби спеціально призначена для схожого поганського ритуалу. Кам’яна лава оточувала порожній простір посередині. «Круглий театр», як висловився Роберт. Софі уявила цю залу вночі: люди в масках при світлі вогню ритмічно промовляють ритуальні слова, уславляючи «священне єднання», що відбувається в центрі.

Вона прогнала цей образ з голови і рушила з Ленґдоном і Тібінґом до першої п’ятірки рицарів. Тібінґ наполягав, що все треба оглядати дуже ретельно, але Софі забракло терпцю, і вона пішла вперед сама.

Уважно вивчаючи перші п’ять могил, Софі відзначила все, що було між рицарями схожого і відмінного. Кожен рицар лежав на спині, але в трьох ноги були простягнуті, а в двох — схрещені. Однак ця дивна деталь, схоже, ніяк не асоціювалася з кулею. Розглядаючи одяг рицарів, Софі помітила, що двоє поверх кольчуг мають туніки, а троє — плащі нижче колін. Знову ж таки, ніякого зв’язку з кулею. Тоді Софі звернула увагу на останню очевидну відмінність — розташування рук. Двоє рицарів стискали в руках мечі, двоє молились, а третій мав руки, витягнуті вздовж тіла. Софі довго дивилась на руки, а тоді знизала плечима, не побачивши ані натяку на кулю, якої буцімто бракує.

Відчуваючи в кишені вагу криптекса, вона озирнулась на Ленґдона й Тібінґа. Ті не поспішали: вони дійшли тільки до третього рицаря, очевидно, теж не зауваживши нічого цікавого. Не бажаючи чекати, Софі повернулась і пішла до другої п’ятірки рицарів. Дорогою вона повільно повторювала подумки вірш, який вже знала напам’ять.

В Лондоні папа рицаря ховав,
Його плід гнів священний накликав.

В утробі сім’я, Рожі плоть — а де
На гробі куля, що до них веде?

Наблизившись до другої групи рицарів, Софі виявила, що вона ідентична з першою. Усі рицарі були в різних позах, у латах і з мечами.

Усі, за винятком одного, останнього.

Софі швидко підійшла до десятої могили і застигла, здивована.

Ні подушки. Ні латів. Ні туніки. Ні меча.

— Роберте! Лі! — покликала вона і почула, як її голос відлунив під склепінням. — Тут чогось бракує.

Чоловіки підвели голови й поспішили до неї.

— Кулі? — схвильовано вигукнув Тібінґ. Милиці швидко стукотіли по підлозі. — Справді бракує кулі?

— Не зовсім, — відповіла Софі, стурбовано розглядаючи десятий надгробок. — Здається, тут бракує цілого рицаря.

Чоловіки підійшли і збентежено втупились у десяту могилу. Замість рицаря тут була просто кам’яна домовина. Вона мала форму трапеції — звужувалася до ніг і була накрита кришкою з кутом нагорі.

— Чому цього рицаря не показали? — запитав Ленґдон.

— Цікаво, — задумливо мовив Тібінґ, погладжуючи підборіддя. — Я й забув про цю дивну деталь. Насправді я не заходив сюди вже багато років.

— Схоже на те, — зауважила Софі, — що цю домовину вирізав той самий скульптор одночасно з іншими дев’ятьма надгробками. То чому цей рицар у домовині, а не відкритий так, як інші?

Тібінґ похитав головою.

— Одна з таємниць цієї церкви. Наскільки мені відомо, нікому ще не вдалося цього пояснити.

— Перепрошую, — до них підійшов занепокоєний служка. — Пробачте, якщо це видасться вам неґречним, але ж ви сказали, що хочете розвіяти попіл, а натомість просто оглядаєте церкву, як туристи.

Тібінґ сердито глянув на хлопця і обернувся до Ленґдона.

— Я бачу, сер Рен, що доброчинність вашої родини більше не забезпечує вам права затриматись тут на хвильку довше, тож дістаньмо попіл і покінчімо з цим. — Тібінґ повернувся до Софі. — Місіс Рен?

Софі вдала, що погодилась, і витягла криптекс із кишені.

— А тепер, — Тібінґ суворо подивився на хлопця, — якщо ваша ласка, залиште нас ненадовго.

Хлопчик не рушив з місця. Він пильно дивився на Ленґдона.

— Десь я вас бачив…

— Ще б пак! — вибухнув Тібінґ. — Сер Рен приїздить сюди щороку!

«А може, — занепокоїлась Софі, — він бачив Ленґдона по телевізору під час торішньої трансляції з Ватикану?»

— Я ніколи не зустрічався із сером Реном, — рішуче заявив хлопчик.

— Помиляєтесь, — м’яко заперечив Ленґдон. — Мені здається, торік ми з вами мигцем бачились. Отець Новлз просто нас не познайомив, але я одразу впізнав ваше обличчя. Розумію, ми вторглися трохи несподівано, але будьте такі ласкаві, дайте мені ще кілька хвилин. Я подолав довгий шлях, щоб тільки розвіяти попіл серед оцих могил. — Ленґдон намагався говорити так само переконливо, як Тібінґ.

Тепер в очах хлопця з’явилося ще більше недовіри.

— Це зовсім не могили.

— Перепрошую?

— Ну звичайно, це могили, — втрутився Тібінґ. — Що ви таке говорите?

Служка похитав головою.

— У могилах поховані тіла померлих. А це лише їхні зображення з каменю. Пам’ятники реальним людям. Під цими скульптурами немає тіл.

— Та ні, це захоронення! — заперечив Тібінґ.

— Так написано хіба що в застарілих підручниках історії. Колись думали, що це справжні могили, але під час реставрації 1950 року виявилось, що це не так. — Він знову обернувся до Ленґдона. — Сер Рен мав би це знати, адже саме його родина зробила це відкриття.

Запала довга мовчанка…

Раптом усі почули, як у прямокутній прибудові голосно гримнули двері.

— Це, мабуть, отець Новлз, — припустив Тібінґ. — Може, вам варто піти подивитись?

Хлопчик завагався, але все ж пішов до дверей, залишивши Ленґдона, Софі й Тібінґа самих.

— Лі, — шепнув Ленґдон. — Що він говорить? Як так — немає тіл?

Тібінґ здавався збентеженим.

— Не знаю. Я завжди думав… та ні, це мусить бути тут. Що він торочить? Це безглуздя!

— Можна мені ще раз прочитати вірш?

Софі витягла з кишені криптекс і обережно простягла йому.

Ленґдон розгорнув пергамент і, тримаючи криптекс у руці, перечитав вірш.

— Так, у вірші однозначно йдеться про гріб, а не про пам’ятник.

— А може, у вірші помилка? — припустив Тібінґ. — Може, Жак Соньєр помилився так само, як я?

Ленґдон замислився, тоді похитав головою.

— Лі, ви ж самі сказали, цю церкву побудували тамплієри, військовий підрозділ Пріорату. Щось мені підказує, що великий магістр Пріорату мав би достеменно знати, поховані тут рицарі чи ні.

Тібінґ не міг отямитись.

— Але ж це місце підходить просто ідеально. — Він знову повернувся до рицарів. — Мабуть, ми таки чогось не врахували!

Хлопець увійшов до прибудови і з подивом побачив, що там порожньо.

— Отче?

«Я добре чув, як гримнули двері», — подумав він і пішов далі до виходу.

Біля дверей із розгубленим виглядом стояв і чухав потилицю якийсь худорлявий чоловік у смокінгу. Хлопець сердито зітхнув, згадавши, що, впустивши тих трьох, забув замкнути двері. І ось тепер сюди забрів із вулиці якийсь жалюгідний бовдур і, мабуть, судячи з вигляду, хоче дізнатися, коли можна обвінчатись.

— Пробачте, — гукнув хлопець, проминувши велику колону, — церкву зачинено.

Цієї миті за ним щось зашурхотіло, і не встиг він озирнутися, як чиясь дужа рука затиснула йому рот, не давши скрикнути. Рука була

біла як сніг, і хлопчина відчув запах алкоголю.

Чоловік у смокінгу спокійно витяг малесенький револьвер і націлився просто в голову хлопцеві.

Хлопчик відчув у штанах тепло і зрозумів, що обмочився зі страху.

— Слухай уважно, — прошепотів чоловік у смокінгу. — Ти зараз вийдеш із церкви і побіжиш геть. Бігтимеш довго, не зупиняючись. Зрозумів?

Хлопець кивнув, як міг, із затиснутим широкою долонею ротом.

— Якщо подзвониш у поліцію… — чоловік у смокінгу притиснув револьвер йому до чола. — Я тебе знайду.

Наступної миті хлопчик уже щодуху біг через двір перед церквою і не збирався зупинятися, доки нестимуть ноги.

Розділ 86

Безшумно, наче привид, Сайлас підкрався за спину своєї жертви. Софі Неве надто пізно відчула його присутність. Не встигла вона озирнутися, як Сайлас притиснув їй до спини дуло пістолета, обхопив ззаду сильною рукою і притягнув до себе. Від несподіванки Софі скрикнула. Тібінґ і Ленґдон разом обернулися, здивовані й налякані.

— Що?.. — Тібінґ мало не задихнувся. — Що ви заподіяли Ремі?

— Зараз вас має турбувати тільки одне, — спокійно відказав Сайлас, — щоб я вийшов звідси з наріжним каменем.

Операція з повернення викраденого скарбу, як назвав це Ремі, мала бути простою й чистою: «Увійдеш до церкви, візьмеш наріжний камінь і вийдеш; жодних убивств, жодної боротьби».

Міцно тримаючи Софі, Сайлас опустив руку до її талії, тоді ще нижче, запхав до однієї кишені светра, потім до другої. Крізь алкогольні випари у власному диханні він почув ніжний аромат, що йшов від її волосся.

— Де він? — запитав пошепки. «Раніше наріжний камінь був у неї в кишені. Куди ж він подівся?»

— Він тут! — голосно сказав Ленґдон.

Сайлас обернувся й побачив у Ленґдона в руках чорний криптекс. Той розмахував ним, наче матадор, що дражнить бика.

— Поклади на підлогу! — наказав Сайлас.

— Спочатку відпусти Софі. Нехай вони з Тібінґом вийдуть із церкви, — відповів Ленґдон. — А тоді ми з тобою вдвох усе полагодимо.

Сайлас відштовхнув Софі і, націлившись на Ленґдона, повільно пішов до нього.

— Більше ані кроку, — сказав Ленґдон. — Нехай вони спочатку вийдуть.

— Не ти будеш ставити умови!

— Помиляєшся. — Ленґдон підняв криптекс над головою. — Ніщо не заважає мені кинути його зараз на підлогу, і флакон усередині розіб’ється.

Сайлас посміхнувся, але насправді ця погроза його трохи налякала. Такого він не чекав. Він прицілився Ленґдонові в голову і промовив, намагаючись не виказати хвилювання:

— Ти нізащо не розіб’єш наріжного каменя. Ти так само прагнеш знайти Грааль, як і я.

— Знову помиляєшся. Ти прагнеш цього значно більше. Ти вже довів, що заради цього готовий на вбивство.

Ремі Леґалудек, що сховався між лавами у нефі недалеко від арки, дедалі більше нервувався. Усе пішло не так, як планувалось, і навіть з такої відстані він бачив, що Сайлас розгубився і не впевнений, як діяти далі. За наказом Учителя Ремі заборонив Сайла- сові стріляти.

— Відпусти їх! — знову зажадав Ленґдон, тримаючи криптекс високо над головою і сміливо дивлячись у дуло Сайласового пістолета.

У червоних очах монаха спалахнув гнів. Ремі весь напружився. Він боявся, що Сайлас вистрелить у Ленґдона, коли той триматиме криптекс. «Не можна допустити, щоб криптекс упав!»

Криптекс мав стати для Ремі перепусткою у світ свободи й багатства. Понад рік тому Ремі був просто п’ятдесятип’ятирічним слугою, що жив у Шато Віллет і виконував усі забаганки вередливого каліки сера Лі Тібінґа. Тоді йому зробили незвичайну пропозицію. Зв’язок із сером Лі Тібінґом — найкращим у світі знавцем історії Ґрааля — мав принести Ремі усе, про що він тільки мріяв. Відтоді кожна мить, яку він провів у стінах Шато Віллет, наближала його до заповітної мети.

«Я вже дуже близько, — казав собі Ремі, не зводячи очей з наріжного каменя у Ленґдона в руці. — Якщо Ленґдон його кине, все пропало».

«Бачу, доведеться-таки й мені вийти». Учитель суворо заборонив Ремі показуватись. Ремі був єдиним, хто знав Учителя особисто.

— Ви впевнені, що Сайлас упорається із цим завданням? — запитав Ремі Учителя менш ніж півгодини тому, коли одержував вказівки щодо викрадення каменя. — Може, краще я сам усе зроблю?

Учитель твердо стояв на своєму.

— Сайлас добре попрацював з чотирма членами Пріорату. Він добуде наріжний камінь. Ти ж не повинен виходити. Якщо інші тебе

побачать, їх доведеться знищити, а вбивств уже й так було достатньо. Не показуй їм обличчя.

«Моє обличчя зміниться, — думав Ремі. — З тими грішми, які мені пообіцяли, я стану абсолютно новою людиною». Учитель йому сказав, що тепер хірурги можуть змінювати навіть відбитки пальців. Незабаром він буде вільний — інший невпізнаваний чоловік десь на пляжі підставлятиме сонцю своє нове привабливе обличчя.

— Зрозуміло, — сказав Ремі. — Допомагатиму Сайласові, залишаючись у тіні.

— Щоб ти знав, Ремі, — сказав йому Учитель, — могила, про яку йдеться у вірші, — не в церкві Темпля. Тож не бійся. Вони шукають не там, де треба.

Ремі був вражений.

— А ви знаєте, де ця могила?

— Звичайно. Пізніше я тобі скажу. Зараз треба діяти швидко. Якщо інші здогадаються, де насправді ця могила, і вийдуть із церкви з криптексом, то ми втратимо Ґрааль назавжди.

Ремі було начхати на Грааль, але Учитель обіцяв заплатити тільки після того, як вони його знайдуть. У Ремі голова йшла обертом від думки, скільки грошей він незабаром матиме. Третина від двадцяти мільйонів євро. Більш ніж достатньо, щоб зникнути раз і назавжди. Ремі уявляв містечка на Лазуровому березі, де він проживе решту своїх днів, ніжачись на сонечку і дозволяючи тепер іншим прислуговувати йому.

Зараз, причаївшись у церкві Темпля і слухаючи, як Ленґдон погрожує розбити наріжний камінь, Ремі відчув, що безхмарне майбутнє опинилося під загрозою. Думка про те, що він підійшов до мети так близько і тепер може вмить усе втратити, була нестерпною, і Ремі вирішив діяти. Револьвер у його руці був маленький, дрібнокаліберний, але однаково смертоносний, якщо стріляти з близької відстані.

Вийшовши з тіні, Ремі рішуче покрокував до круглої зали і націлився Тібінґові просто в голову.

— Старий, я довго чекав цієї миті!

Коли сер Лі Тібінґ побачив, що в нього цілиться Ремі, серце його мало не зупинилося. «Він що, збожеволів?!» Тібінґ упізнав мініатюрний револьвер «Медуза», що його він про всяк випадок тримав під замком у бардачку лімузина.

— Ремі? — здивовано вигукнув Тібінґ. — Що відбувається?

Ленґдон і Софі були ошелешені не менше.

Ремі обійшов Тібінґа і притиснув дуло револьвера йому до спини, просто під ліву лопатку.

Тібінґ заціпенів від страху.

— Ремі, я не…

— Усе дуже просто, — обірвав його Ремі, дивлячись на Ленґдона. — Камінь на підлогу, або я його пристрелю!

Ленґдон застиг на місці.

— Яка тобі користь від каменя? — нарешті вимовив він. — Ти ж його однаково не відкриєш.

— Самовпевненї дурні, — посміхнувся Ремі. — Ви що ж, не помітили, що, коли ви обговорювали ці вірші, я все слухав? А потім переказав іншим людям. Які, до речі, знають більше від вас. Ви ж бо навіть шукаєте не там, де слід. Могила, що вам потрібна, у зовсім іншому місці!

Тібінґ стривожився. «Що він верзе?»

— Навіщо тобі Ґрааль? — допитувався Ленґдон. — Щоб знищити? Перед кінцем днів?

— Сайласе, забери від пана Ленґдона наріжний камінь, — наказав Ремі.

Коли монах наблизився, Ленґдон відступив на крок і підняв криптекс над головою, сповнений рішучості пожбурити його на підлогу.

— Я швидше його розіб’ю, — сказав Ленґдон, — ніж віддам у брудні руки.

Тібінґа охопив жах. Ще мить — і справа його життя загине в нього на очах. Усі його мрії от-от розіб’ються.

— Роберте, ні! — закричав Тібінґ. — Не робіть цього! Ви ж тримаєте Ґрааль! Ремі ніколи не вистрелить у мене. Ми знаємося вже десять…

Ремі підняв пістолет догори і вистрелив у стелю. Мініатюрний револьвер гримнув зі страшною силою, луна прокотилася під кам’яним

склепінням, наче грім.

Усі завмерли.

— Я не жартую, — сказав Ремі. — Наступний постріл буде йому в спину. Віддайте наріжний камінь Сайласові.

Ленґдон неохоче простягнув криптекс. Сайлас підійшов і взяв його, червоні очі світилися радістю помсти. Він опустив криптекс до кишені ряси і відступив, тримаючи Ленґдона й Софі під прицілом.

Тібінґ відчув, як рука Ремі міцно обхопила його шию. Слуга потягнув його до виходу, пістолет і досі боляче впирався в спину.

— Відпустіть його, — зажадав Ленґдон.

— Ми забираємо пана Тібінґа на прогулянку, — сказав Ремі, задкуючи до дверей. — Якщо подзвоните в поліцію, він помре. Спробуєте втрутитись якось інакше — теж помре. Зрозуміло?

— Заберіть мене, — сказав Ленґдон хрипким від хвилюванням голосом. — Відпустіть Лі.

Ремі розсміявся.

— Ви мене не цікавите. Нас із сером Лі зв’язують роки дружби. До того ж він іще може стати в пригоді.

Сайлас відступав до виходу, тримаючи Ленґдона й Софі під прицілом. Ремі тягнув Тібінґа, а той волочив за собою милиці.

— На кого ти працюєш? — запитала Софі твердим голосом. Ремі посміхнувся.

— Ви б дуже здивувалися, якби дізнались, мадемуазель Неве.

Розділ 87

Камін у вітальні Шато Віллет уже давно захолонув, а Колле й далі ходив перед ним, читаючи факси з Інтерполу.

Зовсім не те, на що він сподівався.

Згідно з офіційними даними, Андре Берне був зразковим громадянином. Жодних проблем з поліцією — ба, навіть штрафів за паркування в недозволеному місці. Він навчався в приватній школі, тоді в Сорбонні, яку закінчив з відзнакою як фахівець у галузі міжнародних фінансів. Інтерпол повідомляв, що ім'я Берне час від часу з'являлося в газетах, але тільки в позитивному контексті. Здається, він допоміг розробити систему безпеки, завдяки якій Депозитарний банк Цюриха став лідером в ультрасучасному світі електронних технологій. Виписки з рахунків кредитних карток свідчили про пристрасть Берне до мистецьких альбомів, дорогого вина і компакт-дисків із класичною музикою, зокрема симфоніями Брамса — їх, вочевидь, він слухав на неймовірно дорогій стереосистемі, яку придбав кілька років тому.

«Нічого», — зітхнув Колле.

Єдине, що сьогодні зацікавило Інтерпол, — це відбитки пальців, які, очевидно, належали слузі Тібінґа. Керівник науково-технічного відділу сидів у зручному кріслі біля протилежної стіни і саме читав повідомлення від Інтерполу.

Колле глянув на нього:

— Є щось?

Той знизав плечима.

— Відбитки належать Ремі Леґалудеку. Він у розшуку за дрібні злочини. Здається, його вигнали з університету за те, що переставляв дроти в телефонах, щоб не платити за дзвінки… потім піймався на дрібних крадіжках. Злам і пограбування. Ухилявся від оплати лікарняного рахунку за термінову трахеотомію. — Він подивився на Колле і хмикнув. — Алергія на арахіс.

Колле кивнув, пригадавши, як поліція проводила розслідування в ресторані, який не зазначив у меню, що якась мексиканська страва містить арахісову олію. Один довірливий клієнт помер просто за

столом від анафілактичного шоку, ледь скуштувавши замовленої страви.

— Мабуть, Леґалудек сховався тут від переслідування поліції. — Експерт усміхнувся. — Сьогодні бідоласі не поталанило.

Колле зітхнув.

— Добре. Відішліть краще цю інформацію капітанові Фашу.

Експерт пішов виконувати наказ, а тим часом до кімнати увірвався інший агент науково-технічного відділу.

— Лейтенанте! Ми знайшли щось у стайні.

Агент був такий схвильований, що Колле міг припустити лише одне:

— Труп?

— Ні, капітане. Щось… — він завагався, — несподіваніше.

Колле потер очі і пішов за агентом до стайні. Щойно вони зайшли до темного затхлого приміщення, як агент показав на високу дерев’яну драбину в центрі, сперту на горище з сіном високо під стелею.

— Раніше цієї драбини тут не було, — зауважив Колле.

— Не було, капітане. Це я її поставив. Ми знімали відбитки біля «роллс-ройса», коли я побачив на підлозі цю драбину. Я б не звернув на неї уваги, якби щаблі не були стерті й вимазані болотом. Це означає, що драбиною хтось часто користується. Вона якраз дістає до горища з сіном, тож я її поставив і поліз подивитися, що там.

Колле подивився на високу копицю сіна, до якої було прихилено драбину. Хтось туди постійно лазить? Звідси горище здавалося зовсім занедбаним, щоправда, більшої його частини знизу не було видно.

Нагорі на драбині з’явився старший агент науково-технічного відділу. Він дивився вниз.

— Вам напевно буде цікаво це побачити, лейтенанте, — сказав він і жестом запросив Колле нагору.

Колле втомлено кивнув, пішов до старої драбини і поліз нагору. Драбина була старомодна і звужувалась догори. Уже доволі високо Колле мало не зісковзнув із тонкого щабля. Стайня під ним закрутилась. Але він опанував себе і швидко подолав решту щаблів. Агент, що стояв нагорі, простягнув йому руку. Колле схопив її і незграбно виліз на горище.

— Це там, — сказав агент, показавши кудись у глиб бездоганно чистого горища. — Тут тільки одна пара відбитків. Скоро знатимемо,

чиї вони.

Колле напружив зір, намагаючись розгледіти у тьмяному світлі те, що стояло біля дальньої стіни. Що за дідько? Це був повний комплект найсучаснішого комп’ютерного обладнання — два вертикальні процесори, монітор з пласким екраном, колонки, набір жорстких дисків і багатоканальний звукозаписний пристрій з автономним джерелом живлення.

Чому це хтось вирішив працювати аж тут? Колле підійшов до комп’ютера.

— Ви вже оглянули систему?

— Це пост прослуховування.

Колле сторопів.

— Прослуховування?

Агент кивнув.

— Найсучасніше обладнання. — Він показав на стіл, завалений електронними деталями, інструкціями, інструментами, дротами, паяльниками та іншим електронним мотлохом. — Тут хтось добре знає свою справу. Більшість цього обладнання не поступається нашому. Мініатюрні мікрофони, фотоелементи, оперативні запам’ятовувальні пристрої високої ємності. Тут є навіть ці нові нанодиски.

Колле був вражений.

— Ось вам повна система, — сказав агент, простягнувши Колле пристрій, не більший від кишенькового калькулятора. Від нього відходив невеличкий дротик, на кінці якого висів шматочок тонесенької фольги, завбільшки з поштову марку. — Це високопотужна звукозаписна система із жорстким диском і перезаряджувальним акумулятором. Пластинка фольги на кінці дроту — мікрофон, поєднаний із фотоелементом.

Колле знав такі прилади. Ці мініатюрні мікрофони з фотоелементами стали величезним досягненням за останні кілька років. Тепер записний пристрій можна було прикріпити, приміром, десь за настільною лампою, а мікрофон припасувати до нього, підфарбувавши так, щоб він став непомітний. Якщо на цей мікрофон хоча б кілька годин на добу потрапляло денне світло, то фотоелементи постійно підзаряджали систему. Такі «жучки» могли служити вічно.

— А спосіб прийому? — поцікавився Колле.

Агент показав на ізольований дріт, що відходив від процесора. Він тягнувся вгору по стіні і зникав у маленькій дірці в даху.

— Прості радіохвилі. Невеличка антена на даху.

Колле знав, що такі записні системи зазвичай встановлюють в офісах. Вони активуються від звуку голосу, щоб заощадити місце на жорсткому дискові, записують фрагменти розмов упродовж дня, а вночі, щоб їх не помітили, передають стиснуті аудіофайли. Після кожної передачі вся інформація на жорсткому дискові автоматично стирається, і наступного дня вся процедура повторюється.

Колле перевів погляд на полицю, де стояло кількасот аудіокасет із датами і номерами. Хтось добре попрацював. Він обернувся до агента.

— Уже з’ясували, кого саме прослуховували?

— Знаєте, лейтенанте, — агент підійшов до комп’ютера і запустив якусь програму, — дивовижна річ…

Розділ 88

Ленґдон і Софі пройшли через турнікет на станції метро «Темпль» і спустилися в похмурий лабіринт тунелів і платформ. Ленґдон почувався геть спустошеним. Його мучило відчуття провини.

«Я втягнув у це Лі, і тепер він у величезній небезпеці».

Вчинок Ремі його приголомшив, але, зрештою, усе було логічно. Той, хто шукав Ґрааль, завербував людину в таборі суперника. Вони прийшли до Тібінґа з тієї ж причини, що і я. Упродовж століть люди, які багато знали про Ґрааль, як магніт, притягували і вчених, і злодіїв. Те, що Тібінґ уже давно був під прицілом, мало б трохи заспокоїти сумління Ленґдона. Але не заспокоїло. «Ми мусимо знайти Лі й допомогти йому. Якнайшвидше».

Ленґдон пішов за Софі на платформу Кільцевої лінії, де був телефон-автомат. Вона твердо вирішила подзвонити в поліцію, попри погрозу Ремі. Ленґдон сів неподалік на брудну лаву. Він щиро каявся, що втягнув Тібінґа в халепу.

— Найкращий спосіб допомогти Лі, — повторювала Софі, набираючи номер, — це негайно звернутися до лондонської поліції. Повір мені.

Спочатку Ленґдон із нею не погоджувався, але коли вони разом проаналізували становище, розрахунок Софі став йому зрозумілий. Зараз Тібінґові ніщо не загрожує. Навіть якщо Ремі й інші знають, де могила рицаря, то їм однаково потрібна допомога Тібінґа, щоб розшифрувати слово-ключ. Найбільше Ленґдона непокоїло, що буде після того, як карту з місцем захування Ґрааля знайдуть. Вони захочуть позбутися Лі.

Якщо є якийсь шанс допомогти Лі і ще раз побачити наріжний камінь, то в кожному разі Ленґдон мусить знайти могилу першим. На жаль, Ремі дістав велику фору.

Завдання Софі — пригальмувати Ремі.

Завдання Ленґдона — знайти могилу.

Софі заявить про Ремі й Сайласа у лондонську поліцію. Вони будуть змушені переховуватись, або ж — іще краще — їх заарештують. План Ленґдона був не такий чіткий. Їм треба доїхати на метро до

Королівського коледжу, що неподалік: він славиться своєю електронною базою даних на релігійну тематику. «Це досконалий дослідницький інструмент, — так казали Ленґдонові. — Миттєво дає відповіді на всі запитання щодо історії релігій». Цікаво, як ця база даних відреагує на запит про «рицаря, якого ховав папа»?

Софі нарешті додзвонилась до лондонської поліції.

— Відділок на Снов-хілл, — відповів диспетчер. — З ким вас з’єднати?

— Я хочу заявити про викрадення людини, — Софі знала, що говорити треба чітко й коротко.

— Ваше ім’я, будь ласка?

Софі на мить завагалась.

— Агент Софі Неве, французька судова поліція.

Посада справила належне враження.

— Хвильку, міс. Я з’єднаю вас із детективом.

Чекаючи на з’єднання, Софі розмірковувала, чи лондонська поліція взагалі повірить її описові викрадачів Тібінґа. Чоловік у смокінгу. Нічого кращого підозрюваний просто не міг би одягнути. Але навіть якщо Ремі перевдягнеться, тож він працює не сам, а на пару з монахом-альбіносом. Такого не помітити неможливо. До того ж із ними заручник, і вони не можуть їздити громадським транспортом. Софі подумала, чи багато лімузинів марки «ягуар» їздить вулицями Лондона.

Здавалося, її з’єднують з детективом цілу вічність. Ну ж бо! Софі почула, як у слухавці щось клацнуло і пішли гудки.

Минуло п’ятнадцять секунд.

Нарешті чоловічий голос відповів:

— Агент Неве?

Приголомшена, Софі відразу впізнала цей грубуватий тон.

— Агенте Неве, де ви, чорт забирай? — допитувався Безу Фаш.

Софі заніміла. Очевидно, капітан Фаш попросив диспетчера лондонської поліції негайно дати йому знати, якщо Софі зателефонує.

— Слухайте, — Фаш перейшов на французьку і говорив дуже чітко. — Вчора я припустився жахливої помилки. Роберт Ленґдон ні в

чому не винний. Усі звинувачення проти нього знято. Але тепер ви обоє в небезпеці. Ви мусите якнайшвидше прийти до поліції.

Софі заніміла з подиву. Вона не знала, що відповісти. Фаш не належав до тих, хто вибачається.

— Ви мені не сказали, — вів далі Фаш, — що Жак Соньєр був вашим дідом. Я готовий пробачити вам вашу вчорашню поведінку з уваги на те, що ви пережили емоційний стрес. Однак зараз ви й Ленґдон мусите задля власної безпеки прийти до найближчого відділку лондонської поліції.

«Він знає, що я в Лондоні? А що він іще знає?» У слухавці щось дирчало, наче поблизу свердлили або працювало якесь обладнання. Крім того, на лінії весь час щось дивно клацало.

— Ви що, намагаєтесь відстежити, звідки я телефоную, капітане?

— Ми з вами мусимо співпрацювати, агенте Неве, — твердо сказав Фаш. — Ми обоє зараз можемо багато втратити. Я намагаюся врятувати становище. Минулої ночі я помилився у висновках, і якщо ця помилка призведе до смерті американського професора і криптографа французької судової поліції — моїй кар’єрі кінець. Я розшукую вас уже кілька годин, щоб захистити від небезпеки.

З тунелю повіяв теплий вітер, до платформи наближався поїзд. Софі планувала на нього встигнути. Ленґдон, очевидно, теж; ось він встав і пішов до неї.

— Вам треба знайти чоловіка на ім’я Ремі Леґалудек, — швидко сказала Софі. — Це слуга Тібінґа. Це він щойно викрав Тібінґа в церкві Темпля і…

— Агенте Неве! — крикнув капітан Фаш, а поїзд тим часом з гуркотом заїхав на станцію. — Це не телефонна розмова. Ви й Ленґдон маєте негайно з’явитися в поліцію. Задля вашої ж безпеки! Це наказ!

Софі повісила слухавку і чимдуж кинулася з Ленґдоном до поїзда.

Розділ 89

Завжди бездоганно чистий салон літака Тібінґа тепер був усіяний сталевою стружкою і смердів пропаном. Безу Фаш усіх відпустив і сидів сам зі склянкою віскі й важкою дерев’яною скринькою, яку знайшов у Тібінґа в сейфі.

Провівши пальцем по інкрустації, він підняв кришку. Всередині лежав кам’яний циліндр, складений із дисків з літерами. П’ять дисків були розташовані так, що утворювалося слово SOFIA. Фаш довго дивився на це слово, тоді витяг циліндр і оглянув на ньому кожний дюйм. Потягнув за кінці. З одного боку ковпачок зслизнув. Всередині циліндр був порожній.

Фаш поклав його назад до скриньки і розсіяно задивився у вікно на ангар, обмірковуючи недавню розмову з Софі, а також інформацію, яку він щойно одержав із Шато Віллет. Із задуми його вивів телефонний дзвінок.

Телефонували з центрального управління судової поліції. Диспетчер вибачався, що потурбував. Але їм безперестанку дзвонив керівник Депозитарного банку Цюриха, і хоч йому вже кілька разів пояснювали, що капітан Фаш полетів у справах до Лондона, той все одно дзвонив і дзвонив. Фаш невдоволено пробурчав, щоб його з’єднали.

— Месьє Берне, — звернувся він, не давши банкіру вимовити й слова. — Пробачте, що я не подзвонив вам раніше. Я був зайнятий. Як я й обіцяв, про ваш банк у новинах не згадували. То що, власне, вас турбує?

Схвильованим голосом Берне розповів Фашеві, як Ленґдон і Софі дістали з сейфа невеличку дерев’яну скриньку, а тоді переконали Берне допомогти їм утекти.

— Коли я почув по радіо, що це злочинці, — казав Берне, — то з’їхав на узбіччя і зажадав скриньку назад, але вони напали на мене і викрали броньовик.

— То ви непокоїтеся через дерев’яну скриньку, — сказав Фаш, розглядаючи інкрустацію з троянди. Він знову обережно підняв

кришку і подивився на білий циліндр. — А можете ви сказати, що було в цій скриньці?

— Це не має значення, — відрізав Берне. — Я турбуюся про репутацію мого банку. Нас іще ніколи не грабували. Жодного разу. Нам буде непереливки, якщо я не зможу повернути майна, що належить моєму клієнтові.

— Ви сказали, агент Неве і Роберт Ленґдон мали ключ і знали код доступу. То чому ви стверджуєте, що вони викрали скриньку?

— Тому що вони вбивці! Минулої ночі вони вбили кількох людей, у тому числі діда Софі Неве. Очевидно, вони заволоділи ключем і кодом доступу нечесним шляхом.

— Месьє Берне, мої люди перевірили вашу біографію і коло інтересів. Ми пересвідчились, що ви людина високої культури. Думаю, ви також і людина честі. Як і я. А тепер даю вам слово керівника судової поліції, що ваша скринька, як і репутація вашого банку, у надійних руках.

Розділ 90

Лейтенант Колле здивовано витріщився на монітор комп’ютера, що стояв на горищі в стайні Шато Віллет.

— За допомогою цієї системи прослуховували всіх цих людей?

— Так, — відповів агент. — Схоже на те, що інформацію збирали понад рік.

Колле мовчки прочитав перелік іще раз.

КОЛЬБЕР СОСТАК —

голова Конституційної ради.

ЖАН ШАФФЕ —

куратор, музей Же-де-Пом

ЕДУАРД ДЕРОШЕ —

старший архіваріус, бібліотека Міттерана

МІШЕЛЬ БРЕТОН —

голова служби агентів документації

(французька розвідка)

Агент показав на екран.

— Особливо турбує номер чотири.

Колле мовчки кивнув. Він це помітив одразу. Жака Соньєра прослуховували. Колле ще раз перечитав решту прізвищ. Як тільки комусь удалося підкласти жучки цим видатним людям?

— Ви вже слухали якісь записи?

— Кілька. Ось один з останніх. — Агент натиснув кілька клавіш.

Колонки ожили: «Капітане, прибув агент із відділу криптографії».

Колле не вірив власним вухам.

— Це ж я! Це мій голос! — Він згадав, як сидів за столом Соньєра і дзвонив Фашеві до Великої галереї, щоб попередити, що прийшла Софі Неве.

Агент кивнув.

— Більшість наших розмов у Луврі минулої ночі можна було прослухати, якщо це когось цікавило.

— Ви послали когось, щоб знайшли жучок?

— Немає потреби. Я точно знаю, де він. — Агент підійшов до столу, де були, звалені на купу якісь записки і схеми. Витяг один аркуш і простягнув Колле. — Упізнаєте?

Коле був вражений. Він тримав фотокопію давньої схеми якогось примітивного механізму. Він не вмів прочитати написи від руки італійською мовою, але в цьому й не було потреби. Він і так знав, що це таке. Модель середньовічного рицаря, що рухає руками й ногами і відкриває рот.

Рицар, що стоїть на столі в Соньєра!

Колле перевів погляд на поля, де хтось написав якісь примітки червоним маркером і вже французькою. Виявилося, що це пояснення, як найкраще вмонтувати в рицаря підслуховувальний пристрій.

Розділ 91

Сайлас сидів у лімузині, припаркованому поблизу церкви Темпля, і стискав у спітнілих руках наріжний камінь. Він чекав, доки Ремі закінчить зв’язувати Тібінґа. Мотузку вони знайшли в багажнику.

Нарешті Ремі виліз із заднього салону, обійшов авто і сів за кермо поряд із Сайласом.

— Надійно? — запитав Сайлас.

Ремі усміхнувся, струсив краплі дощу й озирнувся на скоцюрблене тіло Лі Тібінґа, яке насилу можна було розгледіти в темному салоні.

— Нікуди не подінеться.

Сайлас чув приглушені стогони Тібінґа і здогадався, що Ремі заліпив йому рот старим скотчем.

— Ferme ta gueule![31] — крикнув Ремі через плече і натиснув якусь кнопку на панелі керування. Матова перегородка піднялась і відмежувала їх від заднього салону. Тібінґа більше не було видно, голос його стих. Ремі подивився на Сайласа. — Я достатньо наслухався цього скигління.

За кілька хвилин, коли «ягуар» мчав вулицями Лондона, в Сайласа задзвонив мобільник. Учитель. Він схвильовано відповів:

— Слухаю!

— Сайласе, — говорив знайомий голос із французьким акцентом, — радий знову тебе чути. Це означає, що ти в безпеці.

Сайластеж був радий почути Учителя. Від часу їхньої останньої розмови минуло вже багато годин, і операція пішла зовсім не так, як планувалось. Аж тепер, нарешті, усе начебто налагодилось.

— Наріжний камінь у мене.

— Чудово, — відповів Учитель. — Ремі з тобою?

Сайлас здивувався, що Учитель назвав ім’я Ремі.

— Так. Він мене визволив.

— Як я йому й наказав. Мені шкода, що тобі довелося так довго потерпати в полоні.

— Фізичні незручності — ніщо. Головне, що наріжний камінь у нас.

— Так. Я хотів би одержати його якнайшвидше. Не можна гаяти часу.

Сайласа охопило радісне збудження. Нарешті він зустрінеться з Учителем!

— Так, Учителю. Це честь для мене.

— Сайласе, я б хотів, щоб Ремі передав мені камінь.

Ремі? Сайлас знітився. Він сподівався, що після всього, що він зробив для Учителя, саме йому буде довірено передати приз. Учитель прихильніший до Ремі?

— Відчуваю, ти розчарований, — сказав Учитель, — а це означає, що ти не зрозумів, про що йдеться. — Він стишив голос до шепоту. — Повір, я б охочіше одержав наріжний камінь від тебе — слуги Божого, аніж від злочинця, але Ремі треба дещо розтлумачити. Він порушив мій наказ і припустився серйозної помилки, що поставила під загрозу всю нашу справу.

Сайласові стало незатишно, і він глянув на Ремі. Викрадати Тібінґа не планувалося, і тепер треба було вирішувати, що з ним робити.

— Ми з тобою слуги Господні, — пошепки сказав Учитель. — Ніщо не може спинити нас на шляху до мети. — Настала зловісна пауза. — Тільки через це я попрошу, щоб Ремі приніс мені наріжний камінь. Зрозумів?

Сайлас відчув у голосі Учителя гнів і був здивований, що той не хоче ввійти в їхнє становище. «Ремі мусив показати обличчя, — думав Сайлас, — іншого виходу не було. Він зробив те, що мав зробити. Урятував наріжний камінь».

— Розумію, — нарешті вимовив Сайлас.

— От і добре. Ти мусиш якнайшвидше десь сховатися. Незабаром поліція почне шукати лімузин, і я не хочу, щоб тебе спіймали. «Опус Деї» має в Лондоні резиденцію, правда ж?

— Звичайно.

— Тебе там приймуть?

— Як побратима.

— То йди туди й не показуйся на вулицях. Я тобі подзвоню одразу, як одержу камінь і врегулюю одну невідкладну справу.

— Ви в Лондоні?

— Роби, як я сказав, і все буде добре.

— Слухаюсь, Учителю.

Учитель важко зітхнув, так наче тепер мав виконати тяжку повинність.

— А тепер я мушу поговорити з Ремі.

Сайлас віддав Ремі телефон, відчуваючи, що ця телефонна розмова може стати для Ремі Леґалудека останньою.

Ремі взяв телефон з думкою, що цей бідолашний схиблений монах навіть не здогадується, яка його чекає доля тепер, коли він виконав своє завдання.

«Учитель тебе просто використав, Сайласе.

А твій єпископ — лише пішак».

Ремі не переставав дивуватися умінню Учителя переконувати. Єпископ Арінґароса повністю йому довірився. Його засліпив відчай. Арінґароса просто дуже хотів вірити. І хоч Ремі Учитель не надто подобався, він пишався, що зумів завоювати довіру цього чоловіка і так йому прислужитися. «Я чесно заробив свої гроші».

— Слухай мене уважно, — сказав Учитель. — Відвезеш Сайласа до резиденції «Опус Деї», висадиш за кілька кварталів звідти. Тоді поїдеш до Сент-джеймського парку. Це поряд із парламентом і Біґ-Беном. Можеш поставити лімузин на площі Хорсґардз-Парейд. Поговоримо там.

На цьому зв’язок обірвався.

Розділ 92

Факультет богослов’я і релігієзнавства Королівського коледжу розташований поряд із парламентом у будівлі, подарованій короною. Коледж заснував король Ґеорґ IV 1829 року. Факультет релігієзнавства може похвалитися не лише 150-річним досвідом дослідницької і навчальної діяльності, а й створенням 1982 року дослідницького інституту системного богослов’я, який володіє однією з найповніших і технічно найдосконаліших електронних бібліотек релігієзнавства у світі.

Ленґдон усе ще почувався кепсько, коли вони з Софі, змоклі під дощем, зайшли до бібліотеки. Головна зала була достеменно така, як описав її Тібінґ, — імпозантне восьмикутне приміщення з величезним круглим столом посередині, за яким зручно розсілися б король Артур та його рицарі, якби не заважали дванадцять комп’ютерів із пласкими екранами. У дальньому кінці зали бібліотекарка-косультант якраз наливала собі чай і готувалась до робочого дня.

— Чудовий ранок, так? — сказала вона з приємною британською вимовою. Залишила чай і пішла назустріч відвідувачам. — Чим можу допомогти?

— Дякую, — відповів Ленґдон. — Мене звуть…

— Роберт Ленґдон. — Вона приязно усміхнулась. — Я вас упізнала.

Ленґдон уже був готовий запідозрити, що на прохання Фаша його фото показали і по англійському телебаченню, але привітна усмішка бібліотекарки його заспокоїла. Він ніяк не міг звикнути до того, що став знаменитістю. Але, зрештою, хто найшвидше впізнав би його обличчя, — то це, власне, бібліотекарка в інституті релігієзнавства.

— Памела Ґеттем, — сказала бібліотекарка і простягла руку для знайомства. Вона мала розумне привітне обличчя і приємний м’який голос. На шиї в неї висіли на ланцюжку окуляри в роговій оправі з товстим склом.

— Дуже приємно, — відповів Ленґдон. — Це моя приятелька Софі Неве.

Жінки привіталися, і Ґеттем знову обернулась до Ленґдона.

— Я не знала, що ви маєте приїхати.

— Ми й самі не знали. Якщо вам не важко, допоможіть нам, будь ласка, знайти деяку інформацію.

Усмішка збігла з обличчя Ґеттем. Вона розгубилась.

— Зазвичай ми надаємо послуги лише за офіційними запитами і самі призначаємо час. Хіба що вас запросив хтось із коледжу?

Ленґдон заперечно похитав головою.

— Боюсь, ми з’явилися без запрошення. Один мій друг дуже схвально про вас висловлюється. Сер Лі Тібінґ, знаєте його? — вимовивши це ім’я, Ленґдон знову відчув гострий жаль. — Він член Королівського історичного товариства.

Обличчя Ґеттем просвітліло.

— О Боже, ну звичайно! Що це за дивак! Фанат! Коли б не прийшов, його завжди цікавить лише одне. Ґрааль, Ґрааль і ще раз Ґрааль. Їй-Богу, цей чоловік радше помре, ніж здасться. — Вона підморгнула. — Коли є час і гроші, можна дозволити собі таку примху, правда? Справжній Дон Кіхот цей сер Лі Тібінґ.

— То ви нам допоможете? — запитала Софі. — Це дуже важливо.

Ґеттем розглянулась у порожній залі і по-змовницькому підморгнула:

— Що ж, не можу сказати, що в цю мить я надто зайнята. Навряд чи хто дуже обуриться, якщо я піду вам назустріч. Що вас цікавить?

— Ми шукаємо одну могилу в Лондоні.

Ґеттем засумнівалась.

— У нас їх близько двадцяти тисяч. Чи не могли б ви трохи уточнити?

— Це могила рицаря. Імені ми не знаємо.

— Рицаря… Це істотно звужує сферу пошуків. Могил рицарів не так уже й багато.

— Ми маємо мало інформації про цього рицаря, — сказала Софі. — Ось усе, що ми знаємо. — Вона витягла папірець, на якому були лише два перші рядки вірша.

Не наважуючись показувати весь вірш незнайомій людині, Ленґдон і Софі вирішили дати тільки два перші рядки — ті, що описували рицаря. Фрагментована криптографія, так Софі це називала. Коли розвідувальна служба перехоплює закодоване повідомлення, що містить секретні дані, криптографам роздають окремі частини цього

повідомлення. Коли його розшифровують, жоден криптограф не бачить усього тексту.

У цьому ж разі така обережність була, мабуть, зайвою. Навіть якби бібліотекарка побачила весь вірш, визначила, чия це могила, і здогадалася, якої кулі на ній бракує, без криптекса ця інформація все одно була б ні до чого.

Ґеттем помітила в очах американського науковця гостру тривогу, наче знайти цю могилу було питанням життя і смерті. Зеленоока жінка, що була з ним, теж здавалася схвильованою.

Спантеличена, Ґеттем наділа окуляри і прочитала те, що було написано на папірці.

В Лондоні папа рицаря ховав,
Його плід гнів священний накликав.

Вона подивилася на гостей.

— Що це? Гарвардський варіант гри в пошуки скарбу?

Ленґдон вимушено засміявся:

— Щось таке.

Ґеттем відчула, що він щось замовчує. Однак загадка її заінтригувала, і вона задумалась над дивним віршем.

— Отже, тут сказано, що якийсь рицар зробив щось таке, що розсердило Бога, але папа змилосердився і поховав його в Лондоні.

Ленґдон кивнув.

— Для вас це з чимось асоціюється?

Ґеттем підійшла до одного з комп’ютерів.

— Поки що ні, але спробуймо витягнути щось із бази даних.

За останні двадцять років за допомогою комп’ютерних програм оптичного розпізнавання знаків і програм-перекладачів дослідницький інститут системного богослов’я перевів у цифрову форму і систематизував величезну кількість текстів — енциклопедії релігій, біографії релігійних діячів, святі писання десятками мов, розповіді про історичні події, листи Ватикану, щоденники церковнослужителів — одне слово, все, що так чи інакше стосувалося духовності. Оскільки

тепер цей величезний обсяг матеріалу існував не тільки на паперових аркушах, а й у форматі бітів і байтів, то знайти потрібні відомості стало незрівнянно легше.

Ґеттем сіла перед одним із моніторів і почала щось набирати на клавіатурі.

— Для початку введімо кілька найпростіших ключових слів і погляньмо, що з цього вийде.

— Дякую.

Ґеттем набрала:

Лондон, рицар, папа

Клацнула на «Пошук» і почула, як поверхом нижче загудів величезний сервер, перевіряючи дані зі швидкістю 500 мегабайтів за секунду.

— Я попросила систему показати нам усі документи, що містять ці три ключові слова. Вона, звичайно, видасть багато недоречних результатів, але ж треба з чогось почати.

На екрані вже з’являлися перші результати.

Портрети папи. Колекція картин

сера Джоилуа Рейнолдса. «Лондон Юніверсіті Прес».

Ґеттем похитала головою.

— Явно не те, що вас цікавить. — Вона перейшла до наступного результату.

«Лондонські твори Олександра Попа»[32].

Автор Дж. Вілсон Найт[33]

Ґеттем знову похитала головою.

Система продовжувала шукати, і результати з’являлися один за одним. У багатьох текстах ішлося про англійського поета Олександра Попа; в його антирелігійних псевдоепічних творах неодноразово згадувалися рицарі й Лондон.

Ґеттем швидко глянула на числове поле внизу екрана. Маючи кількість уже знайдених результатів і відсоток бази даних, який залишалося перевірити, комп’ютер приблизно визначав, скільки загалом інформації у системі відповідає параметрам конкретного пошуку. Параметрам цього пошуку відповідала неймовірна кількість текстів.

Приблизна кількість усіх результатів: 2692

— Мусимо звузити коло пошуку, — сказала Ґеттем, зупинивши систему. — Це все, що ви знаєте про цю могилу? Більше нічого?

Ленґдон невпевнено подивився на Софі.

«Е ні, це не гра в пошуки скарбу», — подумала Ґеттем. До неї дійшли чутки про минулорічні пригоди Роберта Ленґдона в Римі. Цього американця впустили до найнедоступнішої бібліотеки на світі — секретних архівів Ватикану. «Цікаво, — подумала вона, — які таємниці Ленґдон звідти виніс? Можливо, цей відчайдушний пошук загадкової могили в Лондоні пов’язаний з інформацією, яку він здобув у Ватикані?» Ґеттем достатньо довго пропрацювала бібліотекаркою, щоб знати: коли люди приїжджають до Лондона шукати рицарів, то найчастіше їх цікавить одне — Ґрааль.

Ґеттем усміхнулась і поправила окуляри.

— Ви друзі Лі Тібінґа, ви в Англії, і ви шукаєте рицаря. — Вона склала руки. — Мені не залишається нічого іншого, як припустити, що вас цікавить Ґрааль.

Ленґдон і Софі здивовано перезирнулись.

Ґеттем розсміялась.

— Друзі мої, ця бібліотека — базовий табір для шукачів Ґрааля. Лі Тібінґ — один із них. Якби ви тільки знали, як часто мені доводиться шукати «Троянду», «Марію Магдалину», «Санґріл», «Меровінґів», «Пріорат Сіону» і так далі, і так без кінця! Усі люблять маскуватися. —

Вона зняла окуляри й уважно подивилась на Ленґдона й Софі. — Мені потрібно більше інформації.

У тиші, яка настала, Ґеттем відчула, що гості готові їй довіритися, аби тільки швидше дізнатися відповідь.

— Ось, — нарешті вимовила Софі. — Це все, що ми знаємо.

І Взявши в Ленґдона ручку, вона написала на папірці ще два рядки і дала його Ґеттем.

В утробі сім’я, Рожі плоть — а де
На гробі куля, що до них веде?

Ґеттем насилу стримала усмішку. «Таки справді Ґрааль», — подумала вона, якщо тут згадано Троянду і її утробу з сім’ям.

— Що ж, я можу вам допомогти, — сказала вона, підвівши голову. — Можна запитати, звідки ви взяли цей вірш? І чому ви шукаєте кулю?

— Запитати можна, — відповів, усміхнувшись Ленґдон, — але це довга історія, а часу в нас обмаль.

— Ви ввічливо натякаєте, що це не моя справа?

— Памело, — сказав Ленґдон, — якщо ви допоможете нам з’ясувати, хто цей рицар і де його поховано, ми навіки ваші боржники.

— Добре, — відповіла Ґеттем і знову почала щось набирати. — Вважайте, що я погодилась. Якщо це пов’язано з Ґраалем, то треба зробити перехресне посилання на ключові слова, що стосуються власне Ґрааля. Я додам параметр близькості, і тоді система знайде нам тільки ті тексти, в яких наші ключові слова трапляються поблизу якогось слова, пов’язаного з Ґраалем.

Знайти:
рицар, Лондон, папа, могила
У межах 100 слів від:

— Скільки це займе часу? — поцікавилась Софі.

— Кількасот терабайтів з кількома перехресними посиланнями? — у Ґеттем блиснули очі. Вона клацнула на «Пошук». — Якихось п’ятнадцять хвилин.

Ленґдон і Софі нічого не відповіли, але Ґеттем відчула, що для них це все одно, що вічність.

— Чаю? — запитала бібліотекарка і пішла до столика, на якому стояв чайник. — Лі ніколи не відмовляється від мого чаю.

Розділ 93

Центр «Опус Деї» в Лондоні міститься у скромному цегляному будинку на Орм Корт, 5, із вікон якого видно Північну алею в парку Кенсінґтон-Ґарденз. Сайлас іще ніколи тут не був, але, наближаючись, відчував, що його чекає надійний притулок. Хоч ішов дощ, Ремі висадив його трохи віддалік, щоб не «світити» лімузин на головних вулицях. Але Сайлас був не проти пройтися. Дощ очищає.

За порадою Ремі, Сайлас старанно обтер свій пістолет, а тоді вкинув його до каналізації, пропхавши крізь ґратку. Він був радий його позбутися. Йому одразу стало легше. Ноги все ще боліли від того, що довгий час були зв’язані, але Сайласові доводилося терпіти й не такі страждання. Він подумав про Тібінґа, якого Ремі залишив зв’язаного в салоні лімузина. Британцеві, зараз, мабуть, теж боляче.

— Що ти з ним зробиш? — запитав Сайлас Ремі перед тим, як вийти з авта.

Ремі знизав плечима.

— Це вирішить Учитель. — У його тоні відчувалась якась дивна безапеляційність.

Сайлас уже підійшов до самого будинку «Опус Деї», а дощ тим часом полив сильніше. Ряса геть намокла, свіжі рани пекли. Він був радий залишити в минулому гріхи, які скоїв за минулу добу, й очистити душу. Завдання своє він виконав.

Сайлас перетнув невеличкий двір і підійшов до дверей, які виявилися незамкненими. Це його не здивувало. Він відчинив двері і зайшов до малесенького передпокою. Щойно ступив на килим, як десь нагорі заграла приємна мелодія. Такий електронний дзвінок був звичним явищем у будинках, мешканці яких більшість дня проводили за молитвами у своїх кімнатах. Сайлас почув, як нагорі зарипіла дерев’яна підлога.

До нього зійшов чоловік у рясі.

— Чим можу допомогти?

Він мав добрі очі. Здавалося, його зовсім не здивувала незвична зовнішність Сайласа.

— Дякую. Мене звуть Сайлас. Я належу до «Опус Деї».

— Американець?

Сайлас кивнув.

— Я в Лондоні лише на день. Можна у вас перепочити?

— Звичайно. На четвертому поверсі є дві незайняті кімнати. Принести вам чаю з хлібом?

— Дякую. — Сайлас дуже зголоднів.

Він піднявся нагору до скромної кімнатки з одним вікном. Зняв намоклу рясу і став навколішки в самій спідній білизні, щоб помолитися. За якийсь час він почув, як хтось підійшов до дверей і поставив на підлогу тацю. Закінчивши молитися, Сайлас поїв і ліг спати.

Трьома поверхами нижче дзвонив телефон. Той самий член «Опус Деї», що впустив Сайласа, взяв слухавку.

— Вас турбує поліція Лондона, — почув він. — Ми шукаємо монаха-альбіноса. Нас поінформували, що він може бути у вас. Ви його бачили?

Монах був вражений.

— Так, він тут. Щось трапилось?

— Він зараз у вас?

— Так. Нагорі. Молиться. А що сталося?

— Хай залишається там, де є, — наказав поліцейський. — Нікому нічого не кажіть. Я негайно висилаю до вас людей.

Розділ 94

Сент-джеймський парк — це острівець зелені в самому серці Лондона, громадський парк, що межує з Вестмінстерським, Букінгемським і Сент-джеймським палацами. Король Генріх VIII свого часу обгородив це місце і розводив тут оленів для полювання. Тепер же парк відкритий для всіх охочих, і сонячним пообіддям тут можна побачити лондонців, що відпочивають під вербами або годують пеліканів, які живуть у ставку. Предків цих пеліканів колись подарував королю Карлові II російський посланець.

Сьогодні Учитель пеліканів не бачив. Замість них негода пригнала сюди з океану чайок. Ними були всіяні всі галявини — сотні птахів із білими грудками дивились усі в один бік, терпляче перечікуючи шквали вологого вітру. Попри ранковий туман, з парку чудово було видно парламент і Біґ-Бен. А далі, за зеленими галявинами, ставком і витонченими силуетами плакучих верб, височіли шпилі будівлі, де була могила рицаря. Тому Учитель і наказав Ремі приїхати саме сюди.

Учитель підійшов до передніх дверей лімузина. Ремі нахилився і відчинив їх зсередини. Учитель не поспішав — відпив коньяку з пласкої пляшки, яку мав зі собою. Витер вуста і лише тоді сів поряд із Ремі й зачинив дверцята.

Ремі простягнув наріжний камінь, наче трофей.

— Ще трохи — і ми б його втратили.

— Ти добре попрацював, — похвалив його Учитель.

— Ми разом добре попрацювали, — відповів Ремі і поклав камінь до нетерплячих рук.

Учитель довго милувався ним, усміхаючись.

— А револьвер? Ти обтер його?

— Лежить у бардачку, там, де я його й знайшов.

— Супер! — Учитель відпив іще ковток і простягнув пляшку Ремі. — За наш успіх! Кінець уже близько.

Ремі вдячно прийняв пляшку. Коньяк був солонуватий, але він не надав цьому значення. Тепер вони з Учителем — справжні партнери.

Ремі відчув, що піднявся на вищий щабель у житті. «Я вже ніколи не буду слугою. Він дивився на берег ставка, і Шато Віллет здавався йому далеким, як сон».

Потягнувши ще коньяку, Ремі відчув, як жилами розтікається приємне тепло. Але вже за кілька секунд тепло в горлі змінилося на жар. Ремі послабив краватку. Відчувши неприємний присмак у роті, він віддав пляшку Учителеві.

— Мені вже, мабуть, досить, — вимовив кволо.

Учитель забрав пляшку і сказав:

— Ремі, тобі відомо, що ти єдиний знаєш моє обличчя. Я дуже тобі довірився.

— Так, — відповів той. Його лихоманило, і він ще послабив краватку. — І цю таємницю я заберу з собою в могилу.

Учитель довго мовчав.

— Я тобі вірю, — вимовив нарешті. — Поклавши коньяк і наріжний камінь до кишені, Учитель відчинив бардачок і витяг мініатюрний револьвер. На мить Ремі охопив страх, але Учитель просто запхав револьвер до кишені штанів.

«Що він робить?» Ремі раптом кинуло в піт.

— Знаю, я обіцяв тобі свободу, — сказав Учитель із жалем у голосі. — Але в твоєму теперішньому становищі це найкраще, що я можу для тебе зробити.

Ремі стало важко дихати. Схопившись обома руками за горло, він схилився на кермо і відчув у стягнутій судомою трахеї смак блювоти. Хотів крикнути, але з горла вирвалося лише придушене хрипіння. Аж тепер він зрозумів, чому коньяк був солоний.

«Він мене отруїв!»

Сам не вірячи до кінця в це страшне припущення, Ремі повернувся й побачив, що Учитель спокійно сидить поряд і дивиться вперед. Перед очима все попливло, Ремі задихався. «Я зробив для нього все можливе! Як він тільки міг!» Чи Учитель від самого початку планував убити Ремі, чи втратив до нього довіру після того, що сталося в церкві Темпля, — цього Ремі вже ніколи не дізнається. Його охопила дика лють. Він хотів кинутися на Учителя, але тіло не слухалось. «Я повністю йому довірився!»

Ремі спробував підняти стиснуті кулаки і посигналити, а натомість повалився на бік поряд з Учителем, ухопившись за горло. Дощ

заперіщив сильніше. Ремі вже нічого не бачив, мозок, позбавлений кисню, хапався за останні проблиски свідомості. І коли світ повільно огортала пітьма, Ремі Леґалудекові причулися звуки прибою на Рів’єрі.

Учитель вийшов із лімузина, задоволений, що ніхто не дивиться в його бік. «У мене не було вибору, — сказав він собі, дивуючись, що майже не відчуває докорів сумління. — Ремі сам вирішив свою долю». Учитель увесь час побоювався, що після закінчення операції Ремі, можливо, доведеться знищити. Коли ж той так необережно «засвітився» в церкві Темпля, варіантів не залишилося. Несподіваний візит Роберта Ленґдона до Шато Віллет став для Учителя приємним сюрпризом, але водночас поставив його перед складною дилемою. Ленґдон приніс наріжний камінь у самий центр операції — це було радісною несподіванкою — але водночас привів за собою поліцію. Відбитки пальців Ремі були не лише по всьому будинку, а й на горищі у стайні, де стояв пост прослуховування, на якому він же й чергував. Тепер Учитель був радий, що доклав стільки зусиль, аби ніщо не вказувало на його причетність до дій Ремі. Ніхто не міг запідозрити Учителя, якщо Ремі його не викаже. Тепер така небезпека відпала.

«Ще одне питання закрито, — думав Учитель, прямуючи до задніх дверей лімузина. — Поліція ніколи не здогадається, що сталося… і немає жодного живого свідка, який би їй розповів». Озирнувшись довкола, аби пересвідчитись, що ніхто не дивиться, він відчинив дверцята і зайшов до просторого салону.

За кілька хвилин Учитель уже перетинав Сент-джеймський парк. Залишилися двоє. Ленґдон і Неве. З ними буде складніше. Але впоратись можна. Наразі ж треба зайнятися криптексом.

Учитель переможно дивився на свою ціль, що виднілася поза парком. «В Лондоні папа рицаря ховав». Ледь зачувши цей вірш, Учитель знав відповідь. Однак не дивно, що інші не здогадалися так само швидко. «Я маю величезну перевагу». Учитель місяцями прослуховував розмови Соньєра і чув, як великий магістр час од часу згадував цього знаменитого рицаря, якого шанував майже так само, як

і да Вінчі. Посилання на нього у вірші насправді було прозоре — слід віддати належне дотепності Соньєра — але як саме ця могила мала допомогти відгадати останній пароль, залишалося таємницею.

Де на гробі куля?..

Учитель невиразно пригадував фотознімки славнозвісної могили і, зокрема, її найцікавішої особливості — дивовижної кулі. Величезна сфера, що прикрашає могилу цього рицаря, майже така ж завбільшки, як і сама могила. Присутність кулі водночас і тішила, і непокоїла Учителя. З одного боку, вона начебто підтверджувала, що у вірші йдеться саме про цю могилу. З іншого, розгадка крилася в кулі, яка мала б бути на цій могилі… а не в тій, яка там уже є. Він сподівався, що знайде відповідь, коли ретельно огляне могилу.

Дощ посилювався, і він запхав криптекс глибоко в праву кишеню, щоб уберегти від вологи. У лівій був крихітний револьвер. За кілька хвилин він уже переступав поріг найвеличнішої будівлі Лондона, спорудженої дев’ять століть тому.

Тієї самої миті, коли Учитель сховався від дощу, єпископ Арінґароса потрапив під нього. Він вийшов зі свого компактного літачка в урядовому аеропорту Біггін-хілл і зіщулився від холоду. Арінґароса сподівався, що його зустріне капітан Фаш. А натомість до нього підійшов молодий поліцейський-британець із парасолею.

— Єпископ Арінґароса? Капітан Фаш мусив поїхати. Він попросив мене зустріти вас. Порадив, щоб я відвіз вас до Скотленд-Ярду. На його думку, там ви будете в найбільшій безпеці.

У найбільшій безпеці? Арінґароса подивився на важкий дипломат з облігаціями Ватикану, який тримав у руці. Він геть забув.

— Так, дякую.

Арінґароса сів до поліцейського авта, розмірковуючи, де в цю мить Сайлас. За кілька хвилин він почув відповідь по рації.

Орм Корт, 5.

Арінґароса миттю впізнав цю адресу.

Лондонська резиденція «Опус Деї».

Він різко повернувся до водія.

— Відвезіть мене просто туди!

Розділ 95

Відколи система почала пошук, Ленґдон не відводив очей від екрана.

П’ять хвилин. Лише два результати. Обидва недоречні.

Він уже почав непокоїтися.

Памела Ґеттем була в сусідній кімнаті. Ленґдон і Софі необачно поцікавилися, чи не можна було б заварити кави. І тепер пищання мікрохвильового апарата, яке долинало з-за дверей, навело Ленґдона на думку, що їм збираються запропонувати розчинну «Нескафе».

Нарешті комп’ютер радісно пікнув.

— Чую, з’явився ще один результат, — озвалася Ґеттем. — Що там?

Ленґдон подивився на екран.

Алегорія Ґрааля в середньовічній літературі:

Трактат про сера Ґавейна і Зеленого рицаря.

— Алегорія Зеленого рицаря, — крикнув він бібліотекарці.

— Не те, — сказала Ґеттем. — У Лондоні навряд чи покояться міфічні зелені велетні.

Ленґдон і Софі терпляче сиділи перед екраном. Ще два сумнівні результати. Довга пауза. Нарешті комп’ютер знову пікнув, але інформація виявилась зовсім несподіваною.

Die Opern von Richard Wagner

— Опери Ваґнера? — здивувалась Софі.

Ґеттем з пакетиком розчинної кави підійшла до дверей.

— Дивно. Хіба Ваґнер був рицарем?

— Ні, — відповів Ленґдон. Цей варіант його несподівано заінтригував. — Зате він був відомим масоном. — Так само, як і

Моцарт, Бетховен, Шекспір, Ґершвін, Гудіні та Дісней. Про зв’язки масонів з тамплієрами, Пріоратом Сіону і Святим Граалем написано безліч книжок. — Я хочу це подивитися. Як завантажити весь текст?

— Вам не потрібний весь текст, — сказала Ґеттем. — Клацніть на заголовок, і комп’ютер покаже уривки контексту з вашими ключовими словами.

Ленґдон зробив, як вона порадила.

Відкрилось нове вікно.

… міфічний рицар на ім’я Парсіфаль, що…

… метафоричний пошук Грааля, який є підставою…

… Лондонська філармонія 1855 року…

… антологія опер Ребекки Поп «Діва»…

… могила Ваґнера у Німеччині…

— Не те, — розчаровано сказав Ленґдон. Однак його вразило, наскільки просто і зручно було користуватися системою. Цих уривків із ключовими словами вистачило, щоб він згадав, що опера Ваґнера «Парсіфаль» — це алегорична розповідь про Марію Магдалину і продовження роду Ісуса Христа; в ній ідеться про молодого рицаря, який шукає правди.

— Наберіться терпіння, — порадила Ґеттем. — Це як лотерея. Хай машина шукає.

Протягом кількох наступних хвилин комп’ютер знайшов іще кілька текстів із посиланнями на Грааль, у тому числі про трубадурів — знаменитих французьких мандрівних співаків. Ленґдон знав, що слова «менестрель» і «міністр» насправді походять від одного кореня. Трубадури були мандрівними слугами, або ministers, церкви Марії Магдалини, які у пісенній формі розповідали простому людові про згублену священну жіночність. Дотепер трубадури прославляють у

піснях чесноти «нашої королеви» — таємничої прекрасної жінки, якій вони навік віддали серця.

Ленґдон швидко завантажив контекст, але не виявив нічого цікавого.

Комп’ютер знову пікнув.

Рицарі, валети, папи й пентаграми:

Історія Святого Грааля в картах таро

— Нічого дивного, — сказав Ленґдон Софі. — Деякі наші ключові слова збігаються з назвами карт. — Він узяв мишу, щоб клацнути на гіпертекст. — Не знаю, Софі, чи казав тобі дідусь, коли ви грали з ним у таро, що ця гра — завуальована розповідь про згублену наречену і злочинну Церкву.

Софі здивувалась.

— Я цього не знала.

— У цьому суть. За допомогою метафоричної гри послідовники Грааля приховували свої справжні ідеї від пильного ока Церкви. — Ленґдон часто замислювався, як багато сучасних гравців у карти здогадується, що чотири масті — піки, черви, трефи й бубни — це символи, пов’язані з Ґраалем, які походять безпосередньо від чотирьох мастей таро: мечів, кубків, скіпетрів і пентаграм.

Піки були мечами — лезо. Чоловік.

Черви були кубками — чаша. Жінка.

Трефи були скіпетрами — царська кров. Жезл із квіткою.

Бубни були пентаграмами — богиня. Священна жіночність.

Ще за чотири хвилини, коли Ленґдон уже почав боятися, що вони не знайдуть тут того, за чим прийшли, комп’ютер видав новий результат.

Вага геніальності:

Біографія сучасного рицаря

— Вага геніальності? — із сумнівом прочитав Ленґдон. — Біографія якогось сучасного рицаря?

Ґеттем визирнула з-за дверей.

— Наскільки сучасного? Тільки не кажіть мені, що це ваш сер Руді Джуліані[34]. Як на мене, до рицаря він трохи не дотягує.

Ленґдон мав власні сумніви щодо недавнього посвячення в рицарі сера Міка Джеґґера, але навряд чи момент був відповідний, щоб обговорювати принципи, за якими сьогодні в Британії роздають рицарські звання.

— Подивлюся, що там. — Ленґдон клацнув мишею на гіпертекст:

…почесний рицар, сер Ісаак Ньютон…

…у Лондоні 1727 року і…

… його могила у Вестмінстерському абатстві…

… Олександр Поп,

друг і колега…

— Здається, слово «сучасний» тут не стосується нашої епохи, — крикнула Софі бібліотекарці. — Це якась давня книжка. Про сера Ісаака Ньютона.

Ґеттем знову визирнула і похитала головою.

— Не те. Ньютон похований у Вестмінстерському абатстві — центрі англійського протестантства. Папа римський аж ніяк не міг бути на його похороні. Цукор, вершки?

Софі кивнула.

Ґеттем чекала.

— Роберте?

У Ленґдона калатало серце. Він відвів погляд від екрана і встав.

— Сер Ісаак Ньютон — ось наш рицар.

Софі не зрозуміла.

— Ти про що?

— Ньютон похований у Лондоні, — пояснив Ленґдон. — Він створив науку, яка розгнівала Церкву. І він був великим магістром Пріорату Сіону. Що ще треба?

— Що ще? — Софі показала на вірш. — А як щодо папи, який поховав цього рицаря? Ти ж чув, що сказала місіс Ґеттем. Ньютона не ховав папа римський.

Ленґдон потягнувся до миші.

— А де сказано, що це папа римський? — Він клацнув на слові «Роре», і на екрані з’явилося ціле речення:

На похороні сера Ісаака Ньютона,

пам’ять якого прийшли вшанувати королі

і знатні дворяни, головував Олександр Поп,

друг і колега, який виступив

зі зворушливою промовою,

перш ніж кинути на могилу жменьку землі.

Ленґдон подивився на Софі.

— Відповідь, яку ми шукали, була вже в другому результаті. Ідеться не про папу римського, а про Олександра Попа, англійського поета.

«В Лондоні О. Поп рицаря ховав».

Софі підвелась, приголомшена.

Жак Соньєр, майстер двозначностей, зайвий раз довів, що він був неймовірно розумним чоловіком.

Розділ 96

Сайлас здригнувся і прокинувся.

Він не знав, ні що його розбудило, ні як довго він спав. «Мені щось наснилося?» Він сів на солом’яній підстилці і прислухався до сонної тиші, що панувала в резиденції «Опус Деї». Її порушувало лише ледь чутне бурмотіння, яке долинало з кімнати під ним, — там хтось молився вголос. Сайласові ці звуки були знайомі, вони не могли його налякати.

Але чомусь він стривожився.

Сайлас підвівся і в самій спідній білизні підійшов до вікна. «За мною хтось стежив? — У дворі, як і раніше, не було нікого. Він прислухався. Тиша. — То чому мені так неспокійно?» Сайлас уже давно звик довіряти інтуїції. Вона не раз рятувала його на вулицях Марселя ще задовго до в’язниці… задовго до того, як, завдяки єпископові Арінґаросі, він народився вдруге. Дивлячись у вікно, він аж тепер помітив за парканом невиразні обриси авта. На даху була поліцейська фара. У коридорі рипнула підлога. Хтось узявся за клямку дверей.

Сайлас відреагував миттєво: двома стрибками перетнув кімнату і принишк за дверима саме в ту мить, коли вони з тріскотом розчахнулися. До кімнати ввірвався поліцейський зі зброєю в руках. Доки він зорієнтувався, де Сайлас, той ударив плечем двері, збивши з ніг другого поліцейського. Перший різко розвернувся, готовий вистрелити, але Сайлас кинувся йому під ноги. Гримнув постріл, куля просвистіла в Сайласа над головою, він ухопив поліцейського за ноги нижче колін і потягнув так, що той упав головою на підлогу. Другий поліцейський тим часом підвівся, але Сайлас із силою вдарив його коліном у пах. Тоді перескочив через скоцюблене від болю тіло і вибіг до коридору.

Майже голий, Сайлас кинувся сходами вниз. Він знав, що хтось його зрадив, але хто? Добігши до вестибюля, побачив, що до будинку вбігло ще кілька поліцейських. Сайлас повернув назад і помчав довгим проходом. Вхід для жінок. Він є у кожній резиденції «Опус Деї». Попетлявши вузькими коридорами, Сайлас забіг до кухні. Вгледівши

напівголого альбіноса, що мчить, як навіжений, розкидаючи миски й каструлі, нажахані кухарі вибігли геть. Він опинився у вузькому коридорчику поряд із котельнею і нарешті побачив жадані двері з лампочкою нагорі.

Сайлас вилетів за двері, на дощ, зіскочив з низького порогу і надто пізно помітив поліцейського, що вибіг із-за рогу. Чоловіки схопилися; широке біле плече Сайласа із шаленою силою врізалося поліцейському в груди. Сайлас повалив його на землю, пістолет відлетів убік. За дверима почулися голоси. Сайлас перекотився на спині і схопив пістолет саме тієї миті, коли на порозі з’явилися інші поліцейські. Пролунав постріл, і Сайлас відчув між ребрами пекучий біль. Ошалілий з люті, він почав стріляти по трьох поліцейських; із ран бризнула кров.

Раптом над ним нависла чиясь тінь, що взялась невідомо звідки. Дужі руки схопили його оголені плечі з такою силою, наче це був сам диявол. Чоловік прокричав йому до вуха: «Сайласе, ні!»

Сайлас повернувся і вистрелив. Їхні погляди зустрілися. Сайлас дико закричав, коли єпископ Арінґароса падав.

Розділ 97

У Вестмінстерському абатстві поховано понад три тисячі людей. Величезний кам’яний простір усередині цього старовинного храму всіяний останками королів, державних мужів, поетів та музикантів. Могили займають кожну нішу і кожний альков і дуже різняться за розмірами та величчю: тут є й такі помпезні поховання, як мавзолей королеви Єлизавети I, чий саркофаг із прахом стоїть в окремій апсидній каплиці, і дуже скромні могили, позначені лише плитами на підлозі із вигравіруваними на них написами. Від безконечного ходіння написи ці давно стерлися, і тепер відвідувачам залишається хіба що фантазувати, чиї останки покояться там, у криптах.

Побудоване в стилі величних соборів Ам’єна, Шартра і Кентербері, Вестмінстерське абатство не вважається ні собором, ні парафіяльною церквою. Воно має статус «особливої королівської церкви», яка підпорядковується лише монархові. Від часу коронації Вільгельма Завойовника, що відбулася на Різдво 1066 року, цей пишний храм бачив силу-силенну королівських церемоній і державних актів — від канонізації Едварда Сповідника до одруження принца Ендрю із Сарою Ферґюсон, похоронів Генріха V, королеви Єлизавети I і леді Діани.

Проте Роберта Ленґдона зараз не цікавило ніщо з довгої історії Вестмінстерського абатства, за винятком однієї події — похорону британського рицаря сера Ісаака Ньютона.

In London lies a knight a Pope interred.

У головному портику з боку північної частини трансепта Ленґдона й Софі перестріли охоронці; вони ввічливо попросили їх пройти до найновішого набутку храму — металошукача у вигляді арки — тепер такі встановлено в більшості історичних будівель Лондона. Ленґдон і Софі успішно пройшли попід аркою і рушили до входу в храм.

Переступивши поріг Вестмінстерського абатства, Ленґдон відчув, що зовнішній світ зник. Ні гуркоту транспорту. Ні шелесту дощу. Лише заглушлива тиша, що аж дзвенить; здавалося, будівля щось сама собі нашіптує.

Погляди Софі й Ленґдона, як і майже кожного відвідувача, миттю перенеслися вгору, до височенного купола, що впирався в небо. Колони з сірого каменю сягали у височінь, неначе каліфорнійські мамонтові дерева, змикалися нагорі граційними арками, а тоді так само стрімко спадали до кам’яної підлоги. Попереду простягався величезний прохід північної частини трансепта, він нагадував глибокий каньйон, оточений прямовисними скелями з вітражного скла. Сонячної днини на підлозі абатства танцювали різнокольорові плямки світла. Сьогодні ж через дощ і хмари у цьому величезному кам’яному просторі було якось моторошно… як у склепі, чим, власне, і є Вестмінстерське абатство.

— Тут майже нікого нема, — шепнула Софі.

Ленґдон був розчарований. Він сподівався побачити тут значно більше людей. Що більше людей, то краще. Йому не хотілося ще раз пережити те, що сталося в порожній церкві Темпля. Він думав, що у Вестмінстерському абатстві буде море туристів і серед них вони з Софі почуватимуться безпечно. Але таке враження про це місце Ленґдон виніс, побувавши тут улітку, в розпал туристського сезону. Сьогодні ж був дощовий квітневий ранок. Замість юрби люду і різнобарвних сонячних променів він бачив лише безмежні акри голої підлоги і темні, порожні алькови.

— Ми проходили через металошукач, — нагадала Софі, очевидно, відчувши тривогу Ленґдона. — Сюди неможливо проникнути зі зброєю.

Ленґдон кивнув, але слова Софі його не заспокоїли. Він хотів було прийти сюди з лондонською поліцією, але Софі відрадила, нагадавши, що вони ще не знають, хто замішаний у цій історії. «Ми мусимо віднайти криптекс, — сказала вона. — Це ключ до всього».

Вона, звичайно ж, мала рацію.

Це ключ до того, щоб урятувати Лі.

Це ключ до таємниці Грааля.

Це ключ, щоб з’ясувати, хто за цим усім стоїть.

Прикро, але, здавалося, єдина нагода повернути наріжний камінь, — це зараз і тут… біля могили Ісаака Ньютона. Той, хто заволодів криптексом, мав прийти сюди, щоб розшифрувати останній пароль, і якщо він ще тут не побував, то Софі з Ленґдоном сподівалися його перестріти.

Вони наблизились до лівої стіни і, щоб не залишатися на видноті, зайшли в темний бічний прохід, відокремлений від нефа рядом пілястрів. Ленґдонові не йшов з голови образ Лі Тібінґа, якого тримають у полоні… можливо, він лежить зв’язаний на підлозі власного лімузина. Той, за чиїм наказом убили чотирьох членів Пріорату Сіону, не вагаючись, знищить й інших, що стануть на його шляху. Яка жорстока іронія в тому, що Тібінґ— сучасний британський рицар — став заручником у пошуку знаменитого співвітчизника — сера Ісаака Ньютона.

— У який це бік? — запитала Софі, роздивляючись навколо.

Могила. Ленґдон не мав уявлення.

— Треба знайти когось із гідів і запитати.

Ленґдон знав, що безглуздо блукати тут навмання. Вестмінстерське абатство — це заплутаний лабіринт із мавзолеїв, альковів та ніш. Вхід сюди, як і до Великої галереї Лувру, лише один — той, через який вони щойно пройшли. Потрапити сюди просто, зате знайти вихід майже неможливо. Один колега Ленґдона якось у відчаї назвав Вестмінстерське абатство справжньою пасткою для туристів. За традицією цей храм мав форму велетенського хреста. Однак, на відміну від більшості церков, вхід тут був збоку, а не, як звично, ззаду, навпроти нефа. До того ж до церкви прилягало кілька критих галерей. Один помилковий крок не під ту арку, що треба, і відвідувач ризикував згубитися в переплетінні зовнішніх переходів, оточених високими стінами.

— Гіди тут одягнені в червоне, — сказав Ленґдон, йдучи до центру храму. Вдивляючись крізь високий позолочений вівтар у дальній кінець південної частини трансепта, Ленґдон помітив там кількох відвідувачів, що стояли навкарачках. Таке колінкування в Кутку поетів було звичним явищем, хоч насправді в поставах цих людей було значно менше благоговіння, ніж видавалося ззовні. Туристи копіюють рисунки на могилах.

— Гідів щось не видно, — сказала Софі. — Може, знайдемо могилу самі?

Ленґдон мовчки підвів її ще на кілька кроків до центру храму і показав праворуч.

Софі подивилася в кінець довжелезного нефа, і в неї перехопило подих — звідси відкривалась уся велич цієї монументальної споруди.

— Що ж, — сказала вона. — Пошукаймо гіда.

У цю ж мить за сто ярдів від них далі по нефу біля імпозантної могили сера Ісаака Ньютона стояв самітній відвідувач, невидимий за хорами. Учитель уже десять хвилин уважно розглядав пам’ятник.

Могила Ньютона складається із саркофага чорного мармуру, на якому напівлежить скульптура сера Ісаака Ньютона у класичному одязі. Учений сперся на купу власних книжок — «Богослов’я», «Хронологія», «Оптика» та «Математичні принципи натуральної філософії». Біля ніг Ньютона стоять два янголятка, що тримають згорток паперу. Позаду височить гола, без прикрас, піраміда. Ця піраміда виглядала тут досить недоречно, однак найбільше Учителя цікавила не вона, а величезне геометричне тіло, розташоване на середині її висоти.

Куля.

Учитель роздумував над непростою загадкою Соньєра. Де на гробі куля?.. На великій рельєфній кулі, що виступає з піраміди, зображені найрізноманітніші небесні об’єкти — сузір’я, знаки зодіаку, комети, зірки і планети. Нагорі — скульптура богині Астрономії, над нею — зоряне небо.

Незліченні кулі.

Раніше Учитель був переконаний, що, знайшовши могилу, легко здогадається, якої кулі на ній бракує. Тепер він засумнівався. Перед ним була складна карта зоряного неба. Може, тут немає якоїсь планети? Чи, може, в якомусь сузір’ї бракує якогось небесного тіла? Хтозна… Водночас Учитель підозрював, що розгадка насправді оригінальна й проста — на кшталт «рицаря, якого поховав папа». «Якої кулі я шукаю? Невже, щоб знайти Святий Ґрааль, треба ґрунтовно знати астрофізику?»

В утробі сім’я, Рожі плоть.

Із задуми Учителя вивело кілька туристів. Він швидко сховав криптекс до кишені і насторожено стежив, як відвідувачі підійшли до столика неподалік, поклали до чаші пожертви і взяли собі кілька великих аркушів цупкого паперу та вугільні олівці. Їх тут видавали безкоштовно, щоб туристи могли копіювати рисунки з могил, притираючи до них папір. Вони попрямували в бік вівтаря — мабуть,

до славнозвісного Кутка поетів, щоб віддати шану Чосерові, Теннісону й Діккенсові.

Знову залишившись на самоті, Учитель підступив ближче до могили, уважно оглядаючи кожну деталь знизу догори. Він почав із пазурчастих лап, на яких стояв сам саркофаг, тоді перевів погляд на Ньютона, на книжки, на двох янголів зі згортком паперу, ще вище — на піраміду і величезну кулю із сузір'ями і, нарешті, на небесний купол у ніші, всіяний зірками.

Яка куля мала б тут бути… однак її немає? Він торкнув криптекс у кишені, неначе мармур, вирізьблений руками Соньєра, міг якимось чудом підказати йому відповідь. «Від Ґрааля мене відділяє тільки п'ять літер».

Він глибоко зітхнув і виглянув з-за перегородки на довгий неф, що тягнувся до головного вівтаря. Увагу його привернув гід у яскраво-червоному одязі, якому махали руками двоє дуже знайомих осіб.

Ленґдон і Неве.

Учитель тихо відійшов за стіну. «Швидко ж вони здогадалися». Він знав, що врешті-решт Ленґдон і Софі обов'язково розшифрують зміст вірша і прийдуть до могили Ньютона, але ніяк не сподівався, що це станеться так швидко. Учитель глибоко вдихнув повітря і зважив свої шанси. Він уже звик до несподіванок.

«Криптекс у мене».

Учитель засунув руку до кишені і намацав другий предмет, що додавав йому впевненості: револьвер «Медуза». Як він і очікував, металошукач засигналив, коли він зі зброєю в кишені проходив під аркою. Але охоронці — це Учитель теж очікував — одразу відступили, щойно він, обурений, показав їм посвідчення особи. Високий ранг завжди викликає повагу.

Спочатку Учитель сподівався відгадати слово-ключ самостійно й уникнути всіх подальших ускладнень, але тепер подумав, що поява Ленґдона й Софі йому навіть на руку. Сам він досі не зміг «вирахувати» таємничої «кулі», то, може, вони йому допоможуть. Зрештою, якщо Ленґдон розшифрував вірш і здогадався, про яку могилу йде мова, то імовірно, він уже щось знає і про кулю. А якщо Ленґдон відгадав пароль, то залишається лише як слід на нього натиснути.

Звісно, не тут.

Десь подалі від людських очей.

Учитель пригадав невеличке оголошення, яке висіло біля входу до абатства. Він одразу збагнув: кращого місця, куди їх заманити, годі знайти.

От тільки… що стане приманкою?

Розділ 98

Ленґдон і Софі повільно йшли бічним проходом, тримаючись у тіні широких колон, що відділяли їх від відкритого простору нефа. Вони зайшли вже досить далеко, але досі добре не бачили могили Ньютона. Саркофаг стояв глибоко в ніші, і звідси його ще не було видно.

— Принаймні, там нікого немає, — прошепотіла Софі.

Ленґдон кивнув. У цій частині нефа взагалі було порожньо.

— Я підійду ближче, — шепнув він. — Ти краще побудь тут, а раптом хтось…

Але Софі вже вийшла з тіні і рішуче рушила через відкритий неф.

— … стежить, — договорив Ленґдон і, зітхнувши, поспішив за нею.

Ленґдон і Софі йшли навскіс широким нефом, затамувавши подих: із кожним кроком їм відкривалася дедалі більша частина вигадливого надгробка. Саркофаг із чорного мармуру… статуя Ньютона,що напівлежить… два янголи… висока піраміда…і… величезна куля.

— Ти знав про неї? — запитала вражена Софі.

Ленґдон похитав головою. Він теж був здивований.

— На ній наче вирізьблені сузір’я, — зауважила Софі.

Вони підійшли до ніші, і Ленґдона поступово охопив відчай. Могила Ньютона рясніла кулями — зірки, комети, планети. Де на гробі куля?.. Схоже, це те саме, що шукати голку в копиці сіна.

— Астрономічні тіла, — стривожено сказала Софі. — Ще й багато.

Ленґдон наморщив чоло. Єдиним зв’язком між планетами і Ґраалем, як він уявляв, була пентаграма Венери, але пароль «Venus» він уже спробував по дорозі до церкви Темпля.

Софі пішла просто до саркофага. Ленґдон відстав на кілька кроків і роззирнувся довкола, щоб пересвідчитися, що ніхто за ними не стежить.

— «Богослов’я», — Софі схилила голову набік і читала назви книжок, на які спирався Ньютон. — «Хронологія», «Оптика»,

«Математичні принципи натуральної філософії». — Вона повернулась до Ленґдона. — Ніяких асоціацій?

Ленґдон підійшов ближче, замислився.

— У «Математичних принципах», якщо не помиляюся, йдеться щось про силу тяжіння планет… вони ж, як звісно, кулі… але це якось дуже натягнуто.

— А може, знаки зодіаку? — припустила Софі, показуючи на сузір’я на кулі. — Раніше ти, говорив про епоху Риб і Водолія, пам’ятаєш?

«Кінець днів», — подумав Ленґдон.

— Кінець ери Риб і початок ери Водолія вважали історичним моментом, коли Пріорат Сіону планує оприлюднити документи Санґріл. — Але нове тисячоліття давно настало, і нічого не відбулося. Тепер історики не знають, коли світові розкажуть правду.

— Можливо, — сказала Софі, — про плани Пріорату оприлюднити правду йдеться в передостанньому рядкові вірша.

«В утробі сім’я, Рожі плоть». Ленґдон здригнувся від такої перспективи. Раніше йому це не спадало на думку.

— Ти мені казав, — продовжила Софі, — що час, коли Пріорат планує розповісти світові правду про Троянду та її запліднену утробу, безпосередньо пов’язаний із розташуванням планет — тобто куль.

Ленґдон кивнув. Уперше на обрії замаячіла хоч якась ідея. Але інтуїція підказувала йому, що розгадка криється не в астрономії. Відповіді на всі попередні головоломки великого магістра мали дуже яскравий символічний підтекст: «Мона Ліза», «Мадонна в скелях», ім’я СОФІЯ. Ідеї щодо планет і знаків зодіаку бракувало цієї точності. Жак Соньєр закладав у свої коди особливий зміст, і Ленґдон був переконаний, що останній ключ — ці п’ять літер, що ведуть до найбільшої таємниці Пріорату, — врешті-решт виявиться не лише символічним, а й абсолютно зрозумілим. Якщо ця відгадка була схожою на інші, то вона мала одразу стати дуже очевидною, щойно хтось до неї додумається.

— Дивися! — охнула Софі, схопивши його за руку. У першу мить Ленґдон подумав, що хтось до них іде, але, обернувшись до Софі, побачив, що вона зі страхом дивиться на чорний мармуровий саркофаг. — Тут хтось був, — прошепотіла вона і показала на місце поряд із витягнутою правою ногою Ньютона.

Ленґдон не зрозумів, що її налякало. Якийсь розсіяний турист залишив на саркофазі поряд із ногою Ньютона вугільний олівець. Дурниці. Ленґдон простягнув було руку, щоб дістати його, але, нахилившись до блискучого чорного мармуру, побачив його під іншим кутом і заціпенів. Він умить зрозумів, що саме так налякало Софі.

На кришці саркофага біля Ньютонових ніг виблискували ледь помітні слова, написані вугільним олівцем:

Тібінґ у мене.

Ідіть до будинку капітулу

і через південний вихід — до міського саду.

Ленґдон прочитав двічі. Серце в нього шалено калатало.

Софі обернулась і уважно оглянула неф.

Попри тривогу, що охопила Ленґдона, коли він побачив цей напис, він вирішив, що зрештою це — гарна новина. Лі живий. Напрошувався ще й інший висновок.

— Вони теж не знають пароля, — прошепотів Ленґдон.

Софі кивнула. Інакше навіщо б вони виказували свою присутність?

— Можливо, вони запропонують звільнити Лі в обмін на пароль.

— Або ж це пастка.

Ленґдон похитав головою.

— Не думаю. Сад розташований за стінами абатства. Це людне місце. — Ленґдон якось побував у знаменитому саду абатства, де росли фруктові дерева й лікарські трави, що залишився від часів, коли монахи вирощували тут природні фармацевтичні засоби. Тут росли найстаріші у Великій Британії фруктові дерева, і сад приваблював численних туристів, які могли потрапити сюди просто з вулиці, не заходячи до абатства. — Думаю, що, призначаючи нам зустріч там, вони демонструють довіру. Щоб ми не боялися.

Софі засумнівалась.

— Тобто це за межами абатства, де немає металошукачів?

Ленґдон спохмурнів. Вона мала рацію.

Він озирнувся на могилу, всіяну кулями, і пошкодував, що досі йому не спало на думку жодної ідеї щодо пароля… Нема що запропонувати взамін за свободу Лі. «Я його втягнув у це, і я зроблю все можливе, щоб його визволити».

— Тут написано, щоб ми йшли через будинок капітулу до південного виходу, — сказала Софі. — Може, з того виходу видно сад? Тоді ми зможемо оцінити становище, перш ніж вийти й наразитися на небезпеку.

Це була втішна думка. Ленґдон невиразно пригадував, що будинок капітулу — це велика восьмикутна зала, де засідав англійський парламент у ті часи, коли сучасної будівлі парламенту ще не було. Ленґдон якось побував там багато років тому і пам’ятав, що йти туди треба зовнішніми галереями. Він відступив на кілька кроків від могили і роззирнувся.

Зовсім поряд від нефа, з протилежного боку від того, яким вони прийшли, відходив широкий коридор зі склепінчастим дахом. Над ним великими літерами було написано:

До:
Галерей
Будинку настоятеля
Коледж-холу
Музею
Монетної палати
Каплиці Святої Віри

Будинку капітулу

Ленґдон і Софі швидко пройшли попід вивіскою. Вони так поспішали, що не помітили ще одного невеличкого оголошення, в якому адміністрація просила вибачення за те, що окремі приміщення зачинено на реставрацію.

Вони вийшли на обнесений високими мурами критий двір із розсуненим дахом, крізь який падав дощ. В отвір над головами із тихим свистом залітав вітер, наче хтось дмухав над вузькою горловиною пляшки. Зайшовши до однієї з вузьких напівтемних галерей, що тягайся периметром двору, Ленґдон відчув знайомий неспокій, який завжди охоплював його в замкнутому просторі. Такі переходи називають cloisters[35], і Ленґдон із сумом відзначив, що саме ці cloisters цілком виправдовують свою історичну спорідненість зі словом «клаустрофобія».

Ленґдон спробував зосередитися на кінцевій меті їхнього маршруту. Орієнтуючись на вказівники, вони з Софі прямували до будинку капітулу. Дощ тепер моросив; у галереї було холодно й мокро від дощу, який забризкував сюди з одного боку між колонами в стіні. Назустріч їм пробігла пара, що поспішала сховатися від негоди. У галереях не залишилося нікого. У дощ і вітер ця частина абатства нікого не вабила.

Вони пройшли східною галереєю ярдів сорок і побачили зліва арку, за якою тягнувся ще один коридор. Саме цей вхід вони шукали, але він був перегороджений парканчиком із вивіскою:

ЗАЧИНЕНО НА РЕСТАВРАЦІЮ

Монетна палата

Каплиця Святої віри

Будинок капітулу

У довгому порожньому коридорі поза парканчиком уздовж стін стояло риштування. Одразу поряд, праворуч і ліворуч, Ленґдон побачив вхід до Монетної палати і Каплиці Святої Віри. Будинок капітулу був набагато далі, аж у кінці довгого коридору. Навіть звідси Ленґдон бачив, що важкі дерев'яні двері туди настіж розчинені, і простора восьмикутна зала купається в сіруватому денному світлі, що ллється з величезних вікон, які виходять у сад. «Ідіть до будинку капітулу і через південний вихід — до міського саду».

— Ми щойно вийшли зі східної галереї, — сказав Ленґдон, — отже, південний вихід, що веде до саду, має бути там далі праворуч.

Софі вже переступила низенький парканчик і йшла вперед.

Вони заглибились у темний коридор, і звуки вітру й дощу в них за спинами поступово стихли. Будинок капітулу був частково автономною спорудою — окреме приміщення в кінці довгого коридору, яке мало забезпечити конфіденційність парламентських засідань, що колись тут проходили.

— Та він величезний, — прошепотіла Софі, коли вони наблизились.

Ленґдон уже й забув, яка величезна ця зала. Навіть іще не дійшовши до дверей, він побачив крізь відчинені двері неосяжну підлогу і височенні вікна на протилежній стіні, що здіймалися до склепінчастої стелі. Звідси, безперечно, видно все, що діється в саду.

Переступивши через поріг, Ленґдон і Софі мимоволі примружились. Після напівтемних галерей будинок капітулу здавався солярієм. Вони вже зайшли до зали на добрих десять футів, намагаючись зорієнтуватися, де тут південна стіна, коли зрозуміли, що виходу, який їм пообіцяли, насправді немає.

Вони опинилися у величезному глухому куті.

Скрип важких дверей позаду змусив їх озирнутися, але вже наступної миті двері гучно зачинилися, клацнула засувка. Біля дверей стояв один-єдиний чоловік і спокійно цілився в них із маленького револьвера. Він був огрядний і спирався на пару алюмінієвих милиць.

На мить Ленґдонові здалося, що він бачить сон.

Перед ним стояв Лі Тібінґ.

Розділ 99

Серу Лі Тібінґові було неприємно від того, що він змушений цілитися в Роберта Ленґдона і Софі Неве.

— Друзі мої, — сказав він, — від миті, коли ви минулої ночі переступили поріг мого будинку, я робив усе можливе, щоб уберегти вас від неприємностей. Але через вашу наполегливість я потрапив у складне становище.

Він бачив, що Софі й Ленґдон глибоко вражені і вважають його зрадником, однак був упевнений, що незабаром вони зрозуміють, який ланцюжок подій привів їх усіх трьох до цієї неймовірної розв'язки.

«Я стільки всього мушу вам обом розповісти… ви ще так багато не розумієте».

— Повірте, — продовжив Тібінґ, — я ніколи не планував вплутувати вас. Це ви прийшли до мого будинку. Ви самі знайшли мене.

— Лі? — нарешті вимовив Ленґдон. — Якого дідька ви виробляєте? Ми думали, ви в небезпеці. Ми прийшли, щоб допомогти вам!

— На це я й сподівався, — відповів Тібінґ. — Нам є про що поговорити.

Здавалося, Ленґдон і Софі не можуть відірвати здивованих поглядів від револьвера, націленого на них.

— Це лише для того, щоб ви слухали мене дуже уважно, — сказав Тібінґ. — Якби я хотів заподіяти вам зло, ви б уже давно були мертві. Відколи ви прийшли до мене минулої ночі, я ризикував усім, щоб урятувати вам життя. Я людина честі, і я заприсягнувся принести в жертву тільки тих, хто зрадив Санґріл.

— Ви про що? — здивувався Ленґдон. — Зрадив Санґріл?

— Я довідався жахливу річ, — зітхнувши, сказав Тібінґ. — Я дізнався, чому документи Санґріл досі не показали світові. Виявляється, Пріорат вирішив їх не оприлюднювати. Ось чому на початку нового тисячоліття не сталося одкровення, ось чому нічого не відбулося із настанням кінця днів.

Ленґдон набрав у груди повітря, готовий заперечити.

— Пріорат Сіону, — вів далі Тібінґ, — мав священний обов’язок розповісти світові правду. Оприлюднити документи Санґріл, коли настане кінець днів. Століттями такі люди, як да Вінчі, Боттічеллі і Ньютон, ризикували всім, щоб захистити ці документи і виконати священну місію. І тепер, коли момент істини настав, Жак Соньєр раптом передумав. Людина, якій було довірено найвищу місію в історії християнства, знехтувала своїм обов’язком. Він вирішив, що час іще не настав. — Тібінґ повернувся до Софі: — Він зрадив Ґрааль. Він зрадив Пріорат. І він зрадив пам’ять усіх тих поколінь, які докладали всіх зусиль, щоб цей момент міг настати.

— То це ви? — вигукнула Софі. Зелені очі спалахнули гнівом. — Це ви винні у вбивстві мого діда?

Тібінґ насмішкувато фиркнув.

— Ваш дід і його сенешалі зрадили Ґрааль.

Софі відчула, як її охоплює лють. Він бреше!

— Ваш дід продався Церкві, — безжально продовжував Тібінґ. — Цілком очевидно, що його змусили мовчати.

Софі похитала головою.

— Церква не мала впливу на мого діда.

Тібінґ розсміявся.

— Дорогенька, Церква дві тисячі років залякувала тих, хто, погрожував викрити її брехню. Від часів Костянтина Церква успішно приховувала правду про Марію Магдалину й Ісуса. Не варто дивуватися, що сьогодні Церква знову знайшла спосіб тримати світ у темряві. Церква більше не може споряджати хрестоносців, щоб винищувати невірних, але вплив її не зменшився. Вона така ж підступна. — Він витримав багатозначну паузу. — Міс Неве, віднедавна ваш дід хотів розповісти вам правду про вашу родину.

Софі була вражена.

— Звідки ви знаєте?!

— Звідки я знаю — зараз не важливо. Важливо, щоб ви зрозуміли таке. — Він глибоко вдихнув. — Ваші батьки, бабуся і брат загинули *не* випадково.

Ці слова боляче вразили Софі. Вона відкрила було рот, щоб щось сказати, але не змогла.

Ленґдон похитав головою.

— Що ви таке кажете?

— Роберте, це все пояснює. Усе сходиться. Історія повторюється. Коли хтось погрожує відкрити правду про Санґріл, Церква вдається до вбивства. Напередодні кінця днів убивство близьких родичів великого магістра було дуже чітким знаком. Мовчіть, або ви з Софі будете наступними.

— Вони загинули в автокатастрофі, — запинаючись, вимовила Софі. У ній прокинувся давній біль. — Це був нещасний випадок!

— Це все казки, щоб залишити вас у щасливому невіданні, — сказав Тібінґ. — Подумайте: лише двоє членів родини залишилися неушкоджені — великий магістр Пріорату і його єдина онука — ідеальна пара, щоб забезпечити Церкві повну владу над братством. Можу уявити, в якому страху Церква тримала вашого діда всі ці роки, погрожуючи вбити вас, якщо він посміє відкрити таємницю Санґріл; погрожуючи довести до кінця розпочату справу, якщо Соньєр не переконає Пріорат порушити давню обітницю.

— Лі, — озвався Ленґдон, тепер явно розгніваний, — ви ж не маєте жодних доказів, що Церква причетна до загибелі родини Софі чи до рішення Пріорату нічого не оприлюднювати.

— Доказів? — спалахнув Тібінґ. — Вам потрібні докази, що на Пріорат тиснули? Настало нове тисячоліття, а світ досі нічого не знає! Це що ж — не доказ?

У відлунні слів Тібінґа Софі вчувався інший голос: «Софі, я мушу розповісти тобі правду про твою родину». Вона відчула, що тремтить. То, може, оце й є та правда, яку дідусь хотів їй розповісти? Те, що її родину вбили. Справді, що вона знає про ту автокатастрофу, яка забрала її рідних? Лише деякі деталі. Навіть газети описували цей випадок доволі туманно. Нещасний випадок? Казки? Раптом Софі згадала, як дідусь завжди трусився над нею, як не любив залишати саму, коли вона була маленька. Навіть коли Софі подорослішала і вступила до університету, то й тоді їй здавалося, що дідусь не зводить із неї пильного ока. Тепер вона подумала, що, може, якісь члени Пріорату і справді весь час охороняли її, залишаючись невидимими.

— Ви підозрюєте, що Соньєром маніпулювали, — сказав Ленґдон, суворо дивлячись на Тібінґа. — Отже, ви його вбили?

— Не я все почав, — відповів Тібінґ. — Соньєр помер багато років тому, коли Церква відібрала в нього родину. Йому погрожували. Тепер він позбувся цього болю, звільнився від сорому, що не здатний

виконати священний обов’язок. А який іще був вихід? Треба було щось робити. Чи світ має довіку перебувати в темряві? Чи треба дозволити Церкві довіку вплітати в підручники історії брехню? І нехай Церква постійно домагається свого за допомогою убивств і залякування? Ні, щось конче треба робити! І ось тепер ми готові виконати замість Соньєра його місію і виправити жахливу помилку. — Він на мить замовк. — Усі троє. Разом.

Софі здивувалась.

— Невже ви й справді думаєте, що ми вам допомагатимемо?

— Люба моя, це ж через вас Пріорат не оприлюднив документів. Любов до вас обеззброїла вашого діда перед Церквою. Страх втратити єдину онуку паралізував його. Він не мав нагоди розповісти вам усе, бо ж ви його відштовхували, ви зв’язали йому руки, змушували чекати. Тож тепер ви самі маєте відкрити світові правду. Ви мусите зробити це на спомин про діда.

Роберт Ленґдон облишив спроби зрозуміти, що насправді відбувається. Хоч у голові роїлася тисяча запитань, він знав, що зараз важливо лише одне — вивести звідси Софі живою. Усе почуття провини, яке раніше мучило його через те, що буцімто він вплутав Тібінґа, тепер перенеслося на Софі.

«Я привів її до Шато Віллет. Це я в усьому винний».

У Ленґдона не вкладалося в голові, що Лі Тібінґ здатний холоднокровно вбити їх тут, у будинку капітулу, але ж з’ясувалось, що Тібінґ уже вбивав інших під час свого фанатичного пошуку правди. Ленґдон подумав, що в цій віддаленій будівлі з товстими стінами пострілів ніхто й не почує, особливо в такий дощ. «І Лі щойно нам в усьому зізнався».

Ленґдон подивився на Софі. Та була приголомшена. Церква вбила родину Софі, щоб змусити Пріорат мовчати? Ленґдон був переконаний, що сучасна Церква нікого не вбиває. Мало бути якесь інше пояснення.

— Нехай Софі йде, — рішуче сказав Ленґдон, дивлячись Тібінґові в очі. — Ми з вами обговоримо це самі.

Тібінґ вимушено засміявся.

— Боюся, що не можу довіритись вам аж настільки. Однак можу запропонувати оце. — Він сперся на милиці і, цинічно продовжуючи цілитися в Софі, витягнув із кишені криптекс. Простягнув Ленґдонові, трохи при цьому похитнувшись.

Той насторожився і не зрушив з місця. «Лі віддає нам наріжний камінь?»

— Візьміть, — сказав Тібінґ і незграбно тицьнув криптекс у бік Ленґдона.

Ленґдон знаходив тільки одне пояснення такого вчинку.

— Ви його вже відкрили. Ви витягнули карту.

Тібінґ похитав головою.

— Роберте, якби я відгадав пароль, то ви б мене більше не побачили: я б сам знайшов Ґрааль і не вплутував би вас. Ні, я не знаю відповіді і відверто в цьому зізнаюся. Перед Граалем справжній рицар упокорює гординю. Він вчиться слухатися знаків, що з’являються на його шляху. Коли я побачив, як ви заходите до абатства, то одразу все зрозумів. Ви тут опинилися не випадково. Ви маєте мені допомогти. Я не женуся за славою. Я служу вищій меті, а не просто догоджаю самолюбству. Ця мета — правда. Людство заслуговує на те, щоб знати правду. Ґрааль знайшов нас усіх і благає, щоб таємницю нарешті відкрили. Ми мусимо зробити це разом.

Попри заклики до довіри й співпраці, Тібінґ не спускав револьвера з Софі. Ленґдон зробив крок уперед і взяв холодний мармуровий циліндр; оцет всередині булькнув. Диски були розташовані безладно: криптекс залишався замкнений.

Ленґдон підвів очі на Тібінґа.

— Звідки ви знаєте, що я його зараз же не розтрощу?

Тібінґ засміявся, і від цього сміху стало моторошно.

— Я мав би раніше здогадатися, що ваша погроза розбити його в церкві Темпля була несерйозною. Роберт Ленґдон ніколи в світі не розіб’є наріжного каменя. Ви ж історик, Роберте. Ви тримаєте в руках ключ до таємниць двох тисяч років історії — втрачений ключ до Санґріл. До вас волають душі усіх рицарів, які згоріли на вогнищах, щоб захистити цю таємницю. Невже ви допустите, щоб їхня жертва виявилась марною? Ні, ви їх підтримаєте. Ви приєднаєтесь до видатних людей, якими захоплюєтесь: да Вінчі, Боттічеллі, Ньютона, — кожен із них уважав би за честь бути зараз на вашому місці.

Таємниця наріжного каменя волає до нас. Благає випустити її на волю. Час настав. Сама доля привела нас до цієї миті.

— Лі, я не можу вам допомогти. Я не знаю, як відкрити криптекс. Я бачив могилу Ньютона якихось кілька хвилин. Але навіть якби я й знав пароль… — Ленґдон замовк, зрозумівши, що бовкнув зайве.

— Ви б його мені не сказали? — Тібінґ зітхнув. — Роберте, я розчарований і здивований, що ви не усвідомлюєте, наскільки мені зобов’язані. Мені ж було значно легше позбутися вас за допомогою Ремі, коли ви тільки прийшли до Шато Віллет. Натомість я ризикував усім, аби тільки повестися з вами благородно.

— Оце ви називаєте благородно? — Ленґдон показав на револьвер.

— Це Соньєр винний, — відказав Тібінґ. — Він та його сенешалі збрехали Сайласові. Інакше я б добув наріжний камінь без ускладнень. Звідки мені було знати, що великий магістр удасться до таких хитрощів, щоб тільки обдурити мене і довірити наріжний камінь онуці, яка давно з ним порвала? — Тібінґ презирливо глянув на Софі. — Особі, настільки не готовій прийняти це знання, що їй потрібний символог у ролі нянечки. — Тібінґ знову повернувся до Ленґдона. — На щастя, Роберте, ваша участь усе врятувала. Замість того, щоб наріжний камінь навіки залишився в банківському сейфі, ви принесли його мені додому.

«Куди ще мені було податися? — подумав Ленґдон. — Істориків, що цікавляться Ґраалем, не так багато, а з Тібінґом я як-не-як був знайомий».

Тепер Тібінґ здавався задоволеним із себе.

— Коли я дізнався, що Соньєр, помираючи, залишив вам послання, то зрозумів: вам до рук потрапила цінна інформація Пріорату. Чи це сам наріжний камінь, чи вказівки, де його шукати, — я точно не знав. Але коли поліція сіла вам на хвіст, у мене з’явилась підозра, що ви, можливо, прийдете до мене.

— А якби не прийшли? — суворо запитав Ленґдон.

— Я вже думав, як би краще запропонувати вам допомогу. Так чи інакше, а наріжний камінь мав опинитися в Шато Віллет. Те, що ви самі принесли його до моїх нетерплячих рук, лише підтверджує, що я роблю праведну справу.

— Що?! — обурився Ленґдон.

— Сайлас мав вломитися і відібрати від вас наріжний камінь іще в Шато Віллет — і в такий спосіб вивести вас із гри, не завдавши шкоди, а заодно відвести від мене всяку підозру в співучасті. Однак, коли я побачив, які складні в Соньєра коди, то вирішив залишити вас іще на якийсь час. Сайлас міг викрасти наріжний камінь і пізніше, коли б я довідався достатньо, щоб упоратися з рештою самотужки.

— Церква Темпля, — з гіркотою сказала Софі.

«Нарешті вони починають усе розуміти», — думав Тібінґ. Церква Темпля була ідеальним місцем, щоб відібрати в Роберта й Софі наріжний камінь. Завдяки віршеві про рицаря заманити їх туди виявилося нескладно. Ремі одержав чіткі вказівки: не показуйся, нехай Сайлас сам відбере наріжний камінь. Прикро, але через погрозу Ленґдона розтрощити криптекс об кахельну підлогу Ремі запанікував. «І навіщо тільки Ремі втрутився, — із жалем думав Тібінґ, згадуючи своє інсценоване викрадення. — Ремі був єдиною ланкою, що вела до мене, і він показав обличчя!»

На щастя, Сайлас не знав, що Тібінґ — це Учитель. Нічого не підозрюючи, він допоміг Ремі викрасти його з церкви, а тоді наївно чекав, доки той удавав, що зв’язує заручника в салоні лімузина. Коли Ремі підняв звуконепроникну перегородку, Тібінґ подзвонив Сайласові, що сидів спереду, і з французьким акцентом Учителя наказав йому йти до резиденції «Опус Деї». Одного анонімного дзвінка до поліції було достатньо, щоб позбутися Сайласа раз і назавжди.

З одним свідком покінчено.

З другим свідком було складніше. Ремі.

Тібінґ довго мучився, перш ніж прийняти це рішення, але врешті-решт Ремі сам не залишив йому вибору. Пошук Грааля завжди вимагає жертв. Найпростіший варіант був у Тібінґа просто перед носом, у барі лімузина — коньяк і баночка арахісу. Порошку на її дні було більш ніж достатньо, щоб викликати в Ремі смертельну алергічну реакцію. Коли Ремі припаркувався на площі Хорсґардз-Парейд, Тібінґ вийшов з авта, підійшов до передніх дверей і сів поряд. За кілька хвилин знову вийшов, зайшов до салону і прибрав усі сліди. А після цього перейшов до останнього пункту своєї місії.

До Вестмінстерського абатства було недалеко. Через металеві скоби на ногах, милиці й револьвер сигналізація на вході, звісно ж, спрацювала, і охоронці розгубилися. Що робити? Примусити зняти скоби і проповзти під детектором? Чи обшукувати його скалічене тіло? Але Тібінґ підказав збентеженим охоронцям значно простіше рішення — пред’явив посвідчення рицаря. Бідолахи один перед одним кинулися заводити його всередину.

Тепер, не спускаючи очей із Ленґдона і Софі, Тібінґ змагався зі спокусою розповісти їм, як блискуче він зумів втягнути «Опус Деї» до операції, яка незабаром призведе до краху всієї Церкви. Але з цим доведеться почекати. Спочатку треба зробити інше.

— Mes amis, — сказав Тібінґ з бездоганною французькою вимовою, — vous ne trouvez pas le Saint-Graal, c’est le Saint-Graal qui vous trouve[36]. — Він усміхнувся. — Ми не випадково опинилися разом, це ж очевидно. Ґрааль знайшов нас.

Мовчання.

Він заговорив пошепки.

— Слухайте. Чуєте? Ґрааль промовляє до нас із глибини століть. Він не хоче бути заручником нерозважливості Пріорату і благає, щоб ми його визволили. Благаю вас обох, оцініть належно цю нагоду. У цю мить на землі немає трьох інших людей, спроможних більше, ніж ми, розшифрувати останній код і відкрити криптекс. — Тібінґ перевів подих, очі його горіли. — Ми мусимо разом присягнути на вірність одне одному. Дати обітницю рицаря дізнатися правду і розповісти про неї світові.

Дивлячись Тібінґові просто в очі, Софі промовила крижаним тоном:

— Ніколи в житті я не даватиму обітниць убивці мого діда. За винятком однієї — що зроблю все, аби ви опинилися за ґратами.

Тібінґ спохмурнів і холодно мовив:

— Мені шкода, що ви налаштовані саме так, міс. — Тоді повернувся і навів револьвер на Ленґдона. — А ви, Роберте? Ви зі мною чи проти мене?

Розділ 100

Єпископ Арінґароса зазнав у житті немало фізичних страждань, але цей пекучий біль у грудях від кулі був якийсь дивний. Глибокий і тяжкий. Здавалося, це не тіло, а душа його стікає кров'ю.

Він розплющив очі, силкуючись щось побачити, але на обличчя лився дощ, і все перед очима розпливалось. «Де я?» Він відчував, що чиїсь сильні руки тримають його, несуть кудись його обм'якле тіло, наче шматяну ляльку, а краї ряси лопочуть на вітрі.

Насилу піднявши руку, Арінґароса витер очі і побачив, що чоловік, який тримає його на руках, — це Сайлас. Здоровенний альбінос, важко дихаючи, йшов крізь туман і несамовито кричав щось про лікарню. Червоні очі тупо дивилися вперед, по блідому, заляпаному кров'ю обличчю, текли сльози.

— Сину мій, — прошепотів Арінґароса, — ти поранений.

Сайлас подивився на єпископа, риси його обличчя спотворило страждання.

— Пробачте мені, отче. Я дуже завинив перед вами. — Здавалося, йому ледве стає сили говорити.

— Ні, Сайласе, — заперечив Арінґароса. — Це ти мені пробач. Я сам в усьому винний. — «Учитель пообіцяв, що вбивств не буде, і я наказав тобі в усьому його слухатися». — Я відчайдушно хотів вірити. І дуже боявся. Нас із тобою обдурили. — «Учитель і не збирався віддавати нам Ґрааль».

На руках у чоловіка, якого він прихистив багато років тому, єпископ Арінґароса неначе перенісся в минуле. До Іспанії, де вони з Сайласом разом побудували невеличку католицьку церкву. Потім до Нью-Йорка, де на славу Господа він спорудив височенний центр «Опус Деї» на Лексінґтон-авеню.

П'ять місяців тому Арінґароса одержав жахливі новини. Справа його життя опинилась під загрозою. Він яскраво пригадав зустріч у замкові Ґандольфо, що змінила його життя. Тоді він почув новину, з якої і розпочалось усе це лихо.

Арінґароса заходив до Астрономічної бібліотеки замку Ґандольфо з високо піднесеною головою, сподіваючись побачити тут численних

представників Ватикану, яким нетерпеливилося привітати його із завершенням великого проекту на підтримку католицтва в Америці.

Але в бібліотеці було лише троє осіб.

Секретар Ватикану. Огрядний. З похмурим обличчям.

Два італійські кардинали. Лицемірні. Самовдоволені.

— Секретарю?.. — вимовив спантеличений Арінґароса.

Секретар потиснув Арінґаросі руку і показав на стілець навпроти себе.

— Будь ласка, сідайте.

Арінґароса сів, відчуваючи, що щось тут не так.

— Я не мастак вести салонні розмови, єпископе, — сказав секретар, — тож дозвольте скажу вам відверто, для чого вас викликали.

— Прошу. Говоріть прямо. — Арінґароса зиркнув на двох кардиналів, які, здавалося, міряли його злорадними поглядами.

— Вам відомо, — мовив секретар, — що його святість та інші в Римі останнім часом стурбовані через негативний політичний резонанс, зумовлений деякими доволі суперечливими методами «Опус Деї».

Арінґароса скипів. Він уже неодноразово вислуховував схожі докори від нового понтифіка, який, на велику прикрість Арінґароси, виявився аж занадто палким поборником ліберальних змін у Церкві.

— Хочу вас запевнити, — поспішно додав секретар, — що його святість не намагається переконати вас змінити методи діяльності.

«Слава Богу!»

— То для чого мене викликали?

Здоровенний чолов’яга зітхнув.

— Єпископе, не знаю, як висловитися делікатніше. Мабуть, скажу прямо. Два дні тому рада секретаріату одностайно проголосувала за позбавлення «Опус Деї» опіки Ватикану.

Арінґароса був певний, що чогось не розчув.

— Перепрошую?

— Одне слово, за шість місяців «Опус Деї» перестане бути прелатурою Ватикану. Ви станете самостійною Церквою. Ватикан від вас відмежується. Його святість погодився, і ми вже готуємо відповідні папери.

— Але ж… це неможливо!

— Навпаки, це цілком можливо. І навіть необхідно. Його святість не схвалює ваших агресивних методів вербування нових членів і традиції самобичування. — Він на мить замовк. — А також вашого ставлення до жінок. Щиро кажучи, «Опус Деї» став для Ватикану тягарем і джерелом занепокоєння.

Єпископ Арінґароса був ошелешений.

— Тягарем?

— Це не має бути для вас несподіванкою.

— «Опус Деї» — єдина католицька організація, чиї лави зростають! У нас уже понад тисячу священиків!

— Це правда. І нас це непокоїть.

Арінґароса зірвався на ноги.

— Запитайте його святість, чи «Опус Деї» був тягарем 1982 року, коли ми виручили банк Ватикану!

— Ватикан завжди буде вдячний вам за це, — сказав секретар уже миролюбнішим тоном, — але дехто й досі вважає, що ваша щедрість 1982 року була чи не єдиною причиною, чому вам надали статус прелатури.

— Неправда! — Арінґаросу глибоко обурила така несправедливість.

— Так чи інакше, ми хочемо зробити все по-чесному. Ми плануємо повернути вам усі борги. Ці кошти будуть виплачені вам п’ятьма траншами.

— Ви хочете від мене відкупитися? — не вгавав Арінґароса. — Заплатити, щоб я забрався тихо? Тепер, коли «Опус Деї» залишився єдиним джерелом здорового глузду в світі!

Один із кардиналів здивовано підвів очі.

— Перепрошую, як ви сказали? Здорового глузду?

Арінґароса перехилився через стіл і заговорив з притиском:

— Невже ви не розумієте, чому католики залишають Церкву? Подивіться навколо, кардинале. Люди розчарувалися. Догматів віри вже ніхто не дотримується. З доктрини зробили такий собі шведський стіл. Піст, сповідь, причастя, хрещення, служба Божа — будь ласка, обирай, що тобі подобається, а решту відкинь. Яке духовне наставництво сьогодні йде від Церкви?

— Закони третього століття, — втрутився другий кардинал, — не відповідні для сучасних послідовників Христа. У сьогоднішньому

суспільстві ці правила не діють.

— Але вони чудово діють в «Опус Деї»!

— Єпископе Арінґароco, — твердо сказав секретар, — з уваги на прихильність попереднього папи до вашої організації, його святість дає «Опус Деї» шість місяців, щоб добровільно відокремитися від Ватикану. Думаю, вам варто перелічити всі пункти, у яких ви не сходитеся в поглядах з Ватиканом, і стати окремою християнською організацією.

— Я відмовляюся! — заявив Арінґароса. — І я скажу йому це особисто.

— Боюсь, його святість більше не планує з вами зустрічатися.

Арінґароса знову встав.

— Він не посміє скасувати прелатуру, яку створив попередній папа!

— Мені дуже шкода. — Секретар залишався незворушний. — Господь дає і Господь забирає.

Арінґароса вийшов з цієї зустрічі збентежений і наляканий. Повернувшись до Нью-Йорка, він цілими днями тупо дивився у вікно і з сумом думав про майбутнє християнства.

Однак за кілька тижнів йому подзвонили, і цей дзвінок усе змінив. Чоловік говорив із французьким акцентом і назвався Учителем — в «Опус Деї» таке звання було доволі поширене. Він сказав, що знає про намір Ватикану відмежуватися від «Опус Деї».

«Як він дізнався?» — дивувався Арінґароса. Він мав надію, що про це знає лише кілька найвищих сановників Ватикану. Очевидно, хтось уже проговорився. Справді, коли йдеться про те, щоб стримати чутки, то немає у світі тонших стін, ніж ті, що оточують Ватикан.

— У мене всюди є очі й вуха, єпископе, — пошепки казав Учитель, — і завдяки їм я добув певну інформацію. З вашою допомогою я можу довідатися, де захована священна реліквія, яка принесе вам величезну владу. Владу, що поставить на коліна Ватикан. Владу, що допоможе врятувати віру. — Він зробив паузу. — І не лише для «Опус Деї». Для нас усіх.

Господь забирає… і Господь дає. Арінґароса побачив промінчик надії.

— Розкажіть мені свій план.

Єпископ Арінґароса був непритомним, коли двері лікарні Святої Марії тихо розсунулися. Сайлас, заточуючись, зайшов досередини, знесилений від виснаження. Він упав на коліна на кахельну підлогу і з останніх сил покликав на допомогу. Усі, хто був усередині, разом повернулися і з подивом витріщилися на напівголого альбіноса, що тримав на руках закривавленого священика.

Лікар допоміг Сайласові покласти непритомного єпископа на візок. Тоді перевірив його пульс і стурбовано наморщив чоло.

— Він утратив багато крові. Надії мало.

Раптом в Арінґароси затремтіли повіки, на мить він опритомнів. Його погляд зупинився на Сайласові.

— Дитя моє…

У Сайласа душа розривалась від люті й каяття.

— Отче, присягаюся, що знайду того, хто нас обдурив, і вб’ю його.

Арінгароса сумно похитав головою.

— Сайласе… якщо ти від мене нічого не навчився, прошу тебе… запам’ятай це. — Він узяв Сайласа за руку, міцно стиснув. — Уміння прощати — найбільший дар Господа.

— Але, отче…

Арінґароса заплющив очі.

— Ти повинен молитися, Сайласе.

Розділ 101

Роберт Ленґдон стояв під височенним куполом будинку капітулу і дивився в дуло револьвера Лі Тібінґа.

«Роберте, ви зі мною чи проти мене?» Слова британського історика досі звучали в нього в голові.

Ленґдон знав, що відповіді на це питання немає. Якщо він скаже «так», то зрадить Софі. Скаже «ні» — і Тібінґові не залишиться нічого іншого, як убити їх обох.

За роки викладання Ленґдон аж ніяк не міг навчитися залагоджувати суперечки під дулом револьвера. Зате чого він таки навчився, то це давати раду з парадоксальними запитаннями. Коли правильної відповіді на якесь запитання не існує, то є лише один чесний вихід.

Сіра зона між «так» і «ні»…

Мовчання…

Не відводячи очей від криптекса, який він тримав у руках, Ленґдон вирішив просто відійти.

Він зробив крок назад, у глиб величезної зали. Нейтральна територія. Ленґдон сподівався, що його зосередженість на криптексі буде сигналом Тібінґові, що він готовий до компромісу, а мовчання буде сигналом Софі, що він її не зрадив.

Треба тягнути час, щоб подумати.

Думати. Ленґдон підозрював, що саме цього і хоче від нього Тібінґ. «Тому він і віддав криптекс мені. Щоб я відчув усю вагу свого рішення». Член Королівського історичного товариства сподівався, що від дотику до криптекса великого магістра Ленґдон осягне всю велич таємниці, яка криється в ньому, і допитливість науковця візьме гору над усім іншим; він збагне, що втрата наріжного каменя рівнозначна втраті самої історії.

Ленґдон боявся, що в нього є лише один спосіб урятувати Софі, — розгадати пароль до критпекса і запропонувати його в обмін на її свободу. «Якщо я зможу витягнути карту, Тібінґ погодиться на мої умови». Змусивши себе зосередитися на цьому складному завданні,

Ленґдон повільно пішов до дальніх вікон… згадуючи всі численні небесні тіла, що прикрашали могилу Ньютона.

В утробі сім’я, Рожі плоть — а де
На гробі куля, що до них веде?

Повернувшись спиною до Тібінґа й Софі, Ленґдон ішов до височенних вікон і відчайдушно шукав натхнення в їхніх кольорових вітражах. Та все було марно.

«Уяви себе на місці Соньєра, — говорив він собі, дивлячись за вікно у сад. — Що за куля, на його думку, мала б бути на могилі Ньютона?» У дощі мигтіли образи зірок, комет і планет, але Ленґдон від них відмахнувся. Соньєр не захоплювався точними науками. Його цікавили мистецтво, історія. Священна жіночність… чаша… Троянда… збезчещена Марія Магдалина… богиня, скинута з п’єдесталу… Святий Ґрааль.

У легендах Ґрааль завжди поставав в образі жорстокої коханої, що танцює десь у тіні зовсім близько, нашіптує на вухо, заманює на крок ближче, а тоді зникає в тумані.

Дивлячись на дерева в саду, між якими гуляв вітер, Ленґдон відчував її грайливу присутність. Знаки були скрізь. Найстаріша в Британії яблуня, ніби насміхаючись, виставила з туману вкриті цвітом гілки. У кожної квітки — п’ять пелюсток, і всі блищать, наче Венера. Богиня була цієї миті в саду. Вона танцювала на дощі, співала давніх пісень, виглядала з-за гілок, укритих цвітом, ніби хотіла нагадати Ленґдонові, що плід знання, який начебто зовсім поряд, насправді недосяжний.

Сер Лі Тібінґ спокійно спостерігав з іншого боку зали, як Ленґдон стоїть біля вікна, немов загіпнотизований.

«Як я й сподівався, — подумав Тібінґ, — зараз він усе зрозуміє».

Тібінґ уже деякий час підозрював, що Ленґдон, можливо, знайшов ключ до таємниці Ґрааля. Не випадково Тібінґ почав здійснювати свій план того самого вечора, коли Ленґдон мав зустрітися з Жаком Соньєром. Наслухавшись розмов куратора, Тібінґ був переконаний, що бажання Соньєра зустрітися з Ленґдоном може бути зумовлене лише одним. У таємничому рукописі Ленґдона є щось таке, що зачепило

Пріорат за живе. Ленґдон натрапив на якусь інформацію, і Соньєр боїться, що він її оприлюднить. Тібінґ не сумнівався, що великий магістр шукає зустрічі з Ленґдоном, лише щоб змусити того мовчати.

Правду замовчували надто довго!

Тібінґ знав, що мусить діяти швидко. Напад Сайласа було заплановано на цей день із двох міркувань. По-перше, він мав перешкодити зустрічі Соньєра з Ленґдоном. По-друге, Тібінґ хотів, щоб Ленґдон був у Парижі, коли він заволодіє наріжним каменем, на той випадок, якщо йому знадобиться його допомога.

Переконати Соньєра зустрітися з Сайласом було простіше простого. «Я знаю, чого куратор боїться найбільше». Учора пополудні Сайлас подзвонив кураторові і вдав із себе засмученого священика.

— Месьє Соньєр, пробачте, я мушу негайно з вами поговорити. Я б нізащо в світі не порушив таємниці сповіді, але боюся, що в цьому разі не маю іншого виходу. Я щойно висповідав чоловіка, який зізнався, що вбив членів вашої родини.

Соньєр здивувався, але відреагував стримано.

— Моя родина загинула від нещасного випадку. Висновок поліції був однозначний.

— Так, в автокатастрофі, — кинув наживку Сайлас. — Чоловік, з яким я розмовляв, сказав, що це він зробив так, щоб авто з’їхало з дороги і впало в річку.

Соньєр мовчав.

— Месьє Соньєр, я б ніколи вам не подзвонив, якби цей чоловік не сказав чогось такого, що змушує мене непокоїтись тепер за *вашу* безпеку. — Він помовчав. — А ще він говорив про вашу онуку Софі.

Згадка про Софі мала вирішальне значення. Куратор умить перейшов до дій. Він негайно призначив Сайласові зустріч у найнадійнішому місці, яке тільки знав, — у своєму кабінеті в Луврі. Тоді подзвонив Софі, щоб попередити про небезпеку. Зустріч із Робертом Ленґдоном довелося скасувати.

Тепер, коли Ленґдон і Софі опинились у протилежних кінцях зали, Тібінґ відчув, що йому вдалося роз’єднати двох партнерів. Софі залишалась налаштованою вороже, тимчасом як Ленґдон починав бачити ширшу картину. Він намагався розгадати пароль. Він усвідомив, як важливо знайти Ґрааль і визволити її з пут.

— Для вас він його не відкриє, — холодно сказала Софі. — Навіть якщо зможе.

Тібінґ поглядав на Ленґдона, тримаючи Софі під прицілом. Тепер він не сумнівався, що зброю таки доведеться застосувати. Його це трохи непокоїло, але він знав, що вистрелить без вагань, якщо дійде до цього. «Я зробив усе, що міг. Ґрааль важить більше, ніж будь-хто з нас».

У цю мить Ленґдон відвернувся від вікна.

— Могила… — раптом мовив він із блиском надії в очах. — Я знаю, де шукати на могилі Ньютона. Так, думаю, я зможу знайти пароль!

У Тібінґа підскочило серце.

— Де, Роберте? Скажіть мені!

— Ні, Роберте! — з жахом скрикнула Софі. — Невже ти збираєшся йому допомагати?

Ленґдон рішуче підійшов до них, тримаючи криптекс перед собою.

— Ні, — твердо сказав він і повернувся до Тібінґа. — Доки він тебе не випустить.

Тібінґ спохмурнів:

— Роберте, ми вже так близько. Не смійте бавитися зі мною в ці ігри!

— Я не бавлюся в ігри, — відповів Ленґдон. — Відпустіть її. Тоді підемо до могили Ньютона і разом відкриємо криптекс.

— Я нікуди не піду, — заявила Софі. Зелені очі звузилися від люті. — Цей криптекс дав мені мій дідусь. Яке *ви* маєте право відкривати його?

Ленґдон різко повернувся до неї.

— Софі, прошу тебе! Ти в небезпеці. Я намагаюся тобі допомогти!

— Як? Відкривши таємницю, за яку мій дідусь віддав життя? Він вірив тобі, Роберте. І я тобі вірила.

У синіх очах Ленґдона промайнув страх, і Тібінґ не стримався від усмішки, спостерігаючи, як ці двоє діють всупереч одне одному. Особливо зворушливо було бачити, як Ленґдон намагається бути галантним. Він за крок до відкриття однієї з найбільших таємниць історії і морочиться з жінкою, яка довела, що не гідна цієї честі.

— Софі, — благав Ленґдон. — Прошу тебе… іди.

Вона похитала головою.

— Лише після того, як ти або віддаси криптекс мені, або розтрощиш його об підлогу.

— Що? — здивувався Ленґдон.

— Роберте, дідусь волів би, щоб ця таємниця навіки загинула, аніж потрапила до рук його вбивці. — Очі в Софі заблищали, але вона не заплакала. Вона дивилася Тібінґові просто в очі. — Убийте мене, якщо хочете. Я не залишу спадок діда у ваших руках.

«Чудово». — Тібінґ прицілився.

— Ні! — закричав Ленґдон, піднявши криптекс високо над головою і готовий кожної миті пожбурити його на підлогу. — Навіть не думайте про це, бо я зараз же його розіб’ю.

Тібінґ розсміявся.

— Цей блеф подіяв на Ремі. На мене він не подіє. Я достатньо вас знаю.

— Ви так думаєте, Лі?

«Ще б пак. Ви не вмієте брехати, друже. Мені вистачило кількох секунд, щоб зрозуміти, що ви не маєте ані найменшого уявлення, де на могилі Ньютона шукати розгадку».

— Справді, Роберте? Ви знаєте, де шукати на могилі Ньютона?

— Знаю.

Невпевненість тільки промайнула в очах Ленґдона, але Тібінґ її помітив. Це брехня. Відчайдушна, жалюгідна брехня, щоб урятувати Софі. Тібінґ глибоко розчарувався в Робертові Ленґдоні.

«Я самітній рицар в оточенні негідних людців. Доведеться мені розшифровувати пароль самотужки».

Тепер Ленґдон і Неве стали для Тібінґа тільки загрозою… так само як і для Грааля. Хоч йому і нелегко буде покінчити з ними, він знав, що зробить це з чистою совістю. Залишилося тільки переконати Ленґдона, щоб поклав криптекс на підлогу. Тоді Тібінґ зможе спокійно закінчити весь цей спектакль.

— На знак довіри, — сказав Тібінґ і опустив револьвер. — Покладіть криптекс на підлогу, тоді поговоримо.

Ленґдон знав, що його брехня не вдалась.

Він помітив похмуру рішучість в обличчі Тібінґа і зрозумів, що настала вирішальна мить. «Як тільки я покладу криптекс, він уб’є нас обох». Навіть не дивлячись на Софі, він відчував, як її серце відчайдушно благає його: «Роберте, цей чоловік не гідний Ґрааля. Не віддавай йому криптекс. Хоч би чого це було варто».

Ленґдон уже прийняв рішення кілька хвилин тому, коли сам стояв біля вікна і дивився в сад.

Захистити Софі…

Захистити Ґрааль…

Він мало не закричав із відчаю: «Але я не знаю як!»

Гірка мить розчарування принесла з собою таку ясність, якої він: іще в житті не відчував. «Відповідь у тебе перед очима, Роберте». Він не знав, звідки прийшло осяяння. «Ґрааль не насміхається з тебе, він хоче віддатися гідному».

Схилившись, наче підданий, Ленґдон опустив криптекс майже до самої підлоги за кілька ярдів від ніг Лі Тібінґа.

— Ось так добре, Роберте, — прошепотів Тібінґ, націлюючись на нього. — Покладіть його.

Ленґдон подивився вгору, у безодню купола, що здіймався над будинком капітулу. Тоді, схилившись іще нижче, заглянув у дуло револьвера, націленого на нього.

— Пробачте, Лі.

Ленґдон різко випростався, розмахнувся і з усієї сили пожбурив криптекс у купол над головою.

Лі Тібінґ не відчув, як палець натиснув на курок, але «Медуза» розрядилася із заглушливим громом. Ленґдон підскочив, куля влучила в підлогу біля самих його ніг. Половина мозку Тібінґа лютувала і спонукала прицілитися краще й вистрелити ще раз, але друга, могутніша половина змусила подивитися вгору, у купол.

«Наріжний камінь!»

Здавалося, час застиг, як у сповільненому кадрі; увесь світ Тібінґа зосередився у криптексі, що летів у повітрі. Тібінґ простежив, як той сягнув найвищої точки… на якусь мить завмер… тоді перевернувся і полетів униз, назад на кам’яну підлогу.

Усі мрії й сподівання Тібінґа стрімко падали на землю. «Не можна, щоб він ударився об підлогу! Я до нього не дістану!» Тіло Тібінґа зреагувало інстинктивно. Він випустив револьвер, милиці і кинувся вперед, простягнувши перед собою м’які, доглянуті руки. Він весь витягнувся і в останню мить якимось дивом упіймав-таки криптекс.

Падаючи з переможно затиснутим у руці криптексом, Тібінґ знав, що зараз станеться лихо. Довкола не було нічого, що б пом’якшило його падіння, і витягнуті руки разом із криптексом із силою вдарилися об підлогу.

Зсередини почувся тріск розбитого скла.

Цілу секунду Тібінґ не дихав. Простягнувшись на холодній підлозі і дивлячись на мармуровий циліндр у руці, він молився, щоб скляний флакон усередині витримав. У повітрі різко запахло оцтом, і Тібінґ відчув, як холодна рідина просочилася між дисків йому на долоню.

Його охопила дика паніка. «Ні!» Оцет стікав по пальцях, і Тібінґ уявив, як він роз’їдає ніжний папірус. «Роберте, ти дурень! Таємницю втрачено!»

Тібінґ збагнув, що нестримно плаче. Ґрааль пропав. Усе знищено. Усе ще не вірячи, що Ленґдон виявився здатним на таке, Тібінґ спробував силою відкрити циліндр, щоб хоч мигцем побачити історію, перш ніж вона навіки зникне. На превеликий подив, коли він потягнув за кінці криптекса, ковпачок легко зіскочив.

Тібінґ затамував подих і зазирнув усередину. Нічого, крім мокрих уламків скла. Жодних слідів папірусу. Тібінґ перекотився на живіт і подивився на Ленґдона. Софі стояла поряд із ним і цілилася з револьвера у Тібінґа.

Збентежений Тібінґ знову подивився на наріжний камінь і нарешті побачив. Диски вже не були розташовані безладно. Під стрілкою вишикувалось п’ять літер: APPLE — «ЯБЛУКО».

— Плід, який скуштувала Єва, — холодно сказав Ленґдон, — накликавши праведний гнів Господа. Первородний гріх. Символ падіння священної жіночності.

Тібінґ занімів. Ця відповідь його просто приголомшила неймовірною простотою і очевидністю. Ну, звичайно, куля, яка мала би бути на могилі Ньютона, — це не що інше, як рум’яне яблуко, яке впало з неба, вдарило Ньютона по голові і надихнуло на працю його життя. «Його плід! В утробі сім’я, Рожі плоть!»

— Роберте, — простогнав ошелешений Тібінґ. — Ви відкрили його. Де… карта?

Ленґдон незворушно поліз до верхньої кишені твідового піджака й обережно витяг скручений аркуш папірусу. Розгорнув і подивився на нього, стоячи лише за кілька ярдів від Тібінґа. За якийсь час на його обличчі з’явилась загадкова усмішка.

«Він знає!» Тібінґ страждав, його серце жадало цього знання. Мрія його життя була просто перед ним.

— Скажіть мені! — благав він. — Прошу! О Боже, допоможи! Ще не запізно!

У коридорі почулися чиїсь важкі кроки, вони наближались до будинку капітулу. Ленґдон спокійно скрутив папірус і запхав назад до кишені.

— Ні! — у відчаї закричав Тібінґ, марно намагаючись підвестися.

Двері різко розчинилися, і до зали, наче розлючений бик, увірвався Безу Фаш. Він швидко оцінив становище і побачив об’єкт своїх пошуків — Лі Тібінґа — безпорадним на підлозі. Фаш полегшено зітнув, запхав пістолет до кобури й обернувся до Софі.

— Агенте Неве, я радий, що ви та містер Ленґдон у безпеці. Вам треба було прийти до поліції, коли я казав.

Услід за Фашем вбігли британські поліцейські. Вони схопили згорьованого Тібінґа і наділи йому наручники.

Софі була вражена.

— Як ви нас знайшли? — запитала вона Фаша.

Той показав на Тібінґа.

— Він зробив помилку, показавши, входячи до абатства, посвідчення. Поліція попередила всі належні служби, що ми його шукаємо.

— Вона в Ленґдона в кишені! — кричав Тібінґ, як навіжений. — Карта до Святого Грааля!

Поліцейські підхопили Тібінґа попід руки і потягли до виходу. Він повернув голову назад і голосно благав:

— Роберте! Скажіть мені, де він захований!

Коли поліцейські з Тібінґом проминали Ленґдона, він зазирнув тому в очі.

— Тільки гідні можуть знайти Ґрааль, Лі. Ви ж самі мене цього вчили.

Розділ 102

Над парком Кенсінґтон-Ґарденз згустився туман. Сайлас, шкутильгаючи, дійшов до тихої улоговинки, прикритої кущами, й опустився на мокру траву. Стоячи навколішках, він відчував, як із рани під ребрами струменіє тепла кров. Але це його не турбувало. Він дивився просто перед собою.

Через туман це місце скидалося на рай.

Сайлас здійняв догори вимазані кров'ю руки, щоб помолитися, і побачив, як краплі дощу пестять його пальці й ті знову стають білосніжні. Дощ сильніше накрапав на спину й плечі, і він відчув, як його тіло мало-помалу зникає в тумані.

«Я привид».

У кущах зашурхотів вітер, він приніс вологий земляний аромат нового життя. Сайлас молився кожною живою клітиною свого понівеченого тіла. Він молився про прощення. Про милосердя. А найбільше він молився за свого наставника… єпископа Арінґаросу… щоб Бог не забрав його передчасно. «Йому ще стільки всього треба зробити».

Туман клубочився довкола нього, і Сайлас почувся таким легким, що був певний: ці пасма зараз його підхоплять і віднесуть кудись далеко. Він заплющив очі і проказав останню молитву.

Звідкись із туману до нього долинув тихий голос єпископа Арінґароси.

«Бог наш добрий і милосердний».

Біль, нарешті, почав ущухати, і Сайлас зрозумів, що єпископ каже правду.

Розділ 103

Аж надвечір над Лондоном засяяло сонце, і місто почало потроху підсихати. Безу Фаш, втомлений до смерті, вийшов із кімнати допиту і викликав таксі. Сер Лі Тібінґ рішуче заявив, що ні в чому не винний, однак із його недоладних монологів про Святий Ґрааль, старовинні документи і таємні братства Фаш зробив висновок, що цей пройдисвіт готує ґрунт для своїх адвокатів, які переконуватимуть суддів, буцімто він божевільний.

«Аякже, — думав Фаш. — Божевільний». Тібінґ виявив неабияку кмітливість, розробивши план, у якому жодна деталь не вказувала на нього. Він підставив Ватикан і «Опус Деї», які насправді виявились абсолютно невинними. Брудну справу за нього виконували, нічого не підозрюючи, монах-фанатик і єпископ, що був у відчаї. Крім того, Тібінґ додумався встановити пост прослуховування в такому місці, куди людина з поліомієлітом залізти просто не спроможна. З обладнанням фактично працював його слуга Ремі — лише він знав про роль Тібінґа в цій справі. Але Ремі дуже вчасно помер від нападу алергії.

«Навряд чи на таке здатна людина, що несповна розуму», — думав Фаш.

З інформації, яка надходила від Колле із Шато Віллет, випливало, що винахідливості Тібінґа міг позаздрити навіть сам Фаш. Щоб підкласти жучки в кабінети деяких дуже впливових у Парижі людей, британський історик запозичив досвід давніх греків. «Троянські коні». Дехто з посадовців, які цікавили Тібінґа, отримував у подарунок цінні твори мистецтва; інші, нічого не підозрюючи, брали участь в аукціонах, де Тібінґ виставляв на продаж цікаві комплекти. Соньєр же одержав запрошення на вечерю до Шато Віллет, щоб обговорити можливість створення в Луврі на кошти Тібінґа нового Крила да Вінчі. У запрошенні був цілком невинний постскриптум, де Тібінґ висловлював захоплення рицарем-роботом, якого, за чутками, змайстрував Соньєр. «Принесіть його з собою», — попросив Тібінґ. Соньєр, очевидно, так і зробив. Під час вечері рицар, мабуть,

перебував поза полем зору, так що Ремі Леґалудек мав удосталь часу, щоб додати до нього ще одну непомітну деталь.

Тепер, сидячи ззаду в таксі, Фаш заплющив очі. «Перш ніж повертатися до Парижа, треба зробити ще одну справу».

У вікна післяопераційної палати в лікарні Святої Марії лилося сонячне проміння.

— Ви всіх нас здивували, — казала, усміхаючись, медсестра. — Диво та й годі.

Єпископ Арінґароса слабо всміхнувся у відповідь.

— Господь завжди мене оберігав.

Медсестра ще трохи затрималась у палаті і нарешті вийшла. Єпископ залишився сам. Сонце приємно гріло обличчя. Минула ніч була найтемнішою в його житті.

Він із сумом подумав про Сайласа, чиє тіло знайшли в парку.

«Пробач мені, сину».

Спочатку Арінґароса дуже хотів, щоб Сайлас долучився до його тріумфу. Але минулої ночі йому зателефонував Безу Фаш. Він розпитував про монахиню, яку знайшли вбитою в церкві Святої Сульпіції. Арінґароса зрозумів, що події несподівано звернули в страшний бік. Повідомлення про ще чотири вбивства стали справжнім жахіттям. «Сайласе, сину, що ти наробив!» Учитель більше не дзвонив, і єпископ зрозумів, що той його просто використав. Єдиним способом обірвати жахливу вервечку подій, що розпочалися за його сприяння, було зізнатися в усьому Фашеві. І від цієї миті Арінґароса й Фаш наввипередки намагалися перехопити Сайласа, перш ніж Учитель намовить його на нове вбивство.

Відчуваючи смертельну втому в усьому тілі, Арінґароса заплющив очі і слухав телевізійний репортаж про арешт видатного британського рицаря сера Лі Тібінґа. «Ось він, Учитель, у всій красі». Тібінґ звідкись довідався про намір Ватикану відмежуватися від «Опус Деї». І використав Арінґаросу для здійснення свого підступного плану. Зрештою, хто б іще так безоглядно кинувся на пошуки Святого Ґрааля, як не людина, що от-от усе втратить? Ґрааль приніс би величезну владу тому, хто ним заволодіє.

Лі Тібінґ маскувався дуже старанно говорив із французьким акцентом, удавав глибоко віруючого і як оплату зажадав того, що насправді його зовсім не цікавило, — грошей. Арінґароса був у надто великому відчаї, аби щось запідозрити. Двадцять мільйонів євро — ніщо, коли йдеться про те, щоб заволодіти Ґраалем. До того ж, Ватикан виплатив «Опус Деї» першу частину боргу саме в такій сумі. «Сліпий бачить те, що хоче бачити», Найцинічнішим з боку Тібінґа було, звісно, те, що він зажадав оплати в облігаціях Ватикану. Якби щось пішло не так, то розслідування привело б до Рима.

— Радий бачити, що ви одужуєте, ваша святосте.

Арінґароса впізнав цей грубуватий голос, але обличчя людини, що з’явилася з-за дверей, було дещо несподіваним — жорсткі, владні риси, зачесане назад волосся і могутня шия, яку стискає комірець сорочки.

— Капітан Фаш? — невпевнено запитав Арінґароса. Співчуття й розуміння, з яким капітан поставився до Арінґароси минулої ночі, погано узгоджувалися з такою суворою зовнішністю.

Капітан підійшов до ліжка і поставив на стілець знайомий чорний дипломат.

— Здається, це належить вам.

Арінґароса подивився на дипломат, набитий облігаціями, і одразу відвів погляд — йому було соромно.

— Так… дякую. — Якийсь час він мовчав, погладжуючи пальцями шов на простирадлі. Тоді зважився. — Капітане, я довго думав і хочу попросити вас про послугу.

— Так, прошу.

— Родини тих людей у Парижі, яких Сайлас… — він замовк, намагаючись побороти хвилювання. — Я знаю, жодні гроші не компенсують цієї жахливої втрати, але, якщо ваша ласка, розділіть цю суму між ними… між родинами загиблих.

Фаш подивився на нього довгим і пильним поглядом.

— Це благородний вчинок, ваша святосте. Я простежу, щоб вашу волю було виконано.

Запала важка тиша.

По телевізору якийсь худорлявий французький поліцейський давав інтерв’ю перед розкішним особняком. Фаш його впізнав і зосередив увагу на екрані.

— Лейтенанте Колле, — із докором у голосі говорив кореспондент Бі-Бі-Сі, — минулої ночі ваш капітан публічно звинуватив у вбивстві двох невинних людей. Чи вимагатимуть Роберт Ленґдон і Софі Неве від вашого відомства відшкодування моральних збитків? Чи коштуватиме це капітанові Фашу його посади?

Лейтенант Колле всміхнувся втомлено, але спокійно.

— Наскільки мені відомо, капітан Безу Фаш рідко помиляється. Я ще з ним не розмовляв про це, але, знаючи, як він працює, підозрюю, що публічний розшук агента Неве і містера Ленґдона був частиною плану, який мав на меті виманити справжнього вбивцю.

Кореспонденти здивовано перезирнулися.

— Не можу сказати, чи містер Ленґдон і агент Неве добровільно погодилися взяти участь у цій операції. Капітан Фаш воліє нікому не розкривати карт передчасно. На цей момент я можу підтвердити лише те, що капітан Фаш уже заарештував людину, яка все це скоїла, і що містер Ленґдон і агент Неве ні в чому не винні і їм ніщо не загрожує.

Фаш повернувся до Арінґароси з ледь помітною усмішкою на губах.

— Гарний хлопець цей Колле.

Минуло ще кілька хвилин. Нарешті Фаш пригладив і без того прилизане волосся і, подивившись на Арінґаросу, сказав:

— Ваша святосте, перш ніж повернутися до Парижа, хочу обговорити з вами ще одне, останнє, питання — ваш незапланований приліт до Лондона. Щоб змінити курс, ви дали пілотові хабара. Цим ви порушили низку міжнародних законів.

Арінґароса безсило відкинув голову.

— Я був у розпачі.

— Так. Пілот теж був у відчаї, коли ми його допитували. — Фаш поліз до кишені і витягнув перстень із пурпуровим аметистом із знайомим зображенням митри.

Коли Арінґароса взяв перстень і надів знову на палець, на очах у нього виступили сльози.

— Ви стільки для мене зробили. — Він схопив Фашазаруку. — Я вам такий вдячний.

Фаш лише відмахнувся. Підійшов до вікна і задивився на місто. Думками він явно був десь далеко. Тоді повернувся і якось невпевнено запитав:

— Ваша святосте, куди ви тепер?

Таке саме запитання Арінґаросі вже поставили минулої ночі, коли він виходив із замку Ґандольфо.

— Думаю, шлях мій непевний, так само і ваш.

— Так. — Якусь мить Фаш мовчав. — Мабуть, я рано вийду на пенсію.

Арінґароса усміхнувся.

— Віра може творити чудеса, капітане. Лише трішечки віри…

Розділ 104

Каплиця Рослін, яку часто називають собором Кодів, розташована за сім миль на південь від Единбурга в Шотландії на місці давнього храму Мітри. Побудували її тамплієри 1466 року. Кам'яні стіни, підлога й стелі каплиці прикрашені неймовірною сумішшю символів, що походять із єврейської, християнської, єгипетської, масонської та поганської традицій.

Географічні координати цього храму точно збігаються з меридіаном, що проходить через Гластонбері. Із цією лінією троянди, або ж рози, традиційно пов'язують легендарний острів короля Артура Авалон, і вона вважається стрижнем британської сакральної геометрії. Власне від цієї священної лінії рози і походить назва каплиці Рослін.

Шпилі каплиці відкидали на землю довгі вечірні тіні. Роберт Ленґдон і Софі Неве зупинили авто, винайняте спеціально для цієї поїздки, на галявині біля підніжжя пагорба, на якому стояв храм. За час короткого польоту з Лондона до Единбурга вони трохи відпочили, хоч жоден із них так і не заснув, думаючи про те, що їх чекає в кінці подорожі. Задивившись на строгий силует каплиці на тлі вечірнього неба, Ленґдон почувався, як та Аліса, що впала сторчма в кролячу нору. «Мабуть, це сон». Однак він знав, що останнє послання Соньєра однозначно вказує на це місце.

«Під Росліном Святий Ґрааль жде вас».

Ленґдон уявляв, що карта Ґрааля — це якась схема, на якій хрестиком позначено місце захування скарбу. Але останню таємницю Пріорату Соньєр описав тією самою мовою, якою розмовляв з ними від самого початку. Простий вірш. Чотири рядки, що беззаперечно вказують саме на це місце. У вірші не тільки чітко названо каплицю Рослін, а й згадано кілька її знаменитих архітектурних особливостей.

Попри зрозумілість останнього послання Соньєра, Ленґдон почувався дещо невпевнено. На його думку, каплиця Рослін була аж надто очевидним місцем. Світом століттями ходили чутки про те, що

Ґрааль заховано саме тут. В останні кілька десятків років про це заговорили вголос, коли за допомогою потужного радара під каплицею виявили дивовижну річ — велику підземну камеру. Мало того, що велетенський склеп здавався більшим за саму каплицю, — він ще й не мав жодного входу чи виходу. Археологи вже хотіли прокладати тунель до таємничої камери за допомогою вибухів, але фонд каплиці Рослін категорично заборонив будь-які розкопки на священному місці. Звісно, це тільки ще більше заінтригувало цікавих. Що ж такого приховує фонд каплиці Рослін?

Сьогодні каплиця стала справжнім місцем паломництва для шукачів таємниць. Деякі з них стверджують, що сюди їх притягує потужне магнітне поле, яке невідомо чому випромінюють ці координати; інші кажуть, що приїхали шукати потаємний вхід до підземелля. Але більшість зізнається, що хочуть просто побродити по цій землі і відчути дух Святого Ґрааля.

Ленґдон ніколи раніше тут не був, але завжди в душі підсміювався, коли хтось казав, що тепер Святий Ґрааль покоїться в каплиці Рослін. Можливо, колись давно Ґрааль і справді пробув тут якийсь час… але сьогодні його, безумовно, тут немає. В останні кілька десятиріч надто багато уваги було зосереджено на цій каплиці. Рано чи пізно хтось таки знайде спосіб проникнути до підземелля.

Серйозні науковці, що цікавилися Ґраалем, вважали, що Рослін — це приманка, один із тих глухих кутів, що їх Пріорат влаштував так майстерно. Однак тепер, тримаючи в руці наріжний камінь Пріорату, в якому виявився вірш, що вказував просто на це місце, Ленґдон уже не був такий впевнений. Йому не давало спокою одне запитання: «Навіщо було Соньєрові докладати стільки зусиль, щоб спровадити нас до такого очевидного місця?»

Відповідь могла бути лише одна.

«У Рослін є щось таке, чого ми поки що не розуміємо».

— Роберте! — Софі стояла біля авта й чекала на нього. — Ти йдеш? — Вона тримала в руках скриньку трояндового дерева, яку повернув їм капітан Фаш. Усередині лежали обидва криптекси, зібрані, один в одному, так, як їх і знайшли. У меншому був надійно захований папірус із віршем — бракувало лише розбитого флакона з оцтом.

Ідучи догори довгою, посипаною гравієм стежкою, Ленґдон і Софі проминули славнозвісну західну стіну каплиці. Необізнані відвідувачі

вважали, що ця дивна стіна — недобудована частина храму. Ленґдон пригадав, що насправді її історія значно цікавіша.

Західна стіна храму Соломона.

Тамплієри спроектували каплицю Рослін точнісінько за зразком храму Соломона в Єрусалимі — із західною стіною, вузьким прямокутним приміщенням і підземеллям на кшталт Святая Святих, де перші дев’ятеро рицарів колись розкопали безцінний скарб. Ленґдон не міг не визнати, що в ідеї тамплієрів побудувати сучасний мавзолей для Ґрааля, який би перегукувався з його первинним сховком, була якась заворожлива симетрія.

Вхід до каплиці Рослін виявився скромнішим, ніж Ленґдон очікував. Маленькі дерев’яні двері висіли лише на двох петлях, поряд була дубова дощечка з написом:

ROSLIN

Ленґдон пояснив Софі, що ця старовинна назва походить від словосполучення «лінія рози», що означає меридіан, на якому розташована каплиця, або ж — як вважали науковці — родовід Марії Магдалини.

Каплицю вже скоро мали зачинити. Ленґдон потягнув двері, і з-за них вирвалася хмарка теплого повітря, неначе старовинний храм утомлено зітхнув наприкінці довгого дня. Арки над входом були прикрашені різьбою у вигляді п’ятилисників.

«Троянди. Лоно богині».

Увійшовши разом із Софі, Ленґдон мимоволі обвів поглядом стіни й стелю знаменитого храму. Хоч він доволі багато читав про дивовижну різьбу по каменю в каплиці Рослін, однак, побачивши все на власні очі, був глибоко вражений.

«Рай символів» — так назвав цю каплицю один із колег Ленґдона.

Стіни й стелю суцільно вкривали символи — християнські хрести, юдейські зірки, масонські печатки, хрести тамплієрів, роги достатку, піраміди, астрологічні знаки, рослини, овочі, пентаграми та троянди. Тамплієри були неперевершеними мулярами, вони споруджували церкви по всій Європі, але каплицю Рослін уважають їхнім найвеличнішим творінням, до якого вони доклали максимум

любові й старання. Ці вправні майстри не залишили тут жодного каменя без малюнка. Каплиця Рослін була храмом усіх релігій… усіх традицій… а передусім, храмом природи й богині.

Усередині було майже порожньо, лише кілька туристів слухали молодого гіда, що проводив останню на сьогодні екскурсію. Вони йшли за ним вервечкою звичним маршрутом — невидимою стежкою на підлозі, що сполучала шість ключових архітектурних точок всередині храму. Цими прямими лініями ходило вже багато поколінь відвідувачів, і за довгі роки від їхніх ніг на підлозі утворився величезний символ.

✡

«Зірка Давида, — подумав Ленґдон. — Це не збіг». Відома також як Соломонова печатка, ця гексаграма колись була таємним символом жерців-астрономів, а пізніше її прийняли як символ влади юдейські царі — Давид та Соломон.

Молодий гід побачив Софі й Ленґдона, і хоч уже настав час зачинятися, привітно їм усміхнувся і жестом запросив зайти й оглянути каплицю.

Ленґдон кивнув на знак подяки й повільно пішов у глиб храму. Софі ж завмерла при вході, явно чимось збентежена.

— Що сталося? — запитав Ленґдон.

Софі з подивом розглядала каплицю.

— Здається… я вже тут була.

— Але ж ти казала, що ніколи навіть не чула про Рослін, — здивувався Ленґдон.

— Не чула… — Вона наче сумнівалась. — Мабуть, дідусь привозив мене сюди, коли я ще була зовсім маленька. Не знаю. Усе тут здається знайомим. — Уважно оглядаючи внутрішнє оздоблення каплиці, вона закивала впевненіше. — Так. — І показала вперед. — Ці дві колони… Я їх уже бачила.

Ленґдон подивився на дві колони з вигадливою різьбою в дальньому кінці каплиці. У західне вікно світили останні промені сонця, і здавалося, що білі кам’яні мережива випромінюють рожеве сяйво. Колони стояли на тому місці, де зазвичай розташований вівтар, і

здавалися дивною парою. На тій, що ліворуч, були вирізьблені прості вертикальні лінії; та ж, що праворуч, була прикрашена складним спіральним візерунком із квітів.

Софі вже йшла до них. Ленґдон поспішив за нею. Наблизившись до колон, Софі здивовано підтвердила:

— Так, я впевнена, що бачила їх!

— Мабуть, що бачила, — мовив Ленґдон, — але не обов’язково тут.

Вона обернулась до нього.

— Тобто?

— Ці дві колони мають стільки двійників по всьому світу, як жодна інша архітектурна споруда. За століття їх безліч разів копіювали.

— Каплицю Рослін копіювали? — здивувалась Софі.

— Не каплицю. Лише ці колони. Пам’ятаєш, я вже казав тобі, що сама каплиця Рослін — це копія храму Соломона? Ці дві колони — точна копія колон, що стояли в передній частині храму Соломона. — Ленґдон показав на колону зліва. — Цю називають Боаз, або колона Масона. Друга — Яхін, або колона Учня. — Він помовчав. — Насправді у кожному масонському храмі на світі є такі дві колони.

Ленґдон уже розповідав Софі про тісний історичний зв’язок між орденом тамплієрів і сучасними таємними масонськими товариствами. Їхня градація — масон першого, другого й третього ступеня — походить іще з раннього періоду історії тамплієрів. В останньому вірші Соньєра було чітке посилання на масонів-майстрів, що прикрасили каплицю Рослін мистецькою різьбою по каменю. Крім того, в ньому згадувалася стеля каплиці із вирізьбленими на ній зорями та планетами.

— Я ніколи не була в масонському храмі, — сказала Софі, все ще не відводячи погляду від колон. — І майже впевнена, що бачила саме *ці* колони. — Вона знову почала розглядати каплицю, наче сподівалася знайти тут для більшої впевненості ще щось знайоме.

Інші відвідувачі вже виходили, і молодий гід тепер ішов до них, привітно всміхаючись. Це був вродливий чоловік, якому ще, мабуть, не виповнилося й тридцяти років, зі світлим рудуватим волоссям. У його мові чувся шотландський акцент.

— За хвилю я зачиняю каплицю. Може, допомогти вам щось знайти?

«Так. Святий Ґрааль, якщо ваша ласка», — хотів сказати Ленґдон.

— Код, — раптом мовила Софі, наче щось пригадавши. — Тут є код!

Гідові сподобалось, що вона промовила це з такою зацікавленістю.

— Справді, міс, тут є код.

— На стелі, — сказала Софі, обернувшись до стіни праворуч. — Десь… отам.

Він усміхнувся.

— Бачу, ви тут не вперше.

«Код», — думав Ленґдон. Він і забув про цю деталь. До численних таємниць каплиці Рослін належить склепінчаста арка, з якої виступають сотні кам’яних блоків, утворюючи чудернацьку багатогранну поверхню. На кожному блоці вирізьблений якийсь символ — на перший погляд, випадковий — і разом усе це виглядає, як один величезний код. Хтось уважає, що тут зашифровані вказівки, як знайти вхід до підземелля. Інші думають, що це правдива історія Ґрааля. Криптографи століттями намагалися розгадати цей код, та все марно. До сьогодні фонд каплиці Рослін пропонував щедру винагороду тому, хто розкриє значення цих символів. Але код, як і раніше, залишався таємницею.

— Я з радістю покажу вам…

Голос гіда поволі стих.

«Мій перший код», — думала Софі, йдучи, наче в якомусь трансі, до арки з кодом. Віддавши скриньку Ленґдонові, вона вмить забула про Святий Ґрааль, Пріорат Сіону і всі таємниці попереднього дня. Коли вона опинилась під цим дивовижним склепінням і побачила над собою сотні символів, її захлеснули спогади. Вона пригадувала перший приїзд сюди, і — дивно — її несподівано огорнув сум.

Вона була маленькою дівчинкою… після загибелі її родини проминув лише рік. Дідусь привіз її до Шотландії на короткі канікули. Перш ніж їхати додому до Парижа, вони вирішили оглянути каплицю

Рослін. Був вечір, і каплицю вже зачинили. Але вони й досі залишалися всередині.

— Їдьмо вже додому, Grand-père, — попросила втомлена Софі.

— Уже їдемо, люба. — У його голосі чувся сум. — Я маю тут ще одну маленьку справу. Може, ти почекаєш в авті?

— Це доросла справа?

Він кивнув.

— Я швидко. Обіцяю.

— А можна, я ще раз подивлюся на код в арці? Мені він сподобався.

— Не знаю. Я мушу вийти назовні. Ти тут не боятимешся сама?

— Звичайно, ні! — фиркнула вона. — Ще ж навіть не темно!

Він усміхнувся.

— Що ж, добре. — І повів її до незвичної арки, яку вже показував раніше.

Софі миттю впала на кам’яну підлогу, лягла на спину і почала розглядати неймовірну суміш символів над головою.

— Я розгадаю цей код, ще доки ти повернешся!

— Тоді побачимо, хто швидше впорається. — Він нахилився, поцілував її в чоло і пішов до виходу. — Я буду тут, надворі. Двері залишу відчиненими. Якщо я буду тобі потрібний, просто поклич. — І він вийшов у м’яке світло вечора.

Софі лежала на підлозі й дивилася на символи. Захотілося спати. За кілька хвилин знаки почали розпливатися перед очима. А ще за мить і зовсім зникли.

Коли Софі прокинулась, підлога здалася їй холодною.

— Grand-père!

Ніхто не відповів. Вона підвелась, обтрусилася. Двері були й досі відчинені. Надворі сутеніло. Вона вийшла й побачила, що дідусь стоїть на порозі невеличкого будинку із грубого каменю відразу за церквою. Він говорив із кимсь, кого неможливо було розгледіти крізь двері із сіткою.

— Grand-père! — покликала вона.

Дідусь повернувся і помахав їй, попросивши знаком почекати ще хвильку. Тоді неквапно попрощався і послав до дверей повітряний поцілунок. Коли він повернувся, в очах у нього були сльози.

— Чому ти плачеш, Grand-père?

Він узяв її на руки і міцно обійняв.

— Ох, Софі, цього року нам із тобою довелося попрощатися з багатьма людьми. Це тяжко.

Софі подумала про автокатастрофу, про те, що попрощалася з матусею й татусем, з бабцею й молодшим братиком.

— Ти прощався зараз іще з кимсь?

— З дорогим другом, якого дуже люблю, — відповів він схвильованим голосом. — І я боюся, що тепер дуже довго її не побачу.

Стоячи з гідом, Ленґдон оглядав стіни каплиці, і в ньому наростало тривожне відчуття, що це, можливо, глухий кут. Софі пішла подивитися на арку з кодом і залишила Ленґдонові скриньку трояндового дерева з картою Ґрааля, від якої зараз, схоже, не було жодної користі. У вірші Соньєра чітко йшлося про Рослін, але тепер, коли вони приїхали сюди, Ленґдон не знав, що робити далі. У вірші говорилося про «чашу й лезо», яких Ленґдон тут ніде не бачив.

Під Росліном Святий Ґрааль жде вас,
На варті лезо й чаша тут весь час.

Ленґдон знову відчув, що якась грань цієї таємниці ще не розкрита.

— Вибачте за цікавість, — сказав гід, дивлячись на скриньку в руках Ленґдона. — Але ця скринька… можна запитати, звідки вона у вас?

Ленґдон втомлено усміхнувся.

— Це надзвичайно довга історія.

Молодий чоловік завагався. Він не відводив очей від скриньки.

— Дивовижна річ, моя бабуся має точнісінько таку саму скриньку — для коштовностей. Таке ж поліроване дерево, така ж інкрустація — навіть петлі такі самі.

Ленґдон був упевнений, що молодий чоловік помиляється. Якщо існувала на світі унікальна скринька, то хіба що ця — скринька, виготовлена спеціально для зберігання наріжного каменя Пріорату.

— Можливо, вони схожі, але…

Двері гучно зачинились, і вони разом повернули голови. Не сказавши ані слова, Софі вийшла і тепер спускалася з пагорба до будинку з грубого каменю, що стояв неподалік. Ленґдон здивовано дивився їй услід. Куди вона прямує? Вона взагалі поводилася дивно, відколи вони переступили поріг каплиці. Він повернувся до гіда.

— Ви знаєте, чий це будинок?

Той кивнув. Його теж здивувало, що Софі пішла туди.

— Це будинок священика. Там живе куратор каплиці. Вона ж очолює фонд Рослін. — Він помовчав. — Це моя бабуся.

— Ваша бабуся очолює фонд каплиці Рослін?

Молодий чоловік знову кивнув.

— Я живу з нею, допомагаю доглядати каплицю і проводжу екскурсії. — Він знизав плечима. — Я прожив тут усе життя. Бабуся виховала мене в цьому будинку.

Непокоячись про Софі, Ленґдон пішов до дверей, щоб покликати її. Але на півдорозі раптом зупинився наче вкопаний. Останні слова гіда щойно дійшли до його свідомості.

«Бабуся виховала мене».

Ленґдон вигляйув і побачив Софі на стежці. Тоді подивився на скриньку, яку тримав у руках. Не може бути. Він повільно повернувся до молодого чоловіка.

— Ви сказали, ваша бабуся має таку саму скриньку?

— Майже ідентичну.

— Де вона їх взяла?

— Дідусь змайстрував. Він загинув, коли я був іще малюком, але бабуся досі його згадує. Каже, він мав золоті руки. Умів зробити все, що завгодно.

Ленґдон відчув, як між подіями останньої доби і каплицею Рослін вимальовується незбагненний зв’язок.

— Ви сказали, вас виховала бабуся. Ви не образитесь, якщо я запитаю, що сталося з вашими батьками?

Молодий чоловік здивувався.

— Вони загинули, коли я ще був маленький. — На мить він замовк. — Того самого дня, що й дідусь.

У Ленґдона підскочило серце.

— В автокатастрофі?

Гід відсахнувся. В оливково-зелених очах застиг безмежний подив.

— Так. В автокатастрофі. Того дня загинула вся моя родина. Я втратив дідуся, батьків і… — він завагався й опустив очі.

— І сестру, — закінчив за нього Ленґдон.

Будинок із каменю був точнісінько такий, яким його пам’ятала Софі. Ніч швидко насувалася, і від будинку віяло теплом і затишком. З-за відчинених дверей із сіткою долітав запах свіжого хліба, у вікнах горіло золотаве світло. Софі наблизилась і почула тихі схлипи.

Крізь сітку в дверях Софі побачила в передпокої літню жінку. Вона стояла спиною до дверей, але Софі зрозуміла, що це вона плаче. Жінка мала пишне сріблясте волосся, яке навіяло несподіваний спогад. Зворушена Софі ступила на поріг. Жінка стискала в руці фотокартку якогось чоловіка і з сумом та ніжністю торкалась пальцями його обличчя.

Це обличчя Софі знала дуже добре.

Grand-père.

Очевидно, жінка почула сумну новину про його загибель минулої ночі.

Під ногами Софі рипнула дошка, жінка повільно повернулась і зустрілася з нею поглядом. Софі хотіла втікати, але ноги неначе приросли до сходів. Жінка не відводила від неї схвильованих очей, тоді поклала знімок і підійшла до дверей. Вони дивилися одна на одну крізь тонку сітку, здавалося, цілу вічність. Наче океанська хвиля, що повільно здіймається, а тоді з шумом накочується на берег, так на обличчі жінки невпевненість змінилася спочатку сумнівом… тоді надією… і нарешті виплеснулась нестримною радістю.

Вона відчинила двері, вийшла, простягнула лагідні руки й обхопила ними обличчя приголомшеної Софі.

— Моя ти дитинко… яка ж ти красуня!

Софі не впізнала цієї жінки, однак знала, хто вона. Хотіла щось сказати, але від хвилювання насилу дихала.

— Софі, — схлипувала жінка, цілуючи її в чоло.

Софі збентежено прошепотіла:

— Але ж… Grand-père казав, що ти…

— Знаю. — Жінка поклала свої ніжні руки Софі на плечі і дивилась на неї рідними очима. — Ми з дідусем змушені були багато чого говорити жахливого. Ми робили те, що вважали правильним. Мені дуже шкода. Це все було задля твоєї безпеки, принцесо.

Почувши останнє слово, Софі відразу подумала про дідуся, який багато років називав її принцесою. Здавалося, його голос відбивається від кам'яних стін, проходить крізь землю і відлунює в таємничій порожнині під каплицею Рослін.

Жінка обійняла Софі. Сльози потекли з її очей ще дужче.

— Дідусь дуже хотів тобі все розповісти. Але ви посварилися. Він докладав усіх зусиль. Я мушу тобі багато всього пояснити. Дуже багато. — Вона ще раз поцілувала Софі в чоло, а тоді шепнула на вухо: — Більше жодних таємниць, принцесо. Настав час тобі дізнатися правду про твою родину.

Софі з бабусею сиділи на сходах, міцно обійнявшись, коли до них навпростець через галявинку підбіг молодий гід. Його очі світилися надією.

— Софі?

Софі кивнула крізь сльози і підвелась. Обличчя цього чоловіка було їй незнайоме, але коли вони обійнялись, вона відчула поклик крові, що текла в його жилах… зрозуміла, що кров у них одна.

Коли до них підійшов Ленґдон, Софі вже не вірилось, що тільки вчора вона була сама-самісінька на цілому білому світі. Тепер, у цьому незнайомому місці, в товаристві трьох людей, яких майже не знала, Софі якимсь дивом відчула, що нарешті вона вдома.

Розділ 105

Рослін огорнула ніч.

Роберт Ленґдон стояв на порозі будинку з грубого каменю. Йому було приємно чути сміх і щасливі голоси, що долинали з-за дверей. Чашка міцної бразильської кави, яку він тримав у руці, трохи його підбадьорила, але він відчував, що це не надовго. Утома проникла в кожну клітину його тіла.

— Ви вислизнули дуже тихенько, — почувся голос за спиною.

Він обернувся. У дверях стояла бабуся Софі, сріблясте волосся виблискувало в темряві. Останні двадцять вісім років вона звалася Марі Шовель.

Ленґдон утомлено всміхнувся.

— Я вирішив, що краще залишити вас самих. Адже вам є про що поговорити після такої довгої розлуки. — Через вікно він бачив, як Софі розмовляє з братом.

Марі вийшла і стала біля нього.

— Містере Ленґдон, коли я вперше почула, що Жака вбили, то страшенно налякалася за Софі. Побачити її сьогодні на порозі свого будинку було неймовірним щастям. Ви не уявляєте, як я вам вдячна.

Ленґдон не знав, що їй відповісти. Раніше від хотів вийти, щоб Софі могла поговорити з бабусею наодинці, але Марі попросила його залишитися й послухати. «Я бачу, що мій чоловік довіряв вам, містере Ленґдон, то й я вам довіряю».

Ленґдон залишився і, стоячи поряд із Софі, з німим подивом слухав розповідь про її покійних батьків. Неймовірно, обоє вони походили з роду Меровінґів, а отже, були прямими нащадками Марії Магдалини та Ісуса Христа. Задля безпеки батьки Софі змінили свої справжні прізвища Плантар і Сен-Клер. Їхні діти були найчистокровнішими нащадками старовинного царського роду і тому перебували під пильною опікою Пріорату. Коли батьки Софі загинули в автокатастрофі, причин якої не вдалося з’ясувати, Пріорат занепокоївся, що про їхнє походження хтось дізнався.

— Ми з твоїм дідусем, — пояснювала Марі з болем у голосі, — мусили щось терміново вирішувати. Нам подзвонили й повідомили,

що авто твоїх батьків знайшли в річці. — Вона витерла сльози. — Спочатку ми планували їхати в тому авті всі вшістьох — разом з вами, онуками. На щастя, в останню мить ми роздумалися, і твої батьки поїхали самі. Почувши про нещасний випадок, ми з Жаком не могли дізнатися, що там дійсно трапилося… і чи то був справді нещасний випадок. — Марі подивилася на Софі. — Ми лише знали, що маємо захистити вас, наших онуків, і вчинили так, як уважали за найкраще. Жак повідомив поліції, що я і твій брат були в тому авті… очевидно, наші тіла змило течією. З допомогою Пріорату ми з ним удвох сховалися. Жак був видною особою і не міг так просто зникнути. Ми вирішили, що Софі, старша з дітей, житиме в Парижі разом із Жаком, де Пріорат краще зможе її захистити. — Вона стишила голос до шепоту. — Розділити сім’ю — це було найважче з усього, що нам довелося зазнати в житті. Ми з Жаком бачилися дуже рідко, завжди потайки… під захистом Пріорату. Є певні обряди, які Пріорат дуже шанує.

Ленґдон зрозумів, що далі йому слухати не личить, і вийшов надвір. І тепер, дивлячись на шпилі каплиці Рослін, він мимоволі подумав про її нерозгадану таємницю. Чи справді Ґрааль покоїться тут? І якщо так, то де ж лезо та чаша, що їх Соньєр згадав у вірші?

— Можна? — спитала Марі, показавши на руку Ленґдона.

— О, дякую, — Ленґдон простягнув їй порожню чашку з-під кави.

Вона глянула на нього здивовано.

— Я мала на увазі те, що у вашій другій руці, містере Ленґдон.

Ленґдон подивився на свою руку і збагнув, що тримає Соньєрів папірус. Він знову витяг його з криптекса, сподіваючись побачити там щось, чого раніше не помітив.

— Звичайно, пробачте.

Марі взяла аркуш і всміхнулась.

— Я знаю одного чоловіка з банку в Парижі, який, мабуть, дуже прагне повернути цю скриньку назад до сейфа. Андре Берне був Жакові близьким другом, Жак йому повністю довіряв. Андре зробив би все на світі, щоб зберегти те, що довірив йому Жак.

«І навіть убив би мене», — подумав Ленґдон, але вирішив не зізнаватися, що, мабуть, зламав бідоласі ніс. Подумавши про Париж, він раптом згадав про трьох сенешалів, яких убили попередньої ночі.

— А як тепер Пріорат? Що з ним буде?

— Коліщатка вже закрутилися, містере Ленґдон. Братство протрималося не одне століття. Витримає й цього разу. Завжди є люди, готові перейти на вищий щабель і все налагодити знову.

Увесь вечір Ленґдон підозрював, що бабуся Софі тісно пов’язана з Пріоратом. Зрештою, серед членів братства завжди були жінки. Четверо великих магістрів були жінками. Сенешалями традиційно ставали чоловіки, однак жінки займали в Пріораті почесніше становище і могли піднятися до найвищого посту практично з будь-якого рівня.

Ленґдон подумав про Лі Тібінґа і Вестмінстерське абатство. Здавалося, це все було хтозна-коли.

— Скажіть, а Церква переконувала вашого чоловіка не оприлюднювати документів Санґріл, коли настане кінець днів?

— О Господи, звісно ні. Кінець днів — це вигадка божевільних параноїків. У доктрині Пріорату нічого не сказано про те, коли таємницю Ґрааля належить розкрити. Насправді Пріорат завжди вважав, що її взагалі не треба розкривати.

— Взагалі? — Ленґдон був вражений.

— Людська душа прагне таємниці і чуда, а не самого Ґрааля. Краса Ґрааля криється в його ефемерній сутності. — Марі Шовель подивилась на шпилі каплиці. — Для когось Ґрааль — це чаша, що дасть їм вічне життя. Для інших — пошук утрачених документів і невідомої історії. Але для більшості, як я підозрюю, Святий Ґрааль — це просто висока ідея… прекрасний недосяжний скарб, що навіть серед теперішнього хаосу дає нам натхнення.

— Але ж якщо документи Санґріл ніколи не оприлюднять, то історію Марії Магдалини буде втрачено, — сказав Ленґдон.

— Та невже? Подивіться навколо. Її історія — у мистецтві, музиці, книжках. І з кожним днем дедалі більше. Маятник коливається. Ми вже помалу усвідомлюємо, чим може обернутися для нас зло, скоєне в далекому минулому… і що годі вже руйнувати. Ми відчуваємо потребу відродити священну жіночність. — Вона помовчала. — Ви, здається, сказали, що пишете книжку про символи священної жіночності?

— Так.

Вона усміхнулась.

— Дописуйте її швидше, містере Ленґдон. Світові потрібні нові трубадури.

Ленґдон мовчав, намагаючись осягнути все те, що вона сказала. Над деревами піднімався повний місяць. Перевівши погляд на Рослін, Ленґдон відчув нестримне бажання дізнатися про її таємниці. «Не запитуй, — сказав він собі. — Зараз не відповідний момент». Він глянув на папірус у руці Марі, тоді знову на каплицю.

— Запитуйте, містере Ленґдон, — з усмішкою сказала Марі. — Ви заслужили це право.

— Вас цікавить, чи Ґрааль тут, у Рослін?

Ленґдон відчув, що почервонів.

— Ви можете мені сказати?

Вона зітхнула з удаваним обуренням.

— І чому чоловіки ніяк не залишать Ґрааль у спокої? — і розсміялася, явно задоволена собою. — А чому ви думаєте, що він тут?

Ленґдон показав на папірус у неї в руці.

— Вірш вашого чоловіка чітко вказує на Рослін. Щоправда, там ще йдеться про лезо і чашу, що буцімто стережуть Ґрааль. Я тут не бачу таких символів.

— Лезо й чаша? — перепитала Марі. — А як саме вони виглядають?

Ленґдон відчув, що вона з ним дражниться, але не подав знаку і коротко описав ці символи.

Вона вдала, ніби щось невиразно пригадує.

— Ох, ну так, звичайно. Лезо уособлює все чоловіче. Здається, його малюють отак. — Вказівним пальцем вона накреслила на долоні трикутник:

— Так, — підтвердив Ленґдон. Марі накреслила менш поширений, «замкнений» варіант леза, але Ленґдонові він теж був знайомий.

— А протилежний знак — це чаша, що уособлює все жіноче. — І вона накреслила на долоні трикутник:

— Правильно, сказав Ленґдон.

— І ви стверджуєте, що серед сотень символів, які є в каплиці Рослін, ці двоє не трапляються ані разу?

— Я їх не помітив.

— А якщо я вам їх покажу, ви підете спати?

Не встиг Ленґдон відповісти, як Марі Шовель зійшла зі сходів і попрямувала до каплиці. Ленґдон поспішив за нею. Зайшовши досередини, Марі ввімкнула світло і показала на центр підлоги.

— Ось вони, містере Ленґдон. Лезо і чаша.

Ленґдон здивовано дивився на стерту підлогу. І нічого не бачив.

— Тут нічого немає.

Марі зітхнула і рушила знаменитою стежкою, яку протоптали на підлозі каплиці тисячі людських ніг. Ленґдон знову побачив велетенський символ, але однаково нічого не розумів.

— Але ж це зірка Дав…

І змовк на півслові, приголомшений від свого відкриття.

✡

Лезо і чаша.

Сплетені в одне.

Зірка Давида… ідеальне єднання чоловічого й жіночого… печатка Соломона… що позначає Святая Святих, де начебто колись жили Бог і богиня — Ягве і Шекіна.

Ленґдонові знадобилася хвилина, щоб зібратися з думками.

— Цей вірш справді вказує на Рослін. Стовідсотково. Однозначно.

Марі усміхнулась.

— Очевидно.

— А протилежний знак — це чаша, що уособлює все жіноче. — І вона знову накреслила на долоні трикутник.

Коли Ленґдон подумав, що це означає, в нього мороз пішов поза плечима.

— Отже, Святий Ґрааль тут, у підземеллі?

Вона розсміялась.

— Тут хіба що його дух. Одним із найдавніших обов’язків Пріорату було повернути колись Ґрааль на батьківщину, до Франції, де

він мав би залишитися навіки. Століттями його возили з місця на місце, щоб уберегти від небезпеки. Дуже негідно. Коли Жак став великим магістром, то постановив собі повернути його до Франції і спорудити йому мавзолей, достойний цариці.

— І йому це вдалося?

Марі посерйознішала.

— Містере Ленґдон, з уваги на те, що ви для мене сьогодні зробили, і як куратор каплиці Рослін можу вас запевнити, що Ґрааля тут уже немає.

Ленґдон вирішив не здаватися.

— Але ж наріжний камінь має вказувати на місце, де Святий Ґрааль захований тепер. Чому ж він вказує на Рослін?

— Можливо, ви неправильно тлумачите його зміст. Пам’ятайте, Ґрааль може вводити в оману. Так само, як і мій покійний чоловік.

— Але ж чіткіше висловитися він просто не міг, — не відступався Ленґдон. — Ми стоїмо над підземеллям, позначеним лезом і чашею, під стелею із зірками в оточенні мистецтва майстрів-масонів. Усе говорить про Рослін.

— Добре, дайте-но я ще раз прочитаю цей загадковий вірш.

Під Росліном Святий Ґрааль жде вас,
На варті лезо й чаша тут весь час.
Серед творінь майстрів вона лежить,
Щоби навік під зорями спочить.

Закінчивши, вона кілька секунд мовчала, а тоді на її обличчі промайнула загадкова усмішка.

— Ох, Жак.

Ленґдон дивився на неї з надією.

— Ви це зрозуміли?

— Як ви щойно пересвідчилися, містере Ленґдон, навіть прості речі можна тлумачити дуже по-різному.

Ленґдон силився збагнути. Схоже, все, що йшло від Жака Соньєра, мало подвійний зміст, але наразі він цього другого змісту не уловлював.

Марі втомлено позіхнула.

— Містере Ленґдон, я вам у чомусь зізнаюся. Мене ніколи офіційно не повідомляли, де тепер перебуває Ґрааль. Але, звісно ж, я була дружиною надзвичайно впливової людини… і моя жіноча інтуїція достатньо сильна. — Ленґдон хотів щось сказати, але Марі йому не дала. — Мені шкода, що після всіх неймовірних старань ви поїдете звідси без чітких відповідей. Проте щось мені підказує, що зрештою ви таки знайдете те, що шукаєте. Одного дня ви раптом прозрієте. — Вона всміхнулась. — І коли це станеться, вірю, що ви, як ніхто інший, берегтимете таємницю.

За дверима почулися кроки.

— А я думаю, куди ви поділися, — сказала Софі й увійшла.

— Я вже збиралася йти. — Бабуся пішла до дверей, де стояла Софі. — Добраніч, принцесо. — Вона поцілувала Софі в чоло. — Не затримуй довго містера Ленґдона.

Ленґдон і Софі подивилися їй услід. Коли Софі повернулась до нього, в її очах вирувало ціле море почуттів.

— Такої розв’язки я не сподівалась.

«Та й хто б сподівався», — подумав Ленґдон. Він бачив, що вона дуже схвильована. Те, про що вона довідалась, повністю змінило її життя.

— Ну як ти, все гаразд? Непросто все це осягнути так одразу.

Вона ледь помітно всміхнулась.

— Я маю родину. Поки що це для мене головне. А про те, хто ми такі і звідки походимо, я думатиму пізніше.

Ленґдон мовчав.

— Ти побудеш у нас? — запитала Софі. — Хоча б кілька днів?

Ленґдон зітхнув. Цього він хотів понад усе на світі.

— Тобі треба побути тут якийсь час із рідними, Софі. Я повертаюсь до Парижа завтра вранці.

Вона була розчарована, але, схоже, розуміла, що так буде краще. Вони довго мовчали. Нарешті Софі взяла його за руку і повела на вулицю. Вони вийшли на невеличкий пагорб неподалік від каплиці. Звідси добре було видно всю місцевість, залиту блідим місячним сяйвом, що просочувалося крізь легкі хмарки. Вони стояли мовчки, тримаючись за руки, змагаючи неймовірну втому.

Зірки щойно спалахували на небі, а одна цятка на заході світилась яскравіше від інших. Побачивши її, Ленґдон усміхнувся. Це була

Венера. Давня богиня терпляче посилала на землю рівне спокійне світло.

Стало прохолодніше, з долини прилетів свіжий вітерець. За якийсь час Ленґдон подивився на Софі. Очі в неї були заплющені, на вустах грала щаслива усмішка. Ленґдон відчув, що й у нього заплющуються очі. Неохоче він стиснув її руку.

— Софі?

Поволі вона розплющила очі й обернулась до нього. У місячному світлі її обличчя було прекрасне. Вона сонно усміхнулась.

— Привіт.

Від думки, що він повертатиметься до Парижа без неї, Ленґдонові раптом стало сумно.

— Можливо, коли ти прокинешся, мене вже тут не буде. — Він замовк, горло йому стиснув спазм. — Пробач, я не дуже вмію…

Софі легко торкнула рукою його обличчя. Тоді потягнулась і ніжно поцілувала його в щоку.

— Коли ми побачимося?

На мить Ленґдонові запаморочилось у голові, він загубився в її зелених очах.

— Коли? — Цікаво, чи здогадується вона, що він у цю мить думав про те саме. — Що ж, наступного місяця я їду на конференцію до Флоренції. Пробуду там тиждень і здебільшого байдикуватиму.

— Це запрошення?

— Ми житимемо там розкішно. Мені зарезервували номер у Брунелескі.

Софі грайливо всміхнулася.

— Чи не забагато ви на себе берете, містере Ленґдон?

Він знітився, збагнувши, як це прозвучало.

— Я мав на увазі тільки…

— Яз великою радістю зустрінуся з тобою у Флоренції, Роберте. Але за однієї умови. — Її тон посуворішав. — Жодних музеїв, церков, могил, творів мистецтва, пам’яток.

— У Флоренції? Цілий тиждень? Але ж там більше нічого робити.

Софі знову потягнулась до нього і поцілувала, цього разу в уста, їхні тіла сплелися в обіймах, спочатку ніжних, тоді жагучих. Коли вона нарешті відірвалась, Ленґдон прочитав у її очах обіцянку.

— Домовились, — нарешті вимовив. — Це буде побачення.

Епілог

Роберт Ленґдон здригнувся й прокинувся. Йому щось наснилося. На халаті, що лежав на стільці поряд із ліжком, була монограма ГОТЕЛЬ «РІТЦ» ПАРИЖ. Крізь штори просочувалося тьмяне світло. «Що зараз — вечір чи ранок?» — подумав він.

Почувався Ленґдон чудово. Він проспав більшу частину останніх двох діб. Повільно сівши на ліжку, він згадав, що його розбудило… дивна думка. Кілька днів він намагався дати раду з лавиною нової інформації, а тепер йому спало на думку щось таке, на що він раніше не зважав.

Чи може таке бути?

Кілька хвилин він сидів нерухомо.

Тоді встав із ліжка і пішов до ванної, викладеної мармуром. Став під душ і з насолодою підставив плечі потужним струменям води. Але думка не давала спокою.

Неможливо.

За двадцять хвилин Ленґдон уже вийшов із готелю «Рітц» на площу Вандом. Надворі сутеніло. Проспавши кілька днів поспіль, він геть вибився з режиму… але розум його був на диво ясний. Він мав намір випити кави з молоком у холі готелю, щоб зібратися з думками, але ноги самі винесли його на вулицю, в паризьку ніч.

Ленґдон ішов на схід вулицею Пті Шамп і відчував, як його охоплює хвилювання. Звернув на вулицю Рішельє, де повітря було наповнене солодкими пахощами жасмину, що цвів у вишуканому саду Пале-Рояль.

Ленґдон звернув на південь і йшов, доки не побачив те, що шукав, — величну аркаду з блискучого чорного мармуру. Зайшовши під неї, він почав уважно оглядати ґрунт під ногами. За кілька секунд знайшов те, що мало там бути: кілька бронзових медальйонів, які утворювали ідеально пряму лінію. Кожний диск мав п’ять дюймів у діаметрі і відтиснені літери «N» та «S».

Nord. Sud.

Він повернувся обличчям на південь і подумки продовжив лінію, накреслену медальйонами. Пішов у тому напрямку; уважно дивлячись

під ноги. На розі «Комеді-Франсез» на землі блиснув іще один медальйон. Це воно й є!

Ще багато років тому Ленґдон дізнався, що на вулицях Парижа є 135 таких бронзових міток. Вони вмонтовані в тротуари, покриття дворів та проїжджих частин і утворюють лінію, що перетинає місто з півночі на південь. Колись він ішов цією лінією від собору Серця Ісуса на північ через Сену і аж до старовинної Паризької обсерваторії. Там і зрозумів, що вона означає.

Первинний нульовий меридіан землі.

Перша нульова довгота світу.

Давня лінія троянди.

Ленґдон поспішно перетнув вулицю Ріволі і відчув, що ціль уже близько. До неї залишився якийсь квартал.

Під Рослiном Святий Ґрааль жде вас.

Осяяння тепер наставало одне за одним. Те, як Соньєр написав слово «Roslin», щоб підкреслити його походження… лезо й чаша… могила, серед творінь майстрів.

«Чи про це Соньєр хотів зі мною поговорити? Виходить, я випадково відкрив таємницю?»

Він уже майже біг, відчуваючи під ногами лінію троянди, що скеровувала його, притягувала до кінцевої мети. Увійшовши до довгого тунелю Пасажу Рішельє, він аж тремтів від збудження. Він знав, що в кінці цього тунелю стоїть найзагадковіший з усіх паризьких пам’ятників, споруджений у 1980-ті роки за розпорядженням самого Сфінкса — Франсуа Міттерана — людини, яка, за чутками, була причетна до таємних товариств і залишила Парижеві в спадок монументальну споруду, що її Ленґдон бачив лише кілька днів тому.

Ніби в іншому житті.

Зібравши всі сили, Ленґдон вибіг із тунелю на знайому площу і зупинився. Відхекуючись, він повільно, іще не вірячи до кінця, підняв очі на блискучу споруду, що височіла попереду.

Луврська піраміда.

Виблискує в темряві.

Милувався він лише якусь мить. Його більше цікавило те, що було праворуч від піраміди. Він повернувся й пішов через площу уздовж невидимої лінії троянди до Карузель де Лувр — величезної круглої галявини з травою, обсадженої акуратно підстриженими кущами. Колись на цьому місці відбувалися язичницькі свята, на яких вшановували матінку-природу… з веселими обрядами, що прославляли плодючість і богиню.

Ленґдон переступив через низькі кущі і ступив на траву, і йому здалося, що він увійшов в інший світ. Це святе місце сьогодні було позначене одним із найдивовижніших пам’ятників міста. У центрі круга, неначе глибока ущелина з кришталю, зяяла велетенська перевернута піраміда зі скла, яку він бачив кілька днів тому, коли заходив до підземного холу Лувру.

La Pyramide Inversée.

Ленґдон підійшов до краю і подивився вниз, на величезний підземний комплекс Лувру, залитий жовтавим світлом. Його цікавила не лише велика перевернута піраміда, а й те, що було просто під нею. Там на підлозі стояла зовсім крихітна споруда, яку Ленґдон згадав у своєму рукописі.

Від думки про таку неймовірну можливість Ленґдон увесь аж тремтів. Він знову подивився на Лувр, і йому здалося, що довжелезні крила музею обіймають його… галереї із найкращими в світі творами мистецтва…

Да Вінчі… Боттічеллі…

Серед творінь майстрів вона лежить.

Зачудований, він іще раз подивився вниз крізь скло на малесеньку споруду.

«Я мушу туди піти!»

Він зійшов з трави і попрямував через площу до величезної піраміди, у якій був вхід до Лувру. З музею виходили останні відвідувачі.

Ленґдон пройшов крізь двері-вертушку і почав спускатися вигнутими сходами. Повітря похолоднішало. Опинившись на самому

низу, від зайшов до довгого тунелю, що тягнувся під площею перед Лувром назад до перевернутої піраміди.

Тунель вивів його до просторої зали. Просто перед ним згори звисала перевернута піраміда — дивовижна форма зі скла, що нагадувала літеру «V».

Чаша!

Ленґдон обвів її поглядом згори й аж до кінчика, від якого до підлоги залишалось лише шість футів. Просто під ним стояла крихітна споруда.

Мініатюрна піраміда. Лише три фути заввишки. Єдина маленька споруда в усьому цьому колосальному комплексі.

Описуючи вишукану Луврську колекцію творів мистецтва, присвячених культу богині, Ленґдон у своєму рукописі мимохідь згадав цю скромну пірамідку: «Ця мініатюрна споруда стримить з підлоги, наче вершина айсберга — верхівка велетенської підземної камери у формі піраміди».

У м’якому світлі порожнього холу Ленґдон бачив, що дві піраміди ніби вказують одна на одну. Вони були розташовані строго одна навпроти другої, і їхні вершини майже стикалися.

Згори чаша. Знизу лезо.

На варті лезо й чаша тут весь час.

Ленґдон чув слова Марі Шовель: «Одного дня ви раптом прозрієте».

Він стояв під давньої лінією троянди в оточенні праць майстрів. Кращого місця Соньєр просто не міг знайти. Йому здалося, що він нарешті зрозумів справжній зміст вірша великого магістра. Він підвів очі догори і побачив крізь скло безкрає нічне небо, всіяне зірками.

Серед творінь майстрів вона лежить,
Щоби навік під зорями спочить.

Від стін відлунювали забуті слова, неначе це духи шепотіли в темряві. Пошук Святого Ґрааля — це пошук місця захування Марії

Магдалини, щоб уклонитися її кісткам. Це паломництво, щоб помолитися біля ніг вигнанки.

У раптовому пориві благоговіння Роберт Ленґдон упав на коліна.

На мить йому здалося, що він чує жіночий голос… мудрість століть… що долинає з глибин землі.

---

notes

Виноски

1

Сенешалі — тут: втаємничені.

2

Castigo corpus meum (лат.) — караю тіло своє.

3

Arc du Carrousel (фр.) — арка Карузель.

4

Monsieur Langdon est arrivé. Deux minutes (фр.) — Месьє Ленґдон зараз прийде. Буде у вас за кілька хвилин.

5

Le Taureau (фр.) — бик.

6

En quarantaine (фр.) — на карантині.

7

Messieurs! Ne nous dérangez pas sous aucun prétexte. Entendu? (фр.) — Месьє! У жодному разі не турбуйте нас, хоч з будь-якого приводу. Зрозуміло?

8

Тут і далі український текст Біблії наведено за перекладом І. Огієнка.

9

Conservatrice d’affaires (фр.) — завідувач господарства.

10

O Draconian devil! Oh lame saint! (англ.) — О Драконів диявол! О кульгавий святий!

11

La marque (фр.) — позначка.

12

Bonjour, vous étes bien chez Sophie Neveu. Je suis absente pour le moment, mais… (фр.) — Доброго дня, ви зателефонували Софі Неве. Наразі вона відсутня, але…

13

Сайлас — в українському перекладі Нового Завіту — Сила.

14

Find Robert Langdon — знайдіть Роберта Ленгдона.

15

«Les Demoiselles d’Avignon» (фр.) — «Авіньйонські дівчата».

16

Vile meaningless doodles (англ.) — бридкі безглузді бовдури.

17

Benvenuto a Roma (іт.) — Ласкаво просимо до Рима.

18

So dark the con of man (англ.) — Настільки темна облуда людини.

19

Biblioteca astronomica (італ.) — Астрономічна бібліотека.

20

…qui s’appelle Agent Sophie Neveu… Et un Americain, Robert Langdon… (фр) — …на ім’я Софі Неве… І американець Роберт Ленґдон…

21

«Еллайд Стіл» — всесвітньо відома сталеливарна корпорація.

22

Oui… oui… d’accord (фр.) — Так, так… домовилися.

23

Qu’est-ce qui se passè? (фр.) — У чому річ?

24

Je suis Jèrôme Collet. Lieutenant Police Judiciare. Qu’est-ce qu’il y a la dedans? (фр.) — Я — Жером Колле. Лейтенант судової поліції. Що у вас в машині?

25

Vous n’êtes pas Américaine? (фр.) — Ви не американка?

26

Parisienne (фр.) — парижанка.

27

Direction Centrale Police Judiciaire (фр.) — Центральне управління судової поліції.

28

Qui êtes-vous? (фр.) — Хто ви?

29

Канал — мається на увазі тунель під Ла-Маншем.

30

Цей та інші вірші переклав Михайло Зарічний.

31

Ferme ta gueule! (фр.) — Заткнися!

32

Прізвище Поп (Pope) англійською означає папа.

33

Прізвище Найт (Knight) англійською означає рицар.

34

Руді Джуліані — імовірно, мається на увазі мер Нью-Йорка Рудольфо Джуліані.

35

Cloisters (англ.) — клостер.

36

Mes amis, vous ne trouvez pas le Saint-Graal, c’est le Saint-Graal qui vous trouve (фр.) — Друзі мої, не ви знаходите Святий Ґрааль, це святий Ґрааль знаходить вас.